

Del 1

Lagtext och allmän motivering

Del 2

Författningskommentar och Bilaga 1

Del 3

Bilaga 2	SamSol:s sammanfattning av betänkandet SOU 2005:114	765
Bilaga 3	Förteckning över de remissinstanser som avgett yttrande över SamSol:s betänkande SOU 2005:114	768
Bilaga 4	Lagrådsremissens förslag till lagtext	769
	Socialförsäkringsbalk	769
	Lag om införande av socialförsäkringsbalken	1073
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	1104
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 maj 2009.....	1186
	Rättsdatablad	1187

Sammanfattning

Utredningens uppdrag

Utredningen om samordning av socialförsäkringslagarna (SamSol) har i uppdrag att göra en teknisk översyn av lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) och andra författningar på socialförsäkringsområdet (dir 2001:70).

Ändamålet med utredningen är att lämna förslag till lagstiftning som ger bättre överskådlighet och bättre säkerhet mot bristande enhetlighet i fråga om regler och begrepp som är gemensamma för socialförsäkringen. De nuvarande lagarna skall samordnas på ett bättre sätt, och om möjligt sammanföras, så att de blir lättare att överblicka och tillämpa. Förslag skall också lämnas till hur samordningsfördelar kan uppnås även i materiella hänseenden.

Utredningen föreslår en socialförsäkringsbalk

Efter att ha övervägt olika alternativ anser vi i SamSol enhälligt att i princip alla lagregler om socialförsäkringen bör samlas i en socialförsäkringsbalk, som ersätter ca 30 nuvarande lagar. Förmånerna administreras av den nya myndigheten Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten. Vi har haft förebilder från Frankrike, Irland, Norge och Tyskland. Vi har också tittat på EG-förordningarna 1408/71 och 883/2004 samt på miljöbalken och inkomstskattelagen (1999:1229).

Vi anser att bl.a. följande allmänna fördelar följer med en heltäckande socialförsäkringsbalk. För det första får man givetvis den överskådliga helhetsbild som är det övergripande målet för vårt utredningsuppdrag. Medborgarperspektivet kräver ett överskådligt system med förbättrad och enhetlig lagstruktur, som sannolikt även kommer att ge medborgarna ökad förståelse för systemet.

Balken ger också socialförsäkringen och den nya socialförsäkringsadministrationen en tydlig identitet. Det kommer för alla att bli lättare att söka i och tillämpa ett samlat lagverk i stället för de ca 30 olika lagar som balken ersätter. Bland annat blir det möjligt att på ett enkelt sätt läsa innehållet i alla de hänvisningar som fortfarande måste finnas kvar mellan olika delar. Det blir lättare att se samband och konsekvenser i fråga om olika regler och åtgärder. Det blir också lättare att ge information och annan service. I synnerhet kommer elektronisk tillgänglighet och kommunikation att underlättas väsentligt.

För myndigheterna och lagstiftaren tillkommer fördelen att det blir lättare att beakta helheten och värdet av gemensamma regler. Det blir lättare att samordna och upprätthålla enhetlighet samt lättare att undvika förbiseenden, inkonsekvenser och dubbelregleringar. Det är givetvis också lättare att ändra i bara en lag än i flera lagar samtidigt, och det förbättrar sannolikt även samarbetet mellan olika myndigheter och andra aktörer.

I huvudsak oförändrat sakligt innehåll i balken

Frånsett frågor om handläggning och överklagande är vårt uppdrag mycket begränsat när det gäller sakliga förändringar. Vi föreslår inte heller några större sådana förändringar i det förslag till balk som vi lägger fram. Rättspraxis kodifieras däremot i flera fall.

För att få samordningsvinster föreslår vi vidare att åtskilliga bestämmelser om förmåner och handläggning skall vara gemensamma för hela socialförsäkringen. Vissa särbestämmelser kan dock inte undvaras. De bör dock så långt möjligt sammanföras i gemensamma avsnitt om respektive ämnen.

När det gäller ändring, omprövning och överklagande av beslut föreslår vi i princip ingen ändring i gällande ordning, men en sammanföring av alla bestämmelser.

Balkens sakliga omfattning

När det gäller den sakliga omfattningen föreslår vi att socialförsäkringsbalken i huvudsak skall omfatta lagreglerna om förmåner som i dag omfattas av socialförsäkringslagen (1999:799, SofL). Vi anser dock att den ersättning för sjukvård m.m. som i dag avses i 2 kap. AFL inte skall ingå i balken utan i stället regleras i en särskild lag.

Vi föreslår å andra sidan att den samlade lagstiftningen jämfört med SofL skall utökas med reglerna om sjuklön, statligt personskadeskydd för totalförsvarspliktiga m.fl., krigsskadeersättning till sjömän och smittbärrarsättning i nu gällande, särskilda lagar samt med reglerna om frivillig sjukpenningförsäkring i 21 kap. AFL och om bilstöd i förordningen (1988:890) om bilstöd till handikappade. Arbetslöshetsförsäkringen och vissa andra förmåner låter vi däremot liksom i dag ligga utanför socialförsäkringen.

Flera lagar om handläggning av ärenden m.m. hos Försäkringskassan föreslås ingå i den nya lagstiftningen. Vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndighetens verksamhet bör dock av konstitutionella skäl behållas utanför.

Balkens disposition

När det gäller dispositionen av socialförsäkringsbalken föreslår vi att balken delas in i 8 avdelningar som betecknas med stora bokstäver, ca 30 underavdelningar som betecknas med romerska siffror, ca 120 kapitel och ca 1 860 i allmänhet korta paragrafer. Balken avses vara flexibel och utbyggbar, bl.a. genom att avdelningarna har separata kapitelindelningar.

I avd. A föreslås övergripande bestämmelser om personkretsen och socialförsäkringsskyddet i olika försäkringsgrenar samt vissa gemensamma definitioner. Den avdelningen motsvarar bl.a. SofL, som i dag gäller för bosättnings- eller arbetsbaserade förmåner. Balken får nu kompletteras med en tredje försäkringsgren, som vi kallar övriga förmåner. Vi föreslår också ett antal generella definitioner för hela balken, vilka i framtiden kan kompletteras efter hand för att fortlöpande stärka enhetligheten.

I avd. B–G föreslås bestämmelser om de olika socialförsäkringsförmånerna, i princip ordnade efter behovssituationer under medborgarens livscykel. Medborgaren sätts alltså i centrum i stället för försäkringskategorierna. I avd. H föreslås vissa gemensamma bestämmelser om förmåner, handläggning, omprövning, överklagande och organisation. Avdelningarna har följande rubriker:

Avd. A Övergripande bestämmelser

Avd. B Familjeförmåner

Avd. C Förmåner vid sjukdom eller arbetsskada

Avd. D Särskilda förmåner vid funktionshinder

Avd. E Förmåner vid ålderdom

Avd. F Förmåner till efterlevande

Avd. G Bostadsstöd

Avd. H Vissa gemensamma bestämmelser

Vi föreslår att systemet skall ha en tydlig struktur även på lägre nivåer genom att bestämmelserna i de olika förmånsavsnitten återkommer under likartade rubriker på i princip samma ställen i avsnitten, så att läsaren känner igen sig. Därvid avses ca 600 mellanrubriker och 700 under-rubriker väsentligt underlätta medborgarnas och myndigheternas sökning i balken, inte minst sökningen på elektronisk väg.

Konstruktionen av balken kommer att underlätta för dem som använder lagstiftningen i sitt arbete. Utformningen av besluten kommer att underlätas genom balkkonstruktionen i sig och genom att språket i de enskilda bestämmelserna blir mer tillgängligt. Överskådligheten kan medföra att regelverket blir det naturliga arbetsredskapet för Försäkringskassans handläggare. Detta kan i sin tur leda till en mer rättssäker och likformig tillämpning av socialförsäkringen.

Balkens ikraftträdande och kostnader

Det är med hänsyn till lagstiftningsärendets omfattning svårt att förutse när socialförsäkringsbalken kan träda i kraft. En rimlig bedömning kan dock vara att detta bör kunna ske den 1 januari 2008. Vårt förslag kommer under hela beredningstiden att vara en färskvara som bör hanteras skyndsamt.

Socialförsäkringsbalken skall tillämpas på förmåner som avser tid efter ikraftträdandet. De gemensamma bestämmelserna om handläggning m.m. skall dock i huvudsak tillämpas omedelbart även om förmånen avser tid före ikraftträdandet. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna tas in i en särskild införandelag. Dit förs också de övergångsbestämmelser till de upphävda lagarna som alltjämt är av betydelse samt några bestämmelser av övergångskaraktär i de upphävda lagarna.

Vi bedömer att en ny socialförsäkringsbalk medför vissa kostnader övergångsvis men att den på sikt kommer att leda till en mer effektiv och mindre kostnadskrävande hantering av socialförsäkringssystemet.

Förteckning över de remissinstanser som avgett yttrande över SamSol:s betänkande SOU 2005:114

Prop. 2008/09:200
Bilaga 3

Efter remiss har yttrande kommit in över SOU 2005:114 från Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Göteborg, Länsrätten i Dalarna, Länsrätten i Kalmar, Domstolsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Handikappombudsmannen, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Premiepensionsmyndigheten, Statskontoret, Statens pensionsverk, Centrala studiestödsnämnden, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetsmarknadsstyrelsen, Handikappförbundens samarbetsorgan, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Pensionärsförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Föreningen Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges Pensionärs Riksförbund, Riksförbundet PensionärsGemenskap, Svenska KommunalPensionärernas Förbund, Sveriges Försäkringsförbund och Svensk Socialpolitisk förening.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till socialförsäkringsbalk

Härigenom föreskrivs följande.

AVD. A ÖVERGRIPANDE BESTÄMMELSER

I Inledande bestämmelser, definitioner och förklaringar

1 kap. Innehåll m.m.

1 § Denna balk innehåller bestämmelser om social trygghet genom de sociala försäkringar samt andra ersättnings- och bidragssystem som behandlas i avdelningarna B–G (socialförsäkringen).

2 § Balken är indelad i avdelningar, som betecknas med stora bokstäver. Avdelningarna är indelade i underavdelningar, som betecknas med romerska siffror.

3 § Övergripande bestämmelser finns i 1–7 kap. (avdelning A).

Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 8–22 kap. (avdelning B),
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 23–50 kap. (avdelning C),
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 51–55 kap. (avdelning D),
- förmåner vid ålderdom i 56–77 kap. (avdelning E),
- förmåner till efterlevande i 78–96 kap. (avdelning F), och
- bostadsstöd i 97–107 kap. (avdelning G).

Vissa gemensamma bestämmelser om förmånerna, handläggningen och organisationen finns i 108–121 kap. (avdelning H).

4 § I avdelning A finns

- inledande bestämmelser, definitioner och förklaringar i 2 kap., och
 - övergripande bestämmelser om socialförsäkringsskyddet i 3–7 kap.
- Det finns definitioner och förklaringar också i andra avdelningar.

2 kap. Allmänna bestämmelser, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- socialförsäkringens administration, m.m. i 2 §,
- socialförsäkringens finansiering, m.m. i 3 och 4 §§,
- internationella förhållanden i 5 §,

- prisbasbelopp m.m. i 6–10 §§, och
- definitioner och förklaringar i 11–17 §§.

Socialförsäkringens administration, m.m.

2 § Socialförsäkringen administreras av Försäkringskassan samt av Premiepensionsmyndigheten och Skatteverket. Arbetsgivaren har dock det huvudsakliga ansvaret för sjuklönen och dess administration.

Hos Försäkringskassan finns ett allmänt ombud. Regeringen utser det allmänna ombudet.

Beslut i ärenden enligt denna balk fattas av Försäkringskassan, om inte något annat anges.

Socialförsäkringens finansiering, m.m.

3 § Bestämmelser om finansiering av socialförsäkringen finns i

- socialavgiftslagen (2000:980),
- lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, och
- lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Socialförsäkringen finansieras också genom avkastning på vissa av de avgifter som anges i första stycket.

4 § Förutom enligt de lagar som anges i 3 § finansieras socialförsäkringen med medel från statsbudgeten samt, i den omfattning som anges i denna balk, genom bibehållna anställningsförmåner och genom särskilda betalningar från kommuner och enskilda.

I lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter finns bestämmelser om fördelning av socialavgifterna enligt socialavgiftslagen (2000:980) för finansiering av socialförsäkringen och andra system för social trygghet.

Internationella förhållanden

5 § Gemensksprätten inom Europeiska unionen (EU) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtal om social trygghet eller andra avtal som ingåtts med andra stater kan medföra begränsningar i tillämpligheten av bestämmelserna i denna balk.

Prisbasbelopp m.m.

6 § Vissa beräkningar som anges i denna balk ska grundas på ett prisbasbelopp eller förhöjt prisbasbelopp som beräknas för varje år.

7 § Prisbasbeloppet räknas fram genom att bastalet 36 396 multipliceras med det jämförelsetal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före det som prisbasbeloppet avser och prisläget i juni 1997. Det framräknade prisbasbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor.

8 § Det förhöjda prisbasbeloppet räknas fram och avrundas på samma sätt som prisbasbeloppet enligt 7 §. Vid framräkning av det förhöjda prisbasbeloppet används dock i stället bastalet 37 144.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

9 § Regeringen meddelar föreskrifter om prisbasbeloppet och det förhöjda prisbasbeloppet.

10 § I 61 kap. finns bestämmelser om inkomstbasbelopp, inkomstindex, balanstal och balansindex.

Definitioner och förklaringar

Förmån

11 § Med förmåner avses i denna balk dagersättningar, pensioner, livräntor, kostnadsersättningar, bidrag samt andra utbetalningar eller åtgärder som den enskilde är försäkrad för enligt 4–7 kap.

Registrerat partnerskap

12 § I 3 kap. lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap finns bestämmelser om rättsverkningar av registrerat partnerskap.

Ogift

13 § Vad som i denna balk sägs om den som är ogift tillämpas även i fråga om den som är änka, änking eller frånskild, om inget annat anges.

Sambor

14 § Vad som avses med sambor framgår av 1 § sambolagen (2003:376).

Förälder

15 § Om föräldraskap till barn och rättsverkan av adoption finns bestämmelser i 1 och 4 kap. föräldrabalken.

Blivande adoptivförälder

16 § Med blivande adoptivförälder avses i denna balk den som efter socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem i syfte att adoptera barnet.

Familjehemsförälder

17 § Med familjehemsförälder avses i denna balk den som har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte till-

hör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om barnet.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

II Socialförsäkringskyddet

3 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om socialförsäkringskyddet i 4 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- bosättningsbaserade förmåner i 5 kap.,
- arbetsbaserade förmåner i 6 kap., och
- övriga förmåner i 7 kap.

4 kap. Allmänna bestämmelser om försäkringskyddet

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- försäkringsgrunder och försäkringsgrenar i 2 §,
- försäkrad och gällande skydd i 3 och 4 §§, och
- internationella förhållanden i 5 §.

Försäkringsgrunder och försäkringsgrenar

2 § När det gäller grunden för försäkring är socialförsäkringen indelad i tre försäkringsgrenar. Dessa avser

1. förmåner som grundas på bosättning i Sverige (bosättningsbaserade förmåner),
2. förmåner som grundas på arbete i Sverige (arbetsbaserade förmåner), och
3. förmåner som grundas på andra omständigheter än bosättning eller arbete i Sverige (övriga förmåner).

Försäkrad och gällande skydd

3 § Försäkrad är den som uppfyller de krav ifråga om bosättning, arbete eller andra omständigheter som avses i 2 § samt gällande krav på försäkringstider.

För att omfattas av socialförsäkringskyddet ska den försäkrade dessutom uppfylla de andra villkor som gäller för respektive förmån enligt 5–7 kap.

4 § Närmare bestämmelser om rätten till förmåner finns i 8–107 kap. (avdelningarna B–H).

Internationella förhållanden

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

5 § Den som, enligt vad som följer av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen¹, omfattas av lagstiftningen i en annan stat är inte försäkrad för sådana förmåner enligt denna balk som motsvarar förmåner som avses i förordningen.

5 kap. Bosättningsbaserade förmåner

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning i Sverige i 2 och 3 §§,
- särskilda personkategorier i 4–8 §§,
- de bosättningsbaserade förmånerna i 9 och 10 §§,
- socialförsäkringsskyddet i samband med inflyttning till Sverige i 11 och 12 §§,
- förmåner vid utlandsvistelse i 13–16 §§, och
- speciella försäkringssituationer i 17 och 18 §§.

Bosättning i Sverige

2 § Vid tillämpning av bestämmelserna i denna balk ska, om inget annat särskilt anges, en person anses vara bosatt i Sverige, om han eller hon har sitt egentliga hemvist här i landet.

3 § Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det. En utlänning som enligt 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) inte ska folkbokföras ska inte heller anses vara bosatt här.

En i Sverige bosatt person som lämnar landet ska fortfarande anses vara bosatt här om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

Särskilda personkategorier

Statsanställda

4 § Den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning ska anses vara bosatt i Sverige under hela utsändningstiden om han eller hon tidigare någon gång varit bosatt här.

När en annan stat som arbetsgivare sänder en person till Sverige för arbete för arbetsgivarens räkning ska den personen inte anses vara bosatt här.

¹ EGT 149, 5.7.1971, s. 2 (Celex 31971R 1408)

Diplomater m.fl.

5 § En person som tillhör en annan stats beskickning eller karriärkonsulat eller dess betjäning ska anses vara bosatt i Sverige endast om det är förenligt med bestämmelserna om immunitet och privilegier i de konventioner som anges i 2 och 3 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Detta gäller även en sådan persons privat tjänare.

En person som på grund av anknytning till en internationell organisation omfattas av bestämmelserna i 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall ska anses vara bosatt i Sverige endast i den mån det är förenligt med vad som följer av tillämplig stadga eller avtal som anges i bilagan till den lagen.

Biståndsarbetare m.fl.

6 § En i Sverige bosatt person som lämnar landet för arbete för arbetsgivarens räkning ska fortfarande anses vara bosatt här, om han eller hon är anställd av

1. en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet, eller
2. ett svenskt trossamfund eller ett organ som är knutet till ett sådant samfund.

Första stycket gäller endast om utlandsvistelsen kan antas vara längst fem år.

Utlandsstuderande m.fl.

7 § En i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i ett annat land ska fortfarande anses vara bosatt här så länge han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning eller har utbildningsbidrag för doktorander.

Den som kommer till Sverige för att studera ska inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte den som har utbildningsbidrag för doktorander.

Familjemedlemmar

8 § Vad som sägs om personer som avses i 4–7 §§ gäller även medföljande make samt barn som inte fyllt 18 år. Med make likställs den som utan att vara gift med den utsände lever tillsammans med denne, om de tidigare har varit gifta eller gemensamt har eller haft barn.

De bosättningsbaserade förmånerna

9 § Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning B Familjeförmåner

1. föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå, (11 och 12 kap.)
2. barnbidrag, (15 och 16 kap.)
3. underhållsstöd, (17–19 kap.)

4. adoptionsbidrag, (21 kap.)
5. vårdbidrag, (22 kap.)

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

Avdelning C Förmåner vid sjukdom eller arbetskada

6. rehabilitering, arbetshjälpmedel (33 och 34 kap.)
och särskilt bidrag,
7. sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning, (36, 38 och 39 kap.)

Avdelning D Särskilda förmåner vid funktionshinder

8. handikappersättning, (53 kap.)
9. assistansersättning, (54 kap.)
10. bilstöd, (55 kap.)

Avdelning E Förmåner vid ålderdom

11. garantipension, (58, 59, 68–70, 72 och 74 kap.)
12. särskilt pensionstillägg, (76 kap.)
13. äldreförsörjningsstöd, (77 kap.)

Avdelning F Förmåner till efterlevande

14. efterlevandestöd, (80, 82 och 89 kap.)
15. garantipension till omställningspension, (80, 84 och 89 kap.)
16. garantipension till änkepension, (80, 88 och 89 kap.)

Avdelning G Bostadsstöd

17. bostadsbidrag, och (98–102 kap.)
18. bostadstillägg. (104–107 kap.)

10 § När det gäller förmåner till efterlevande enligt 9 § 14–16 är det den efterlevande som ska vara försäkrad för förmånerna.

Socialförsäkringsskyddet i samband med inflyttning till Sverige

Anmälan om bosättning

11 § Till den som bosätter sig i Sverige men inte är folkbokförd här får bosättningsbaserade förmåner inte lämnas för längre tid tillbaka än tre månader före den månad när anmälan om bosättningen gjordes till Försäkringskassan eller när Försäkringskassan på annat sätt fick kännedom om bosättningen.

Bestämmelser om anmälan om bosättning i Sverige finns i 114 kap. 41 §.

Uppehållstillstånd m.m.

12 § Till den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för

längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.

Förmåner enligt första stycket lämnas dock inte för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade, om förmånerna är av motsvarande karaktär.

Förmåner vid utlandsvistelse

13 § För tid då en försäkrad inte vistas i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz får förmåner som grundas på bosättning lämnas endast i de fall som avses i 14 och 15 §§.

14 § Förmåner får lämnas om utlandsvistelsen kan antas vara längst sex månader. Äldreförsörjningsstöd enligt 9 § 13 får dock lämnas endast om utlandsvistelsen kan antas vara längst tre månader.

Förmåner enligt 9 § 7, 11, 12 och 14–16 får lämnas så länge den försäkrades bosättning i Sverige består.

15 § Tidsbegränsningen i 14 § första stycket gäller inte sådana statsanställda och deras familjemedlemmar som avses i 4 och 8 §§.

Tidsbegränsningen gäller inte heller familjeförmåner enligt 9 § 1–4 till biståndsarbetare m.fl. och studerande eller deras familjemedlemmar som avses i 6–8 §§.

16 § I 108–121 kap. (avdelning H) finns bestämmelser om när den försäkrade är skyldig att anmäla till Försäkringskassan att han eller hon lämnar Sverige.

Speciella försäkringssituationer

17 § Regeringen meddelar föreskrifter om i vilken utsträckning barn som är politiska flyktingar är försäkrade för underhållsstöd enligt 9 § 3 även om de inte är bosatta i Sverige.

18 § Har rätten till en bosättningsbaserad förmån upphört med tillämpning av bestämmelserna om bosättning i 2–8 §§ eller bestämmelserna om utlandsvistelse i 13–15 §§, får förmånen efter ansökan hos Försäkringskassan fortsätta att lämnas om det med hänsyn till omständigheterna skulle framstå som uppenbart oskäligt att dra in förmånen.

6 kap. Arbetsbaserade förmåner

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- arbete i Sverige i 2 §,
 - särskilda personkategorier i 3–5 §§,
 - de arbetsbaserade förmånerna i 6 och 7 §§,

- försäkringstid i 8–12 §§,
- socialförsäkringsskyddets tidsmässiga omfattning i samband med arbete i Sverige i 13 och 14 §§,
- förmåner vid utlandsvistelse i 15–18 §§, och
- speciella försäkringssituationer i 19–22 §§.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

Arbete i Sverige

2 § Med arbete i Sverige avses, om inget annat särskilt anges, vid tillämpning av bestämmelserna i denna balk förvärvsarbete i verksamhet här i landet.

Om en fysisk person som bedriver näringsverksamhet har sådant fast driftställe i Sverige som avses i 2 kap. 29 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska verksamhet som hänför sig till driftstället anses bedriven här i landet.

Särskilda personkategorier

Sjömän

3 § Arbete som sjöman på svenskt handelsfartyg ska anses som arbete i Sverige. Detta gäller även arbete som utförs

1. i anställning på ett utländskt handelsfartyg som en svensk redare hyr i huvudsak obemannat, om anställningen sker hos redaren eller hos någon arbetsgivare som redaren har anlitat, eller

2. i anställning hos ägaren till ett svenskt handelsfartyg eller hos någon arbetsgivare som anlitas av ägaren, om fartyget hyrs ut till en utländsk redare i huvudsak obemannat.

Med sjöman avses den som enligt 3 § sjömanslagen (1973:282) ska anses som sjöman.

Utsändning m.m.

4 § Arbete utomlands för en arbetsgivare med verksamhet i Sverige ska anses som arbete här i landet, om arbetstagaren är utsänd av arbetsgivaren och arbetet kan antas vara längst ett år.

När en utländsk arbetsgivare under motsvarande förhållande sänder någon till Sverige för arbete ska arbete i Sverige inte anses föreligga.

I fall som anges i 5 kap. 4 § gäller första och andra styckena även om utsändningstiden kan antas vara längre än ett år.

Diplomater m.fl.

5 § Arbete som utförs av en person som tillhör en annan stats beskickning eller karriärkonsulat ska anses som arbete i Sverige endast om det är förenligt med bestämmelserna om immunitet och privilegier i de konventioner som anges i 2 och 3 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Detta gäller även en sådan persons privat tjänare.

Ett sådant arbete som medför att en person på grund av anknytning till en internationell organisation omfattas av bestämmelserna i 4 § lagen om

immunitet och privilegier i vissa fall ska anses som arbete i Sverige endast i den mån det är förenligt med vad som följer av tillämplig stadga eller avtal som anges i bilagan till den lagen.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

De arbetsbaserade förmånerna

6 § Den som arbetar i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning B Familjeförmåner

1. graviditetspenning, (9 kap.)
2. föräldrapenning på grundnivå eller sjukpenningnivå och tillfällig föräldrapenning, (11–13 kap.)

Avdelning C Förmåner vid sjukdom eller arbetskada

3. sjukpenning, (27–31 kap.)
4. rehabilitering, arbetshjälpmiddel och rehabiliteringsersättning, (33 och 34 kap.)
5. inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning, (36, 37 och 39 kap.)
6. arbetsskadeersättning, (41–44 kap.)
7. närståendepenning, (49 och 50 kap.)

Avdelning E Förmåner vid ålderdom

8. inkomstgrundad ålderspension, (58–67 och 72–74 kap.)

Avdelning F Förmåner till efterlevande

9. inkomstrelaterad efterlevandepension (80, 81, 83, 85–87 och 89 kap.)
10. efterlevandeförmåner från arbets-skadeförsäkringen. (91 och 92 kap.)

7 § När det gäller pensionsförmåner och skadeersättning till efterlevande enligt 6 § 9 och 10 är det den avlidne som ska ha varit försäkrad för förmånerna.

Försäkringstid

Allmänna bestämmelser

8 § För arbetstagare gäller försäkringen enligt 6 § från och med den första dagen av anställningstiden. För andra gäller försäkringen från och med den dag då arbetet har påbörjats.

Försäkringen upphör att gälla tre månader, eller för sådana förmåner som anges i 6 § 5 ett år, efter den dag då arbetet har upphört av någon annan anledning än ledighet för semester, ferier eller motsvarande uppehåll (efterskyddstid). Försäkringen upphör tidigare än som nu sagts om den enskilde börjar arbeta i ett annat land och omfattas av motsvarande försäkring i det landet eller om det finns andra särskilda skäl.

9 § Om en förmån som avses i 6 § lämnas när försäkringen ska upphöra enligt 8 §, fortsätter försäkringen enligt 6 § att gälla under den tid för vilken förmånen lämnas.

10 § Försäkringen enligt 6 § fortsätter att gälla efter efterskyddstiden enligt 8 § så länge bestämmelserna i 29 kap. 11–16 §§ om sjukpenninggrundande inkomst vid förvärvsavbrott (SGI-skyddad tid) är tillämpliga på personen.

11 § Försäkringen för pensioner eller skadeersättningar som avses i 6 § 6 och 8–10 gäller när rätten till en förmån enligt de bestämmelser som anges där kan härledas från ett arbete i Sverige. Detsamma gäller försäkringen för föräldrapenning på grund- eller sjukpenningnivå enligt 6 § 2.

Försäkringen för pensioner enligt första stycket gäller också när rätten till förmånen kan härledas från sådan ersättning som anges i 19 och 20 §§.

12 § För biståndsarbetare m.fl. enligt 5 kap. 6 § som till följd av utlandsarbete inte omfattas av den arbetsbaserade försäkringen och som efter utlandstjänstgöringens slut återvänder till Sverige ska efterskyddstiden börja löpa först efter återkomsten, om utlandstjänstgöringen varat längst fem år.

Socialförsäkringsskyddets tidsmässiga omfattning i samband med arbete i Sverige

Anmälan om arbete i Sverige

13 § Arbetsbaserade förmåner enligt 6 § 1–5, 7 och 8 får inte lämnas för längre tid tillbaka än tre månader före den månad då Försäkringskassan fick kännedom om arbetet.

Bestämmelser om anmälan om arbete för den som inte är bosatt i Sverige finns i 114 kap. 42 §.

Arbetstillstånd eller uppehållstillstånd

14 § Den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha arbetstillstånd i Sverige eller ett uppehållstillstånd med motsvarande verkan har inte rätt till arbetsbaserade förmåner förrän ett sådant tillstånd har beviljats. Ersättning får lämnas tidigast från och med den dag då tillståndet börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades.

Begränsningarna i första stycket gäller inte arbetsskadeersättning enligt 6 § 6 eller arbetsskadeersättning till efterlevande enligt 6 § 10.

Förmåner vid utlandsvistelse

15 § För tid då en försäkrad vistas utomlands får förmåner vid sjukdom, graviditet, tillfällig vård av barn och rehabilitering enligt 6 § 1–4 lämnas endast

- om ett ersättningsfall inträffar utomlands medan den försäkrade där utför sådant arbete som ska anses som arbete i Sverige, eller
- om Försäkringskassan medger att den försäkrade reser till utlandet.

16 § Förmåner enligt 6 § 5, 6 och 8–10 lämnas för tid då den försäkrade vistas utomlands så länge rätten till förmånen består. Detta gäller också i fråga om föräldrapenning på grund- eller sjukpenningnivå enligt 6 § 2,

1. om barnet är bosatt i Sverige, eller
2. om Försäkringskassan medger det, när ett barn hämtas i samband med adoption.

17 § När det gäller efterlevandeförmåner ska vad som anges i 16 § om försäkrad gälla den försäkrades efterlevande.

18 § I 108–121 kap. (avdelning H) finns bestämmelser om den försäkrades skyldighet att anmäla till Försäkringskassan att han eller hon lämnar Sverige.

Speciella försäkringssituationer

19 § En person som får inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 6 § 5 är försäkrad för inkomstgrundad ålderspension enligt 6 § 8 beräknad på denna ersättning.

20 § Den som får någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 6 § 5, inkomstgrundad ålderspension enligt 6 § 8 och inkomstrelaterad efterlevandeförmån enligt 6 § 9:

1. vårdbidrag enligt 5 kap. 9 § 5, som inte enbart avser merkostnader,
2. dagpenning från arbetslöshetskassa,
3. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
4. utbildningsbidrag för doktorander,
5. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
6. dagpenning till totalförsvarspiktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspiktiga, eller
7. stipendium som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst.

21 § När det gäller inkomstgrundad ålderspension enligt 6 § 8 finns i 63 kap. bestämmelser om beräkning av pensionsgrundande belopp för

- pliktjänstgöring,
- studier, och
- vård av småbarn.

22 § Den som genomgår utbildning som är förenad med särskild risk för arbetsskada är försäkrad för arbetsskadeersättning enligt 6 § 6 och 10.

7 kap. Övriga förmåner

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- sjuklön i 2 och 3 §§,
 - statligt personskadeskydd i 4–8 §§,
 - krigsskadeersättning till sjömän i 9–11 §§, och
 - smittbärarersättning i 12 §.

Sjuklön

Försäkringsgrund

2 § En arbetstagarare är försäkrad för sjuklön enligt bestämmelserna i 25 och 26 kap.

Försäkringstid

3 § En arbetstagares rätt till sjuklön för en viss period enligt bestämmelserna i 25 kap. gäller från och med den första dagen av anställningstiden. Är den avtalade anställningstiden kortare än en månad inträder dock rätten till sjuklön endast om arbetstagaren har tillträtt anställningen och därefter varit anställd fjorton kalenderdagar i följd. Dag under vilken arbetstagaren varit frånvarande utan giltigt skäl medräknas inte.

Vid beräkning av kvalifikationstiden enligt första stycket ska tidigare anställningar hos samma arbetsgivare medräknas, om tiden mellan anställningarna är högst fjorton kalenderdagar.

Statligt personskadeskydd

Försäkringsgrunder

4 § Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 45 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen, eller till antagningsprovning enligt lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 11 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (1957:297),

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som har meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

5 § Regeringen meddelar föreskrifter om i vilka fall bestämmelserna i 45 kap. ska tillämpas även på den som, i annat fall än som avses i 4 §, frivilligt deltar i verksamhet inom totalförsvaret eller i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön.

Försäkringstider

6 § Personskadeskyddet börjar gälla när den första resan påbörjas till sådan verksamhet eller intagning som avses i 4 § 1–3 och upphör när den sista resan från verksamheten eller intagningen avslutats.

Vid sådan verksamhet som avses i 4 § 4–6 börjar personskadeskyddet gälla när den dömde påbörjar resan till platsen för verksamheten och upphör när resan från platsen avslutats.

7 § Vistas någon under tid som avses i 6 § i något annat land än Sverige, Danmark utan Färöarna och Grönland, Finland eller Norge gäller personskadeskyddet endast om staten har ordnat eller bekostat resan.

8 § Bestämmelserna i 6 kap. 7 §, 11 § första stycket och 16 § om försäkring, försäkringstid och utlandsvistelse ska tillämpas även när det gäller personskadeersättning.

Krigsskadeersättning till sjömän

Försäkringsgrund

9 § Försäkrad för krigsskadeersättning till sjömän enligt 46 kap. är den som vid en tjänstgöring på svenskt fartyg är försäkrad för arbetsskadeersättning enligt 6 kap. 6 § 6 och som anses som sjömän enligt sjömanslagen (1973:282) eller ändå följer med fartyget och utför arbete för fartygets räkning.

Försäkringen gäller dock inte den som tjänstgör på krigsfartyg eller skadas i ett krig som Sverige befinner sig i.

Försäkringstid

10 § Skyddet enligt 9 § gäller utomlands när sjömannen

1. är på resa till en ort där han eller hon ska tillträda tjänstgöring på svenskt fartyg,

2. under tjänstgöring på svenskt fartyg vistas på en ort där fartyget ligger, eller

3. efter avslutad tjänstgöring på svenskt fartyg väntar på eller är på hemresa.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. A

11 § Bestämmelserna i 6 kap. 7 §, 11 § första stycket och 16 § om försäkring, försäkringstid och utlandsvistelse ska tillämpas även när det gäller krigsskadeersättning.

Smittbärarersättning

12 § Försäkrad för smittbärarersättning enligt 48 kap. i samband med åtgärder för smittskydd eller skydd för livsmedel är en sådan smittbärare som avses i 3 § samma kapitel.

I Inledande bestämmelser

8 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I avdelning B finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner till föräldrar och barn (familjeförmåner).

2 § Familjeförmåner enligt denna avdelning är

- graviditetspenning till den som på grund av graviditet har nedsatt arbetsförmåga eller är förbjuden att utföra sitt förvärvsarbete,
- föräldrapenningsförmåner i samband med barns födelse, vid adoption av barn eller i andra särskilda situationer när en förälder vårdar barn,
- barnbidrag som generellt bidrag för barn,
- underhållsstöd till ett barn vars föräldrar inte bor tillsammans, och
- särskilda familjeförmåner vid vissa fall av adoption eller när ett barn lider av sjukdom eller har funktionshinder.

3 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om familjeförmåner.

Vidare finns bestämmelser om

- graviditetspenning och föräldrapenningsförmåner i 9–13 kap.,
- barnbidrag i 14–16 kap.,
- underhållsstöd i 17–19 kap., och
- särskilda familjeförmåner i 20–22 kap.

Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4–6 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 108–121 kap. (avdelning H).

II Graviditetspenning och föräldrapenningsförmåner

9 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns

- bestämmelser om graviditetspenning i 10 kap., och
- allmänna bestämmelser om föräldrapenningsförmåner i 11 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- föräldrapenning i 12 kap., och
- tillfällig föräldrapenning i 13 kap.

10 kap. Gravitetetspenning

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till gravitetetspenning i 2–5 §§,
 - förmånstiden i 6–9 §§, och
 - beräkning av gravitetetspenning, m.m. i 10 och 11 §§.

Rätten till gravitetetspenning

Nedsatt arbetsförmåga

- 2 § En försäkrad som är gravid har rätt till gravitetetspenning,
1. om graviditeten sätter ned hennes förmåga att utföra sitt förvärvsarbete med minst en fjärdedel, och
 2. hon inte kan omplaceras till annat mindre ansträngande arbete enligt 19 § föräldraledighetslagen (1995:584).

Förbud mot förvärvsarbete

- 3 § En försäkrad som är gravid har rätt till gravitetetspenning om hon
1. inte får sysselsättas i sitt förvärvsarbete på grund av en föreskrift om förbud mot arbete under graviditeten, som har meddelats med stöd av 4 kap. 6 § arbetsmiljölagen (1977:1160), och
 2. inte kan omplaceras till annat arbete enligt 18 § föräldraledighetslagen (1995:584).

Förmånsnivåer

- 4 § Gravitetetspenning lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Samordning med andra förmåner

- 5 § Gravitetetspenning lämnas inte till den del den försäkrade för samma tid får
- sjukpenning, eller
 - sjuklön eller motsvarande ersättning från Försäkringskassan.

Förmånstiden

- 6 § Gravitetetspenning vid nedsatt arbetsförmåga enligt 2 § lämnas för varje dag som nedsättningen består. Ersättningen lämnas dock tidigast från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

- 7 § Gravitetetspenning vid förbud mot förvärvsarbete enligt 3 § lämnas för varje dag som förbudet gäller.

8 § Gravitetetspenning lämnas längst till och med den elfte dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

9 § Gravitetetspenning beviljas för en viss period.

Beräkning av gravitetetspenning, m.m.

10 § Gravitetetspenning beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning och sjukpenninggrundande inkomst i 28–31 kap., med de undantag som anges i 11 §.

För hel gravitetetspenning motsvarar ersättningsnivån beräkningsunderlaget för sjukpenning enligt 31 kap. 7 §.

11 § Det som i denna balk eller annan författning i övrigt föreskrivs om sjukpenning enligt 28–31 kap. gäller i tillämpliga delar även i fråga om gravitetetspenning, med undantag av bestämmelserna i

- 30 kap. 5 § om ersättning för merutgifter,
- 30 kap. 22 § om karensdag, och
- 30 kap. 24–28 §§ om karenstid.

11 kap. Allmänna bestämmelser om föräldrapenningsförmåner

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- föräldrabegreppet i 4–6 §§,
- adoptionsbegreppet i 7 §,
- rätten till föräldrapenningsförmåner i 8–14 §§,
- samordning med andra förmåner i 15–17 §§, och
- utbetalning till annan än förälder i 18 §.

Inledande bestämmelser

2 § Föräldrapenningsförmåner lämnas i följande former:

1. Föräldrapenning till en förälder för vård av barn med anledning av barns födelse eller vid adoption av barn (12 kap.).
2. Tillfällig föräldrapenning till en förälder i andra särskilda situationer när föräldern avstår från förvärvsarbete för att vårda barn (13 kap.).

3 § I föräldraledighetslagen (1995:584) finns bestämmelser som anger när en arbetstagare som är förälder har rätt att vara ledig från sin anställning.

Föräldrabegreppet

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Vem som likställs med förälder

4 § Vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner likställs med en förälder följande personer:

1. Förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern.
2. Förälders sambo som tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med föräldern.
3. Särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet.
4. Blivande adoptivförälder.

Utvidgning för tillfällig föräldrapenning

5 § När det gäller tillfällig föräldrapenning likställs med en förälder även följande personer:

1. Förälders sambo i annat fall än som avses i 4 § 2.
2. Familjehemsförälder.

Första stycket gäller inte i fall som avses i 13 kap. 8 och 9 §§.

6 § När det gäller tillfällig föräldrapenning för den som har fått rätt till sådan förmån enligt 13 kap. 11 § och för den som genom överlåtelse har fått rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 8 och 9 §§, likställs med en förälder även där avsedda personer.

Första stycket gäller inte vid ytterligare överlåtelse enligt 13 kap. 8 och 9 §§ och, när det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 11 §, inte heller vid tillämpning av 114 kap. 14, 17 och 18 §§.

Adoptionsbegreppet

7 § Vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner likställs med adoption att någon efter socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem i syfte att adoptera barnet.

Vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner likställs den tidpunkt när den som adopterat ett barn har fått barnet i sin vård med tidpunkten för ett barns födelse, dock inte vid beräkning av barnets ålder.

Rätten till föräldrapenningsförmåner

Allmänna bestämmelser

8 § En förälder har rätt till föräldrapenningsförmåner endast för vård av barn som är bosatt i Sverige. Vid adoption ska barnet anses bosatt i Sverige om den blivande föräldern är bosatt här.

9 § Föräldrapenningsförmåner lämnas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmån.

Närmare bestämmelser om de olika förmånsnivåerna finns i 12 kap. 9 § och 13 kap. 5 §.

10 § Oavsett antalet barn kan en förälder inte få mer än sammanlagt hel föräldrapenning per dag.

11 § Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 6 och 7 §§ samt 13 kap. 10, 11, 13, 25 och 29 §§. För tillfällig föräldrapenning gäller dock även 13 kap. 3 §.

12 § Föräldrapenningsförmåner lämnas inte för dag då en förälder är semesterledig enligt semesterlagen (1977:480).

Anmälan till Försäkringskassan

13 § Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas för tid innan anmälan gjorts hos Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Arbetsgivarinträde

14 § Bestämmelserna i 30 kap. 49–52 och 54 §§ om arbetsgivarinträde m.m. tillämpas även i fråga om föräldrapenningsförmåner.

Samordning med andra förmåner

Allmänna bestämmelser

15 § Föräldrapenningsförmåner lämnas inte om en förälder för samma dag och tid får någon av följande förmåner:

1. Sjuklön eller motsvarande ersättning från Försäkringskassan.
2. Sjukpenning.
3. Ersättning som motsvarar sjukpenning enligt äldre författning eller på grund av regeringens beslut i ett särskilt fall.

Första stycket gäller även när föräldern får motsvarande förmån på grundval av utländsk lagstiftning.

Föräldrapenning och motsvarande utländska förmåner

16 § Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse lämnas inte om det för samma barn och tid lämnas en motsvarande förmån enligt utländsk lagstiftning.

Tillfällig föräldrapenning och vårdbidrag

17 § Tillfällig föräldrapenning lämnas inte för sådant behov av vård eller tillsyn av ett barn som har grundat rätt till vårdbidrag.

Utbetalning till annan än förälder

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

18 § Om en förälder som inte fyllt 18 år har rätt till en föräldrapenningsförmån, får Försäkringskassan på begäran av socialnämnden besluta att föräldrapenningen helt eller delvis ska betalas ut till någon annan person eller till socialnämnden.

12 kap. Föräldrapenning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till föräldrapenning i 2–11 §§,
- förmånstiden i 12 och 13 §§,
- vem som får föräldrapenningen i 14–17 §§,
- ersättningsnivåer i 18–24 §§,
- beräkning av föräldrapenning på sjukpenningnivån i 25–31 §§,
- beräkning av antalet dagar med rätt till föräldrapenning i 32–34 §§,
- föräldrapenning för de första 180 dagarna i 35–38 §§,
- föräldrapenning efter 180 dagar i 39–41 §§, och
- föräldrapenning vid flerbarnsbörd i 42–45 §§.

Rätten till föräldrapenning

Allmänna bestämmelser

2 § Rätt till föräldrapenning har en försäkrad förälder som vårdar barn under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar.

Föräldrapenning lämnas i de situationer och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel. Förmånen kan vara bosättningsbaserad enligt 5 kap. eller arbetsbaserad enligt 6 kap.

3 § Den förälder som till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet har rätt till föräldrapenning.

4 § Förutom i situationer som anges i 5 och 6 §§ har en förälder som inte har barnet i sin vård rätt till föräldrapenning endast om det finns särskilda skäl.

Barnets mor

5 § Barnets mor har rätt till föräldrapenning från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Även om barnets mor inte har barnet i sin vård har hon rätt till föräldrapenning till och med den tjugonionde dagen efter förlossningsdagen.

Föräldrautbildning

6 § En förälder som deltar i föräldrautbildning har rätt till föräldrapenning i samband med utbildningen.

Föräldrapenning i samband med föräldrautbildning kan lämnas före barnets födelse och även därefter till en förälder som inte har barnet i sin vård.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Förskoleverksamhet

7 § En förälder som besöker förskoleverksamhet där barnet deltar har rätt till föräldrapenning i samband med besöket.

Adoption

8 § Bestämmelserna om föräldrapenning gäller i tillämpliga delar också vid adoption av barn, med följande undantag:

1. Föräldrapenning lämnas inte för barn som har fyllt tio år.
2. Vid adoption av andra makens barn eller av eget barn lämnas föräldrapenning inte utöver vad som skulle ha gällt om adoptionen inte hade ägt rum.
3. Föräldrapenning i samband med föräldrautbildning enligt 6 § till den som avser att adoptera ett barn lämnas inte före den dag då föräldern fått barnet i sin vård.

Förmånsnivåer och förvärvsarbete

9 § Föräldrapenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel föräldrapenning lämnas för dag när föräldern inte förvärvsarbetar.
2. Tre fjärdedels föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst en fjärdedel av normal arbetstid.
3. Halv föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst hälften av normal arbetstid.
4. En fjärdedels föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid.
5. En åttondels föräldrapenning lämnas när föräldern förvärvsarbetar högst sju åttondelar av normal arbetstid.

Föräldrapenning får dock lämnas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning på grundnivå enligt 23 § eller på lägst nivå enligt 24 § när föräldern arbetar högst sju åttondelar av normal arbetstid.

10 § Som förvärvsarbete betraktas inte vård av barn som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i förälderns hem.

11 § Föräldrapenning på sjukpenningnivå enligt 21 och 22 §§ lämnas för tid som normalt är arbetsfri för föräldern endast om han eller hon i direkt anslutning till den arbetsfria tiden får föräldrapenning på motsvarande eller högre förmånsnivå. Detta gäller dock endast för perioder av arbetsfri tid om högst fyra dagar.

Förmånstiden

12 § Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse lämnas under högst 480 dagar sammanlagt för föräldrarna.

Vid flerbarnsbörd lämnas föräldrapenning under ytterligare högst 180 dagar för varje barn utöver det första.

13 § Föräldrapenning lämnas längst till dess barnet har fyllt åtta år eller till den senare tidpunkt då barnet har avslutat det första skolåret i grundskolan.

Vem får föräldrapenningen?

Ensam vårdnad

14 § En förälder som har ensam vårdnad om ett barn får föräldrapenningen under hela den tid som anges i 12 §.

Gemensam vårdnad

15 § Om föräldrarna har gemensam vårdnad om ett barn får vardera föräldern föräldrapenning under hälften av den tid som anges i 12 §. Om endast en av föräldrarna har rätt till föräldrapenning, får han eller hon dock föräldrapenning under hela den tid som anges i 12 §.

Förmåga att vårda barnet saknas

16 § Om en förälder på grund av sjukdom eller funktionshinder varaktigt saknar förmåga att vårda barnet, får den andra föräldern föräldrapenning under hela den tid som anges i 12 §.

Avstående från föräldrapenning

17 § En förälder kan genom skriftlig anmälan avstå rätten att få föräldrapenning till förmån för den andra föräldern.

Detta gäller dock inte föräldrapenning på sjukpenningnivå enligt 21 och 22 §§ såvitt avser en tid om

1. 60 dagar för varje barn, eller
2. 60 dagar för barnen gemensamt vid flerbarnsbörd.

Ersättningsnivåer

Inledande bestämmelser

18 § Föräldrapenning kan lämnas på

- sjukpenningnivå,
- grundnivå, eller
- lägstanivå.

19 § För de första 180 dagarna med rätt till föräldrapenning för vård av ett barn gäller att förmånen kan lämnas på antingen sjukpenningnivån eller grundnivån.

Efter 180 dagar gäller att föräldrapenning kan lämnas för 210 dagar på antingen sjukpenningnivån eller grundnivån och för 90 dagar på lägstanivån.

20 § När det gäller flerbarnsbörd finns bestämmelser om ersättningsnivåerna i 42–45 §§.

Sjukpenningnivån

21 § Föräldrapenning på sjukpenningnivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för arbetsbaserad föräldrapenning enligt 6 kap. 6 § 2 om det enligt 28 kap. 3 § kan fastställas en sjukpenninggrundande inkomst för föräldern.

22 § För hel föräldrapenning motsvarar sjukpenningnivån föräldrarnas beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap. 7 § grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 25–31 §§.

Om hel föräldrapenning på sjukpenningnivån inte överstiger 180 kronor om dagen lämnas i stället föräldrapenning på grundnivån enligt 23 §.

Grundnivån

23 § Föräldrapenning på grundnivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för bosättningsbaserad enligt 5 kap. 9 § 1 eller arbetsbaserad föräldrapenning enligt 6 kap. 6 § 2.

För hel föräldrapenning är grundnivån 180 kronor om dagen.

Lägstanivån

24 § Föräldrapenning på lägstanivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för bosättningsbaserad föräldrapenning enligt 5 kap. 9 § 1 och avser tid då föräldrapenning inte får lämnas på sjukpenningnivån eller grundnivån.

För hel föräldrapenning är lägstanivån 180 kronor om dagen.

Beräkning av föräldrapenning på sjukpenningnivån

Grundläggande bestämmelser

25 § När föräldrapenning ska lämnas på sjukpenningnivån ska ersättningen beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning och sjukpenninggrundande inkomst i 28, 29 och 31 kap., med undantag av bestämmelserna i

- 28 kap. 5 § om bortseende från inkomst av anställning och annat förvärvsarbete överstigande 7,5 prisbasbelopp,
- 29 kap. 19–22 §§ om beräkning i vissa situationer, och
- 31 kap. 12–18 §§ om arbetstidsberäknad sjukpenning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

26 § Vid beräkning av föräldrapenning som ska lämnas på sjukpenningnivån ska det vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten bortses från inkomst av anställning och annat förvärvsarbete till den del summan av dessa inkomster överstiger 10 prisbasbelopp. Det ska vid denna beräkning i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

Barn som inte har fyllt två år

27 § Om en förälders sjukpenninggrundande inkomst har sänkts enligt 29 kap. 15 §, ska föräldrapenningen till dess barnet fyller två år beräknas lägst på grundval av

1. den sjukpenninggrundande inkomst som gällde innan sänkningen skedde, eller

2. den högre inkomst som löneavtal därefter föranleder.

Första stycket gäller all föräldrapenning som lämnas till föräldern, när han eller hon avstår från förvärvsarbete för vård av barn under den tid som anges där.

Skulle den sjukpenninggrundande inkomsten som gällde innan sänkningen skedde ha överstigit 7,5 prisbasbelopp, om inkomsten alltså hade beräknats utan begränsningen i 28 kap. 5 § andra stycket första meningen, tillämpas det beräkningssätt som anges 26 §.

28 § För en förälder som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomst som föräldrapenningen beräknas på enligt 27 § räknas om på sätt som anges i 29 kap. 29–31 §§ och 32 § första stycket.

Ny graviditet och adoption

29 § Om en förälder är gravid på nytt innan ett barn har uppnått eller skulle ha uppnått ett år och nio månaders ålder, ska föräldrapenning för föräldrarna även fortsättningsvis beräknas på det sätt som anges i 27 och 28 §§.

Det som anges i första stycket gäller även vid adoption av ett barn som sker högst två år och sex månader efter det att det först nämnda barnet har fötts eller adopterats.

30 § Har efter tid som avses i 29 kap. 15 § (SGI-skyddad tid för föräldraledighet) sänkning inte skett av den sjukpenninggrundande inkomsten som avses i 28 kap. på grund av att den årliga inkomsten överstiger 7,5 prisbasbelopp, tillämpas bestämmelserna i 25–29 §§ på motsvarande sätt.

31 § Om en familjehemsförälder får ersättning för vården av barnet, ska det vid beräkningen av föräldrapenningen bortses från den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som grundas på ersättningen.

Beräkning av antalet dagar med rätt till föräldrapenning

Grundläggande bestämmelser

32 § Vid beräkning av antalet dagar med rätt till föräldrapenning gäller följande:

- En dag med hel föräldrapenning motsvarar en dag.
- En dag med tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning motsvarar tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel respektive en åttondel av en dag.

Avräkning för utländsk föräldrapenning

33 § Om en förälder har fått en förmån enligt utländsk lagstiftning, som motsvarar föräldrapenning med anledning av ett barns födelse, ska den tid som den utländska förmånen har lämnats för räknas av från det högsta antal dagar som föräldrapenning kan lämnas för enligt 12 §.

34 § Avräkning enligt 33 § ska i första hand göras från de dagar som föräldern själv har rätt till enligt 15 § första meningen samt, när det gäller dessa dagar, från de dagar som avses i 35–37 §§.

För återstående dagar som ska räknas av gäller följande:

1. Om den utländska förmånen grundas på inkomst av anställning eller av annat förvärvsarbete, ska avräkningen i första hand göras från de dagar för vilka föräldrapenning kan lämnas på sjukpenningnivån.
2. Om den utländska förmånen lämnas med ett belopp som för alla förmånstagare är enhetligt och oberoende av inkomst av anställning eller av annat förvärvsarbete, ska avräkningen i första hand göras från de dagar för vilka föräldrapenning kan lämnas endast på lägstanivån.

Föräldrapenning för de första 180 dagarna

Både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning

35 § Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen för de första 180 dagarna enligt följande:

1. Föräldrapenning lämnas på sjukpenningnivån, om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen har varit försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § 3 och under hela den tiden skulle ha haft rätt till en sjukpenning som överstiger lägstanivån för föräldrapenning (240-dagarsvillkoret).

2. Om förutsättningarna i 1 inte är uppfyllda och om hel föräldrapenning på sjukpenningnivån i annat fall inte överstiger 180 kronor om dagen, lämnas föräldrapenning på grundnivån.

Enbart bosättningsbaserad föräldrapenning

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

36 § Till en förälder som är försäkrad för enbart bosättningsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen för de första 180 dagarna på grundnivån.

Enbart arbetsbaserad föräldrapenning

37 § Till en förälder som är försäkrad för enbart arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen för de första 180 dagarna enligt 35 §.

För att föräldrapenning ska lämnas på grundnivån krävs dock att föräldern uppfyller 240-dagarsvillkoret i 35 § 1.

Särskilt om 240-dagarsvillkoret

38 § För en förälder som anses bosatt i Sverige även under vistelse utomlands enligt bestämmelserna i 5 kap. 6 och 8 §§, ska det bortses från tiden för utlandsvistelsen när det bestäms om 240-dagarsvillkoret i 35 § 1 är uppfyllt.

För en förälder som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning ska sådan sjukpenninggrundande inkomst som beräknas enligt 29 kap. 23 § anses ha gällt hela den tid som föräldern fått sådan ersättning när det bestäms om 240-dagarsvillkoret i 35 § 1 är uppfyllt.

Föräldrapenning efter 180 dagar

Både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning

39 § Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen efter den 180 dagen för

1. 210 dagar på sjukpenningnivån, dock lägst på grundnivån, och
2. 90 dagar på lägstanivån.

Enbart bosättningsbaserad föräldrapenning

40 § Till en förälder som är försäkrad för enbart bosättningsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen efter den 180 dagen för

1. 210 dagar på grundnivån, och
2. 90 dagar på lägstanivån.

Enbart arbetsbaserad föräldrapenning

41 § Till en förälder som är försäkrad för enbart arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen efter den 180 dagen för 210 dagar på sjukpenningnivån, dock lägst på grundnivån.

Föräldrapenning vid flerbarnsbörd

Både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning

42 § Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas vid flerbarnsbörd föräldrapenning för det andra barnet för ytterligare

1. 90 dagar på sjukpenningnivån, dock lägst på grundnivån, och
2. 90 dagar på lägstanivån.

Enbart bosättningsbaserad föräldrapenning

43 § Till en förälder som är försäkrad för enbart bosättningsbaserad föräldrapenning lämnas vid flerbarnsbörd föräldrapenning för det andra barnet för ytterligare

1. 90 dagar på grundnivån, och
2. 90 dagar på lägstanivån.

Enbart arbetsbaserad föräldrapenning

44 § Till en förälder som är försäkrad för enbart arbetsbaserad föräldrapenning lämnas vid flerbarnsbörd föräldrapenning för det andra barnet för ytterligare 90 dagar på sjukpenningnivån, dock lägst på grundnivån.

Flerbarnsbörd med minst tre barn

45 § För varje barn utöver det andra lämnas föräldrapenning för ytterligare 180 dagar enligt den ersättningsnivå som anges i

1. 42 § 1 till en förälder som är försäkrad för såväl bosättningsbaserad som arbetsbaserad föräldrapenning,
2. 43 § 1 till en förälder som är försäkrad för enbart bosättningsbaserad föräldrapenning, eller
3. 44 § till en förälder som är försäkrad för enbart arbetsbaserad föräldrapenning.

13 kap. Tillfällig föräldrapenning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till tillfällig föräldrapenning i 2–9 §§,
- tillfällig föräldrapenning vid barns födelse eller adoption i 10–15 §§,
- vård av barn som inte har fyllt 12 år i 16–21 §§,
- vård av barn som har fyllt 12 år i 22–24 §§,
- vård av barn som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade i 25 och 26 §§,
- förmånstiden i 27 och 28 §§,
- vård av allvarligt sjukt barn i 29 och 30 §§,
- beräkning av antalet dagar med rätt till tillfällig föräldrapenning i 31 §, och

Allmänt om rätten till tillfällig föräldrapenning

Allmänna bestämmelser

2 § Rätt till tillfällig föräldrapenning har en försäkrad förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med ett barns födelse eller behov av vård.

Tillfällig föräldrapenning lämnas i de situationer och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel. Förmånen är arbetsbaserad enligt 6 kap.

3 § Tillfällig föräldrapenning får utöver vad som anges i 11 kap. 11 § lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i följande situationer:

1. Om föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom.
2. Om föräldrarna, som en del i behandlingen av sitt barn, behöver delta i läkarbesök eller i behandling som ordinerats av läkare.

Förhandsbesked om tillfällig föräldrapenning

4 § Försäkringskassan får i förväg pröva om förutsättningarna för tillfällig föräldrapenning enligt 22 och 26 §§ är uppfyllda. Ett sådant beslut är bindande för den tid som anges i beslutet men kan omprövas om de förhållanden som har lagts till grund för beslutet ändras.

Förmånsnivåer och förvärvsarbete

5 § Tillfällig föräldrapenning kan lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder helt avstått från förvärvsarbete.
2. Tre fjärdedels tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst en fjärdedel av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
3. Halv tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
4. En fjärdedels tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst tre fjärdedelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
5. En åttondels tillfällig föräldrapenning lämnas för dag när en förälder förvärvsarbetat högst sju åttondelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.

6 § Som förvärvsarbete betraktas inte vård av barn som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i förälderns hem.

7 § Om en förälder får oavkortade löneförmåner under tid då han eller hon bedriver studier, likställs avstående från studier med avstående från

förvärsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning. Detta gäller dock endast i den utsträckning föräldern går miste om löneförmånerna.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Överlåtelse av rätten till tillfällig föräldrapenning

8 § En förälder får överlåta rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn till någon som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärsarbete för vård av barnet. Sådan överlåtelse får göras i följande situationer:

1. I samband med sjukdom eller smitta hos barnet.
2. I samband med sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare, när det gäller barn som avses i 16–19, 22 och 25 §§.

9 § Försäkringskassan får, efter medgivande av en förälder, besluta att en annan person som enligt 6 kap. är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning i de fall som anges i 8 §.

Som villkor för detta gäller

1. dels att föräldern på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet,
2. dels att föräldern inte får tillfällig föräldrapenning endast av det skälet att han eller hon för samma tid får sådan förmån som avses i 11 kap. 15 § eller smittbärrapenning.

Tillfällig föräldrapenning vid barns födelse eller adoption

Rätten till förmånen

10 § Rätt till tillfällig föräldrapenning har en far som avstår från förvärsarbete i samband med sitt barns födelse för att

1. närvara vid förlossningen,
2. sköta hemmet, eller
3. vårda barn.

Det som sägs om far i första stycket och i 11–13 §§ gäller även en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

11 § I följande situationer får Försäkringskassan bevilja tillfällig föräldrapenning för ändamål som anges i 10 § till en annan person som i stället för en far eller mor avstår från sitt förvärsarbete i samband med ett barns födelse:

1. Det finns inte någon far till barnet som har rätt till tillfällig föräldrapenning.
2. Barnets mor är avliden.
3. Barnets far avstår från sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 10 § och det skulle vara oskäligt att inte låta honom avstå.
4. Barnets far kan inte utnyttja sin rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 10 §.

5. Barnets far kommer sannolikt inte att nyttja sin rätt enligt 10 § på grund av besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud eller liknande eller på grund av andra särskilda omständigheter.

För att Försäkringskassan ska kunna bevilja tillfällig föräldrapenning enligt första stycket krävs att personen är försäkrad för tillfällig föräldrapenning enligt 6 kap.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

12 § Vid adoption lämnas tillfällig föräldrapenning enligt 10 och 11 §§, dock endast om barnet inte fyllt 10 år.

13 § Vid adoption eller när två personer enligt 6 kap. 10 a § föräldrabalken har förordnats att gemensamt utöva vårdnaden om ett barn gäller följande:

1. Rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 10 § tillkommer båda adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna.

2. Det som i 11 § sägs om far eller mor ska i stället gälla adoptivföräldrarna eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna.

Förmånstiden

14 § Tillfällig föräldrapenning enligt 10–13 §§ lämnas under högst tio dagar per barn, dock inte för tid efter sextionde dagen efter barnets hemkomst efter förlossningen. Vid adoption räknas tiden från den tidpunkt föräldrarna fått barnet i sin vård.

Är det fråga om tillfällig föräldrapenning enligt 11 § eller 13 § 2, ska dock avräkning ske för dagar med tillfällig föräldrapenning som en förälder kan ha fått med stöd av 10 § och 13 § 1.

Fördelning av förmånstiden

15 § Vid adoption och för särskilt förordnade vårdnadshavare fördelas de dagar som anges i 14 § med hälften till vardera föräldern eller vårdnadshavaren om de inte kommer överens om annat.

Om det finns endast en adoptivförälder eller särskilt förordnad vårdnadshavare med rätt till ersättning, har den föräldern eller vårdnadshavaren ensam rätt till alla dagar som anges i 14 §.

Vård av barn som inte har fyllt 12 år

Vid smitta, sjukdom eller annat vårdbehov

16 § En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn, som inte har fyllt 12 år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. sjukdom eller smitta hos barnet i annat fall än som avses i 29 §,
2. sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare,
3. besök i samhällets förebyggande barnhälsovård, eller
4. vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna, under förut-

sättning att det sistnämnda barnet omfattas av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

17 § För vård av ett barn som är yngre än 240 dagar lämnas tillfällig föräldrapenning enligt 16 § endast om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad. Därutöver lämnas ersättning endast om barnet vårdas på sjukhus eller får motsvarande vård i hemmet.

18 § För vård av ett barn som är 240 dagar eller äldre lämnas tillfällig föräldrapenning enligt 16 § inte för tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats. Detta gäller dock inte om barnet vårdas på sjukhus.

19 § Med vård på sjukhus enligt 17 och 18 §§ likställs tillfällig vård i övergångsboende för barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Vid läkarbesök, behandling eller deltagande i kurs

20 § En förälder till ett sjukt eller funktionshindrat barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. besök på en institution för medverkan i behandling av barnet eller för att lära sig vårda barnet,
2. deltagande i en kurs som ordnas av sjukvårdshuvudman i samma syfte som anges i 1,
3. läkarbesök på grund av att barnet lider av allvarlig sjukdom,
4. läkarbesök som är en del i behandlingen av barnet, eller
5. deltagande i någon behandling som är ordinerad av läkare i samma syfte som anges i 4.

Förmånstiden

21 § Tillfällig föräldrapenning enligt 16–20 §§ lämnas under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 eller 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Vård av barn som har fyllt 12 år

Vid behov av särskild tillsyn eller vård

22 § En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år i de fall det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av

1. sjukdom i annat fall än som avses i 29 §,
2. utvecklingsstörning, eller
3. annat funktionshinder.

23 § En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 22 § endast om han eller hon behöver avstå från sitt förvärvsarbete av skäl som anges i 16 eller 20 §.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

24 § För tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats har en förälder rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 22 § endast om barnet vårdas på sjukhus.

Vård av barn som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Barn som inte har fyllt 16 år

25 § En förälder till ett barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har även rätt till tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar från barnets födelse till dess att det fyller sexton år. Detta gäller endast om föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med

1. deltagande i föräldrautbildning,
2. besök i barnets skola,
3. besök i förskoleverksamhet som barnet deltar i, eller
4. besök i skolbarnsomsorg som barnet deltar i.

Barn som har fyllt 16 år

26 § En förälder till ett barn som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barnet från det att barnet fyllt 16 år till dess att det fyller 21 år. Rätt till tillfällig föräldrapenning föreligger dock endast om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1.

Om barnet efter att ha fyllt 21 år går i sådan skola som avses i 5 kap. 28 § eller 6 kap. 7 § skollagen (1985:1100) har föräldern rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barnet till och med vårterminen det år då barnet fyller 23 år.

Förmånstiden

27 § Tillfällig föräldrapenning enligt 22 eller 26 § lämnas under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 eller 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

28 § Tillfällig föräldrapenning enligt 25 § lämnas under högst 10 dagar per barn och år.

Vård av allvarligt sjukt barn

29 § Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte har fyllt 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning när de behöver avstå från förvärvsarbete för vård av barnet.

30 § Tillfällig föräldrapenning enligt 29 § lämnas under ett obegränsat antal dagar.

Beräkning av antalet dagar med rätt till tillfällig föräldrapenning

31 § Vid beräkning av antal dagar med rätt till tillfällig föräldrapenning gäller följande:

- En dag med hel tillfällig föräldrapenning motsvarar en dag.
- En dag med tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels tillfällig föräldrapenning motsvarar tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel respektive en åttondel av en dag.

Beräkning av tillfällig föräldrapenning

Grundläggande bestämmelser

32 § Tillfällig föräldrapenning beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning och sjukpenninggrundande inkomst i 28–31 kap., med de undantag som anges i

- 30 kap. 22 § om karensdag,
- 30 kap. 24–28 §§ om karenstid, och
- 33–37 §§ i detta kapitel om olika slags inkomster.

För hel tillfällig föräldrapenning motsvarar ersättningsnivån föräldrarnas beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap. 7 § grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt första stycket.

Inkomst av anställning

33 § Om inte annat följer av 34–37 §§, ska hel tillfällig föräldrapenning för dag motsvara kvoten av

- föräldrarnas beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap. 7 § grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 32 § första stycket 1 och 2 och
- årsarbetstiden.

Vid beräkningen tillämpas 31 kap. 13–16 §§ på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Inkomst av annat förvärvsarbete m.m.

34 § Om tillfällig föräldrapenning lämnas på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete, ska hel tillfällig föräldrapenning för dag motsvara kvoten av

– förälderns beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap. 7 § grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 32 § första stycket 1 och 2 och

– 365.

Beloppet avrundas till närmaste hela krona, varvid 50 öre avrundas uppåt.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

35 § Tillfällig föräldrapenning beräknas enligt 34 § även i följande situationer:

1. När den försäkrade ska få tillfällig föräldrapenning för tid då annars graviditetspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning skulle ha lämnats.

2. När den försäkrade är arbetslös och söker arbete i enlighet med 31 kap. 6 § första stycket 1.

Inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete

36 § Om tillfällig föräldrapenning ska lämnas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas den del av förmånen som svarar mot inkomst av anställning enligt 33 §, medan den del av förmånen som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt 34 §.

Familjehemsförälder

37 § Om en familjehemsförälder får ersättning för vården av barnet, ska det bortses från den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som grundas på ersättningen.

Vidare ska tillfällig föräldrapenning beräknas enligt 34 § i fall som avses i 31 kap. 9 § andra stycket.

III Barnbidrag

14 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- rätten till barnbidrag i 15 kap., och
- vem som får barnbidraget i 16 kap.

15 kap. Rätten till barnbidrag

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- förmånsformer i 2 §,
- allmänt barnbidrag i 3–5 §§,
- förlängt barnbidrag i 6–8 §§,
- flerbarnstillägg i 9–13 §§,

- omprövning vid ändrade förhållanden i 14 §, och
- retroaktiv ersättning i 15 §.

Förmånsformer

- 2 §** Barnbidrag för ett försäkrat barn lämnas i form av
- allmänt barnbidrag,
 - förlängt barnbidrag, och
 - flerbarnstillägg.

Allmänt barnbidrag

3 § Allmänt barnbidrag lämnas med 1 050 kronor i månaden från och med månaden efter barnets födelse.

4 § Om rätten till allmänt barnbidrag uppkommer vid någon annan tidpunkt än barnets födelse lämnas allmänt barnbidrag från och med månaden efter denna tidpunkt.

5 § Allmänt barnbidrag lämnas till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Förlängt barnbidrag

6 § Förlängt barnbidrag lämnas med 1 050 kronor i månaden efter den tid som anges i 5 § för ett barn som går i

1. grundskolan eller motsvarande utbildning i sameskolan, en riksinternatskola eller en sådan fristående skola som avses i 9 kap. 1 eller 2 § skollagen (1985:1100), eller

2. särskolan eller specialskolan eller motsvarande utbildning i en fristående skola som är statsunderstödd eller står under statlig tillsyn.

7 § Förlängt barnbidrag lämnas för ett barn som går i skolan utomlands om svenskt statsbidrag betalas till skolan och om utbildningen i huvudsak motsvarar svensk grundskola.

8 § Förlängt barnbidrag lämnas till och med den månad då barnet slutför utbildningen eller avbryter studierna.

Flerbarnstillägg

9 § Om någon enligt 9 kap. får barnbidrag för två eller flera barn lämnas flerbarnstillägg med

1. 100 kronor i månaden för det andra barnet,
2. 354 kronor i månaden för det tredje barnet,
3. 860 kronor i månaden för det fjärde barnet, och
4. 1 050 kronor i månaden för det femte barnet och varje ytterligare barn.

I 9 kap. 12 § finns vissa bestämmelser om anmälan för flerbarnstillägg.

10 § Följande barn berättigar till flerbarnstillägg:

1. Barn för vilka allmänt barnbidrag lämnas.
2. Barn för vilka rätt till förlängt barnbidrag föreligger.
3. Barn som bedriver studier som ger rätt till studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395) om barnet, bortsett från åldern, uppfyller kraven för allmänt barnbidrag.

11 § Vid tillämpningen av 10 § beaktas inte barn i familjehem eller i hem för vård eller boende som avses i 110 kap. 6 och 7 §§.

12 § Barn som avses i 10 § 2 och 3 berättigar till flerbarnstillägg från och med det kvartal då studierna påbörjas och längst till och med det andra kvartalet det år då barnet fyller 20 år.

- Ett sådant barn berättigar inte till flerbarnstillägg om barnet
- deltar i undervisning som omfattar kortare tid än åtta veckor eller deltidsutbildning,
 - är gift, eller
 - inte stadigvarande sammanbor med den som söker flerbarnstillägg.

13 § Vid beräkningen av flerbarnstillägg ska de barn för vilka någon får barnbidrag räknas samman med de barn för vilka någon annan får barnbidrag om dessa bidragsmottagare

1. är gifta med varandra och stadigvarande sammanbor, eller
2. är sambor och tidigare har varit gifta med varandra eller har eller har haft barn gemensamt.

Omprövning vid ändrade förhållanden

14 § Om det inträffar något som påverkar rätten till barnbidraget ska bidraget ändras från och med månaden efter förändringen.

Retroaktiv ersättning

15 § Rätten till barnbidrag går förlorad om bidraget ännu inte har betalats ut under året efter det år som det hänför sig till. Detta gäller dock inte om den bidragsberättigade inom den tiden gör gällande sin rätt till bidraget hos Försäkringskassan.

16 kap. Vem får barnbidraget?

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser
- om bidragsmottagare i 2 och 3 §§,
 - vid ensam vårdnad i 4 §,
 - vid gemensam vårdnad i 5–8 §§,
 - om det finns särskilt förordnade vårdnadshavare i 9 §,
 - om vårdnadshavare är av samma kön i 10 §,

- vid adoption i 11 §,
- när flerbarnstillägg ska lämnas m.m. i 12–17 §§,
- om utbetalning till annan i 18 §,
- om ändring av vem som får barnbidraget i 19 §, och
- om utbetalning av barnbidrag i 20 §.

Bidragsmottagare

2 § För att få barnbidrag krävs, utom i fall som avses i 18 § och 110 kap. 7 §, att bidragsmottagaren är försäkrad för barnbidrag.

3 § Om inte annat följer av detta kapitel får ett barn som är myndigt eller gift själv barnbidraget.

Ensam vårdnad

4 § Den som har ensam vårdnad om ett barn får barnbidraget.

Gemensam vårdnad

5 § Föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn kan hos Försäkringskassan gemensamt anmäla vem av dem som ska vara bidragsmottagare. Görs inte någon anmälan får barnets mor bidraget.

6 § Om den förälder som enligt 5 § ska få bidraget under en längre tid inte kan delta i vårdnaden på grund av frånvaro, sjukdom eller något annat skäl, övergår rätten att få barnbidraget till den andra föräldern.

7 § Om barnet varaktigt bor tillsammans med endast en av föräldrarna har den föräldern efter anmälan rätt att få bidraget.

8 § Om föräldrarna inte bor tillsammans, men barnet är varaktigt bosatt hos båda föräldrarna (växelvist boende), får barnbidraget efter anmälan av båda föräldrarna lämnas med hälften till vardera föräldern.

Särskilt förordnade vårdnadshavare

9 § För barn med två särskilt förordnade vårdnadshavare gäller det som sägs i 5–8 §§ om barnets föräldrar och barnets mor i stället barnets vårdnadshavare respektive kvinnliga vårdnadshavare.

Vårdnadshavare av samma kön

10 § Är barnets föräldrar eller särskilt förordnade vårdnadshavare av samma kön, ska vad som anges i 5–8 §§ om barnets mor i stället gälla den äldre av dem.

Blivande adoptivföräldrar

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

11 § Blivande adoptivföräldrar vid adoption av barn som inte är svensk medborgare och som inte är bosatt här i landet när de blivande föräldrarna får dem i sin vård likställs med föräldrar i fråga om rätten att få barnbidrag.

När flerbarnstillägg ska lämnas m.m.

12 § Den som får allmänt barnbidrag för de barn som omfattas av flerbarnstillägget får också flerbarnstillägget för dessa barn.

Den som vill få flerbarnstillägg med stöd av 15 kap. 10 § 2 eller 3 eller 13 § ska anmäla detta till Försäkringskassan.

13 § Om allmänt barnbidrag har slutat lämnas för alla de barn som flerbarnstillägget avser, får barnens vårdnadshavare flerbarnstillägget. Om alla de barn som berättigar till flerbarnstillägget är myndiga eller annars saknar vårdnadshavare, får den eller de föräldrar som de stadigvarande sammanbor med flerbarnstillägget.

14 § Skulle två personer kunna få flerbarnstillägget, betalas detta till den person som anmäls som bidragsmottagare. Anmälan ska göras till Försäkringskassan av personerna gemensamt.

Om inte någon anmälan enligt första stycket görs betalas flerbarnstillägget till kvinnan eller, om personerna är av samma kön, till den äldre av dem.

15 § Om barnbidraget delas enligt 8 § för ett eller flera barn ska flerbarnstillägget delas mellan föräldrarna. Flerbarnstillägget ska beräknas för varje förälder för sig enligt bestämmelserna i 16 och 17 §§.

16 § För de barn för vilka det lämnas ett helt barnbidrag ska varje förälders andel av flerbarnstillägget beräknas som produkten av

a. kvoten av

– flerbarnstillägget per månad för det antal barn som barnbidrag lämnas för och

– det antal barn för vilka det lämnas barnbidrag och

b. det antal barn för vilka det lämnas ett helt barnbidrag.

För de barn för vilka det lämnas ett halvt barnbidrag ska varje förälders andel av flerbarnstillägget beräknas som produkten av

a. kvoten av

– flerbarnstillägget per månad för det antal barn som barnbidrag lämnas för och

– det antal barn för vilka det lämnas barnbidrag och

b. produkten av

– 0,5 och

– det antal barn för vilka det lämnas ett halvt barnbidrag.

17 § Summan av de belopp som erhålls vid beräkning enligt 16 § första och andra stycket är vad respektive förälder får i flerbarnstillägg om barnbidraget delas.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Utbetalning till annan

18 § Om det finns synnerliga skäl får barnbidraget, i stället för vad som framgår av 2–14 §§, på begäran av socialnämnden, betalas ut till den andre av föräldrarna, någon annan lämplig person eller nämnden.

Ändring av vem som får barnbidraget

19 § Om förhållandena ändras på ett sätt som är avgörande för vem som får barnbidraget ska ändringen ha verkan från och med månaden efter den då ändringen ägde rum.

Utbetalning av barnbidrag

20 § Barnbidrag betalas ut månadsvis. Det månadsbelopp som ska betalas ut avrundas till närmast högre hela kronor.

IV Underhållsstöd

17 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- underhållsstödet i 18 kap., och
- bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan i 19 kap.

Inledande bestämmelse

2 § Underhållsstöd kan lämnas till barn vars föräldrar inte bor tillsammans. En förälder som är underhållsskyldig för barnet (bidragsskyldig) kan bli skyldig att till Försäkringskassan betala hela eller delar av det stöd som lämnats till barnet.

Definitioner och förklaringar

Boförälder

3 § När det gäller underhållsstöd avses med boförälder den av föräldrarna som barnet är folkbokfört hos om barnet bor varaktigt endast hos den föräldern.

4 § När det gäller underhållsstöd avses med växelvist boende att barnet bor varaktigt hos båda föräldrarna och är folkbokfört hos en av dem.

Bidragsskyldig

5 § När det gäller underhållsstöd avses med bidragsskyldig den som enligt 7 kap. 2 § första stycket föräldrabalken ska fullgöra sin underhållsskyldighet genom att betala underhållsbidrag till barnet.

Blivande adoptivförälder

6 § När det gäller underhållsstöd likställs blivande adoptivförälder vid adoption av barn som inte är svensk medborgare och som inte är bosatt här i landet när den blivande föräldern får dem i sin vård med en förälder som har vårdnaden om ett barn.

18 kap. Underhållsstödet

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om rätten till underhållsstöd i 2–7 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- när rätten till underhållsstöd inte finns i 8–12 §§,
- förmånstiden i 13 och 14 §§,
- vem som får utbetalningen av underhållsstödet i 15–19 §§,
- beräkning av underhållsstöd i 20–32 §§,
- omprövning och ändrade förhållanden i 33–35 §§,
- jämkning av underhållsstöd i 36 och 37 §§, och
- handläggningen i 38–42 §§.

Allmänna bestämmelser om rätten till underhållsstöd

Barn vars föräldrar inte bor tillsammans

2 § Om föräldrarna till ett barn inte bor tillsammans har barnet rätt till underhållsstöd i de fall som anges i 4 och 5 §§.

Om barnet har fyllt 18 år lämnas förlängt underhållsstöd, om även villkoren i 6 § är uppfyllda.

3 § När barnets föräldrar är folkbokförda på samma adress eller är gifta med varandra ska de anses bo tillsammans. Detta gäller dock inte om den som begär underhållsstöd eller som stöd betalas ut till visar något annat.

Om andra omständigheter gör det sannolikt att föräldrarna bor tillsammans, måste den som begär underhållsstöd eller som stöd betalas ut till visa att de inte gör det.

Vårdnadshavare i Sverige

4 § Underhållsstöd lämnas endast om barnets boförälder bor här i landet. Om barnet är underårigt krävs dessutom att boföräldern är vårdnadshavare för barnet.

5 § Vid växelvist boende krävs det att den som söker stödet bor här i landet för att underhållsstöd ska lämnas. Om barnet är underårigt krävs också att båda föräldrarna eller en av dem är vårdnadshavare.

Förlängt underhållsstöd

6 § Ett barn som har fyllt 18 år och som inte har ingått äktenskap har rätt till förlängt underhållsstöd om han eller hon bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Studier som omfattar kortare tid än åtta veckor eller deltidsstudier ger dock inte rätt till förlängt underhållsstöd.

Lämnas förlängt underhållsstöd gäller vad som sägs om boföräldern i 23 § andra stycket den studerande.

Barn hos särskilt förordnade vårdnadshavare

7 § Underhållsstöd och förlängt underhållsstöd lämnas även till ett barn som varaktigt bor och är folkbokfört hos

1. en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som bor här i landet, eller

2. någon eller några som bor här i landet och som var särskilt förordnade vårdnadshavare för barnet, när det fyllde 18 år.

Vad som i denna underavdelning anges om boförälder gäller då den eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Bestämmelserna i 3 och 8 §§ tillämpas inte i dessa fall.

När rätten till underhållsstöd inte finns

Vägran att uppge faderskap

8 § Underhållsstöd lämnas inte om barnets mor är boförälder och hon uppenbarligen utan giltigt skäl låter bli att vidta eller medverka till åtgärder för att få faderskapet eller föräldraskapet enligt föräldrabalken till barnet fastställt.

Betalning av underhåll

9 § Underhållsstöd lämnas inte om det finns anledning anta att en bidragsskyldig förälder i rätt ordning betalar underhåll med minst det belopp som skulle betalas ut som underhållsstöd till barnet.

Underhållsstöd lämnas inte heller om det är uppenbart att den bidragsskyldige föräldern på något annat sätt ser till att barnet får motsvarande underhåll.

Vägran att begära underhållsbidrag

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

10 § Underhållsstöd lämnas inte om boföräldern trots föreläggande enligt 19 kap. 30 § utan giltigt skäl låter bli att vidta eller medverka till de åtgärder som begärs.

Barn med barnpension eller efterlevandestöd

11 § Underhållsstöd lämnas inte om barnet har rätt till barnpension eller efterlevandestöd efter en bidragsskyldig förälder.

Förlängt underhållsstöd

12 § Förlängt underhållsstöd lämnas inte till ett barn i fall som avses i 8–11 §§. Det som anges om boföräldern i 8 och 10 §§ ska då i stället gälla barnet.

Förmånstiden

Underhållsstöd

13 § Underhållsstöd lämnas från och med månaden efter den månad när föräldrarna har flyttat isär eller rätt till stöd annars har uppkommit, dock inte för längre tid tillbaka än en månad före ansökningsmånaden.

Underhållsstöd lämnas till och med månaden då barnet har fyllt 18 år eller den tidigare månad när rätten till stöd annars har upphört.

Förlängt underhållsstöd

14 § Förlängt underhållsstöd lämnas, om villkoren i 13 § är uppfyllda, från och med månaden efter det att den studerande har fyllt 18 år eller återupptagit studier som avses i 6 §, dock inte för längre tid tillbaka än en månad före ansökningsmånaden.

Förlängt underhållsstöd lämnas till och med månaden när rätten till stöd upphör, dock längst till och med juni månad det år då barnet fyller 20 år.

Vem får utbetalningen av underhållsstödet?

Boende hos endast en förälder

15 § Den som är boförälder får underhållsstödet.

Växelvist boende

16 § Vid växelvist boende får var och en av föräldrarna en del av underhållsstödet.

Särskilt förordnade vårdnadshavare

17 § Om två särskilt förordnade vårdnadshavare har utsetts att ha vårdnaden gemensamt får den kvinnliga vårdnadshavaren underhållsstödet. Om vårdnadshavarna begär det hos Försäkringskassan får i stället den manlige vårdnadshavaren underhållsstödet.

Om de särskilt förordnade vårdnadshavarna är av samma kön får den äldre av dem underhållsstödet. Om vårdnadshavarna begär det får i stället den yngre av dem underhållsstödet.

Förlängt underhållsstöd

18 § Den studerande får själv det förlängda underhållsstödet.

Utbetalning till annan

19 § Om det finns synnerliga skäl får underhållsstödet, i stället för vad som framgår av 15–18 §§, på begäran av socialnämnden betalas ut till någon annan lämplig person eller till nämnden.

Beräkning av underhållsstöd

Grundläggande bestämmelse

20 § Underhållsstöd till ett barn lämnas med 1 273 kronor i månaden, om inte annat följer av 21–31 §§.

Utfyllnadsbidrag efter avräkning för underhåll

21 § Om det finns anledning att anta att en bidragsskyldig förälder i rätt ordning betalar underhåll till barnet med minst det belopp som skulle ha fastställts som betalningsbelopp enligt 19 kap. 10–17 samt 26 och 27 §§, ska det sist avsedda beloppet räknas av från underhållsstödet.

22 § I stället för vad som sägs i 21 § ska följande gälla, om

1. den bidragsskyldige bor utomlands, eller
2. den bidragsskyldige bor i Sverige och i eller från utlandet får lön eller annan sådan inkomst som avses i 7 kap. 1 § utsökningsbalken men som inte kan tas i anspråk genom utmätning på sådant sätt som anges i samma kapitel.

Finns det anledning att anta att den bidragsskyldige i rätt ordning betalar fastställt underhållsbidrag, ska detta belopp räknas av från underhållsstödet. Har underhållsbidraget fastställts med beaktande av att den bidragsskyldige till någon del fullgör sin underhållsskyldighet genom att ha barnet hos sig, ska underhållsstödet minskas med ett belopp motsvarande den del av underhållsskyldigheten som på detta sätt får anses ha beaktats.

23 § Inträder Försäkringskassan i barnets rätt till underhållsbidrag enligt 19 kap. 29 § och är den bidragsskyldiges underhållsbidrag fastställt med

beaktande av att han eller hon till någon del fullgör sin underhållsskyldighet genom att ha barnet hos sig, ska underhållsstödet minskas med ett belopp motsvarande den del av underhållsskyldigheten som på detta sätt får anses ha beaktats.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Om det underhållsbidrag som har blivit fastställt uppenbart understiger vad den bidragsskyldige bör betala i underhållsbidrag till barnet och detta kan läggas boföräldern till last, lämnas inte underhållsstöd med högre belopp än underhållsbidraget.

24 § Om sökanden begär det, lämnas underhållsstöd med 1 273 kronor i månaden med avräkning för det betalningsbelopp som skulle ha fastställts, om 19 kap. 10–17 samt 26 och 27 §§ hade tillämpats på inkomsten för den av föräldrarna som inte är boförälder.

Växelvist boende

25 § Vid växelvist boende lämnas underhållsstöd för var och en av föräldrarna med hälften av 1 273 kronor i månaden.

Från detta belopp avräknas hälften av det betalningsbelopp som skulle ha fastställts, om 19 kap. 10–17 samt 26 och 27 §§ hade tillämpats på inkomsten för föräldern.

Särskilt förordnade vårdnadshavare

26 § Om ett barn bor hos en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare eller hos någon eller några som var särskilt förordnade vårdnadshavare när barnet fyllde 18 år, lämnas dubbla underhållsstöd enligt 20 och 21 §§.

Underhåll i form av engångsbelopp

27 § Om underhållsbidrag har fastställts enligt föräldrabalken i form av ett engångsbelopp, ska avräkning från underhållsstödet ske med vad det fastställda underhållsbidraget skäligen kan anses motsvara i underhåll per månad.

Underhåll före beslutet om betalningsskyldighet

28 § Om en bidragsskyldig förälder, innan han eller hon har delgetts beslutet om betalningsskyldighet enligt 19 kap., har betalat underhåll till barnet för en viss månad, ska det beloppet dras av från underhållsstödet för den månaden.

Underhåll vid umgänge med barnet

29 § Om den bidragsskyldige enligt 19 kap. 19 § har medgetts avdrag med ett visst belopp vid fullgörande av sin återbetalningsskyldighet, ska kommande underhållsstöd minskas med det beloppet.

Har den bidragsskyldige när hans eller hennes betalningsskyldighet bestäms, enligt 19 kap. 22–25 §§ fått tillgodoräkna sig ett avdrag för barnets vistelse hos honom eller henne, ska underhållsstödet minskas med ett belopp motsvarande avdraget.

Avräkning för barnets inkomster

30 § Om barnet har en sådan inkomst som framkommer vid en tillämpning på barnet av 19 kap. 10–15 §§, ska underhållsstödet minskas med hälften av inkomsten. I stället för den minskning som anges i 12 kap. 10 § ska inkomsten minskas med 48 000 kronor.

31 § Vid växelvist boende ska underhållsstödet för var och en av föräldrarna minskas med ett belopp som motsvarar hälften av det belopp som underhållsstödet ska minskas med enligt 30 §.

Förskott, avrundning och lägsta utbetalning

32 § Underhållsstöd lämnas månadsvis i förskott.

Om det belopp som ska betalas ut för ett barn till en sökande en viss månad är lägre än 50 kronor, betalas det inte ut. I övrigt avrundas belopp som slutar på öretal till närmast lägre krontal.

Omprövning och ändrade förhållanden

Grundläggande bestämmelser

33 § Försäkringskassan ska besluta att dra in eller sätta ned underhållsstödet, om något har inträffat som gör att underhållsstöd inte ska lämnas, eller att det ska lämnas med ett lägre belopp.

Omprövning vid nytt taxeringsbeslut m.m.

34 § Underhållsstöd som lämnas enligt 21 eller 24 § ska omprövas när

1. det finns ett nytt beslut om årlig taxering för den bidragsskyldige, eller
2. grunden för tillämplig procentsats enligt 19 kap. 16 och 17 §§ ändras.

Föranleder det nya taxeringsbeslutet en ändring av underhållsstödet, ska ändringen gälla från och med februari året efter det år då taxeringsbeslutet meddelades. Vid ändring i grunden för tillämplig procentsats justeras underhållsstödets belopp från och med månaden efter den månad då Försäkringskassan fick kännedom om ändringen.

35 § Nedsättning av underhållsstöd enligt 30 eller 31 § ska omprövas när det finns ett nytt beslut om årlig taxering för barnet.

Föranleder det nya taxeringsbeslutet en ändring av underhållsstödet, ska ändringen gälla från och med februari året efter det år då taxeringsbeslutet meddelades.

Jämkning av underhållsstöd

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Grundläggande bestämmelser

36 § Underhållsstöd som lämnas med stöd av 21 eller 24 § ska jämkas om det taxeringsbeslut som legat till grund för Försäkringskassans bedömning ändrats väsentligt.

Jämkningsen gäller från och med månaden efter den då Försäkringskassan fick kännedom om taxeringsändringen.

Jämkning vid växelvist boende

37 § Det som föreskrivs i 34 och 36 §§ gäller även vid växelvist boende. Det som sägs om bidragsskyldig ska då gälla var och en av föräldrarna.

Särskilda handlägningsbestämmelser

38 § När underhållsstöd enligt 20, 21, 22, eller 24 § har sökts ska Försäkringskassan omedelbart sända meddelande om ansökan till den bidragsskyldige, under förutsättning att hans eller hennes vistelseort är känd eller går att ta reda på.

Meddelandet ska innehålla en uppmaning till den bidragsskyldige att yttra sig muntligen eller skriftligen inom en viss tid, om han eller hon har något att invända mot ansökan eller har något att anföra i fråga om betalningsskyldighet för underhållsstöd enligt 19 kap. 2–5 §§.

39 § När underhållsstöd enligt 25 § har sökts ska Försäkringskassan omedelbart sända meddelande om ansökan till den andra föräldern, under förutsättning att hans eller hennes vistelseort är känd eller går att ta reda på.

Meddelandet ska innehålla en uppmaning till den andra föräldern att yttra sig muntligen eller skriftligen inom en viss tid, om han eller hon har något att anföra i fråga om ansökan.

40 § När den bidragsskyldige begär beräkning enligt 19 kap. 22–25 §§ ska Försäkringskassan omedelbart sända meddelande till den andre föräldern. Meddelandet ska innehålla en uppmaning till den andre föräldern att yttra sig muntligen eller skriftligen inom viss tid, om han eller hon har något att invända mot begäran.

41 § När Försäkringskassan har meddelat beslut i ärendet, ska sökanden skriftligen underrättas om beslutet.

Beslut om att bevilja underhållsstöd, att fastställa betalningsskyldighet och beslut enligt 19 kap. 22–25 §§ eller 19 kap. 39 § ska delges den bidragsskyldige.

42 § Beslut om att medge beräkning enligt 19 kap. 22–25 §§ och att minska underhållsstödet enligt 29 § ska delges boföräldern.

19 kap. Bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- betalningsskyldighet för underhållsstöd i 2–9 §§,
- inkomstunderlag för betalningsskyldighet i 10–15 §§,
- beräkning av betalningsbelopp i 16–27 §§,
- när den bidragsskyldige bor utomlands eller får lön från utlandet i 28–33 §§,
- omprövning och ändring av betalningsskyldighet i 34–39 §§,
- anstånd i 40–44 §§,
- eftergift i 45 och 46 §§,
- ränta i 47 och 48 §§, och
- indrivning i 49 §.

Betalningsskyldighet för underhållsstöd

Allmänna bestämmelser

2 § När underhållsstöd lämnas till ett barn och det finns en bidragsskyldig förälder, ska föräldern i förskott för varje månad betala ett belopp till Försäkringskassan som helt eller delvis motsvarar underhållsstödet.

När fastställs betalningsskyldighet?

3 § Betalningsskyldighet ska fastställas av Försäkringskassan samtidigt som eller snarast efter det att ett beslut om underhållsstöd meddelas.

4 § Ett beslut om betalningsskyldighet ska inte meddelas, om 18 kap. 21, 24 eller 25 § tillämpas eller om underhållsskyldighet enligt föräldrabalken har fastställts i form av ett engångsbelopp.

Om den bidragsskyldige är bosatt utomlands eller i Sverige och i eller från utlandet får lön eller annan inkomst som inte kan tas i anspråk genom utmätning enligt 7 kap. utsökningsbalken och en tillämpning av bestämmelserna i 28 och 29 §§ därför övervägs, behöver betalningsskyldighet inte heller fastställas.

5 § Betalningsskyldighet får inte beslutas för längre tid tillbaka än tre år före den dag då meddelande enligt 18 kap. 38 § om att ansökan om underhållsstöd har gjorts sändes till den bidragsskyldige.

Betalningsskyldighet får inte beslutas för tid under vilken Försäkringskassan har trätt in i barnets rätt till underhållsbidrag enligt 29 §.

Tillfälliga beslut om betalningsskyldighet

6 § Om Försäkringskassan enligt 116 kap. 2 § har beslutat om underhållsstöd för tid till dess slutligt beslut kan fattas, ska betalningsskyldighet fastställas för den bidragsskyldige för motsvarande tid.

7 § Om underhållsstöd har lämnats och det pågår ett mål om fastställande av faderskap till barnet, får den man som är instämmd åläggas betalningsskyldighet, om det finns sannolika skäl för att han är far till barnet. Ett beslut om betalningsskyldighet får dock inte meddelas om flera män är instämda i målet.

Första stycket tillämpas också i fråga om föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

8 § Om den slutliga betalningsskyldigheten bestäms till ett lägre belopp än vad som för samma tid har betalats enligt 6 eller 7 §, ska skillnaden betalas ut till den bidragsskyldige. Bestäms den slutliga betalningsskyldigheten till ett högre belopp, ska den bidragsskyldige betala in skillnaden till Försäkringskassan.

Ändrat faderskap eller föräldraskap

9 § Om betalningsskyldighet har fastställts slutligt för en man som senare frias från faderskapet till barnet, har han rätt att få tillbaka vad han har betalat jämte ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från varje betalningsdag.

Första stycket tillämpas också i fråga om föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

Inkomstunderlag för betalningsskyldighet

Grundläggande bestämmelse

10 § Den bidragsskyldiges betalningsskyldighet beräknas på ett underlag som motsvarar differensen mellan

- den bidragsskyldiges inkomst enligt 11–15 §§ och
- 100 000 kronor.

Inkomst enligt taxeringsbeslut

11 § Den bidragsskyldiges inkomst beräknas i enlighet med det taxeringsbeslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) som fattats närmast före februari månad det år betalningsskyldigheten avser och med utgångspunkt i

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 13 §, och
3. överskott av en näringsverksamhet beräknad enligt 14 §.

12 § När betalningsskyldigheten fastställs för förfluten tid ska det taxeringsbeslut som förelåg den eller de månader som betalningsskyldigheten avser läggas till grund för inkomstberäkningen.

Inkomstslaget kapital

13 § Överskottet eller underskottet i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas respektive minskas med andra gjorda avdrag i inkomstslaget än

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen, och

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad.

Inkomstslaget näringsverksamhet

14 § Överskottet eller underskottet av en näringsverksamhet enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas respektive minskas med

1. avdrag för underskott för tidigare beskattningsår enligt 40 kap. inkomstskattelagen,

2. avdrag enligt 16 kap. 32 § inkomstskattelagen för utgift för egen pension intill ett halvt prisbasbelopp,

3. avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap. inkomstskattelagen, och

4. avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap. inkomstskattelagen,

samt minskas respektive ökas med

5. återfört avdrag för avsättning till periodiseringsfond, och

6. återfört avdrag för avsättning till expansionsfond.

Studiemedel och förmögenhet

15 § Till beloppen enligt 11–14 § ska läggas

1. studiemedel i form av studiebidrag, utom den del som avser tilläggsbidrag, och

2. en procent av den del av den bidragsskyldiges förmögenhet som överstiger 1 500 000 kronor.

Som förmögenhet räknas sådan förmögenhet som skulle ha varit skattepliktig enligt den upphävda lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

Beräkning av betalningsbelopp

Grundläggande bestämmelser

16 § Betalningsskyldighet ska för varje barn som har rätt till underhållsstöd bestämmas till ett visst belopp per år (betalningsbelopp). Beloppet ska motsvara det procenttal av den bidragsskyldiges inkomst som anges i 17 §.

När procenttalet bestäms ska hänsyn tas till samtliga barn som den bidragsskyldige är underhållsskyldig för enligt 7 kap. 1 § föräldralken.

17 § Om den bidragsskyldige är underhållsskyldig enligt 7 kap. 1 § föräldrabalken för ett, två eller tre barn utgör procenttalet fjorton, elva och en halv respektive tio procent.

Om underhållsskyldigheten gäller fler än tre barn motsvarar procenttalet kvoten av

- summan av antalet barn och 27 och
- antalet barn.

Procenttalet bestäms med högst två decimaler.

Avdrag för underhåll före beslut om betalningsskyldighet

18 § Underhåll som har betalats till barnet innan den bidragsskyldige har delgetts beslutet om betalningsskyldighet får, i den utsträckning som det svarar mot underhållsstödet, räknas av från vad som ska betalas till Försäkringskassan.

Avdrag för underhåll vid umgänge med barnet

19 § Om den bidragsskyldige har haft barnet hos sig under en sammanhängande tid av minst fem hela dygn eller under en kalendermånad haft barnet hos sig i minst sex hela dygn, får han eller hon vid fullgörande av sin betalningsskyldighet tillgodoräknas ett avdrag som Försäkringskassan bestämmer enligt vad som föreskrivs om underhållsbidrag i 7 kap. 4 § första och andra styckena föräldrabalken.

Avdrag beviljas endast om anmälan om vistelsen görs till Försäkringskassan inom tre månader från utgången av den kalendermånad då barnets vistelse hos den bidragsskyldige upphörde.

20 § Avdrag enligt 19 § andra stycket medges inte om betalningsskyldigheten bestäms enligt 22–25 §§.

Beräkning efter skälighet

21 § Betalningsskyldighet kan, i stället för vad som följer av 10–15 §§, bestämmas genom en skälighetsbedömning, om det är uppenbart att den bidragsskyldiges förvärvsförmåga väsentligt överstiger vad som motsvarar inkomsten beräknad enligt nämnda paragrafer och han eller hon inte visar godtagbar anledning till att förvärvsförmågan inte utnyttjas.

Avdrag för underhåll vid lagakraftvunnen dom eller avtal

22 § Har det i en lagakraftvunnen dom eller ett avtal som socialnämnden godkänt bestämts att den bidragsskyldige ska ha barnet hos sig under minst 30 hela dygn per kalenderår, ska på den bidragsskyldiges begäran ett avdrag tillgodoräknas när betalningsskyldigheten bestäms.

Avdrag ska för varje helt dygn göras med 1/40 av det belopp per månad som den bidragsskyldige annars skulle betala enligt 10–17 samt 21, 26 och 27 §§.

23 § Vid beräkning av antalet hela dygn enligt 22 § räknas även det dygn då barnets vistelse hos den bidragsskyldige upphör som ett helt dygn. Detta gäller dock inte om vistelsen börjar och upphör under samma dygn.

24 § Rätt till avdrag enligt 22 § föreligger inte om det finns anledning att anta att umgänget i väsentlig mån understiger eller kommer att understiga det som fastställts i domen eller avtalet. Om det finns särskilda skäl får avdrag dock medges även i ett sådant fall.

25 § Avdrag enligt 22 § medges från och med månaden efter den månad då anmälan om domen eller avtalet kom in till Försäkringskassan.

Högsta betalningsbelopp

26 § Betalningsbeloppet för ett barn får aldrig överstiga vad som lämnas i underhållsstöd till barnet under den tid betalningsskyldigheten avser.

Avrundning och lägsta betalningsbelopp

27 § Om det belopp som ska betalas för ett barn under en månad slutar på öretal, avrundas beloppet till närmast lägre krontal. Om månadsbeloppet för ett barn blir lägre än 50 kr, faller betalningsskyldigheten bort.

När den bidragsskyldige bor utomlands eller får lön från utlandet

Inledande bestämmelser

28 § Om den bidragsskyldige är bosatt utomlands eller om den bidragsskyldige bor i Sverige och i eller från utlandet får lön eller annan inkomst som avses i 7 kap. 1 § utskökningsbalken och som inte kan tas i anspråk genom utmätning på sätt som anges i samma kapitel gäller vad som anges i 29–33 §§.

Om underhållsbidrag är fastställt

29 § Om underhållsbidrag är fastställt, inträder Försäkringskassan i barnets rätt till underhållsbidrag till den del det svarar mot utbetalt underhållsstöd.

Om underhållsbidrag inte är fastställt

30 § Om underhållsbidrag inte är fastställt, kan Försäkringskassan förelägga boföräldern att vidta eller medverka till åtgärder för att få underhållsbidrag fastställt. Försäkringskassan kan också förelägga boföräldern att vidta eller medverka till åtgärder för att få fastställt ett underhållsbidrag som inte uppenbart understiger vad den bidragsskyldige bör betala.

Om Försäkringskassan begär det ska boföräldern till Försäkringskassan ge in en skriftlig handling om fastställt underhållsbidrag som kan ligga till grund för indrivning av bidraget.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

31 § Om barnet har fyllt 18 år ska det som anges om boföräldern i 30 § i stället gälla barnet.

Betalning av underhållsbidrag m.m.

32 § I fall som avses i 28 § tillämpas även 2, 18–20 och 40–46 §§ samt 49 § första stycket och 18 kap. 29 § första stycket samt 114 kap. 46 §. Vad som där sägs om betalningsskyldighet gäller då skyldighet att betala fastställt underhållsbidrag till Försäkringskassan. Betalning till Försäkringskassan ska dock ske allt eftersom underhållsbidraget förfaller till betalning.

33 § Försäkringskassan bör ge den som får föra barnets talan möjlighet att i samband med Försäkringskassans krav på betalning av underhållsbidrag utkräva den del av obetalda underhållsbidrag som överstiger underhållsstödet.

Omprövning och ändring av betalningsskyldighet

34 § Ett betalningsbelopp enligt 10–17, 21, 26 och 27 §§ ska omprövas när det finns ett nytt beslut om årlig taxering och när grunden för tillämplig procentsats enligt 17 § ändras.

Föranleder det nya taxeringsbeslutet en ändring av betalningsbeloppet, ska ändringen gälla från och med februari året efter det år då taxeringsbeslutet meddelades. Justeras betalningsbeloppet av det skälet att grunden för tillämplig procentsats enligt 16, 17, 26 och 27 §§ ändrats, gäller det nya betalningsbeloppet från och med månaden efter den månad då ändringen skedde, dock aldrig längre tid tillbaka än tre år före den dag då Försäkringskassan fick kännedom om ändringen.

35 § Betalningsskyldighet enligt 16–27 §§ för viss tid kan på ansökan av den bidragsskyldige eller på initiativ av Försäkringskassan jämkas om det taxeringsbeslut som legat till grund för Försäkringskassans bedömning ändrats väsentligt. En fråga om jämkning på grund av ändrat taxeringsbeslut får dock aldrig tas upp till prövning efter utgången av femte året efter det taxeringsår som beslutet avser.

36 § Om betalningsskyldigheten enligt 35 § bestäms till ett lägre belopp än vad den bidragsskyldige i enlighet med tidigare beslut betalat för samma tid, ska skillnaden betalas ut till den bidragsskyldige. Detsamma gäller betald ränta som hänför sig till skillnadsbeloppet, om räntan uppgår till minst 100 kronor.

Om betalningsskyldigheten bestäms till ett högre belopp än vad den bidragsskyldige i enlighet med tidigare beslut betalat för samma tid, ska den bidragsskyldige betala in skillnaden till Försäkringskassan.

37 § Beslut om betalningsskyldighet enligt 16–21, 26 och 27 §§ får upphävas helt eller delvis om den bidragsskyldige bosatt sig utomlands. Detsamma gäller om den bidragsskyldige bor i Sverige och i eller från utlandet får lön eller annan inkomst som inte kan tas i anspråk genom utmätning enligt 7 kap. utsökningsbalken.

38 § En bidragsskyldig vars betalningsskyldighet bestämts enligt 22–25 §§ är skyldig att till Försäkringskassan omgående anmäla de ändringar i umgänget som bestäms av allmän domstol eller görs i avtal som godkänts av socialnämnden.

När en anmälan har gjorts ska Försäkringskassan omgående göra en omprövning av beslutet om betalningsskyldighet.

39 § Försäkringskassan ska upphäva ett beslut enligt 22–25 §§, om den bidragsskyldige begär det eller om något har inträffat som medför att betalningsskyldigheten inte längre bör vara fastställd med beaktande av dom eller avtal om umgänge.

Har ett beslut upphävts kan en ny begäran om beräkning enligt 22–25 §§ prövas tidigast två år från upphävandet.

Anstånd

40 § Försäkringskassan får på ansökan av den bidragsskyldige helt eller delvis bevilja anstånd med att fullgöra betalningsskyldigheten.

Ett beslut om anstånd gäller för högst ett år.

41 § Anstånd enligt 40 § ska beviljas i den utsträckning som det behövs för att den bidragsskyldige ska få behålla vad som behövs för sitt eget och familjens underhåll. Bestämmelserna om förbehållsbelopp i 7 kap. 4 och 5 §§ utsökningsbalken ska då tillämpas. Försäkringskassan får vid denna prövning beakta också om den bidragsskyldige har andra lätt realiserbara tillgångar.

Anstånd får också beviljas om det annars finns anledning till det med hänsyn till den bidragsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden eller andra särskilda förhållanden.

42 § Det belopp som beslutet om anstånd avser ska betalas före belopp som avser senare tid.

43 § En bidragsskyldig som har en skuld till staten på grund av att han eller hon har haft anstånd skall, sedan anståndsbeslutet har upphört, betala ett belopp som motsvarar 1,5 gånger det betalningsbelopp som följer av 2–5 §§ eller, om betalningsskyldigheten för något barn har upphört, skulle ha fastställts enligt 2–5 §§, dock minst 150 kronor per barn och månad. Den bidragsskyldige behöver dock inte betala ett belopp som är högre än att den bidragsskyldige får behålla vad han eller hon behöver för sitt eget och familjens underhåll enligt bestämmelserna i 7 kap. 4 och 5 §§ utsökningsbalken.

För belopp som överstiger det den bidragsskyldige är skyldig att betala ska på ansökan av honom eller henne nytt beslut om anstånd meddelas.

44 § Försäkringskassan ska upphäva eller ändra ett beslut om anstånd, om det inträffar något som medför att anstånd inte längre bör gälla eller bör gälla i mindre omfattning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. B

Eftergift

45 § Försäkringskassan får på eget initiativ eller på ansökan av den bidragsskyldige helt eller delvis efterge fordran i fråga om betalningsskyldighet och ränta, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till den bidragsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden.

46 § Försäkringskassan får på ansökan av den bidragsskyldige helt eller delvis efterge fordran i fråga om betalningsskyldighet, som avser tid före den dag då hans faderskap till ett barn har fastställts genom bekräftelse eller dom, om det finns synnerliga skäl.

Ränta

47 § Om den bidragsskyldige inte betalar betalningsbelopp som fastställts enligt 16–27 §§ i rätt tid eller har beviljats anstånd med betalning, ska han eller hon betala ränta på skulden. Försäkringskassan behöver dock inte kräva betalning för räntebelopp som avser kortare dröjsmål med betalning.

Den årliga räntan enligt första stycket tas ut efter en räntesats som för varje kalenderår beräknas med ledning av emissionsräntorna för Riksgäldskontorets statskuldväxlar och statsobligationer för de senaste tre åren. Regeringen meddelar föreskrifter om ränta enligt denna paragraf.

48 § De belopp som den bidragsskyldige betalar in ska i första hand avräknas på upplupen ränta.

Indrivning

49 § Försäkringskassan ska utan dröjsmål vidta åtgärder för att driva in fordringen, om den bidragsskyldige inte fullgör sin betalningsskyldighet.

Beslut om betalningsskyldighet enligt 16–27 §§ och ränta enligt 47 och 48 §§ får verkställas enligt bestämmelserna i utsökningsbalken.

V Särskilda familjeförmåner

20 kap. Innehåll

- 1 §** I denna underavdelning finns bestämmelser om
- adoptionsbidrag i 21 kap., och
 - vårdbidrag i 22 kap.

21 kap. Adoptionsbidrag

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till adoptionsbidrag i 2–6 §§, och
 - vem av föräldrarna som får adoptionsbidraget i 7 §.

Rätten till adoptionsbidrag

2 § Adoptionsbidrag får lämnas till försäkrade föräldrar för kostnader vid adoption av barn som inte är svenska medborgare och som inte är bosatta här i landet när föräldrarna får dem i sin vård.

Bidraget lämnas med 40 000 kronor för varje barn.

3 § För att adoptionsbidrag ska lämnas krävs

1. att föräldrarna var bosatta här i landet såväl när de fick barnet i sin vård som när adoptionen blev giltig här, och
2. att ansökan om bidraget görs inom ett år från det att adoptionen blev giltig här i landet.

4 § Adoptionsbidrag lämnas endast till den eller de föräldrar som har fått tillstånd att adoptera av svensk domstol.

Med svensk domstols tillstånd jämfälls

1. beslut av regeringen, eller av den myndighet som regeringen har bestämt, om att ett utomlands meddelat beslut om adoption ska gälla här i landet, och
2. ett utomlands meddelat beslut om adoption som gäller här i landet enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner.

5 § Adoptionsbidrag lämnas endast för barn som inte hade fyllt tio år när föräldrarna fick det i sin vård.

Bidrag lämnas inte för adoption av eget eller makes barn.

6 § Bidrag lämnas endast för adoption som har förmedlats av en samslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Vem av föräldrarna får adoptionsbidraget?

7 § Föräldrarna får hälften var av adoptionsbidraget om de inte kommer överens om en annan fördelning.

22 kap. Vårdbidrag

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- personer som likställs med förälder i 2 §,
- rätten till vårdbidrag i 3–5 §§,
- förmånstiden i 6–10 §§,
- beräkning av vårdbidrag i 11–14 §§,
- vem av föräldrarna som får vårdbidraget i 15 och 16 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 17 och 18 §§, och
- utbetalning av vårdbidrag i 19 §.

Personer som likställs med förälder

2 § När det gäller vårdbidrag likställs följande personer med förälder:

1. Förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern.
2. Förälders sambo som tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med föräldern.
3. Särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet.
4. Blivande adoptivförälder vid adoption av ett barn som inte är svensk medborgare och som inte är bosatt här i landet när föräldrarna får det i sin vård.

Rätten till vårdbidrag

3 § En försäkrad förälder har rätt till vårdbidrag för ett försäkrat barn, om

1. barnet på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder behöver särskild tillsyn och vård under minst sex månader, eller
2. det på grund av barnets sjukdom eller funktionshinder uppkommer merkostnader.

Om en förälder har flera barn som avses i första stycket grundas bedömningen av rätten till vårdbidrag på det sammanlagda behovet av tillsyn och vård samt på de sammanlagda merkostnaderna.

4 § Vårdbidrag lämnas alltefter tillsyns- och vårdbehovets omfattning och merkostnadernas storlek som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån enligt 11 och 12 §§.

Bidrag kan även lämnas särskilt för merkostnader enligt 13 och 14 §§.

5 § Vid bedömningen enligt 3 och 4 §§ ska det bortses från vårdbehov som tillgodoses genom annat samhällsstöd.

Förmånstiden

Huvudregler

6 § Vårdbidrag lämnas från och med månaden när rätt till förmånen uppkommer, dock inte för längre tid tillbaka än den månad då ansökan om vårdbidrag gjordes.

Vårdbidrag lämnas till och med juni månad det år då barnet fyller 19 år eller den tidigare månad när rätt till förmånen annars upphör.

7 § Vårdbidraget får begränsas till viss tid.

Behovet av bidrag ska omprövas minst vartannat år, om det inte finns skäl för omprövning med längre mellanrum.

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. B

Avbrott i vården

8 § Om en förälder tillfälligt är förhindrad att vårda barnet kan vårdbidrag lämnas under avbrott i vården som varar högst sex månader.

Om det finns särskilda skäl kan vårdbidrag lämnas även under ett avbrott som varar ytterligare högst sex månader.

Om barnet avlider

9 § Om mer än en fjärdedels vårdbidrag lämnas för ett barn som avlider fortsätter vårdbidraget att lämnas till och med den åttonde månaden efter dödsfallet eller den tidigare månad när vårdbidraget annars skulle ha upphört.

10 § Under den tid som anges i 9 § lämnas vårdbidraget som

1. halv förmån om bidraget vid tiden för dödsfallet lämnades som hel eller tre fjärdedels förmån, och

2. en fjärdedels förmån om bidraget vid tiden för dödsfallet lämnades som halv förmån.

Om viss del av det vårdbidrag som gällde vid dödsfallet hade bestämts som merkostnadsersättning ska motsvarande del av bidraget enligt första stycket anses utgöra sådan ersättning.

Beräkning av vårdbidrag

Huvudregler

11 § Helt vårdbidrag för ett år motsvarar 250 procent av prisbasbeloppet, dock ej i fall som avses i 13 och 14 §§. Partiell förmån motsvarar tillämplig del av helt bidrag.

12 § Av vårdbidrag som lämnas enligt 11 § kan en viss angiven del bestämmas som ersättning för merkostnader. Denna ersättning bestäms till

1. 18 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 18 men inte 36 procent av prisbasbeloppet,

2. 36 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 36 men inte 53 procent av prisbasbeloppet,

3. 53 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 53 men inte 69 procent av prisbasbeloppet, och

4. 69 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till 69 procent av prisbasbeloppet eller mer.

13 § Vårdbidrag som lämnas med beaktande enbart av merkostnader bestäms till

1. 62,5 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till minst detta belopp, eller
2. 36 procent av prisbasbeloppet om merkostnaderna uppgår till minst detta belopp.

Merkostnadsersättning utöver helt vårdbidrag

14 § Om behovet av särskild tillsyn och vård för ett barn grundar rätt till hel förmån utan att merkostnaderna beaktas och merkostnaderna uppgår till minst 18 procent av prisbasbeloppet, ska beloppet av hel förmån höjas med merkostnadsersättning. Denna skall, allt efter merkostnadernas storlek, bestämmas till 18, 36, 53 eller 69 procent av prisbasbeloppet med tillämpning av 12 §.

Vem av föräldrarna får vårdbidraget?

Huvudregel

15 § Om båda föräldrarna har rätt till vårdbidrag för ett visst barn får den förälder vårdbidraget som står för den huvudsakliga tillsynen och vården.

Delning av vårdbidraget

16 § Om båda föräldrarna begär det får i stället föräldrarna halva bidraget var. En förutsättning för detta är att föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet och att båda tar del i vården av barnet.

I fall som avses i 9 § krävs att föräldrarna vid tiden för dödsfallet hade gemensam vårdnad om barnet och att båda tog del i vården.

Omprövning vid ändrade förhållanden

17 § Vårdbidrag ska omprövas när förhållanden som påverkar behovet av vårdbidrag har ändrats.

18 § Ändring av vårdbidrag ska gälla från och med månaden närmast efter den månad när anledningen till ändring uppkom. Gäller det ökning efter ansökan ska dock även 6 § första stycket beaktas.

Utbetalning av vårdbidrag

19 § Vårdbidrag ska betalas ut månadsvis. När ersättningsbeloppet beräknas för månad ska den ersättning för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste kronotal som är jämnt delbart med tolv.

AVD. C FÖRMÅNER VID SJUKDOM ELLER ARBETSSKADA

I Inledande bestämmelser

23 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I avdelning C finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner vid sjukdom eller arbetsskada.

2 § Förmåner vid sjukdom eller arbetsskada enligt denna avdelning är

- sjuklön som betalas av en arbetsgivare vid korta sjukdomsfall,
- sjukpenning som annars lämnas vid sjukdom och nedsatt arbetsförmåga,
- rehabiliteringsåtgärder vid sjukdom och nedsatt arbetsförmåga,
- rehabiliteringsersättning i samband med rehabiliteringsåtgärder,
- sjukersättning eller aktivitetsersättning när arbetsförmågan är långvarigt nedsatt,
- arbetsskadeersättning vid skada i samband med förvärvsarbete,
- statlig personskadeersättning vid skada i samband med vissa statliga eller kommunala verksamheter,
- krigsskadeersättning till sjömän vid skada utomlands,
- smittbärarersättning för inkomstförlust m.m., och
- närståendepenning i samband med ledighet för vård av en svårt sjuk person.

3 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om förmåner vid sjukdom och arbetsskada.

Vidare finns bestämmelser om

- sjuklön i 24–26 kap.,
- sjukpenning i 27–31 kap.,
- rehabilitering och rehabiliteringsersättning i 32–34 kap.,
- sjukersättning och aktivitetsersättning i 35–39 kap.,
- förmåner vid arbetsskada m.m. i 40–46 kap., och
- särskilda förmåner vid smitta, sjukdom eller skada i 47–50 kap.

Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4–7 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 108–121 kap. (avdelning H).

II Sjuklön

24 kap. Innehåll

- 1 § I denna underavdelning finns
- allmänna bestämmelser om sjuklön i 25 kap., och
 - särskilda bestämmelser om sjuklön i 26 kap.

25 kap. Allmänna bestämmelser om sjuklön

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–5 §§.
Vidare finns bestämmelser om
- rätten till sjuklön i 6–8 §§,
 - sjukanmälan i 9 §,
 - förmånstiden i 10–16 §§,
 - ersättningsnivån i 17 §,
 - allmänt högriskskydd i 18 §,
 - särskilt högriskskydd i 19–24 §§,
 - läkarintyg i 25–31 §§, och
 - försäkran i 32 §.

Inledande bestämmelser

Vad är sjuklön?

2 § Sjuklön innebär att den försäkrade vid sjukdom under vissa förutsättningar som anges i detta kapitel har rätt till ersättning m.m. från arbetsgivaren.

Sjuklön enligt andra lagar

3 § Bestämmelserna om sjuklön i denna balk inskränker inte den rätt till sjuklön som kan finnas enligt någon annan lag.

Ogiltiga avtal

4 § Ett avtal som innebär att den försäkrades rättigheter enligt bestämmelserna i denna underavdelning upphävs eller inskränks är ogiltigt i den delen.

Avvikelse genom kollektivavtal

5 § Bestämmelserna i 4 § hindrar inte att avvikelser får göras från 25, 28–30 och 32 §§ genom kollektivavtal som på arbetstagersidan har slutits eller godkänts av en sådan central arbetstagarorganisation som avses i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Den närmare beräk-

ningen av sjuklönens storlek enligt 13, 17 och 18 §§ får också bestämmas på det sättet.

En arbetsgivare som är bunden av ett sådant kollektivavtal får tillämpa avtalet även på en försäkrad som inte tillhör den avtalsslutande arbetstagarorganisationen, under förutsättning att den försäkrade sysselsätts i arbete som avses med avtalet och inte omfattas av något annat tillämpligt kollektivavtal.

Rätten till sjuklön

6 § Den försäkrade har vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan rätt att behålla lön och andra anställningsförmåner i den utsträckning som anges i detta kapitel (sjuklön).

Med sjukdom likställs ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga som orsakats av sjukdom för vilken det lämnats sjuklön eller sjukpenning enligt denna balk eller motsvarande äldre lagstiftning, om tillståndet fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

7 § Vid bedömningen av i vilken utsträckning den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt ska det särskilt beaktas om han eller hon på grund av sjukdomen är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt vanliga arbete eller därmed jämförligt arbete.

8 § En arbetsgivare är inte skyldig att betala sjuklön om den försäkrade

1. ådragit sig sjukdomen vid uppsåtligt brott som han eller hon har dömts för genom dom som har vunnit laga kraft, eller
2. medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift om något förhållande som är av betydelse för rätten till sjuklön.

Sjukanmälan

9 § Den försäkrade har inte rätt till sjuklön för tid innan arbetsgivaren fått anmälan om sjukdomsfallet. Sjuklön ska dock lämnas för tid från och med den dag då sjukdomsfallet inträffade, om det har funnits hinder för en sådan anmälan men anmälan gjorts omedelbart efter det att hindret upphört.

Förmånstiden

Sjuklöneperioden

10 § Sjuklöneperioden omfattar högst 14 sammanhängande kalenderdagar i en försäkrads sjukperiod.

11 § Sjuklöneperioden börjar den första dag som den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, under förutsättning att han eller hon avhåller sig från arbete åt arbetsgivaren.

Sjuklöneperioden börjar dock senast den dag för vilken den försäkrade får sådan reseersättning som avses i 12 § 2.

Vad är en sjukperiod?

12 § Med sjukperiod avses följande:

1. Tid under vilken den försäkrade i oavbruten följd lider av sådan sjukdom som avses i 6 och 7 §§.

2. Tid under vilken den försäkrade, för att han eller hon lättare ska kunna återgå till arbetet, i stället för sjuklön får ersättning för resor till och från arbetet. Detta gäller även dag med reseersättning då sjuklön inte skulle ha lämnats enligt 13 §.

Karensdag

13 § Sjuklön lämnas inte för den första dag i en sjuklöneperiod för vilken sjuklön kan lämnas enligt 9 och 17 §§ (karensdag).

Första stycket gäller inte för en försäkrad som omfattas av 18 §, 19 § 1 eller 20 §.

Om anställningen upphör

14 § En sjuklöneperiod som börjat löpa bryts om anställningen upphör.

Återinsjuknande

15 § Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det att en tidigare sjukperiod avslutats, omfattar sjuklöneperioden endast så många dagar att den tillsammans med den tidigare sjuklöneperioden hos samma arbetsgivare utgör 14 kalenderdagar.

När 13 och 18 §§ tillämpas ska dagar i den tidigare sjuklöneperioden beaktas.

Anmälnings- och uppgiftsskyldighet för arbetsgivare

16 § Arbetsgivaren ska till Försäkringskassan anmäla sjukdomsfall som har gett försäkrade hos arbetsgivaren rätt till sjuklön, om sjukperioden och anställningen fortsätter efter sjuklöneperiodens utgång. Anmälan ska göras inom sju kalenderdagar från denna tidpunkt. I anmälan ska uppgift lämnas om

1. arbetsgivarens organisationsnummer, personnummer eller samordningsnummer,
2. den försäkrades personnummer eller samordningsnummer, och
3. det datum när sjuklöneperioden började.

Ersättningsnivå

17 § För dagar i en sjuklöneperiod som den försäkrade gått miste om lön och andra anställningsförmåner till följd av nedsättningen i arbetsförmågan gäller att sjuklönen motsvarar 80 procent av anställningsförmånerna.

Allmänt högriskskydd

18 § Om den försäkrade under de senaste tolv månaderna har haft sammanlagt tio karensdagar enligt 13 § hos en arbetsgivare lämnas sjuklön även för den första dagen för vilken sjuklön kan lämnas enligt 9 § (allmänt högriskskydd).

Särskilt högriskskydd

19 § Försäkringskassan kan efter ansökan besluta om särskilt högriskskydd för en för sjuklön försäkrad arbetstagare som även är försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § 3 och har en sjukdom som under en tolv-månadersperiod

1. kan antas medföra ett större antal sjukperioder, eller
2. medför risk för en eller flera längre sjukperioder.

20 § Försäkringskassan får efter ansökan även besluta om särskilt högriskskydd för en sjukperiod när den försäkrade som givare av biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m., har rätt till sjuklön till följd av ingrepp för att ta till vara det biologiska materialet eller av förberedelser för sådant ingrepp.

21 § Det särskilda högriskskyddet avser den försäkrades samtliga anställningar.

22 § Det särskilda högriskskyddet enligt 19 § gäller från och med den kalendermånad under vilken ansökan gjordes hos Försäkringskassan eller från och med den senare kalendermånad som anges i beslutet.

Högriskskyddet gäller till och med den dag som anges i beslutet eller, om det finns särskilda skäl, tills vidare.

23 § Ett beslut om särskilt högriskskydd enligt 19 § ska upphävas om de villkor som anges där inte längre är uppfyllda.

Om beslutet upphävs ska Försäkringskassan underrätta arbetsgivaren om detta.

24 § Om ett beslut om särskilt högriskskydd gäller har en arbetsgivare efter ansökan rätt till ersättning från Försäkringskassan för de kostnader för sjuklön som arbetsgivaren haft för den försäkrade. Semesterlön och avtalade avgifter för försäkringar ska då inte medräknas.

Ersättning lämnas inte för längre tid tillbaka än tolv månader före ansökningsmånaden.

Läkarintyg

25 § Arbetsgivaren är skyldig att lämna sjuklön från och med den sjunde kalenderdagen efter dagen för sjukanmälan endast om den försäkrade styrker nedsättningen av arbetsförmågan under denna tid genom intyg av läkare eller tandläkare. Intyget behöver inte innehålla närmare uppgifter om vilken sjukdom den försäkrade lider av.

Om sjuklön lämnas för tid före anmälan, ska den första ersättningsdagen eller den tidigare dag för vilken sjuklön enligt 13 § inte lämnas anses som sjukanmälningsdag.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

26 § Om det finns särskilda skäl ska Försäkringskassan, självmant eller på framställning av arbetsgivaren, ålägga den försäkrade att genom intyg av läkare eller tandläkare styrka nedsättningen av arbetsförmågan från och med

1. en tidigare dag än sjunde kalenderdagen efter sjukanmälningsdagen i en pågående sjukperiod, eller
2. den första dagen av varje kommande sjukperiod.

Ett beslut enligt första stycket 2 får inte avse längre tid än ett år.

27 § Arbetsgivaren är inte skyldig att lämna sjuklön om den försäkrade inte följer ett beslut enligt 26 § om att han eller hon ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan.

28 § Om det finns särskilda skäl får en arbetsgivare skriftligen begära att den försäkrade genom intyg av läkare eller tandläkare styrker nedsättningen av arbetsförmågan från och med

1. en tidigare dag i sjukperioden än enligt 26 § 1, eller
2. första dagen av varje kommande sjukperiod enligt 26 § 2.

En begäran som gäller kommande sjukperioder enligt första stycket 2 får inte avse längre tid än ett år.

29 § Ett intyg enligt 28 § behöver inte innehålla närmare uppgift om vilken sjukdom den försäkrade lider av.

30 § Om den försäkrade utan godtagbart skäl underlåtit att lämna ett intyg i enlighet med begäran enligt 28 §, är arbetsgivaren inte skyldig att lämna sjuklön för den del av den aktuella sjuklöneperioden för vilken det saknas intyg.

31 § Om en fråga som avses i 28 eller 29 § regleras i ett kollektivavtal som avses i 5 § tillämpas inte bestämmelserna i 28–30 §§.

Försäkran

32 § Den försäkrade ska lämna en skriftlig försäkran till arbetsgivaren om att han eller hon har varit sjuk, och om hur nedsatt arbetsförmågan har varit på grund av sjukdomen. Försäkran behöver inte innehålla närmare uppgifter om sjukdomen.

Arbetsgivaren behöver inte betala ut sjuklön som den försäkrade har rätt till förrän arbetstagaren har gett in en försäkran enligt första stycket.

26 kap. Särskilda bestämmelser om sjuklön

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- tystnadsplikt i 2 och 3 §§,
- tvist mellan försäkrade och arbetsgivare om sjuklönen i 4–9 §§, och
- försäkring mot kostnader för sjuklön i 10 §.

Tystnadsplikt

2 § Den som i en arbetsgivares personaladministrativa verksamhet genom sådant intyg av läkare eller tandläkare som har lämnats till arbetsgivaren på grund av bestämmelserna i denna underavdelning, eller genom sådan försäkras avses i 25 kap. 32 §, har fått kännedom om en enskilds hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt får inte obehörigen röja vad han eller hon sålunda fått veta.

I det allmänna verksamhet tillämpas i stället föreskrifterna i sekretesslagen (1980:100).

3 § Bestämmelsen i 2 § medför inte någon inskränkning i den skyldighet att lämna uppgifter som följer av lag eller förordning.

Twist mellan försäkrade och arbetsgivare om sjuklönen

Bestämmelser om rättegång m.m.

4 § Mål mellan försäkrade och arbetsgivare om tillämpningen av bestämmelserna om sjuklön i avdelning A och denna underavdelning handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegång i arbetstvister.

5 § I en tvist om rätt till sjuklön ska Försäkringskassan på begäran av arbetsgivare, försäkrad, arbetstagarorganisation eller domstol yttra sig om huruvida den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom och om nedsättningens omfattning.

Sjuklönegaranti

6 § Om en tvist har uppkommit om den försäkrades rätt till sjuklön, kan Försäkringskassan, efter ansökan av en försäkrad som också är försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § 3, besluta att ersättning för tid som den omtvistade sjuklönen avser ska lämnas från Försäkringskassan. Detta gäller när tvisten avser om arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom eller nedsättningens omfattning eller om det finns ett arbetstagarförhållande.

7 § Ersättning enligt 6 § lämnas, om det finns sannolika skäl för att den försäkrade har rätt till den begärda sjuklönen eller del av den och fordran är obetald och förfallen till betalning.

Ersättning lämnas inte för sjuklön som har förfallit till betalning tidigare än tre månader före ansökningsmånaden. Ersättning lämnas inte heller om staten svarar för arbetstagarens fordran hos arbetsgivaren enligt lönegarantilagen (1992:497).

8 § Ersättning enligt 6 § lämnas med skäligt belopp, dock med högst ett belopp som för dag motsvarar kvoten av
– den försäkrades beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap. 7 § och
– 365.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

9 § I den utsträckning som ersättning enligt 6 § har betalats ut inträder Försäkringskassan i den försäkrades rätt enligt denna underavdelning mot arbetsgivaren.

Om den försäkrade har tagit emot ersättning enligt 6 § och därefter har fått hela eller delar av den omtvistade sjuklönen, ska ersättningen återbetalas i motsvarande utsträckning.

Försäkring mot kostnader för sjuklön

10 § En arbetsgivare vars sammanlagda lönekostnader under ett kalenderår inte beräknas överstiga 130 prisbasbelopp kan försäkra sig hos Försäkringskassan för kostnader för sjuklön enligt denna balk.

Vid beräkningen av de sammanlagda lönekostnaderna bortses från avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift samt från skatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Regeringen meddelar föreskrifter om villkor för försäkringen.

III Sjukpenning m.m.

27 kap. Innehåll och inledande bestämmelser

Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid i 28 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- bestämmande och behållande av sjukpenninggrundande inkomst samt beräkning av årsarbetstiden i vissa situationer i 29 kap., och
- sjukpenning i 30 och 31 kap.

Inledande bestämmelser

2 § Sjukpenning kan lämnas till en försäkrad som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Ersättningens storlek är beroende av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst.

3 § En försäkrads sjukpenninggrundande inkomst ligger också till grund för beräkning av följande förmåner enligt denna balk:

- Gravditetspenning.
- Föräldrapenning på sjukpenningnivå.
- Tillfällig föräldrapenning.
- Rehabiliteringspenning.

- Skadelivränta.
- Smittbärrarpenning.
- Närståendepenning.

28 kap. Allmänna bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid

Innehåll

1 § I detta kapitel finns grundläggande bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- inkomst av anställning i 7 §,
- inkomst av annat förvärvsarbete i 8–15 §§,
- undantag för vissa inkomster i 16–23 §§, och
- årsarbetstid i 24–30 §§.

Grundläggande bestämmelser

2 § Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen

1. som arbetstagare i allmän eller i enskild tjänst (inkomst av anställning), eller
2. på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete).

3 § För att sjukpenninggrundande inkomst ska kunna fastställas för en person krävs att han eller hon är försäkrad för arbetsbaserade förmåner enligt 4 och 6 kap.

För att sjukpenninggrundande inkomst ska kunna fastställas krävs dessutom att den försäkrades årliga inkomst

1. kommer från arbete i Sverige,
2. kommer från arbete som kan antas vara under minst sex månader i följd eller vara årligen återkommande, och
3. uppgår till minst 24 procent av prisbasbeloppet.

4 § Av ett beslut om fastställande av sjukpenninggrundande inkomst ska det framgå hur stor den sjukpenninggrundande inkomsten är och i vilken utsträckning denna avser inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete.

5 § När sjukpenninggrundande inkomst beräknas ska inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete var för sig beräknas och avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkningen ska det bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av dessa överstiger 7,5 prisbasbelopp. Det ska därvid i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

6 § Om den försäkrades förhållanden inte är kända för Försäkringskassan, ska beräkningen av den försäkrades sjukpenninggrundade inkomst grundas på

1. de upplysningar som Försäkringskassan kan få av den försäkrade eller dennes arbetsgivare, eller
2. den uppskattning av den försäkrades inkomster som gjorts vid taxeringen.

Inkomst av anställning

7 § Ersättning med minst 1 000 kronor om året för utfört arbete för någon annans räkning ska räknas som inkomst av anställning. Detta gäller även om betalningsmottagaren inte är anställd av den som betalar ersättningen. Den som har betalat ut sådan ersättning ska då anses som arbetsgivare, och den som utfört arbete ska anses som arbetstagare.

Det som anges i första stycket gäller inte om

1. ersättningen betalas ut i form av pension,
2. ersättningen ska räknas som inkomst av annat förvärvsarbete enligt 10–15 §§, eller
3. ersättningen omfattas av undantag enligt 16–23 §§.

Inkomst av annat förvärvsarbete

Näringsverksamhet

8 § Inkomst av näringsverksamhet ska räknas som inkomst av annat förvärvsarbete. Detsamma gäller sådan inkomst av arbete för egen räkning som utgör inkomst av tjänst.

Det som anges i första stycket gäller endast i den utsträckning inkomsten inte ska räknas som inkomst av anställning. Vidare gäller det som anges i 9–17 och 19–23 §§.

9 § När sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete beräknas får inkomst av arbete för egen räkning inte beräknas högre än vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

Ersättning till den som har F-skattsedel

10 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete om ersättningen betalas ut till en mottagare som har en F-skattsedel när ersättningen bestäms eller när den betalas ut.

Om mottagaren har en F-skattsedel med villkor enligt 4 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483), räknas ersättningen som inkomst av annat förvärvsarbete bara om F-skattsedeln skriftligen återropas.

11 § Den som i en anbudshandling, en faktura eller någon därmed jämförlig handling har lämnat uppgift om innehav av F-skattsedel ska anses ha en sådan skattsedel om handlingen även innehåller följande uppgifter:

1. Utbetalarens och betalningsmottagarens namn och adress eller andra för identifiering godtagbara uppgifter.

2. Betalningsmottagarens personnummer, samordningsnummer eller organisationsnummer.

Uppgiften om innehav av F-skattsedel gäller även som sådant skriftligt åberopande av F-skattsedel som avses i 10 § andra stycket.

12 § Det som anges i 11 § gäller dock inte om den som betalar ut ersättningen känner till att uppgiften om innehav av F-skattsedel är oriktig.

Bestämmelser om påföljd för den som lämnar oriktig uppgift finns i skattebrottslagen (1971:69).

Viss ersättning från privatpersoner

13 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete om ersättningen betalas ut till en mottagare som har en A-skattsedel eller en F-skattsedel med villkor enligt 4 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483) eller som saknar skattsedel för preliminär skatt, om

1. utbetalaren är en fysisk person eller ett dödsbo,
2. ersättningen inte är en utgift i en näringsverksamhet som bedrivs av utbetalaren,
3. ersättningen tillsammans med annan ersättning för arbete från samma utbetalare under inkomståret kan antas bli mindre än 10 000 kronor,
4. utbetalaren och mottagaren inte har träffat en överenskommelse om att ersättningen ska avse inkomst av anställning, och
5. det inte är fråga om sådan ersättning för arbete som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken.

Ersättning från handelsbolag till delägare, m.m.

14 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete om ersättningen betalas ut från

1. ett handelsbolag till en delägare i handelsbolaget, eller
2. en europeisk ekonomisk intressegruppering till en medlem i intressegrupperingen.

Ersättning från utländsk arbetsgivare

15 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas lön eller annan ersättning som den försäkrade får från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller är en utländsk juridisk person, om

- arbetsgivaren inte har sådant fast driftsställe i Sverige som avses i 2 kap. 29 § inkomstskattelagen (1999:1229), och
- arbetsgivaren och de försäkrade har slutit avtal enligt 2 kap. 8 § socialavgiftslagen (2000:980) att arbetsgivaravgifter inte ska betalas på lönen eller ersättningen.

Undantag för vissa inkomster

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Ersättning understigande 1 000 kr

16 § Om ersättning för arbete för någon annans räkning inte kan beräknas uppgå till 1 000 kr under året, räknas ersättningen från denne som sjukpenninggrundande inkomst endast om ersättningen utgör inkomst av näringsverksamhet.

Semesterlön och semesterersättning

17 § Som sjukpenninggrundande inkomst räknas inte semesterlön till den del lönen överstiger vad som skulle ha betalats i lön för utfört arbete under motsvarande tid. Motsvarande begränsning gäller för semesterersättning.

Vissa utdelningar, kapitalinkomster och lån

18 § Som sjukpenninggrundande inkomst räknas inte inkomst som avses i 10 kap. 3 § 1–3 inkomstskattelagen (1999:1229).

Mindre ersättning till idrottsutövare

19 § Som sjukpenninggrundande inkomst av anställning räknas inte ersättning som en idrottsutövare får från en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året kan antas bli mindre än ett halvt prisbasbelopp.

Vissa avtalsförmåner som avses i lagen (1990:659) om särskild löneskatt

20 § Som sjukpenninggrundande inkomst räknas inte följande ersättningar:

1. Ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.
2. Ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetsskada som enligt 2 § första stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt.

Ersättning från vinstandelsstiftelse

21 § Som sjukpenninggrundande inkomst räknas inte ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som har lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) om följande förutsättningar är uppfyllda:

- Ersättningen avser en sådan anställd som omfattas av ändamålet med vinstandelsstiftelsen.

– Ersättningen avser inte betalning för den anställdes arbete åt vinstandelsstiftelsen.

– De bidrag arbetsgivaren har lämnat till vinstandelsstiftelsen har varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande andel av de anställda.

Detta gäller även ersättning från en annan juridisk person med motsvarande ändamål som en vinstandelsstiftelse.

22 § Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller det som sägs i 21 § inte ersättning som den juridiska personen lämnar till företagsledare eller delägare i företaget eller till en person som är närstående till någon av dem.

Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående avses detsamma som i inkomstskattelagen (1999:1229).

23 § Som sjukpenninggrundande inkomst räknas aldrig sådan ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren har lämnat under något av åren 1988–1991.

Årsarbetstid

Allmänna bestämmelser

24 § Årsarbetstid ska beräknas för en försäkrad som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis avser anställning. Årsarbetstiden beräknas när den enligt särskilda bestämmelser har betydelse för beräkningen av en förmån.

25 § Årsarbetstiden är det antal timmar eller dagar per år som en försäkrad tills vidare kan antas komma att ha som ordinarie arbetstid eller motsvarande normal arbetstid i sitt förvärvsarbete.

26 § Årsarbetstiden beräknas i dagar endast när den schablonberäknas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om schablonberäkning av årsarbetstiden.

Ledighet som likställs med förvärvsarbete

27 § När årsarbetstiden beräknas ska följande ledigheter likställas med förvärvsarbete:

1. Ledighet för semester, dock inte om den försäkrade under ledigheten får semesterlön enligt semesterlagen (1977:480) och, enligt 15 § samma lag, kan begära att dagar då han eller hon är oförmögen till arbete på grund av sjukdom inte räknas som semesterdag.

2. Ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner lämnas.

3. Ledighet under tid då den försäkrade får ersättning för att delta i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).

4. Ledighet för ferier eller för motsvarande uppehåll för lärare som är anställda inom utbildningsväsendet.

28 § Årsarbetstiden avrundas till närmast hela timtal, varvid halv timme avrundas uppåt.

29 § När den försäkrades förhållanden inte är kända för Försäkringskassan ska beräkningen av årsarbetstiden grundas på upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta från den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller uppdragsgivare.

30 § I 29 kap. samt 31 kap. 8 och 9 §§ finns ytterligare bestämmelser om beräkning av årsarbetstid i vissa situationer.

29 kap. Bestämmande och behållande av sjukpenninggrundande inkomst samt beräkning av årsarbetstiden i vissa situationer

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- när sjukpenninggrundande inkomst bestäms i 2 och 3 §§,
- när den sjukpenninggrundande inkomsten kan ändras i 4–8 §§,
- sjukpenninggrundande inkomst vid förvärvsavbrott (SGI-skyddad tid) i 9–18 §§,
- sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid i vissa situationer i 19–28 §§, och
- årlig omräkning av sjukpenninggrundande inkomst vid förvärvsavbrott i vissa fall (SGI-skyddad tid) i 29–32 §§.

När bestäms sjukpenninggrundande inkomst?

2 § Sjukpenninggrundande inkomst bestäms för en försäkrad i samband med att han eller hon begär att få en förmån som beräknas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst.

3 § Försäkringskassan ska på begäran av en försäkrad bestämma den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst även om något ersättningsärende inte är aktuellt.

När kan den sjukpenninggrundande inkomsten ändras?

4 § Den sjukpenninggrundande inkomsten ska ändras om Försäkringskassan har fått reda på att den försäkrades inkomstförhållanden eller andra omständigheter har ändrats på ett sätt som har betydelse antingen för rätten till en förmån som redan lämnas eller för storleken på förmånen.

5 § Ändring enligt 4 § får inte avse ändring av den försäkrades inkomstförhållanden på grund av sådant förvärvsarbete under provotid som avses i 39 kap. 14 §.

6 § En ändring av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ska gälla från och med den dag då anledning till ändringen uppkom.

Den ändrade sjukpenninggrundande inkomsten får dock läggas till grund för ersättning tidigast från och med första dagen i den ersättningsperiod som infaller i anslutning till att Försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen.

7 § Vad som sägs i 6 § andra stycket tillämpas inte om ändringen föranleds av att

1. sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats den försäkrade eller när sådan ersättning som redan lämnats har ändrats på grund av att den försäkrades arbetsförmåga har ändrats,
2. ett beslut om vilandeförklaring av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 39 kap. 14–16 §§ har upphört,
3. livränta enligt bestämmelserna i denna avdelning har beviljats den försäkrade eller när sådan livränta som redan lämnats har ändrats, eller
4. tjänstepension har beviljats den försäkrade.

8 § Bestämmelsen i 7 § 1 ska tillämpas även när den försäkrade skulle ha fått sådan ersättning som avses där i form av garantiersättning om han eller hon hade haft rätt till sådan ersättning enligt bestämmelserna i 38 kap. 4–16 §§ om försäkringstid.

Om sjukersättning i form av garantiersättning till följd av bestämmelserna i 39 kap. 3 § inte ska lämnas, ska det vid tillämpningen av 6 § ändå anses som om sådan förmån lämnas.

Sjukpenninggrundande inkomst vid förvärvsavbrott (SGI-skyddad tid)

Allmänna bestämmelser

9 § Ändring enligt 4 § på grund av att den försäkrade inte längre har någon inkomst eller har lägre inkomst än tidigare får inte göras (SGI-skydd) under sådana avbrott i arbetet som anges i 11–18 §§ (SGI-skyddad tid).

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten får dock sänkas lägst till vad den skulle ha varit närmast före avbrottet om Försäkringskassan då hade känt till samtliga förhållanden.

Vad som anges i denna paragraf gäller dock inte när 7 § 1, 3 eller 4 är tillämplig.

10 § I 29–32 §§ finns bestämmelser om omräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten under SGI-skyddad tid i vissa fall.

Studier

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

11 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om vilka studier som medför att skyddsbestämmelsen är tillämplig.

Periodiskt ekonomiskt stöd

12 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade får periodiskt ekonomiskt stöd enligt särskilda avtal mellan arbetsmarknadens parter. Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om förutsättningarna för att avtalen ska medföra att skyddsbestämmelsen är tillämplig.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m.

13 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om de villkor som gäller för att den försäkrade skall anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Graviditet

14 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen.

Föräldraledighet

15 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) och barnet inte fyllt ett år.

Det som anges i första stycket gäller även vid adoption av barn som inte fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård.

Pliktjämnstgöring

16 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Sjukpenning och rehabiliteringsersättning, m.m.

17 § SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade inte förvärvsarbetar av någon anledning som ger rätt till ersättning i form av

1. sjukpenning,

2. ersättning för arbetsresor i stället för sjukpenning,
3. rehabiliteringsersättning, eller
4. ersättning från arbetsskadeförsäkringen enligt 40–46 kap. som motsvarar ersättning enligt 1–3 eller någon annan jämförbar ekonomisk förmån.

Kortare avbrott i förvärvsarbete

18 § SGI-skydd gäller under högst tre månader i följd för en försäkrad som avbryter sitt förvärvsarbete, oavsett om avsikten är att förvärvs-avbrottet ska pågå längre tid.

Sjukpenninggrundande inkomst och årsarbets tid i vissa situationer

Studier, periodiskt ekonomiskt stöd eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m.

19 § För en försäkrad som studerar enligt 11 § eller får periodiskt ekonomiskt stöd enligt 12 § eller som enligt 13 § deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd gäller vid sjukdom det som anges i andra stycket.

Under den tid som avses i första stycket ska sjukpenningen för den försäkrade beräknas på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under den tiden. Om den sjukpenninggrundande inkomsten då helt eller delvis är inkomst av anställning, ska årsarbets-tiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i det förvärvsarbetet under den aktuella tiden.

Pliktjänstgöring

20 § Det som anges i 19 § andra stycket tillämpas även vid sjukdom för en försäkrad som fullgör pliktjänstgöring enligt 16 §. Detta gäller endast vid grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Behandling eller rehabilitering

21 § För en försäkrad som får sådan behandling eller rehabilitering som avses i 30 kap. 6 § eller 12 kap. 3 §, och då får livränta från arbetsskade-försäkringen enligt 40–46 kap. eller motsvarande ersättning enligt annan författning, gäller vid sjukdom det som anges i andra stycket.

Under den tid som livräntan betalas ut ska sjukpenningen beräknas på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

22 § För en försäkrad som avses i 31 kap. 6 § första stycket 1 eller 2, och som under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin inte får studie-sociala förmåner för studier som avses i 11 §, gäller vid sjukdom det som anges i andra stycket.

Under studieuppehållet ska sjukpenning beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av 4–7, 9 och 10 §§ om sjukpenningen då blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt 19 §.

Försäkrade som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning

23 § Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder.

Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt sjukersättningen eller aktivitetsersättningen började lämnas, ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 32 § för varje helt år som har förflutit.

24 § Det som anges i 23 § gäller endast för tid före 65 års ålder och endast till den del den försäkrade är arbetslös och beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot hans eller hennes närmast föregående förvärvsarbete.

Försäkrade som vid vistelse utomlands ansetts bosatta i Sverige

25 § För sådana personer som enligt 5 kap. 6 och 8 §§ anses bosatta i Sverige även under vistelse utomlands, ska den sjukpenninggrundande inkomsten vid återkomsten till Sverige fastställas till lägst det belopp som utgjorde deras sjukpenninggrundande inkomst omedelbart före utlandsresan.

Försäkrade som får tjänstepension

26 § Om en försäkrad får tjänstepension i form av ålderspension eller därmed likställd pension före utgången av den månad han eller hon fyller 65 år, ska sjukpenninggrundande inkomst fastställas endast om den försäkrade har ett förvärvsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Den sjukpenninggrundande inkomsten ska då beräknas enligt bestämmelserna i 28 kap.

27 § Om en försäkrad som får sådan tjänstepension som avses i 26 § är helt eller delvis arbetslös samt arbetsökande, ska sjukpenninggrundande inkomst fastställas endast om tjänstepensionen understiger 60 procent av lönen närmast före pensionsavgången.

28 § För en försäkrad som avses i 27 § ska den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på grundval av lönen närmast före pensionsavgången. Om den försäkrade inte har för avsikt att förvärvsarbeta i samma omfattning som tidigare, ska den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på grundval av den inkomst han eller hon kan antas få av arbete som svarar mot arbetsutbudet. Vid beräkningen ska det iakttas att inkomsten inte får överstiga 7,5 prisbasbelopp.

Vid beräkningen ska den försäkrades inkomst minskas med tjänstepensionen. Minskningen får dock inte leda till att en försäkrad som är endast delvis arbetslös får lägre sjukpenninggrundande inkomst än om beräkningen skulle ha gjorts enligt 26 §.

Årlig omräkning av sjukpenninggrundande inkomst vid förvärvsavbrott i vissa fall (SGI-skyddad tid)

29 § När Försäkringskassan ska bestämma den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av bestämmelserna i 11–18 §§ och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 30–32 §§.

Det som anges i första stycket gäller även en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod.

30 § Den sjukpenninggrundande inkomsten ska enligt 29 § räknas om när minst ett år har förflutit från den tidpunkt när den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om årligen, räknat ett år från den senaste omräkningen.

Med den tidpunkt när anställningen upphörde jämfälls den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 23 § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses i den bestämmelsen.

31 § Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 28 kap. 15 §, ska räknas om för en försäkrad som inte har upphört med förvärvsarbetet.

Omräkning ska göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit från ersättningsperiodens början. Därefter ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om årligen, räknat ett år efter den senaste omräkningen.

32 § Omräkningen ska göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknad från det senast fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte beaktas.

Den sjukpenninggrundande inkomsten får aldrig fastställas till ett belopp som överstiger 7,5 prisbasbelopp.

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till sjukpenning i 2–8 §§,
- samordning med sjuklön i 9 §,
- sjukpenning för anställda och vissa andra vid kortare sjukdomsfall, m.m. i 10–16 §§,
- sjukanmälan i 17 och 18 §§,
- förmånstiden i 19–33 §§,
- allmänt högriskskydd i 34 §,
- särskilt högriskskydd i 35–39 §§,
- förmånsnivåer och arbetsförmåga i 40 §,
- bedömning av arbetsförmågans nedsättning i 41–48 §§, och
- arbetsgivarinträde m.m. i 49–55 §§.

Rätten till sjukpenning

Allmänna villkor

2 § En försäkrad har rätt till sjukpenning vid sjukdom som sätter ned hans eller hennes arbetsförmåga med minst en fjärdedel.

Med sjukdom likställs ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga som orsakats av sjukdom för vilken det lämnats sjukpenning, om tillståndet fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

3 § Vid bedömningen av om den försäkrade är sjuk ska det bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden.

4 § Sjukpenningen lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån enligt 40 §.

Ersättning för arbetsresor i stället för sjukpenning

5 § För att underlätta den försäkrades återgång till arbete i anslutning till ett sjukdomsfall får i stället för den sjukpenning som annars skulle ha lämnats skälig ersättning lämnas för den försäkrades merutgifter för resor till och från arbetet.

Ersättning lämnas endast om merutgifterna beror på att den försäkrades hälsotillstånd inte tillåter honom eller henne att utnyttja det färd sätt som han eller hon normalt använder för att ta sig till sitt arbete.

Sjukpenning i förebyggande syfte m.m.

6 § En försäkrad har rätt till sjukpenning även när han eller hon genomgår en medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som syftar till att

1. förebygga sjukdom,
2. förkorta sjukdomstiden, eller

3. helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan.
Som villkor för att sjukpenning ska lämnas gäller att den medicinska behandlingen eller medicinska rehabiliteringen har

- ordinerats av läkare, och
- ingår i en av Försäkringskassan godkänd plan.

7 § Om sjukpenning lämnas enligt 6 § ska arbetsförmågan anses nedsatt i den utsträckning som den försäkrade på grund av behandlingen eller rehabiliteringen är förhindrad att förvärvsarbeta.

Familjehemsförälder

8 § Om en familjehemsförälder får ersättning för vården av barn som omfattas av uppdraget för tid när sjukpenning kommer i fråga, bedöms rätten till sjukpenning med bortseende från ersättningen.

Samordning med sjuklön

9 § Sjukpenning lämnas inte på grundval av anställningsförmåner för tid som ingår i en sjuklöneperiod när den försäkrades arbetsgivare ska svara för sjuklön.

Sjukpenning för anställda och vissa andra vid kortare sjukdomsfall, m.m.

De första fjorton dagarna

10 § För de första 14 dagarna i en sjukperiod lämnas sjukpenning som svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av anställning endast under förutsättning att den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat om han eller hon inte hade varit sjuk.

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket likställs tid som avses i 28 kap. 27 §.

11 § Kan det inte utredas hur den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat under sjukperiodens första 14 dagar gäller följande. Sjukpenningen får lämnas efter vad som kan anses skäligt med ledning av hur den försäkrade har förvärvsarbetat före sjukperioden, om det kan antas att den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat i motsvarande omfattning under de första 14 dagarna i sjukperioden.

Studier

12 § Det som sägs i 10 § gäller även för tid efter de första 14 dagarna av sjukperioden för en försäkrad som bedriver sådana studier som avses i 29 kap. 11 §.

Periodiskt ekonomiskt stöd

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

13 § Det som sägs i 10 § gäller även för tid efter de första 14 dagarna av sjukperioden för en försäkrad som får periodiskt ekonomiskt stöd enligt sådana särskilda avtal mellan arbetsmarknadens parter som avses i 29 kap. 12 §.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m.

14 § Det som sägs i 10 § gäller även för tid efter de första 14 dagarna av sjukperioden för en försäkrad som, på sätt avses i 29 kap. 13 §, deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd, eller står till arbetsmarknadens förfogande.

Behandling och rehabilitering

15 § Det som sägs i 10 § gäller även för tid efter de första 14 dagarna av sjukperioden för en försäkrad som får sådan behandling som avses i 6 § eller 34 kap. 3 § och som under denna tid får livränta vid arbetsskada m.m. enligt 43–46 kap.

Plikttjänstgöring

16 § Det som sägs i 10 § gäller även för tid efter de första 14 dagarna för en försäkrad som fullgör tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, om tjänstgöringen avser grundutbildning som är längre än 60 dagar.

Sjukanmälan

17 § Sjukpenning får inte lämnas för tid innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts hos Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

18 § Om den försäkrades arbetsgivare ska anmäla sjukdomsfallet enligt 25 kap. 16 §, ska sjukpenning som grundas på inkomst av anställning lämnas trots det som anges i 17 §.

Förmånstiden

Inledande bestämmelse

19 § Sjukpenning kan lämnas för dagar i en sjukperiod så länge den försäkrade uppfyller förutsättningarna för rätt till sjukpenning.

Läkarintyg

20 § Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjuk-

anmälningsdagen genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter dels om undantag från skyldigheten att lämna läkarintyg enligt första stycket när ett sådant intyg inte behövs, dels om att skyldigheten enligt första stycket ska gälla från och med en annan dag.

Sjukperiod

21 § Som sjukperiod anses tid då en försäkrad

1. i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 2 §,
2. har rätt till sjukpenning enligt 6 §, eller
3. har rätt till rehabiliteringspenning enligt 34 kap. 3 §.

Om rätt till sjukpenning för den försäkrade uppkommer i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt 25 kap., ska sjukperioden anses omfatta också sjuklöneperioden.

Karensdag

22 § Sjukpenning lämnas inte för den första dagen i en sjukperiod (karensdag). Detta gäller dock inte om något annat följer av 23, 24 och 34–39 §§.

23 § Till en försäkrad som har rätt till sjukpenning i förebyggande syfte m.m. enligt 6 § lämnas sjukpenning även för dag som avses i 22 §.

Karenstid för den som betalar egenavgift

24 § En försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgift har rätt att anmäla till Försäkringskassan att han eller hon vill ha sjukpenning med en karenstid på 3 eller 30 dagar.

Om den som betalar egenavgift inte gör någon sådan anmälan, lämnas sjukpenning efter den karensdag som anges i 21 §.

25 § Om den som betalar egenavgift gör en sådan anmälan som anges i 24 §, ska sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte lämnas för de första 3 eller 30 dagarna av varje sjukperiod, den dag sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid).

26 § Den som betalar egenavgift och som gjort anmälan om karenstid enligt 24 § får övergå till sjukpenning med kortare eller ingen karenstid om han eller hon inte har fyllt 55 år.

Ändringen börjar gälla 14 dagar efter den dag då den begärdes hos Försäkringskassan. Ändringen får dock inte tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen har börjat gälla.

Återinsjuknande

27 § Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det att en tidigare sjukperiod har avslutats ska bestämmelserna i 22 § och 31 kap. 12–18 §§ tillämpas som om den senare sjukperioden är en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

28 § Om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut ska bestämmelserna i 25 § om karenstid för den som betalar egenavgift tillämpas på så sätt att de båda perioderna ska anses som en sjukperiod.

Sjukpenning i samband med sjukersättning, aktivitetsersättning eller pension

29 § En försäkrad har inte rätt till sjukpenning om han eller hon får hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning.

En försäkrad har inte heller rätt till sjukpenning om han eller hon under månaden närmast före den då han eller hon började få hel ålderspension fick hel sådan ersättning som anges i första stycket.

30 § Bestämmelserna i 29 § om sjukersättning och aktivitetsersättning ska tillämpas även när den försäkrade skulle ha haft sådan ersättning i form av garantiersättning om han eller hon hade haft rätt till sådan ersättning enligt bestämmelserna i 38 kap. 4–17 §§ om försäkringstid.

Sjukpenning efter 65-årsdagen

31 § Har den försäkrade fått sjukpenning för 180 dagar efter ingången av den månad när han eller hon fyllde 65 år, får Försäkringskassan besluta att sjukpenning inte längre ska lämnas till den försäkrade.

Sjukpenning efter 70-årsdagen

32 § För tid efter ingången av den månad då den försäkrade fyllt 70 år får sjukpenning lämnas under högst 180 dagar.

Beräkning av antalet dagar

33 § När antalet dagar beräknas enligt 31 och 32 §§ ska varje dag som sjukpenning har lämnats för räknas som en dag.

Allmänt högriskskydd

34 § Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelsen i 22 § för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, lämnas sjukpenning även för dag som avses i 22 § (allmänt högriskskydd).

Särskilt högriskskydd

35 § Efter ansökan av den försäkrade får Försäkringskassan besluta att sjukpenning får lämnas även för dag som avses i 22 § (särskilt högriskskydd).

36 § Ett beslut om särskilt högriskskydd får meddelas om den försäkrade har en sjukdom som under en tolv månadersperiod kan antas medföra ett större antal sjukperioder.

37 § Ett beslut om särskilt högriskskydd får efter ansökan meddelas även för en sjukperiod när den försäkrade som givare av biologiskt material enligt lagen (1995:831) om transplantation m.m., har rätt till sjukpenning till följd av ingrepp för att ta till vara det biologiska materialet eller förberedelser för sådant ingrepp.

38 § Ett beslut om särskilt högriskskydd enligt 36 § gäller från och med den kalendermånad när ansökan gjordes, om inte annat anges i beslutet.

Högriskskyddet ska gälla för viss tid som anges i beslutet eller, om det finns särskilda skäl, tills vidare.

39 § Ett beslut om särskilt högriskskydd enligt 36 § ska upphävas om de villkor som anges där inte längre är uppfyllda.

Förmånsnivåer och arbetsförmåga

40 § Sjukpenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel sjukpenning lämnas för dag när den försäkrade saknar arbetsförmåga.
2. Tre fjärdedels sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre fjärdedelar men inte saknas helt.
3. Halv sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst hälften men inte med tre fjärdedelar.
4. En fjärdedels sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel men inte med hälften.

Bedömning av arbetsförmågans nedsättning

Den försäkrade antas kunna återgå till sitt vanliga arbete

41 § Om den försäkrade kan antas kunna återgå till sitt vanliga arbete gäller följande. Vid bedömningen av om arbetsförmågan är fullständigt nedsatt ska det särskilt beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder honom eller henne.

Om den försäkrade på grund av sjukdomen behöver avstå från förvärvsarbete under minst en fjärdedel av sin normala arbetstid en viss dag, ska hans eller hennes arbetsförmåga anses nedsatt i minst motsvarande grad den dagen.

42 § Om den försäkrade inte kan antas kunna återgå till sitt vanliga arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren gäller följande. Vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning ska det särskilt beaktas om den försäkrade kan försörja sig genom sådant arbete efter medicinsk eller arbetslivsinriktad rehabilitering enligt 6 § respektive 34 kap. 3 §.

43 § Om det efter prövning enligt 42 § bedöms att den försäkrade inte kan återgå till arbete hos arbetsgivaren eller försörja sig själv genom annat förvärvsarbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden gäller följande. Vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning ska det särskilt beaktas om den försäkrade efter medicinsk eller arbetslivsinriktad rehabilitering enligt bestämmelserna i 6 § respektive 34 kap. 3 § kan försörja sig genom

1. sådant förvärvsarbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden, eller
2. något annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

44 § Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning enligt 42 och 43 §§ ska göras i förhållande till högst ett heltidsarbete.

Särskilda skäl

45 § Om det finns särskilda skäl får den försäkrades ålder samt den försäkrades bosättningsförhållanden, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande omständigheter beaktas vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning.

Föräldralediga

46 § Vid prövning av rätt till sjukpenning för tid när den försäkrade annars skulle ha fått föräldrapenning, ska arbetsförmågan anses nedsatt endast i den utsträckning som den försäkrades förmåga att vårda barn är nedsatt på grund av sjukdom.

Försäkrade som får sjukersättning eller aktivitetsersättning m.m.

47 § Vid prövningen av den försäkrades rätt till sjukpenning ska det vid bedömningen av hans eller hennes arbetsförmåga bortses från den nedsättning av förmågan eller möjligheten att bereda sig arbetsinkomst som ligger till grund för ersättning till den försäkrade i form av

1. sjukersättning eller aktivitetsersättning, eller
2. livränta vid arbetsskada m.m. enligt 43–46 kap.

48 § Bestämmelsen i 47 § 1 ska tillämpas även när den försäkrade skulle ha haft sådan ersättning i form av garantiersättning om han eller hon hade haft rätt till sådan ersättning enligt bestämmelserna i 38 kap. 4–17 §§ om försäkringstid.

Om sjukersättning i form av garantiersättning till följd av bestämmelserna i 39 kap. 3 § inte ska lämnas, ska det vid tillämpning av 47 § ändå anses som om sådan förmån lämnas.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Arbetsgivarinträde m.m.

Allmänna bestämmelser

49 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag, helt eller delvis, från bestämmelserna om rätt till sjukpenning om en arbetstagare har rätt till lön under sjukdom enligt statliga, kommunala eller landstingskommunala bestämmelser.

Om sådant undantag inte har föreskrivits får arbetsgivaren, på det sätt regeringen föreskriver, rätt till arbetstagarens sjukpenning till den del den inte överstiger den utbetalda lönen.

50 § Arbetsgivare och arbetstagare får komma överens om att en arbetsgivare, som har betalat ut lön till en arbetstagare under sjukdom, har rätt till arbetstagarens sjukpenning.

En sådan överenskommelse är bindande för Försäkringskassan endast om den

- har formen av kollektivavtal, och
- på arbetstagar sidan har slutits eller godkänts av en organisation som är att anse som huvudorganisation.

51 § Ett sådant kollektivavtal som avses i 50 § får en arbetsgivare som är bunden av avtalet efter överenskommelsen åberopa även i fråga om arbetstagare som inte omfattas av avtalet men som sysselsätts i sådant arbete som avses i avtalet.

Ytterligare föreskrifter

52 § Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om sjukpenningberäkning och handläggning av sjukfall för arbetstagare hos staten som omfattas av sådant avtal som avses i 50 §.

Regeringen meddelar även föreskrifter om sjukpenningberäkning för arbetstagare med statligt reglerad anställning som är anställda hos en annan arbetsgivare än staten och som omfattas av sådant kollektivavtal som anges i 50 §.

Utbetalning till arbetsgivare

53 § Sjukpenning som enligt bestämmelserna i 49–52 §§ betalas ut till en arbetsgivare ska minskas med sådan lön under sjukdom som arbetsgivaren lämnar till arbetstagaren för samma tid som sjukpenningen avser, dock endast med den del av lönen under sjukdom som överstiger 90 procent av lönen i arbete. Vid beräkningen tillämpas bestämmelserna i 31 kap. 20 och 21 §§.

54 § Om en försäkrad har blivit sjuk utomlands och då fått ekonomiskt stöd av utrikesförvaltningen får förvaltningen, på det sätt som regeringen föreskriver, rätt till den försäkrades sjukpenning. Detta gäller dock endast i den mån sjukpenningen inte överstiger vad som lämnats som ekonomiskt stöd.

Föreskrifter för arbetsgivare för sjömän

55 § Regeringen meddelar föreskrifter om att ersättning som en arbetsgivare för sjömän som avses i sjömanslagen (1973:282) har rätt till enligt 49–53 §§ ska lämnas för varje dag och med viss procent av utbetald lön och andra kostnader som arbetsgivaren haft för den anställde.

31 kap. Beräkning av sjukpenning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns grundläggande bestämmelser i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- ersättningsnivå och beräkningsunderlag i 7–9 §§,
- kalenderdagsberäknad sjukpenning i 10 och 11 §§,
- arbetstidsberäknad sjukpenning i 12–18 §§, och
- samordning av sjukpenning med samtidig lön i 19–21 §§.

Grundläggande bestämmelser

Beräkningsmetoder

2 § Sjukpenning lämnas enligt 3–18 §§ som

- kalenderdagsberäknad sjukpenning, eller
- arbetstidsberäknad sjukpenning.

3 § Kalenderdagsberäknad sjukpenning lämnas för alla dagar i veckan oavsett om den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete eller inte.

Arbetstidsberäknad sjukpenning lämnas bara för timmar eller dagar när den försäkrade skulle ha förvärvsarbetat.

När kalenderdagsberäknas respektive arbetstidsberäknas sjukpenningen?

4 § Sjukpenning ska kalenderdagsberäknas om inte annat följer av 5 §.

5 § Sjukpenning ska arbetstidsberäknas

1. under de första 14 dagarna i en sjukperiod enligt 30 kap. 10 och 11 §§,
2. under studietid som avses i 30 kap. 12 §,
3. under tid med periodiskt ekonomiskt understöd som avses i 30 kap. 13 §,

4. under deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program som avses i 30 kap. 14 §,

5. under behandling eller rehabilitering som avses i 30 kap. 15 §, och

6. under plikttjänstgöring som avses i 30 kap. 16 §.

Det som sägs i första stycket gäller endast till den del sjukpenningen motsvarar sjukpenninggrundande inkomst av anställning. Om den försäkrade har inkomst även av annat förvärvsarbete, ska sjukpenningen kalenderdagsberäknas i den delen.

6 § Sjukpenning ska alltid kalenderdagsberäknas när den försäkrade

1. är helt eller delvis arbetslös och anmäld som arbetssökande vid arbetsförmedlingen samt är beredd att ta ett erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den bestämda sjukpenninggrundande inkomsten,

2. ska få sjukpenning för tid då han eller hon annars skulle ha fått graviditetspenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning, eller

3. är egen företagare och har en sjukpenninggrundande inkomst som består av endast inkomst av annat förvärvsarbete.

Om kalenderdagsberäkning av sjukpenning till familjehemsförälder finns bestämmelser i 9 § andra stycket.

Ersättningsnivå och beräkningsunderlag

Allmänna bestämmelser

7 § Den försäkrades sjukpenning ska beräknas på ett underlag som motsvarar 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst sedan denna har multiplicerats med talet 0,97 (beräkningsunderlag).

Beräkningsunderlag vid sjuklön

8 § Om en arbetsgivare ska svara för sjuklön för samma dag som sjukpenning kommer i fråga, ska sjukpenningens storlek beräknas på grundval av en sjukpenninggrundande inkomst som inte omfattar anställningsförmåner från den arbetsgivaren.

Årsarbetstiden beräknas i de fall som anges i första stycket på grundval av beräknat antal timmar i förvärvsarbete hos arbetsgivare som inte ska svara för sjuklön.

Beräkning för familjehemsförälder

9 § För en familjehemsförälder som får ersättning för vården för tid då sjukpenning kommer i fråga, ska sjukpenningens storlek och årsarbetstiden beräknas på en sjukpenninggrundande inkomst respektive ett beräknat antal timmar i förvärvsarbete som inte omfattar ersättningen.

Om sådan ersättning lämnas för tid då sjukpenning kommer i fråga, ska sjukpenning som svarar mot ersättningen kalenderdagsberäknas enligt bestämmelserna i 10 och 11 §§.

Kalenderdagsberäknad sjukpenning

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

10 § För dagar i en sjukperiod gäller att hel kalenderdagsberäknad sjukpenning motsvarar kvoten av

- beräkningsunderlaget enligt 7 § och
- 365.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela krontal, varvid 50 öre avrundas uppåt.

11 § Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas hel sjukpenning med högst 486 kronor om dagen.

Arbetstidsberäknad sjukpenning

12 § När arbetstidsberäknad sjukpenning ska beräknas tillämpas

- 13 och 16 §§, om sjukpenning ska lämnas för endast en dag, och
- 14–16 §§, om sjukpenning ska lämnas för mer än en dag.

13 § Om sjukpenning ska lämnas för endast en dag, ska hel sjukpenning beräknas enligt följande:

1. Beräkningsunderlaget enligt 7 § divideras med årsarbetstiden, varefter kvoten avrundas till närmaste hela krontal.
2. Den kvot som fås i 1 multipliceras med antalet timmar av ordinarie arbetstid eller motsvarande normal arbetstid.

14 § Om sjukpenning på samma förmånsnivå lämnas för mer än en dag, ska hel sjukpenning för dag beräknas för dessa dagar enligt följande:

1. Först ska kvoten enligt 13 § 1 beräknas.
2. Därefter ska kvoten enligt 1 multipliceras med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller motsvarande normal arbetstid som avser dessa dagar.
3. Slutligen ska den produkt som fås i 2 divideras med antalet dagar med sjukpenning.

15 § Ska sjukpenning enligt 14 § lämnas på olika förmånsnivåer, ska de timmar som avser samma nivå adderas var för sig. Sjukpenning ska beräknas för varje sådan period för sig.

16 § Om antalet timmar eller det sammanlagda antalet timmar enligt 13–15 §§ inte uppgår till ett helt timtal, ska avrundning göras till närmaste hela timtal, varvid halv timme avrundas uppåt.

Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal, varvid 50 öre avrundas uppåt.

17 § Om den försäkrades sjukpenning i de fall som avses i 5 § motsvarar sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas beloppet av hel sjukpenning för dag enligt följande:

1. Den del av sjukpenningen som svarar mot inkomst av anställning beräknas enligt 12–16 §§.

2. Den del av sjukpenningen som svarar mot inkomst av annat förvärsarbete beräknas enligt 10 och 11 §§.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om schablonberäkning av ordinarie arbetstid och motsvarande normal arbetstid.

Samordning av sjukpenning med samtidig lön

19 § Om den försäkrade får lön av arbetsgivaren under sjukdom för samma tid som sjukpenningen avser, ska sjukpenningen minska med det belopp som lönen under sjukdomen överstiger 10 procent av vad den försäkrade skulle ha fått i lön om han eller hon hade arbetat.

Till den del lönen under sjukdom lämnas i förhållande till lön i arbete som för år räknat överstiger den högsta sjukpenninggrundande inkomst som kan beräknas enligt 28 kap. 5 § andra stycket, ska minskning dock endast göras med belopp som överstiger 90 procent av lönen i arbete.

20 § Vid tillämpning av bestämmelserna i 19 § ska ersättning som lämnas till den försäkrade på grund av förmån av fri gruppsjukförsäkring enligt grunder som fastställs i kollektivavtal anses som lön under sjukdom från arbetsgivare.

21 § Det belopp varmed minskning enligt 19 § ska göras, ska avrundas till närmast lägre hela kronor.

Avräkning ska i första hand göras vid utbetalning av sjukpenning som avser samma tid som den lön under sjukdom som föranlett minskningen. Avräkningen får också göras vid närmast följande utbetalning av sjukpenning.

IV Rehabilitering och rehabiliteringsersättning

32 kap. Innehåll och inledande bestämmelser

Innehåll

- 1 §** I denna underavdelning finns bestämmelser om
- rehabilitering i 33 kap., och
 - rehabiliteringsersättning i 34 kap.

Inledande bestämmelser

2 § Rehabilitering enligt bestämmelserna i denna underavdelning ska syfta till att en försäkrad som har drabbats av sjukdom ska få tillbaka sin arbetsförmåga och få förutsättningar att försörja sig själv genom förvärsarbete (arbetslivsinriktad rehabilitering).

3 § Under den tid som den arbetslivsinriktade rehabiliteringen pågår kan rehabiliteringsersättning lämnas enligt bestämmelserna i 34 kap.

33 kap. Rehabilitering

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om rehabilitering i 2–11 §§.

Vidare finns bestämmelser om rehabiliteringsplan i 12–14 §§.

Allmänna bestämmelser

Rehabiliteringsåtgärder

2 § En försäkrad har rätt till rehabiliteringsåtgärder enligt vad som anges i detta kapitel.

3 § Rehabiliteringsåtgärder ska planeras i samråd med den försäkrade och utgå från hans eller hennes individuella förutsättningar och behov.

4 § När det gäller en försäkrad som inte är bosatt här i landet meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ytterligare föreskrifter om rehabilitering.

Arbetshjälpmedel

5 § Bidrag till sådana arbetshjälpmedel som en förvärvsarbetande försäkrad behöver som ett led i sin rehabilitering lämnas enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Arbetsgivarens skyldigheter

6 § Den försäkrades arbetsgivare ska efter samråd med den försäkrade lämna de upplysningar till Försäkringskassan som behövs för att den försäkrades behov av rehabilitering snarast ska kunna klarläggas och även i övrigt medverka till det. Arbetsgivaren ska också svara för att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering.

Bestämmelser om arbetsgivarens skyldigheter avseende arbetsanpassning och rehabilitering finns även i arbetsmiljölagen (1977:1160).

Den försäkrades skyldigheter

7 § Den försäkrade ska

– lämna de upplysningar som behövs för att klarlägga hans eller hennes behov av rehabilitering, och

– efter bästa förmåga aktivt medverka i rehabiliteringen.

Försäkringskassans skyldigheter

8 § Försäkringskassan samordnar och utövar tillsyn över de insatser som behövs för rehabiliteringsverksamheten.

9 § Försäkringskassan ska i samråd med den försäkrade se till att

- den försäkrades behov av rehabilitering snarast klarläggs, och
- de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade.

10 § Försäkringskassan ska, om den försäkrade medger det, i arbetet med rehabiliteringen samverka med

- den försäkrades arbetsgivare och arbetstagarorganisation,
- hälso- och sjukvården,
- socialtjänsten,
- arbetsmarknadsmyndigheterna, och
- andra myndigheter som berörs av rehabiliteringen av den försäkrade.

Försäkringskassan ska verka för att de organisationer och myndigheter som anges i första stycket, var och en inom sitt verksamhetsområde, vidtar de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade.

11 § Försäkringskassan ska se till att rehabiliteringsåtgärder påbörjas så snart det är möjligt av medicinska och andra skäl.

Rehabiliteringsplan

När en rehabiliteringsplan ska upprättas

12 § Om den försäkrade behöver en rehabiliteringsåtgärd, för vilken ersättning kan lämnas enligt denna underavdelning, ska Försäkringskassan upprätta en rehabiliteringsplan. Planen ska i den utsträckning det är möjligt upprättas i samråd med den försäkrade.

Rehabiliteringsplanens innehåll

13 § En rehabiliteringsplan ska ange

1. de rehabiliteringsåtgärder som ska komma i fråga,
2. vem som har ansvaret för rehabiliteringsåtgärderna,
3. en tidsplan för rehabiliteringen,
4. uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen, och
5. den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden.

Kontroll och uppföljning

14 § Försäkringskassan ska fortlöpande se till att en rehabiliteringsplan följs och att det vid behov görs ändringar i den.

34 kap. Rehabiliteringsersättning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- ersättningsformer i 2 §,

- rätten till rehabiliteringsersättning i 3–7 §§,
- rehabiliteringspenning i 8–12 §§, och
- särskilt bidrag i 13 §.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Ersättningsformer

2 § Rehabiliteringsersättning lämnas i följande former:

1. Rehabiliteringspenning till en försäkrad som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering.
2. Särskilt bidrag till en försäkrad för kostnader som uppstår i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering.

Rätten till rehabiliteringsersättning

Allmänna bestämmelser

3 § Vid sjukdom som sätter ned en försäkrads arbetsförmåga med minst en fjärdedel har den försäkrade rätt till rehabiliteringsersättning under tid som han eller hon deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering som avser att

1. förkorta sjukdomstiden, eller
2. helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan.

4 § Rehabiliteringsersättning lämnas längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år.

5 § En försäkrad som får rehabiliteringsersättning får behålla ersättningen vid kortvarig ledighet för enskild angelägenhet av vikt och vid ledighet på grund av uppehåll i rehabiliteringen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om förutsättningarna för att få behålla ersättningen vid ledighet på grund av uppehåll i rehabiliteringen.

Rehabiliteringsersättning vid utbildning

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om rehabiliteringsersättning vid utbildning.

Familjehemsförälder

7 § Om en familjehemsförälder får ersättning för vården av barn som omfattas av uppdraget för tid när rehabiliteringspenning kommer i fråga, bedöms rätten till rehabiliteringspenning med bortseende från ersättningen.

Rehabiliteringspenning

Förmånsnivåer och arbetsförmåga

8 § Rehabiliteringspenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel rehabiliteringspenning lämnas för dag när den försäkrade saknar arbetsförmåga.

2. Tre fjärdedels rehabiliteringspenning lämnas för dag när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre fjärdedelar men inte saknas helt.

3. Halv rehabiliteringspenning lämnas för dag när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst hälften men inte med tre fjärdedelar.

4. En fjärdedels rehabiliteringspenning lämnas för dag när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel men inte med hälften.

Arbetsförmågan ska under tiden för rehabiliteringsåtgärden anses nedsatt i den utsträckning den försäkrade på grund av åtgärden är förhindrad att förvärvsarbeta.

Ersättningsnivå och beräkningsunderlag

9 § Hel rehabiliteringspenning för dag motsvarar kvoten av

– den försäkrades beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap.

7 § och

– 365.

Rehabiliteringspenningen avrundas till närmaste hela kronor, varvid 50 öre avrundas uppåt.

Beräkningsunderlag för familjehemsförälder

10 § I fall som avses i 7 § ska rehabiliteringspenningens storlek beräknas på en sjukpenninggrundande inkomst som inte omfattar den ersättning som den försäkrade får i egenskap av familjehemsförälder.

Samordning med andra förmåner

11 § Rehabiliteringspenningen ska minskas med det belopp den försäkrade för samma tid får som

1. föräldrapenningsförmån,

2. sjukpenning,

3. sjukpenning eller livränta vid arbetsskada m.m. enligt 42–46 kap. eller motsvarande ersättning enligt någon annan författning än denna balk, dock endast till den del ersättningen avser samma inkomstbortfall som rehabiliteringspenningen är avsedd att täcka, eller

4. studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), dock inte till den del studiestödet är återbetalningspliktigt.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även för motsvarande förmån som lämnas till den försäkrade på grundval av utländsk lagstiftning.

12 § Bestämmelserna om arbetsgivarinträde och inträde av staten i vissa fall i 30 kap. 49–52 och 54 §§ ska tillämpas även när det gäller rehabiliteringspenning.

Särskilt bidrag

13 § Särskilt bidrag lämnas under rehabiliteringstiden för kostnader som uppstår för den försäkrade i samband med rehabiliteringen. Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om sådant bidrag.

V Sjukersättning och aktivitetsersättning

35 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning i 37 kap.,
- sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning i 38 kap. och
- gemensamma regler om sjukersättning och aktivitetsersättning i 39 kap.

36 kap. Allmänna bestämmelser om sjukersättning och aktivitetsersättning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–4 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning i 5 och 6 §§,
- förmånsnivåer i 7–12 §§,
- förmånstiden i 13–20 §§,
- aktiviteter under tid med aktivitetsersättning i 21–25 §§, och
- särskilda insatser för personer med tre fjärdedels ersättning i 26–28 §§.

Inledande bestämmelser

2 § Sjukersättning eller aktivitetsersättning kan lämnas till en försäkrad vars arbetsförmåga är långvarigt nedsatt.

3 § Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas i form av

1. inkomstrelaterad ersättning enligt 37 kap., och
2. garantiersättning enligt 38 kap.

4 § Aktivitetsersättning lämnas alltid för viss tid medan sjukersättning kan lämnas tills vidare eller för viss tid i form av tidsbegränsad sjukersättning.

Det som sägs om sjukersättning i denna underavdelning eller i annan författning gäller även tidsbegränsad sjukersättning om inte något annat anges.

Rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning

Nedsatt arbetsförmåga

5 § En försäkrad vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan och som var försäkrad vid försäkringsfallet har, enligt närmare bestämmelser i denna underavdelning, rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år.

Om försäkringsfallet har inträffat före ingången av det år då den försäkrade fyllde 18 år, gäller inte kravet att den försäkrade ska vara försäkrad vid försäkringsfallet.

Funktionshindrade som går i skolan

6 § En försäkrad som på grund av funktionshinder ännu inte har avslutat sin skolgång på grundskolenivå och gymnasial nivå vid ingången av juli månad det år då han eller hon fyller 19 år har rätt till aktivitetsersättning.

Förmånsnivåer

Förmånsnivåerna och arbetsförmågan

7 § En försäkrad vars arbetsförmåga är helt eller i det närmaste helt nedsatt får hel sjukersättning eller aktivitetsersättning.

En försäkrad vars arbetsförmåga inte är nedsatt i sådan grad men med minst tre fjärdedelar får tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Är den försäkrades arbetsförmåga nedsatt i mindre grad men med minst hälften, lämnas halv sjukersättning eller aktivitetsersättning.

I övriga fall lämnas en fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning

8 § När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan beakta den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom

1. sådant förvärvsarbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden, eller
2. något annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

9 § Bedömningen enligt 8 § ska göras

– efter samma grunder oavsett på vilket sätt prestationsförmågan är nedsatt, och

– i förhållande till ett heltidsarbete.

Med inkomst av arbete likställs i skäligen omfattning värdet av arbete med skötsel av hemmet.

10 § Om det finns särskilda skäl får den försäkrades ålder samt den försäkrades bosättningsförhållanden, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande omständigheter beaktas vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning.

11 § Under tid som den försäkrade genomgår behandling eller rehabilitering som avses i 30 kap. 6 § eller 34 kap. 3 §, ska arbetsförmågan anses nedsatt i den mån som behandlingen eller rehabiliteringen hindrar honom eller henne från att förvärvsarbeta.

Funktionshindrade som går i skolan

12 § En försäkrad funktionshindrad som avses i 6 § får hel aktivitetsersättning oberoende av arbetsförmågans nedsättning.

Förmånstiden

Allmänna bestämmelser

13 § Sjukersättning eller aktivitetsersättning kan lämnas från och med den månad då rätten till förmånen har börjat gälla, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

När sjukersättning eller aktivitetsersättning lämnas utan ansökan enligt 39 kap. 24 §, lämnas ersättningen dock från och med månaden efter den då beslutet om förmånen meddelats.

14 § Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas, om inte något annat är särskilt föreskrivet, till och med den månad när rätten till förmånen upphör.

Sjukersättning

15 § Sjukersättning kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 30 år och längst till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 65 år.

16 § Om arbetsförmågan kan anses varaktigt nedsatt ska sjukersättning lämnas tills vidare.

Kan arbetsförmågan antas vara nedsatt under en begränsad tid ska tidsbegränsad sjukersättning lämnas.

17 § Försäkringskassan ska i samband med beslut om sjukersättning som ska lämnas tills vidare besluta att en ny utredning av den försäkrades

arbetsförmåga ska göras efter viss tid, dock senast inom tre år från beslutet. Efter en sådan utredning ska Försäkringskassan, så länge rätt till sjukersättning föreligger, besluta att ytterligare utredning av arbetsförmågan ska göras efter viss tid, dock senast inom tre år från det att föregående utredning slutfördes.

Om den försäkrade har fyllt 60 år behöver beslut om ny utredning inte fattas.

Aktivitetsersättning

18 § Aktivitetsersättning kan tidigast lämnas från och med juli månad det år då den försäkrade fyller 19 år och längst till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 30 år.

19 § Aktivitetsersättning lämnas för viss tid. Ett beslut om aktivitetsersättning får inte avse längre tid än tre år.

Funktionshindre som går i skolan

20 § En försäkrad med funktionshinder som avses i 6 § har rätt till aktivitetsersättning under den tid som skolgången varar.

Aktiviteter under tid med aktivitetsersättning

21 § I samband med ett beslut om att bevilja en försäkrad aktivitetsersättning ska Försäkringskassan undersöka om han eller hon under den tid ersättningen ska lämnas kan delta i aktiviteter som kan antas ha en gynnsam inverkan på hans eller hennes sjukdomstillstånd eller fysiska eller psykiska prestationsförmåga.

22 § Om den försäkrade bedöms kunna delta i aktiviteter ska Försäkringskassan i samråd med honom eller henne utarbeta en plan för aktiviteterna. Försäkringskassan ska i möjligaste mån tillgodose den försäkrades önskemål.

23 § Försäkringskassan ska verka för att planerade aktiviteter kommer till stånd. Försäkringskassan ska samordna de insatser som behövs och se till att åtgärder vidtas för att underlätta för den försäkrade att delta i aktiviteterna.

24 § Som aktiviteter enligt 21–23 §§ avses inte sådana åtgärder som anges i 114 kap. 14 § 4.

25 § Särskild ersättning kan lämnas för den försäkrades kostnader med anledning av de aktiviteter som han eller hon deltar i. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om sådan ersättning.

Särskilda insatser för försäkrade med tre fjärdedels ersättning

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

26 § För den som får tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning ska särskilda insatser göras för att han eller hon ska kunna få en anställning motsvarande den återstående arbetsförmågan.

27 § Försäkringskassan ansvarar för att sådana insatser som avses i 26 § kommer till stånd.

28 § För den som får tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning och som får en anställning med lönebidrag eller hos Samhall Aktiebolag, som motsvarar den återstående arbetsförmågan, ska Försäkringskassan betala ersättning för kostnaderna för anställningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om sådan ersättning.

37 kap. Inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till inkomstrelaterad ersättning i 2 §,
 - ramtid i 3 §,
 - beräkningsunderlag för inkomstrelaterad ersättning i 4–11 §§, och
 - beräkning av inkomstrelaterad ersättning i 12–14 §§.

Rätten till inkomstrelaterad ersättning

2 § Rätt till inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning har en försäkrad som avses i 37 kap. om det för honom eller henne har fastställts pensionsgrundande inkomst enligt 62 kap. för minst ett år under en viss tidsperiod (ramtid) närmast före det år då försäkringsfallet inträffade.

Ramtid

- 3 §** Ramtiden är, om inte något annat följer av 10–12 §§,
- 5 år för den som fyller 53 år eller mer det år då försäkringsfallet inträffar,
 - 6 år för den som fyller minst 50 år och högst 52 år det år då försäkringsfallet inträffar,
 - 7 år för den som fyller minst 47 år och högst 49 år det år då försäkringsfallet inträffar, och
 - 8 år för den som fyller högst 46 år det år då försäkringsfallet inträffar.

Beräkningsunderlag för inkomstrelaterad ersättning

Grundläggande bestämmelser

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

4 § Inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning beräknas på grundval av en antagandeinkomst. Denna beräknas enligt 6–12 §§ med ledning av den försäkrades bruttoårsinkomster inom ramtiden.

5 § Antagandeinkomsten anknyts till prisbasbeloppet för det år då ersättningen ska börja lämnas och räknas om vid förändringar av detta.

Bruttoårsinkomst

6 § Med bruttoårsinkomst avses

1. pensionsgrundande inkomst enligt 62 kap. med tillägg för debiterade allmänna pensionsavgifter för respektive år, och
2. pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. som tillgodoräknats med anledning av sjukersättning eller aktivitetsersättning.

7 § När bruttoårsinkomsten beräknas ska det bortses från pensionsgrundande inkomster och pensionsgrundande belopp som sammantagna överstiger 7,5 gånger det prisbasbelopp som gäller för inkomståret.

8 § Bruttoårsinkomsten räknas om med hänsyn till förändringar i prisbasbeloppet på följande sätt:

- Bruttoårsinkomsten multipliceras med kvoten av
- prisbasbeloppet för det år sjukersättningen eller aktivitetsersättningen ska börja lämnas och
 - prisbasbeloppet för det år bruttoårsinkomsten avser.

Antagandeinkomst

9 § Antagandeinkomsten utgör genomsnittet av de tre högsta enligt 8 § omräknade bruttoårsinkomsterna inom ramtiden.

Om endast en eller två bruttoårsinkomster kan tillgodoräknas inom ramtiden ska två respektive en bruttoårsinkomst medräknas med noll kronor.

10 § När inkomstrelaterad aktivitetsersättning beräknas får, om det medför en högre antagandeinkomst, vid tillämpning av 9 § i stället användas de två högsta enligt 8 § omräknade bruttoårsinkomsterna inom en ramtid av tre år.

Om i sådant fall endast en bruttoårsinkomst kan tillgodoräknas inom ramtiden, ska en bruttoårsinkomst medräknas med noll kronor.

11 § Om den försäkrade, vid beräkning av antagandeinkomst enligt 10 §, kan tillgodoräknas en bruttoårsinkomst året före det år då försäkringsfallet inträffar men denna är lägre än den sjukpenninggrundande inkomsten enligt 28 och 29 kap. som den försäkrade skulle ha haft vid tidpunkten för försäkringsfallet, får den sjukpenninggrundande inkom-

ten, till den del den inte överstiger 7,5 prisbasbelopp, i stället utgöra bruttoårsinkomst.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Beräkning av inkomstrelaterad ersättning

Ersättningsnivån

12 § Hel inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas för år räknat med 64 procent av den försäkrades antagandeinkomst.

Partiell ersättning

13 § Partiell inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas för år räknat med så stor andel av hel sådan ersättning som motsvarar den andel av sjukersättning eller aktivitetsersättning som den försäkrade har rätt till enligt 36 kap. 7 §.

Samordning med utländsk ersättning

14 § Från inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning ska sådana förmåner räknas av som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

38 kap. Sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till garantiersättning i 2 och 3 §§,
 - försäkringstiden i 4–17 §§,
 - ersättningsnivåer i 18–20 §§,
 - beräkningsunderlag för garantiersättning i 21 och 22 §§, och
 - beräkning av garantiersättning i 23–25 §§.

Rätten till garantiersättning

2 § Rätt till sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning har en försäkrad som avses i 37 kap. och

1. som saknar inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 38 kap., eller
2. vars inkomstrelaterade ersättning enligt samma kapitel understiger en viss nivå (garantinivå).

Garantiersättningen är beroende av en särskilt beräknad försäkringstid.

3 § Garantiersättning lämnas endast till den som kan tillgodoräknas en försäkringstid om minst tre år.

Försäkringstiden

Inledande bestämmelser

4 § Försäkringstid för rätt till garantiersättning tillgodoräknas en försäkrad

1. enligt 6–11 §§ under tiden från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till och med året före försäkringsfallet (faktisk försäkringstid),

2. enligt 12 och 13 §§ för tiden därefter till och med det år då han eller hon fyller 64 år (framtida försäkringstid), och

3. enligt 14–16 §§ om försäkringsfallet har inträffat före 18 års ålder.

5 § Faktisk försäkringstid och framtida försäkringstid sätts ned var för sig till närmaste antal hela månader.

Den sammanlagda försäkringstiden utgör summan av faktisk försäkringstid och framtida försäkringstid. Den sammanlagda försäkringstiden ska sättas ned till närmaste antal hela år.

Bosättning i Sverige

6 § Som faktisk försäkringstid räknas tid när en person har varit försäkrad på grund av bosättning i Sverige enligt 5 kap.

Vistelse i Sverige

7 § Som faktiskt försäkringstid räknas, när det gäller garantiersättning, även tid när en person före tidpunkten för bosättning i Sverige oavbrutet har vistats här efter att ha ansökt om uppehållstillstånd.

Bosättning i tidigare hemland

8 § Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige med tillämpning av 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) räknas som faktisk försäkringstid, när det gäller garantiersättning, även tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först kom till Sverige.

9 § Vid beräkningen enligt 8 § ska en så stor andel av tiden i hemlandet räknas som svarar mot förhållandet mellan

– den tid när den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inklusive den tid som avses i 7 §, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och

– hela tidrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet.

Vid beräkningen ska det bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet som inte enligt 22 § ska ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

10 § Vid tillämpning av 8 och 9 §§ likställs med tid för bosättning i hemlandet tid då den försäkrade före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon beretts en tillfällig fristad.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Biståndsarbetare m.fl.

11 § När faktisk försäkringstid beräknas för en person som enligt 5 kap. 6 § anses bosatt i Sverige även under vistelse utomlands ska det bortses från tid för vilken den utsände, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet som inte enligt 22 § ska ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

Framtida försäkringstid

12 § Om den faktiska försäkringstiden enligt 6–11 §§ utgör minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då den försäkrade fyllde 16 år till och med året före försäkringsfallet räknas hela tiden därefter till och med det år den försäkrade fyller 64 år som framtida försäkringstid.

13 § Om den faktiska försäkringstiden utgör mindre än fyra femtedelar av tiden från och med det år då den försäkrade fyller 16 år till och med året före försäkringsfallet gäller följande.

Som framtida försäkringstid räknas en så stor andel av tiden från och med året för försäkringsfallet, till och med det år då den försäkrade fyller 64 år, som motsvarar förhållandet mellan den faktiska försäkringstiden och fyra femtedelar av tiden från och med det år den försäkrade fyllde 16 år till och med året före försäkringsfallet.

Försäkringsfall före 18 års ålder

14 § Om ett försäkringsfall har inträffat före det år då den försäkrade fyllde 18 år, får försäkringstiden i stället för vad som följer av 12 och 13 §§ räknas enligt 15 och 16 §§.

15 § För en försäkrad som är svensk medborgare ska som försäkringstid räknas tiden från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till och med det år då han eller hon fyller 64 år. Hänsyn ska dock inte tas till tid då den försäkrade efter fyllda 16 år inte har uppfyllt förutsättningarna för tillgodoräknande av försäkringstid enligt 6–11 §§.

16 § För en försäkrad som är utländsk medborgare ska det som sägs i 15 § gälla under förutsättning att han eller hon är bosatt i Sverige sedan minst fem år.

Utländsk medborgare som är varaktigt bosatt i annan EU-stat

17 § En utländsk medborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige skall, när det gäller

beräkning av försäkringstid för garantiersättning enligt 15 och 16 §§, likställas med en svensk medborgare.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Ersättningsnivåer

Sjukersättning

18 § Garantivån för hel sjukersättning motsvarar för år räknat 2,40 prisbasbelopp.

Aktivitetsersättning

19 § Garantivån för hel aktivitetsersättning motsvarar för år räknat

- 2,10 prisbasbelopp till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 21 år,
- 2,15 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 21 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 23 år,
- 2,20 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 23 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 25 år,
- 2,25 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 25 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 27 år,
- 2,30 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 27 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 29 år, samt
- 2,35 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 29 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 30 år.

Avkortning om försäkringstiden understiger 40 år

20 § För den som inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid gäller följande:

Garantivån enligt 18 eller 19 § ska avkortas till så stor andel av denna som svarar mot kvoten av

- försäkringstiden enligt 5 § andra stycket och
- 40.

Beräkningsunderlag för garantiersättning

21 § Till grund för beräkning av garantiersättning ska ligga den årliga inkomstrelaterade sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 37 kap. som den försäkrade har rätt till för det år som garantiersättningen avser, före minskning med livränta enligt 39 kap. 4–9 §§.

22 § Med inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning avses i detta kapitel även sådana utländska förmåner som

- ska avräknas från inkomstrelaterad ersättning enligt 37 kap. 14 §, och
- inte är att likställa med garantiersättning enligt detta kapitel.

Beräkning av garantiersättning

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Huvudregler

23 § För den som inte har inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning motsvarar årlig hel garantiersättning garantinivån.

24 § För den vars hela inkomstrelaterade sjukersättning eller aktivitetsersättning för år räknat understiger garantinivån gäller följande:

Årlig garantiersättning motsvarar differensen mellan

- garantinivån och
- hela den årliga inkomstrelaterade sjukersättningen eller aktivitetsersättningen enligt 21 och 22 §§.

Beräkning enligt första stycket görs efter det att garantinivån minskats enligt 20 §.

Partiell ersättning

25 § Partiell garantiersättning lämnas för år räknat med så stor andel av hel sådan ersättning enligt 23 och 24 §§ som motsvarar den andel av sjukersättning eller aktivitetsersättning som den försäkrade har rätt till enligt 37 kap. 7 §.

39 kap. Gemensamma bestämmelser om sjukersättning och aktivitetsersättning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- samordning med andra förmåner i 2–9 §§,
- ersättning under provotid och vilande ersättning i 10–18 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 19–22 §§,
- ersättning utan ansökan i 23–26 §§,
- ändring av ersättning i 27 §, och
- utbetalning av ersättning i 28 och 29 §§.

Samordning med andra förmåner

Efterlevandestöd

2 § Om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl aktivitetsersättning i form av garantiersättning som efterlevandestöd, lämnas endast den till beloppet största av förmånerna.

Garantipension till änkepension

3 § Om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl sjukersättning i form av garantiersättning som garantipension till änkepension, lämnas endast den till beloppet största av förmånerna.

Livränta

4 § Inkomstrelaterad sjukersättning och sjukersättning i form av garantiersättning ska minskas om den försäkrade

1. har rätt till livränta på grund av obligatorisk försäkring enligt den upphävda lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller någon annan författning,

2. enligt regeringens förordnande har rätt till annan livränta, som bestäms av eller betalas ut av Försäkringskassan, eller

3. får livränta enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring.

5 § Minskning enligt 4 § får inte göras på grund av livränta enligt 43–46 kap.

6 § Om en skada, som livränta har börjat lämnas för, återigen medför sjukdom som berättigar till sjukpenning, ska det anses som om livränta hade lämnats under sjukdomstiden.

7 § Summan av inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning ska minskas med tre fjärdedelar av varje livränta vars årsbelopp överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den sjukersättningsberättigade har rätt till som skadad. Minskningen ska i första hand göras på garantiersättningen.

8 § Om livränta, del av livränta eller livränta för viss tid har bytts ut mot ett engångsbelopp, ska det vid beräkningen enligt 7 § anses som om den livränta som lämnas har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de försäkringstekniska grunder som tillämpas vid utbytet.

9 § Sammanlagd hel sjukersättning får aldrig, på grund av bestämmelserna i 4–8 §§, för månad räknat understiga 5 procent av prisbasbeloppet.

Ersättning under provotid och vilande ersättning

Allmänna bestämmelser

10 § Försäkringskassan får efter ansökan av den försäkrade besluta att hans eller hennes sjukersättning eller aktivitetsersättning i den omfattning som anges i 13–16 §§ ska betalas ut eller förklaras vilande när den försäkrade förvärvsarbetar eller studerar med utnyttjande av en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om förmånen fattades. Ett sådant beslut får fattas endast om den försäkrade under minst tolv månader omedelbart dessförinnan har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning.

11 § Sjukersättning och aktivitetsersättning som har förklarats vilande får inte betalas ut för den tid som vilandeförklaringen avser.

12 § Vilandeförklaring får avse hel sjukersättning eller aktivitetsersättning eller en sådan andel av ersättningen som anges i 36 kap. 7 §. När det bedöms hur stor del av förmånen som ska vilandeförklaras ska Försäk-

ringskassan beakta omfattningen av det förvärvsarbete som den försäkrade avser att utföra. Vid studier ska dock alltid den beviljade förmånen i sin helhet vilandeförklaras.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Ersättning under provotid

13 § Försäkringskassan får besluta att den försäkrade under en period om tolv månader får förvärvsarbete högst tre månader utan att utbetalningen av sjukersättningen eller aktivitetsersättningen minskas på grund av förvärvsarbetet.

Vilande ersättning

14 § Försäkringskassan får förklara sjukersättningen eller aktivitetsersättningen vilande för tid efter den period som har bestämts i beslut enligt 13 §. Om något beslut enligt 13 § inte har fattats får Försäkringskassan i stället besluta att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen ska förklaras vilande från och med den månad som anges i ansökan.

15 § Sjukersättningen får vilandeförklaras enligt 14 § under högst tjugofyra månader, dock längst till utgången av tjugofjärde månaden från och med den första månad som beslutet enligt 13 § omfattar. Om något beslut enligt 13 § inte har fattats får sjukersättningen vilandeförklaras längst till utgången av tjugofjärde månaden från och med den första månad som beslutet omfattar.

16 § Aktivitetsersättningen får vilandeförklaras enligt 14 § längst till utgången av den period som beslutet om aktivitetsersättning omfattar.

Upphävande av beslut om vilandeförklaring

17 § Ett beslut om vilandeförklaring enligt 14 ska upphävas om den försäkrade begär det.

18 § Försäkringskassan får utan att den försäkrade har begärt det upphäva ett beslut om vilandeförklaring om den försäkrade insjuknar och beräknas bli långvarigt sjuk.

Detsamma gäller om den försäkrade har vilande sjukersättning eller aktivitetsersättning och helt eller delvis avbryter det arbetsförsök eller de studier som legat till grund för beslutet om vilandeförklaring för att i stället få

- föräldrapenning,
- tillfällig föräldrapenning, eller
- graviditetspenning.

Omprovning vid ändrade förhållanden

Förbättrad arbetsförmåga

19 § Om arbetsförmågan väsentligt förbättras för en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning, ska förmånen dras in eller minskas med hänsyn till förbättringen.

En försäkrad som regelbundet och under en längre tid har visat en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades ska antas ha en väsentligt förbättrad arbetsförmåga, om inte något annat framkommer.

Ersättning under provotid och vilande ersättning

20 § Sådan sjukersättning eller aktivitetsersättning som omfattas av ett beslut enligt 13 §, eller som har vilandeförklarats enligt 14 §, får inte dras in eller minskas på grund av att den försäkrade under den tid och i den omfattning som anges i beslutet genom förvärvsarbete eller studier har visat en väsentligt förbättrad arbetsförmåga.

Ersättning i samband med aktiviteter

21 § Aktivitetsersättning får inte dras in eller minskas på grund av att den försäkrade deltar i sådan aktivitet som avses i 36 kap. 21–24 §§.

Ersättning med för högt belopp

22 § En försäkrad som förvärvsarbetar med utnyttjande av en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades har inte rätt att få sådan ersättning för samma tid och i den omfattning som förvärvsarbetet utförs. Bestämmelser om återkrav finns i 112 kap.

Detta gäller dock inte sådan sjukersättning eller aktivitetsersättning som omfattas av ett beslut enligt 13 §.

Ersättning utan ansökan i vissa fall

23 § I 114 kap. finns bestämmelser om hur den försäkrade ansöker om en förmån enligt denna balk.

Om den försäkrade får sjukpenning ska Försäkringskassan senast ett år efter sjukanmälningsdagen ha utrett om det finns förutsättningar för att bevilja honom eller henne sjukersättning eller aktivitetsersättning.

24 § Om en försäkrad får sjukpenning eller rehabiliteringspenning enligt denna balk eller ersättning för sjukhusvård enligt lagen (2008:000) om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m., får Försäkringskassan bevilja honom eller henne sjukersättning eller aktivitetsersättning trots att han eller hon inte ansökt om det.

Detsamma ska gälla då en försäkrad får sjukpenning, ersättning för sjukhusvård eller livränta enligt 42–46 kap. eller motsvarande ersättning

som lämnas enligt annan författning eller på grund av beslut eller föreskrifter som meddelas av regeringen.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

25 § Om en försäkrad får tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning, får förmånen beviljas för ytterligare tid trots att han eller hon inte ansökt om det.

26 § Det som föreskrivs i 24 och 25 §§ gäller även i fråga om ökning av sjukersättning och aktivitetsersättning.

Ändring av ersättning

27 § Ändring av sjukersättning och aktivitetsersättning ska gälla från och med månaden efter den när anledningen till ändringen uppkommit. Om ökningen kräver ansökan av den som är berättigad till sådan ersättning tillämpas 36 kap. 13 § första stycket.

Utbetalning av ersättning

28 § Sjukersättning och aktivitetsersättning ska betalas ut månadsvis. Om det årliga beloppet av sådana förmåner uppgår till högst 2 400 kronor ska dock, om det inte finns särskilda skäl, utbetalning ske i efterskott en eller två gånger per år. Efter överenskommelse med den försäkrade får utbetalning även i annat fall ske en eller två gånger per år.

29 § När månadsbelopp för sjukersättning och aktivitetsersättning beräknas ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv. Är det årliga beloppet av sjukersättning och aktivitetsersättning lägre än tolv kronor, faller ersättningen bort för den månad som beräkningen avser. Avrundning ska i första hand göras på garantiersättning enligt 38 kap.

VI Förmåner vid arbetsskada m.m.

40 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om arbetsskada i 41 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- ersättning vid sjukdom i 42 kap, och
- ersättning vid bestående nedsättning av arbetsförmågan i 43 kap.

Dessutom finns särskilda bestämmelser om arbetsskadeersättning och handläggning i 44 kap.

Slutligen finns bestämmelser om

- statligt personskadeskydd i 45 kap., och
- krigsskadeersättning till sjömän i 46 kap.

41 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsskada

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

- Vidare finns bestämmelser om
- arbetsskadebegreppet i 3–7 §§, och
 - skadetidpunkt i 8 §.

Inledande bestämmelser

2 § Från arbetsskade försäkringen kan ersättning lämnas till försäkrade förvärvsarbetande och vissa studerande.

I 90–92 kap. finns bestämmelser om att ersättning från arbetsskade försäkringen kan lämnas även till efterlevande.

Arbetsskadebegreppet

Allmänna bestämmelser

3 § Med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av sådan orsak, om övervägande skäl talar för det.

4 § Med skada avses en personskada eller en skada på en protes eller annan liknande anordning som användes för avsett ändamål när skadan inträffade.

Vissa psykiska eller psykosomatiska skador

5 § Som arbetsskada anses inte en skada av psykisk eller psykosomatisk natur som är en följd av en företagsnedläggelse, bristande uppskattning av den försäkrades arbetsinsatser, vantrivsel med arbetsuppgifter eller arbetskamrater eller därmed jämförliga förhållanden.

Smitta

6 § Regeringen meddelar föreskrifter om i vilken utsträckning en skada, som inte beror på ett olycksfall men som har framkallats av smitta, ska anses som arbetsskada.

Olycksfall vid färd

7 § Olycksfall vid färd till eller från arbetsstället räknas som olycksfall i arbetet, om färden föranleddes av och stod i nära samband med arbetet.

När anses en skada ha inträffat?

8 § En skada som beror på ett olycksfall anses ha inträffat dagen för olycksfallet.

En skada som inte beror på ett olycksfall anses ha inträffat den dag när den först visade sig.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

42 kap. Ersättning vid sjukdom

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- arbetsskadesjukpenning i 4–8 §§,
- återinsjuknande i 9 §, och
- sjukvårdsersättning i 10 och 11 §§.

Allmänna bestämmelser

2 § En försäkrad har vid arbetsskada rätt till samma förmåner enligt denna balk som han eller hon har rätt till vid annan sjukdom.

3 § Om någon som avses i 2 § inte omfattas av lagen (2008:000) om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. har han eller hon vid arbetsskada rätt till motsvarande förmåner från arbetsskadeförsäkringen. Detta tillämpas även i fråga om resekostnadsersättning i samband med konvalescentvård.

Arbetsskadesjukpenning

Sjukpenning för karensdagar

4 § En försäkrad som beviljas ersättning för inkomstförlust till följd av arbetsskada har rätt till arbetsskadesjukpenning för inkomstförlust som avser två sjukdagar.

För en sjukdag motsvarar sjukpenningen kvoten av

- 80 procent av det livränteunderlag enligt 43 kap. som gäller vid tiden för beslutet och
- 365.

5 § Om den försäkrade kan visa att han eller hon har haft fler än två sjukdagar med inkomstförlust under sjukdomsperioder till följd av arbetsskada har han eller hon rätt till arbetsskadesjukpenning för dessa ytterligare dagar.

För en sjukdag motsvarar sjukpenningen 80 procent av den faktiska inkomstförlusten, dock högst vad den försäkrade fått för en sjukdag enligt 4 §.

6 § Arbetsskadesjukpenningen avrundas för dag till närmaste hela kronantal, varvid 50 öre avrundas uppåt.

Sjukpenning till studerande

7 § Till en försäkrad som avses i 6 kap. 22 § eller som i annat fall genomgår yrkesutbildning när skadan inträffar kan lämnas arbetsskade-sjukpenning. Detta gäller vid sjukdom som fortfarande 180 dagar efter det att skadan inträffade sätter ned den försäkrades förmåga att skaffa sig arbetsinkomst med minst en fjärdedel.

Sjukpenningen lämnas på grundval av den försäkrades livränteunderlag som anges i 43 kap. 14–17 §§ och beräknas enligt 31 eller 34 kap.

Sjukpenningen lämnas endast i den utsträckning som den överstiger den sjukpenning som den försäkrade är berättigad till enligt 2 §.

Sjukpenning i förebyggande syfte

8 § Den försäkrade har rätt till arbetsskadesjukpenning under tid när han eller hon avhåller sig från arbete på uppmaning av Försäkringskassan eller med dess samtycke i syfte att förebygga att en arbetsskada uppstår, återuppstår eller förvärras.

Sjukpenningen lämnas med skäligt belopp och får motsvara högst hel sjukpenning enligt 2 och 7 §§.

Återinsjuknande

9 § Om en arbetsskada som har gett den försäkrade rätt till livränta enligt 43 kap. på nytt medför sjukdom, har den försäkrade rätt till sjukpenning enligt 2 och 7 §§, om sjukdomen sätter ned hans eller hennes kvarstående förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete.

Sjukvårdsersättning

10 § I den utsträckning som ersättning inte lämnas enligt 2 och 3 §§, ersätter arbetsskadeförsäkringen nödvändiga kostnader för

1. sjukvård utomlands,
2. tandvård, och
3. särskilda hjälpmedel.

Som kostnader räknas även nödvändiga utgifter för resor.

11 § Ersättning enligt 10 § första stycket 2 lämnas endast för tandvård som ges inom den offentliga vården eller av en vårdgivare som avses i 7 § lagen (2008:000) om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

43 kap. Ersättning vid bestående nedsättning av arbetsförmågan

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till livränta i 2–4 §§,

- förmånstiden i 5–7 §§,
- beräkning av livränta i 8–10 §§,
- livränteunderlaget i 11–18 §§,
- vilande livränta i 19 och 20 §§,
- indexering av livränta i 21 §,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 22 §, och
- omräkning av livränteunderlaget i 23 §.

Rätten till livränta

Allmänna bestämmelser

2 § Livränta lämnas till en försäkrad som till följd av arbetsskada har fått sin förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete nedsatt med minst en femtondel.

Detta gäller endast om

1. nedsättningen av förmågan att skaffa inkomst genom arbete kan antas bestå under minst ett år, och
2. inkomstförlusten för år räknat uppgår till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet för det år när livräntan ska börja lämnas.

3 § Om en försäkrad, som genom arbetsskada har fått sin arbetsförmåga nedsatt med mindre än en femtondel, senare drabbas av ytterligare arbetsskada, bestäms rätten till livränta på grundval av båda skadorna.

Behandling eller rehabilitering

4 § Under tid när den försäkrade genomgår behandling eller rehabilitering som avses i 30 kap. 6 § eller 34 kap. 3 § ska hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete anses nedsatt även i den utsträckning som åtgärden hindrar honom eller henne från att förvärvsarbета.

Förmånstiden

5 § Livränta lämnas längst till och med månaden före den då den försäkrade fyller 65 år, om inte något annat anges i 6 §.

6 § Livränta lämnas längst till och med månaden före den då den försäkrade fyller 67 år, om

- skadan inträffar den månad då den försäkrade fyller 65 år eller senare, och
- den försäkrade har en sjukpenninggrundande inkomst enligt 28 kap. 3 §.

7 § Livränta kan lämnas för viss tid eller tills vidare.

Försäkringskassan ska i samband med beslut om livränta också bedöma om förnyad utredning av förmågan att skaffa inkomst genom arbete ska göras efter viss tid.

Beräkning av livränta

Huvudregel

8 § Livränta lämnas med så stor andel av den försäkrades livränteunderlag enligt 11–17 §§ som motsvarar graden av nedsättning av hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete.

Bedömning av förvärvsförmågan

9 § När förvärvsförmågan enligt 8 § bedöms ska det beaktas vad som rimligen kan begäras med hänsyn till den försäkrades arbetsskada och ålder samt den försäkrades bosättningsförhållanden, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande omständigheter.

10 § Förvärvsförmågan ska bestämmas utan hänsyn till det allmänna läget på arbetsmarknaden.

I fråga om en äldre försäkrad ska hänsyn främst tas till hans eller hennes förmåga och möjlighet att skaffa sig fortsatt inkomst genom sådant arbete som han eller hon har utfört tidigare, eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

Livränteunderlag

Grundläggande bestämmelser

11 § Livränteunderlaget motsvarar den sjukpenninggrundande inkomst enligt 28 och 29 kap. som den försäkrade skulle ha haft vid den tidpunkt från vilken livräntan första gången ska lämnas.

12 § När livränteunderlaget beräknas gäller följande avvikelser från bestämmelserna i 28 och 29 kap.:

1. Andra skattepliktiga förmåner än pengar ska beaktas och värderas på det sätt som är föreskrivet för beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 62 kap.

2. Med inkomst av anställning likställs kostnadsersättning som inte enligt 8 kap. 19 eller 20 § skattebetalningslagen (1997:483) undantas vid beräkning av skatteavdrag.

3. Semesterlön och semesterersättning ska räknas med utan den begränsning som anges i 28 kap. 17 §.

Vid beräkning av livränteunderlaget får även beaktas ett löneavtal som har träffats efter den tidpunkt från vilken livränta första gången ska lämnas om avtalet omfattar denna tidpunkt.

Livränteunderlag när avsevärd tid förflutit efter skadlig inverkan

13 § Ska livränta börja lämnas avsevärd tid efter det att den försäkrade utsattes för skadlig inverkan i arbetet, får någon annan högre inkomst av förvärvsarbete än den som anges i 11 och 12 §§ användas som livränteunderlag, om det finns särskilda skäl.

Livränteunderlag för unga försäkrade

14 § Hade den försäkrade inte fyllt 25 år när skadan inträffade, motsvarar livränteunderlaget, för tiden efter 25 års ålder, den inkomst som han eller hon med hänsyn till sin sysselsättning när skadan inträffade sannolikt skulle ha haft vid 25 års ålder, om skadan inte hade inträffat.

Motsvarande gäller för en försäkrad som

1. när skadan inträffade inte hade fyllt 21 år, i fråga om livränteunderlaget för tiden mellan 21 och 25 års ålder, eller
2. när skadan inträffade inte hade fyllt 18 år, i fråga om livränteunderlaget för tiden mellan 18 och 21 års ålder.

Livränteunderlag för studerande

15 § För en försäkrad som avses i 6 kap. 22 § eller som i annat fall genomgick yrkesutbildning när skadan inträffade motsvarar livränteunderlaget för den beräknade utbildningstiden lägst den inkomst som han eller hon sannolikt skulle ha haft, om han eller hon när skadan inträffade hade avbrutit utbildningen och börjat förvärsarbete.

Livränteunderlaget för tid efter utbildningstidens slut motsvarar lägst den inkomst av förvärsarbete som den försäkrade då sannolikt skulle ha haft, om skadan inte hade inträffat.

16 § Ett livränteunderlag enligt 15 § beräknas till minst

- två prisbasbelopp för tid före 21 års ålder,
- två och ett halvt prisbasbelopp för tid mellan 21 och 25 års ålder, och
- tre prisbasbelopp för tid från och med 25 års ålder.

Livränteunderlag i särskilda fall

17 § Om det redan vid den tidpunkt från vilken livränta första gången ska lämnas är sannolikt att livränteunderlaget skulle bli väsentligen högre eller lägre vid en senare tidpunkt får ett nytt livränteunderlag fastställas och läggas till grund för beräkning av livränta vid ett sådant senare tillfälle.

Högsta livränteunderlag

18 § När livränteunderlaget beräknas ska det bortses från belopp som överstiger sju och en halv gånger det prisbasbelopp som fastställts för året när livräntan ska börja lämnas.

Vilande livränta

19 § Ett beslut om vilandeförklaring av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 39 kap. ska också omfatta sådan livränta som enligt 44 kap. 2 och 4 §§ samordnats med ersättningen.

20 § För den tid när en vilandeförklaring gäller enligt 19 § ska livränta beräknas utifrån

- dels det livränteunderlag som legat till grund för bestämmande av livräntan före vilandeförklaringen,
- dels de inkomstförhållanden som råder under tiden med vilandeförklaring.

Indexering av livränta

21 § En fastställd livränta ska för varje år räknas om med ledning av ett särskilt tal. Detta tal ska visa den årliga procentuella förändringen av halva den reala inkomstförändring som beräknats för inkomstindex enligt 61 kap. 13 § med tillägg för den procentuella förändringen i det allmänna prisläget i juni månad två år före det år livräntan omräknas och det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det året.

Livräntan får räknas om till högst ett belopp som utgör samma andel av sju och en halv gånger det för året fastställda prisbasbeloppet som den andel av livränteunderlaget som svarar mot nedsättningen av förvärvsförmågan enligt 8 §.

Omprövning vid ändrade förhållanden

22 § Ett beslut om livränta ska omprövas om det har skett någon ändring av betydelse i de förhållanden som var avgörande för beslutet, eller om den försäkrades möjlighet att skaffa sig inkomst genom arbete väsentligen har förbättrats. Livränta för förfluten tid får dock inte minskas eller dras in. I 112 kap. finns bestämmelser om återkrav i vissa fall.

Omräkning av livränteunderlag

23 § Om en livränta ska beräknas på nytt efter det år den första gången ska lämnas eller om den ska omprövas enligt 22 § ska det livränteunderlag som anges i 11–13 §§ räknas om med ledning av det särskilda tal som anges i 21 § för varje år efter det år livräntan första gången ska lämnas.

44 kap. Särskilda bestämmelser om arbetsskadeersättning och handläggning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- samordning med andra socialförsäkringsförmåner i 2–5 §§,
- arbetsgivares rätt till ersättning i 6 §,
- retroaktiv ersättning i 7 §,
- underrättelse till arbetsgivare om skada i 8–10 §§,
- skadeanmälan till Försäkringskassan i 11 och 12 §§, och
- prövning av frågan om arbetsskada i 13 §.

Samordning med andra socialförsäkringsförmåner

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

2 § Livränta ska minskas om den försäkrade, med anledning av den inkomstförlust som föranlett livräntan, samtidigt har rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Minskningen görs genom att livräntan betalas ut endast i den utsträckning som den överstiger dessa förmåner.

3 § Livräntan ska även minskas på det sätt som anges i 2 § andra stycket i fråga om pension som enligt utländskt system för social trygghet lämnas med anledning av arbetsskadan.

4 § Om den försäkrade får livränta och vid en senare tidpunkt blir berättigad till sjukersättning eller aktivitetsersättning för en sjukdom som inte är arbetsrelaterad gäller följande.

Livräntan ska minskas med den andel av ersättningen som motsvarar graden av nedsättningen av förvärvsförmågan till följd av skadan jämfört med hel förvärvsförmåga när livräntan bestämdes.

5 § Om bestämmelserna om beräkning av pensionspoäng vid underlåten eller bristande avgiftsbetalning i 11 kap. 6 § första stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, i detta lagrumms lydelse före den 1 januari 1999, eller 64 kap. 21 § har tillämpats för år efter det då arbetsskadan inträffade, ska vid tillämpning av 2 och 4 §§ hänsyn tas till den sjukersättning eller aktivitetsersättning som skulle ha lämnats om full avgift hade betalats.

Arbetsgivares rätt till ersättning

6 § En arbetsgivare som enligt författning är skyldig att lämna ersättning vid arbetsskada har rätt att få sådan ersättning från arbetsskadeförsäkringens som den försäkrade annars skulle haft rätt till för motsvarande ändamål. Ersättningen får dock inte överstiga vad arbetsgivaren har betalat ut.

Retroaktiv ersättning

7 § Rätten till ersättning går förlorad om en ansökan om arbetsskadeersättning inte görs inom sex år

- för sjukpenning och livränta, från den dag ersättningen avser, och
- för annan ersättning, från den dag då den försäkrade betalade det belopp för vilket ersättning begärs.

Underrättelse till arbetsgivare om skada

8 § Om en arbetstagare drabbas av en arbetsskada ska den arbetsgivare som han eller hon var anställd hos när skadan inträffade underrättas omedelbart.

Om en skada till följd av annat än olycksfall har visat sig först när den försäkrade har upphört att vara utsatt för den inverkan som har orsakat

skadan, är det den arbetsgivare hos vilken den försäkrade senast var utsatt för sådan inverkan som ska underrättas.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

9 § Om en arbetsgivare enligt 8 § ska underrättas om en skada får underrättelsen i stället lämnas till en person som på arbetsgivarens vägnar förestår arbetet.

10 § När det gäller en försäkrad som genomgår utbildning enligt 6 kap. 22 § likställs med en arbetsgivare en rektor eller någon annan som förestår utbildningen.

Skadeanmälan till Försäkringskassan

11 § En arbetsgivare eller arbetsföreståndare som har fått kännedom om en inträffad arbetsskada är skyldig att omedelbart anmäla skadan till Försäkringskassan.

Om den försäkrade inte är arbetstagare ska han eller hon själv anmäla arbetsskadan till Försäkringskassan. Om den försäkrade har avlidit till följd av skadan, ska anmälan göras av den som har rätt att företräda dödsboet.

12 § Anmälan enligt 11 § ska göras enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Nödvändiga utgifter för läkarutlåtanden ersätts i enlighet med vad regeringen föreskriver.

Prövning av frågan om arbetsskada

13 § Frågan om den försäkrade har fått en arbetsskada ska prövas endast i den utsträckning det behövs för att bestämma en arbetsskadeersättning enligt denna balk.

45 kap. Statligt personskadeskydd

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- skadebegreppet i 3–6 §§,
- förmånerna i 7–10 §§,
- totalförsvarspiktiga m.fl. i 11–18 §,
- intagna m.fl. i 19 och 20 §§,
- frivilliga inom totalförsvaret m.fl. i 21 §,
- underrättelse om skada i 22 §, och
- skadeanmälan till Försäkringskassan, m.m. i 23 §.

Allmänna bestämmelser

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

2 § Personskadeskyddet gäller för skador som uppkommer i samband med tjänstgöring i totalförsvaret, räddningstjänst eller vistelse i anstalt m.m. under sådan skyddstid som anges i 7 kap. 5–8 §§.

I 90–92 kap. finns bestämmelser om att ersättning från personskadeskyddet kan lämnas även till efterlevande.

Skadebegreppet

3 § Bestämmelserna om personskada, protesskada och skadedag i 41 kap. 4 och 8 §§ tillämpas i fråga om skada enligt detta kapitel.

4 § Om den försäkrade under skyddstiden har varit utsatt för ett olycksfall ska en skada som han eller hon har fått anses vara orsakad av olycksfallet, om övervägande skäl talar för det.

5 § Om en skada, som inte beror på ett olycksfall, visar sig under skyddstiden ska skadan anses ha uppkommit under denna tid.

Detta gäller dock inte om det finns skälig anledning att anta att skadan har orsakats av annat än verksamheten eller intagningen i fråga och att verksamheten eller intagningen inte väsentligt har bidragit till skadan.

6 § Visar sig en skada, som inte beror på ett olycksfall, efter skyddstiden, ska den anses ha uppkommit under denna tid om det skäligen kan antas att verksamheten eller intagningen väsentligt har bidragit till skadan.

Förmånerna

Huvudregler

7 § Om den försäkrade även enligt 42–44 kap. har rätt till arbetsskadeersättning för en skada, lämnas ersättning enligt detta kapitel endast i den utsträckning som ersättningen därigenom blir högre.

8 § Ersättning lämnas vid sjukdom och bestående nedsättning av arbetsförmågan. Därvid tillämpas 42 och 43 kap. samt 44 kap. 2–7 §§, om inte något annat följer av 9–21 §§.

Sjukvårdsersättning

9 § Sjukvårdsersättning lämnas endast i den utsträckning som staten inte tillhandahåller motsvarande förmån på annat sätt.

Sjukpenning och livränta

10 § Sjukpenning och livränta enligt detta kapitel lämnas inte under skyddstiden. Sjukpenning lämnas aldrig för den dag då skadan inträffade.

Totalförsvarspliktiga m.fl.

Inledande bestämmelser

11 § Bestämmelserna i 12–18 §§ gäller den som enligt 7 kap. 5 § 1 är försäkrad på grund av totalförsvarsplikt m.m. och tillämpas utöver vad som följer av 8 §.

Sjukpenningunderlag

12 § För en försäkrad som har skadats under grundutbildning eller repetitionsutbildning utgör sjukpenningunderlaget vid tillämpning av 8 § minst

- fyra prisbasbelopp för tid före 21 års ålder,
 - fyra och ett halvt prisbasbelopp för tid mellan 21 och 25 års ålder,
- och
- fem prisbasbelopp för tid från och med 25 års ålder.

Livränteunderlag

13 § För en försäkrad som har skadats under grundutbildning eller repetitionsutbildning utgör livränteunderlaget vid tillämpning av 8 § minst sju prisbasbelopp.

Särskild sjukpenning

14 § En försäkrad har rätt till särskild sjukpenning, om han eller hon under grundutbildning som är längre än 60 dagar har drabbats av en sjukdom som efter skyddstidens slut sätter ned hans eller hennes förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst en fjärdedel. Detta gäller även vid sjukdom som har uppkommit under utryckningsmånaden eller månaden efter denna.

15 § Beräkningsunderlaget för särskild sjukpenning är

- 4 prisbasbelopp för tid före 21 års ålder,
- 4,5 prisbasbelopp för tid mellan 21 och 25 års ålder, och
- 5 prisbasbelopp för tid från och med 25 års ålder.

16 § För en dag är hel särskild sjukpenning kvoten av

- 80 procent av ersättningsunderlaget och
- 365.

17 § Särskild sjukpenning lämnas endast i den utsträckning som den överstiger annan ersättning enligt detta kapitel eller sjukpenning enligt 30, 31 och 42 kap. som den försäkrade samtidigt har rätt till.

18 § En försäkrad som har skadats under grundutbildning eller repetitionsutbildning har under högst tre års tid efter skyddstiden rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för

1. läkarvård,
2. sjukvårdande behandling,
3. sjukhusvård, och
4. läkemedel.

Som kostnader för vård räknas även utgifter för resor.

Intagna m.fl.

Sjukpenningunderlag och livränteunderlag

19 § För den som är försäkrad på grund av intagning m.m. enligt 7 kap. 5 § 3 och som när skadan inträffade hade varit intagen längre tid än sex månader, ska sjukpenningunderlag och livränteunderlag vid tillämpning av 8 § beräknas till lägst de belopp som anges i 43 kap. 16 §.

Nedsättning eller indragning av ersättning

20 § Ersättning till den som avses i 7 kap. 5 § 3 får sättas ned eller dras in även i annat fall än som avses i 114 kap. 47–53 §§, om särskilda skäl talar för det.

Frivilliga inom totalförsvaret m.fl.

21 § Sjukpenningunderlag och livränteunderlag ska, i den utsträckning som framgår av föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, beräknas till lägst de belopp som anges i 43 kap. 16 § för den som är försäkrad på grund av frivilligt deltagande i verksamhet inom totalförsvaret m.m. enligt 7 kap. 6 §.

Underrättelse om skada

22 § Om den försäkrade drabbas av en skada ska en chef eller någon annan omedelbart underrättas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur sådan underrättelse ska ske.

Om skadan har visat sig efter skyddstiden, ska i stället Försäkringskassan underrättas.

Skadeanmälan till Försäkringskassan, m.m.

23 § Bestämmelserna i 44 kap. 11, 12 och 14 §§ om anmälan och utbetalning gäller även i ärenden enligt detta kapitel.

46 kap. Krigsskadeersättning till sjömän

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 §.

- Vidare finns bestämmelser om
- förmånerna i 3–5 §§, och
 - övriga frågor i 6 §.

Allmänna bestämmelser

2 § Krigsskadeersättning kan lämnas till en försäkrad sjöman som till följd av olyckshändelse på grund av en krigshändelse utomlands drabbas av en personskada under sådan tid som anges i 7 kap. 10 och 11 §§.

I 90–92 kap. finns bestämmelser om att krigsskadeersättning kan lämnas även till efterlevande.

Förmånerna

Allmänna bestämmelser

3 § Krigsskadeersättning lämnas med tillämpning av bestämmelserna i 42 och 43 kap. samt 44 kap. 2–7 §§.

4 § Den försäkrade har inte rätt till krigsskadeersättning om han eller hon samtidigt har rätt till arbetsskadeersättning enligt 41–44 kap.

Särskild ersättning

5 § Vid skada har den försäkrade, utöver livränta, rätt till särskild ersättning med hänsyn till skadans beskaffenhet.

Vid förlust av arbetsförmågan motsvarar ersättningen sex gånger det prisbasbelopp som gällde för det år då skadan inträffade.

Vid nedsättning av arbetsförmågan betalas så stor andel av summan ut som svarar mot graden av nedsättningen.

Övriga frågor

6 § Bestämmelserna i 41 kap. och 44 kap. 8–14 §§ gäller i övrigt i fråga om krigsskadeersättning.

VII Särskilda förmåner vid smitta, sjukdom eller skada

47 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- smittbärarsättning i 48 kap.,

- närståendepenning i 49 kap., och
- ledighet för vård av närstående i 50 kap.

48 kap. Smittbärrersättning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om smittbärrersättning i 2–4 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till smittbärrerpenning i 5–10 §§,
- förmånsnivåer och förvärvsarbete i 11 och 12 §§,
- beräkning av smittbärrerpenning i 13–16 §§,
- samordning med andra förmåner i 17 och 18 §§, och
- resekostnadsersättning i 19 och 20 §§.

Allmänna bestämmelser om smittbärrersättning

2 § I detta kapitel finns bestämmelser om smittbärrersättning som kan lämnas till en smittbärrare i samband med åtgärder för smittskydd eller skydd för livsmedel.

3 § Med smittbärrare avses i detta kapitel

1. den som har eller kan antas ha en smittsam sjukdom utan att ha förlorat sin arbetsförmåga till följd av sjukdomen,
2. den som för eller kan antas föra smitta utan att vara sjuk i en smittsam sjukdom, och
3. den som i annat fall har eller kan antas ha varit utsatt för smitta av en samhällsfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen (2004:168) utan att vara sjuk i en sådan sjukdom.

4 § Smittbärrersättning lämnas i form av smittbärrerpenning och resekostnadsersättning.

Rätten till smittbärrerpenning

Allmänna bestämmelser

5 § En smittbärrare har rätt till smittbärrerpenning om han eller hon måste avstå från förvärvsarbete på grund av

1. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av sistnämnda lag, eller
2. läkarundersökning eller hälsokontroll, utan föregående beslut enligt 1, som smittbärraren genomgår och som syftar till att klarlägga om han eller hon är smittad av en allmänfarlig sjukdom eller har en sjukdom, en smitta, ett sår eller någon annan skada som kan göra livsmedel som han eller hon hanterat otjänligt som människoföda.

Första stycket gäller inte när det är fråga om

1. hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen, eller
2. beslut som avser avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

6 § Smittbärappening får sättas ned eller dras in om smittbärappening

1. inte följer förhållningsregler som har beslutats med stöd av smittskyddslagen (2004:168) eller överträder förbud enligt 3 kap. 9 § den lagen, eller
2. inte följer särskilda villkor i samband med ett beslut enligt livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Förmånstiden

7 § Smittbärappening lämnas från och med första dagen i ersättningsperioden så länge den försäkrade uppfyller förutsättningarna för rätt till smittbärappening.

8 § Bestämmelserna om sjukpenning i samband med pension, sjukersättning eller aktivitetsersättning i 30 kap. 29 § och sjukpenning efter 70-årsdagen i 30 kap. 32 § tillämpas även i fråga om smittbärappening.

Rehabiliteringsåtgärder

9 § För en försäkrad som får smittbärappening ska bestämmelserna i 33 kap. 8, 11 och 12–14 §§ om Försäkringskassans åtgärder för rehabilitering tillämpas.

Arbetsgivarinträde m.m.

10 § Bestämmelserna om arbetsgivarinträde, m.m. i 30 kap. 49–54 §§ tillämpas även i fråga om smittbärappening.

Förmånsnivåer och förvärvsarbete

11 § Smittbärappening lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel smittbärappening lämnas när den försäkrade helt måste avstå från förvärvsarbete.
2. Tre fjärdedels smittbärappening lämnas när den försäkrade arbetar högst en fjärdedel av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
3. Halv smittbärappening lämnas när den försäkrade arbetar högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.
4. En fjärdedels smittbärappening lämnas när den försäkrade arbetar högst tre fjärdedelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.

12 § Med tid för förvärvsarbete likställs följande:

1. Ledighet för semester, dock inte om den försäkrade under ledigheten får semesterlön enligt semesterlagen (1977:480) och, enligt 15 § samma lag, kan begära att dag då han eller hon inte kan arbeta på grund av sjukdom inte ska räknas som semesterdag.

2. Ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner lämnas. Prop. 2008/09:200
3. Ledighet under tid då den försäkrade får ersättning för att delta i Bilaga 4
teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF). Avd. C
4. Ledighet för ferier eller motsvarande uppehåll för lärare som är
anställda inom utbildningsväsendet.

Beräkning av smittbärrpenning

Den som är försäkrad för sjukpenning

13 § Smittbärrpenning lämnas med ett belopp som motsvarar den försäkrades sjukpenning enligt 31 kap.

Den som inte är försäkrad för sjukpenning

14 § Är smittbärraren inte försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § 3, ska smittbärrpenningen lämnas med det belopp som sjukpenningen skulle ha uppgått till om den sjukpenninggrundande inkomsten hade beräknats med bortseende från bestämmelserna i 28 kap. 3 § andra stycket 1.

15 § I fall som avses i 14 § ska som inkomst av anställning även räknas ersättning för eget arbete från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller som är en utländsk juridisk person, när arbetet har utförts i arbetsgivarens verksamhet utomlands.

16 § Smittbärrpenning enligt 14 § ska beräknas per kalenderdag enligt 31 kap. 10 och 11 §§.

Samordning med andra förmåner

17 § Smittbärrpenningen ska minskas med följande förmåner i den utsträckning förmånerna lämnas för samma tid:

1. Gravditetspenning.
2. Föräldrapenningsförmåner.
3. Sjuklön eller motsvarande ersättning från Försäkringskassan.
4. Sjukpenning.
5. Rehabiliteringspenning.
6. Livränta enligt denna balk eller motsvarande äldre författning på grund av smitta.
7. Närståendepenning.
8. Ersättning som motsvarar sjukpenning enligt äldre författning eller på grund av regeringens beslut i ett särskilt fall.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även motsvarande förmån som lämnas till smittbärraren på grundval av utländsk lagstiftning.

18 § Om smittbärraren har inkomst av anställning från en arbetsgivare som avses i 1 eller 2 § lagen (1994:260) om offentlig anställning för tid som avses i 5 §, lämnas smittbärrpenning endast till den del den överstiger inkomsten.

Resekostnadsersättning

19 § En smittbärare har rätt till skäligen ersättning för resekostnader i samband med läkarundersökning, hälsokontroll, vård, behandling eller annan motsvarande åtgärd som sker på grund av bestämmelserna i

1. smittskyddslagen (2004:168), eller
2. livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av sistnämnda lag.

20 § Ersättning enligt 19 § lämnas inte till den del ersättning för resan kan lämnas enligt

1. andra bestämmelser i denna balk,
2. någon äldre författning som motsvarar bestämmelserna i 20–24 kap., eller
3. bestämmelserna i lagen (2008:000) om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

49 kap. Närståendepenning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om närståendepenning i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till närståendepenning i 3–6 §§,
- anmälan till Försäkringskassan i 7 §,
- förmånstiden i 8–10 §§,
- förmånsnivåer och förvärvsarbete i 11 och 12 §§,
- beräkning av närståendepenning i 14 och 15 §§, och
- samordning med andra förmåner i 16 §.

Inledande bestämmelser

2 § Bestämmelser om närståendepenning i samband med att en svårt sjuk person vårdas av en närstående finns i detta kapitel.

Rätten till närståendepenning

3 § En försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården, om

1. den sjuke är försäkrad enligt någon bestämmelse i 1–7 kap.,
2. den sjuke vårdas här i landet, och
3. den sjuke har gett sitt samtycke till vården.

Om den sjuke på grund av sitt tillstånd inte kan ge samtycke till vården enligt första stycket 3, ska i stället detta framgå.

4 § Med en svårt sjuk person likställs den som har fått infektion av hiv (humant immunbristvirus) genom smitta

1. vid användning av blod eller blodprodukter vid behandling inom den svenska hälso- och sjukvården, eller

2. av en sådan person som avses i 1 och som är hans eller hennes nuvarande eller före detta make eller sambo, under förutsättning att smittan ägt rum innan den först smittade fått kännedom om sin infektion.

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. C

5 § Om någon samtidigt vårdar mer än en person ger det inte rätt till förhöjd eller förlängd ersättning.

6 § Närståendepenning för vård av en person får inte lämnas till flera vårdare för samma tid.

Anmälan till Försäkringskassan

7 § Närståendepenning får inte lämnas för tid innan anmälan om vården har gjorts hos Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Förmånstiden

8 § Närståendepenning lämnas för högst 60 dagar sammanlagt för varje person som vårdas. Ersättningen lämnas från och med första vårddagen.

9 § Närståendepenning lämnas för högst 240 dagar sammanlagt vid vård av en närstående som har fått infektion av hiv på sätt som anges i 4 §. Ersättningen lämnas från och med första vårddagen.

10 § Vid beräkning av antalet dagar med rätt till ersättning anses två dagar med halv eller fyra dagar med en fjärdedels ersättning som en dag.

Förmånsnivåer och förvärvsarbete

11 § Närståendepenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel närståendepenning lämnas för dag när en vårdare helt avstått från förvärvsarbete.

2. Halv närståendepenning lämnas för dag när en vårdare förvärvsarbetat högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.

3. En fjärdedels närståendepenning lämnas för dag när en vårdare förvärvsarbetat högst tre fjärdedelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.

12 § Om en vårdare får oreducerade löneförmåner under tid då han eller hon bedriver studier, likställs avstående från studier med avstående från förvärvsarbete i den utsträckning vårdaren går miste om löneförmånerna.

Beräkning av närståendepenning

Grundläggande bestämmelser

13 § Ersättning lämnas med ett belopp som motsvarar vårdarens sjukpenning enligt 31 kap., med de avvikelser som följer av 14 och 15 §§.

Arbetstids- eller kalenderdagsberäknad närståendepenning

14 § Närståendepenning ska arbetstidsberäknas enligt 31 kap. 12–18 §§ för hela den tid som förmånen avser när ersättning lämnas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av anställning. Detta gäller dock inte i fall som avses i 6 § samma kapitel, då närståendepenning i stället ska kalenderdagsberäknas enligt 10 och 11 §§ i det kapitlet.

Särskilt om studerande under studieuppehåll

15 § För en vårdare som studerar får närståendepenningen vid ett studieuppehåll inte beräknas på grundval av den sjukpenninggrundande inkomst som följer av bestämmelserna i 29 kap. 22 §.

Samordning med andra förmåner

16 § Närståendepenning lämnas inte i den utsträckning vårdaren för samma tid får

1. föräldrapenningsförmåner,
2. sjuklön eller motsvarande ersättning från Försäkringskassan,
3. sjukpenning,
4. rehabiliteringspenning, eller
5. ersättning som motsvarar sjukpenning enligt äldre författning än balken eller på grund av regeringens beslut i ett särskilt fall.

50 kap. Ledighet för vård av närstående

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätt till ledighet i 2–4 §§,
 - anslutande rättigheter och skyldigheter 5–9 §§, och
 - bestämmelser om rättegång i 10 §.

Rätt till ledighet

2 § En arbetstagare har rätt till ledighet från sitt förvärvsarbete under tid som han eller hon får närståendepenning enligt 49 kap.

3 § Ett avtal är ogiltigt i den mån det upphäver eller inskränker arbetstagarens rätt till ledighet enligt detta kapitel.

4 § En arbetstagare har rätt till hel ledighet från sitt arbete när han eller hon får hel närståendepenning och till förkortning av arbetstiden till hälften eller tre fjärdedelar när han eller hon får halv respektive en fjärdedels närståendepenning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

Anslutande rättigheter och skyldigheter

Underrättelse till arbetsgivaren

5 § Om en arbetstagare vill utnyttja sin rätt till ledighet ska han eller hon så snart som möjligt underrätta arbetsgivaren.

I samband med underrättelsen ska arbetstagaren, om det är möjligt, ange hur länge han eller hon avser att vara ledig.

Återgång till förvärvsarbetet

6 § En arbetstagare får avbryta en påbörjad ledighet och återuppta arbetet i samma omfattning som före ledigheten.

Skydd mot uppsägning eller avskedande

7 § En arbetstagare får inte sägas upp eller avskedas enbart av det skälet att arbetstagaren begär eller tar i anspråk sin rätt till närståendeledighet enligt detta kapitel. Sker det ändå, ska uppsägningen eller avskedandet ogiltigförklaras, om arbetstagaren begär det.

Skydd för anställningsvillkoren

8 § En arbetstagare är inte skyldig att enbart av det skälet att han eller hon begär eller tar i anspråk sin rätt till närståendeledighet vidkännas minskning av de förmåner som är förenade med anställningen, eller försämring av arbetsförhållandena, i vidare utsträckning än som följer av uppehållet i arbetet.

Arbetstagaren är inte heller skyldig att av skäl som anges i första stycket vidkännas annan omplacering än sådan som kan ske inom ramen för anställningsavtalet och som är en nödvändig följd av ledigheten.

Arbetsgivarens skadeståndsskyldighet

9 § En arbetsgivare som bryter mot bestämmelserna i detta kapitel ska betala arbetstagaren skadestånd för den förlust som uppkommer och för den kränkning som har skett. Om det är skäligt, kan skadeståndet sättas ner eller helt falla bort.

Bestämmelser om rättegång

10 § Mål om tillämpning av 3 och 5–9 §§ handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Förs talan med anledning av uppsägning eller avskedande ska 34 och 35 §§, 37 §, 38 § andra stycket andra meningen, 39–42 §§ samt 43 § första stycket andra meningen och andra stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd gälla i tillämpliga delar. I fråga om annan talan tillämpas 64–66 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet på motsvarande sätt.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. C

AVD. D SÄRSKILDA FÖRMÅNER VID FUNKTIONSHINDER

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. D

I Inledande bestämmelser, definitioner och förklaringar

51 kap. Innehåll m.m.

1 § I avdelning D finns bestämmelser om särskilda socialförsäkringsförmåner vid funktionshinder.

2 § Förmåner enligt denna avdelning är

- handikappersättning till personer med funktionshinder som behöver hjälp av någon annan eller har merkostnader,
- assistansersättning till personer med funktionshinder som behöver personlig assistans för sina grundläggande behov, och
- bilstöd till personer med funktionshinder för att skaffa eller anpassa motorfordon.

3 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om särskilda förmåner vid funktionshinder.

Vidare finns bestämmelser om handikappersättning, assistansersättning och bilstöd till försäkrade med funktionshinder i 52–55 kap.

Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 108–121 kap. (avdelning H).

II Handikappersättning, assistansersättning och bilstöd till försäkrade med funktionshinder

52 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- handikappersättning i 53 kap.,
- assistansersättning i 54 kap., och
- bilstöd i 55 kap.

53 kap. Handikappersättning

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- definitioner och förklaringar i 2 och 3 §§,

- rätten till handikappersättning i 4–7 §§,
- förmånstiden i 8–10 §§,
- beräkning av handikappersättning i 11–13 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 14 och 15 §§, och
- utbetalning av handikappersättning i 16 §.

Definitioner och förklaringar

Blind

2 § När det gäller handikappersättning ska en person anses blind vars synförmåga, sedan ljusbrytningsfel har rättats, är så nedsatt att han eller hon saknar ledsyn.

Gravt hörselskadad

3 § När det gäller handikappersättning ska en person anses gravt hörselskadad om han eller hon även med hörapparat saknar möjlighet eller har stora svårigheter att uppfatta tal.

Rätten till handikappersättning

Huvudregler

4 § Rätt till handikappersättning har en försäkrad som innan han eller hon fyller 65 år har fått sin funktionsförmåga nedsatt för avsevärd tid i sådan omfattning att han eller hon

1. i sin dagliga livsföring behöver mera tidskrävande hjälp av någon annan,
2. för att kunna förvärsarbета behöver fortlöpande hjälp av någon annan, eller
3. i annat fall har betydande merkostnader.

5 § Om den försäkrade på grund av sitt funktionshinder behöver hjälp både i den dagliga livsföringen och för att kunna förvärsarbета, eller i något av dessa avseenden, och dessutom har merkostnader, ska bedömningen enligt 4 § grundas på det sammanlagda behovet av stöd.

Vid bedömningen enligt 4 § ska det bortses från hjälpbehov som tillgodoses genom annat samhällsstöd.

Studerande

6 § Vid tillämpning av 4 och 5 §§ ska med en person som förvärsarbétar likställas en studerande som får studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller som endast på grund av bestämmelser om behovsprövning inte får studiestöd.

7 § Handikappersättning lämnas alltid till den som är blind eller gravt hörselskadad, om blindheten eller den grava hörselskadan inträtt före 65 års ålder.

Förmånstiden

8 § Handikappersättning kan lämnas tidigast från och med juli månad det år den försäkrade fyller 19 år.

9 § Handikappersättning lämnas från och med den månad då rätt till förmånen har inträtt, dock inte för längre tid tillbaka än sex månader före ansökningsmånaden.

Handikappersättning lämnas till och med den månad när rätten till förmånen upphör.

10 § Handikappersättning får begränsas till viss tid.

Beräkning av handikappersättning

Grundläggande bestämmelser

11 § Beroende på hjälpbehovets omfattning eller merkostnadernas storlek är handikappersättningen för år räknat 69, 53 eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Blinda

12 § För den som är blind är handikappersättningen för år räknat 69 procent av prisbasbeloppet. Om han eller hon för samma tid får hel sjukersättning, hel aktivitetsersättning eller hel ålderspension är handikappersättningen, från och med den månad när den andra förmånen lämnas, 36 procent av prisbasbeloppet, om inte stödbehovet ger anledning till högre ersättning.

Gravt hörselskadade

13 § För den som är gravt hörselskadad är handikappersättningen för år räknat 36 procent av prisbasbeloppet, om inte stödbehovet ger anledning till högre ersättning.

Omprövning vid ändrade förhållanden

14 § Behovet av handikappersättning ska omprövas i följande fall:

1. När beslut fattas om sjukersättning eller aktivitetsersättning eller allmän ålderspension.

2. När andra förhållanden som påverkar behovet av handikappersättning har ändrats.

15 § Ändring av handikappersättning ska gälla från och med månaden närmast efter den månad när anledningen till ändring uppkom. Gäller det ökning som kräver ansökan tillämpas även 9 § första stycket.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. D

Utbetalning av handikappersättning

16 § Handikappersättning ska betalas ut månadsvis. När ersättningsbeloppet beräknas för månad ska den ersättning för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste krontal som är jämnt delbart med tolv.

54 kap. Assistansersättning

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till assistansersättning i 2–5 §§,
 - förmånstiden i 6 och 7 §§,
 - beräkning av assistansersättning i 8–10 §§,
 - omprövning vid ändrade förhållanden i 11 och 12 §§,
 - utbetalning av assistansersättning i 13–18 §§, och
 - samverkan med kommunen i 19–21 §§.

Rätten till assistansersättning

2 § En försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag.

3 § För att den försäkrade ska få rätt till assistansersättning krävs att han eller hon behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

4 § Assistansersättning lämnas inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

I 110 kap. 24 och 25 §§ finns bestämmelser om när assistansersättning inte lämnas vid vistelse på institution m.m.

5 § När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från sådana hjälpbehov som motsvarar det som normalt åligger en vårdnadshavare enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Om vårdbidrag lämnas får det inte påverka bedömningen enligt 3 §.

Förmånstiden

6 § Assistansersättning får inte lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad när ansökan gjorts eller anmälan kommit in enligt 15 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

7 § Assistansersättning lämnas för tid efter det att den försäkrade har fyllt 65 år endast om

1. ersättning har beviljats innan han eller hon har fyllt 65 år, eller
2. ansökan kommer in till Försäkringskassan senast dagen före 65-årsdagen och därefter blir beviljad.

Beräkning av assistansersättning

8 § Assistansersättning beviljas för ett visst antal timmar per vecka, månad eller längre tid, dock längst sex månader, när den försäkrade har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring (beviljade assistanstimmar).

9 § Antalet assistanstimmar får inte utökas efter det att den försäkrade har fyllt 65 år.

10 § För varje år bestäms med vilket belopp per timme som assistansersättning lämnas. Beloppet ska bestämmas som ett schablonbelopp för varje år som beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans. Regeringen meddelar föreskrifter om schablonbeloppet.

Om det finns särskilda skäl kan ersättning till en försäkrad efter ansökan lämnas med ett högre belopp. Detta belopp får dock inte överstiga det årliga schablonbeloppet med mer än tolv procent.

Omprövning vid ändrade förhållanden

11 § Rätten till assistansersättning ska omprövas efter två år från senaste omprövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden.

Lämnas assistansersättning till en försäkrad som har fyllt 65 år får omprövning endast ske vid väsentligt ändrade förhållanden.

12 § En ändring av assistansersättning vid väsentligt ändrade förhållanden ska gälla från och med den månad när anledningen till ändring uppkom.

Utbetalning av assistansersättning

Utbetalning till den försäkrade

13 § Assistansersättning betalas ut månadsvis med visst belopp för det antal beviljade assistanstimmar som assistans har lämnats.

14 § Utbetalningen av assistansersättning för en viss månad får grundas på ett beräknat antal assistanstimmar för den månaden. Avräkning för större avvikelser ska då göras senast andra månaden efter den då den

preliminära utbetalningen skett. Slutavräkning ska göras senast två månader efter utgången av varje tidsperiod för vilken assistansersättning beviljats.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. D

15 § Som kostnad för personlig assistans anses inte ersättning som den försäkrade själv lämnar till

1. någon som han eller hon lever i hushållsgemenskap med, eller
2. en personlig assistent för arbete som utförts på arbetstid som överstiger den tid som anges i 2–4 §§ lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete.

Utbetalning till kommunen

16 § Om den försäkrade har fått biträde av personlig assistent genom kommunen får assistansersättningen betalas ut till kommunen i den utsträckning som den motsvarar avgiften till kommunen för sådan hjälp.

Utbetalning till annan

17 § Om den försäkrade till följd av ålderdomssvaghet, sjuklighet, långvarigt missbruk av beroendeframkallande medel eller någon annan liknande orsak är ur stånd att själv ta hand om assistansersättningen, får Försäkringskassan besluta att ersättningen ska betalas ut till någon annan person eller till en kommunal myndighet för att användas till kostnader för personlig assistans till den försäkrade.

18 § Utöver det som följer av 16 och 17 §§, får Försäkringskassan på begäran av den försäkrade besluta att assistansersättningen ska betalas ut till någon annan enskild person, en juridisk person eller en kommun.

Samverkan med kommunen

19 § När en försäkrad ansöker om eller beviljas assistansersättning ska den kommun där han eller hon är bosatt höras i ärendet, om det inte är obehövt.

Beslut om assistansersättning och beslut enligt 16–18 §§ ska sändas till kommunen.

20 § För den som beviljats assistansersättning ska den kommun där den försäkrade är bosatt ersätta kostnaderna för de första 20 assistanstimmarna per vecka.

21 § Försäkringskassan ska underrätta kommunen om det belopp som kommunen ska betala enligt 20 §.

Kommunen ska månadsvis betala det angivna beloppet till Försäkringskassan. Kommunen har rätt att ta del av den slutavräkning som ska göras enligt 14 §. Har kommunen betalat ersättning med ett för högt belopp ska beloppet återbetalas från Försäkringskassan.

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till bilstöd i 2–14 §§,
 - beräkning av bilstöd i 15–22 §§, och
 - återbetalning av bilstöd i 23 och 24 §§.

Rätten till bilstöd

Allmänna bestämmelser

2 § Bilstöd kan lämnas till en försäkrad som på grund av ett varaktigt funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer.

3 § Bilstöd kan lämnas även till en försäkrad förälder till ett försäkrat barn som har ett sådant funktionshinder som avses i 2 §.

4 § Med en förälder likställs när det gäller bilstöd följande personer:

1. En vårdnadshavare som inte är förälder och som har vård om barnet.
2. Den med vilken föräldern är eller har varit gift eller har eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor.
3. Den som tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.
4. Den som i annat fall tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem, om placeringen kan förväntas pågå i minst tre år.

5 § Bilstöd lämnas inom ramen för anslagna medel och i form av

1. grundbidrag,
2. anskaffningsbidrag,
3. anpassningsbidrag som avser ett fordon, och
4. bidrag för körkortsutbildning.

Anpassningsbidrag enligt 2 lämnas för sådana åtgärder som anges i 8 § första stycket 2 och 3.

6 § Grundbidrag och anskaffningsbidrag lämnas endast för fordon som anskaffats efter det att ett beslut om rätt till bilstöd har meddelats.

7 § Om en försäkrad har fått grundbidrag eller anskaffningsbidrag får sådant bidrag beviljas på nytt tidigast nio år efter det senaste beslutet att bevilja rätt till bilstöd.

Nytt bidrag får dock lämnas tidigare om

1. det finns skäl från trafiksäkerhetssynpunkt eller medicinsk synpunkt, eller
2. fordonet har framförts minst 18 000 mil sedan grundbidrag eller anskaffningsbidrag senast beviljades.

Vad avser bilstödet?

8 § Bilstöd lämnas för

1. anskaffning av personbil klass I, motorcykel eller moped,
 2. ändring av ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av ändringen,
 3. anskaffning av en särskild anordning på ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av anordningen, eller
 4. körkortsutbildning i samband med anskaffning av motorfordon.
- Vad som avses med personbil klass I, motorcykel eller moped anges i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner.

9 § Om det finns särskilda skäl på grund av funktionshindrets art eller andra omständigheter, lämnas bilstöd för anskaffning eller ändring av ett annat motorfordon än som avses i 8 § 1 eller för anskaffning av särskild anordning på ett sådant fordon.

Villkor för anskaffning och ändring av fordon

10 § Bilstöd lämnas i fall som avses i 2 § till

1. den som är under 65 år och är beroende av ett sådant fordon som avses i 8 § eller 9 § för att genom arbete få sin försörjning eller ett väsentligt tillskott till sin försörjning, eller för att genomgå arbetslivsinriktad utbildning eller genomgå rehabilitering under vilken han eller hon får rehabiliteringsersättning enligt 34 kap. eller aktivitetsstöd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen,
2. den som är under 65 år och, efter att ha beviljats bidrag enligt 1, har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning,
3. den som fyllt 18 år men inte 50 år, eller
4. den som har barn som inte fyllt 18 år.

Bilstöd lämnas i fall som avses i 3 § till den som har barn som har ett sådant funktionshinder som avses i 2 §.

11 § Bilstöd enligt 10 § 4 och 5 lämnas under förutsättning att föräldern

1. sammanbor med barnet, och
2. behöver ett fordon för att förflytta sig tillsammans med barnet.

12 § Om anpassningsbidrag tidigare har lämnats med stöd av 10 § får bidrag för reparation av anpassningen lämnas trots att förutsättningarna enligt 10 § inte längre är uppfyllda.

13 § Bilstöd enligt 10 § 1 och 2 kan lämnas även till den som inte har körkort, under förutsättning att någon annan kan anlitas som förare vid resorna.

Bilstöd enligt 10 § 3–5 lämnas under förutsättning att den försäkrade själv ska bruka fordonet som förare.

14 § Bilstöd till körkortsutbildning lämnas till den som har beviljats bilstöd till anskaffning av ett motorfordon och som uppfyller förutsättningarna i 10 § 1 samt är eller riskerar att bli arbetslös, om det bedöms att körkortsutbildningen kan leda till att han eller hon får ett stadigvarande arbete.

Beräkning av bilstöd

Grundbidrag

15 § Vid anskaffning av motorfordon lämnas grundbidrag med högst 60 000 kronor.

Vid anskaffning av motorcykel eller moped lämnas dock grundbidrag med högst 12 000 respektive 3 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

16 § Anskaffningsbidrag lämnas med högst 40 000 kronor.

Helt sådant bidrag lämnas till den vars årliga bruttoinkomst understiger 88 000 kronor.

17 § Till den vars årliga bruttoinkomst uppgår till 88 000 kronor eller mer lämnas anskaffningsbidrag med högst följande belopp.

Årlig bruttoinkomst	Bidrag i procent av helt bidrag	Bidragsbelopp
88 000– 95 999	90	36 000
96 000–103 999	80	32 000
104 000–111 999	70	28 000
112 000–119 999	60	24 000
120 000–127 999	50	20 000
128 000–135 999	40	16 000
136 000–143 999	30	12 000
144 000–151 999	20	8 000
152 000–159 999	10	4 000
160 000	0	–

18 § Med årlig bruttoinkomst avses inkomst enligt 106 kap. 7–15 §§.

För den som avses i 10 § 1–3 ska bruttoinkomsten räknas fram utan hänsyn till makes inkomst.

För föräldrar som avses i 10 § 4 och 5 räknas inkomsterna samman vid beräkning av anskaffningsbidragets storlek.

Anpassningsbidrag

19 § Anpassningsbidraget motsvarar kostnaden för sådana åtgärder som anges i 8 § 2 och 3 och som behövs för att den försäkrade ska kunna bruka fordonet.

Försäkringskassan får besluta att inte medge anpassningsbidrag om det fordon som den försäkrade valt är uppenbart olämpligt med hänsyn till den anpassning som behövs. Detsamma gäller om fordonet är olämpligt med hänsyn till ålder och skick.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. D

Begränsningsregler

20 § Ett anskaffningsbidrag ska minskas med sådant bidrag till inköp av ett fordon som den försäkrade får från en kommun eller landstingskommun eller i form av försäkringsersättning.

21 § Grundbidrag och anskaffningsbidrag får tillsammans inte överstiga fordonets anskaffningskostnad. Avräkning ska i första hand göras på grundbidraget.

22 § Om grundbidrag eller anskaffningsbidrag enligt 7 § andra stycket lämnas tidigare än nio år efter det senaste beslutet att bevilja rätt till bilstöd, ska det tidigare bidraget räknas av från det nya bidraget.

Det belopp som enligt första stycket ska räknas av ska dock minskas med en niondel för varje helt år sedan det tidigare bidraget betalades ut.

Återbetalning av bilstöd

23 § Grundbidrag och anskaffningsbidrag ska betalas tillbaka

1. om den försäkrade säljer eller på annat sätt gör sig av med fordonet inom nio år från det att bidraget beviljades, eller

2. om ett barn som avses i 10 § 5 efter att ha uppnått 18 års ålder själv beviljas bidrag.

24 § Det återbetalningspliktiga beloppet enligt 22 § ska minskas med en niondel för varje helt år sedan bidraget betalades ut. Om det finns särskilda skäl, får den försäkrade helt eller delvis befrias från återbetalningsskyldigheten.

I Inledande bestämmelser

56 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I avdelning E finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner vid ålderdom.

2 § Förmåner vid ålderdom enligt denna avdelning är

1. allmän ålderspension i form av

a) inkomstgrundad ålderspension, och

b) garantipension,

2. särskilt pensionstillägg som tillägg till allmän ålderspension, och

3. äldreförsörjningsstöd som tillägg till eller i stället för allmän ålderspension.

3 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om förmåner vid ålderdom.

Vidare finns övergripande bestämmelser om allmän ålderspension i 57–59 kap.

Slutligen finns bestämmelser om

– inkomstgrundad ålderspension i 60–67 kap.,

– garantipension i 68–70 kap.,

– vissa gemensamma bestämmelser om allmän ålderspension i 71–74 kap., och

– särskilda förmåner vid ålderdom i 75–77 kap.

Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4–6 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 108–121 kap. (avdelning H).

II Övergripande bestämmelser om allmän ålderspension

57 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns

– allmänna bestämmelser om allmän ålderspension i 58 kap., och

– bestämmelser om uttag av allmän ålderspension m.m. i 59 kap.

58 kap. Allmänna bestämmelser om allmän ålderspension

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- inkomstgrundad ålderspension i 2–7 §§, och
 - garantipension i 8–10 §§.

Inkomstgrundad ålderspension

Försäkrings- och förmånsformer

2 § Försäkringen för inkomstgrundad ålderspension enligt underavdelning III består av ett fördelningssystem och ett premiepensionssystem.

3 § Inkomstgrundad ålderspension från fördelningssystemet lämnas som inkomstpension eller tilläggspension.

Inkomstgrundad ålderspension från premiepensionssystemet lämnas som premiepension.

Årlig redovisning

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska för varje år upprätta en redovisning av det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling. Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten samt Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna ska lämna de uppgifter som behövs för detta till myndigheten.

Vem kan få inkomstpension, tilläggspension och premiepension?

5 § En försäkrad som är född 1937 eller tidigare kan få inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension.

6 § En försäkrad som är född 1938 eller senare kan få inkomstgrundad ålderspension i form av inkomstpension och premiepension. En försäkrad som är född något av åren 1938–1953 kan dessutom få inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension.

7 § Pensionsrätt för inkomstgrundad ålderspension i form av premiepension kan överföras till den försäkrades make.

I 93–96 kap. (avdelning F) finns bestämmelser om att premiepension kan lämnas även som efterlevandeskydd.

Garantipension

Vad är garantipension?

8 § Garantipension enligt underavdelning IV är grundskyddet i den allmänna ålderspensionen.

Vem kan få garantipension?

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

9 § Garantipension för försäkrade födda 1937 eller tidigare kan lämnas som kompensation för bortfall av förmåner enligt äldre lagstiftning i form av

- folkpension i form av ålderspension,
- pensionstillskott, och
- särskilt grundavdrag för folkpensionärer vid inkomsttaxering.

10 § Garantipension för försäkrade födda 1938 eller senare är beroende av försäkringstid och kan lämnas till den

- som saknar inkomstgrundad ålderspension, eller
- vars inkomstgrundade ålderspension inte överstiger ett visst belopp.

59 kap. Uttag av allmän ålderspension, m.m.

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- förmånsnivåer i 2 §,
- förmånstiden i 3–9 §§,
- återkallelse eller minskning av pensionsuttag i 10 §,
- samordning av pensionsuttag i 11 och 12 §§, och
- omräkning av allmän ålderspension i 13 §.

Förmånsnivåer

2 § Uttag av inkomstgrundad ålderspension får begränsas till någon av följande förmånsnivåer: tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av hel pension.

För garantipension finns särskilda bestämmelser om förmånsnivåer i 69 och 70 kap.

Förmånstiden

Allmänna bestämmelser

3 § Inkomstgrundad ålderspension lämnas tidigast från och med den månad då den pensionsberättigade fyller 61 år.

För garantipension finns särskilda bestämmelser om förmånstid i 69 och 70 kap.

4 § Allmän ålderspension lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock tidigast från och med den månad ansökan kom in till Försäkringskassan.

5 § Inkomstpension, tilläggspension och garantipension får lämnas för högst tre månader före ansökningsmånaden om den pensionsberättigade fick sjukersättning omedelbart före 65 års ålder.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas bara i fråga om pension som lämnas tidigast från och med den månad då den pensionsberättigade fyller 65 år.

6 § En pensionsberättigad som är född något av åren 1938–1953 och som får inkomstpension utan att ha rätt till tilläggspension skall, utan att behöva ansöka särskilt, få tilläggspension från och med den månad då han eller hon får rätt till sådan pension.

7 § Allmän ålderspension ska lämnas till och med den månad då rätten till pensionen upphör.

8 § Försäkringskassan ska utreda om den pensionsberättigade vill ta ut ålderspension i följande fall:

1. Om han eller hon är bosatt i Sverige och ännu inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension tre månader före ingången av den månad då han eller hon fyller 70 år.

2. Om han eller hon inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension månaden före den då han eller hon fyller 65 år och den månaden har fått sjukersättning.

Ökning av pensionsuttag

9 § Det som föreskrivs i 4 och 6 §§ gäller också i fråga om ökat uttag av allmän ålderspension.

Ökat uttag av premiepension kan dock tidigast göras från och med månaden efter den då ansökan kom in till Försäkringskassan.

Återkallelse eller minskning av pensionsuttag

10 § Om den pensionsberättigade vill minska eller helt återkalla uttaget av allmän ålderspension, ska han eller hon skriftligen anmäla detta till Försäkringskassan.

En anmälan om minskning eller hel återkallelse av uttag av allmän ålderspension gäller från och med den månad som anges i anmälan, dock tidigast från och med månaden efter den månad då anmälan kom in till Försäkringskassan.

Samordning av pensionsuttag

11 § En försäkrad som är född under något av åren 1938–1953 och som har rätt till inkomstpension och tilläggspension får ta ut pension endast om han eller hon tar ut båda pensionerna i samma utsträckning.

Återkallelse eller minskning av uttag av inkomstpension och tilläggspension gäller endast om anmälan avser båda pensionerna i samma utsträckning.

12 § För garantipension finns särskilda bestämmelser om samordning i 69 och 70 kap.

Omräkning av allmän ålderspension

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

13 § Allmän ålderspension ska räknas om från och med månaden efter den då anledning till omräkning uppkom.

III Inkomstgrundad ålderspension

60 kap. Innehåll och definitioner

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om inkomstgrundad ålderspension i 61 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- pensionsgrundande inkomst i 62 kap.,
- pensionsgrundande belopp i 63 kap.,
- pensionsrätt och pensionspoäng i 64 kap.,
- inkomstpension i 65 kap.,
- tilläggs pension i 66 kap., och
- premiepension i 67 kap.

2 § När det gäller inkomstgrundad ålderspension avses med

1. intjänandeår: det kalenderår den försäkrade har haft en inkomst som är pensionsgrundande respektive det kalenderår för vilket ett annat pensionsgrundande belopp ska fastställas, och

2. fastställelseår: kalenderåret efter intjänandeåret.

Om inkomster under beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderår finns bestämmelser i 62 kap. 33 § andra stycket.

61 kap. Allmänna bestämmelser om inkomstgrundad ålderspension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns grundläggande bestämmelser i 2–5 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- beslut av annan myndighet än Försäkringskassan i 6–8 §§,
- underrättelse om beslut i 9 §, och
- indexering, balansering och anslutande definitioner i 10–28 §§.

Grundläggande bestämmelser

Inkomstpension

2 § Inkomstpension ska beräknas utifrån de pensionsrätter som fastställts för den försäkrade.

Inkomstpensionens storlek är också beroende av den allmänna inkomstutvecklingen.

Premiepension

3 § Premiepension ska beräknas utifrån de pensionsrätter som fastställts för den försäkrade.

Premiepensionens storlek är också beroende av värdeutvecklingen på de medel som fonderats i premiepensionssystemet.

Tilläggs pension

4 § Tilläggs pension ska beräknas utifrån de pensionspoäng som fastställts för den försäkrade.

Tilläggs pensionens storlek är också beroende av den allmänna inkomstutvecklingen.

Pensionsrätt, pensionspoäng och pensionsunderlag

5 § Pensionsrätt och pensionspoäng fastställs årligen och grundas på den försäkrades pensionsunderlag. Detta består av summan av

- fastställd pensionsgrundande inkomst (PGI) och
- fastställda pensionsgrundande belopp (PGB).

Beslut av annan myndighet än Försäkringskassan

Beslut om pensionsgrundande inkomst

6 § Beslut i ärenden om pensionsgrundande inkomst ska fattas av Skatteverket.

Vissa beslut om premiepension

7 § Premiepensionsmyndigheten ska besluta i ärenden som rör premiepension. Detta gäller dock inte om det är fråga om beslut avseende

- utbetalning av premiepension enligt 74 kap.,
- avdrag på premiepension på grund av retroaktivt beviljad sådan pension för tid då annan ersättning enligt denna balk eller en annan författning redan har betalats ut enligt 111 kap. 2 §,
- utbetalning av beviljad retroaktiv premiepension till socialnämnd enligt 111 kap. 5 §,
- avdrag på premiepension på grund av beslut om återbetalningsskyldighet enligt 112 kap. 22 §, eller
- annan utbetalning av premiepension.

Övriga bestämmelser

8 § Det som anges i 6 och 7 §§ gäller inte om något annat följer av annan bestämmelse i denna balk eller annan författning.

Underrättelse om beslut

9 § Om den försäkrade har debiterats slutlig skatt, ska underrättelse om Skatteverkets beslut om pensionsgrundande inkomst anges på beskedet om slutlig skatt. I annat fall ska underrättelse ske genom särskilt besked senast den 15 december fastställelseåret.

Den försäkrade ska skriftligen underrättas om Försäkringskassans beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 62–64 kap. senast den 31 mars året efter fastställelseåret.

Det ska framgå av en underrättelse enligt första eller andra stycket hur man begär omprövning av beslutet. En underrättelse behöver inte sändas till den som inte är bosatt i Sverige och vars adress är okänd.

Indexering, balansering och anslutande definitioner

Inkomstindex

10 § Vissa beräkningar som anges i denna balk ska grundas på ett inkomstindex som beräknas för varje år. Inkomstindexet ska visa inkomstutvecklingen i samhället.

Beräkningarna ska grundas på ett inkomstindex för 1999 om 100,00.

11 § Inkomstindex ska visa den relativa förändringen av genomsnittet av de årliga pensionsgrundande inkomsterna, efter avdrag för allmän pensionsavgift, för försäkrade som under inkomståret har fyllt minst 16 år och högst 64 år. Vid beräkningen tillämpas inte 62 kap. 4 § andra stycket.

12 § Förändringen av indextalet mellan två på varandra följande år ska motsvara den beräknade årliga relativa förändringen av de inkomster som anges i 11 § under en period av tre år före det år inkomstindexet avser.

När inkomsterna beräknas ska den årliga förändringen i det allmänna prisläget under samma treårsperiod, räknat från juni månad till juni månad, räknas bort.

Det framräknade värdet ska därefter räknas om med förändringen i det allmänna prisläget i juni månad två år före det år indexet avser och det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det året.

13 § Regeringen meddelar föreskrifter om inkomstindexet.

Balanstal

14 § Vissa beräkningar som anges i denna balk ska grundas på ett balanstal.

Balanstalet beräknas för varje år och ska visa förhållandet mellan

– summan av fördelningssystemets avgiftstillgång och det redovisade marknadsvärdet av tillgångarna hos Första-Fjärde och Sjätte AP-fonderna och

– fördelningssystemets pensionsskuld vid utgången av det andra året före det år balanstalet avser.

15 § Med avgiftstillgång avses produkten av

- avgiftsinkomsterna till fördelningssystemet och
- medelvärdet av tiden i år räknat från det att en pensionsrätt tjänas in till det att den betalas ut i form av pension (omsättningstiden).

16 § Med pensionsskuld avses det totala pensionsåtagandet i fördelningssystemet.

17 § Avgiftsinkomsterna beräknas som produkten av

- genomsnittet av inkomsterna det andra–fjärde året före det år balanstalet avser och
- inkomsternas beräknade årliga relativa förändring under det andra–femte året före det år balanstalet avser.

18 § När inkomsternas relativa förändring beräknas ska den årliga förändringen i det allmänna prisläget under samma treårsperiod, räknat från juni månad till juni månad, frånräknas.

Det framräknade värdet ska därefter räknas om med förändringen i det allmänna prisläget i juni månad tre år före det år balanstalet avser och det allmänna prisläget i juni månad året efter det förstnämnda året.

19 § Omsättningstiden beräknas som medianen av omsättningstiden för det tredje, fjärde och femte året före det år balanstalet avser.

20 § Pensionsskulden beräknas för det andra året före det år balanstalet avser, som summan av

1. pensionsbehållningar enligt 65 kap. 5–7 §§,
2. det beräknade värdet av pensionsrätter för inkomstpension enligt 64 kap. 5–10 §§,
3. utbetalad pension för varje åldersgrupp i december månad multiplicerad med beräknat antal återstående utbetalningar av ett genomsnittligt pensionsbelopp för samma åldersgrupp, justerat med den räntefaktor som anges i 65 kap. 33 och 34 §§ och
4. det beräknade värdet av kommande utbetalningar av tilläggs pension för dem som inte börjat ta ut sådan pension.

21 § Regeringen meddelar föreskrifter om balanstalet.

Balansindex

22 § Om balanstalet för ett år understiger 1,0000 ska ett balansindex beräknas som ska användas vid vissa beräkningar enligt denna balk.

Ett balansindex ska därefter beräknas för varje år fram till dess att det når minst samma värde som inkomstindex.

23 § När balansindexet första gången bestäms för en sådan period som anges i 22 § ska balansindexet räknas fram som produkten av

- balanstalet och
- inkomstindexet för samma år.

24 § Efter det att balansindexet beräknats första gången enligt 23 § skall, för varje därpå följande år under perioden, det beräknade balansindexet multipliceras med kvoten av

- inkomstindexet efter årsskiftet och
- inkomstindexet före årsskiftet.

Produkten ska därefter multipliceras med det balanstal som ska gälla efter årsskiftet.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

25 § Regeringen meddelar föreskrifter om balansindexet.

Inkomstbasbelopp

26 § Vissa beräkningar enligt denna balk ska grundas på ett inkomstbasbelopp som beräknas för varje år.

27 § Inkomstbasbeloppet för ett visst år motsvarar produkten av

- bastalet 43 313 och
- kvoten av inkomstindexet för det år inkomstbasbeloppet ska bestämmas för och inkomstindexet för 2005.

Det omräknade beloppet ska avrundas till närmaste hundratal kronor.

28 § Regeringen meddelar föreskrifter om inkomstbasbeloppet.

62 kap. Pensionsgrundande inkomst

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om pensionsgrundande inkomst i 2–7 §§,

Vidare finns bestämmelser om

- inkomst av anställning i 8–13 §§,
 - inkomst av annat förvärvsarbete i 14–21 §§,
 - undantag för vissa inkomster i 22–28 §§,
 - hur samordnade sociala förmåner är pensionsgrundande i 29–31 §§,
- och

- beräkning av pensionsgrundande inkomst i 32–38 §§.

Allmänna bestämmelser om pensionsgrundande inkomst

Vad är pensionsgrundande inkomst?

2 § Pensionsgrundande inkomst beräknas av Skatteverket på inkomster som den försäkrade har haft och som är pensionsgrundande.

Vilka inkomster är pensionsgrundande?

3 § Följande inkomster är pensionsgrundande:

- Inkomster av anställning som avses i 8–13 §§.
- Inkomster av annat förvärvsarbete som avses i 14–21 §§.

Hur beräknas pensionsgrundande inkomst?

4 § Den försäkrades pensionsgrundande inkomst för ett år (intjänandeåret) utgörs av summan av dennes inkomster av anställning och inkomster av annat förvärvsarbete för det året.

Vid beräkningen ska det bortses från inkomster av anställning och inkomster av annat förvärvsarbete till den del summan av dessa överstiger 7,5 inkomstbasbelopp under intjänandeåret (intjänandetaket). Det bortses i första hand från inkomster av annat förvärvsarbete.

När fastställs pensionsgrundande inkomst?

5 § Pensionsgrundande inkomst fastställs för varje år som en person har varit försäkrad och haft sådana inkomster här i landet som är pensionsgrundande.

Pensionsgrundande inkomst fastställs dock endast om summan av de inkomster som är pensionsgrundande uppgår till minst 42,3 procent av det prisbasbelopp som gäller för intjänandeåret.

6 § Pensionsgrundade inkomst fastställs inte för en försäkrad som är född 1937 eller tidigare.

7 § För det år när den försäkrade har avlidit fastställs pensionsgrundande inkomst endast om pensionsrätt för premiepension ska föras över till den avlidnes make för det året.

Inkomst av anställning

Lön och kostnadsersättning

8 § Som inkomst av anställning räknas lön eller annan ersättning i pengar eller annan skattepliktig förmån, dock inte pension, som en försäkrad har fått som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.

Med lön likställs kostnadsersättning som inte undantas vid beräkning av skatteavdrag enligt 8 kap. 19 eller 20 § skattebetalningslagen (1997:483).

Uppdragsinkomst m.m.

9 § Som inkomst av anställning räknas, även om mottagaren inte har varit anställd hos den som betalat ut ersättningen, följande:

1. Ersättning i pengar eller annan skattepliktig förmån för utfört arbete, dock inte pension.
2. Tillfällig förvärvsinkomst av verksamhet som inte bedrivits självständigt.

I fall som anges i första stycket likställs den som har utfört arbetet med en arbetstagare och den som betalat ut ersättningen med en arbetsgivare.

10 § Som inkomst av anställning räknas skattepliktig intäkt i form av rabatt, bonus eller annan förmån som har lämnats på grund av kundtrohet eller liknande.

Detta gäller dock endast om den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för förmånen är någon annan än den som är skattskyldig för förmånen.

Vissa undantag

11 § I vissa fall ska ersättning som avses i 8–10 §§ inte anses som inkomst av anställning. Bestämmelser om detta finns i 15–21 §§.

Marie Curie-stipendier

12 § Som inkomst av anställning räknas stipendium (Marie Curie-stipendier) som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Detta gäller dock endast om stipendiet har betalats ut av

1. en fysisk person bosatt i Sverige, eller
2. en svensk juridisk person.

Den som har betalat ut ett sådant stipendium anses som arbetsgivare.

Sociala förmåner

13 § Som inkomst av anställning räknas följande sociala förmåner:

1. Föräldrapenningsförmåner.
2. Vårdbidrag, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader.
3. Ersättning från Försäkringskassan i form av sjuklönegaranti enligt 26 kap. 6 §.
4. Sjukpenning eller motsvarande ersättning enligt denna balk eller annan författning eller på grund av regeringens förordnande. Detta gäller i den utsträckning ersättningen har trätt i stället för en försäkrads inkomst som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.
5. Inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning.
6. Livränta enligt 43–46 kap.
7. Närståendepenning.
8. Dagpenning från arbetslöshetskassa.
9. Aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
10. Utbildningsbidrag för doktorander.
11. Ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).
12. Dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga.

13. Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen föreskriver det.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Inkomst av annat förvärvsarbete

Näringsverksamhet m.m.

14 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas följande:

1. Inkomst av en sådan näringsverksamhet som enligt 2 kap. 23 § inkomstskattelagen (1999:1229) utgör aktiv näringsverksamhet.

2. Tillfällig förvärvsinkomst av självständigt bedriven verksamhet.

3. Ersättning för arbete för någon annans räkning i pengar eller andra skattepliktiga förmåner.

4. Sjukpenning eller motsvarande ersättning enligt denna balk eller annan författning eller på grund av regeringens förordnande. Detta gäller i den utsträckning ersättningen har trätt i stället för inkomst som anges i 1–3.

5. Stipendium som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst.

Det som anges i första stycket gäller endast i den utsträckning inkomsten inte ska räknas som inkomst av anställning. Vidare gäller det som anges i 15–21 §§.

Ersättning till den som har F-skattsedel

15 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas sådan ersättning för utfört arbete som anges i 8–10 §§ och som har betalats ut till en mottagare som hade en F-skattsedel när ersättningen bestämdes eller betalades ut.

Första stycket gäller inte om ersättningen betalats ut från en semesterkassa.

16 § Om mottagaren hade en F-skattsedel med villkor enligt 4 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483), räknas ersättningen som inkomst av annat förvärvsarbete bara om F-skattsedeln har åberopats skriftligen.

17 § Den som i en anbudshandling, en faktura eller någon därmed jämförlig handling har lämnat uppgift om innehav av F-skattsedel ska anses ha haft en sådan skattsedel om handlingen även innehåller följande uppgifter:

1. Utbetalarens och betalningsmottagarens namn och adress eller andra uppgifter som är godtagbara för identifiering.

2. Betalningsmottagarens personnummer, samordningsnummer eller organisationsnummer.

Uppgiften om innehav av F-skattsedel gäller även som sådant skriftligt åberopande av F-skattsedel som avses i 16 §.

18 § Det som anges i 17 § gäller inte om den som har betalat ut ersättningen känt till att uppgiften om innehav av F-skattsedel var oriktig.

19 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete som avses i 8–10 §§ när

1. utbetalaren var en fysisk person eller ett dödsbo,
2. den ersättning som betalats ut inte har varit en utgift i en näringsverksamhet som utbetalaren har bedrivit,
3. den sammanlagda ersättningen för arbete från samma utbetalare under inkomståret är mindre än 10 000 kronor,
4. utbetalaren och mottagaren inte har träffat en överenskommelse om att ersättningen ska avse inkomst av anställning, och
5. det inte är fråga om sådan ersättning som avses i 12 kap. 16 § föräldrabalken.

Ersättning från handelsbolag till delägare, m.m.

20 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas ersättning för arbete om ersättningen har betalats ut från

1. ett handelsbolag till en delägare i handelsbolaget, eller
2. en europeisk ekonomisk intressegruppering till en medlem i intressegrupperingen.

Ersättning från utländsk arbetsgivare

21 § Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas lön eller annan ersättning som den försäkrade har fått från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller är en utländsk juridisk person, om

- arbetsgivaren inte har sådant fast driftsställe i Sverige som avses i 2 kap. 29 § inkomstskattelagen, och
- den försäkrade och arbetsgivaren har slutit avtal enligt 2 kap. 8 § socialavgiftslagen (2000:980) att arbetsgivaravgifter inte ska betalas på lönen eller ersättningen.

Undantag för vissa inkomster

Ersättning under 1 000 kronor

22 § Följande ersättningar och inkomster är inte pensionsgrundande:

1. Ersättning som avses i 8–10 §§, om den kommer från en och samma arbetsgivare och är mindre än sammanlagt 1 000 kronor under ett år.
2. Inkomst som avses i 14 § första stycket 1 eller 2, om den är mindre än 1 000 kronor under ett år.
3. Ersättning som avses i 14 § första stycket 3 eller 15, 16 eller 19 §, om ersättningen från den som arbetet utförts åt är mindre än 1 000 kronor under ett år.
4. Stipendium som avses i 12 § eller 14 § första stycket 5, om beloppet är mindre än 1 000 kronor under ett år.

Vissa utdelningar, kapitalinkomster, lån m.m.

23 § Som pensionsgrundande inkomst räknas inte sådan intäkt som avses i 10 kap. 3 § 1–4 inkomstskattelagen (1999:1229).

Mindre ersättning till idrottsutövare

24 § Som pensionsgrundande inkomst av anställning räknas inte ersättning som en idrottsutövare får från en sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under ett år är mindre än hälften av det för året gällande prisbasbeloppet.

Vissa avtalsförmåner som avses i lagen (1990:659) om särskild löneskatt

25 § Som pensionsgrundande inkomst räknas inte följande ersättningar, i den utsträckning dessa utgör underlag för särskild löneskatt:

1. Ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

2. Ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetsskada enligt 2 § första stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Ersättning från vinstandelsstiftelse

26 § Som pensionsgrundande inkomst räknas inte ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som har lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse), om följande förutsättningar är uppfyllda:

– Ersättningen avser en sådan anställd som omfattas av ändamålet med vinstandelsstiftelsen.

– Ersättningen avser inte betalning för arbete som den anställde utfört åt vinstandelsstiftelsen.

– De bidrag arbetsgivaren har lämnat till vinstandelsstiftelsen har varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande andel av de anställda.

Detta gäller även ersättning från en annan juridisk person med motsvarande ändamål som en vinstandelsstiftelses.

27 § Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller vad som anges i 26 § inte ersättning som den juridiska personen har lämnat till företagsledare eller delägare i företaget eller till en person som är närstående till någon av dem.

Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående avses detsamma som i inkomstskattelagen (1999:1229).

28 § När pensionsgrundande inkomst beräknas ska det alltid bortses från sådan ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren har lämnat under åren 1988–1991.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Hur är samordnade sociala förmåner pensionsgrundande?

29 § Har Försäkringskassan eller en arbetslöshetskassa till en försäkrad för en viss månad betalat ut en ersättning som är pensionsgrundande antingen genom att den utgör pensionsgrundande inkomst, eller genom att det ska beräknas ett pensionsgrundande belopp för den enligt 63 kap. 7 § eller pensionspoäng enligt 64 kap. 20 §, och har den försäkrade senare för samma månad beviljats annan ersättning som är pensionsgrundande och samordnad med den ersättning som tidigare har betalats ut, gäller följande. Den senare beviljade ersättningen är pensionsgrundande endast till den del ersättningen avser tid från och med den månad då den har betalats ut.

30 § Vid tillämpning av 29 § ska det anses som om sjukersättning eller aktivitetsersättning har betalats ut före livränta, om det vid samma tidpunkt beviljas

- inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning, och
- livränta enligt 43–46 kap.

31 § Lämnas livränta enligt 43–46 kap. tillsammans med sjukersättning eller aktivitetsersättning är livräntan inte pensionsgrundande till den del den har samordnats med inkomstrelaterad sådan ersättning.

Beräkning av pensionsgrundande inkomst

Grundläggande bestämmelser

32 § Inkomster av anställning och inkomster av annat förvärvsarbete som är pensionsgrundande ska beräknas enligt 33–38 §§ och var för sig avrundas till närmaste lägre hundratal kronor.

33 § Till grund för beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten ett visst intjänandeår läggs den försäkrades taxering till statlig inkomstskatt för det året.

Om en inkomst som är pensionsgrundande har mottagits under ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderår ska den inkomsten anses ha mottagits under kalenderåret närmast före taxeringsåret.

34 § Pensionsgrundande inkomst av anställning, som den försäkrade enligt inkomstskattelagen (1999:1229) inte är skattskyldig för i Sverige, bestäms med ledning av en kontrolluppgift enligt 12 kap. 2 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Värdering av skattepliktiga förmåner

35 § Skattepliktiga förmåner ska tas upp till ett värde som bestäms i enlighet med 8 kap. 14–17 §§ skattebetalningslagen (1997:483).

Om det finns skäl till detta får avvikelser ske från det förmånsvärde som Skatteverket bestämt enligt 9 kap. 2 § andra stycket samma lag.

Avdrag för kostnader och allmän pensionsavgift

36 § När den försäkrades pensionsgrundande inkomster av anställning beräknas ska avdrag göras för kostnader som denne har haft i arbetet. Detta gäller i den utsträckning den försäkrades kostnader, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger 5 000 kronor.

Vid beräkningen ska avdrag också göras för debiterad allmän pensionsavgift som den försäkrade ska betala för dessa inkomster enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.

Avdraget görs i första hand från inkomst enligt 13 §.

37 § När den försäkrades pensionsgrundande inkomster av annat förvärvsarbete beräknas ska avdrag göras för debiterad allmän pensionsavgift som den försäkrade ska betala för dessa inkomster enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.

Avdraget görs i första hand från inkomst enligt 14 § första stycket 4.

38 § När pensionsgrundande inkomster av annat förvärvsarbete beräknas ska underskott i en förvärvskälla inte dras av från inkomst av en annan förvärvskälla.

63 kap. Pensionsgrundande belopp

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning i 7–14 §§,
- pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring i 15 och 16 §§,
- pensionsgrundande belopp för studier i 17 och 18 §§,
- pensionsgrundande belopp för barnår i 19–34 §§,
- överlåtelse av rätten till pensionsgrundande belopp för barnår i 35–39 §§,
- beräkning av pensionsgrundande belopp för barnår i 40–52 §§, och
- anmälan om tillgodoräknande av pensionsgrundande belopp för barnår 53–57 §§.

Inledande bestämmelser

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Vad är pensionsgrundande belopp?

2 § Pensionsgrundande belopp beräknas av Försäkringskassan på fiktiva inkomster som under vissa förutsättningar tillgodoräknas den försäkrade som pensionsgrundande.

För vad kan man få pensionsgrundande belopp?

3 § Pensionsgrundande belopp beräknas för en försäkrad som

1. har fått inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning (pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning),
2. har fullgjort pliktjänstgöring (pensionsgrundande belopp för plikt-tjänstgöring),
3. har studerat med studiemedel (pensionsgrundande belopp för studier), eller
4. har varit småbarnsförälder (pensionsgrundande belopp för barnår).

När det gäller pensionsgrundande belopp som avses i första stycket 2–4 behandlas den som är bosatt i Sverige som försäkrad även om han eller hon under året inte uppfyller förutsättningarna enligt 6 kap. 1 64 kap. 7 och 8 §§ samt 65 kap. 38–41 §§ finns bestämmelser om ett förvärvsvillkor för pensionsrätt för premiepension och för beräkning av inkomst-pension på grundval av sådana belopp.

Fastställande av pensionsgrundande belopp

4 § Pensionsgrundande belopp ska fastställas för varje år (intjänandeår) som en försäkrad uppfyller förutsättningarna för att tillgodoräknas ett sådant belopp.

Varje pensionsgrundande belopp beräknas och avrundas var för sig till närmaste lägre hundratal kronor, om inte annat följer av bestämmelsen i 5 §.

5 § Pensionsgrundande belopp ska fastställas endast i den utsträckning summan av dessa belopp och den försäkrades pensionsgrundande inkomst inte överstiger 7,5 inkomstbasbelopp för intjänandeåret (intjänandetaket). Vid beräkningen ska det bortses från pensionsgrundande belopp i följande turordning:

1. Pensionsgrundande belopp för barnår.
2. Pensionsgrundande belopp för studier.
3. Pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring.
4. Pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning.

6 § Pensionsgrundande belopp fastställs inte

1. för år före det år då den försäkrade fyllt 16 år,
2. för det år då den försäkrade har avlidit, eller
3. för försäkrad som är född 1937 eller tidigare.

Pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Vem får tillgodoräknas pensionsgrundande belopp?

7 § Pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning tillgodoräknas en försäkrad för ett år om han eller hon för någon del av året har fått inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning.

Det som anges i första stycket gäller endast om inte något annat följer av 13 eller 14 §.

8 § Bestämmelser om att inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning är pensionsgrundande finns i 62 kap. 13 § 5.

Beräkning av pensionsgrundande belopp

9 § Vid beräkningen av pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning ska först den försäkrades reducerade antagandeinkomst räknas fram.

Den reducerade antagandeinkomsten ska motsvara 80 procent av den antagandeinkomst som ligger till grund för den inkomstrelaterade sjukersättningen eller inkomstrelaterade aktivitetsersättningen.

10 § När den reducerade antagandeinkomsten beräknats ska det pensionsgrundande beloppet räknas fram för varje månad som inkomstgrundad sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats.

När den försäkrade har fått hel inkomstrelaterad sjukersättning eller hel inkomstrelaterad aktivitetsersättning, ska det pensionsgrundande beloppet beräknas som differensen mellan

- en tolfedel av den reducerade antagandeinkomsten och
- den pensionsgrundande inkomsten av den inkomstrelaterade sjukersättningen eller inkomstrelaterade aktivitetsersättningen efter avdrag enligt 62 kap. 36 §.

11 § Har den försäkrade för en månad fått en fjärdedels, halv, två tredjedels eller tre fjärdedels inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning används vid beräkning enligt 9 och 10 §§ så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot graden av inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning.

12 § Om det, enligt bestämmelserna i 110 kap. 16–19 §§, för hel månad betalas ut endast en del av den inkomstrelaterade sjukersättningen eller inkomstrelaterade aktivitetsersättningen, används vid beräkningen enligt 9 och 10 §§ endast så stor andel av antagandeinkomsten som svarar mot den del som betalats ut.

Samordnade sociala förmåner

13 § Om inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning, med tillämpning av 44 kap. 2–5 §§ har varit samordnad

med pensionsgrundande livränta gäller följande. Den del av antagandeinkomsten som avses i 9 och 10 §§ tillgodoräknas den försäkrade som pensionsgrundande belopp endast om och i den utsträckning den överstiger den försäkrades livränta efter samordning.

Om endast en del av den inkomstrelaterade sjukersättningen eller inkomstrelaterade aktivitetsersättningen har varit samordnad med livräntan gäller följande. Den andel av det belopp som svarar mot den samordnade delen av den inkomstrelaterade sjukersättningen eller inkomstrelaterade aktivitetsersättningen tillgodoräknas den försäkrade som pensionsgrundande belopp endast om och i den utsträckning det överstiger den försäkrades livränta efter samordning.

14 § Om en pensionsgrundande ersättning har betalats ut av Försäkringskassan eller en arbetslöshetskassa till en försäkrad och den försäkrade senare för samma månad beviljas inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning som är samordnad med den tidigare utbetalade ersättningen, gäller följande. Den försäkrade tillgodoräknas pensionsgrundande belopp med anledning av den inkomstrelaterade sjukersättningen eller inkomstrelaterade aktivitetsersättningen endast till den del ersättningen avser tid från och med den månad då den har betalats ut.

Pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring

Vem får tillgodoräknas pensionsgrundande belopp?

15 § Pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring ska tillgodoräknas en försäkrad för ett år om han eller hon under någon del av året har genomgått grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Pensionsgrundande belopp tillgodoräknas dock den försäkrade endast om tjänstgöringen har pågått sammanlagt minst 120 dagar utan att grundutbildningen avbrutits. Hänsyn tas enbart till dagar som den försäkrade har fått dagersättning för enligt lagen om totalförsvarsplikt.

Beräkning av pensionsgrundande belopp

16 § Det pensionsgrundande beloppet för plikttjänstgöring beräknas för de dagar under året som plikttjänstgöringen har pågått och som den försäkrade har fått dagersättning för enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Beloppet per dag beräknas som kvoten av

– hälften av genomsnittet av samtliga pensionsgrundande inkomster som fastställts för intjänandeåret för samtliga försäkrade som under det året har fyllt högst 64 år och

– 365.

Beräkningen av den genomsnittliga summan av samtliga fastställda pensionsgrundande inkomster ska utgå från sådana inkomster såsom de var bestämda den 1 december fastställelseåret.

Pensionsgrundande belopp för studier

Vem får tillgodoräknas pensionsgrundande belopp?

17 § Pensionsgrundande belopp för studier ska tillgodoräknas en försäkrad för ett år om han eller hon under någon del av året har fått studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Pensionsgrundande belopp tillgodoräknas dock inte för den del som avser tilläggsbidrag.

Beräkning av pensionsgrundande belopp

18 § Ett pensionsgrundande belopp för studier ska motsvara 138 procent av det studiebidrag som den försäkrade har fått under året.

Pensionsgrundande belopp för barnår

Vem får tillgodoräknas pensionsgrundande belopp?

19 § Pensionsgrundande belopp för barnår ska tillgodoräknas en försäkrad för de år han eller hon har varit småbarnsförälder om villkoren i 28–34 §§ är uppfyllda.

20 § Pensionsgrundande belopp för barnår ska för samma år och barn tillgodoräknas endast en av barnets föräldrar. Detsamma gäller om två föräldrar har eller har haft fler än ett gemensamt barn för vilka pensionsgrundande belopp för samma år kan tillgodoräknas någon av föräldrarna.

En förälder får för samma år inte tillgodoräknas mer än ett pensionsgrundande belopp för barnår.

21 § Om föräldrarna var för sig kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår får de, genom anmälan till Försäkringskassan, ange vem av dem som ska tillgodoräknas ett sådant belopp.

22 § Om anmälan enligt 21 § inte görs ska det pensionsgrundande beloppet för barnår tillgodoräknas den av föräldrarna som, för det år beloppet avser, har lägst pensionsunderlag enligt 64 kap. 5 §.

Har ingen av föräldrarna något pensionsunderlag för det året eller har de lika högt underlag, ska det pensionsgrundande beloppet tillgodoräknas barnets mor eller, om föräldrarna är av samma kön, den äldre av dem.

23 § När 22 § tillämpas ska i pensionsunderlaget räknas in följande poster:

1. Pensionsgrundande inkomst enligt 62 kap.
2. Utlandsinkomster enligt 45 §.
3. Pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 7 §.
4. Pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring enligt 15 §.
5. Pensionsgrundande belopp för studier enligt 17 §.

24 § Pensionsgrundande belopp för barnår får överlåtas enligt bestämmelserna i 35–39 §§.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Vem som likställs med förälder

25 § Vid tillämpningen av bestämmelserna om pensionsgrundande belopp för barnår likställs särskilt förordnad vårdnadshavare eller blivande adoptivförälder med förälder.

Vem som likställs med mor

26 § Vid tillämpningen av bestämmelserna i 22 § likställs en kvinna som är särskilt förordnad vårdnadshavare eller blivande adoptivförälder med mor.

Upphävt faderskap eller föräldraskap

27 § För en man som enligt 1 kap. föräldrabalken har ansetts vara far till ett barn eller vars faderskap har fastställts genom bekräftelse eller dom, men som genom senare dom som har vunnit laga kraft har förklarats inte vara far till barnet gäller följande. För tiden innan den sistnämnda domen har vunnit laga kraft ska mannen anses som barnets far vid tillämpning av bestämmelserna om pensionsgrundande belopp för barnår.

Första stycket tillämpas också i fråga om föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken.

Villkor om bosättning och vårdnad, m.m.

28 § Pensionsgrundande belopp för barnår får tillgodoräknas en förälder endast om

1. föräldern har varit försäkrad och bosatt i Sverige hela intjänandeåret,
2. barnet har varit bosatt i Sverige hela intjänandeåret eller, om barnet inte har levt hela det året, den del av året barnet levt,
3. föräldern har fyllt högst 64 år under intjänandeåret,
4. föräldern har haft vårdnaden om barnet minst halva intjänandeåret, och
5. föräldern under minst halva intjänandeåret har bott tillsammans med barnet.

29 § Den tid när en försäkrad har varit blivande adoptivförälder likställs med tid när en försäkrad har haft vårdnaden om ett barn. I ett sådant fall ska vad som föreskrivs i 28 § 2 om barnets bosättning i Sverige gälla endast från och med den tidpunkt då barnet först anlände till Sverige.

30 § Om barnet har avlidit under intjänandeåret ska det anses som om föräldern även under resten av året har haft vårdnaden om och bott tillsammans med barnet. Detta gäller dock endast om föräldern när barnet avled hade vårdnaden om och bodde tillsammans med barnet.

31 § Om barnet har avlidit under samma år som det fötts och föräldern då hade vårdnaden om och var bosatt tillsammans med barnet, ska ett pensionsgrundande belopp för barnår tillgodoräknas föräldern för det året.

Detta gäller

- även om bestämmelserna i 28 § 4 och 5 inte är uppfyllda, och
- oavsett vad som föreskrivs i 32–34 §§.

Villkor om barnets ålder

32 § Pensionsgrundande belopp för barnår får för respektive år tillgodoräknas enligt följande:

1. Om barnet är fött under någon av månaderna januari–juni tillgodoräknas pensionsgrundande belopp från och med födelseåret till och med det år barnet fyller tre år.

2. Om barnet är fött under någon av månaderna juli–december tillgodoräknas pensionsgrundande belopp från och med det år barnet fyller ett år till och med det år barnet fyller fyra år.

33 § När det gäller blivande adoptivförälder ska den tidpunkt då den försäkrade fick barnet i sin vård anses som tidpunkten för barnets födelse, dock inte vid beräkning av barnets ålder enligt andra stycket.

För barn som avses i första stycket gäller dessutom följande:

1. Har barnet tagits emot under någon av månaderna januari–juni får ett pensionsgrundande belopp inte tillgodoräknas för år efter det år då barnet fyller nio år.

2. Har barnet tagits emot under någon av månaderna juli–december får ett pensionsgrundande belopp inte tillgodoräknas för år efter det år då barnet fyller tio år.

34 § Pensionsgrundande belopp enligt 33 § får inte tillgodoräknas för mer än fyra år per barn. Om det finns synnerliga skäl får dock pensionsgrundande belopp tillgodoräknas för längre tid.

Överlåtelse av rätten till pensionsgrundande belopp för barnår

Allmänna bestämmelser

35 § Överlåtelse av rätten att tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår kan göras genom anmälan till Försäkringskassan.

36 § Om en förälder har överlätit rätten att tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för barnår enligt 35 §, har han eller hon inte rätt att för samma år tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår för helsyskon till det barn som överlåtelsen av rätt till pensionsgrundande belopp avser.

Om endast en av föräldrarna har bott länge tillsammans med barnet

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

37 § Om endast en av föräldrarna enligt 28–34 §§ kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår för ett visst barn och år, får den föräldern överlåta rätten att få tillgodoräkna sig ett sådant belopp till den andra föräldern. Detta gäller endast om skälet till att den andra föräldern inte kan tillgodoräknas beloppet är att han eller hon inte har bott tillsammans med barnet under minst halva året.

Som villkor för överlåtelse enligt första stycket gäller vidare att den förälder som rätten överlåts till

1. under året har bott tillsammans med barnet i inte obetydlig omfattning, och

2. inte enligt 28–34 §§ för samma år kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för ett annat barn.

Om en av föräldrarna har avlidit

38 § Har en förälder avlidit under det år för vilket pensionsgrundande belopp för barnår ska tillgodoräknas eller under ett tidigare år, får den andra föräldern, om denne enligt 28–34 §§ ensam kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår för ett visst barn och år, överlåta rätten att tillgodoräkna sig ett sådant belopp till någon annan försäkrad. Villkoret för detta är att överlåtaren under intjänandeåret

1. var gift med eller hade gemensamt barn med mottagaren, och

2. att överlåtaren och mottagaren stadigvarande sammanbodde.

39 § Överlåtelse enligt 38 § får göras endast om mottagaren

1. har varit bosatt i Sverige hela intjänandeåret,

2. har fyllt högst 64 år under intjänandeåret,

3. under minst halva intjänandeåret har bott tillsammans med barnet, och

4. inte enligt 28–34 §§ för samma år kan tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för ett annat barn.

Beräkning av pensionsgrundande belopp för barnår

Grundläggande bestämmelser

40 § Pensionsgrundande belopp för barnår beräknas enligt följande metoder:

1. Beräkningsmetod 1 (individuell jämförelse).

2. Beräkningsmetod 2 (generell jämförelse).

3. Beräkningsmetod 3 (enhetligt belopp).

Den metod ska användas som ger det högsta pensionsgrundande beloppet för ett visst år.

Beräkningsmetod 1

41 § Beräkningsmetod 1 innebär att en förälders individuella jämförelseinkomst och föräldrarnas utfyllnadsinkomst jämförs.

42 § Den individuella jämförelseinkomsten beräknas genom att summan av föräldrarnas fastställda pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning för året före barnets födelse räknas om med hänsyn till förändringar av prisbasbeloppet. Det omräknade beloppet ska avrundas till närmaste lägre hundratal kronor.

43 § Om föräldern året före barnets födelse hade inkomster av annat förvärvsarbete och inte fullt ut eller i föreskriven tid betalat ålderspensionsavgift och allmän pensionsavgift, ska det vid beräkningen av den individuella jämförelseinkomsten bortses från den del av inkomsten som avgifter inte har betalats för.

44 § Med utfyllnadsinkomst avses summan av föräldrarnas pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning, pliktjänstgöring och studier under intjänandeåret.

45 § Med pensionsgrundande inkomst under intjänandeåret likställs ersättning, i annan form än pension, som inte är pensionsgrundande enligt denna balk och som en försäkrad under det året har fått för arbete

1. utfört utomlands, eller
2. vid en främmande makts beskickning eller lönade konsulat här i landet eller hos en arbetsgivare som tillhör sådan beskickning eller sådant konsulat.

En försäkrad som under intjänandeåret har haft ersättning enligt första stycket och som för det året ska tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår är skyldig att upplysa Försäkringskassan om ersättningen.

46 § Enligt beräkningsmetod 1 ska föräldrarnas pensionsgrundande belopp för barnår beräknas som differensen mellan föräldrarnas

- individuella jämförelseinkomst och
- utfyllnadsinkomst.

En sådan beräkning ska dock göras endast om föräldrarnas utfyllnadsinkomst under intjänandeåret är mindre än föräldrarnas individuella jämförelseinkomst.

47 § Om föräldern uppfyller villkoren för att tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår för fler än ett barn, ska beräkningen enligt 46 § göras med avseende på det barn som ger föräldern den högsta individuella jämförelseinkomsten.

48 § Om föräldrarnas individuella jämförelseinkomst överstiger 7,5 inkomstbasbelopp (intjänandetaket) ska det pensionsgrundande beloppet för barnår beräknas som differensen mellan

- intjänandetaket och
- utfyllnadsinkomsten.

Beräkningsmetod 2

49 § Beräkningsmetod 2 innebär att en förälders pensionsgrundande belopp för barnår beräknas som differensen mellan

- generell jämförelseinkomst och
- förälderns utfyllnadsinkomst.

50 § Med generell jämförelseinkomst avses 75 procent av genomsnittet av samtliga för intjänandeåret fastställda pensionsgrundande inkomster för försäkrade som under det året har fyllt högst 64 år.

Beräkningen av genomsnittet av de fastställda pensionsgrundande inkomsterna enligt första stycket ska avse de pensionsgrundande inkomsterna såsom de var bestämda den 1 december fastställelseåret.

Beräkningsmetod 3

51 § Beräkningsmetod 3 innebär att en förälder tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp för barnår som motsvarar inkomstbasbeloppet för intjänandeåret.

52 § För en försäkrad som under intjänandeåret har fått sådana utlandsinkomster som avses i 45 § gäller dock följande. Det inkomstbasbelopp som gäller för intjänandeåret ska minskas om det tillsammans med utfyllnadsinkomst enligt 44 § överstiger 7,5 inkomstbasbelopp (intjänandetaket). Det pensionsgrundande beloppet för barnår ska då beräknas som differensen mellan

- det för intjänandeåret gällande inkomstbasbeloppet och
- det belopp som överstiger intjänandetaket.

Anmälan om tillgodoräknande av pensionsgrundande belopp för barnår

Allmänna bestämmelser

53 § Anmälan om vem av föräldrarna som ska tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för barnår enligt 21 § ska göras skriftligen av föräldrarna gemensamt.

54 § Skriftlig anmälan om överlåtelse av rätt till pensionsgrundande belopp för barnår enligt 37 och 38 §§ ska göras gemensamt av överlåtaren och mottagaren.

55 § Anmälan enligt 53 eller 54 § ska ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 januari fastställelseåret.

Bortseende från anmälan

56 § Försäkringskassan ska bortse från en anmälan som avses i 53 eller 54 § om den som enligt anmälan ska tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 28–31 §§ inte kan tillgodoräknas ett sådant belopp.

Återkallelse av anmälan

57 § Återkallelse av en anmälan som avses i 53 eller 54 § ska vara skriftlig och den får inte göras efter den dag då anmälan senast ska ha kommit in till Försäkringskassan.

64 kap. Pensionsrätt och pensionspoäng

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- fastställande av pensionsrätt i 4 §,
- beräkning av pensionsrätt i 5–10 §§,
- överföring av pensionsrätt för premiepension i 11–16 §§,
- fastställande av pensionspoäng i 17 §,
- beräkning av pensionspoäng i 18–22 §§, och
- år med pensionspoäng vid vård av småbarn (vårdår) i 23–27 §§.

Inledande bestämmelser

Vad är pensionsrätt?

2 § Pensionsrätt är ett belopp som räknas fram årligen för den försäkrade och ligger till grund för beräkning av inkomstpension och premiepension.

Vad är pensionspoäng?

3 § Pensionspoäng räknas fram årligen för den försäkrade och ligger till grund för beräkning av tilläggspension.

För vem fastställs pensionsrätt?

4 § För en försäkrad som är född 1938 eller senare ska det fastställas såväl pensionsrätt för inkomstpension som pensionsrätt för premiepension för varje år som det har fastställts

- pensionsgrundande inkomst, eller
- pensionsgrundande belopp.

För det år då den försäkrade har avlidit fastställs endast pensionsrätt för premiepension.

Beräkning av pensionsrätt

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. E

Grundläggande bestämmelser

5 § Pensionsrätt för inkomstpension och pensionsrätt för premiepension för ett år ska beräknas var för sig på summan av den försäkrades pensionsunderlag enligt 61 kap. 5 § för det året.

6 § Om inte annat följer av bestämmelserna i 7–10 §§, är den försäkrades pensionsrätt

1. för inkomstpension 16 procent av pensionsunderlaget, och
2. för premiepension 2,5 procent av pensionsunderlaget.

När pensionsrätten beräknas ska avrundning göras till närmaste lägre hela kronantal.

Pensionsrätt för pensionsgrundande belopp

7 § För att den försäkrade ska tillgodoräknas pensionsrätt för premiepension för pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring, studier eller barnår krävs att förvärvsvillkoret enligt 65 kap. 38–41 §§ är uppfyllt vid den tidpunkt när nämnda belopp har fastställts.

8 § Om de förutsättningar som avses i 7 § inte är uppfyllda, ska pensionsrätt för premiepension inte beräknas på den del av pensionsunderlaget som motsvarar de pensionsgrundande belopp som anges i samma paragraf. Pensionsrätten för inkomstpension ska då i stället beräknas till 18,5 procent av den delen av pensionsunderlaget.

Första stycket gäller även om pensionsgrundande inkomster och belopp senare ändras så att förvärvsvillkoret i 65 kap. 38 § inte längre är uppfyllt.

Obetalda avgifter

9 § För att en försäkrad ska tillgodoräknas full pensionsrätt på pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete för ett år måste hela den motsvarande ålderspensionsavgift och allmänna pensionsavgift som avses i 2 kap. 3 § vara betald.

Om dessa avgifter inte helt betalats inom den tid som anges i 16 kap. 12 § skattebetalningslagen (1997:483) gäller följande. Pensionsrätt ska beräknas endast på så stor andel av den pensionsgrundande inkomst som härrör från inkomster av annat förvärvsarbete som motsvarar den andel av årets avgifter som betalats inom föreskriven tid.

Försäkrade födda 1938–1953

10 § För en försäkrad som är född under något av åren 1938–1953 gäller följande. Pensionsrätt för inkomstpension och pensionsrätt för premiepension ska minskas med en tjugondel för varje helt år från och med året efter födelseåret till utgången av 1954.

Första stycket gäller dock inte pensionsrätt för år efter det år då den försäkrade har fyllt 64 år.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Överföring av pensionsrätt för premiepension

11 § Hela den pensionsrätt för premiepension som för ett år har fastställts för en försäkrad ska föras över till dennes make om villkoren i 12–16 §§ är uppfyllda.

12 § Anmälan om överföring av pensionsrätt för premiepension ska skriftligen göras av makarna gemensamt och ska ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 januari det första år som pensionsrätten hänförs till. Anmälan gäller tills vidare om inget annat anges i anmälan.

13 § Pensionsrätt för premiepension får föras över till make endast om denne

1. har varit försäkrad för en bosättningsbaserad eller arbetsbaserad förmån enligt avd. A någon gång under intjänandeåret, eller
2. tidigare har tillgodoräknats pensionsrätt för premiepension.

14 § Om någon av makarna vill att en överföring som gäller tills vidare ska upphöra måste han eller hon skriftligen anmäla detta till Försäkringskassan senast den 31 januari det år från och med vilket överföringen ska upphöra.

15 § Om makarnas äktenskap har upplösts ska överföringen upphöra från och med det år då äktenskapet upplöstes.

Har äktenskapet upplösts genom att den make som överföringen ska ske från har avlidit, ska dock överföringen även gälla det år då äktenskapet upplöstes, om inte också den andra maken avled samma år.

16 § Återkallelse av anmälan om överföring av pensionsrätt för premiepension ska vara skriftlig. Återkallelse får inte göras efter den dag då anmälan senast ska ha kommit in till Försäkringskassan.

För vem fastställs pensionspoäng?

17 § För en försäkrad som är född 1953 eller tidigare ska det fastställas pensionspoäng för tilläggs pension för varje år som det har fastställts pensionsgrundande inkomst.

Pensionspoäng fastställs inte för

1. år efter det år då den försäkrade fyllt 64 år, och
2. det år då den försäkrade har avlidit.

Beräkning av pensionspoäng

Grundläggande bestämmelser

18 § Vid beräkningen av pensionspoäng ska först den försäkrades reducerade pensionsgrundande inkomst räknas fram som differensen mellan

- den pensionsgrundande inkomsten och
- det förhöjda prisbasbelopp som gällde för intjänandeåret.

Det förhöjda prisbasbeloppet ska i första hand räknas av mot inkomster av anställning.

19 § Den försäkrades pensionspoäng motsvarar kvoten av

- den reducerade pensionsgrundande inkomsten och
- det förhöjda prisbasbeloppet.

Pensionspoängen ska beräknas med två decimaler, lägst till en hundraleds poäng.

Pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning

20 § Vid tillämpning av bestämmelserna i 18 och 19 §§ ska pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 8 kap. likställas med pensionsgrundande inkomst.

Obetalda avgifter

21 § Det som föreskrivs i 9 § om beräkning av pensionsrätt på pensionsgrundande inkomst som härrör från inkomst av annat förvärvsarbete ska även gälla beräkning av pensionspoäng.

Andelsberäkning ska då göras på den pensionsgrundande inkomsten innan det förhöjda prisbasbeloppet dras av.

Maximal pensionspoäng

22 § Den pensionspoäng som tillgodoräknas en försäkrad för ett år får sammanlagt inte överstiga den högsta pensionspoäng som någon för det året kan tillgodoräknas på pensionsgrundande inkomst.

År med pensionspoäng vid vård av småbarn (vårdår)

23 § Vårdår som avses i 24 § ska likställas med år för vilka pensionspoäng har tillgodoräknats den försäkrade, med följande undantag:

1. Vårdår ska inte beaktas vid beräkning enligt 66 kap. 6 § av det medeltal av pensionspoäng som kan tillgodoräknas den försäkrade.

2. Vårdår ska inte beaktas när det bestäms om en försäkrad enligt 66 kap. 3 § har tillgodoräknats pensionspoäng för tillräckligt många år för att ha rätt till tilläggspension.

24 § Vårdår ska tillgodoräknas en förälder som är bosatt här i landet och som under större delen av ett kalenderår har vårdat ett barn som är bosatt här och som är yngre än tre år.

För samma barn och år får vårdår tillgodoräknas endast en förälder.

25 § Vid tillämpningen av 24 § gäller även följande:

1. Som barn räknas även barn som vårdas hos familjehemsförälder.
2. Med förälder likställs förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern.
3. Med förälder likställs förälders sambo som tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med föräldern.

26 § Vårdår får inte tillgodoräknas en försäkrad för

1. år före det år då han eller hon fyllt 16 år,
2. det år då han eller hon avlidit,
3. år efter det då han eller hon fyllt 64 år,
4. år som han eller hon tillgodoräknas pensionspoäng för, eller
5. år som han eller hon enligt 21 § på grund av bristande eller underlåten avgiftsbetalning inte tillgodoräknas pensionspoäng för.

27 § En förälder som vill tillgodoräknas ett vårdår enligt 24 § ska ansöka om det hos Försäkringskassan senast den 31 januari andra året efter det år som vårdår ska tillgodoräknas för.

65 kap. Inkomstpension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om

- inkomstpension i 2–4 §§, och
- pensionsbehållning i 5–8 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- omräkning av pensionsbehållning med hänsyn till arvsvinster i 9–17 §§,
- omräkning med hänsyn till inkomstindex i 18–21 §§,
- omräkning med hänsyn till förvaltningskostnader i 22–26 §§,
- fastställande av arvsvinstfaktorerna och förvaltningskostnadsfaktorn i 27 §,
- beräkning av årlig inkomstpension i 28–37 §§,
- förvärvsvillkor i fråga om vissa pensionsgrundande belopp i 38–41 §§, och
- omräkning av inkomstpension i 42–47 §§.

Allmänna bestämmelser om inkomstpension

2 § Inkomstpension från fördelningssystemet är en inkomstgrundad pension som baseras på den pensionsbehållning som kan tillgodoräknas den försäkrade.

3 § En försäkrad som är född 1938 eller senare har rätt till inkomstpension om han eller hon har en pensionsbehållning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

4 § Bestämmelser om uttag av inkomstpension finns i 59 kap.

Allmänna bestämmelser om pensionsbehållning

Grundläggande bestämmelser

5 § Den försäkrades pensionsbehållning utgör grunden för beräkning av inkomstpension.

6 § Med pensionsbehållning avses summan av de pensionsrätter för inkomstpension som enligt 64 kap. har fastställts för den försäkrade, omräknade med hänsyn till bestämmelserna om

1. arvsvinster i 9–17 §§,
2. indexering i 18–21 §§, och
3. förvaltningskostnader i 22–26 §§.

Pensionsbehållningen ska räknas om varje år. När omräkning gjorts ska pensionsbehållningen avrundas till närmaste lägre hela kronor.

7 § Om den försäkrade får inkomstpension ska belopp som legat till grund för beräkning av den pensionen inte räknas in i pensionsbehållningen.

Återkallat eller minskat uttag av pension

8 § Om en försäkrad har återkallat eller minskat sitt uttag av inkomstpension ska hans eller hennes pensionsbehållning ökas med produkten av

- det delningstal som skulle ha använts om den försäkrade hade gjort nytt uttag av inkomstpension från och med den månad då pensionsuttaget upphört eller minskat och
- den årliga inkomstpension som skulle ha lämnats om återkallelse inte hade skett, respektive den andel av den årliga inkomstpensionen med vilken pensionen minskats.

Omräkning av pensionsbehållning med hänsyn till arvsvinster

Allmänna bestämmelser

9 § Pensionsbehållningar för personer som har avlidit (arvsvinster) ska, om inte annat följer av 10 §, fördelas till försäkrade som

1. är födda samma år som de avlidna,
2. levde vid utgången av dödsfallsåret, och
3. har tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension.

Fördelningen ska göras genom en årlig omräkning av de kvarlevandes pensionsbehållningar, med hjälp av arvsvinstfaktorer.

10 § Arvsvinster för personer som har avlidit före det år då de skulle ha fyllt 17 år ska fördelas till kvarlevande som är under 17 år det år personerna avled.

Fördelningen ska göras genom årlig omräkning av de kvarlevandes pensionsbehållningar, med hjälp av arvsvinstfaktorer.

11 § Arvsvinstfaktorerna ska vara lika för kvinnor och män.

Hur ska arvsvinsterna fördelas?

12 § Arvsvinster efter personer som avlidit före det år de skulle ha fyllt 60 år ska fördelas för året efter dödsfallsåret. Arvsvinster efter personer som avlidit det år de fyllt eller skulle ha fyllt 60 år eller senare ska fördelas för dödsfallsåret.

Vid fördelningen ska det bortses från kvarlevandes pensionsbehållning som härrör från pensionsrätt för året för dödsfallen och därefter.

13 § Fördelningen av arvsvinster ska först göras efter personer som avlidit före det år de skulle ha fyllt 60 år. När den fördelningen skett och pensionsrätt för året före det år fördelningen avser har fastställts, ska arvsvinster efter personer som har avlidit det år de fyllt eller skulle ha fyllt 60 år eller senare fördelas.

Arvsvinster vid dödsfall efter 16 års ålder men före 60 års ålder

14 § Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit efter det år då de har fyllt 16 år, men före det år de skulle ha fyllt 60 år ska grundas på förhållandet mellan

– summan av pensionsbehållningarna för personer som har avlidit under året före det år omräkningen avser och

– summan av pensionsbehållningarna för de personer i samma ålder som levde vid utgången av samma år.

När pensionsbehållningarna bestäms ska det bortses från förändringar efter den 1 december det år fördelningen avser.

Arvsvinster vid dödsfall före 17 års ålder

15 § Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit före det år då de skulle ha fyllt 17 år ska grundas på förhållandet mellan

– summan av pensionsbehållningarna för personer som har avlidit under året före det år omräkningen avser och

– summan av pensionsbehållningarna för de personer under 17 år som levde vid utgången av samma år.

När pensionsbehållningarna bestäms ska det bortses från förändringar efter den 1 december det år fördelningen avser.

16 § Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit det år de har eller skulle ha fyllt 60 år ska grundas på förhållandet mellan

– det beräknade antal personer som har avlidit det år de uppnått eller skulle ha uppnått samma ålder som den person som beräkningen ska göras för och

– det beräknade antalet kvarlevande personer i samma ålder.

17 § För en försäkrad som inte har fyllt 65 år ska beräkningen enligt 14 § göras med ledning av officiell statistik över livslängden hos befolkningen i Sverige under femårsperioden närmast före det år personen uppnådde 60 års ålder.

Från och med det år den som avses i första stycket fyller 65 år ska beräkningen enligt 16 § göras med ledning av statistiken för femårsperioden närmast före det år personen uppnådde 64 års ålder.

Omräkning med hänsyn till inkomstindex

Allmänna bestämmelser

18 § Pensionsbehållningen ska räknas om med hänsyn till förändringen av inkomstindex om detta index förändras mellan det år arvsvinstomräkningen enligt 9–17 §§ avser och året därefter.

Om arvsvinstomräkning inte ska göras, ska pensionsbehållningen räknas om med hänsyn till förändringen av inkomstindex mellan fastställelseåret och året därefter.

19 § För år då balansindex fastställs ska beräkningen göras med hänsyn till detta index i stället för inkomstindexet.

I vilken ordning ska omräkning ske?

20 § Omräkningen av pensionsbehållningen med hänsyn till inkomstindex eller balansindex ska göras efter det att pensionsrätt för närmast föregående år har fastställts och arvsvinstomräkningen enligt 9–17 §§ har gjorts.

Omräkning vid uttag av pension

21 § Om den försäkrade har tagit ut inkomstpension under det år arvsvinstomräkningen enligt 9–17 §§ avser eller om uttaget det året har förändrats, ska omräkningen av pensionsbehållningen med avseende på arvsvinster och inkomstindex göras med beaktande av

1. att den pensionsbehållning som avser pensionsrätt som har tillgodoräknats den försäkrade för åren till och med det andra året före det år arvsvinstomräkningen avser och har räknats om på de sätt som anges i 6 § för åren till och med det närmast föregående året, har uppgått till skilda belopp under året, och

2. den omräkning som ska göras enligt 42 och 43 §§.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Omräkning med hänsyn till förvaltningskostnader

Allmänna bestämmelser

22 § Pensionsbehållningen ska minskas med hänsyn till kostnaderna för förvaltningen av försäkringen för inkomstpension och tilläggspension.

23 § Minskningen för förvaltningskostnader ska ske genom att pensionsbehållningen multipliceras med den förvaltningskostnadsfaktor som bestämts för det år som arvsvinstomräkningen enligt 9–17 §§ avser. Innan detta görs ska pensionsrätt för närmast föregående år fastställas och omräkning göras enligt 9–17 §§ och 18–21 §§.

Förvaltningskostnadsfaktor

24 § Den förvaltningskostnadsfaktor som avses i 23 § beräknas för varje år.

25 § Förvaltningskostnadsfaktorn ska grundas på förhållandet mellan

- kostnaderna för förvaltningen av försäkringen för inkomstpension och tilläggspension det år faktorn avser och
- summan av alla pensionsbehållningar.

När förvaltningskostnadsfaktorn bestäms ska hänsyn också tas till differensen mellan

- det belopp som pensionsbehållningarna minskats med genom föregående års omräkning enligt 22 och 23 §§ och
- de faktiska kostnaderna för förvaltning av försäkringen för inkomstpension och tilläggspension för det året.

26 § När förvaltningskostnadsfaktorn för 2008 bestäms avser det som föreskrivs i 25 § 74 procent av kostnaderna för förvaltningen av försäkringen för inkomstpension och tilläggspension. För tid därefter till och med 2021 ska denna andel öka med två procentenheter per år.

Fastställande av arvsvinstfaktorerna och förvaltningskostnadsfaktorn

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om arvsvinstfaktorerna och förvaltningskostnadsfaktorn.

Beräkning av årlig inkomstpension

Allmänna bestämmelser

28 § Den årliga inkomstpensionen beräknas genom att den försäkrades pensionsbehållning fördelas på det antal år han eller hon kan antas ha kvar att leva. Fördelningen sker med användning av ett delningstal.

- 29 §** Hel inkomstpension ska för år räknat vara kvoten av
- den försäkrades pensionsbehållning vid den tidpunkt från vilken pensionen ska beräknas och
 - det delningstal som då gäller för den försäkrade.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Beräkning av pensionsbehållning

30 § Pensionsbehållning som avses i 28 och 29 §§ ska beräknas på pensionsrätt

1. som har tillgodoräknats den försäkrade för åren till och med andra året före det år då pensionen tas ut, och
2. som har omräknats enligt 6 § för åren till och med det år som närmast har föregått pensionsuttaget.

31 § För den som har fått folk- eller tilläggspension i form av ålderspension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring för tid före den 1 januari 2001 gäller följande. Pensionsbehållningen ska minskas med 0,5 procent för varje månad före 2001 för vilken sådan pension har betalats ut.

Om den pension som tagits ut har begränsats till viss andel av hel förmån (partiellt uttag), ska minskningen av pensionsbehållningen begränsas till motsvarande andel.

32 § Minskning enligt 31 § ska inte göras i fråga om belopp som pensionsbehållningen har ökats med enligt 8 §.

33 § Partiell inkomstpension, som kan vara tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av årlig inkomstpension, ska beräknas på motsvarande andel av pensionsbehållningen enligt 30–32 §§.

Delningstal

34 § Delningstal för beräkning av inkomstpension enligt 28–33 §§ ska vara lika för kvinnor och män.

35 § Delningstal ska beräknas med utgångspunkt i att värdet av pensionsutbetalningarna under genomsnittlig återstående livslängd för personer i den försäkrades ålder från den tidpunkt då pension ska börja lämnas ska motsvara pensionsbehållningen.

36 § En kommande månadsutbetalning av inkomstpensionen antas ha ett värde som utgör kvoten av

- värdet av en månadsutbetalning vid den tidpunkt då inkomstpension ska börja lämnas och
- en årlig räntefaktor om 1,016 fram till tiden för den kommande pensionsutbetalningen.

Antalet kommande pensionsutbetalningar ska beräknas med ledning av den officiella statistik som anges i 17 §.

Fastställande av delningstalet

37 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om delningstalet.

Förvärvsvillkor i fråga om vissa pensionsgrundande belopp

38 § Vid beräkningen av inkomstpension ska hänsyn tas till pensionsbehållning som härrör från pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. för pliktjänstgöring, studier, eller barnår endast om det förvärvsvillkor som anges i andra stycket är uppfyllt.

Förvärvsvillkoret är uppfyllt om det för den försäkrade, senast det år han eller hon fyller 70 år, har fastställts pensionsgrundande inkomster som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det inkomstbasbelopp som gällde för intjänandeåret.

39 § Vid bedömningen av om förvärvsvillkoret är uppfyllt, ska pensionsgrundande belopp för sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 63 kap. 7 § likställas med pensionsgrundande inkomst.

40 § Pension på den pensionsbehållning som avses i 38 § kan lämnas tidigast året efter det fastställelseår då förvärvsvillkoret uppfylldes.

41 § Pensionsgrundande inkomst som enligt bestämmelserna om bristande eller underlåten avgiftsbetalning i 64 kap. 9 § inte legat till grund för beräkning av pensionsrätt ska inte beaktas vid bedömning enligt 38–40 §§.

Omräkning av inkomstpension

Följsamhetsindexering

42 § Den inkomstpension som en försäkrad har vid ett årsskifte ska räknas om genom följsamhetsindexering.

43 § Följsamhetsindexeringen beräknas som produkten av

- den inkomstpension som en försäkrad får vid årsskiftet och
- kvoten av inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet, sedan den nämnda kvoten dividerats med talet 1,016.

För år då balansindex fastställs ska beräkningen göras med hänsyn till detta index i stället för inkomstindexet.

Omräkning vid 65 års ålder efter tidigt uttag

44 § För den som har tagit ut inkomstpension före det år då han eller hon fyllt 65 år, ska pensionen räknas om från och med det år då den försäkrade uppnår denna ålder om delningstalet ändrats.

45 § Omräkningen enligt 44 § ska göras genom att pensionen multipliceras med kvoten av

– det delningstal som den pension som lämnas har beräknats efter och
– det delningstal som med ledning av den officiella statistik som avses i 15 § andra stycket har fastställts för personer i samma ålder som den pensionsberättigade vid den tidpunkt när den lämnade pensionen beräknades.

Årlig omräkning

46 § Efter omräkning enligt 42–45 §§ ska den inkomstpension som en person får vid ett visst årsskifte räknas om som om uttaget av pension skulle ha återkallats från och med januari månad året efter årsskiftet samtidigt som nytt uttag av inkomstpension skulle ha gjorts från och med den månaden.

Det som anges i första stycket gäller dock inte om den försäkrade

1. har fått hel inkomstpension hela året före nämnda årsskifte, och
2. inte har tillgodoräknats pensionsrätt för andra året före det årsskiftet.

Omräkning vid partiellt eller ändrat pensionsuttag

47 § Om den försäkrade ökar eller minskar sitt uttag av inkomstpension, ska en omräkning motsvarande den som anges i 46 § göras för tid från och med månaden för det ändrade uttaget. Det ska då anses som om återkallelse och nytt uttag har gjorts den nämnda månaden.

66 kap. Tilläggs pension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om tilläggs pension i 2–5 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- beräkning av årlig tilläggs pension i 6–14 §§,
- försäkrade födda 1938–1953 i 15–22 §§, och
- försäkrade födda före 1938 i 23–29 §§.

Allmänna bestämmelser om tilläggs pension

2 § Tilläggs pension från fördelningssystemet är en inkomstgrundad pension som baseras på de pensionspoäng som enligt 64 kap. tillgodoräknats den försäkrade.

3 § En försäkrad som är född 1953 eller tidigare har rätt till tilläggs pension om han eller hon har tillgodoräknats pensionspoäng för minst tre år (treårskravet).

4 § För en utländsk medborgare ska år före 1974, för vilka sjömansskatt betalats, likställas med år för vilka pensionspoäng har beräknats vid bedömningen av om treårskravet i 3 § är uppfyllt för rätt till tilläggs pension enligt 6 § första stycket 2.

Beräkning av årlig tilläggs pension

Ersättningsnivåer m.m.

6 § Tilläggs pensionen uppgår, om inte annat följer av bestämmelserna i 8 och 10–14 §§, för år räknat till summan av

1. 60 procent av produkten av det för året gällande prisbasbeloppet och medeltalet av de pensionspoäng som tjänats in av den försäkrade och

2. 96 procent av det för året gällande prisbasbeloppet för den som är ogift, eller 78,5 procent av prisbasbeloppet för den som är gift.

Om den försäkrade har tjänat in pensionspoäng för mer än 15 år görs beräkningen enligt första stycket 1 på medeltalet av de 15 högsta poäng-talen.

7 § Bestämmelser om tillägg till tilläggs pensionen i form av garanti-tillägg för pensionsberättigade födda något av åren 1938–1953 finns i 18–22 §§.

Avkortning när den försäkrade inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng

8 § Om en försäkrad har tjänat in pensionspoäng för färre än 30 år gäller följande vid beräkningen av tilläggs pension enligt 6 §. Hänsyn ska tas endast till så stor del av den produkt som anges i 6 § första stycket 1 och till det belopp som avses i 6 § första stycket 2 som svarar mot förhållan-det mellan

- det antal år som pensionspoäng har tjänats in för och
- talet 30.

Vid beräkningen av sådan pension som avses i 6 § första stycket 2 ska för en utländsk medborgare år före 1974, för vilka sjömansskatt betalats, likställas med år för vilka pensionspoäng har beräknats.

Försäkrade som likställs med gift respektive ogift

9 § Vid tillämpning av 6 § första stycket 2 likställs med

1. gift försäkrad en försäkrad som är sambo med någon som han eller hon har varit gift med eller har eller har haft barn med, och

2. ogift försäkrad en försäkrad som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make, om inte särskilda skäl föranleder något annat.

Partiellt uttag

10 § Om tilläggs pension tas ut med tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av hel förmån, ska beräkningsreglerna i 6, 8 och 11–14 §§ tillämpas endast på så stor andel av tilläggs pensionen som motsvarar respektive förmånsnivå.

11 § När tilläggspension beräknas för år efter det år då den försäkrade har fyllt 65 år gäller följande. Pensionen ska först beräknas utifrån det prisbasbelopp som gällde för det sistnämnda året. För tiden från och med årsskiftet efter det att den pensionsberättigade har fyllt 65 år ska pensionen följsamhetsindexeras enligt bestämmelserna i 65 kap. 42 och 43 §§.

Pensionsuttag före 65 års ålder

12 § Om tilläggspensionen tas ut tidigare än från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år gäller följande. Pensionen ska minskas med 0,5 procent för varje månad som, från och med den månad när den börjar tas ut, återstår till den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Pensionsuttag efter 65 års ålder

13 § Om tilläggspension tas ut senare än från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år gäller följande. Efter omräkning enligt 11 § ska pensionen ökas med 0,7 procent för varje månad från ingången av den månad då den försäkrade uppnådde 65 år ålder till och med månaden före den när pensionen börjar tas ut. Det ska då bortses från tid efter ingången av den månad då den försäkrade fyller 70 år.

Nytt pensionsuttag efter tidigare återkallelse eller minskning

14 § Beräkningsreglerna i denna bestämmelse ska användas när

1. tilläggspension börjar lämnas på nytt efter tidigare återkallelse, eller
2. uttag av tilläggspension ökas efter tidigare minskning.

När pensionen beräknas ska det bortses från den minskning respektive ökning som tidigare har gjorts enligt 12 och 13 §§.

Efter det att pensionen enligt bestämmelserna i 6, 8 och 11–13 §§ har beräknats på nytt, ska avdrag göras för varje månad för vilken pensionen tidigare har lämnats.

För tid före den månad då den försäkrade har fyllt 65 år ska avdraget motsvara 0,5 procent av pensionen, beräknad enligt 6, 8 och 11 §§. För annan tid ska avdraget motsvara 0,7 procent av pensionen, beräknad enligt 6, 8 och 11 §§.

Försäkrade födda 1938–1953

Inledande bestämmelser

15 § För en försäkrad som är född något av åren 1938–1953 beräknas tilläggspension, utöver vad som tidigare angetts i detta kapitel, enligt bestämmelserna i 16–22 §§.

Beräkning av årlig tilläggs pension

16 § För den som är född under något av åren 1938–1953 ska tilläggs-pensionen minskas med en tjugondel för varje helt år från och med 1935 till utgången av födelseåret.

17 § Om ett balansindex har fastställts för det år den pensionsberättigade fyller 65 år ska pension för den som är född något av åren 1938–1953 från och med den månad den pensionsberättigade fyller 65 år multipliceras med det balanstal som fastställts för det året.

Om det finns en sammanhängande period med fastställda balansindex före det året ska i stället pensionen multipliceras med produkten av de balanstal som har fastställts under den nämnda perioden till och med det aktuella året.

Garantitillägg

18 § En pensionsberättigad som är född under något av åren 1938–1953 har rätt till ett tillägg till tilläggs pensionen (garantitillägg) från och med den månad då han eller hon fyller 65 år, om detta följer av 19–22 §§.

19 § Garantitillägget ska för år räknat motsvara differensen mellan

– hel årlig tilläggs pension för den pensionsberättigade vid ingången av år 1995 beräknad enligt 6 och 8 §§, men med beaktande av hans eller hennes civilstånd vid ingången av den månad tillägget avser, samt omräknad enligt 11 § och

– summan av den pensionsberättigades inkomstpension och tilläggs-pension beräknad för ett år.

Vid tillämpningen av första stycket 1 gäller bestämmelserna i 9 § om vem som likställs med gift eller ogift.

20 § Har den pensionsberättigade tagit ut inkomstpension eller tilläggs-pension före den månad han eller hon fyller 65 år ska hel årlig tilläggs-pension enligt 19 § 1 minskas med 0,5 procent för varje månad för vilken pensionen lämnats.

21 § Om uttag av tilläggs pension och inkomstpension avser tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av hel pensionsförmån ska det belopp som avses i 19 § 1 gälla motsvarande andel av det beloppet.

22 § Vid beräkning enligt 19 § 2 ska den pensionsberättigades inkomstpension beräknas som om pensionsrätt för denna pension har utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget före minskning enligt 9 kap. 10 §.

Försäkrade födda före 1938

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Allmänna bestämmelser

23 § För en försäkrad som är född 1937 eller tidigare beräknas tilläggs-pension enligt 24–29 §§. Dessa bestämmelser gäller utöver eller i stället för 2–14 §§.

Försäkrade födda 1911–1927

24 § För en pensionsberättigad som är född något av åren 1911–1927 ska tilläggs-pension beräknas som om pensionspoäng kunnat tillgodo-räknas om han eller hon hade fått rätt till förtidspension enligt 13 kap. 1 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, i dess lydelse före den 1 januari 2003, från och med januari månad det år han eller hon uppnått 65 års ålder. Detta gäller dock endast om pensionen därigenom blir större.

Försäkrade födda 1935 eller tidigare

25 § För den som är född 1935 eller tidigare ska vad som sägs i 11 § om prisbasbeloppet det år då den pensionsberättigade fyller 65 år i stället avse prisbasbeloppet för 2001.

Försäkrade födda 1937 eller tidigare

26 § För den som är född 1937 eller tidigare ska vad som föreskrivs i 13 § om att bortse från viss tid också gälla tid när den pensionsberättigade har fått folkpension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Svenska medborgare födda 1896–1914

27 § För en pensionsberättigad som är svensk medborgare och född under något av åren 1896–1914 skall, vid tillämpning av 8 §, talen 30 bytas ut mot 20.

Svenska medborgare födda 1915–1923

28 § För en pensionsberättigad som är svensk medborgare och född under något av åren 1915–1923 skall, vid tillämpning av 8 §, talen 30 bytas ut mot 20 ökat med ett för varje helt år från och med 1915 till utgången av den pensionsberättigades födelseår.

Utländska medborgare födda 1923 eller tidigare

29 § För en pensionsberättigad som inte är svensk medborgare och som är född 1923 eller tidigare, ska vid tillämpning av 8 § från talen 30 räk-

nas av det antal år före 1960, för vilka inkomst som taxerats till statlig inkomstskatt har beräknats för honom eller henne.

Högst tio år får räknas av enligt första stycket. Är den pensionsberättigade född något av åren 1915–1923, ska dock det högsta antal år som får räknas av minskas med ett för varje helt år från och med 1915 till utgången av hans eller hennes födelseår.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

67 kap. Premiépension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om premiépension i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- uttag av premiépension i 7–14 §§,
- kapitalförvaltning, m.m. i 15–22 §§,
- val och byte av fond i 23–27 §§,
- ändrad pensionsrätt i 28–32 §§,
- skadestånd i 33–37 §§, och
- Premiépensionsmyndighetens kostnader i 38–45 §§.

Allmänna bestämmelser om premiépension

Vad är premiépensionssystemet?

2 § Premiépensionssystemet innebär att

- medel som motsvarar fastställd pensionsrätt för premiépension fonderas,
- den enskilde har möjlighet att själv bestämma om förvaltningen av de medel som fonderas för hans eller hennes räkning, och
- pensionernas storlek är beroende av värdeutvecklingen på de fonderade medlen.

Försäkringsgivare

3 § Premiépensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiépension. Myndighetens verksamhet ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

Ytterligare bestämmelser om Premiépensionsmyndighetens verksamhet m.m. finns i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om premiépensionsmyndigheten.

Pensionssparare

4 § Med pensionssparare avses var och en för vilken det har

- fastställts pensionsrätt för premiépension enligt 64 kap., och
- förts över medel till förvaltning enligt 18 §.

Med fastställd pensionsrätt likställs pensionsrätt som förts över från pensionsspararens make enligt bestämmelserna i 64 kap. 11 §.

5 § För varje pensionssparare ska det föras ett premiepensionskonto som visar utvecklingen av pensionsspararens tillgodohavande i premiepensionssystemet.

Efterlevandeskydd

6 § Premiepension lämnas i vissa fall till den enskildes efterlevande som ett efterlevandeskydd. Bestämmelser om efterlevandeskydd i form av premiepension finns i 93–96 kap.

Uttag av premiepension

Allmänna bestämmelser

7 § Pensionsspararen kan välja att få ut sin premiepension antingen i form av uttag från fortsatt fondförsäkring enligt 10 § eller i form av livränta med garanterat belopp enligt 11–14 §§.

8 § Premiepensionen är livsvarig och ska beräknas lika för kvinnor och män.

9 § Ytterligare bestämmelser om uttag av premiepension finns i 59 kap.

Premiepension i form av fondförsäkring

10 § Premiepension i form av fondförsäkring ska beräknas med utgångspunkt i tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto.

Premiepension i form av livränta

11 § Om pensionsspararen begär det ska premiepensionen lämnas i form av en livränta med garanterade belopp. Den finansiella risken för de tillgångar som motsvarar tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto övergår då på Premiepensionsmyndigheten.

12 § En övergång till livränta får göras tidigast när pensionsspararen börjar ta ut premiepension.

Övergången måste avse hela tillgodohavandet på premiepensionskontot och gäller även för medel som senare tillförs kontot.

13 § En övergång som begärs senare än vad som avses i 12 § första stycket får verkan tidigast från och med månaden efter den då begäran kom in till Premiepensionsmyndigheten.

När Premiepensionsmyndigheten har påbörjat inlösen av pensionsspararens innehav, kan begäran om övergång till livränta inte återkallas.

14 § Vid övergång till premiepension i form av livränta ska pensionen bestämmas med utgångspunkt i tillgångarnas värde vid inlösen av innehavet.

Inlösen ska ske snarast efter det att begäran kom in till Premiepensionsmyndigheten, dock tidigast månaden före den då livräntan första gången ska betalas ut.

Kapitalförvaltning m.m.

Tillfällig förvaltning

15 § Premiepensionsmyndigheten ansvarar för förvaltningen av de avgiftsmedel som har förts till Riksgäldskontoret enligt

- 6 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, och
- 8 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Myndigheten ansvarar för förvaltningen av avgiftsmedlen till dess att de förs över enligt 18 § till annan förvaltning.

16 § Premiepensionsmyndigheten ska under den tillfälliga förvaltningen hålla avgiftsmedlen placerade

- på räntebärande konto i Riksgäldskontoret, eller
- i skuldförbindelser utfärdade av staten.

Premiepensionsmyndigheten ska sträva efter att med ett lågt risktagande och med hänsyn till kravet på betalningsberedskap uppnå så god avkastning på medlen som möjligt.

17 § Avkastningen på avgiftsmedlen ska fördelas mellan pensionspararna i förhållande till storleken av vars och ens fastställda pensionsrätt.

Placering hos fondförvaltare

18 § När pensionsrätt för premiepension har fastställts för en pensionsparare, ska Premiepensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar pensionsrätten samt avkastningen på dessa medel till förvaltning i

1. värdepappersfonder eller fondföretag som avses i 19 §, eller
2. Premiesparfonden eller Premievals-fonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Om pensionspararen har tagit ut premiepension i form av livränta enligt 11–14 §§ ska medlen i stället föras över till Premiepensionsmyndighetens livränteverksamhet.

19 § Överföring enligt 18 § första stycket 1 får göras till fonder som har anmälts för registrering hos Premiepensionsmyndigheten och som förvaltas av fondförvaltare som

1. har rätt att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder,
2. har slutit samarbetsavtal med myndigheten,

3. har åtagit sig att på begäran lämna sådana informationshandlingar som avses i 4 kap. 15 och 18 §§ lagen om investeringsfonder till pensions sparare som har valt eller överväger att välja någon av förvaltarens fonder i premiepensionssystemet,

4. har åtagit sig att inte ta ut några avgifter för inlösen av fondandelar,

5. har åtagit sig att, med eller utan särskild prisnedsättning, inte ta ut avgifter i övrigt utöver vad som godtagits av myndigheten, och

6. har åtagit sig att för varje år till myndigheten rapportera dels alla kostnader som har tagits ut ur fonden, uppdelade på olika kostnadslag, dels de kostnadsbelopp som dagligen belastat fonden redovisade per fondandel, med angivande av hur stor del som avser förvaltningskostnader, inklusive kostnader för förvaring av fondtillgångarna.

20 § Medlen får inte placeras i

– fonder som, enligt de för fonden gällande bestämmelserna, kan dela ut medel till andra än andelsägarna, eller

– andra fondföretag än som avses i 1 kap. 7 § lagen (2004:46) om investeringsfonder om inte förutsättningarna i 21 § är uppfyllda.

21 § Premiepensionsmyndigheten får, efter att ha inhämtat yttrande från Finansinspektionen, medge att medlen placeras i fondföretag som avses i 1 kap. 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder om fondföretaget uppfyller krav motsvarande dem som ställs i rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/108/EG.

22 § Premiepensionsmyndigheten får bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får registreras för en fondförvaltare.

Val och byte av fond

Inledande bestämmelser

23 § Pensionsspararen har rätt att bestämma var de medel som för spararens räkning förs över enligt 18 § ska placeras.

Premiepensionsmyndigheten får dock bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får antecknas på ett premiepensionskonto.

Val av fond när pensionsrätt fastställs första gången

24 § Pensionsspararen ska upplysas om rätten att välja placering när pensionsrätt för premiepension första gången har fastställts för denne.

Om pensionsspararen inte anmäler något annat val inom den tid som Premiepensionsmyndigheten bestämmer, ska myndigheten föra över medlen till Premiesparfonden.

Byte av fond

25 § På begäran av pensionsspararen ska Premiepensionsmyndigheten placera om spararens fondmedel på det sätt som spararen anger.

Pensionsspararen ska upplysas om rätten att placera om fondmedlen.

Årlig överföring

26 § När pensionsrätt för premiepension för ett senare år än det första året har fastställts för pensionsspararen, ska Premiepensionsmyndigheten föra över medlen till en eller flera fonder. Fördelningen mellan fonderna ska svara mot vad spararen senast bestämt om placeringen i fond av medlen på premiepensionskontot.

Om pensionsspararen inte har bestämt en sådan placering, ska Premiepensionsmyndigheten föra över medlen till Premiesparfonden.

27 § Premiepensionsmyndigheten ska årligen upplysa pensionsspararen om de åtgärder som myndigheten enligt 26 § ska vidta när pensionsrätt för premiepension har fastställts.

Ändrad pensionsrätt

Allmänna bestämmelser

28 § När ett beslut om pensionsrätt för premiepension har ändrats, ska det belopp med vilket pensionsrätten har ändrats ökas med den avkastning som enligt 17 § har tillförts eller skulle ha tillförts pensionsspararen för detta belopp.

Det ökade beloppet ska därefter räknas upp med basränta enligt 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) för tiden från och med den 1 april året efter fastställelseåret till och med dagen för beslutet om ändring av pensionsrätten.

29 § Det enligt 29 § uppräknade beloppet ska vid höjning av pensionsrätt för premiepension läggas till och vid sänkning av sådan pensionsrätt dras av från pensionsspararens premiepensionskonto.

När tillägg eller avdrag enligt första stycket har gjorts, tillämpas bestämmelserna i 31 eller 32 §.

Åtgärder vid höjd pensionsrätt

30 § Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har höjts, ska Premiepensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 29 och 30 §§ från den tillfälliga förvaltningen enligt 15–17 §§ till fonder på det sätt som anges i 26 §.

Om pensionsspararen har börjat ta ut premiepension i form av livränta enligt 11 §, ska beloppet i stället föras över till Premiepensionsmyndighetens livränteverksamhet.

31 § Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har sänkts, ska Premiepensionsmyndigheten ta ut medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 29 och 30 §§ från de fonder där medel har placerats för pensionsspararens räkning. Fonderna ska tas i anspråk i förhållande till värdet av innehavet i varje fond. Har pensionsspararen tagit ut premiepension i form av livränta enligt 11 §, ska beloppet i stället betalas av Premiepensionsmyndigheten med omräkning av fastställda livräntebelopp.

Om beloppet inte täcks av tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto, ska det resterande beloppet redovisas som ett underskott på kontot. Om det senare fastställs ny pensionsrätt för spararen, ska underskottet täckas innan medel förs över till förvaltning enligt 18 §.

32 § I andra fall än som avses i 32 § finns bestämmelser om återkrav i 112 kap.

Skadestånd

Allmänna bestämmelser

33 § Om någon är skadeståndsskyldig för att ha orsakat att fondandelar som Premiepensionsmyndigheten har förvärvat för en eller flera pensionsspararens räkning gått ned i värde, ska skadeståndet betalas till myndigheten.

Skadeståndstalan

34 § Talan om skadestånd som avses i 34 § får föras av Premiepensionsmyndigheten.

En pensionssparare för vars räkning sådana fondandelar som avses i 34 § har förvärvats har också rätt att föra talan om skadestånd till myndigheten. Detta gäller dock endast om Premiepensionsmyndigheten har förklarat att den

- inte avser att föra talan om skadestånd, och
- inte heller har träffat någon uppgörelse om skadeståndsskyldighet.

35 § Om talan enligt 35 § väcks, får någon uppgörelse om skadeståndsskyldigheten inte träffas utan pensionsspararens samtycke.

Rättegångskostnader

36 § En pensionssparare som för talan om skadestånd till myndigheten svarar själv för rättegångskostnaderna.

Pensionsspararen har dock rätt till ersättning för dessa kostnader av Premiepensionsmyndigheten, i den utsträckning de täcks av vad som har kommit myndigheten till godo genom rättegången. Sådan ersättning ska dras av från skadeståndsbeloppet innan fördelning enligt 38 § görs.

Fördelning av skadeståndsbelopp

37 § När ett skadeståndsbelopp har betalats till Premiepensionsmyndigheten, ska myndigheten, för varje pensionssparare för vars räkning andelar förvärvats i den berörda fonden, beräkna hur stor del av skadeståndsbeloppet som hänför sig till pensionsspararen.

Myndigheten ska öka tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto med detta belopp och föra över beloppet till fonder på det sätt som anges i 26 §. Om pensionsspararen har börjat ta ut pension i form av livränta enligt 11 §, ska beloppet i stället föras över till myndighetens livränteverksamhet.

Premiepensionsmyndighetens kostnader

Avgifter för skötseln av premiepensionssystemet

38 § Premiepensionsmyndighetens kostnader för skötseln av premiepensionssystemet ska täckas genom avgifter som dras av från tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton, om de inte täcks på något annat sätt.

Premiepensionsmyndigheten bestämmer när avgifterna ska tas ut. Avgifterna disponeras av myndigheten.

39 § Avgifterna ska bestämmas så att de beräknas täcka det aktuella årets kostnader med skälig fördelning mellan pensionsspararna. Hänsyn ska då tas till under- eller överskott från det föregående året.

40 § Avgifterna ska helt eller delvis anges som en procentsats av tillgodohavandet på varje pensionssparares premiepensionskonto.

När procentsatsen fastställs får myndigheten utgå från en uppskattning av det sammanlagda värdet av tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton.

Avgifter för registrering av och information om fonder

41 § Premiepensionsmyndigheten får ta ut avgifter från fondförvaltare för att täcka myndighetens kostnader för

- registrering av fonder, och
- information om fonder.

42 § Uppgift om att avgifter får tas ut ska finnas i det avtal mellan Premiepensionsmyndigheten och förvaltaren som avses i 19 § 2.

Bestämmelserna i 39 § andra stycket gäller även för sådana avgifter.

Bemyndigande

43 § Regeringen får meddela föreskrifter om uttaget av avgifter för Premiepensionsmyndighetens kostnader.

44 § Premiepensionsmyndigheten får bestämma att återkallelse av uttag av premiepension, nytt uttag av pension efter återkallelse samt ändring av den andel av pensionen som tas ut ska bekostas av pensionsspararen. Kostnaden för åtgärden ska då dras av från tillgodohavandet på pensions-spararens premiepensionskonto.

Kostnader vid överföring av pensionsrätt

45 § De pensions-sparare som tagit emot överförd pensionsrätt från make enligt 64 kap. 11 § ska svara för minskad arvs-vinst och övriga kostnader på grund av överföringen. Detta sker genom att kostnaderna, efter skälig fördelning, dras av från tillgodohavandet på spararnas premiepensions-konton.

Ett sådant avdrag ska beräknas lika för män och kvinnor.

IV Garantipension

68 kap. Innehåll och inledande bestämmelser

Innehåll

- 1 §** I denna underavdelning finns bestämmelser om
- garantipension för den som är född 1937 eller tidigare i 69 kap., och
 - garantipension för den som är född 1938 eller senare i 70 kap.

Personer som likställs med gifta

2 § När det gäller garantipension likställs med gift pensionsberättigad en pensionsberättigad som är sambo med någon som han eller hon har varit gift med, eller har eller har haft barn med.

Personer som likställs med ogifta

3 § När det gäller garantipension likställs med ogift pensionsberättigad en pensionsberättigad som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make, om inte särskilda skäl föranleder något annat.

69 kap. Garantipension för den som är född 1937 eller tidigare

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till garantipension i 2–4 §§,
 - beräkningsunderlag för garantipension i 5–15 §§, och
 - beräkning av garantipension i 16–24 §§.

Rätten till garantipension

2 § Garantipension till en försäkrad som är född 1937 eller tidigare lämnas endast om han eller hon enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring var berättigad till folkpension i form av ålderspension vid utgången av 2002.

3 § Uttag av garantipension får begränsas till tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av hel pension.

4 § Om den pensionsberättigade har rätt till inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension lämnas garantipension endast om och till den del han eller hon tar ut tilläggspension för samma tid.

Beräkningsunderlag för garantipension

Huvudregler

5 § Den pensionsberättigades årliga garantipension beräknas enligt 16–24 §§ på ett beräkningsunderlag enligt 5–15 §§.

I beräkningsunderlaget ska det i förekommande fall ingå

1. inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension för samma år efter samordning enligt 72 kap. 12 §,

2. änkepension,

3. svensk tjänstepension,

4. ålders-, efterlevande- och förtidspension enligt utländsk lagstiftning samt utländsk tjänstepension,

5. ett belopp motsvarande den folkpension i form av ålderspension som enligt äldre bestämmelser skulle ha lämnats till den pensionsberättigade, till den del denna pension inte motsvaras av tilläggspension,

6. ett belopp motsvarande det pensionstillskott som skulle ha lämnats till den pensionsberättigade enligt den upphävda lagen (1969:205) om pensionstillskott och punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:705) om ändring i nämnda lag, allt i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003, och

7. andra förmåner som är att anse som folkpension i form av ålderspension.

Tilläggspension

6 § Den tilläggspension som ingår i beräkningsunderlaget enligt 5 § ska alltid uppgå till minst vad den pensionsberättigade skulle ha haft rätt till i form av tilläggspension enligt 66 kap. 6 § första stycket 2, om den delen av tilläggspensionen i stället för att följsamhetsindexeras enligt 66 kap. 11 § hade beräknats med tillämpning av det prisbasbelopp som gällde för det aktuella året.

Om tilläggspensionen har samordnats enligt 72 kap. 12 §, ska bestämmelserna i första stycket inte tillämpas.

7 § Om den försäkrade enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har

överfört värdet av rätt till tilläggspension och om någon överföring från gemenskaperna enligt 8 § samma lag därefter inte har skett, ska garantipensionen beräknas som om någon överföring till gemenskaperna inte hade skett.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Tjänstepension

8 § Med tjänstepension enligt 5 § 3 och 4 avses följande:

1. Pension som betalas ut på grund av sådan tjänstepensionsförsäkring som avses i 58 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229).
2. Pension som betalas ut på grund av tidigare tjänst på annat sätt än genom försäkring.

9 § Tjänstepension ska ingå i beräkningsunderlaget med det belopp som framgår av taxeringen året före det år garantipensionen avser.

I beräkningsunderlaget ska det även ingå tjänstepension som avses i 5 § 5 och 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, om skattskyldighet enligt den lagen förelåg kalenderåret två år före det år garantipensionen avser.

10 § Beräkningsunderlaget ska räknas om när en sådan tjänstepension som avses i 9 § börjar betalas ut till efterlevande. Omräkningen med hänsyn till den tillkommande pensionen ska göras från och med månaden efter den då Försäkringskassan fick kännedom om den pensionen.

Detsamma ska gälla när en sådan tjänstepension tillkommer i samband med att ålderspension beviljas i form av garantipension. Detta belopp skall, om inte 11 § ska tillämpas, ingå i beräkningsunderlaget till dess uppgifterna vid taxeringen avser tjänstepensionen för helt år.

11 § Upphör eller minskar tjänstepensionen ska beräkningsunderlagets belopp för tjänstepension efter anmälan av den försäkrade justeras från och med den månad då Försäkringskassan fick kännedom om ändringen.

12 § Det som anges i 9–11 §§ ska i tillämpliga delar även gälla för ålders-, efterlevande- och förtidspension enligt utländsk lagstiftning enligt 5 § 4.

Belopp motsvarande folkpension

13 § Det belopp som motsvarar folkpension enligt 5 § 5 ska beräknas enligt

1. 5 och 6 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. punkterna 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:704) om ändring i nämnda lag, samt
3. punkterna 3, 4, 6 och 7 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i samma lag

Beräkningen ska grundas på den bosättningsstid samt de år med pensionspoäng och därmed likställda år som ska tillgodoräknas den försäkrade för tid före den 1 januari 2003. De bestämmelser som anges i första stycket ska tillämpas i sin lydelse före nämnda dag.

Belopp motsvarande pensionstillskott

14 § När det belopp för pensionstillskott som ingår i beräkningsunderlaget enligt 5 § 6 ska beräknas gäller följande. Sådan avräkning enligt 3 § första stycket i den upphävda lagen (1969:205) om pensionstillskott som gjordes för tilläggspension i form av ålderspension ska göras för tilläggspension enligt 66 kap. 6 §.

Vid avräkningen ska tilläggspensionen först minskas med det belopp som den pensionsberättigade skulle ha haft rätt till i tilläggspension enligt 66 kap. 6 § första stycket 2, om den delen av tilläggspensionen i stället för att följsamhetsindexeras enligt 66 kap. 11 § hade beräknats med tillämpning av det prisbasbelopp som gällde för det aktuella året.

Belopp vid samordning med livränta

15 § Sådan avräkning som anges i 14 § ska göras för tilläggspension före samordning enligt 72 kap. 12 §.

Om samordning har gjorts enligt 72 kap. 12 §, ska beräkningsunderlaget enligt 5 § uppgå minst till vad som enligt äldre bestämmelser skulle ha lämnats i folkpension och pensionstillskott före avräkning för tilläggspension. Vid beräkningen tillämpas 5 § 6 och 13 §.

Beräkning av garantipension

Inledande bestämmelse

16 § Garantipension ska beräknas enligt 17–21 §§ om beräkningsunderlaget överstiger 0,25 prisbasbelopp men inte överstiger

1. 3,16 prisbasbelopp för den som är ogift, eller
2. 2,8275 prisbasbelopp för den som är gift.

I andra fall ska garantipensionen beräknas enligt 22 och 23 §§.

Uppräkning av vissa beräkningsunderlag

17 § Om beräkningsunderlaget överstiger 0,25 prisbasbelopp men understiger 1,354 prisbasbelopp, multipliceras det med 1,5174. Produkten minskas därefter med 0,1193 prisbasbelopp.

18 § För den som är ogift och vars beräkningsunderlag uppgår till minst 1,354 prisbasbelopp men understiger 1,529 prisbasbelopp multipliceras beräkningsunderlaget med 1,343. Produkten ökas därefter med 0,1168 prisbasbelopp.

19 § För den som är ogift och vars beräkningsunderlag uppgår till minst 1,529 prisbasbelopp men inte överstiger 3,16 prisbasbelopp räknas beräkningsunderlaget upp enligt följande:

- 2,17 prisbasbelopp ökas med produkten av
 - den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,51 prisbasbelopp och
 - 0,60.

20 § För den som är gift och vars beräkningsunderlag uppgår till minst 1,354 prisbasbelopp men inte överstiger 2,8275 prisbasbelopp räknas beräkningsunderlaget upp enligt följande:

- 1,935 prisbasbelopp ökas med produkten av
 - den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,34 prisbasbeloppet
- och
- 0,60.

Garantipension efter uppräknig

21 § Den årliga garantipensionen är differensen mellan

- det beräkningsunderlag som räknats upp enligt 17–20 §§ och
- summan av sådan tilläggspension, tjänstepension, änkepension, utländsk pension och sådana andra förmåner enligt 5 § 7 som har ingått i beräkningsunderlaget.

Garantipension i andra fall

22 § För den vars beräkningsunderlag inte överstiger 0,25 prisbasbelopp gäller följande:

- Den årliga garantipensionen är differensen mellan
- beräkningsunderlaget sedan detta multiplicerats med 1,04 och
 - summan av sådan tilläggspension, tjänstepension, änkepension, utländsk pension och sådana andra förmåner enligt 5 § 7 som har ingått i beräkningsunderlaget.

23 § För den vars beräkningsunderlag överstiger 3,16 prisbasbelopp för den som är ogift eller 2,8275 prisbasbelopp för den som är gift gäller följande:

- Den årliga garantipensionen är differensen mellan
- beräkningsunderlaget och
 - summan av sådan tilläggspension, tjänstepension, änkepension, utländsk pension och sådana andra förmåner enligt 5 § 7 som har ingått i beräkningsunderlaget.

Partiell garantipension

24 § Partiell garantipension utgör en så stor andel av garantipension beräknad enligt 21–23 §§ vid helt uttag som svarar mot den andel som tas ut.

70 kap. Garantipension för den som är född 1938 eller senare

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till garantipension i 2–4 §§,
- försäkringstiden i 5–14 §§,
- beräkningsunderlag för garantipension i 15–19 §§, och
- beräkning av garantipension i 20–26 §§.

Rätten till garantipension

2 § Garantipension till en försäkrad som är född 1938 eller senare kan lämnas om han eller hon enligt 5–14 §§ har en försäkringstid om minst tre år.

3 § Garantipension till en försäkrad som har rätt till inkomstgrundad ålderspension i form av inkomstpension eller tilläggspension lämnas endast i den utsträckning som han eller hon tar ut sådan pension för samma tid. Garantipensionen kan då begränsas till tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av hel pension. I annat fall får garantipension inte tas ut i andelar.

4 § Garantipension får tas ut tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Försäkringstiden

Bosättning i Sverige

5 § Som försäkringstid för garantipension räknas tid under vilken en person ska anses ha varit bosatt i Sverige enligt 5 kap.

Vistelse i Sverige

6 § Som försäkringstid för garantipension räknas tid under vilken en person före tidpunkten för bosättning enligt 5 § oavbrutet har vistats i Sverige efter att ha ansökt om uppehållstillstånd.

Bosättning i tidigare hemland

7 § Om en person har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716) räknas som försäkringstid för garantipension tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensions sökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige.

8 § Vid beräkningen enligt 7 § ska en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan

– den tid under vilken den pensions sökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 6 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och

– hela tidrymden från det att den pensions sökande första gången kom till Sverige till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år.

Vid beräkningen ska det bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

9 § Vid tillämpningen av 7 och 8 §§ likställs med tid i hemlandet tid då den pensionssökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

Biståndsarbetare m.fl.

10 § Vid beräkning av försäkringstid för garantipension för biståndsarbetare m.fl. som enligt 5 kap. 6 § anses bosatta i Sverige även under vistelse utomlands ska bortses från tid för vilken den utsände, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan pension från det andra landet som inte enligt 15–19 §§ ska ligga till grund för beräkning av garantipension.

Endast tid mellan 16 och 64 års ålder

11 § Vid beräkning av försäkringstid beaktas endast tid från och med det kalenderår då den pensionssökande har uppnått 16 års ålder till och med det kalenderår då han eller hon har fyllt 64 år.

Tiden mellan 16 och 24 års ålder

12 § Tid från och med det kalenderår då den pensionssökande har fyllt 16 år till och med det kalenderår då han eller hon har fyllt 24 år räknas som försäkringstid endast om det för den pensionssökande för samma tid har fastställts pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp för sjukersättning eller aktivitetsersättning eller för förtidspension eller sjukbidrag enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003, som per kalenderår uppgår till lägst ett inkomstbasbelopp enligt 61 kap. 25 och 26 §§.

Efter sjukersättning

13 § För den som omedelbart före den kalendermånad då han eller hon fyllde 65 år hade rätt till hel sjukersättning i form av garantiersättning gäller följande. Om det är förmånligare än en beräkning enligt 5–12 §§, räknas som försäkringstid för garantipension den försäkringstid som legat till grund för beräkning av sjukersättningen.

Avrundning

14 § Den sammanlagda försäkringstiden för garantipension ska vid beräkningen avrundas nedåt till helt antal år.

Beräkningsunderlag för garantipension

Inkomstgrundad ålderspension

15 § Till grund för beräkning av garantipension enligt 20–24 §§ ska den inkomstgrundade ålderspension som den pensions sökande har rätt till för samma år ligga, om inte något annat anges i 25 §.

16 § Med inkomstgrundad ålderspension enligt 15 § avses

- inkomstgrundad ålderspension enligt denna balk före minskning som anges i 72 kap. 2–11 §§, och
- sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna balk.

Inkomstpension och premiepension ska beräknas som om den pensions sökande endast hade tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt, före minskning enligt 64 kap. 10 §, hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

Övriga förmåner som ingår i beräkningsunderlaget

17 § I beräkningsunderlaget ingår också

- änkepension,
- efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning, och
- sådana förmåner som lämnas till den pensionsberättigade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

Obetalda avgifter

18 § När pensionsrätt eller pensionspoäng till följd av bristande eller underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats eller har minskats för den pensions sökande, ska vid tillämpning av 15 och 16 §§, hänsyn tas till den inkomstpension eller tilläggs pension som skulle ha lämnats om full avgift hade betalats.

Överföring av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna

19 § Garantipensionen ska beräknas som om någon överföring till gemenskaperna inte hade skett, om den pensions sökande enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har överfört värdet av pensionsrätt för inkomstpension, pensionsrätt för premiepension och värdet av rätt till tilläggs pension, och någon överföring från gemenskaperna enligt 8 § samma lag därefter inte har skett.

Beräkning av garantipension

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Ogifta

20 § För den som är ogift och vars beräkningsunderlag inte överstiger 1,26 prisbasbelopp gäller följande.

Den årliga garantipensionen är 2,13 prisbasbelopp (basnivån för ogifta) minskat med beräkningsunderlaget.

21 § För den som är ogift och vars beräkningsunderlag överstiger 1,26 prisbasbelopp gäller följande.

Den årliga garantipensionen är 0,87 prisbasbelopp minskat med 48 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,26 prisbasbelopp.

Gifta

22 § För den som är gift och vars beräkningsunderlag inte överstiger 1,14 prisbasbelopp gäller följande.

Den årliga garantipensionen är 1,9 prisbasbelopp (basnivån för gifta) minskat med beräkningsunderlaget.

23 § För den som är gift och vars beräkningsunderlag överstiger 1,14 prisbasbelopp gäller följande.

Den årliga garantipensionen är 0,76 prisbasbelopp minskat med 48 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,14 prisbasbelopp.

Avkortning om försäkringstiden understiger 40 år

24 § För den som inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension ska samtliga de prisbasbeloppsanknutna belopp som anges i 20–23 §§ avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten av

- försäkringstiden och
- talet 40.

Uttag av inkomstgrundad ålderspension från annan tidpunkt än 65 års ålder

25 § Om den försäkrade har rätt till inkomstpension eller tilläggspension ska garantipensionen alltid beräknas som om inkomstpensionen och tilläggspensionen hade börjat lyftas den kalendermånad då den försäkrade fyller 65 år.

Om sådant garantitillägg lämnas som avses i 66 kap. 18 och 19 §§ och om inkomstpension eller tilläggspension har tagits ut före den kalendermånad då den försäkrade fyllde 65 år skall, när garantipensionen beräknas, detta tillägg ökas på motsvarande sätt som hel årlig tilläggspension har minskats enligt 66 kap. 20 §.

Partiell garantipension

26 § Partiell garantipension utgör en så stor andel av garantipension beräknad enligt 20–25 §§ vid helt uttag som svarar mot den andel som tas ut.

V Vissa gemensamma bestämmelser om allmän ålderspension

71 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- samordning av allmän ålderspension och yrkesskadelivränta i 72 kap.,
- ändring av beräkningsunderlag för allmän ålderspension i 73 kap., och
- utbetalning av allmän ålderspension i 74 kap.

72 kap. Samordning av allmän ålderspension och yrkesskadelivränta

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- när samordning ska ske i 2–5 §§, och
- hur samordning ska ske i 6–12 §§.

När samordning ska ske

2 § Inkomstpension, tilläggspension eller garantipension ska minskas om den pensionsberättigade har rätt till livränta (yrkesskadelivränta) på grund av obligatorisk försäkring enligt följande upphävda lagar:

1. Lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete.
2. Lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar.
3. Lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Detsamma gäller för en pensionsberättigad som

1. enligt någon annan författning eller enligt regeringens beslut har rätt till annan livränta, som bestäms eller betalas ut av Försäkringskassan, eller

2. får livränta enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring.

3 § Inkomstpension, tilläggspension eller garantipension ska inte minskas på grund av livränta enligt 43–46 kap.

4 § Om samordning ska göras enligt 12 §, ska garantipensionen för den som är född 1937 eller tidigare inte minskas enligt bestämmelserna i 3 och 6–11 §§.

5 § Om en skada som livränta har börjat lämnas för återigen medför sjukdom som berättigar till sjukpenning, ska det anses som om livränta hade lämnats under sjukdomstiden.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Hur samordning ska ske

Grundläggande bestämmelser

6 § Summan av inkomstpension, tilläggspension och garantipension ska minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den pensionsberättigade får som skadad.

Minskningen ska i första hand göras på garantipensionen och därefter på tilläggspensionen.

7 § Avdrag på inkomstpension och tilläggspension enligt 66 kap. 6 § första stycket 1 får göras endast om den pensionsberättigade kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

8 § Garantipension ska på motsvarande sätt som anges i 6 § minskas med livränta som den pensionsberättigade får som efterlevande i annat fall än som avses i 91 och 92 kap.

Livränta med engångsbelopp

9 § Har livränta eller del av livränta eller livränta för viss tid bytts ut mot ett engångsbelopp, ska det vid beräkningen anses som om livränta lämnas eller som om den livränta som lämnas har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de försäkringstekniska grunder som tillämpades vid utbytet.

Begränsningsregel

10 § Summan av hel inkomstgrundad ålderspension och hel garantipension får aldrig, på grund av bestämmelserna i 2 och 6–8 §§, för månad räknat understiga

- 13 procent av prisbasbeloppet för den som är ogift, och
- 11,5 procent av prisbasbeloppet för den som är gift.

11 § Vid beräkningen enligt 10 § ska bestämmelserna i 66 kap. 9 § tillämpas.

Pensionsberättigade födda 1937 eller tidigare

12 § För en pensionsberättigad som är född 1937 eller tidigare, och som i december 2002 fick såväl ålderspension som sådan yrkesskadelivränta såsom skadad som avses i 2 §, ska tilläggspensionen minskas enligt följande.

Minskningen ska ske med ett belopp som motsvarar det belopp varmed den pensionsberättigades ålderspension i december 2002 minskades för livränta såsom skadad med stöd av 17 kap. 2 § i den upphävda lagen

(1962:381) om allmän försäkring. Om livräntan minskas efter utgången av 2002, ska det belopp som minskar tilläggs pensionen minskas i motsvarande mån.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

73 kap. Ändring av beräkningsunderlag för allmän ålderspension

Innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- inkomstgrundad ålderspension i 2 och 3 §§,
 - överförd pensionsrätt för premiepension i 4 §, och
 - garantipension i 5 §.

Inkomstgrundad ålderspension

2 § Ett beslut om inkomstgrundad ålderspension ska ändras om det för-
anleds av en ändring som gjorts i beräkningsunderlaget för beslutet eller
av en ändring av ett beslut enligt skattebetalningslagen (1997:483) som
avser egenavgift. Detsamma gäller om det efter ändring av taxeringen
står klart att pensionsrätt för premiepension, till följd av bestämmelserna
i 64 kap. 8 §, inte skulle ha tillgodoräknats.

Ett beslut om pensionsrätt och pensionspoäng ska ändras också när det
följer av bestämmelserna i 64 kap. 9 eller 21 § om obetalda avgifter.

3 § Den som ett beslut om ändring enligt 2 § avser ska skriftligen under-
rättas om ändringen och om hur man begär omprövning av beslutet.

Överförd pensionsrätt för premiepension

4 § Överförd pensionsrätt för premiepension ska ändras om ett beslut för
den som överfört pensionsrätten har ändrats och detta föranleder en änd-
ring av den överförda pensionsrätten.

Garantipension

5 § Ett beslut om garantipension för viss tid för den som är född 1937
eller tidigare ska ändras av Försäkringskassan, om det föranleds av en
ändring som gjorts i fråga om den pension eller de belopp för samma tid
som ingått i beräkningsunderlaget enligt 69 kap. 5–15 §§.

Ett beslut om garantipension för viss tid för den som är född 1938 eller
senare ska ändras av Försäkringskassan, om det föranleds av en ändring
som gjorts i fråga om den inkomstgrundade ålderspension, änkepension
eller utländska förmån för samma tid som legat till grund för beräkningen
av garantipensionen.

74 kap. Utbetalning av allmän ålderspension

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- utbetalningsperiod i 2 §, och
 - avrundning i 3–5 §§.

Utbetalningsperiod

2 § Allmän ålderspension ska betalas ut månadsvis.

Årspension som beräknas uppgå till högst 2 400 kronor ska dock, om det inte finns särskilda skäl, betalas ut i efterskott en eller två gånger per år. Efter överenskommelse med den pensionsberättigade får pensionen även i andra fall betalas ut en eller två gånger per år.

Avrundning

Inkomstpension, tilläggspension och garantipension

3 § När inkomstpension, tilläggspension eller garantipension beräknas för månad ska den årspension som beräkningen grundar sig på avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv.

4 § Vid beräkning enligt 3 § ska pensioner som betalas ut samtidigt anses som en enda pension.

Om inkomst- eller tilläggspension betalas ut samtidigt med garantipension, ska avrundningen enligt 3 § göras på garantipensionen.

Premiepension

5 § Premiepension avrundas månadsvis till närmaste hela krontal, varvid 50 öre avrundas uppåt.

VI Särskilda förmåner vid ålderdom

75 kap. Innehåll

- 1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om
- särskilt pensionstillägg i 76 kap., och
 - äldreförsörjningsstöd i 77 kap.

76 kap. Särskilt pensionstillägg

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §. Vidare finns bestämmelser om
- vilka personer som likställs med förälder i 3 §,

- rätten till särskilt pensionstillägg i 4–6 §§,
- tillgodoräkning av vårdår i 7–9 §§,
- beräkning av särskilt pensionstillägg i 10–14 §§, och
- likställande med garantipension i 15 §.

Inledande bestämmelser

2 § Särskilt pensionstillägg kan lämnas som tillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt eller funktionshindrat barn före 1999.

Personer som likställs med förälder

3 § När det gäller särskilt pensionstillägg likställs med förälder den som under vårdåren

1. har varit särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet,
2. har varit blivande adoptivförälder,
3. har varit föräldrarnas make och stadigvarande sammanbott med föräldern, eller
4. har varit sambo med föräldern och haft barn med föräldern.

Den som var särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet när barnet fyllde 18 år eller vid den tidigare tidpunkt när barnet ingick äktenskap ska för tid därefter likställas med särskilt förordnad vårdnadshavare enligt första stycket 1.

Rätten till särskilt pensionstillägg

4 § Särskilt pensionstillägg kan lämnas till den som är född 1953 eller tidigare och har rätt till

- inkomstpension,
- tilläggs pension, eller
- garantipension.

5 § Särskilt pensionstillägg lämnas till en förälder som avstått från förvärvsarbete för att vårda ett sjukt eller funktionshindrat barn under minst sex vårdår.

Högst femton vårdår får läggas till grund för beräkningen av pensions-tillägget.

6 § Med ett vårdår avses ett kalenderår före 1999 under större delen av vilket

1. en förälder har vårdat ett sjukt eller funktionshindrat barn, och
2. barnet har fått hel förtidspension eller helt sjukbidrag tillsammans med handikappersättning enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001.

Tillgodoräkning av vårdår

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. E

Avbrott i vården

7 § En förälders rätt att tillgodoräknas vårdår påverkas inte av avbrott i vården under den del av dygnet då barnet vistas i förskola, skola, dagcenter eller liknande, eller av kortare avbrott i övrigt i vården som varit utan väsentlig betydelse för föräldrarnas bundenhet till vårduppgiften.

Vad som inte räknas som vårdår

8 § Som vårdår räknas inte år för vilket en förälder

1. under större delen av kalenderåret har fått förtidspension eller sjukbidrag enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001,

2. har tillgodoräknats pensionspoäng enligt lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1999 eller pensionsrätt enligt den upphävda lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,

3. inte har tillgodoräknats pensionspoäng på grund av bristande eller underlåten avgiftsbetalning, eller

4. skulle ha tillgodoräknats pensionspoäng, om inte undantagande från försäkringen för tilläggs pension enligt 11 kap. 7 § lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1982 hade gällt för honom eller henne.

9 § För år efter det år när en förälder har fyllt 64 år får vårdår inte tillgodoräknas honom eller henne. Detsamma gäller för år då föräldern före den månad när han eller hon fyller 65 år har tagit ut ålderspension enligt 6 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001.

Beräkning av särskilt pensionstillägg

Huvudregel

10 § För sex tillgodoräknade vårdår är det särskilda pensionstillägget per kalenderår fem procent av prisbasbeloppet. För varje vårdår som tillgodoräknas därutöver ökar tillägget med fem procent av prisbasbeloppet.

När pensionstillägg börjat lämnas före 65 års ålder

11 § För den som börjar få särskilt pensionstillägg före den månad då han eller hon fyller 65 år minskas tillägget enligt 10 § med 0,5 procent för varje månad som, när tillägget börjar lämnas, återstår till den månad när han eller hon fyller 65 år.

När pensionstillägg börjat lämnas efter 65 års ålder

12 § För den som börjar få särskilt pensionstillägg efter den månad då han eller hon fyller 65 år ökas tillägget enligt 10 § med 0,7 procent för

varje månad som, när tillägget börjar lämnas, förflutit från den månad när han eller hon fyllt 65 år, dock längst till och med den månad när han eller hon fyller 70 år.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Pensionstillägg till avkortad folkpension

13 § För den som är född 1937 eller tidigare och som inte skulle ha tillgodoräknats oavkortad folkpension enligt bestämmelserna i 5 kap. 3 § andra stycket och 5 § fjärde stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 gäller följande.

Det särskilda pensionstillägget avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten av

- det antal år som pensionspoäng eller bosättningstid skulle ha tillgodoräknats för enligt dessa bestämmelser och
- 30 när det gäller pensionspoäng respektive 40 när det gäller bosättningstid.

Pensionstillägg till avkortad garantipension

14 § För den som är född 1938 eller senare och som inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension gäller följande.

Det särskilda pensionstillägget avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten av

- försäkringstiden för garantipension och
- 40.

Likställande med garantipension

15 § Om inte annat följer av denna balk ska det som i balken eller i annan författning föreskrivs om garantipension tillämpas på särskilt pensionstillägg. Detta ska dock inte gälla i fråga om samordning med sådan livränta som avses i 17 kap. Även i fråga om inkomstskatt gäller särskilda föreskrifter.

77 kap. Äldreförsörjningsstöd

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- personer som likställs med ogifta i 3 §,
- personer som likställs med gifta i 4 §,
- rätten till äldreförsörjningsstöd i 5 och 6 §§,
- förmånstiden i 7–9 §§,
- beräkning av äldreförsörjningsstöd i 10–18 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 19 och 20 §§, och
- utbetalning av äldreförsörjningsstöd i 21 §.

Inledande bestämmelse

2 § Äldreförsörjningsstöd kan lämnas till försäkrade som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom allmän ålderspension.

Rätten till äldreförsörjningsstöd respektive stödets storlek är beroende av den försäkrades inkomster och, om han eller hon är gift, även av makens inkomster.

Personer som likställs med ogifta

3 § När det gäller äldreförsörjningsstöd likställs med ogift person en bidragsberättigad person som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make, om inte särskilda skäl talar mot detta.

Personer som likställs med gifta

4 § När det gäller äldreförsörjningsstöd likställs med gift person en bidragsberättigad person som är sambo med någon som han eller hon har varit gift med eller har eller har haft barn med.

Om inte skäl visas för något annat ska detsamma gälla i fråga om en vuxen person som lever tillsammans med en annan vuxen person, utan att de är gifta med varandra, om de är folkbokförda på samma adress.

Rätten till äldreförsörjningsstöd

5 § Den försäkrade ska genom äldreförsörjningsstödet tillförsäkras medel för att täcka en skäligen bostadskostnad och en skäligen levnadsnivå i övrigt.

6 § Om den försäkrade har rätt till inkomstgrundad ålderspension, garantipension, bostadstillägg eller särskilt bostadstillägg, lämnas äldreförsörjningsstöd endast om den försäkrade tar ut samtliga sådana förmåner som han eller hon är berättigad till för samma tid.

Förmånstiden

7 § Äldreförsörjningsstöd kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Äldreförsörjningsstöd lämnas från och med den månad då rätt till förmånen har inträtt, dock tidigast från och med ansökningsmånaden.

8 § Stödet kan lämnas under högst tolv sammanhängande månader på grundval av de uppgifter som den försäkrade har lämnat i sin ansökan. För stöd under tid därefter krävs att den försäkrade ger in en ny ansökan.

9 § Äldreförsörjningsstöd lämnas till och med den månad då rätten till förmånen har upphört.

Beräkning av äldreomsorgsstöd

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

Huvudregel

- 10 §** Äldreomsorgsstöd ska motsvara differensen mellan
- summan av beloppen för skälig bostadskostnad och skälig levnadsnivå i övrigt enligt 11–15 §§, och
 - den försäkrades inkomster enligt 16–18 §§.

Skälig bostadskostnad

11 § För den som är ogift är beloppet för skälig bostadskostnad högst 6 200 kronor i månaden.

12 § För den som är gift är beloppet för skälig bostadskostnad högst 3 100 kronor i månaden. Bostadskostnaden för var och en av makarna ska beräknas till hälften av den sammanlagda bostadskostnaden.

13 § För var och en av de boende i tvåbäddsrum i särskild boendeform är beloppet för skälig bostadskostnad högst 2 850 kronor i månaden.

14 § Som skälig bostadskostnad anses inte sådana kostnader för bostad som enligt bestämmelserna om bostadstillägg i 105 kap. 8 och 9 §§ inte medför rätt till bostadstillägg.

Skälig levnadsnivå i övrigt

- 15 §** Beloppet för skälig levnadsnivå per månad är en tolfedel av
- 1,294 prisbasbelopp för den som är ogift, och
 - 1,084 prisbasbeloppet för den som är gift.

Inkomster

16 § Med inkomst avses den inkomst, för år räknat, som en försäkrad kan antas komma att få under den närmaste tiden.

Den försäkrades inkomster beräknas enligt bestämmelserna om särskilt bostadstillägg i 106 kap. 29 §.

- 17 §** Som inkomst räknas även
- bostadsbidrag, och
 - särskilt bostadstillägg.

18 § En makes inkomst respektive förmögenhet anses vara hälften av makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet.

Omprövning vid ändrade förhållanden

19 § Äldreomsorgsstöd ska omprövas när något förhållande som bestämmer stödets storlek har ändrats.

Äldreförsörjningsstöd får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av en förmån som betalas ut av Försäkringskassan, pension enligt utländsk lagstiftning, avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. E

20 § Ändring av äldreförsörjningsstöd ska gälla från och med månaden närmast efter den månad när anledningen till ändring uppkom. Gäller det ökning ska även 7 § andra stycket beaktas.

En ändring av äldreförsörjningsstödet ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden.

Utbetalning av äldreförsörjningsstöd

21 § Äldreförsörjningsstödet betalas ut månadsvis. Årsbeloppet ska avrundas till närmaste hela krontal som är delbart med tolv.

I Inledande bestämmelser

78 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I avdelning F finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner till efterlevande (efterlevandeförmåner).

2 § Efterlevandeförmåner enligt denna avdelning är

1. efterlevandepension i form av
 - barnpension,
 - omställningspension till efterlevande make,
 - änkepension till efterlevande maka (änka),
 - garantipension till omställningspension, och
 - garantipension till änkepension,
2. efterlevandestöd som garantiförmån till barn,
3. efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen m.m. i form av
 - begravningshjälp,
 - barnlivränta, och
 - omställningslivränta till efterlevande make, samt
4. efterlevandeskydd i form av premiepension, om pensionsspararen har ansökt om ett sådant skydd.

3 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om efterlevandeförmåner.

Vidare finns bestämmelser om

- efterlevandepension och efterlevandestöd i 79–89 kap.,
- efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen m.m. i 90–92 kap., och
- efterlevandeskydd i form av premiepension i 93–96 kap.

Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast efter en avliden som var försäkrad för förmånen enligt 4 och 6 kap. eller till den som själv har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 108–121 kap. (avdelning H).

II Efterlevandepension och efterlevandestöd

79 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om efterlevandepension och efterlevandestöd i 80 kap.

- Vidare finns bestämmelser om
- barnpension i 81 kap.,
 - efterlevandestöd i 82 kap.,
 - omställningspension i 83 kap.,
 - garantipension till omställningspension i 84 kap.,
 - beräkningsunderlag för inkomstgrundad efterlevandepension i 85 kap.,
 - änkepension i 86 kap.,
 - beräkning av änkepension i 87 kap.,
 - garantipension till änkepension i 88 kap., och
 - vissa gemensamma regler i 89 kap.

80 kap. Allmänna bestämmelser om efterlevandepension och efterlevandestöd

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–6 §§.

- Vidare finns bestämmelser om
- rätten till efterlevandepension och efterlevandestöd i 7–10 §§,
 - samordning av omställningspension och änkepension i 11–14 §§, och
 - förmånstiden i 15–20 §§.

Inledande bestämmelser

Förmånsformer

2 § Efterlevandepension som är relaterad till den avlidnes inkomster lämnas i form av

- barnpension,
- omställningspension, och
- änkepension.

3 § Till efterlevande barn kan som ett bosättningsbaserat grundskydd lämnas efterlevandestöd.

Till vuxna efterlevande kan som ett bosättningsbaserat grundskydd lämnas efterlevandepension i form av

- garantipension till omställningspension, och
- garantipension till änkepension.

Garantipensionerna är även beroende av den avlidnes försäkringstid.

Inkomstrelaterad efterlevandepension

4 § Barnpension och omställningspension lämnas enligt 81 och 83 kap. som inkomstgrundad efterlevandepension. Denna beräknas på ett underlag enligt 85 kap.

5 § Änkepension lämnas enligt 86 kap. i form av en inkomstrelaterad tilläggspension. Den beräknas enligt 87 kap.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Grundskydd

6 § Efterlevandestöd lämnas enligt 82 kap. som tillägg till eller i stället för barnpension.

Garantipension till omställningspension lämnas enligt 84 kap. som tillägg till eller i stället för omställningspension.

Garantipension till änkepension lämnas enligt 88 kap. som tillägg till eller i stället för änkepension.

Rätten till efterlevandepension och efterlevandestöd

Förmåner efter avlidna personer

7 § Efterlevandepension och efterlevandestöd kan lämnas till barn vars ena eller båda föräldrar har avlidit.

Efterlevandepension till vuxna kan lämnas till en man eller kvinna vars make har avlidit.

8 § Vem som ska vara försäkrad och andra villkor för rätten till en förmån anges särskilt för varje förmån i 81–84, 86 och 88 kap.

9 § Rätt till barnpension, omställningspension eller änkepension föreligger endast om ett inkomstrelaterat underlag kan beräknas för den avlidne enligt 85 eller 87 kap.

Förmåner efter försvunna personer

10 § Om någon har försvunnit och det kan antas att han eller hon har avlidit, gäller samma rätt till efterlevandepension eller efterlevandestöd som vid dödsfall. Visar det sig senare att den försvunna personen lever, upphör rätten till förmånen.

Samordning av omställningspension och änkepension

Allmänna bestämmelser

11 § En efterlevande kvinna kan enligt 12–14 §§ ha rätt till änkepension i stället för eller utöver omställningspension.

Kvinnor födda 1944 eller tidigare

12 § En efterlevande kvinna som är född 1944 eller tidigare och som uppfyller förutsättningarna för rätt till änkepension och garantipension till sådan pension enligt 86 och 88 kap. har inte rätt till omställningspension och garantipension till sådan pension.

En efterlevande kvinna som enligt 88 kap. 5 § likställs med änka har dock, om förutsättningarna för det är uppfyllda, rätt till omställningspension enligt 83 kap.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Kvinnor födda 1945 eller senare

13 § En efterlevande kvinna som är född 1945 eller senare får i första hand omställningspension och garantipension till sådan pension enligt 83 och 84 kap. Hon har dock, om förutsättningarna för det är uppfyllda, också rätt till änkepension enligt 86 kap.

Rätt till både omställningspension och änkepension

14 § Om en efterlevande kvinna för samma månad har rätt till såväl änkepension eller garantipension till änkepension som omställningspension eller garantipension till omställningspension, ska endast omställningspension och garantipension till omställningspension lämnas.

Om änkepensionen och garantipensionen till änkepensionen är större än omställningspensionen och garantipensionen till omställningspensionen, lämnas dock de förstnämnda pensionerna i den utsträckning de överstiger omställningspensionen och garantipensionen till sådan pension. Minskning ska göras på garantipension till änkepension och i andra hand på 90-procentstillägget enligt 87 kap. 2 § 2.

Förmånstiden

15 § Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas efter ansökan enligt bestämmelserna i 114 kap. Änkepension får dock lämnas utan ansökan till en änka som fyllt 65 år och som får allmän ålderspension.

16 § Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas från och med den månad då dödsfallet inträffat. Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas dock från och med månaden efter månaden för dödsfallet om den avlidne vid sin död fick allmän ålderspension eller sjukersättning eller aktivitetsersättning.

17 § Om rätten till efterlevandepension eller efterlevandestöd inträder vid en annan tidpunkt än den som avses i 16 §, ska förmånen lämnas från och med den månad när rätten inträder.

18 § En annan efterlevandepension än barnpension får inte lämnas för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden. Barnpension och efterlevandestöd får inte lämnas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden.

19 § Ändring av efterlevandepension och efterlevandestöd ska gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändringen uppkom.

20 § Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas till och med den månad då rätten till förmånen upphör. Dock lämnas följande förmåner längst till och med månaden före den då den efterlevande fyller 65 år:

1. Omställningspension.
2. Garantipension till omställningspension.
3. Änkepension i form av 90-procentstillägg.
4. Garantipension till änkepension.

81 kap. Barnpension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till barnpension i 2–6 §§, och
- beräkning av barnpension i 7–14 §§.

Rätten till barnpension

2 § Ett barn har rätt till barnpension om barnets ena eller båda föräldrar har avlidit.

Detta gäller om den avlidne var försäkrad för sådan förmån enligt 4 och 6 kap.

3 § Om en blivande adoptivförälder vårdar ett barn som inte är svensk medborgare och som inte är bosatt här i landet när föräldrarna får det i sin vård ska barnet, vid tillämpningen av bestämmelserna om barnpension, anses som barn till den föräldern.

4 § Rätten till barnpension upphör när barnet fyller 18 år, om inte något annat följer av 5 och 6 §§.

5 § Ett barn som har fyllt 18 år och som bedriver studier har rätt till barnpension även för studietiden, dock längst till och med juni månad det år då barnet fyller 20 år. Detta gäller dock endast om studierna ger rätt till

1. förlängt barnbidrag enligt 15 kap., eller
2. studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Undervisning som omfattar kortare tid än åtta veckor ger inte rätt till barnpension.

6 § Med tid för studier enligt 5 § ska likställas

- tid för ferier, och
- tid då barnet på grund av sjukdom inte kan bedriva sina studier.

Beräkning av barnpension

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Barnpension till endast ett barn som inte fyllt 12 år

7 § Barnpension efter en förälder för ett enda barn som inte har fyllt 12 år motsvarar för år räknat 35 procent av det underlag som anges i 85 kap.

Barnpension till flera barn när det yngsta inte fyllt 12 år

8 § Har flera barn, varav det yngsta inte fyllt 12 år, rätt till barnpension efter en förälder, ska det procenttal som anges i 7 § ökas med talet 25 för varje barn utöver det första oavsett deras ålder. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet ska därefter fördelas lika mellan barnen.

Barnpension till endast ett barn som fyllt 12 år

9 § Barnpension efter en förälder för ett enda barn som fyllt 12 år motsvarar för år räknat 30 procent av underlaget enligt 85 kap.

Barnpension till flera barn som alla fyllt 12 år

10 § Har flera barn, som alla fyllt 12 år, rätt till barnpension efter en förälder, ska det procenttal som anges i 9 § ökas med talet 20 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet ska därefter fördelas lika mellan barnen.

Om båda föräldrarna avlidit

11 § Om ett barns båda föräldrar har avlidit motsvarar barnpensionen efter vardera föräldern 35 procent av underlaget enligt 85 kap. även om barnet har fyllt 12 år.

Är i sådant fall som avses i första stycket flera barn berättigade till barnpension efter en förälder, ska det procenttal som anges i första stycket ökas med talet 25 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet ska därefter fördelas lika mellan barnen.

Begränsningsregler för flera barnpensioner

12 § Om flera barnpensioner ska lämnas efter en avliden förälder och dessa pensioner, beräknade enligt 8 eller 10 § eller 11 § andra stycket, sammantagna skulle överstiga underlaget enligt 85 kap., ska pensionerna sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar det underlaget.

13 § De sammanlagda barnpensionerna ska lämnas med högst 80 procent av underlaget enligt 85 kap., om det efter en avliden förutom barnpension ska lämnas omställningspension eller änkepension.

Om barnpensionerna sammantaget överstiger den högsta nivån enligt första stycket, ska de sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar den nivån.

14 § Vid tillämpning av 12 eller 13 § får inte barnpensionen för ett barn sänkas på den grunden att barnpensionen för ett annat barn ska räknas om enligt 11 §.

82 kap. Efterlevandestöd

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till efterlevandestöd i 2 §, och
- beräkning av efterlevandestöd i 3–7 §§.

Rätten till efterlevandestöd

2 § Ett barn som är försäkrat enligt 4 och 5 kap. och som uppfyller villkoren för rätt till barnpension i 81 kap. 2 § första stycket och 3–6 §§ har rätt till efterlevandestöd.

Beräkning av efterlevandestöd

Grundläggande bestämmelser

3 § Efterlevandestöd till ett barn ska för år räknat motsvara 40 procent av prisbasbeloppet.

Om barnets båda föräldrar har avlidit, ska efterlevandestödet lämnas med 40 procent av prisbasbeloppet efter vardera föräldern.

Minskning med barnpension eller barnlivränta

4 § Om barnet får barnpension enligt 81 kap. efter den avlidne föräldern, lämnas efterlevandestöd endast i den utsträckning pensionen inte uppgår till 40 procent av prisbasbeloppet. Har båda föräldrarna avlidit lämnas efterlevandestöd i den utsträckning pensionen efter föräldrarna sammanlagt inte uppgår till 80 procent av prisbasbeloppet.

5 § Vid tillämpning av 4 § ska med barnpension likställas barnlivränta enligt 91 och 92 kap., efter samordning enligt 92 kap. 17–19 §§.

Minskning med utländsk efterlevandepension

6 § Vid tillämpning av 4 § ska med barnpension likställas sådan efterlevandepension som barnet har rätt till enligt utländsk lagstiftning. Det gäller dock inte utländsk efterlevandepension som är att likställa med efterlevandestöd enligt detta kapitel.

7 § Om ett barn för samma månad har rätt till såväl efterlevandestöd som aktivitetsersättning i form av garantiersättning, lämnas endast den till beloppet största av förmånerna.

83 kap. Omställningspension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- förmånsformer i 2 §,
- rätten till omställningspension i 3–5 §§,
- rätten till förlängd omställningspension i 6–8 §§,
- förmåner efter flera avlidna i 9 §, och
- beräkning av omställningspension i 10 §.

Förmånsformer

2 § Inkomstgrundad efterlevandepension i form av omställningspension kan lämnas som

- omställningspension, och
- förlängd omställningspension.

Efterlevandepension i form av garantipension till omställningspension kan enligt 84 kap. lämnas som tillägg till eller i stället för omställningspension.

Rätten till omställningspension

Vem som kan få omställningspension

3 § En efterlevande make, som stadigvarande sammanbodde med sin make vid dennes död, har rätt till omställningspension om denne var försäkrad för sådan förmån enligt 4 och 6 kap. och den efterlevande

1. vid dödsfallet stadigvarande sammanbodde med barn under 18 år, som stod under vårdnad av makarna eller en av dem, eller
2. oavbrutet hade sammanbott med maken under en tid av minst fem år fram till dödsfallet.

Med efterlevande make likställd person

4 § Med efterlevande make likställs en ogift person som är sambo med en annan ogift person vid hans eller hennes död och som

1. tidigare har varit gift med den avlidne,
2. har eller har haft barn med den avlidne, eller
3. vid dödsfallet väntade barn med den avlidne.

5 § Omställningspension kan lämnas under tolv månader från tidpunkten för dödsfallet.

Rätten till förlängd omställningspension

Vem som kan få förlängd omställningspension

6 § En efterlevande som har haft rätt till omställningspension, har för tid efter det att rätten till omställningspension upphört rätt till förlängd omställningspension om han eller hon har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 18 år som vid dödsfallet stadigvarande vistades i makarnas hem.

Om den efterlevande gifter sig eller sammanbor

7 § Rätt till förlängd omställningspension föreligger inte

1. om den efterlevande gifter sig, eller
2. om den efterlevande är sambo med någon som han eller hon har varit gift med eller har eller har haft barn med.

Förmånstiden

8 § Förlängd omställningspension kan lämnas under tolv månader. Förlängd omställningspension lämnas dock tills det yngsta barnet fyller tolv år.

Förmåner efter flera avlidna

9 § Är någon för samma månad berättigad till omställningspension efter flera avlidna, lämnas endast pensionen jämte garantipension efter den sist avlidne eller, om pensionsbeloppen är olika höga, det högsta beloppet.

Beräkning av omställningspension

10 § Omställningspension och förlängd omställningspension motsvarar för år räknat 55 procent av det underlag som anges i 85 kap.

84 kap. Garantipension till omställningspension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till garantipension till omställningspension i 2 och 3 §§,
- försäkringstid för den avlidne i 4–8 §§, och
- beräkning av garantipension till omställningspension i 9–12 §§.

Rätten till garantipension till omställningspension

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Vem som kan få garantipension till omställningspension

2 § En efterlevande make som är försäkrad enligt 4 och 5 kap. och som uppfyller villkoren för rätt till omställningspension eller förlängd omställningspension har rätt till garantipension till pensionen.

Det som sägs i första stycket gäller även om kravet i 83 kap. 3 § på försäkring enligt 4 och 6 kap. för den avlidne inte är uppfyllt men endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för denne enligt 4–8 §§.

Förmånstiden

3 § Garantipension till omställningspension lämnas under den tid som gäller för omställningspension respektive förlängd omställningspension.

Försäkringstid för den avlidne

Grundläggande bestämmelser

4 § Garantipension till omställningspension ska beräknas med hänsyn till den försäkringstid som kan tillgodoräknas för den avlidne till och med året före dödsfallet (faktisk försäkringstid).

Som försäkringstid för garantipension till omställningspension ska tid tillgodoräknas även från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år (framtida försäkringstid).

Beräkning av faktisk försäkringstid

5 § Som faktisk försäkringstid ska sådan tid räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt 70 kap. 5–11 §§.

6 § Vid beräkning av sådan försäkringstid för bosättning i tidigare hemland som avses i 70 kap. 7–9 §§ ska som försäkringstid för garantipension till omställningspension även tillgodoräknas tid från och med det år då den avlidne fyllde 16 år till och med det år då han eller hon fyllde 24 år.

Beräkning av framtida försäkringstid

7 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas försäkringstid med minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till och med året före dödsfallet gäller följande.

En framtida försäkringstid ska beräknas som produkten av

– tidsperioden från och med året för dödsfallet till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år och

– kvoten av den försäkringstid som kan tillgodoräknas den avlidne från och med det år han eller hon fyllde 16 år till och med året före dödsfallet

och fyra femtedelar av hela den faktiska tidsperioden från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till och med året före dödsfallet.

Vid beräkningen ska försäkringstiden avrundas nedåt till närmaste hela antal månader.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Avrundning

8 § Den sammanlagda försäkringstiden för garantipension ska avrundas nedåt till närmaste hela antal år.

Beräkning av garantipension till omställningspension

Grundläggande bestämmelser

9 § Beräkningen av garantipension till omställningspension ska grunda sig på den omställningspension respektive förlängda omställningspension som den efterlevande har rätt till.

Med omställningspension avses även sådan efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte kan likställas med garantipension enligt detta kapitel och 88 kap.

Basnivån

10 § Den årliga garantipensionen till omställningspension är 2,13 prisbasbelopp (basnivån), om inte något annat anges i 12 §.

11 § Basnivån ska minskas med omställningspension eller förlängd omställningspension om den försäkrade har rätt till sådan pension.

Minskning enligt första stycket ska göras efter det att basnivån avkortats enligt 12 §.

Avkortning när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år

12 § Om det för den avlidne inte enligt 4–8 §§ kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension gäller följande.

Garantipensionens basnivå ska avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten av

- försäkringstiden och
- talet 40.

85 kap. Beräkningsunderlag för inkomstgrundad efterlevandepension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

– efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1938 eller senare i 4–8 §§,

- pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit före 65 års ålder i 9–19 §§,
- pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit efter 65 års ålder i 20 och 21 §§, och
- efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1937 eller tidigare i 22–26 §§.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Inledande bestämmelser

2 § Den inkomstgrundade efterlevandepensionen beräknas på ett efterlevandepensionsunderlag.

3 § Efterlevandepensionsunderlaget bestäms på olika sätt beroende på om den avlidne var född

- 1937 eller tidigare, eller
- 1938 eller senare.

Efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1938 eller senare

Allmänna bestämmelser

4 § Till grund för beräkning av efterlevandepension efter avlidna som var födda 1938 eller senare ska läggas den avlidnes

- faktiska pensionsbehållning, och
- antagna pensionsbehållning.

Pensionsbehållning beräknas på olika sätt beroende på om dödsfallet inträffat före eller efter 65 års ålder.

Faktisk pensionsbehållning

5 § Med faktisk pensionsbehållning avses den avlidnes pensionsbehållning för inkomstpension, beräknad antingen enligt 9–13 §§ eller enligt 20 och 21 §§.

6 § Om den avlidne har tagit ut inkomstpension före den månad då han eller hon fyllt eller skulle ha fyllt 65 år (tidigt uttag) gäller vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen det som anges i andra stycket.

Oavsett när dödsfallet inträffar ska den avlidnes pensionsbehållning, beräknad som om något uttag av inkomstpension inte hade gjorts, läggas till grund för beräkningen av faktisk pensionsbehållning.

Antagen pensionsbehållning

7 § Med antagen pensionsbehållning avses ett belopp som, enligt 14–19 §§ kan tillgodoräknas för den avlidne för tiden från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år.

Beräkning av efterlevandepensionsunderlaget

- 8 §** Efterlevandepensionsunderlaget ska beräknas som kvoten av
- summan av faktisk pensionsbehållning och antagen pensionsbehållning och
 - det delningstal som enligt 65 kap. 32–35 §§ ska tillämpas för beräkning av inkomstpension för försäkrade som i januari det år dödsfallet inträffade fyllde 65 år.

Pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit före 65 års ålder

Beräkning av faktisk pensionsbehållning

- 9 §** Faktisk pensionsbehållning är summan av de pensionsrätter för inkomstpension, beräknade enligt 64 kap. 5, 6 och 9 §§ som kan tillgodoräknas för den avlidne till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, sedan dessa pensionsrätter räknats om enligt 65 kap. 6 §.

- 10 §** Pensionsrätterna ska beräknas som om det för den avlidne tillgodoräknats endast pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

- 11 §** Om den avlidne till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, eller på grund av beräkning enligt 13 §, kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet, gäller vad som anges i andra stycket.

Vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen ska hänsyn tas till pensionsbehållning som avser pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. för

- pliktjänstgöring,
- barnår, och
- studier.

- 12 §** Med pensionsgrundande inkomst skall, när 11 § tillämpas, likställas pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. för sjukersättning och aktivitetsersättning.

- 13 §** Vid bedömningen av om villkoret i 11 § är uppfyllt ska hänsyn även tas till sådana år efter dödsfallet för vilka antagen pensionsbehållning enligt 14–19 §§ ska beräknas.

Beräkning av antagen pensionsbehållning

- 14 §** En antagen pensionsbehållning ska beräknas för den avlidne enligt 15–19 §§ om

1. dödsfallet har inträffat före det år då den avlidne skulle ha fyllt 65 år, och

2. pensionsrätt för inkomstpension enligt 64 kap. har fastställts för den avlidne för minst tre av de fem kalenderåren närmast före året för dödsfallet.

15 § Om det för den avlidne, till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet ska hänsyn tas till pensionsrätt som avser pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. i enlighet med 11 § andra stycket och 12 §.

16 § Den antagna pensionsbehållningen ska motsvara summan av de årliga pensionsrätter som kan tillgodoräknas den avlidne för tiden från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år.

17 § Pensionsrätten för vart och ett av de år som anges i 16 § ska beräknas på ett pensionsunderlag som svarar mot medeltalet av de pensionsunderlag enligt 64 kap. 5 § som kan tillgodoräknas den avlidne för vart och ett av de fem åren närmast före det år då dödsfallet inträffade.

När medeltalet beräknas ska det bortses från de två år då pensionsunderlaget är högst respektive lägst.

18 § Vid beräkning av den antagna pensionsbehållningen ska pensionsrätter enligt 17 § beräknas som om all pensionsrätt skulle ha varit pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

19 § Om inkomstindex enligt 61 kap. 10–13 §§ för något eller några av de fem år närmast före dödsfallet som avses i 17 § avviker från inkomstindex för dödsfallsåret, ska pensionsunderlaget för det eller de åren räknas om med hänsyn till förändringen av inkomstindex för dödsfallsåret före beräkningen av det medeltal som anges i 17 §.

Pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit efter 65 års ålder

Grundläggande bestämmelser

20 § Om dödsfallet inträffat efter det år då den avlidne fyllde 65 år ska till grund för beräkning av efterlevandepension läggas den avlidnes faktiska pensionsbehållning, beräknad enligt 9–13 §§, som tjänats in till och med det år då den avlidne fyllde 64 år.

Inkomstindexering och följsamhetsindexering

21 § Den faktiska pensionsbehållningen enligt 20 § ska räknas om med förändringar av inkomstindex enligt 61 kap. 10–13 §§ fram till ingången av det år den avlidne fyllde 65 år.

Från och med årsskiftet därefter ska den faktiska pensionsbehållningen följsamhetsindexeras. Det görs genom att den räknas om i enlighet med 65 kap. 42 och 43 §§ till ingången av det år då dödsfallet inträffade.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1937 eller tidigare

Grundläggande bestämmelser

22 § För avlidna födda 1937 eller tidigare ska efterlevandepension beräknas på ett efterlevandepensionsunderlag som motsvarar 60 procent av produkten av

- det prisbasbelopp som gällde det år då den avlidne fyllde 65 år och
- medeltalet av de pensionspoäng för tilläggspension som enligt 15 § i den upphävda lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension tillgodoräknats för den avlidne efter det att denna medelpoäng ökats med talet ett.

23 § Om den avlidne har tillgodoräknats pensionspoäng för mer än 15 år, ska vid beräkningen av medeltalet hänsyn tas enbart till de 15 år för vilka de högsta poängtalen tillgodoräknats. Vid beräkningen ska 6 kap. 20 § lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken tillämpas.

Följsamhetsindexering

24 § Från och med årsskiftet efter det att den avlidne fyllde 65 år fram till ingången av det år dödsfallet inträffade ska efterlevandepensionsunderlaget följsamhetsindexeras. Detta sker genom att underlaget räknas om enligt 65 kap. 42 och 43 §§.

Avlidna som var födda 1935 eller tidigare

25 § För en avliden som var född 1935 eller tidigare ska det som sägs i 22–24 §§ om det år då den avlidne fyllde 65 år i stället avse 2001.

Avkortning när den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng

26 § Om den avlidne har tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension för färre än 30 år gäller vid beräkningen enligt 22–25 §§ följande. Hänsyn ska tas endast till så stor del av den där angivna produkten som svarar mot kvoten av

- det antal år för vilka pensionspoäng har tillgodoräknats och
- talet 30.

Vid beräkningen ska även följande bestämmelser tillämpas:

- 66 kap. 24 och 27–29 §§, och
- 6 kap. 14–19 §§ lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

86 kap. Änkepension

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. F

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- förmånsformer i 2 §,
- rätten till änkepension i form av tilläggspension i 3–5 §§,
- rätten till 90-procentstillägg i 6–8 §§, och
- vad som gäller om en änka gifter sig i 9 §.

Förmånsformer

2 § Änkepension i form av tilläggspension enligt detta kapitel består av

1. änkepension, som beräknas på grundval av den avlidne makens intjänade pensionspoäng för tilläggspension, och
2. 90-procentstillägg, som är ett tillägg motsvarande 90 procent av det prisbasbelopp som gäller för dödsfallsåret.

Änkepension i form av garantipension till änkepension kan enligt 88 kap. lämnas som tillägg till eller i stället för änkepension.

Rätten till änkepension

Allmänna bestämmelser

3 § En änka har rätt till änkepension enligt 2 § första stycket 1 om den avlidne maken var försäkrad enligt 4 och 6 kap. och vid sin död

1. hade rätt till inkomstgrundad ålderspension, eller
2. skulle ha haft rätt till förtidspension enligt 13 kap. 1 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003, om pensionsfall enligt samma paragraf hade förelegat vid tidpunkten för dödsfallet.

För rätt till änkepension krävs det vidare att änkan uppfyller villkoren i 4 eller 5 §. Dessutom krävs det att det för den avlidne maken kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst tre år. I det avseendet ska bestämmelserna i 66 kap. 4 § angående utländska sjömän tillämpas för en änka som är född 1944 eller tidigare.

Änkor födda 1944 eller tidigare

4 § En änka som är född 1944 eller tidigare har rätt till änkepension enligt 2 § första stycket 1 om hon var gift med den avlidne vid utgången av 1989 och vid tidpunkten för dödsfallet. Dessutom krävs att

1. äktenskapet vid tidpunkten för dödsfallet hade varat minst fem år och ingåtts senast den dag då den avlidne fyllde 60 år, eller
2. den avlidne efterlämnar barn som är barn också till änkan.

Änkor födda 1945 eller senare

5 § En änka som är född 1945 eller senare har rätt till änkepension enligt 2 § första stycket 1 om hon var gift med den avlidne vid utgången av 1989 och fortlöpande fram till dödsfallet. Dessutom krävs att

1. äktenskapet vid utgången av 1989 hade varat minst fem år och ingåtts senast den dag då mannen fyllde 60 år eller att mannen vid utgången av 1989 hade barn som var barn också till kvinnan, och

2. något av de villkor som anges i 1 var uppfyllt även vid dödsfallet.

Rätten till 90-procentstillägg

Allmänna bestämmelser

6 § En änka som är född 1944 eller tidigare har rätt till änkepension i form av 90-procentstillägg om hon, utöver vad som krävs enligt 3 och 4 §§, uppfyller villkoren i 7 §.

En änka som är född 1945 eller senare har rätt till 90-procentstillägg om hon, utöver vad som krävs enligt 3 och 5 §§, uppfyller villkoren i 8 §.

Änkor födda 1944 eller tidigare

7 § En änka som är född 1944 eller tidigare har rätt till 90-procentstillägg om hon,

1. har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan, eller

2. vid makens död hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Om villkoret enligt första stycket 1 inte längre är uppfyllt, upphör rätten till 90-procentstillägg enligt denna punkt. Vid bedömningen av rätten till 90-procentstillägg enligt första stycket 2 ska det i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till 90-procentstillägg enligt första stycket 1 upphörde och som om äktenskapet varat till den tidpunkten.

Änkor födda 1945 eller senare

8 § En änka som är född 1945 eller senare har rätt till 90-procentstillägg om hon såväl vid utgången av 1989 som vid dödsfallet

1. har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan, eller

2. hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Om villkoret enligt första stycket 1 inte längre är uppfyllt, upphör rätten till 90-procentstillägg enligt denna punkt. Vid bedömningen av rätten till 90-procentstillägg enligt första stycket 2 ska det i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till 90-procentstillägg enligt första stycket 1 upphörde och som om äktenskapet varat till den tidpunkten.

Om änkan gifter sig

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

9 § Änkepension får inte lämnas om änkan gifter sig. Upplöses äktenskapet inom fem år, lämnas dock änkepension på nytt.

87 kap. Beräkning av änkepension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- änkor som inte har fyllt 65 år och som inte får ålderspension i 2–8 §§,
- minskning av 90-procentstillägg för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död i 9 §,
- avkortning av 90-procentstillägg när den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng i 10–13 §§, och
- änkor som har fyllt 65 år eller som dessförinnan fått ålderspension i 14–21 §§.

Änkor som inte har fyllt 65 år och som inte får ålderspension

Änkor födda 1944 eller tidigare

2 § Änkepension till en änka som är född 1944 eller tidigare lämnas för tid före den månad då änkan fyller 65 år, om inte något annat följer av 9–12 och 15–19 §§, enligt följande: Änkepensionen ska för år räknat motsvara summan av

1. 40 procent eller, om det efter den avlidne finns barn som har rätt till barnpension efter honom enligt 81 kap., 35 procent av
 - a) hel förtidspension enligt 4 eller 6 § för den avlidne, eller
 - b) inkomstgrundad ålderspension enligt 5 § för den avlidne, och
2. 90 procent av det prisbasbelopp som gällde för dödsfallsåret (90-procentstillägg).

3 § Underlaget för änkepensionen ska beräknas enligt 2 § 1 b om den avlidne vid tidpunkten för dödsfallet

1. fick inkomstgrundad ålderspension, eller
 2. hade fyllt 65 år och hade rätt till inkomstgrundad ålderspension.
- I annat fall ska beräkningen göras enligt 2 § 1 a.

4 § Vid beräkningen av förtidspension som avses i 2 § 1 a ska bestämmelserna i 13 kap. 2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

Förtidspensionen ska beräknas som om

1. den avlidne skulle haft rätt till förtidspension om de bestämmelser som anges i första stycket fortfarande hade gällt, och
2. rätten till förtidspensionen hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet.

5 § Vid beräkningen av inkomstgrundad ålderspension som avses i 2 § 1 b ska följande bestämmelser tillämpas:

- 66 kap. 6 § första stycket 1,
- 66 kap. 8, 11, 24, 25 och 27–29 §§, samt
- 6 kap. 14–20 §§ lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

6 § Om den avlidne mannen var född 1954 eller senare ska änkepengionen enligt 2 § 1 beräknas som om mannen skulle ha fått hel förtidspension vid ingången av 2003. Bestämmelserna i 4 § första stycket ska då tillämpas.

Änkor födda 1945 eller senare

7 § Änkepension till en änka som är född 1945 eller senare lämnas för tid före den månad då änkan fyller 65 år med ett belopp som motsvarar det som skulle ha lämnats till kvinnan om mannen hade avlidit vid utgången av 1989.

Vid beräkningen av sådan änkepension tillämpas 2–5 §§.

8 § Beloppet enligt 2 § 1 ska beräknas på grundval av den förtidspension som skulle ha lämnats till mannen om denne hade fått rätt till hel sådan pension vid utgången av 1989 och om pensionen då hade beräknats med tillämpning av 13 kap. 3 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Om mannen vid utgången av 1989 hade rätt till tilläggspension i form av ålderspension, ska dock beloppet enligt 2 § 1 beräknas med tillämpning av 12 kap. 2 § första och andra styckena lagen om allmän försäkring i deras lydelse vid utgången av 1989.

Minskning av 90-procentstillägg för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död

9 § Om en änka med tillämpning av 86 kap. 7 § första stycket 2 eller 86 kap. 8 § första stycket 2 har rätt till 90-procentstillägg och inte hade fyllt 50 år vid mannens död eller vid den tidpunkt som avses i 86 kap. 7 § andra stycket eller 86 kap. 8 § andra stycket, ska 90-procentstillägget minskas enligt följande.

90-procentstillägget ska minskas med en femtondel för varje år som änkan är yngre än 50 år vid

1. mannens död, eller
2. den tidpunkt som avses i 86 kap. 7 § andra stycket eller 86 kap. 8 § andra stycket.

Avkortning av 90-procentstillägg när den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Änkor födda 1944 eller tidigare

10 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst 30 år, ska vid beräkningen av 90-procentstillägget hänsyn tas endast till så stor del av beloppet som motsvarar kvoten av

- det antal år för vilka pensionspoäng tillgodoräknas den avlidne och
- talet 30.

Vid beräkningen ska bestämmelserna i 4 § första stycket tillämpas.

11 § Vid tillämpning av 10 § gäller följande bestämmelser:

- 66 kap. 4, 8, 24 och 27–29 §§, och
- 6 kap. 14–19 §§ lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

12 § Avkortning av 90-procentstillägget enligt 10 och 11 §§ ska göras efter minskning av 90-procentstillägget enligt 9 §.

Änkor födda 1945 eller senare

13 § Bestämmelserna i 10–12 §§ gäller även för kvinnor som är födda 1945 eller senare med följande undantag:

– Vid beräkningen enligt 10 § ska inte andra stycket i den paragrafen tillämpas.

– Hänsyn ska dessutom endast tas till det antal år med pensionspoäng som tillgodoräknats för den avlidne till och med 1989.

Vid tillämpning av 10 och 11 §§ ska 66 kap. 8 § inte gälla.

Änkor som har fyllt 65 år eller som dessförinnan fått ålderspension

Grundläggande bestämmelser

14 § Änkepension ska från och med den månad då en änka fyller 65 år beräknas med tillämpning av följande bestämmelser:

1. 2 § 1 och 3 §, om änkan är född 1929 eller tidigare.
2. 2 § 1 och 3 § samt 16–19 §§, om änkan är född under något av åren 1930–1944.
3. 7, 8, 16 och 18–21 §§, dock utan 90-procentstillägg som avses i 2 § 2, om änkan är född 1945 eller senare.

15 § För en änka som får inkomstgrundad ålderspension före den månad hon fyller 65 år gäller följande:

- Änkepensionen beräknas med tillämpning av 2–13 §§.
- Änkepensionen, förutom 90-procentstillägget, och ålderspensionen samordnas enligt 16–21 §§.

Änkor födda 1930–1953

16 § Om en änka, som är född något av åren 1930–1953, har rätt till änkepension och för samma månad får inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension, ska änkepension lämnas endast i den utsträckning den efter eventuell samordning med omställningspension enligt 80 kap. 14 § överstiger ålderspensionen.

Vid tillämpningen av första stycket ska änkans ålderspension i form av tilläggspension beräknas enligt bestämmelserna i 66 kap. 6 § första stycket 1 och andra stycket, 8, 11 och 12 §§ samt i förekommande fall 17 och 25 §§.

Änkor födda 1930–1944

17 § Om en änka som avses i 16 § är född något av åren 1930–1944 har hon, oavsett vad som anges där, rätt till änkepension med sådant belopp att summan av änkepensionen och den inkomstgrundade ålderspensionen enligt 16 § ska motsvara en viss andel av summan av hennes ålderspension i form av tilläggspension, beräknad enligt samma paragraf, och den tilläggspension för den avlidne mannen som avses i 2 § 1. Änkepensionen får dock inte lämnas med högre belopp än vad som följer av 2 § 1.

Den andel som avses i första stycket uppgår till

1. 60 procent om änkan är född 1930,
2. 58 procent om änkan är född 1931,
3. 56 procent om änkan är född 1932,
4. 54 procent om änkan är född 1933,
5. 52 procent om änkan är född 1934, och
6. 50 procent om änkan är född något av åren 1935–1944.

Sent uttag av ålderspension av änkor födda 1930–1953

18 § Vid tillämpning av 16 och 17 §§ ska, om änkan tar ut inkomstgrundad ålderspension som avses i nämnda paragrafer vid en senare tidpunkt än från och med den månad då hon fyllt 65 år, hänsyn tas till den inkomstgrundade ålderspension i form av tilläggspension, beräknad enligt 16 §, som skulle ha betalats ut om hon haft rätt till pensionen från och med den månaden.

Änkepension vid obetalda avgifter för änkor födda 1930–1953

19 § Vid tillämpning av 16 och 17 §§ ska, om pensionspoäng till följd av bristande eller underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats eller har minskats, hänsyn tas till den ålderspension i form av tilläggspension som skulle ha betalats ut om full avgift hade betalats.

Änkor födda 1954 eller senare

20 § Om en änka som är född 1954 eller senare har rätt till änkepension och för samma månad får inkomstgrundad ålderspension, lämnas änke-

pensionen endast i den utsträckning den, efter eventuell samordning med omställningspension enligt 80 kap. 14 §, överstiger ålderspensionen.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Inkomstpension och premiepension ska i detta sammanhang beräknas som om änkan endast hade tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget. I övrigt ska 18 och 19 §§ tillämpas.

21 § Vid beräkning enligt 20 § ska ett tillägg om en pensionspoäng enligt 64 kap. 18, 19 och 21 §§ göras. Tillägget ska göras till det underlag som beräkningen av änkepensionen ska grunda sig på före samordning med kvinnans inkomstgrundade ålderspension.

På detta tillägg ska 7, 8 och 13 §§ tillämpas. Änkepension får emellertid inte betalas ut med högre belopp än vad som följer av 2 § 1.

88 kap. Garantipension till änkepension

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till garantipension till änkepension i 2–7 §§,
- försäkringstid för den avlidne i 8–12 §§,
- beräkning av garantipension till änkepension i 13–17 §§,
- minskning av garantipension för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död i 18 §, och
- avkortning av garantipension när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år i 19 och 20 §§.

Rätten till garantipension till änkepension

Allmänna bestämmelser

2 § En änka som är född 1944 eller tidigare och som är försäkrad enligt 4 och 5 kap., har rätt till garantipension till änkepension enligt 13–20 §§. Sådan rätt finns dock endast om änkan var gift med den avlidne vid utgången av 1989 och vid tidpunkten för dödsfallet samt

1. hade vårdnaden om och stadigvarande sammanbodde med barn under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan, eller

2. vid makens död hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Om villkoret i första stycket 1 inte längre är uppfyllt, upphör rätten till garantipension till änkepension enligt den punkten. Vid bedömningen av rätten till garantipension enligt första stycket 2 ska det i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till pension enligt första stycket 1 upphörde och som om äktenskapet varat till den tidpunkten.

3 § En änka har rätt till garantipension endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för den avlidne enligt 8–12 §§.

4 § En änka har inte rätt till garantipension efter en man som hon inte levde tillsammans med vid dennes död, om hon efter det att sammanlevnaden med mannen upphörde varit sambo med en annan man som hon varit gift med eller har eller har haft barn med.

Med en änka likställd kvinna

5 § Med en änka likställs i fråga om rätt till garantipension en ogift kvinna som är sambo med en ogift man vid hans död, om hon tidigare har varit gift med honom, eller har eller har haft barn med honom.

Den tid under vilken kvinnan oavbrutet varit sambo med mannen fram till dennes död, ska vid tillämpningen av 2 § första stycket 2 likställas med tid i ett äktenskap.

Om änkan gifter sig eller sammanbor

6 § Garantipension får inte lämnas om änkan

1. gifter sig, eller
2. är sambo med en man som hon varit gift med eller har eller har haft barn med.

Om äktenskapet upplöses innan det varat i fem år eller om samboendet upphör inom samma tid, ska garantipensionen lämnas på nytt, om förutsättningarna i övrigt för rätt till sådan pension fortfarande är uppfyllda.

Samordning med sjukersättning

7 § Om en änka för samma månad har rätt till såväl garantipension till änkepension som sjukersättning i form av garantiersättning, lämnas endast den till beloppet största av förmånerna.

Försäkringstid för den avlidne

Grundläggande bestämmelser

8 § Garantipension till änkepension ska beräknas med hänsyn till den försäkringstid som kan tillgodoräknas för den avlidne till och med året före dödsfallet (faktisk försäkringstid).

Som försäkringstid för garantipension till änkepension ska även tillgodoräknas tid från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år (framtida försäkringstid).

Beräkning av faktisk försäkringstid

9 § Som faktisk försäkringstid ska sådan tid för bosättning m.m. räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt 70 kap. 5–11 §§.

10 § Vid beräkning av sådan försäkringstid för bosättning i tidigare hemland som avses i 70 kap. 7–9 §§ ska som försäkringstid för garanti-

pension till änkepension även tillgodoräknas tid från och med det år då den avlidne fyllde 16 år till och med det år då han fyllde 24 år.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Beräkning av framtida försäkringstid

11 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas försäkringstid med minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då han fyllde 16 år till och med året före dödsfallet gäller följande: En framtida försäkringstid ska beräknas som produkten av

– tidsperioden från och med året för dödsfallet till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år, och

– kvoten av den försäkringstid som kan tillgodoräknas den avlidne från och med det år han fyllde 16 år till och med året före dödsfallsåret och fyra femtedelar av hela den faktiska tidsperioden från och med det år då han fyllde 16 år till och med året före dödsfallsåret.

Vid beräkningen ska försäkringstiden avrundas nedåt till närmaste hela antal månader.

Avrundning

12 § Den sammanlagda försäkringstiden för garantipension ska avrundas nedåt till närmaste hela antal år.

Beräkning av garantipension till änkepension

Grundläggande bestämmelser

13 § Beräkningen av garantipensionen ska grunda sig på den änkepension som änkan har rätt till.

Med änkepension avses även sådan efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna avdelning.

14 § Om en änka, som inte har rätt till änkepension, har rätt till garantipension till änkepension och omställningspension, ska beräkningen av garantipension till änkepension grunda sig på omställningspensionen.

15 § Om en änka för tid före den månad då hon fyller 65 år får sådan ålderspension som ska samordnas med änkepension enligt 87 kap. 16–19 §§, ska garantipensionen beräknas med hänsyn till änkepensionen före det att änkepensionen samordnas med ålderspensionen.

Basnivån

16 § Garantipension till änkepension ska för år räknat, om inte annat anges i 18–20 §§, motsvara 2,13 prisbasbelopp (basnivån).

17 § Om en änka har rätt till änkepension eller omställningspension ska basnivån minskas med beloppet för den pensionen. Sådan minskning ska göras efter det att basnivån minskats eller avkortats enligt 18–20 §§.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Minskning av garantipension för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död

18 § Om en änka med tillämpning av 2 § första stycket 2 har rätt till garantipension och inte hade fyllt 50 år vid mannens död eller vid den tidpunkt som avses i 2 § andra stycket, ska garantipensionens basnivå minskas enligt följande.

Garantipensionen ska minskas med en femtondel för varje år som änkan var yngre än 50 år vid

1. mannens död, eller
2. den tidpunkt som avses i 2 § andra stycket.

Avkortning av garantipension när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år

19 § Om det för den avlidne inte enligt 8–12 §§ kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension, ska vid beräkningen av garantipensionen hänsyn tas endast till så stor del av garantipensionens basnivå som motsvarar kvoten av

- det antal år för vilka försäkringstid tillgodoräknas den avlidne och
- talet 40.

20 § Avkortning av garantipensionens basnivå enligt 19 § ska göras efter minskning av garantipensionens basnivå enligt 18 §.

89 kap. Vissa gemensamma bestämmelser om efterlevandepension och efterlevandestöd

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- följsamhetsindexering i 2 §,
- samordning av efterlevandepension och efterlevandestöd med yrkesskadelivränta i 3–10 §§,
- ändring av beslut om efterlevandepension och efterlevandestöd i 11–12 §§, och
- utbetalning av efterlevandepension och efterlevandestöd i 13–15 §§.

Följsamhetsindexering

2 § Vid ingången av varje kalenderår ska barnpension, omställningspension och änkepension räknas om genom följsamhetsindexering enligt 65 kap. 42 § och 43 § första stycket.

Om barnpension, omställningspension eller änkepension ska lämnas först från ett senare år än året för dödsfallet, ska pensionen beräknas som om den hade lämnats redan dödsfallsåret.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Samordning av efterlevandepension och efterlevandestöd med yrkesskadelivränta

Allmänna bestämmelser

3 § Efterlevandepension och efterlevandestöd ska minskas enligt 4–10 §§ för en efterlevande som har rätt till livränta (yrkesskadelivränta) på grund av obligatorisk försäkring enligt någon av följande upphävda lagar:

1. Lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete.
2. Lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar.
3. Lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Detsamma gäller en efterlevande som

1. enligt någon annan författning eller enligt regeringens beslut har rätt till annan livränta, som bestäms eller betalas ut av Försäkringskassan, eller

2. får livränta enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring.

4 § Efterlevandepension och efterlevandestöd ska inte minskas på grund av livränta som lämnas enligt 91 och 92 kap.

Bestämmelser om hur efterlevandelivränta enligt arbetsskadeförsäkringen ska minskas på grund av efterlevandepension och efterlevandestöd finns i 92 kap.

5 § Har livränta eller del av livränta eller livränta för viss tid bytts ut mot ett engångsbelopp, ska det vid beräkning enligt 6–10 §§ anses som om livränta lämnas eller som om den livränta som lämnas har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de försäkringstekniska grunder som tillämpas vid utbytet.

Barnpension och efterlevandestöd

6 § Vid beräkningen ska summan av barnpension och efterlevandestöd minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som barnet för samma tid har rätt till såsom efterlevande.

Minskningen ska i första hand göras på efterlevandestödet. Avdrag på barnpension får göras endast om den avlidne kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

7 § Barnpension får aldrig, på grund av bestämmelserna i 6 §, tillsammans med efterlevandestöd understiga en fjärdedel av det belopp som anges i 82 kap. 3 §.

Omställningspension och garantipension till omställningspension

8 § Vid beräkningen ska summan av omställningspension och garantipension till sådan pension minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den pensionsberättigade för samma tid har rätt till såsom efterlevande.

Minskningen ska i första hand göras på garantipensionen. Avdrag på omställningspension får göras endast om den avlidne kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

Änkepension och garantipension till änkepension

9 § Vid beräkningen ska summan av änkepension och garantipension till sådan pension minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den pensionsberättigade för samma tid har rätt till såsom efterlevande.

Minskningen ska i första hand göras på garantipensionen och därefter på sådan del av änkepension som avses i 87 kap. 2 § 2. Avdrag på sådan del av änkepension som avses i 87 kap. 2 § 1 får göras endast om den avlidne kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

10 § Änkepension får aldrig, på grund av bestämmelserna i 9 §, tillsammans med garantipension till änkepension för månad räknat understiga nio procent av prisbasbeloppet.

Ändring av beslut om efterlevandepension och efterlevandestöd

11 § Ett beslut om efterlevandepension ska ändras om det föranleds av en ändring som har gjorts beträffande den pensionsbehållning eller den pensionspoäng som legat till grund för beräkningen av pensionen.

12 § Ett beslut om efterlevandepension i form av garantipension eller om efterlevandestöd ska ändras om storleken av garantipensionen eller efterlevandestödet påverkas av en ändring som gjorts i fråga om den inkomstrelaterade efterlevandepension eller änkepension som legat till grund för beräkningen av garantipensionen eller efterlevandestödet.

Utbetalning av efterlevandepension och efterlevandestöd

Allmänna bestämmelser

13 § Efterlevandepension och efterlevandestöd ska betalas ut månadsvis. Årspension och efterlevandestöd som beräknas uppgå till högst 2 400 kronor ska dock, om det inte finns särskilda skäl, betalas ut i efterskott en eller två gånger per år. Efter överenskommelse med den efterlevande får utbetalning även i annat fall ske en eller två gånger per år.

14 § Uttag av efterlevandepension får avbrytas genom skriftlig anmälan till Försäkringskassan. Sådan anmälan ska ha kommit in till Försäkringskassan senast månaden före den månad som ändringen avser.

Avrundning

15 § När efterlevandepension och efterlevandestöd beräknas ska den totala årliga ersättningen avrundas till närmaste hela krontal som är delbart med tolv.

Om både garantipension eller efterlevandestöd och inkomstrelaterad efterlevandepension eller änkepension betalas ut samtidigt ska avrundningen ske på garantipensionen eller efterlevandestödet.

III Efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen m.m.

90 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om arbetsskadeersättning m.m. vid dödsfall i 91 kap.

Vidare finns bestämmelser om efterlevandelivränta i 92 kap.

91 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsskadeersättning m.m. vid dödsfall

Innehåll

1 § I detta kapitel finns hänvisningar till bestämmelser om arbetsskadeförsäkring, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- ersättningsformer och grundvillkor i 4 §,
- begravningshjälp i 5 och 6 §§,
- livränta efter försvunna försäkrade i 7 §, och
- retroaktiv ersättning i 8 §.

Hänvisning till bestämmelser om arbetsskadeförsäkring, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning

2 § I 41–44 kap. finns bestämmelser om ersättning från arbetsskadeförsäkringen till försäkrade förvärsarbetande och vissa studerande vid arbetsskada. Dessa bestämmelser gäller också i tillämpliga delar i fråga om förmåner till efterlevande enligt detta kapitel och 92 kap.

Första stycket gäller på motsvarande sätt i fråga om ersättning till efterlevande i form av personskadeersättning eller krigsskadeersättning vid skador som avses i 45 och 46 kap.

3 § Det som i denna underavdelning anges i fråga om arbetsskada gäller även i fråga om skada som avses i 45 och 46 kap.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Ersättningsformer och grundvillkor

4 § Om en försäkrad har avlidit till följd av arbetsskada kan ersättning lämnas i form av

- begravningshjälp enligt 5 §, och
- efterlevandelivränta enligt 92 kap.

Begravningshjälp

5 § Begravningshjälp lämnas med belopp som motsvarar 30 procent av prisbasbeloppet vid tiden för dödsfallet.

6 § Begravningshjälpen lämnas till den som enligt lag ska förvalta den avlidnes egendom.

Livränta efter försvunna försäkrade

7 § Om en försäkrad har försvunnit och det kan antas att han eller hon har avlidit till följd av arbetsskada, gäller samma rätt till livränta som vid dödsfall. Visar det sig senare att den försäkrade är vid liv eller att han eller hon har avlidit av någon annan orsak än arbetsskada, upphör rätten till förmånen.

Retroaktiv ersättning

8 § Rätten till ersättning går förlorad om en ansökan om efterlevande-förmåner inte görs inom sex år

- i fråga om begravningshjälp från dagen för dödsfallet, och
- i fråga om efterlevandelivränta från den dag ersättningen avser.

92 kap. Efterlevandelivränta

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till barnlivränta i 2–5 §§,
- rätten till omställningslivränta i 6–9 §§,
- förmånstiden i 10 och 11 §§,
- beräkning av efterlevandelivränta i 12 och 13 §§,
- ersättningsunderlag för efterlevandelivränta i 14–16 §§,
- begränsningsregler för flera livräntor i 17 §, och
- samordning av efterlevandelivränta med efterlevandepension i 18–20 §§.

Rätten till barnlivränta

2 § Ett barn till en avliden som avses i 91 kap. 4 § har rätt till barnlivränta.

3 § Rätten till barnlivränta upphör när barnet fyller 18 år, om inte något annat följer av 4 §.

4 § Ett barn som har fyllt 18 år och som bedriver studier har rätt till barnlivränta även för studietiden, dock längst till och med juni månad det år då barnet fyller 20 år. Detta gäller dock endast om studierna och studietiden uppfyller de villkor som anges i 81 kap. 5 och 6 §§.

5 § Bestämmelserna om adoptivbarn i 81 kap. 3 § gäller även i fråga om rätt till barnlivränta.

Rätten till omställningslivränta

Allmänna bestämmelser

6 § Omställningslivränta till efterlevande make till en avliden som avses i 91 kap. 4 § kan lämnas i form av

- omställningslivränta, och
- förlängd omställningslivränta.

Vad som sägs om make i detta kapitel tillämpas också i fråga om sådan efterlevande som avses i 83 kap. 4 §.

Vem som kan få omställningslivränta

7 § En efterlevande make har rätt till omställningslivränta under de närmare förutsättningar som anges i 83 kap. 3 §.

Vem som kan få förlängd omställningslivränta

8 § En efterlevande make har rätt till förlängd omställningslivränta under de närmare förutsättningar som anges i 83 kap. 6 och 7 §§.

Omställningslivränta efter flera avlidna

9 § Är någon för samma månad berättigad till omställningslivränta efter flera avlidna, lämnas livränta endast efter den sist avlidne eller, om livräntebeloppen är olika höga, det högsta beloppet.

Förmånstiden

10 § Bestämmelserna i 80 kap. 18–20 §§ om barnpension och omställningspension tillämpas även i fråga om barnlivränta respektive omställningslivränta.

11 § Omställningslivränta lämnas för den tid som anges i fråga om omställningspension i 83 kap. 5 §.

Förlängd omställningslivränta lämnas för tid som anges i fråga om förlängd omställningspension i 83 kap. 8 §.

Beräkning av efterlevandelivränta

Barnlivränta

12 § Barnlivränta för ett efterlevande barn motsvarar för år räknat 40 procent av det ersättningsunderlag som anges i 14–16 §§.

Har flera barn rätt till barnlivränta efter den försäkrade, ska procenttalet ökas med talet 20 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnlivräntebeloppet ska därefter fördelas lika mellan barnen.

Omställningslivränta

13 § Omställningslivränta respektive förlängd omställningslivränta motsvarar, när den försäkrade även efterlämnar barn som har rätt till livränta efter honom eller henne, för år räknat 20 procent av det ersättningsunderlag som anges i 14–16 §§.

Om den försäkrade inte efterlämnar barn som har rätt till livränta efter honom eller henne, motsvarar livräntan 45 procent av ersättningsunderlaget.

Ersättningsunderlag för efterlevandelivränta

Grundläggande bestämmelser

14 § Om den försäkrade fick livränta enligt 43–46 kap. med anledning av förlust av arbetsförmågan till följd av skadan, ska livränta efter honom eller henne grundas på hans eller hennes egen livränta.

Livränta efter någon annan försäkrad ska grundas på vad som enligt 43–46 kap. skulle ha utgjort livränta till honom eller henne vid förlust av arbetsförmågan, om sådan livränta skulle ha börjat lämnas vid tiden för dödsfallet.

Tidigare arbetsskadeersättning

15 § I den utsträckning det är skäligt ska till grund för beräkningen av livränta till efterlevande läggas även följande ersättningar som lämnades till den avlidne med anledning av tidigare arbetskada:

1. Pension.
2. Livränta.
3. Annan ersättning som har trätt i stället för arbetsinkomst.

Högsta ersättningsunderlag

16 § Efterlevandelivränta får inte grundas på högre belopp än som motsvarar 7,5 prisbasbelopp vid den försäkrades död.

Begränsningsregler för flera livräntor

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

17 § Om livräntorna till de efterlevande efter en försäkrad sammantagna överstiger det ersättningsunderlag som anges i 14–16 §§, ska livräntorna sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar detta underlag.

Samordning av efterlevandelivränta med efterlevandepension

18 § Efterlevandelivränta ska minskas om den efterlevande samtidigt har rätt till efterlevandepension med anledning av den inkomstförlust som föranlett livräntan.

Minskningen görs genom att efterlevandelivräntan betalas ut endast i den utsträckning som den överstiger dessa förmåner.

19 § Efterlevandelivräntan ska även minskas enligt 18 § i fråga om pension som enligt utländskt system för social trygghet lämnas med anledning av arbetsskadan.

20 § Bestämmelserna i 44 kap. 5 § om underlåten eller bristande avgiftsbetalning ska tillämpas också när det gäller minskning av efterlevandelivränta enligt 18 §.

IV Efterlevandeskydd i form av premiepension

93 kap. Innehåll och inledande bestämmelser

Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- efterlevandeskydd före pensionstiden i 94 kap.,
- efterlevandeskydd under pensionstiden i 95 kap., och
- vissa gemensamma regler om premiepension till efterlevande i 96 kap.

Inledande bestämmelser

2 § Bestämmelser om premiepension finns i 56–74 kap. (avdelning E) och i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiépensionsmyndigheten. I denna underavdelning finns bestämmelser om efterlevandeskydd inom premiépensionssystemet.

3 § Efterlevandeskydd i form av premiepension kan efter ansökan av pensionsspararen hos Premiépensionsmyndigheten meddelas som

- efterlevandeskydd före pensionstiden, eller
- efterlevandeskydd under pensionstiden.

94 kap. Efterlevandeskydd före pensionstiden

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten att teckna efterlevandeskydd i 3 §,
- premiepensionens storlek, m.m. i 4 och 5 §§,
- giltighetstiden för efterlevandeskyddet i 6–9 §§, och
- vem som får premiepensionen i 10–14 §§.

Allmänna bestämmelser

2 § Ett förordnande om efterlevandeskydd före pensionstiden innebär att det under fem år från pensionsspararens död betalas ut premiepension till hans eller hennes efterlevande.

Rätten att teckna efterlevandeskydd

3 § Efterlevandeskydd för pensionsspararen ska meddelas om

1. pensionsspararen ännu inte har tagit ut någon del av sin premiepension,
2. myndigheten bedömer att skyddet under minst ett år ska kunna bekostas på det sätt som anges i 5 §, och
3. pensionsspararen
 - har barn under 20 år,
 - är gift, eller
 - är ogift men sambo med någon som är ogift och som spararen tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med.

Om en ansökan kommer in till Premiepensionsmyndigheten när pensionsspararen har fyllt 50 år, får efterlevandeskydd före pensionstiden meddelas endast efter en sådan familjehändelse som avses i 6 § andra stycket 2.

Premiepensionens storlek, m.m.

4 § Pensionsspararen får välja om premiepensionen till efterlevande, räknat per år, ska motsvara ett eller två inkomstbasbelopp. Det inkomstbasbelopp som gällde det år då pensionsspararen avled ska tillämpas under hela utbetalningsperioden.

5 § Efterlevandeskyddet bekostas av pensionsspararen genom att kostnaden för skyddet löpande dras av från tillgodohavandet på hans eller hennes premiepensionskonto.

Giltighetstiden för efterlevandeskyddet

6 § Efterlevandeskyddet börjar gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Premiepensionsmyndigheten.

I följande utsträckning börjar dock efterlevandeskyddet att gälla redan vid utgången av den månad ansökan kom in till Premiepensionsmyndigheten:

1. Till den del efterlevandeskyddet avser risken att pensionsspararen avlider som en direkt följd av olycksfall.

2. Om pensionsspararen inte hade fyllt 50 år när ansökan kom in och han eller hon högst tre månader dessförinnan hade gift sig eller fått barn. Om ett faderskap har blivit fastställt genom dom eller genom bekräftelse efter barnets födelse, räknas fristen från det att domen vann laga kraft eller bekräftelsen godkändes enligt 1 kap. 4 § föräldrabalken. Vid adaption räknas fristen från det att rättens beslut om tillstånd till adoptionen vann laga kraft.

7 § Det som sägs i 6 § andra stycket 2 om faderskap gäller även vid sådana föräldraskap som avses i 1 kap. 9 § föräldrabalken.

8 § För att efterlevandeskyddet ska gälla när pensionsspararen avlider måste någon av förutsättningarna i 3 § första stycket 3 vara uppfylld.

9 § I följande fall upphör efterlevandeskyddet att gälla:

1. Om pensionsspararen anmäler till Premiepensionsmyndigheten att han eller hon avstår från efterlevandeskydd. Skyddet upphör i sådant fall att gälla vid utgången av den månad då anmälan kom in till myndigheten eller vid det senare månadsskifte som har angetts i anmälan.

2. Om pensionsspararen begär att få ut premiepension, upphör efterlevandeskyddet vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska betalas ut.

3. Om tillgodohavandet på premiepensionskontot inte längre är tillräckligt stort för att bekosta skyddet. Skyddet upphör dock i sådant fall tidigast 30 dagar från det att Premiepensionsmyndigheten har sänt ett meddelande till pensionsspararen om att skyddet kommer att upphöra.

Vem får premiepensionen?

10 § Vid förordnande om efterlevandeskydd före pensionstiden kan premiepension till efterlevande lämnas endast till personer inom den krets som avses i 3 § första stycket 3. Pensionsspararen kan genom ett skriftligt meddelande till Premiepensionsmyndigheten bestämma vilken eller vilka av dessa personer som ska få premiepensionen.

Pensionsspararen får genom nytt skriftligt meddelande till myndigheten ändra det som har bestämts enligt första stycket.

11 § Pensionsspararens barn har rätt att få pensionsbelopp under hela utbetalningsperioden, om de är under 20 år vid pensionsspararens död. Om ett pensionsbelopp ska betalas ut till flera barn, ska det delas lika mellan dem.

12 § Om pensionsspararen inte enligt 10 § har bestämt vem eller vilka som ska få premiepensionen eller om det pensionsspararen har bestämt inte kan verkställas, ska pensionen lämnas till den avlidne pensionsspa-

rarens make eller sambo. Finns inte make eller sambo, ska pensionen lämnas till pensionsspararens barn.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

13 § Om den som är berättigad till pensionen avlider under utbetalningsperioden, övergår rätten till pensionen till den som då har den bästa rätten enligt 10 och 12 §§.

14 § För den som har fått rätt till premiepension till efterlevande enligt förordnande om efterlevandeskydd före pensionstiden gäller de bestämmelser som avser pensionsspararen i

1. 67 kap. 5 § om premiepensionskonto,
2. 4 § lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten om återbäring, och
3. 7 § lagen med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten om information till pensionsspararna.

95 kap. Efterlevandeskydd under pensionstiden

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten att teckna efterlevandeskydd i 4 och 5 §§,
- premiepensionens storlek i 6 §,
- giltighetstiden för efterlevandeskyddet i 7 och 8 §§, och
- vem som får premiepensionen i 9 och 10 §§.

Allmänna bestämmelser

2 § Ett förordnande om efterlevandeskydd under pensionstiden innebär att det vid pensionsspararens död till hans eller hennes efterlevande make eller sambo betalas ut livsvarig premiepension till efterlevande.

3 § En ansökan om efterlevandeskydd under pensionstiden ska göras samtidigt med att pensionsspararen första gången begär att få ut premiepension.

Om pensionsspararen senare gifter sig eller inleder ett sådant samboförhållande som avses i 4 §, får ansökan göras inom tre månader från det att äktenskapet ingicks eller samboförhållandet inleddes. Detta gäller dock inte om pensionsspararen var gift eller sambo med samma person när spararen första gången begärde att få ut premiepension.

Rätten att teckna efterlevandeskydd

4 § Efterlevandeskydd för pensionsspararen ska meddelas om pensionspararen

- är gift, eller
- är ogift men sambo med någon som är ogift och som spararen tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med.

5 § Efterlevandeskyddet gäller bara om pensionsspararen vid sin död var gift eller sambo med den person med vilken han eller hon var gift eller sambo vid ansökan om skyddet.

I fråga om sambor krävs också att inte någon av dem var gift med någon annan vid dödsfallet.

Premiepensionens storlek

6 § Omfattningen av efterlevandeskyddet ska beräknas med utgångspunkt i tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto. Pensionsspararens egen premiepension ska då räknas om.

Beräkningarna ska göras så att pensionsspararens egen premiepension och premiepensionen till efterlevande blir lika stora när samma andel av pensionen tas ut.

Giltighetstiden för efterlevandeskyddet

7 § Efterlevandeskyddet börjar i fall som avses i 3 § första stycket att gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska lämnas till pensionsspararen.

I fall som avses i 3 § andra stycket börjar efterlevandeskyddet att gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Premiepensionsmyndigheten.

8 § Om äktenskapet eller samboförhållandet upplöses på annat sätt än genom dödsfall, ska Premiepensionsmyndigheten på begäran av pensionsspararen räkna om försäkringen till att gälla bara på spararens liv.

Vem får premiepensionen?

9 § Premiepension till efterlevande vid förordnande om efterlevandeskydd under pensionstiden lämnas endast till en sådan person som avses i 4 §.

10 § För den som fått rätt till premiepension till efterlevande enligt 9 §, gäller sedan pensionsspararen avlidit de bestämmelser som avser pensionsspararen med undantag för

- 59 kap. 3 § om tidigaste tidpunkt för uttag av pension,
- 94 kap.,
- övriga bestämmelser i detta kapitel, och
- 111 kap. 8 §.

96 kap. Vissa gemensamma bestämmelser om premiepension till efterlevande

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- uttag av premiepension i 2 §,
- ändring av beräkningsunderlag och pensionsrätt i 3 §, och
- utbetalning av premiepension i 4 §.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. F

Uttag av premiepension

2 § Premiepension till efterlevande lämnas utan ansökan från och med månaden efter den då pensionsspararen eller den som tidigare hade rätt till pensionen har avlidit.

Den som har fått rätt till premiepension till efterlevande enligt 95 kap. får återkalla sitt uttag av premiepension, och ändra den andel av pensionen som tas ut. I sådana fall gäller 59 kap. 10 §. Vid nytt uttag efter återkallelse och vid ökat uttag gäller bestämmelserna om ansökan i 114 kap. 4 § och bestämmelserna om förmånstid efter ansökan i 59 kap. 4 §.

Ändring av beräkningsunderlag och pensionsrätt

3 § I ärenden om premiepension till efterlevande tillämpas bestämmelserna i

- 73 kap. 2–4 §§ om ändring av beräkningsunderlag för allmän ålderspension, och
- 67 kap. 28–32 §§ om ändrad pensionsrätt, såvitt gäller premiepension till efterlevande enligt 95 kap.

Utbetalning av premiepension

4 § Bestämmelserna i 74 kap. om utbetalning av allmän ålderspension gäller även premiepension till efterlevande.

I Inledande bestämmelser

97 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

Innehåll

1 § I avdelning G finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad m.m. (bostadsstöd).

2 § Förmåner enligt denna avdelning är

- bostadsbidrag till barnfamiljer eller till personer i åldern 18–28 år, och
- bostadstillägg till den som får sjukersättning, pension eller vissa liknande förmåner.

3 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser om bostadsstöd.

Vidare finns bestämmelser om

- bostadsbidrag i 98–102 kap., och
- bostadstillägg i 103–107 kap.

Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 108–121 kap. (avdelning H).

II Bostadsbidrag

98 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om bostadsbidrag i 99 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till bostadsbidrag i 100 kap.,
- beräkning av bostadsbidrag i 101 kap., och
- särskilda handlägningsregler för bostadsbidrag i 102 kap.

99 kap. Allmänna bestämmelser om bostadsbidrag

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2–4 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- definitioner i 5 §,
- personer som likställs med makar i 6 §,

- bevisregler i 7 och 8 §§, och
- ansökan i 9 §.

Inledande bestämmelser

2 § Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn, och
3. umgängesbidrag till den som på grund vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

3 § Rätten till bostadsbidrag och bidragets storlek är beroende av den försäkrades bidragsgrundande inkomst och de andra omständigheter som anges i denna underavdelning.

4 § Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Definitioner

5 § När det gäller bostadsbidrag avses med

1. hushåll: barnfamiljer, makar utan barn och ensamstående utan barn,
2. barn: den som är under 18 år eller som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395), och
3. makar: makar som lever tillsammans.

Personer som likställs med makar

6 § När det gäller bostadsbidrag ska sambor likställas med makar.

Bevisregel

7 § När det gäller bostadsbidrag ska personer som är gifta med varandra anses bo tillsammans om inte den som ansöker om bostadsbidrag eller den som får bidraget visar något annat.

8 § Om det på grund av omständigheterna är sannolikt att två personer är sambor, ska dessa likställas med sambor. Detta gäller inte om den som ansöker om bostadsbidrag eller den som bidraget betalas ut till visar att de inte är sambor.

Ansökan

9 § Ansökan som avser makars bostad ska vara gemensam om det inte finns särskilda skäl för att ansökan görs av den ena maken.

100 kap. Rätten till bostadsbidrag

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

Allmänna bestämmelser

Bidrag till kostnader för bostad

2 § Bostadsbidrag i form av bidrag till kostnader för bostad kan lämnas till

- barnfamiljer, och
- hushåll utan barn.

Sådant bidrag lämnas endast till en försäkrad som bor i en bostad som han eller hon äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt. Det krävs dessutom att den försäkrade är folkbokförd i bostaden. Om det finns särskilda skäl, får bidrag dock lämnas för kostnaderna för en bostad där den försäkrade inte är folkbokförd.

Särskilt bidrag och umgängesbidrag

3 § Bostadsbidrag i form av särskilt bidrag kan lämnas till familjer med barn som avses i 4, 7 och 8 §§.

Bostadsbidrag i form av umgängesbidrag kan lämnas till den som tidvis bor med barn i fall som avses i 6 §.

Barnfamiljer

Hushåll med hemmavarande barn

4 § Bostadsbidrag kan lämnas till en försäkrad som har vårdnaden om och varaktigt bor tillsammans med barn.

Bostadsbidrag kan lämnas även för barn som för vård eller undervisning inte varaktigt bor hemma men vistas hemma under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolfrierier.

5 § Om ett barns föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet, har den förälder som barnet är folkbokfört hos rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§.

Försäkrade som tidvis bor med barn

6 § Bostadsbidrag kan lämnas till en försäkrad som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Bostadsbidrag enligt första stycket lämnas endast för bostäder som

- omfattar minst två rum utöver kök eller kokvrå, och
- har en bostadsyta som uppgår till minst 40 kvadratmeter.

Barn i familjehem m.m.

7 § Bostadsbidrag kan lämnas till en försäkrad som efter en myndighets beslut har tagit emot barn för vård i familjehem, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader.

8 § När ett barn bor i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende, kan bidrag lämnas även till föräldern eller föräldrarna, om det finns särskilda skäl.

Barn som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp

9 § Bestämmelserna i 4–7 §§ gäller endast i tillämpliga delar i fråga om barn som är över 18 år och som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Hushåll utan barn

10 § Bostadsbidrag till hushåll utan barn kan lämnas till en försäkrad som har fyllt 18 år.

11 § Bostadsbidrag enligt 10 § kan inte lämnas om den försäkrade eller dennes make

1. har fyllt 29 år,
2. har barn som berättigar till bostadsbidrag till barnfamiljer, eller
3. får bostadstillägg eller på grund av bestämmelser om inkomstprövning inte får sådant tillägg.

En försäkrad som avses i 6 § första stycket har rätt till bostadsbidrag till hushåll utan barn utan hinder av första stycket 2, om det finns hinder mot att lämna bostadsbidrag till barnfamiljer enligt 6 § andra stycket.

Förmånstiden

12 § Bidrag lämnas från och med månaden efter den då rätten till bidrag har uppkommit till och med den månad då rätten till bidrag har ändrats eller upphört.

Om rätten till bidrag uppkommit eller upphört den första dagen i en månad, ska dock bidraget lämnas eller upphöra från och med den månaden.

13 § Ett beslut om bidrag får avse längst tolv månader.

14 § Bidrag får inte lämnas för längre tid tillbaka än ansökningsmånaden. Bidrag får dock lämnas för en längre tid tillbaka, om en ansökan om bidrag avseende höjning av hyra eller avgift ges in till Försäkringskassan

inom en månad från den dag den försäkrade fick kännedom om hyres- eller avgiftshöjningen.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

15 § Om ett barn avlider i en barnfamilj som avses i 4–9 §§ och familjen redan har ansökt om eller får bostadsbidrag får bidraget lämnas som om barnet alltjämt levde till och med den sjätte månaden efter dödsfallet. Detta gäller längst till och med den månad när familjen flyttar från bostaden.

101 kap. Beräkning av bostadsbidrag

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

Bidragsgrundande inkomst

Huvudregler

2 § Den försäkrades bidragsgrundande inkomst är summan av

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 §,
3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 5 §,
4. del av egen och barns förmögenhet enligt 6–10 §§,
5. del av barns inkomst av kapital enligt 11 och 12 §§ och
6. vissa andra inkomster enligt 13 §.

3 § Den bidragsgrundande inkomsten ska avse samma kalenderår som bostadsbidraget och ska anses vara lika fördelad på varje månad i kalenderåret.

Inkomstslaget näringsverksamhet

4 § Överskottet eller underskottet av en näringsverksamhet enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas respektive minskas med

1. avdrag enligt 16 kap. 32 § inkomstskattelagen för utgift för egen pension intill ett belopp motsvarande ett halvt prisbasbelopp,
2. avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap. inkomstskattelagen,
3. avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap. inkomstskattelagen, och
4. avdrag för underskott från tidigare beskattningsår enligt 40 kap. inkomstskattelagen,

- samt minskas respektive ökas med
5. återfört avdrag för avsättning till periodiseringsfond, och
 6. återfört avdrag för avsättning till expansionsfond.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

Inkomstslaget kapital

5 § Överskottet eller underskottet i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas respektive minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,
2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och
3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Överskottet eller underskottet enligt första stycket ska minskas respektive ökas med statligt räntebidrag för den bostad för vilken bostadsbidrag söks, om bidraget tagits upp som intäkt.

Förmögenhet

6 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kr, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försärad samt för varje barn som avses i 100 kap. 4 och 9 §§.

7 § Tillägg för makars förmögenhet ska fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.

Tillägg för barns förmögenhet ska fördelas lika mellan makar.

8 § Som förmögenhet räknas sådan förmögenhet som skulle ha varit skattepliktig enligt den upphävda lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, beräknad med bortseende från privatbostadsfastighet eller bostadsrätt för vilken bostadsbidrag söks och skulder med säkerhet i denna egendom.

Förmögenheten beräknas per den 31 december det år som bostadsbidraget avser.

Vissa undantag för barns förmögenhet

9 § Som ett barns förmögenhet räknas inte ett belopp som motsvarar ersättning som barnet

1. har fått med anledning av personskada eller kränkning, om ersättningen inte avser ersättning för kostnader, eller
2. har fått från en försäkring med anledning av att barnet ådragit sig skada genom olycksfall eller sjukdom, om ersättningen inte avser ersättning för sakskada.

Första stycket gäller även en fordran som avser sådana ersättningar. Om ersättningen till någon del är skattepliktig enligt inkomstskattelagen (1999:1229) gäller undantaget beloppet före beskattning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

10 § Vid beräkningen av ett barns förmögenhet ska sådana tillgångar undantas som barnet har förvärvat genom

1. gåva eller testamente,
2. förmånstagarförordnande vid försäkring eller pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande, och
3. avkastning av och sådant som trätt i stället för sådan egendom som avses i 1 eller 2.

Ett undantag enligt första stycket förutsätter dock att förvärvet har skett från någon annan än barnets förmyndare och att det är förenat med villkor

- som innebär att egendomen ska stå under förvaltning av någon annan än förmyndaren, utan bestämmanderätt för denne, och
- som anger vem som i stället ska utöva förvaltningen.

Barns inkomst av kapital

11 § Om ett eller flera barn som avses i 100 kap. 4 och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, ska till den försäkrades bidragsgrundande inkomst läggas varje barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas 5 § första stycket.

12 § Tillägg enligt 11 § ska fördelas lika mellan makar.

Vissa andra inkomster

13 § Med vissa andra inkomster enligt 2 § 6 avses följande:

1. Inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital.
2. Studiemedel i form av studiebidrag, utom den del som avser tilläggsbidrag.
3. Skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad.
4. Skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år ska beaktas för det senare året.

Kostnader för bostad

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka bostadskostnader som beaktas när det gäller bostadsbidrag.

Beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer

Grundläggande bestämmelser

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

15 § Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 17–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 117 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 58 500 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

16 § Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

17 § Bostadsbidrag får inte lämnas för fler än tre barn.

Bidrag till kostnader för bostad

18 § Bostadsbidrag lämnas månadsvis som bidrag till kostnader för bostad med 50 procent av den del av bostadskostnaden per månad som för familjer med

- ett barn överstiger 2 000 kronor men inte 5 300 kronor,
- två barn överstiger 2 000 kronor men inte 5 900 kronor, och
- tre eller flera barn överstiger 2 000 kronor men inte 6 600 kronor.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om någon medlem av familjen är funktionshindrad.

19 § Om en förälder är under 29 år och inte får särskilt bidrag enligt 22 §, ska bidrag enligt 18 § beräknas på den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 kronor.

20 § Vid tillämpning av bestämmelserna om bostadskostnader i 18 § ska Försäkringskassan bortse från bostadskostnader som avser bostadsytor som överstiger

1. 80 kvadratmeter för hushåll med ett barn,
2. 100 kvadratmeter för hushåll med två barn,
3. 120 kvadratmeter för hushåll med tre barn,
4. 140 kvadratmeter för hushåll med fyra barn, och
5. 160 kvadratmeter för hushåll med fem eller flera barn.

Större bostadsytor än som anges i första stycket får beaktas, om någon medlem av familjen är funktionshindrad.

21 § Försäkringskassan ska beakta bostadskostnader upp till följande belopp per månad, trots bestämmelserna i 20 § första stycket:

1. 3 000 kronor för hushåll med ett barn,
2. 3 300 kronor för hushåll med två barn,
3. 3 600 kronor för hushåll med tre barn,
4. 3 900 kronor för hushåll med fyra barn, och
5. 4 200 kronor för hushåll med fem eller flera barn.

- 22 §** Bostadsbidrag lämnas månadsvis som särskilt bidrag med
- 950 kronor till familjer med ett barn,
 - 1 325 kronor till familjer med två barn, och
 - 1 750 kronor till familjer med tre eller flera barn.

Umgängesbidrag

- 23 §** Bostadsbidrag lämnas månadsvis som umgängesbidrag med
- 300 kronor för ett barn,
 - 375 kronor för två barn, och
 - 450 kronor för tre eller flera barn.

Om det i hushållet finns såväl hemmavarande barn som sådana barn som avses i 99 kap. 2 § 3 lämnas umgängesbidrag med 75 kronor per månad för varje barn som berättigar till umgängesbidrag.

Beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn

Grundläggande bestämmelser

- 24 §** Bostadsbidrag till hushåll utan barn beräknas enligt 26–28 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, ska bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

- 25 §** Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

Bidrag till kostnader för bostad

- 26 §** Bostadsbidrag i form av bidrag till kostnaderna för bostaden lämnas med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 kronor men inte 2 600 kronor.

- 27 §** Om bostadskostnaden överstiger det belopp som anges i 26 § lämnas bostadsbidrag med 50 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 3 600 kronor.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om den försäkrade eller hans eller hennes make är funktionshindrad.

- 28 §** Vid tillämpning av bestämmelserna om bostadskostnader i 26 och 27 §§ ska Försäkringskassan bortse från bostadskostnader som avser bostadsytor som överstiger 60 kvadratmeter.

Större bostadsyta än som anges i första stycket får beaktas, om den försäkrade eller hans eller hennes make är funktionshindrad.

Undantag när bidragsbehov saknas

29 § Om det är uppenbart att den försäkrade på grund av hushållets inkomst eller förmögenhet eller någon annan omständighet inte behöver det bostadsbidrag som kan beräknas, får Försäkringskassan efter särskild utredning avslå en ansökan om bidrag eller dra in eller sätta ned bidraget.

Ett sådant beslut får fattas även om viss inkomst eller förmögenhet inte ska räknas in i den bidragsgrundande inkomsten.

102 kap. Särskilda handlägningsregler för bostadsbidrag

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, och
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

Preliminärt bostadsbidrag

2 § Preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst och ska så nära som möjligt motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas.

3 § Vid tillämpningen av 100 kap. 15 § ska bostadsbidraget beräknas som om barnet fortfarande levde och grundas på barnets ekonomiska förhållanden månaden före dödsfallet.

4 § Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

Slutligt bostadsbidrag

5 § Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter den tidpunkt när taxeringsbeslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) senast ska ha meddelats.

6 § Bestäms det slutliga bostadsbidraget till högre belopp än det som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, ska skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till lägre belopp än det som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, ska skillnaden betalas tillbaka enligt vad som anges i avdelning 112 kap. 9, 11–14 och 22 §§.

Belopp under 1 200 kronor ska varken betalas ut eller betalas tillbaka.

7 § Belopp som ska betalas ut enligt 6 § första stycket ska ökas med ett tillägg. Tillägget på det överskjutande beloppet beräknas med ledning av

den statslåneränta som gällde vid utgången av det kalenderår som bidraget avser.

På belopp som ska betalas tillbaka enligt 6 § första stycket ska en avgift betalas. Avgiften på återbetalningsbeloppet beräknas med ledning av den statslåneränta som gällde vid utgången av det kalenderår som bidraget avser.

Regeringen meddelar föreskrifter om beräkningen av tillägget och avgiften.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

Omrövning vid ändrade förhållanden

8 § Beslut om preliminärt bidrag ska ändras om något har inträffat som påverkar storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om ändringen endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

9 § Om den försäkrades taxering eller studiemedel i form av studiebidrag ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om sökanden begär det eller om Försäkringskassan tar upp frågan.

En fråga om nytt slutligt bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp efter utgången av femte året efter det taxeringsår som taxeringsbeslutet avser eller sjätte året efter det att studiebidraget lämnades.

Utbetalning till annan än den försäkrade

10 § På begäran av den försäkrade får Försäkringskassan besluta att bidraget ska betalas ut till någon annan än honom eller henne.

11 § Om det finns synnerliga skäl, får Försäkringskassan på framställning av socialnämnden betala ut bidraget till en lämplig person eller till nämnden.

III Bostadstillägg

103 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om bostadstillägg i 104 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till bostadstillägg i 105 kap.,
- beräkning av bostadstillägg i 106 kap., och
- särskild handläggningsordning i 107 kap.

104 kap. Allmänna bestämmelser om bostadstillägg

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelse i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- personer som likställs med ogifta i 3 §, och
- personer som likställs med gifta i 4 §.

Inledande bestämmelse

2 § Bostadstillägg är ett inkomstprövat tillägg till vissa andra socialförsäkringsförmåner och lämnas i form av

- bostadstillägg, och
- särskilt bostadstillägg.

Personer som likställs med ogifta

3 § När det gäller bostadstillägg likställs med ogift person en bidragsberättigad person som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make, om inte särskilda skäl talar mot detta.

Personer som likställs med gifta

4 § När det gäller bostadstillägg likställs sambor med makar.

Kommer det fram omständigheter som gör det sannolikt att två personer är sambor, ska dessa likställas med sambor, om inte den som ansöker om bostadstillägg eller som sådant bidrag betalas ut till visar att de inte är sambor.

105 kap. Rätten till bostadstillägg

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- vilka förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–7 §§,
- bostadskostnader i 8 och 9 §§,
- samordning med bostadsbidrag i 10 §, och
- förmånstiden i 11 och 12 §§,

Inledande bestämmelser

2 § Bostadstillägg till vissa andra förmåner kan lämnas enligt 3–7 §§.

Den som får bostadstillägg kan dessutom få särskilt bostadstillägg.

Vilka förmåner kan ge rätt till bostadstillägg?

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

Huvudregler

3 § Bostadstillägg kan lämnas till den som får någon av följande förmåner:

1. sjukersättning eller aktivitetsersättning,
2. hel allmän ålderspension,
3. änkepension, eller
4. pension eller invaliditetsförmån enligt lagstiftningen i en stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under förutsättning att förmånen motsvarar svensk pension eller ersättning enligt 1–3.

Särskilt om änkepension

4 § Bostadstillägg kan också lämnas till en änka som inte får änkepension enbart på grund av samordningsbestämmelserna i 80 kap. 14 §

5 § Bostadstillägg lämnas trots bestämmelserna i 3 och 4 §§ inte till en kvinna som

1. är född 1945 eller senare och får änkepension på grund av dödsfall efter 2002 eller,
2. enbart får änkepension för tid från och med den månad då hon fyller 65 år.

Särskilt om ålderspension

6 § Bostadstillägg lämnas trots bestämmelserna i 3 § inte till en pensionär som enbart får ålderspension för tid före den månad då han eller hon fyller 65 år.

Särskilt om vilande sjukersättning eller aktivitetsersättning

7 § Bostadstillägg kan också lämnas när sjukersättning eller aktivitetsersättning har vilandeförklarats enligt 39 kap. 14–16 §§ eller har dragits in i fall som avses i 110 kap. 16–19 §§.

Bostadskostnader

8 § Bostadstillägg lämnas endast för den bostad där den försäkrade har sitt huvudsakliga boende (permanentbostaden). För bostad i särskild boendeform lämnas bostadstillägg endast för boende i lägenhet eller för boende i en- eller tvåbäddsrum.

9 § Bostadstillägg lämnas inte för sådan bostadskostnad som fastställs med beaktande av den försäkrades inkomst.

Samordning med bostadsbidrag

10 § Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av preliminärt bostadsbidrag enligt 102 kap.

Förmånstiden

11 § Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

12 § Ett beslut om bostadstillägg får avse en tid av tolv månader. Om det finns särskilda skäl får bostadstillägg beviljas för längre tid, dock längst för 36 månader.

106 kap. Beräkning av bostadstillägg

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 7–15 §§,
- reduceringsinkomst i 16–19 §§,
- häktade eller intagna m.fl. i 20 §,
- beräkning av bostadstillägg i 21–25 §§, och
- beräkning av särskilt bostadstillägg i 26–30 §§,

Allmänna bestämmelser

Beräkningsunderlag

2 § Storleken på bostadstillägget är beroende av den försäkrades, och om den försäkrade är gift, även makens

- bidragsgrundande inkomst, och
- reduceringsinkomst.

Bidragsgrundande inkomst

3 § När det gäller bostadstillägg avses med bidragsgrundande inkomst den inkomst enligt 7–15 §§ för år räknat, som någon kan antas komma att få under den närmaste tiden.

4 § I fråga om en försäkrad som är gift beräknas den bidragsgrundande inkomsten för den försäkrade och hans eller hennes make var för sig.

5 § När det gäller bostadstillägg avses med reduceringsinkomst den bidragsgrundande inkomst som återstår efter det att beräkning gjorts enligt 16–19 §§.

6 § I fråga om makar ska reduceringsinkomsten för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda reduceringsinkomst.

Bidragsgrundande inkomst

Grundläggande bestämmelse

7 § Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,
3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § för året före det år då ansökan om bostadstillägg görs,
4. del av förmögenhet enligt 10–14 §§, och
5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

Inkomstslaget näringsverksamhet

8 § Överskottet eller underskottet av en näringsverksamhet beräknat enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas respektive minskas i enlighet med vad som anges i 101 kap. 4 § 1 och 4.

Inkomstslaget kapital

9 § Överskottet eller underskottet i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas respektive minskas i enlighet med vad som anges i 101 kap. 5 § första stycket.

Förmögenhet

10 § Förmögenhet enligt 7 § 4 beräknas per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs.

11 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten ska göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor för den som är ogift och 200 000 kronor för makar. Det framräknade förmögenhetsbeloppet avrundas nedåt till helt tusental kronor.

12 § I fråga om makar ska värdet av förmögenhet för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda förmögenhet efter avdrag enligt 11 §.

13 § Som förmögenhet räknas sådan förmögenhet som skulle ha varit skattepliktig enligt den upphävda lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

14 § Vid tillämpning av 13 § ska det bortses från värdet av sådan privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som avses i 2 kap. 13 respektive 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som utgör den försäkrades permanentbostad samt från skulder med säkerhet i denna egendom.

För försäkrade som har sin bostad i särskild boendeform ska detsamma gälla i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som utgör permanentbostad för den försäkrades make.

Vissa andra inkomster

15 § Med vissa andra inkomster enligt 7 § 5 avses detsamma som i 101 kap. 13 § 1–3 samt ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringar för sjukfall som inträffat före år 1991.

Reduceringsinkomst

Grundläggande bestämmelser

16 § Reduceringsinkomsten är summan av

1. sjukersättning, aktivitetsersättning eller pension enligt 105 kap. 3 §,
2. pension eller invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
3. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
4. del av förmögenhet enligt 7 § 4,
5. 50 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
6. 50 procent av de delar av inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen, och
7. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.

Fribelopp

17 § Det fribelopp som avses i 16 § ska motsvara 2,17 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,935 prisbasbelopp för den som är gift.

18 § Om den försäkrade får sjukersättning eller aktivitetsersättning eller motsvarande utländsk förmån ska i stället för vad som anges i 17 § ett avdrag göras med ett belopp som motsvarar garantinivån för hel sådan ersättning enligt 38 kap. 18 och 19 §§. Detta gäller dock längst till och med månaden före den då den försäkrade fyller 65 år.

19 § Om den försäkrade får mer än en förmån som enligt 105 kap. 3 och 4 §§ berättigar till bostadstillägg, ska avdrag göras enligt 17 eller 18 § efter vad som är mest förmånligt för honom eller henne.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

Häktade eller intagna, m.fl.

20 § När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska Försäkringskassan bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som föranleds av att den försäkrade

- är häktad,
- är intagen i kriminalvårdsanstalt,
- är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård, eller
- på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453).

Beräkning av bostadstillägg

21 § Bostadstillägg ska motsvara differensen mellan den försäkrades

- bostadskostnad enligt 22–24 §§ och
- den del av reduceringsinkomsten som anges i 25 §.

22 § Från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år beaktas 93 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift. För annan tid beaktas 91 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 4 500 kr för den som är ogift och 2 250 kronor för den som är gift.

För var och en av makar ska bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

23 § Vid boende i tvåbäddsrum i särskild boendeform beaktas inte bostadskostnader till den del de överstiger 2 250 kronor per månad för var och en av de boende.

24 § Vid beräkningen av bostadskostnad enligt 22 §, för makar den gemensamma, ska även hemmavarande barns andel av bostadskostnaden räknas med under förutsättning att barnet inte har fyllt 20 år och inte är självförsörjande. Detsamma ska gälla så länge barnet får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

25 § Den del av reduceringsinkomsten som avses i 21 § är

- 62 procent av inkomsten till den del den inte överstiger ett prisbasbelopp och
- 50 procent av överskjutande inkomst.

Beräkning av särskilt bostadstillägg

Huvudregel

26 § Särskilt bostadstillägg ska lämnas med det belopp som den försäkrades inkomster efter avdrag för skälig bostadskostnad understiger en skälig levnadsnivå i övrigt, allt räknat per månad.

Skälig bostadskostnad

27 § Från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år anses som skälig bostadskostnad enligt 26 § högst

- 6 200 kronor för den som är ogift, och
- 3 100 kronor för den som är gift.

För annan tid gäller beloppen 5 700 kronor respektive 2 850 kronor.

Skälig levnadsnivå i övrigt

28 § Beloppet för skälig levnadsnivå i övrigt enligt 26 § är en tolftedel av

- 1,294 prisbasbelopp för den som är ogift, och
- 1,084 prisbasbelopp för den som är gift.

Inkomster

29 § Vid tillämpning av 26 § ska följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetablell enligt 11 kap. 6 § skattebetalningslagen (1997:483). Om det för den försäkrade inte kan beslutas någon tillämplig skattetablell ska den skatte- och avgiftssats användas som följer av den skattetablell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.

2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 3 efter avdrag med 30 procent.

3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 4.

4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 5. När det gäller sådan del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 101 kap. 13 § 1 ska den inkomsten tas upp efter avdrag för de skatter och avgifter som följer av bestämmelserna i 1 och 2 om inkomsten inte hade undantagits från beskattning i Sverige på grund av 3 kap. 9–14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal.

5. Bostadstillägg enligt 21 §.

30 § Inkomsterna enligt 29 § 1–3 ska sammanlagda alltid anses utgöra lägst en tolftedel av det för den försäkrade gällande fribeloppet enligt 17–19 §§ efter avdrag för beräknad preliminär skatt enligt 29 § 1. I fråga om makar ska inkomsterna för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda inkomster.

För den som är född 1938 eller senare ska från och med den månad då han eller hon fyller 65 år inkomsterna, i stället för de belopp som anges i

- 17 §, alltid, efter avdrag för beräknad preliminär skatt enligt första stycket, anses utgöra lägst en tolfedel av
- 2,13 prisbasbelopp för den som är ogift, och
 - 1,9 prisbasbelopp för den som är gift.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. G

107 kap. Särskilda handlägningsregler för bostadstillägg

Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 §§, och
 - utbetalning av bostadstillägg i 5 och 6 §§.

Omprövning vid ändrade förhållanden

2 § Bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

3 § Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan,
- pension enligt utländsk lagstiftning, eller
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

- sådant belopp som avses i 106 kap. 17–19 §§,
- preliminärt bostadsbidrag enligt 102 kap., eller
- taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 106 kap. 14 §.

4 § En ändring av bostadstillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. En ändring av bostadstillägget ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Gäller det höjning av tillägget ska även 105 kap. 11 § beaktas.

Utbetalning av bostadstillägg

5 § Bostadstillägg ska betalas ut månadsvis. Årsbeloppet ska avrundas till närmaste hela kronotal som är delbart med tolv.

6 § Bostadstillägg som understiger 25 kronor per månad betalas inte ut. Om särskilt bostadstillägg ingår eller om äldreförsörjningsstöd betalas ut, ska dock bostadstillägget alltid betalas ut.

I Inledande bestämmelser

108 kap. Innehåll

1 § I avdelning H finns

- gemensamma bestämmelser om förmåner m.m. i 109–112 kap.,
 - gemensamma bestämmelser om handläggning m.m. i 113–119 kap.,
- och
- vissa organisatoriska bestämmelser i 120 och 121 kap.

II Gemensamma bestämmelser om förmåner m.m.

109 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- förmåner vid intagning i anstalt eller vård på institution m.m. i 110 kap.,
- andra gemensamma regler om förmåner i 111 kap., och
- återkrav och ränta i 112 kap.

110 kap. Förmåner vid intagning i anstalt eller vård på institution m.m.

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 4–11 §§
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 12–22 §§,
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 §§,
- förmåner vid ålderdom i 26–29 §§,
- förmåner till efterlevande i 30–34 §§,
- bostadsstöd i 35 och 36 §§, och
- gemensamma bestämmelser i 37–40 §§.

Allmänna bestämmelser

2 § Ersättningar enligt denna balk ska enligt vad som anges i detta kapitel dras in, minskas eller betalas ut till annan för försäkrade som är häktade, intagna i anstalt eller vårdas på institution eller dylikt.

3 § Såsom intagen räknas även den som olovligen avvikit från häkte eller anstalt eller som vistas utom anstalt med anledning av permission.

Familjeförmåner

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Graviditetspenning och föräldrapenningsförmåner

4 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning.

5 § Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren.

Barnbidrag

6 § Om socialnämnden begär det får Försäkringskassan besluta att familjehemsförälder till ett barn som har placerats av socialnämnden ska få barnbidraget.

Har ett barn placerats i enskilt hem av någon annan än socialnämnden, får Försäkringskassan besluta att familjehemsföräldern ska få barnbidraget om den som annars skulle få bidraget begär det.

7 § Om ett barn vid ingången av en viss månad vårdas i ett hem för vård eller boende inom socialtjänsten, har det kommunala organ som svarar för vårdkostnaden rätt att få barnbidraget för den månaden som bidrag till täckning av kostnaderna för vården. Uppkommer överskott, ska detta redovisas till den som annars är berättigad att få bidraget.

Underhållsstöd

8 § Underhållsstöd lämnas inte för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden

1. på statens bekostnad får vård på institution eller annars kost och logi,

2. bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

3. vårdas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

Vårdbidrag

9 § För den som vårdas på en institution som tillhör eller till vars drift det betalas ut bidrag från staten, en kommun eller ett landsting, lämnas vårdbidrag endast om vården kan beräknas pågå högst sex månader. Det samma gäller om han eller hon vårdas utanför institutionen genom dess försorg eller i annat fall vårdas utanför en sådan institution och staten, kommunen eller landstinget är huvudman för vården.

10 § Är den beräknade vårdtiden längre än sex månader kan vårdbidrag, trots vad som anges i 9 §, lämnas för ett svårt sjukt barn under högst tolv

månader om en förälder i betydande omfattning regelbundet behöver vara närvarande på institutionen som en del av behandlingen av barnet.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

11 § Om den för vilken bidrag på grund av 9 § inte lämnas tillfälligt inte vårdas genom huvudmannens försorg, lämnas ersättning för sådan tid om denna uppgår till minst tio dagar per kvartal eller till minst tio dagar i följd.

Förmåner vid sjukdom eller arbetsskada

Sjukpenning

12 § Sjukpenning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. fullgör någon annan tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud än grundutbildning som är längre än 60 dagar,
2. är intagen i sådant hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med stöd av 3 § i samma lag,
3. är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt, eller
4. i annat fall än som anges i 2 eller 3 av någon annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad.

13 § För varje dag då en försäkrad, som får sjukpenning, vistas i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol eller narkotika, ska han eller hon betala för sitt uppehälle på begäran av den som svarar för vårdkostnaderna.

14 § Utan hinder av 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas utom anstalt och bereds tillfälle att förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning

15 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om rehabiliteringspenning.

Sjukersättning och aktivitetsersättning

16 § Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är

1. häktad eller intagen i anstalt, eller
2. intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av slutna ungdomsvård.

Förmåner lämnas dock från och med den trettionde dagen före frigivningen.

17 § Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid under vilken den försäkrade vistas utanför anstalt enligt 58 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

18 § Försäkringskassan får medge en nära anhörig, som för sitt uppehälle är beroende av den försäkrade, rätt att helt eller delvis få sjukersättning eller aktivitetsersättning som enligt 16 § annars inte ska lämnas. Utbetalning av del av förmån till nära anhörig ska i första hand ske från inkomstrelaterad ersättning.

19 § Om den som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Det samma gäller för tid när den försäkrade vistas utanför anstalt enligt 56 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

Arbetsskadeersättning m.m.

20 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om sjukpenning enligt 42, 45 och 46 kap.

Bestämmelserna i 16–19 §§ tillämpas även i fråga om livränta till den försäkrade enligt 43, 45 och 46 kap.

Smittbärrpenning

21 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om smittbärrpenning.

Närståendepenning

22 § Bestämmelserna i 12 och 14 §§ tillämpas även i fråga om närståendepenning.

Särskilda förmåner vid funktionshinder

Handikappersättning

23 § Bestämmelserna i 9 och 11 §§ tillämpas även i fråga om handikappersättning.

Assistansersättning

24 § Assistansersättning lämnas inte för tid när den funktionshindrade

1. vårdas på en institution som tillhör staten, en kommun eller ett landsting,
2. vårdas på en institution som drivs med bidrag från staten, en kommun eller ett landsting,
3. bor i en gruppbostad, eller
4. vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

25 § Om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas även för tid när den funktionshindrade vårdas för kortare tid på sjukhus eller deltar i verksamhet enligt 24 § 4.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Förmåner vid ålderdom

26 § Bestämmelserna i 27–29 §§ gäller allmän ålderspension och äldre-försörjningsstöd. När det gäller äldreförsörjningsstöd tillämpas även vad som sägs om bostadstillägg i 35 och 36 §§.

27 § Den försäkrade ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon

1. är häktad eller intagen i anstalt, eller
2. vistas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast när staten bekostar vistelsen.

28 § Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när han eller hon vistas utanför anstalt enligt 58 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

29 § Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när han eller hon dessutom är berättigad till sjukersättning eller livränta men förmånen enligt 16 eller 20 § inte ska lämnas.

Förmåner till efterlevande

Omställnings-, änke- och garantipension

30 § Om den som får omställnings- eller änkepension och garantipension till sådan pension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt eller är häktad skall, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet i månaden.

Denna begränsning gäller inte för tid under vilken den pensionsberättigade vistas utanför anstalt enligt 58 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

31 § Om den som får en förmån som avses i 30 § första stycket vistas i ett familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Dessamma gäller för tid när en pensionsberättigad vistas utanför anstalt enligt 56 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

32 § Bestämmelserna i 30 och 31 §§ gäller endast under förutsättning att den pensionsberättigade inte dessutom får allmän ålderspension eller äldreförsörjningsstöd.

33 § Om ett barn sedan minst trettio dagar i följd på statens bekostnad vårdats på anstalt eller annars fått kost och bostad, får efterlevandestöd inte lämnas. Sådan förmån får dock lämnas för tid när barnet är inackorderat vid sameskola.

34 § Bestämmelserna i 33 § hindrar inte att efterlevandestöd får lämnas i fråga om en elev i specialskola för tid när eleven vistas utom skolan. För sådan tid ska 11 § tillämpas på motsvarande sätt.

Bostadsstöd

35 § Om någon som har rätt till bostadstillägg vistas eller bor i en särskild boendeform eller i ett liknande boende är han eller hon berättigad till bostadstillägg för sin ursprungliga permanentbostad under högst sex månader från det att Försäkringskassan har bedömt vistelsen eller boendet i den särskilda boendeformen som stadigvarande.

36 § I fråga om den som är intagen i anstalt och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske eller från och med den månad då den intagne påbörjar en vistelse utanför anstalt enligt 58 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

Gemensamma bestämmelser

Ersättning endast för del av kalendermånad

37 § Ska ersättning betalas ut endast för del av en kalendermånad, beräknas ersättningen för varje dag till en trettiondel av månadsbeloppet och avrundas till närmaste högre kronval. Detsamma gäller om garanti-pension till omställnings- eller änkepension ska minskas enligt 30 § för del av kalendermånad.

Vad som sägs i första stycket gäller inte sjuklön.

Hur den försäkrade ska betala för sitt uppehälle

38 § När den försäkrade ska betala för sitt uppehälle sker betalningen genom att Försäkringskassan, efter skatteavdrag enligt skattebetalningslagen (1997:483), gör avdrag från ersättningen när den ska betalas ut.

När det gäller graviditetspenning, tillfällig föräldrapenning, sjukpenning, rehabiliteringspenning och smittbärrpenning ska det innehållna beloppet betalas ut till den som har begärt avdraget.

39 § Avdraget för uppehälle uppgår till 80 kronor för dag.

När det gäller graviditetspenning, tillfällig föräldrapenning, sjukpenning, rehabiliteringspenning och smittbärrpenning får avdraget utgöra högst en tredjedel av ersättningens belopp efter skatteavdrag. I

övriga fall får avdraget utgöra högst en tredjedel av förmånernas månadsbelopp efter skatteavdrag delat med 30. Avdraget på förmånen ska avrundas till närmaste lägre kronantal.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

40 § Om den försäkrade samtidigt får flera ersättningar enligt denna balk ska endast ett avdrag göras från de sammantagna förmånerna.

111 kap. Andra gemensamma bestämmelser om förmåner

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- sammanträffande av förmåner vid retroaktiv utbetalning i 2–5 §§,
- sjukdom, skada eller dödsfall på grund av brott i 6–8 §§,
- utmätning, pantsättning och överlåtelse av fordran i 9–11 §§,
- preskription i 12–15 §§, och
- skadestånd i 16 och 17 §§,

Sammanträffande av förmåner vid retroaktiv utbetalning

2 § Om Försäkringskassan har betalat ut en ersättning enligt denna balk till en försäkrad och senare beviljar den försäkrade en annan ersättning enligt balken retroaktivt för samma tid som den tidigare utbetalade ersättningen avser gäller följande. Avdrag på den retroaktiva ersättningen ska göras med det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut för perioden om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

Vad som sägs i första stycket gäller också när den först utbetalda ersättningen är en sådan ersättning enligt någon annan författning som Försäkringskassan eller en arbetslöshetskassa fattar beslut om.

3 § Vid utbetalning av äldreförsörjningsstöd för förfluten tid till en bidragsberättigad, vars make tidigare har fått en sådan förmån för samma tid, ska den senare förmånen minskas på sådant sätt att det sammanlagda beloppet under denna tid motsvarar de ersättningar som skulle ha betalats ut om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

Första stycket gäller även bostadstillägg.

4 § Vid utbetalning av efterlevandepension för tid före ansökningsmånaden ska beloppet minskas om det för samma tid tidigare har betalats ut efterlevandepension till någon annan efterlevande. Minskningen ska ske med det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

Första stycket gäller även efterlevandelivränta.

5 § Om någon som har rätt till periodisk ersättning enligt denna balk har fått ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) ska retroaktivt beviljad ersättning på begäran av socialnämnden betalas ut till nämnden. Betalning till socialnämnden ska göras, till den del den ersätt-

ningsberättigade inte har återbetalat biståndet och det återstående beloppet överstiger 1 000 kronor, med det belopp som motsvarar vad socialnämnden sammanlagt har betalat ut till den ersättningsberättigade och dennes familj för eller under den tid som den retroaktiva ersättningen avser.

Det som anges i första stycket gäller inte assistansersättning eller sjuklön från en arbetsgivare.

Sjukdom, skada eller dödsfall på grund av brott

6 § Ersättning på grund av sjukdom eller skada som betalas ut av Försäkringskassan får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen har ådragit sig sjukdomen eller skadan vid uppsåtligt brott som han eller hon har dömts för genom dom som har vunnit laga kraft.

7 § Efterlevandepension, efterlevandestöd eller efterlevandelivränta ska dras in om den som är berättigad till ersättningen genom brottslig gärning uppsåtligen har berövat den avlidne livet eller medverkat till brottet enligt 23 kap. 4 eller 5 § brottsbalken.

Förmånerna får även dras in eller sättas ned, om den efterlevande på något annat sätt än som sägs i första stycket har vållat dödsfallet genom en handling för vilken ansvar ådömts honom eller henne genom dom som vunnit laga kraft.

8 § Om någon inom den krets som avses i 94 kap. 3 § första stycket 3 har begått ett brott som avses i 14 kap. 15 § försäkringsavtalslagen (2005:104) mot pensionsspararen eller mot någon annan inom samma krets, eller har medverkat till ett sådant brott på det sätt som avses i 14 kap. 15 § försäkringsavtalslagen, ska det som där föreskrivs om förlust av rätt till försäkringsersättning gälla rätt till premiepension till efterlevande.

Detsamma gäller om den som skulle ha haft rätt till premiepension till efterlevande enligt 95 kap. 4 § har begått ett brott som avses i 14 kap. 15 § försäkringsavtalslagen mot pensionsspararen eller har medverkat till ett sådant brott på det sätt som sägs där.

Utmätning, pantsättning och överlåtelse av fordran

9 § En försäkrads fordran på ersättning som inestår hos Försäkringskassan får inte utmätas. En fordran på sådan ersättning får inte heller pantsättas eller överlåtas innan den är tillgänglig för lyftning.

10 § Bestämmelserna i 9 § hindrar inte utmätning enligt vad som föreskrivs i 7 kap. utsköningsbalken.

11 § Bestämmelserna i 9 § gäller även för tillgodohavande på premiepensionskonto.

Preskription

Huvudregler

12 § Om en ersättning som beslutats enligt denna balk inte har lyfts före utgången av andra året efter det då beloppet blev tillgängligt för lyftning, är fordran på beloppet preskriberad. Detta gäller inte sjuklön som betalas ut av en arbetsgivare.

Preskriptionslagen (1981:130) gäller inte för en enskilds fordringar på pension enligt balken om inte annat följer av första stycket.

Barnbidrag

13 § Om barnbidrag inte har lyfts före utgången av året efter det då bidraget blev tillgängligt för lyftning är fordran på beloppet preskriberad.

Underhållsstöd

14 § Om beslutat underhållsstöd som hänför sig till en viss månad inte har lyfts inom sex månader efter utgången av den månaden, är fordran på beloppet preskriberad.

Bilstöd

15 § Om beslutat bilstöd inte har använts inom sex månader från det att den som beviljats bilstöd fått besked om att stödet kan betalas ut är fordran på beloppet preskriberad.

Skadestånd

16 § Om någon har rätt till ersättning enligt denna balk, är detta inte något hinder mot att göra gällande anspråk på skadestånd utöver ersättningen.

17 § Ersättning enligt denna balk får inte återkrävas från den som är skyldig att betala skadestånd till den ersättningsberättigade.

Första stycket gäller inte i fråga om sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

112 kap. Återkrav och ränta

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- återbetalning av ersättning i 2–10 §§,
- eftergift i 11–14 §§,
- ränta i 15–18 §§,
- dröjsmålsränta i 19 och 20 §§,
- eftergift av ränta och dröjsmålsränta i 21 §, och
- avdrag på ersättning (kvittning) i 22–25 §§.

Återbetalning av ersättning

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. H

Huvudregler

2 § Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten ska besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt denna balk, om den försäkrade eller den som annars har fått ersättningen har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp genom att

1. lämna oriktiga uppgifter, eller
2. underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

3 § I fråga om efterlevandepension, efterlevandestöd, livränta till efterlevande och premiepension till efterlevande kan återbetalningskrav ställas även då förutsättningarna i 2 § första stycket är uppfyllda när det gäller den avlidne.

Minskad pensionsrätt m.m.

4 § Har inkomst-, tilläggs- eller efterlevandepension betalats ut och minskas därefter pensionsrätt eller pensionspoäng på grund av bristande eller underlåten avgiftsbetalning enligt 64 kap. 9 och 21 §§ ska Försäkringskassan besluta om återbetalning av för mycket utbetald pension.

5 § Om en tjänsteman enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har överfört värdet av pensionsrätt för inkomstpension och värdet av rätt till tilläggs pension till gemenskaperna och den fastställda pensionsrätten för inkomstpension eller fastställda pensionspoäng därefter har sänkts, ska Försäkringskassan enligt 6 § återkräva av honom eller henne det som har överförts för mycket.

6 § Återkrav enligt 5 § ska ske om sänkningen beror på att pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete har sänkts eller på att pensionsrätt eller pensionspoäng inte borde ha tillgodoräknats till följd av bestämmelserna i 64 kap. 9 och 21 §§ om bristande eller underlåten avgiftsbetalning. I andra fall ska beloppet återkrävas endast om den som överfört värdet av pensionsrättigheter genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har orsakat att pensionsrätt eller pensionspoäng har fastställts felaktigt eller med ett för högt belopp.

Närmare om premiepension

7 § När det gäller premiepension ska Premiepensionsmyndigheten besluta om återbetalning enligt 2 § bara om felet belastar övriga pensionssparare eller kan innebära en avsevärd påverkan på framtida utbetalningar av pension till pensionsspararen. Detta gäller också i fråga om premiepension till efterlevande.

Underhållsstöd

8 § Har underhållsstöd lämnats felaktigt eller med för högt belopp, ska Försäkringskassan besluta om återkrav av beloppet från den som det har betalats ut till, även om förutsättningarna enligt 2 § inte är uppfyllda.

Bostadsbidrag

9 § Har bostadsbidrag lämnats felaktigt eller med för högt belopp ska Försäkringskassan besluta om återbetalning även i andra fall än som avses i 2 § eller i bestämmelserna om slutlig avstämning enligt 102 kap. 6 §.

Interimistiska beslut

10 § Om ett sådant interimistiskt beslut som avses i 116 kap. 2 § har fattats och det senare bestäms att ersättning inte ska lämnas eller ska lämnas med lägre belopp är den försäkrade inte skyldig att betala tillbaka utbetalad ersättning i andra fall än som anges i 2 §.

Eftergift

Huvudregel

11 § Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt 2–10 §§.

Bostadsbidrag

12 § När det gäller bostadsbidrag ska det vid bedömning av om det finns särskilda skäl för eftergift särskilt beaktas vilken förmåga sökanden och dennes medsökande har att kunna betala tillbaka bidraget.

13 § Om sökanden eller dennes medsökande medvetet eller av oaktsamhet lämnat felaktiga uppgifter till grund för bedömningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges.

14 § För att rätten till eftergift ska kunna prövas när det gäller bostadsbidrag ska skyldigheten enligt 114 kap. 44–46 §§ att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts av sökanden och dennes medsökande. Om de inte har anmält ändrade förhållanden kan eftergift ändå prövas om de inte skäligen borde ha insett att de var skyldiga att göra en sådan anmälan.

Ränta

Huvudregler

15 § En person som är återbetalningsskyldig enligt bestämmelserna i 2–6, 8 eller 9 § ska betala ränta på det återkrävda beloppet om Försäkringskassan avseende det återkrävda beloppet har

1. träffat avtal med honom eller henne om en avbetalningsplan, eller
2. medgett honom eller henne anstånd med betalningen.

Räntan ska beräknas från den dag då avtalet om avbetalningsplanen träffades eller anståndet medgavs. Ränta ska dock inte betalas för tid innan återkravet har förfallit till betalning.

16 § Räntan enligt 15 § ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Premiepension

17 § En person som är återbetalningsskyldig för premiepension enligt 7 § ska betala ränta på det felaktigt utbetalda beloppet med basränta enligt 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) från utbetalningsdagen till och med dagen för Premiépensionsmyndighetens beslut om återkrav.

Bostadsbidrag

18 § Ränta ska inte tas ut på sådan avgift som avses i 102 kap. 7 § andra stycket.

Dröjsmålsränta

Huvudregel

19 § Om ett belopp som har återkrävts enligt bestämmelserna i 2–6 och 8–10 §§ inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet.

För uttag av dröjsmålsränta gäller i tillämpliga delar räntelagen (1975:635).

Bostadsbidrag

20 § Dröjsmålsränta ska inte tas ut på sådan avgift som avses i 102 kap. 7 § andra stycket.

Eftergift av ränta och dröjsmålsränta

Huvudregel

21 § Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på ränta och dröjsmålsränta enligt 15–19 §§.

Avdrag på ersättning (kvittning)

Allmänna bestämmelser

22 § Avdrag på ersättning enligt denna balk får, i den utsträckning det är skäligt, göras om den ersättningsberättigade enligt beslut av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning.

Det som anges i första stycket gäller inte sjuklön och inte heller ersättning som avses i lagen (2008:000) om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

Närmare om premiepension

23 § Har Försäkringskassan gjort avdrag enligt 22 § med anledning av beslut om återbetalning av premiepension ska det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

Närmare om förmåner till efterlevande

24 § Om Försäkringskassan har beslutat om återbetalning av inkomstgrundad efterlevandepension eller änkepension och det till följd av beslutet om sänkt sådan pension beviljas efterlevandestöd eller garantipension till omställningspension eller till änkepension retroaktivt för samma tid, ska avdrag för den återkrävda pensionen i första hand göras på den retroaktivt beviljade förmånen, i den utsträckning betalning inte redan har skett.

25 § Om Försäkringskassan har beslutat om återbetalning av efterlevandestöd eller garantipension till omställningspension eller till änkepension, ska avdrag för den återkrävda förmånen i första hand göras på retroaktivt beviljad inkomstgrundad efterlevandepension eller änkepension som avser samma tid som återkravet, i den utsträckning betalning inte redan har skett.

III Gemensamma bestämmelser om handläggning

m.m.

113 kap. Innehåll m.m.

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- handläggning av ärenden i 114 kap.,
- självbetjäningstjänster via Internet i 115 kap.,
- beslut i 116 kap.,
- ändring, omprövning och överklagande av beslut i 117 kap.,
- behandling av personuppgifter i 118 kap., och
- straffbestämmelser i 119 kap.

2 § I denna underavdelning finns bl.a. bestämmelser som gäller utöver eller i stället för bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223) och förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

114 kap. Handläggning av ärenden

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningsområdet i 2 och 3 §§,
- ansökan och anmälan m.m. i 4–12 §§,
- utredning och uppgiftsskyldighet i 13–28 §§,
- uppgiftsskyldighet för andra än parter i 29–34 §§,
- bevisupptagning vid allmän domstol i 35 §,
- undantag från sekretess i 36–40 §§,
- anmälan om bosättning eller arbete i Sverige i 41–43 §§,
- skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i 44–46 §§, och
- indragning och nedsättning av ersättning i 47–53 §§.

Tillämpningsområdet

2 § Detta kapitel gäller vid handläggningen av ärenden om förmåner, m.m. enligt denna balk hos Försäkringskassan.

Bestämmelserna i 4, 8, 10, 11, 13 och 15 §§ gäller på motsvarande sätt vid handläggningen av ärenden enligt balken hos Premiepensionsmyndigheten.

3 § När det är särskilt angivet ska vissa av bestämmelserna även tillämpas vid handläggningen hos Skatteverket.

Ansökan och anmälan m.m.

Ansökan m.m.

4 § Den som vill begära en förmån (sökanden) ska ansöka om den skriftligen. Detsamma gäller för ökning av en förmån.

En ansökan om en förmån ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet och ska vara egenhändigt undertecknad. Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete.

5 § När det gäller bostadsbidrag ska barn som avses i 100 kap. 4 § och som är över 18 år på ansökningshandlingen själva intyga de uppgifter som rör barnet, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Beträffande bostadstillägg och äldreomsorgsstöd skall, om den försäkrade är gift, uppgifter om faktiska förhållanden lämnas på heder och samvete även av den försäkrades make.

Beträffande förlängt underhållsstöd enligt 18 kap. 6 § ska ansökan göras av den studerade själv, även om han eller hon ännu inte fyllt 18 år.

6 § Trots vad som anges i 4 § behöver ansökan inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 7 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Assistansersättning när kommunen enligt 15 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har anmält behov av ersättning till Försäkringskassan.

Om handikappersättning eller vårdbidrag har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. tilläggs pension i 59 kap. 6 §,

2. änkepension i 80 kap. 15 §, och

3. premiepension till efterlevande i 96 kap. 2 § första stycket.

7 § Oberoende av vad som anges i 6 § kan uppgifter behöva lämnas enligt 13 §.

8 § Bestämmelser om ansökan via Internet finns i 115 kap. 4–8 §§.

9 § Bestämmelserna i 4, 7 och 8 §§ gäller även i fråga om ansökan om något annat än en förmån som ska göras enligt en bestämmelse i balken.

Avvisning av ansökan

10 § Om ansökan är så ofullständig att den inte kan läggas till grund för någon prövning i sak ska Försäkringskassan avvisa den.

Om ansökan inte i övrigt uppfyller föreskrifterna i 4 § andra stycket eller det som annars är särskilt föreskrivet ska Försäkringskassan också avvisa ansökan.

11 § Försäkringskassan får inte avvisa ansökan enligt 9 § om sökanden inte först har förelagts att avhjälpa bristen vid påföljd att ansökan annars kommer att avvisas. Ett sådant föreläggande får delges.

Ansökan till fel myndighet, m.m.

12 § Om en ansökan, anmälan eller liknande som gäller allmän ålderspension och som ska göras till Försäkringskassan i stället har kommit in till Premiepensionsmyndigheten, ska den anses inkommen till Försäkringskassan samma dag. Detsamma ska gälla om ansökan, anmälan eller liknande ska göras till Premiepensionsmyndigheten och den i stället har kommit in till Försäkringskassan.

Huvudregler

13 § Försäkringskassan ska se till att ärendet blir tillräckligt utrett.

Den enskilde är skyldig att lämna de uppgifter som är av betydelse för bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av denna balk. För sådant uppgiftslämnande gäller även 4 § andra stycket, om inte särskilda skäl talar mot det.

Utredningsbefogenheter

14 § När det behövs för bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av denna balk får Försäkringskassan

1. göra förfrågan hos den försäkrades arbetsgivare, läkare eller någon annan som kan antas kunna lämna behövliga uppgifter,
2. besöka den försäkrade,
3. begära ett särskilt läkarutlåtande eller ett utlåtande av viss läkare eller någon annan sakkunnig, samt
4. begära att den försäkrade genomgår undersökning av viss läkare eller någon annan utredning eller deltar i ett särskilt möte (avstämning-möte) för bedömning av den försäkrades medicinska tillstånd och arbetsförmåga samt behovet av och möjligheterna till rehabilitering.

Utbetalning utomlands

15 § För utbetalning utomlands får det krävas bevis om att rätten till förmånen består.

Graviditetspenning

16 § När det gäller graviditetspenning får Försäkringskassan begära att kvinnan ger in ett utlåtande från sin arbetsgivare.

Tillfällig föräldrapenning

17 § När det gäller tillfällig föräldrapenning som avses i 13 kap. 17 § andra meningen och 24 § får Försäkringskassan kräva att en förälder ger in särskilt intyg av arbetsgivare eller någon annan som kan ge upplysning om arbetsförhållandena.

Försäkringskassan får också kräva att en förälder styrker sin rätt till föräldrapenningsförmån i samband med föräldrautbildning eller deltagande i en behandling av ett sjukt eller funktionshindrat barn genom intyg av den som anordnat utbildningen eller ordinerat behandlingen.

18 § När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska läkarutlåtande ges in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i 13 kap. 29 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräcklig utredning för att bedöma rätten till ersättning.

Sjukpenning

19 § När det gäller sjukpenning ska den försäkrade, om Försäkringskassan begär det, ge in en skriftlig särskild försäkran avseende nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom. Den särskilda försäkran ska innehålla en utförligare beskrivning av den försäkrades arbetsuppgifter och egna bedömning av arbetsförmågan än det som har uppgetts i ansökan. Uppgifterna i den särskilda försäkran ska lämnas på heder och samvete.

Sjukersättning och aktivitetsersättning

20 § Som villkor för rätt till eller ökning av sjukersättning eller aktivitetsersättning får anges att den försäkrade under högst 30 dagar ska vara intagen på visst sjukhus eller vistas på vårdinrättning för försäkringsmedicinsk utredning.

Arbetskadeersättning m.m.

21 § Försäkringskassan och allmän förvaltningsdomstol har i den utsträckning som det behövs för att bestämma skadeersättning, rätt att hos myndighet som utövar tillsyn över arbetsgivares verksamhet begära undersökning av arbetsförhållanden eller att, om det finns särskilda skäl eller det gäller en annan försäkrad än en arbetstagare, själva göra en sådan undersökning.

Smittbärappenning

22 § Till en ansökan om smittbärappenning som grundas på beslut enligt 48 kap. 5 § 1 ska det fogas en kopia av beslutet eller ett intyg med uppgift om beslutets innehåll.

Till en ansökan om smittbärappenning som grundas på sådant förhållande som anges i 48 kap. 5 § 2 eller en ansökan om resekostnadsersättning ska det fogas ett intyg om den företagna åtgärden.

Närståendepenning

23 § Till en ansökan om närståendepenning ska det fogas ett utlåtande av en läkare som ansvarar för den sjukes vård och behandling. Utlåtandet ska innehålla uppgifter om den vårdades sjukdomstillstånd.

Kravet på läkarutlåtande gäller inte om det hos Försäkringskassan finns utredning om det som avses i första stycket och utredningen är tillräcklig för att bedöma ersättningsfrågan.

Handikappersättning och vårdbidrag

24 § Som villkor för rätt till eller ökning av handikappersättning eller vårdbidrag får det anges att den försäkrade respektive barnet under högst 30 dagar ska vara intagen på ett visst sjukhus.

25 § Efter föreläggande av Skatteverket, Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten eller allmän förvaltningsdomstol ska en enskild, i den omfattning och inom den tid som har angetts i föreläggandet, meddela sådana upplysningar som är av betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om allmän ålderspension.

Förmåner till efterlevande

26 § Som villkor för utbetalning av efterlevandestöd, efterlevandepension eller efterlevandelivränta får det krävas en förklaring på heder och samvete av den efterlevande att denne inte vet om en försvunnen person är i livet och, i fråga om livränta, hur eller varför personen har försvunnit.

Kostnader

27 § För kostnader som en försäkrad eller någon annan har med anledning av sådan utredning som avses i 14, 20 och 24 §§ lämnas ersättning i enlighet med föreskrifter som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar.

För kostnader som en försäkrad har för läkarundersökning eller läkarutlåtande i samband med ansökan om vårdbidrag, sjukersättning, aktivitetsersättning eller handikappersättning lämnas ersättning enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Andra parter än den försäkrade

28 § Bestämmelserna om utredningsåtgärder i 13 § samt 14 § 1 och 2 gäller i tillämpliga delar även

- betalningsskyldiga för underhållsstöd, och
- efterlevande i fråga om deras rätt till efterlevandeförmåner.

Uppgiftsskyldighet för andra än parter

Myndigheter, arbetsgivare och försäkringsinrättningar

29 § Myndigheter, arbetsgivare och uppdragsgivare samt försäkringsinrättningar ska på begäran lämna Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten, Skatteverket och allmän förvaltningsdomstol uppgifter som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna balk.

Arbetsgivare och uppdragsgivare är även skyldiga att lämna sådana uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena som behövs i ett ärende om arbetsskadeförsäkring.

Arbetslöshetskassor

30 § Arbetslöshetskassor ska på begäran lämna uppgifter enligt 30 § till Skatteverket, Premiepensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om allmän ålderspension, särskilt pensionstillägg, efterlevandepension och efterlevandestöd.

Banker och andra penninginrättningar

31 § Banker och andra penninginrättningar ska på begäran lämna uppgifter enligt 29 § till Försäkringskassan och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om bostadsbidrag, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Centrala studiestödsnämnden

32 § Centrala studiestödsnämnden ska till Försäkringskassan lämna uppgifter om vilka studerande som beviljats studiehjälp i form av studiebidrag för det andra kvartalet varje år.

Ansvariga för grundutbildning av totalförsvarspliktiga

33 § Den som är ansvarig för grundutbildning av en totalförsvarspliktig enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt ska underrätta Totalförsvarets pliktverk om utbetalad dagersättning samt i förekommande fall om att utbildningen har avbrutits.

Den som bedriver skola

34 § Den som driver en skola ska lämna de uppgifter som behövs i fråga om förlängt barnbidrag.

Bevisupptagning vid allmän domstol

35 § Försäkringskassan får i ärenden om arbetsskadeförsäkring, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning begära att tingsrätt håller förhör med vittne eller sakkunnig. För förhöret ska i tillämpliga delar gälla det som föreskrivs om bevisupptagning utom huvudförhandling.

Ingen är skyldig att inställa sig vid en annan tingsrätt än den inom vars domkrets han eller hon vistas. Ersättning till den som har inställt sig för att höras lämnas med skäligen belopp som rätten bestämmer och betalas av Försäkringskassan.

Undantag från sekretess

36 § Sekretess hindrar inte att Skatteverket, Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol på begäran får lämna ut uppgifter om ersättningar enligt denna balk eller enligt lagstiftning om annan jämförbar ekonomisk förmån till

1. en försäkringsinrättning, ett försäkringsbolag eller en arbetsgivare, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån, och
2. ett utländskt socialförsäkringsorgan, om uppgiften behövs där vid tillämpningen av en internationell överenskommelse som Sverige har anslutit sig till.

37 § Sekretess hindrar inte att allmän förvaltningsdomstol på begäran får lämna ut uppgifter som avses i 36 § till en arbetslöshetskassa, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån.

38 § Sekretess hindrar inte att Skatteverket och Premiepensionsmyndigheten på begäran får lämna ut uppgifter rörande inkomstgrundad ålderspension eller efterlevandepension till en arbetslöshetskassa, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån.

39 § Bestämmelserna i 36 och 37 §§ gäller även för utlämnande av uppgift från varje annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden om ersättningar enligt denna balk eller enligt lagstiftning om annan jämförbar ekonomisk förmån.

40 § Sekretess hindrar inte att Försäkringskassan får lämna ut uppgift till arbetsgivaren om vad som framkommit vid sjukkontroll enligt 14 § 1 och 2, under förutsättning att uppgiften behövs för ställningstagande till arbetstagarens rätt till sjuklön under sjuklöneperioden. Uppgiften får avse om arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom eller nedsättningens omfattning.

Anmälan om bosättning eller arbete i Sverige

41 § Den som bosätter sig i Sverige och som inte är folkbokförd här ska anmäla sig till Försäkringskassan.

En utsänd statsanställd som avses i 5 kap. 4 § första stycket och som inte är folkbokförd här ska anmäla sig till Försäkringskassan.

42 § En anmälan om arbete i Sverige som görs av den som arbetar här utan att vara bosatt i landet ska göras till Försäkringskassan.

43 § Den som lämnar Sverige för en tid som kan antas ha betydelse för socialförsäkringsskyddet enligt 5 eller 6 kap. ska anmäla detta till Försäkringskassan.

Skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

44 § Den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt denna balk ska anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen.

Det som anges i första stycket kan avse

1. bosättning i Sverige eller utlandsvistelse,
2. bostadsförhållanden,
3. civilstånd, vårdnad och sammanboende med vuxen eller barn,

4. hälsotillstånd,
5. försvarsarbete i Sverige eller utomlands,
6. arbetsförmåga,
7. inkomstförhållanden, och
8. utländsk socialförsäkringsförmån.

När det anses motiverat får det krävas att uppgifterna enligt första stycket lämnas på det sätt som föreskrivs i 4 §.

45 § Anmälan enligt 44 § ska göras så snart som möjligt och senast fjorton dagar efter det att den anmälningsskyldige fick kännedom om förändringen.

46 § Det som anges om anmälningsskyldighet i 44 och 45 §§ gäller också för betalningsskyldiga för underhållsstöd i fråga om anstånd.

Indragning och nedsättning av ersättning

Försummad uppgifts- eller anmälningsskyldighet

47 § Ersättning enligt denna balk som betalas ut av Försäkringskassan får dras in eller sättas ned om den försäkrade eller den som annars får ersättningen

1. medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktig eller vilseledande uppgift,
2. inte har lämnat uppgift enligt 13 §, eller
3. inte har anmält ändrade förhållanden enligt 44 och 45 §§.

Indragningen eller nedsättningen får avse viss tid eller gälla tills vidare. Det som anges i första stycket gäller endast om det är fråga om ett förhållande som är av betydelse för rätten till eller storleken av ersättningen.

Vägran att medverka i utredningen

48 § Ersättning enligt denna balk får dras in eller sättas ned om den som är berättigad till ersättningen utan giltig anledning vägrar att medverka till utredningsåtgärder enligt 14–26 §§. Då gäller 47 § andra stycket.

Vägran att följa läkares föreskrifter

49 § Ersättning enligt denna balk får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen vägrar att följa läkares föreskrifter. Då gäller 47 § andra stycket.

Underlåtenhet att ge in läkarintyg eller försäkran vid sjukdomsfall

50 § Sjukpenning får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen låter bli att

1. styrka nedsättning av arbetsförmågan genom läkarintyg inom den tid som föreskrivs i 30 kap. 20 § eller
2. ge in en sådan särskild försäkran som avses i 19 §.

51 § Sjukpenning får dras in eller sättas ned om den som är berättigad till ersättningen låter bli att meddela Försäkringskassan sin vistelseadress när han eller hon under sjukdomsfall vistas annat än tillfälligt på annan adress än den som angetts till Försäkringskassan.

Det som anges i första stycket gäller också graviditetspenning, tillfällig föräldrapenning och smittbärapenning.

Vägran att medverka till behandling eller rehabilitering

52 § Ersättning får dras in eller sättas ned om den försäkrade utan giltig anledning vägrar att medverka till

1. behandling eller rehabilitering enligt 30 kap. 6 §, eller
2. rehabiliteringsåtgärder enligt 33 kap. 7 och 9 §§ samt 34 kap. 3 §.

Det som anges i första stycket gäller endast

1. vårdbidrag,
2. sjukpenning,
3. sjukersättning och aktivitetsersättning,
4. sjukvårdsersättning vid arbetsskada,
5. livränta till den försäkrade vid arbetsskada, och
6. handikappersättning.

Vad som i andra stycket sägs om arbetsskada tillämpas också på motsvarande ersättningar enligt 45 och 46 kap.

Information om betydelsen av vägrad medverkan

53 § För att ersättning ska få dras in eller sättas ned på grund av att den försäkrade vägrar att delta vid avstämningsmöte enligt 14 § 4 eller behandling eller rehabilitering enligt 52 §, krävs att den försäkrade har informerats om denna påföljd.

115 kap. Självbetjäningstjänster via Internet

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningsområdet i 2 §,
- vad som är självbetjäningstjänster i 3 §,
- när självbetjäningstjänster kan användas i 4 §,
- elektronisk signatur i 5–6 §§, och
- när en uppgift anses ha kommit in i 7 §.

Tillämpningsområdet

2 § Detta kapitel gäller i fråga om förmåner enligt denna balk samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning handläggs av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten.

Kapitlet är inte tillämpligt i fråga om överklagande av beslut i annat fall än då en begäran om omprövning ska anses som ett överklagande.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Vad är självbetjäningstjänster?

3 § Med självbetjäningstjänster avses möjligheter att via Internet få tillgång till personuppgifter och annan information samt utföra sådana rättshandlingar som anges i 4 § första stycket.

När kan självbetjäningstjänster användas?

4 § En enskild får, i den utsträckning som framgår av föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, använda självbetjäningstjänster för att

- lämna uppgifter,
- göra anmälningar eller ansökningar,
- förfoga över rättigheter, och
- utföra andra rättshandlingar.

Sådana rättshandlingar som anges i första stycket har samma rättsverkningskraft som om de utförts i enlighet med de föreskrifter om formkrav som annars gäller för de förmåner och ersättningar som avses i 2 § första stycket. Föreskrifter om att uppgifter ska lämnas på heder och samvete ska dock alltid iakttas när självbetjäningstjänster används.

Elektronisk signatur

5 § En enskild som lämnar uppgifter i samband med att han eller hon använder en självbetjäningstjänst ska använda en sådan elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Om det är fråga om att få tillgång till personuppgifter ska certifikat, till vilket en säker identifieringsfunktion är knuten, användas för kontroll av användarens identitet.

6 § Om det finns någon annan metod än som avses i 5 § för identifiering eller skydd mot förvanskning av uppgifter som är tillräckligt säkra med hänsyn till risken för integritetsintrång eller annan skada får dock den användas.

Elektronisk signatur ska dock alltid användas när uppgifter ska lämnas på heder och samvete.

När anses en uppgift ha kommit in?

7 § En handling eller uppgift som vid användning av en självbetjäningstjänst har översänts till Försäkringskassan eller Premiépensionsmyndigheten, ska anses ha kommit in till den myndighet till vilket ärendet hör när den har anlänt till den del av ett system för automatiserad behandling som anvisats som mottagningsställe för självbetjäningstjänsten.

116 kap. Om beslut

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- interimistiska beslut i 2–4 §§,
- när ett beslut blir gällande i 5 §, och
- beslut genom automatiserad behandling i 6 och 7 §§.

Interimistiska beslut

Allmänna bestämmelser

2 § För tid till dess att ett ärende har avgjorts får Försäkringskassan besluta i fråga om ersättning från Försäkringskassan, om

1. det inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om rätt till ersättning föreligger,

2. det är sannolikt att sådan rätt föreligger, och

3. det är av väsentlig betydelse för den som begär ersättningen.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas även när det står klart att rätt till ersättning föreligger men ersättningens belopp inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

3 § Finns det sannolika skäl att dra in eller minska en beslutad ersättning, kan Försäkringskassan besluta att ersättningen ska hållas inne eller lämnas med lägre belopp till dess ärendet avgjorts.

Undantag för vissa förmåner

4 § Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om

1. adoptionsbidrag,
2. bilstöd,
3. allmän ålderspension,
4. särskilt pensionstillägg, eller
5. efterlevandepension och efterlevandestöd.

När ett beslut blir gällande

5 § En myndighets eller en allmän förvaltningsdomstols beslut enligt denna balk ska gälla omedelbart, om inget annat föreskrivs i beslutet eller bestäms av en domstol som har att pröva beslutet.

Beslut genom automatiserad behandling

Beslut som fattas av Skatteverket och Premiepensionsmyndigheten

6 § Skatteverkets beslut om pensionsgrundande inkomst enligt 61 kap. 6 § och Premiépensionsmyndighetens beslut om premiépension enligt 61 kap. 7 § får fattas genom automatiserad behandling när skälen för

beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Beslut som avses i första stycket får även sättas upp i form av elektroniska dokument. Med ett elektroniskt dokument avses en upptagning som har gjorts med hjälp av automatiserad behandling och vars innehåll och utställare kan verifieras genom ett visst tekniskt förfarande.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Beslut som fattas av Försäkringskassan

7 § Beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 63 och 64 kap. samt andra beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Försäkringskassan när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Det som anges i första stycket gäller också i tillämpliga delar för beslut om efterlevandepension och efterlevandestöd.

117 kap. Ändring, omprövning och överklagande av beslut

Innehåll

1 § I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- ändring av beslut i 3–6 §§,
- omprövning av beslut i 7–9 §§,
- överklagande av beslut i 10–15 §§,
- överklagande av allmän förvaltningsdomstols beslut i 16–19 §§,
- tidsfrister för begäran om omprövning och överklagande i 20–21 §§,
- avvisningsbeslut i 22 §,
- särskilda bestämmelser om sjuklön i 23 och 24 §§,
- särskilda bestämmelser om allmän ålderspension i 25–40 §§, och
- särskilda bestämmelser om förmåner till efterlevande i 41–44 §§.

Allmänna bestämmelser

2 § Beslut i ärenden om förmåner enligt denna balk får ändras, omprövas och överklagas med tillämpning av bestämmelserna i 3–22 §§, om inget annat följer av bestämmelserna i 23–44 §§.

Det som anges i första stycket gäller även beslut i ärenden

- enligt 19 kap. om bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan, och
- om utfärdande av intyg för tillämpning av rådets förordning (EEG) nr 1408/71² av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social

² EGT 149, 5.7 1971, s.2 (Celex 31971R 1408)

trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

I fråga om tvist mellan arbetsgivare och arbetstagare om sjuklön finns särskilda bestämmelser i 26 kap. 4 och 5 §§.

Prop. 2008/09:200

Bilaga 4

Avd. H

Ändring av beslut

3 § Försäkringskassan ska ändra ett beslut som inte har prövats av domstol, om beslutet

1. på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet,

2. har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag, eller

3. har blivit oriktigt på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning eller annan liknande orsak.

Beslutet ska ändras även om omprövning inte har begärts. Ändring behöver dock inte göras om oriktigheten är av ringa betydelse.

4 § Det allmänna ombudet får begära ändring enligt 3 §. Sådan begäran får det allmänna ombudet framställa även till förmån för enskild part.

5 § Ett beslut får inte ändras till den försäkrades nackdel med stöd av 3 § när det gäller en förmån som har förfallit till betalning, och inte heller i annat fall om det finns synnerliga skäl mot det.

6 § En fråga om ändring enligt 3 § får inte tas upp av Försäkringskassan senare än två år efter den dag då beslutet meddelades. Ändring får dock ske även senare än två år efter den dag då beslutet meddelades

1. om det först därefter kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag, eller

2. om det finns andra synnerliga skäl.

Omprövning av beslut

7 § Ett beslut av Försäkringskassan enligt denna balk, ska omprövas av Försäkringskassan om det skriftligen begärs av en enskild som beslutet angår och beslutet inte har meddelats med stöd av 3 §.

Ett avvisningsbeslut som grundas på att en begäran om omprövning eller ett överklagande kommit in för sent får inte omprövas. Inte heller får omprövning avse en fråga som har avgjorts

– efter omprövning, eller

– av domstol.

Bestämmelser om begäran om omprövning genom Internet finns i 115 kap. 4–7 §§.

8 § Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

9 § Har omprövning begärts av ett beslut och överklagar det allmänna ombudet samma beslut, ska beslutet inte omprövas. Ärendet ska i stället

överbämnas till allmän förvaltningsdomstol. Den enskildes begäran om omprövning ska i sådant fall anses som ett överklagande.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Överklagande av beslut

Allmänna bestämmelser

10 § Försäkringskassans beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Ett beslut av Försäkringskassan får dock inte överklagas av en enskild innan beslutet har omprövats enligt 7 §. En enskilds överklagande av ett sådant beslut innan beslutet har omprövats ska anses som en begäran om omprövning enligt nämnda paragraf.

11 § Det som sägs i 10 § andra stycket gäller inte i fråga om beslut som avses i 7 § andra stycket första meningen och inte heller beslut som har meddelats med stöd av 3 §. Den enskildes begäran om omprövning av ett sådant beslut ska anses som ett överklagande.

12 § Ett beslut av Försäkringskassan får överklagas av det allmänna ombudet. Det allmänna ombudet får uppdra åt en tjänsteman vid Försäkringskassan att företräda ombudet i allmän förvaltningsdomstol.

Det allmänna ombudet får föra talan även till förmån för enskild part.

13 § Om det allmänna ombudet har överklagat ett beslut av Försäkringskassan, förs det allmännas talan i allmän förvaltningsdomstol av ombudet.

Rätt domstol

14 § Ett beslut som rör en person som är bosatt i Sverige överklagas till den länsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet i saken fattades.

Beslut i övriga fall överklagas till den länsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

15 § Med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades.

För den som var bosatt eller stadigvarande vistades här i landet under någon del av det år då beslut fattades, men som inte var folkbokförd här den 1 november föregående år, avses med hemortskommun den kommun där den fysiska personen först var bosatt eller stadigvarande vistades.

Överklagande av allmän förvaltningsdomstols beslut

16 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

17 § Försäkringskassan och det allmänna ombudet får vid överklagande av domstols beslut föra talan även till förmån för enskild part.

18 § Vid prövning av överklagande av länsrättsens beslut i mål som avses i 11 § ska nämndemän ingå i kammarrätten, om nämndemän deltagit i länsrätten.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

19 § Bestämmelserna i 33 § fjärde stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) gäller inte avvisningsbeslut som har meddelats av Försäkringskassan.

Tidsfrister för begäran om omprövning och överklagande

20 § En begäran om omprövning av Försäkringskassans beslut enligt 7 § ska ha kommit in till Försäkringskassan inom två månader från den dag då den enskilde fick del av beslutet.

21 § Ett överklagande av Försäkringskassans eller en allmän förvaltningsdomstols beslut ska ha kommit in inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om det är det allmänna ombudet eller Försäkringskassan som överklagar beslutet, ska tiden dock räknas från den dag då beslutet meddelades.

Avvisningsbeslut

22 § Har en begäran om omprövning eller ett överklagande avvisats ska avvisningsbeslutet överklagas i samma ordning som beslutet i huvudsaken.

Särskilda bestämmelser om sjuklön

23 § Försäkringskassans beslut i ärenden om sjuklön får ändras och omprövas endast när det gäller följande beslut:

1. Beslut enligt 114 kap. 27 § om ersättning till arbetstagare för kostnader för undersökning och utlåtande över undersökning i samband med ansökan om högriskskydd enligt 25 kap. 19 §.

2. Beslut enligt 25 kap. 19–23 §§ om särskilt högriskskydd.

3. Beslut enligt 25 kap. 24 § om ersättning från Försäkringskassan till arbetsgivare för dennes sjuklönekostnader för arbetstagare med särskilt högriskskydd.

4. Beslut enligt 25 kap. 26 § om åläggande för arbetstagare att genom intyg av läkare eller tandläkare styrka nedsättning av arbetsförmågan.

5. Beslut enligt 26 kap. 5 § om beslutet innebär att Försäkringskassan beslutat att inte avge yttrande i tvist om rätt till sjuklön.

6. Beslut enligt 26 kap. 6 § om sjuklönegaranti.

7. Beslut enligt 26 kap. 9 § andra stycket om återbetalning av sjuklönegaranti.

8. Beslut enligt 26 kap. 10 § om försäkring mot kostnader för sjuklön.

24 § Försäkringskassans och allmän förvaltningsdomstols beslut i ärenden om sjuklön får överklagas endast när det gäller följande beslut:

1. Beslut som anges i 23 § 2–4, 6 och 7.

2. Beslut enligt 25 kap. 26 § första stycket 2 om åläggande för arbetstagare att genom intyg av läkare eller tandläkare styrka nedsättning av arbetsförmågan.

3. Beslut enligt 26 kap. 10 § om beslutet innebär att arbetsgivaren inte får teckna försäkring.

Särskilda bestämmelser om allmän ålderspension

Ändring och omprövning av beslut

25 § I fråga om ändring och omprövning av Försäkringskassans, Skatteverkets och Premiepensionsmyndighetens beslut i ärenden om allmän ålderspension tillämpas endast 7 § andra stycket, 9 §, 22 § och 26–38 §§.

När det gäller omprövning av ett beslut om pensionsgrundande inkomst ska vad som i de i första stycket angivna bestämmelserna sägs om Försäkringskassan och det allmänna ombudet i stället avse Skatteverket och det allmänna ombudet hos Skatteverket enligt lagen (2003:643) om allmänt ombud hos Skatteverket.

26 § Ett beslut om allmän ålderspension ska omprövas om det skriftligen begärs av den som beslutet avser eller om det finns andra skäl.

27 § Om den som ett beslut om inkomstgrundad ålderspension avser har avlidit, får även någon annan som är berörd av beslutet skriftligen begära omprövning av detta.

Pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp

28 § Om det vid omprövning av ett beslut om pensionsrätt eller pensionspoäng för inkomstgrundad ålderspension även ska göras en prövning av den pensionsgrundande inkomst som legat till grund för beslutet, ska Försäkringskassan överlämna ärendet i den delen till Skatteverket som ska ompröva beslutet om denna inkomst.

Den enskildes begäran om omprövning ska i fall som avses i första stycket även anses som en begäran om omprövning av pensionsgrundande inkomst.

Tidsfrister

29 § En begäran om omprövning av ett beslut enligt 26 eller 27 § om allmän ålderspension ska ha kommit in inom två månader från det att den som begär omprövning fick del av beslutet.

I fråga om omprövning av ett beslut som avser fastställande av pensionsgrundande inkomst ska begäran om omprövning ha kommit in till Skatteverket före utgången av femte året efter det fastställelseår som beslutet avser.

I fråga om omprövning av ett beslut om inkomstgrundad ålderspension som avser fastställande av pensionsrätt och pensionspoäng ska begäran om omprövning ha kommit in till Försäkringskassan före utgången av året efter det fastställelseår som beslutet avser.

30 § Gör den som begär omprövning av ett beslut om fastställande av pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng sannolikt att han eller hon inte inom två månader före utgången av den tid som anges i 29 § andra och tredje styckena har fått kännedom om ett beslut eller annan handling med uppgift om vad som har beslutats, ska begäran om omprövning i stället ha kommit in inom två månader från den dag då den som begär omprövningen fick sådan kännedom.

31 § Om en begäran om omprövning av ett beslut om allmän ålderspension har kommit in till Premiepensionsmyndigheten, Skatteverket Försäkringskassan eller en allmän förvaltningsdomstol inom den tid som anges i 29 och 30 §§, ska den anses inkommen i rätt tid, även om den myndigheten inte har fattat beslutet.

I fall som avses i första stycket ska handlingen sändas till den myndighet som har meddelat beslutet med uppgift om när den kom in.

32 § Ett beslut om allmän ålderspension får omprövas till den enskildes fördel, utan att den enskilde har begärt detta, inom två månader från det att beslutet meddelades. En omprövning till den enskildes nackdel får endast ske när det finns anledning till omprövning enligt 33 och 34 §§.

Det som anges i första stycket gäller inte omprövning av ett beslut om pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp eller fastställande av pensionsrätt eller pensionspoäng som omprövas utan att den enskilde begär det. Sådana omprövningsbeslut ska meddelas inom ett år efter fastställelseåret.

33 § Om ett beslut om allmän ålderspension har blivit felaktigt på grund av att den som beslutet avser har lämnat oriktiga uppgifter eller inte har fullgjort en uppgifts- eller anmälningsskyldighet enligt denna balk eller någon annan lag, får omprövning ske också efter de tidpunkter som anges i 32 §.

34 § Omprövning av ett beslut om allmän ålderspension efter de i 32 § angivna tidpunkterna får också göras i följande fall:

1. Om det först efter de i 32 § angivna tidpunkterna har visat sig att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

2. Om beslutet påverkas av en ändring av ett beslut enligt skattebetalningslagen (1997:483) om arbetsgivaravgift.

3. Om ett beslut om allmän ålderspension omprövas på grund av att det påverkas av en ändring som har gjorts av ett beslut om pensionsgrundande belopp eller pensionsrätt som avser någon annan än den försäkrade.

Överklagande

35 § Vid överklagande av Försäkringskassans, Skatteverkets, Premiepensionsmyndighetens och allmän förvaltningsdomstols beslut i ärenden om allmän ålderspension tillämpas 10–19, 21, 22 och 36–40 §§.

Bestämmelserna i 12 och 13 §§ tillämpas dock inte i fråga om beslut som meddelats av Skatteverket och Premiensionsmyndigheten.

När det gäller överklagande av beslut om pensionsgrundande inkomst ska vad som i de i första och andra stycket angivna bestämmelserna samt 36–38 och 40 §§ sägs om Försäkringskassan och det allmänna ombudet i stället avse Skatteverket och det allmänna ombudet hos Skatteverket enligt lagen (2003:643) om allmänt ombud hos Skatteverket.

36 § Om den som ett beslut om allmän ålderspension avser har avlidit, får även någon annan som är berörd av beslutet överklaga detta.

37 § Om det allmänna ombudet överklagar ett beslut av Försäkringskassan om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt eller pensionspoäng ska överklagandet ha kommit in före utgången av året efter fastställelseåret.

Om beslutet har meddelats efter den 31 oktober året efter det fastställelseår som beslutet avser, ska överklagandet dock ha kommit in inom två månader från den dag beslutet meddelades.

38 § Bestämmelserna i 31 § om begäran om omprövning ska tillämpas även i fråga om överklagande.

39 § Vid prövning av överklagande av länsrätts beslut i mål om pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp, pensionsrätt eller pensionspoäng ska nämndemän inte ingå i kammarrätten.

40 § Det allmänna ombudet får överklaga ett avgörande från allmän förvaltningsdomstol endast om ombudet varit part där. Försäkringskassan får inte överklaga ett avgörande av allmän förvaltningsdomstol som kan överklagas av det allmänna ombudet.

Särskilda bestämmelser om förmåner till efterlevande

Efterlevandepension och efterlevandestöd

41 § I fråga om ändring, omprövning och överklagande av ett beslut i ärende om efterlevandepension och efterlevandestöd gäller i tillämpliga delar bestämmelserna som anges i 25 och 35 §§ om omprövning och överklagande av beslut i ärenden om allmän ålderspension. Följande bestämmelser är dock inte tillämpliga:

- 27 och 28 §§ om omprövning av beslut i ärenden om allmän ålderspension, samt
- 37 § om överklagande av beslut i ärenden om allmän ålderspension.

42 § Bestämmelserna i 33 § ska gälla även fall då den avlidne har lämnat oriktiga uppgifter eller inte fullgjort en uppgifts- eller anmälnings-skyldighet.

43 § Bestämmelserna som anges i 25 och 35 §§ om ändring, omprövning och överklagande av beslut i ärenden om allmän ålderspension, gäller i tillämpliga delar i fråga om omprövning och överklagande av beslut i ärenden om premiepension till efterlevande.

44 § Bestämmelserna i 33 § ska i fråga om beslut i ärenden om premiepension till efterlevande gälla också när pensionsspararen eller den som tidigare hade rätt till sådan pension lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter.

118 kap. Behandling av personuppgifter

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om tillämpningsområdet i 2 §.

Vidare finns allmänna bestämmelser i 3–5 §§.

Slutligen finns bestämmelser om

- personuppgiftslagen och personuppgiftsansvar i 6 §,
- ändamål för behandling av personuppgifter i 7–9 §§,
- behandling av känsliga personuppgifter m.m. i 10–12 §§,
- behandling av personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen i 13–15 §§,
- tilldelning av behörighet i 16 §,
- direktåtkomst i 17–20 §§,
- utlämnande på medium för automatisk behandling i 21–23 §§,
- sökbegrepp i 24 och 25 §§,
- överföring av personuppgifter till tredje land i 26 §,
- information i 27 §,
- gallring i 28 §,
- avgifter i 29 §,
- rättelse och skadestånd i 30 §,
- kontrollverksamhet i 31 §, och
- tystnadsplikt i 32 §.

Tillämpningsområdet

2 § Detta kapitel tillämpas vid behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller förmåner enligt denna balk, samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten. Kapitlet tillämpas inte i fråga om sjuklön såvitt gäller arbetsgivarens behandling av personuppgifter.

Kapitlet gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 7–15, 24, 25 och 28 §§ gäller i tillämpliga delar även uppgifter om avlidna personer.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Allmänna bestämmelser

3 § Sådan behandling av personuppgifter som är tillåten enligt detta kapitel får utföras även om den registrerade motsätter sig behandlingen.

4 § I fråga om behandling av personuppgifter inom ramen för den officiella statistiken finns särskilda bestämmelser i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och i författningar som ansluter till den lagen.

5 § Den samling uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamhet som avses i 2 § utgör socialförsäkringsdatabasen.

Personuppgiftslagen och personuppgiftsansvar

6 § Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration, om inte annat följer av detta kapitel eller föreskrifter som meddelas med stöd av kapitlet eller av personuppgiftslagen.

En myndighet inom socialförsäkringens administration är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som den utför.

Ändamål för behandling av personuppgifter

7 § Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten får i sin verksamhet behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att

1. återsöka vägledande avgöranden,
2. tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerades eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar som avses i 2 § ska kunna bedömas eller fastställas,
3. informera om sådana förmåner och ersättningar som avses i 2 §,
4. handlägga ärenden,
5. planera verksamhet samt genomföra resultatstyrning, resultatuppföljning, resultatredovisning, utvärdering och tillsyn av respektive verksamhet, eller
6. framställa statistik i fråga om verksamhet enligt 4 och 5.

Vid behandling för det ändamål som anges i första stycket 1 får inte uppgifter som direkt pekar ut den registrerade användas.

8 § Personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 § får också behandlas av Försäkringskassan för tillhandahållande av information som behövs

1. som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd åt enskilda i den verksamhet som bedrivs av Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna,

2. för samordning av tjänstepensioner i den verksamhet som bedrivs av Statens pensionsverk och det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner, eller

3. för handläggning av ärenden hos Statens pensionsverk där regler om statens tjänstegrupplivförsäkring ska tillämpas.

Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten får även behandla personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 § för att tillhandahålla information utanför den egna myndigheten på grund av

1. sådan bestämmelse om skyldighet att lämna ut uppgifter till andra myndigheter som avses i 14 kap. 1 § andra meningen sekretesslagen (1980:100),

2. sådant medgivande att lämna ut uppgifter som följer av särskilda bestämmelser i lag eller förordning,

3. sådan skyldighet att lämna ut uppgifter som följer av gemenskapsrätten inom Europeiska unionen, eller

4. åtaganden i samarbetet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i avtal om social trygghet eller utgivande av sjukvårdsförmåner som Sverige ingått med andra stater.

9 § I fråga om behandling av personuppgifter för annat ändamål än vad som anges i 7 och 8 §§ gäller 9 § första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204).

Behandling av känsliga personuppgifter m.m.

10 § Känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) (känsliga personuppgifter) får behandlas om uppgifterna lämnats till en myndighet inom socialförsäkringens administration i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Känsliga personuppgifter får vidare behandlas för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 1 eller 8 § om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

För något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6 får sådana känsliga personuppgifter behandlas som rör hälsa och som är nödvändiga med hänsyn till ändamålet.

Utöver vad som följer av första stycket första meningen och andra stycket får känsliga personuppgifter inte behandlas för de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6. Behandling för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 5 och 6 får inte ske i fråga om andra sådana känsliga personuppgifter än dem som behandlas eller har behandlats för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2–4.

11 § Uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) får behandlas om uppgifterna lämnats till en myndighet inom socialförsäkringens administration i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen får behandlas för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 1 eller 8 § om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

För något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6 får sådana uppgifter om lagöverträdelse m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen behandlas som enligt 14 § får behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

Utöver vad som följer av första stycket första meningen och andra stycket får sådana uppgifter inte behandlas för de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6. Behandling för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 5 och 6 får inte ske i fråga om andra sådana uppgifter om lagöverträdelse än dem som behandlas eller har behandlats för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2–4.

12 § I 14 § finns särskilda bestämmelser om behandling i socialförsäkringsdatabasen av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204).

Behandling av personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen

13 § I socialförsäkringsdatabasen får endast sådana personuppgifter behandlas som avser personer som omfattas eller har omfattats av verksamhet enligt de ändamål som anges i 7 §, eller personer om vilka uppgifter på annat sätt behövs för handläggningen av ett ärende.

14 § För de ändamål som anges i 7–9 §§ får, med beaktande av de begränsningar som följer av 7 och 13 §§, identifierings- och adressuppgifter behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

Känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelse m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) får utöver vad som anges i 15 § behandlas i socialförsäkringsdatabasen bara om det särskilt anges i lag eller förordning. För sådan behandling gäller de begränsningar som följer av 10 och 11 §§. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ytterligare begränsningar för vilka uppgifter som får behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

15 § Uppgifter i en handling som kommit in i ett ärende får behandlas i socialförsäkringsdatabasen även om de utgör känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelse m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204). Sådana uppgifter i en handling som upprättats i ett ärende får behandlas i socialförsäkringsdatabasen, om uppgifterna är nödvändiga för ärendets handläggning.

Tilldelning av behörighet

16 § Behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen ska inom socialförsäkringens administration tilldelas genom en särskild handling i enlighet med vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen ska begränsas till vad som behövs för att den enskilde ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Direktåtkomst

17 § Direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen är tillåten endast i den utsträckning som anges i lag eller förordning.

18 § Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten får ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning det behövs för de ändamål som anges i 7 och 8 §§. Sådan direktåtkomst ska vara förbehållen de personkategorier som på grund av sina arbetsuppgifter behöver tillgång till uppgifterna.

19 § Statens pensionsverk och det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner får ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning det behövs för samordning av tjänstepensioner med socialförsäkringsförmåner. Statens pensionsverk får även ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning det behövs för handläggning av ärenden där regler om statens tjänstegrupplivförsäkring ska tillämpas.

Bestämmelserna i 16 och 18 §§ gäller också för pensionsverket och det gemensamma organ som avses i första stycket.

20 § Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna får ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning det behövs för ändamål som anges i 8 § första stycket 1.

Utlämnande på medium för automatiserad behandling

21 § Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen som får lämnas ut till den registrerade får lämnas ut till denne på medium för automatiserad behandling. Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen får i övrigt lämnas ut på medium för automatiserad behandling endast om det behövs för något av de ändamål som anges i 8 §.

22 § Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen som behövs för sammanställning av gemensam pensionsinformation får lämnas ut på medium för automatiserad behandling om den registrerade uttryckligen samtyckt till utlämnandet.

23 § Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen som behövs för skadereglering får lämnas ut på medium för automatiserad behandling till organ som driver försäkringsrörelse om den registrerade uttryckligen samtyckt till utlämnandet.

Sökbegrepp

24 § Känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) får inte användas som sökbegrepp vid sökning i socialförsäkringsdatabasen.

Vid sökning som omfattar innehållet i fler än en handling i socialförsäkringsdatabasen som kommit in i ett ärende eller upprättats i ett ärende

får endast ärendebeteckning eller beteckning på handling användas som sökbegrepp.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt för vilka sökbegrepp som får användas.

25 § Utan hinder av de begränsningar för sökning som anges i 24 § får personuppgifter som rör hälsa användas som urvalskriterium vid sammanställningar om regeringen har meddelat föreskrifter om det.

Överföring av personuppgifter till tredje land

26 § Överföring av personuppgifter till tredje land på grund av åtaganden i avtal om social trygghet som Sverige ingått med andra stater får ske utan hinder av 33 § personuppgiftslagen (1998:204).

Information

27 § Personuppgifter i handlingar som kommit in i ett ärende eller upprättats i ett ärende behöver inte tas med i information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) om den registrerade tagit del av handlingens innehåll. Av informationen ska det dock framgå vilka sådana handlingar som behandlas. Om den registrerade begär information om uppgifter i en sådan handling och anger vilken handling som avses, ska dock informationen omfatta dessa uppgifter, om inte annat följer av bestämmelser om sekretess. I sistnämnda fall ska begränsningen i 26 § personuppgiftslagen om att information bara behöver lämnas gratis en gång per kalenderår gälla varje handling för sig.

Gallring

28 § Personuppgifter som behandlas automatiserat ska gallras när de inte längre är nödvändiga för de ändamål som anges i 7 §, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Avgifter

29 § Avgifter får tas ut för utlämnande av uppgifter och handlingar från socialförsäkringsdatabasen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om uttagandet av avgifter.

Rätten att ta ut avgifter enligt första stycket får inte innebära inskränkning i rätten att ta del av och mot fastställd avgift få kopia eller utskrift av en allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen.

Rättelse och skadestånd

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

30 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet.

Kontrollverksamhet

31 § Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten ska genom särskilda åtgärder kontrollera efterlevnaden av detta kapitel. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kontrollen.

Tystnadsplikt

32 § Den som genom sin befattning med personuppgifter som inhämtats från socialförsäkringsdatabasen till det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner får kännedom om uppgifter om enskildas ekonomiska och personliga förhållanden får inte obehörigen röja dessa uppgifter.

119 kap. Straffbestämmelser

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- oriktig uppgift vid självbetjäningstjänst i 2 §,
- arbetsgivare och uppdragstagare i 3–5 §§, och
- oriktig uppgift i skadeärende i 6 §.

Oriktig uppgift vid självbetjäningstjänst

2 § Den som vid användning av självbetjäningstjänster som avses i 115 kap. 2 och 3 §§ uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller förtiger sanningen döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Första stycket gäller endast om uppgifterna lämnas på heder och samvete enligt bestämmelse i författning och åtgärden innebär fara i bevishänseende. Om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller bidragsbrottslagen (2007:612) ska inte dömas till ansvar enligt första stycket.

Arbetsgivare och uppdragsgivare

3 § Arbetsgivare eller arbetsföreståndare som låter bli att anmäla arbetskada enligt 44 kap. 11 § första stycket döms till böter.

4 § Arbetsgivare och uppdragsgivare som inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 114 kap. 29 § döms till penningböter.

5 § En arbetsgivare som inte fullgör sin skyldighet att anmäla sjukdom efter sjuklöneperioden enligt 25 kap. 16 § döms till böter.

I brottsbalken finns föreskrifter om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikt enligt 26 kap. 2 §.

Oriktig uppgift i skadeärende

6 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktigt meddelande i uppgift som enligt 114 kap. ska lämnas i ett ärende enligt 41–46 kap. eller 91 och 92 kap. döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i bidragsbrottslagen (2007:612).

IV Vissa organisatoriska bestämmelser

120 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara i 15 kap.

121 kap. Socialförsäkringen under krig och krigsfara

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningen 2–4 §§,
- anmälan till Försäkringskassan m.m. i 5 §,
- utbetalning av socialförsäkringsförmåner m.m. i 6–8 §§, och
- avvikande föreskrifter i 9 §.

Tillämpningen

2 § Kommer Sverige i krig, ska 5–9 §§ tillämpas.

3 § Regeringen får föreskriva att 5–9 §§ helt eller delvis ska tillämpas från den tidpunkt som regeringen bestämmer

1. om Sverige är i krigsfara, eller
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara.

Föreskrifter enligt första stycket ska underställas riksdagens prövning inom en månad från det de beslutades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskrifterna inom två månader från det underställning skedde, upphör föreskrifterna att gälla.

4 § Under tid då bestämmelserna i 5–9 §§ tillämpas gäller inte i lag eller annan författning meddelade föreskrifter i den mån de strider mot 5–9 §§ eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Gäller inte längre sådana förhållanden som avses i 2 § eller 3 § första stycket, ska regeringen föreskriva att bestämmelserna i 5–9 §§ inte längre ska tillämpas.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Anmälan till Försäkringskassan m.m.

5 § Försäkringskassan behöver inte ta ställning till om en person ska omfattas av socialförsäkringsskyddet enligt 4–7 kap. förrän fråga uppkommer om rätten till en förmån.

Om Försäkringskassan beslutar om försäkring för sjukpenning, gäller beslutet i den delen från den tidigare tidpunkt då sådana förhållanden inträtt att den försäkrade skulle ha varit försäkrad för sjukpenning.

Utbetalning av socialförsäkringsförmåner m.m.

6 § Bestämmelserna i 7 och 8 §§ ska tillämpas på förmåner som enligt lag eller annan författning eller regeringens förordnande månatligen eller för längre tidsperiod ska betalas ut av Försäkringskassan.

Efter överenskommelse mellan Försäkringskassan och Statens pensionsverk ska Försäkringskassan svara för utbetalningen av statliga tjänstepensioner. Motsvarande gäller pensioner som administreras av ett för kommunerna och landstingen gemensamt organ. Därvid tillämpas bestämmelserna i 7 och 8 §§ på sådana pensioner.

7 § Den som är berättigad till en förmån som avses i 6 § ska få ett bevis (förmånsbevis), som anger den ersättning som han eller hon är berättigad till.

Den som har anspråk på en förmån men inte är registrerad som förmånsberättigad ska anmäla detta till Försäkringskassan. Om Försäkringskassan finner att han eller hon är berättigad till förmånen, ska förmånsbevis utfärdas. Om förutsättningarna för rätten till eller storleken av en förmån ändras, ska Försäkringskassan, i förekommande fall mot återlämnande av tidigare utfärdat förmånsbevis, utfärda nytt förmånsbevis.

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål till Försäkringskassan överlämna det förmånsbevis som tidigare utfärdats om nytt förmånsbevis utfärdas eller om rätten att få förmåner upphör. Detta gäller inte om förmånsbeviset har förkommit eller om hinder möter mot att återlämna förmånsbeviset.

8 § Om Försäkringskassans datasystem har försatts ur funktion, får förmåner som avses i 6 § betalas ut mot uppvisande av förmånsbeviset.

Inträffar något förhållande som avses i första stycket innan förmånsbevis har utfärdats, får förmånen betalas ut mot uppvisande av en utbetalningshandling som avser närmast föregående utbetalningsperiod.

Om utbetalningshandlingen har förkommit, får Försäkringskassan på begäran av förmånstagaren utfärda särskilt bevis om rätten till förmån. Motsvarande gäller om förutsättningarna för rätten till förmånen eller storleken av förmånen har ändrats.

Avvikande föreskrifter

9 § Regeringen får i den mån förhållandena kräver det föreskriva att förmåner som administreras av Försäkringskassan inte ska betalas ut. Regeringen får också föreskriva att sådana förmåner ska bestämmas enligt andra grunder eller i annan ordning än som gäller enligt lag eller annan författning.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4
Avd. H

Föreskrifter om ikraftträdandet av denna balk meddelas i lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

2.2 Förslag till lag om införande av socialförsäkringsbalken

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Socialförsäkringsbalken och denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

2 § Genom denna lag upphävs

1. lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lagen (1962:382) angående införande av lagen om allmän försäkring,
3. lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag,
4. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
5. lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
6. lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän,
7. lagen (1984:989) om socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara,
8. lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag,
9. lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till personer med funktionshinder,
10. lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn,
11. lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,
12. lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare,
13. lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn,
14. lagen (1991:1047) om sjuklön,
15. lagen (1993:389) om assistansersättning,
16. lagen (1993:737) om bostadsbidrag,
17. lagen (1996:1030) om underhållsstöd,
18. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
19. lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
20. lagen (1998:702) om garantipension,
21. lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
22. lagen (1998:1755) om särskilda insatser för personer med tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning,
23. socialförsäkringslagen (1999:799),
24. lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,
25. lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,
26. lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.,
27. lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd,
28. lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration,
29. lagen (2004:115) om självbetjäningstjänster via Internet inom socialförsäkringens administration,

30. lagen (2004:274) med anledning av inrättande av Försäkringskassan,

31. lagen (2004:778) om allmänt ombud hos Försäkringskassan, och

32. förordningen (1988:890) om bilstöd till personer med funktionshinder.

3 § De upphävda författningarna tillämpas alltjämt i fråga om förmåner som avser tid före ikraftträdandet. De tillämpas även i fråga om pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp, pensionspoäng och pensionsrätt för tidigare år än 2009.

Ytterligare föreskrifter om att äldre bestämmelser ska tillämpas finns i 2–9 kap. Där finns också föreskrifter om att bestämmelserna i socialförsäkringsbalken i vissa fall ska tillämpas även i fråga om förmåner och andra förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

4 § Om någon bestämmelse i de upphävda författningarna har tillämpats som grund för ett beslut eller en annan åtgärd och den motsvaras av en bestämmelse i socialförsäkringsbalken, ska beslutet eller åtgärden ha samma verkan som om balken hade tillämpats. Motsvarande gäller i fråga om föreskrifter som har meddelats med stöd av någon av de upphävda författningarna.

Ett beslut eller en annan åtgärd av en allmän försäkringskassa eller av Riksförsäkringsverket ska anses ha fattats respektive vidtagits av Försäkringskassan. Detta gäller dock inte när Riksförsäkringsverket har överklagat ett beslut av en allmän försäkringskassa.

5 § Föreskrifter som gäller vid socialförsäkringsbalkens ikraftträdande och som har meddelats med stöd av bestämmelser i någon av de upphävda författningarna ska fortsätta att gälla. Detta gäller dock inte om regeringen eller, i fråga om föreskrifter som har meddelats av en annan myndighet, den myndigheten föreskriver något annat.

6 § Om det i lag eller annan författning eller på annat sätt finns en hänvisning till en bestämmelse i någon av de upphävda författningarna som motsvaras av en bestämmelse i socialförsäkringsbalken eller denna lag, ska hänvisningen i stället avse den nya bestämmelsen.

7 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i socialförsäkringsbalken.

2 kap. Övergångsbestämmelser till 1–7 kap. (avdelning A)

Administrationn

1 § Det som är föreskrivet i eller annars följer av lag eller annan författning eller särskilt beslut av regeringen i fråga om de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket ska i stället tillämpas på Försäkringskassan. Motsvarande gäller en allmän försäkringskassas behörighet att utse en styrelseledamot i en stiftelse.

2 § Överenskommelser som är i kraft i förhållande till Sverige och som regeringen har ingått före 2001 med främmande makt om utsträckt tillämpning av någon av de genom denna lag upphävda författningarna eller om undantag i vissa fall från vad som föreskrivs i dem, ska utan hinder av vad som sägs i socialförsäkringsbalken tillämpas även efter det att denna trätt i kraft.

3 § Överenskommelser som regeringen har ingått med främmande makt före 1999 angående utsträckt tillämpning av den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring eller om undantag i vissa fall från vad som föreskrivs i den lagen och som ska tillämpas vid tillgodoräknande av pensionsgrundande inkomst, pensionspoäng eller vårdår enligt 11 kap. samma lag, ska för tid efter 2008 i stället tillämpas vid tillgodoräknande av pensionsgrundande inkomst, pensionspoäng eller vårdår enligt 62–64 kap. socialförsäkringsbalken. Vidare ska vad som av en sådan överenskommelse följer om försäkring för tilläggspension och om bosättning i Sverige, också vid tillämpning av bestämmelserna i balken om tillgodoräknande av pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. och pensionsrätt enligt 64 kap. balken anses gälla försäkring för inkomstgrundad ålderspension och bosättning här.

Basbelopp och förhöjt basbelopp

4 § Om det i lag eller annan författning eller på annat sätt hänvisas till basbelopp eller förhöjt basbelopp enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring ska därmed avses prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken respektive förhöjt prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 8 §§ balken, om inte annat anges eller framgår av omständigheterna.

I fråga om basbelopp och prisbasbelopp för 2008 och tidigare år tillämpas den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, om inte annat anges eller framgår av omständigheterna.

Bosättning i Sverige och utlandsvistelse

5 § Bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om personer som lämnar eller kommer till Sverige ska tillämpas även på personer som har lämnat respektive kommit till landet före balkens ikraftträdande.

Änkepension, omställningspension och barnpension,

6 § Den som är bosatt i Sverige är, utöver vad som anges i 5 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, försäkrad för 90-procentstillägg enligt 87 kap. 2 § 2 samma balk och 7 kap. 11 § första stycket 2 denna lag samt 25-procentstillägg enligt 7 kap. 2 § 2 denna lag, beräknat i förhållande till det antal år som har tillgodoräknats som bosättningstid i Sverige för den avlidne, om dödsfallet inträffat före den 1 januari 2003. Bestämmelsen i 5 kap. 14 § andra stycket och undantaget i 6 kap. 6 § 9 nämnda balk ska omfatta även sådan pension.

Föräldrapenningsförmåner

7 § I fråga om föräldrapenning för barn som är födda före den 1 juli 2006 tillämpas 3 kap. 4 § 2 och 8 § första stycket samt 4 kap. 6 § i den upphävda socialförsäkringslagen (1999:799) i deras lydelse före nämnda dag i stället för 6 kap. 6 § 2, 11 § första stycket och 16 § socialförsäkringsbalken. Beloppet för lägstanivån ska då beräknas enligt 4 kap. 6 § första stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 juli 2006.

Arbetskadeförsäkring

8 § Bestämmelserna i 1 kap. 1 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 1982 tillämpas i fråga om skada som har inträffat före den dagen samt i fråga om försäkrade för vilka undantag från försäkringen för tilläggspension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring ägde giltighet efter utgången av 1981.

9 § Bestämmelserna i 1 kap. 1 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 2001 tillämpas i fråga om skador som har inträffat före den dagen.

Statligt personskadeskydd

10 § Bestämmelserna i 1 § första stycket i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 januari 1982 tillämpas i fråga om den som har antagits till bistånds- och katastrofutbildning före den dagen.

11 § Bestämmelserna i 1 § i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 juli 1995 tillämpas i fråga om tjänstgöring före den dagen utom i fråga om den som tjänstgjorde enligt den upphävda lagen (1980:1021) om militär grundutbildning för kvinnor.

12 § Bestämmelsen i 1 § första stycket 5 i den upphävda lagen (1977:265) om särskilt personskadeskydd i dess lydelse före den 1 januari 2007 tillämpas i fråga om den som utfört ungdomstjänst på grund av en föreskrift som meddelats före nämnda dag.

Handikappersättning till utlandet

13 § Den som vid utgången av 2000 fick handikappersättning som tillägg till pension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring utbetalad till utlandet skall, utan hinder av bestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringsbalken, ha rätt att få handikappersättning enligt balken utbetalad till utlandet. Handikappersättningen ska då beräknas enligt de äldre bestämmelserna om sådan ersättning i den upphävda lagen om allmän försäkring. Om förmånen har beviljats för begränsad tid eller om den ska omprövas enligt 53 kap. 14 § balken ska dock de nya be-

stämmeleserna om handikappersättning och utlandsvistelse i samma balk tillämpas därefter.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

Folkpensionsförmåner till utlandet

14 § Den som vid utgången av 2002 fick folkpension vid bosättning utomlands ska ha fortsatt rätt till utbetalning av sådan ersättning eller pension som har trätt i stället för folkpensionen enligt äldre bestämmelser i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring eller enligt 4 kap. 4 eller 6 § i den upphävda socialförsäkringslagen (1999:799). Efterlevandestöd lämnas dock endast om det fanns sådana skäl som avsågs i 4 kap. 4 § i den upphävda socialförsäkringslagen. I fråga om garantipension tillämpas bestämmelserna i 15 §.

Garantipension till utlandet

15 § Den som vid utgången av 2002 fick bosättningsbaserad folkpension i form av ålderspension utbetald till utlandet ska utan hinder av bestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringsbalken ha rätt att få utbetalningen av garantipensionen gjord till utlandet och beräknad på samma sätt som skulle ha gjorts vid bosättning i Sverige.

Särskild efterlevandepension

16 § En efterlevande som vid ingången av 2003 fick eller hade rätt till särskild efterlevandepension eller garantipension till sådan pension enligt den upphävda lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, ska omfattas av bestämmelserna i 5 kap. 13–16 och 18 §§ samt 6 kap. 15–18 §§ socialförsäkringsbalken. Bestämmelserna ska därvid tillämpas som om den efterlevande fick omställningspension eller garantipension till sådan pension.

Hustrutillägg

17 § Den som vid utgången av 2000 fick hustrutillägg enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension, är fortfarande försäkrad för denna förmån.

3 kap. Övergångsbestämmelser till 8–22 kap. (avdelning B)

Föräldrapenning

1 § I fråga om flerbarnsbörd tillämpas 4 kap. 6 § fjärde stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2000 i stället för 12 kap. 42–45 §§ socialförsäkringsbalken, om barnen är födda eller, i fråga om adopterade barn, adopterade före den dagen.

2 § I fråga om barn som är födda eller, i fråga om adopterade barn, adopterade före den 1 januari 2002 tillämpas bestämmelserna om antalet

ersatta dagar i 4 kap. 6 § tredje och fjärde styckena i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den dagen i stället för 12 kap. 39–45 §§ socialförsäkringsbalken.

3 § För hel föräldrapenning för barn som är födda före den 1 juli 2006 är lägstanivån 60 kronor om dagen.

4 § Bestämmelserna om omräkning i 12 kap. 27 och 28 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på sjukpenninggrundande inkomst som beräknas för tid efter utgången av juni 2005. För tid dessförinnan tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 6 § sjätte stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 juli 2005.

5 § Vid prövning av om en förälder uppfyller 240-dagarsvillkoret i 12 kap. 35 § 1 socialförsäkringsbalken ska som lägstanivå för hel föräldrapenning räknas 60 kronor om dagen till den del den där angivna tidsperioden hänför sig till tid före den 1 juli 2006.

Barnbidrag

6 § Den som före den 1 juli 1995 förordnats som förmyndare för en omyndig ska vid tillämpning av 16 kap. socialförsäkringsbalken anses som särskilt förordnad vårdnadshavare, om vårdnad ingår i uppdraget.

7 § Bestämmelserna i 4 § första stycket och 4 a § andra stycket i den upphävda lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag tillämpas, om anmälan enligt något av dessa lagrum har gjorts före den 1 juli 2006, i stället för bestämmelserna i 16 kap. 4–10 och 14–17 §§ socialförsäkringsbalken.

Underhållsstöd

8 § Om en bidragsskyldigs inkomst av kapital tidigare har ökat till följd av ett uppskovsavdrag enligt den upphävda lagen (1993:1469) om uppskovsavdrag vid byte av bostad och avdraget har medgetts vid en taxering som legat till grund för fastställande av återbetalningsskyldighet enligt 25 § i den upphävda lagen (1996:1030) om underhållsstöd i dess lydelse före den 1 november 1999 får kapitalinkomsten enligt 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken minskas med ett belopp motsvarande uppskovsavdraget.

9 § Vid tillämpning av 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken skall, i fråga om kapitalinkomst för år före 2007, med avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) likställas uppskovsavdrag enligt samma kapitel i dess lydelse före den 1 februari 2007.

10 § Vid tillämpning av 19 kap. 15 § socialförsäkringsbalken ska med studiebidrag likställas rekryteringsbidrag som har lämnats enligt den upphävda lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstudierande.

11 § Vid tillämpning av denna lag ska adoptionsbidrag anses avse den tidpunkt då adoptivföräldrarna får barnet i sin vård.

4 kap. Övergångsbestämmelser till 23–50 kap. (avdelning C)

Sjukpenning

1 § I fråga om ersättning vid yrkesskada m.m. som har inträffat före den 1 juli 1977 tillämpas 3 kap. 13 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i sin lydelse före den dagen.

2 § Bestämmelserna i 29 kap. 7 och 9 §§ socialförsäkringsbalken om ändring av sjukpenninggrundande inkomst vid ändring av sjukersättning tillämpas också när särskild efterlevandepension enligt 7 kap. denna lag ändras på grund av att den försäkrades förmåga eller möjlighet att skaffa sig inkomst genom arbete har ändrats.

3 § Vad som sägs om studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) i 29 kap. 11 § socialförsäkringsbalken tillämpas också i fråga om studiestöd enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

4 § Bestämmelsen i 29 kap. 12 § socialförsäkringsbalken tillämpas bara i fråga om stöd som betalas ut och avser tid efter utgången av juni 2005.

5 § Tid då en försäkrad fått interpraktikstipendium för tid efter utgången av juni 2006 likställs med sådan tid som avses i 29 kap. 13 § socialförsäkringsbalken.

6 § Vid tillämpning av 29 kap. 23 § andra stycket socialförsäkringsbalken ska omräkning av den sjukpenninggrundande inkomsten för varje helt år som infallit före den 1 juli 2005 göras med utgångspunkt i löneutvecklingen inom yrkesområdet.

7 § Bestämmelserna om omräkning i 29 kap. 29–32 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på sjukpenninggrundande inkomst som beräknas för tid efter utgången av juni 2005. För en försäkrad som avses där och som har en sjukpenninggrundande inkomst som är att hänföra till inkomst av annat förvärvsarbete ska omräkningen av denna inkomst emellertid göras tidigast från och med den 1 juli 2006.

8 § För den som är född 1937 eller tidigare tillämpas 3 kap. 3 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003 i stället för 30 kap. 29 och 32 §§ socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av paragrafen ska med ålderspension enligt den förstnämnda lagen likställas allmän ålderspension enligt balken.

9 § En försäkrad har inte rätt till sjukpenning om han eller hon
1. får hel särskild efterlevandepension, eller

2. under månaden närmast före den då han eller hon har börjat få hel ålderspension har fått hel sådan pension som anges i 1.

Vid prövningen av den försäkrades rätt till sjukpenning ska det vid bedömningen av hans eller hennes arbetsförmåga bortses från den nedläggning av förmågan eller möjligheten att bereda sig arbetsinkomst som ligger till grund för ersättning till den försäkrade i form av särskild efterlevandepension.

10 § Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst för tid före den 1 januari 2008 tillämpas 3 kap. 2 c § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före nämnda dag.

Frivillig sjukpenningförsäkring

11 § Bestämmelserna om frivillig sjukpenningförsäkring i 21 kap. 1 och 3 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2008 tillämpas på pågående försäkringsfall som har inträffat före nämnda dag.

Rehabiliteringspenning

12 § Vad som sägs om studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) i 34 kap. 11 § socialförsäkringsbalken tillämpas också i fråga om studiestöd enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

Sjukersättning och aktivitetsersättning

13 § Beträffande rätt till förtidspension på grund av avgifter, som erlagts enligt 34 § i den upphävda lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring, 35 § i den upphävda lagen (1935:434) om folkpensionering eller den upphävda lagen (1946:433) om frivillig statlig pensionsförsäkring, ska äldre bestämmelser alltjämt gälla.

14 § Om det görs sannolikt att avgifter enligt 4 § i den upphävda lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring erlagts av någon som inte var berättigad till folkpension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, ska Försäkringskassan bevilja honom eller henne pension med lägst vad som motsvarar pension på grund av de avgifter som kan antas ha blivit erlagda.

15 § Beträffande avgifts- eller grundpension enligt äldre bestämmelser, som vid utgången av 1962 erhöles av den, som inte var berättigad till folkpension enligt den upphävda lagen (1946:431) om folkpensionering, ska de äldre bestämmelserna fortfarande gälla.

16 § Bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring i 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1981 tillämpas på försäkring på grund av avgift som har erlagts före den dagen.

17 § I fråga om rätt till inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 37 kap. 2 § socialförsäkringsbalken och beräkning av bruttoårsinkomst enligt 37 kap. 6 § balken ska i förekommande fall pensionsgrundande belopp med anledning av förtidspension eller sjukbidrag likställas med pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp med anledning av sjukersättning eller aktivitetsersättning.

18 § Med försäkringstid för garantiersättning enligt 38 kap. 4 § socialförsäkringsbalken ska för tid före 2003 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003.

För en försäkrad som före den 1 januari 2003 hade folkpension i form av förtidspension i förhållande till det antal år för vilka tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension ska försäkringstid för garantiersättning beräknas med samma kvotdel av 40 års försäkringstid som svarar mot den kvotdel av 30 års tillgodoräknade pensionspoäng som folkpensionen beräknas på.

19 § För sjukersättning som enligt punkt 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring trätt i stället för förtidspension eller sjukbidrag som den försäkrade då hade rätt till gäller bestämmelserna i 20–23 §§.

20 § Om den försäkrade vid utgången av 2002 hade rätt till tilläggspension i form av förtidspension eller sjukbidrag lämnas inkomstrelaterad sjukersättning enligt 37 kap. socialförsäkringsbalken. Antagandeinkomsten ska därvid i stället för vad som sägs i det kapitlet beräknas enligt 21 §.

21 § Antagandeinkomsten är summan av det för 2003 gällande prisbasbeloppet och produkten av detta basbelopp och den medelpensionspoäng som legat till grund för beräkningen av tilläggspensionen.

Om tilläggspensionen är avkortad på grund av att den försäkrade tillgodoräknats pensionspoäng för mindre än 30 år ska antagandeinkomsten avkortas. Avkortning ska ske med en trettiondel av antagandeinkomsten för varje år som antalet år med pensionspoäng understiger 30.

22 § Sjukersättning som avses i 20 § och garantiersättning enligt 38 kap. socialförsäkringsbalken ska justeras med det justeringsbelopp som fastställts enligt punkterna 8–14 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring Ett justeringsbelopp som medför avräkning på sjukersättningen ska i första hand reducera garantiersättningen.

Vad som föreskrivs om garantiersättning ska även gälla justeringsbelopp som medför höjning av sjukersättning. Ett sådant justeringsbelopp ska anknytas till prisbasbeloppet och omräknas vid förändringar av detta.

23 § Sjukersättning ska inte längre justeras enligt 22 § om

- sjukersättning efter omvandlingen ska lämnas på högre eller lägre förmånsnivå än tidigare,
- sjukersättning efter omvandlingen ska samordnas i högre eller lägre grad med livränta som avses i 39 kap. 4 § eller 43–46 kap. socialförsäkringsbalken, eller
- obegränsad skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) inträder för en försäkrad som vid omvandlingen fick förtidspension eller sjukbidrag som beskattades enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller som på grund av dubbelbeskattningsavtal inte var skattskyldig i Sverige.

Förmåner vid arbetsskada

24 § I fråga om en skada som har inträffat före den 1 juli 1977 ska den upphävda lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring tillämpas i stället för bestämmelserna i 41–44 kap socialförsäkringsbalken med undantag av 13 § andra stycket i förstnämnda lag såvitt gäller avdrag på sjukpenning vid sjukhusvård. Vid tillämpning av 26 § andra stycket samma lag ska med pension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring likställas allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket andra meningen och 6 § andra stycket andra meningen i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i bestämmelsernas lydelse före den 1 juli 1993 ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om sjukpenning enligt den upphävda lagen om yrkesskadeförsäkring.

25 § Bestämmelserna i 4 kap. 8 § och 6 kap. 1 § fjärde stycket första meningen i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 1982 tillämpas i fråga om skada som har inträffat före den dagen samt i fråga om försäkrade för vilka undantag från försäkringen för tilläggspension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring ägde giltighet efter utgången av 1981.

26 § Bestämmelserna i 2 kap. 1 och 2 §§ i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 1993 tillämpas i fråga om arbetsskador som har inträffat före den dagen och anmälts till en allmän försäkringskassa senast den 30 juni 1993.

27 § En försäkrad som fått sitt livränteunderlag fastställt med tillämpning av de bestämmelser i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde under tiden den 1 januari–den 31 maj 1993 har rätt att efter ansökan hos Försäkringskassan få sin livränta omprövad enligt de bestämmelser som trädde i kraft den 1 juni 1993.

28 § Arbetsskadeersättning till en arbetstagare som var anställd hos ett affärsverk när en arbetsskada inträffade ska debiteras verket om skadan fastställts i lagakraftvunnet beslut före utgången av juni 1995.

29 § Bestämmelserna i 4 kap. 5 § andra stycket och 6 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den

I januari 1997 tillämpas i fråga om livränta som börjat lämnas före den dagen.

30 § Arbetsskadelivränta till en person som är född 1937 eller tidigare och som vid utgången av 2002 hade rätt till sådan livränta ska betalas ut med lägst det belopp som han eller hon vid tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. 4 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 1999 hade rätt till i december 2002. Detta belopp ska anknytas till prisbasbeloppet för 2002 och räknas om vid förändring av detta.

31 § Vid samordning mellan sjukersättning, som enligt övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring omvandlats från förtidspension, och livränta på grund av arbetsskada enligt 43 kap. socialförsäkringsbalken ska utöver den livränta som överstiger sjukersättningen lämnas ett tillägg i form av en bruttoförförhöjning som svarar mot skillnaden mellan den utbetalda sjukersättningen i januari 2003 och den förtidspension som skulle ha betalats ut för samma månad om äldre bestämmelser fortfarande hade varit gällande. Bruttoförhöjningen anknyts till prisbasbeloppet och omräknas vid förändringar av detta. Om graden av samordning av livräntan och sjukersättningen förändras efter omvandlingen bortfaller bruttoförförhöjningen. För bruttoförförhöjning ska i övrigt gälla vad som föreskrivs om garantiersättning i 38 kap. socialförsäkringsbalken.

Vad som sägs i första stycket om förtidspension tillämpas också i fråga om sjukbidrag.

32 § Bestämmelserna i 2 kap. 1 och 2 §§ i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 juli 2002 tillämpas i fråga om arbetsskador som har inträffat före den dagen.

33 § För den som är född 1937 eller tidigare tillämpas bestämmelserna i 6 kap. 2 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 utom såvitt avser sådan livränta som avser skada som inträffat den månad då den försäkrade fyller 65 år eller senare.

34 § I fråga om livräntor som har beslutats före den 1 januari 2006 tillämpas 4 kap. 5 § första stycket, 6 § och 12 § tredje stycket i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 2006 i stället för 43 kap. 11 §, 12 § andra stycket samt 17, 20 och 23 §§ socialförsäkringsbalken. Detta gäller även vid omprövning av livräntan och vid prövning av fortsatt rätt till livränta efter en tidsbevänsad sådan livränta.

35 § Vid tillämpning av 43 kap. 23 § socialförsäkringsbalken ska livränteunderlaget för tid före 2004 räknas om med de årliga förändringarna i prisbasbeloppet.

Statligt personskadeskydd

36 § I fråga om skada som har inträffat före den 1 juli 1977 gäller fortfarande bestämmelserna i militärsättningslagen (1950:261), förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret och förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m.m., dock med undantag av 6 § 2 mom. andra stycket militärsättningslagen såvitt avser avdrag på sjukpenning vid sjukhusvård. Vid tillämpning av 11 § 2 mom. andra stycket samma lag ska med pension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring likställas allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket andra meningen och 6 § andra stycket andra meningen i den upphävda lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 juli 1993 ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om sjukpenning och särskild sjukpenning enligt de upphävda författningarna.

37 § Bestämmelserna i 7 § i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 januari 1993 tillämpas i fråga om skador som har inträffat före den dagen och anmälts till en allmän försäkringskassa senast den 30 juni 1993.

38 § Bestämmelserna i 12 och 13 §§ i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 juli 1995 tillämpas i fråga om tjänstgöring före den dagen utom i fråga om den som tjänstgjorde enligt den upphävda lagen (1980:1021) om militär grundutbildning för kvinnor.

Vid tillämpningen likställs med grundutbildning som avsågs i 12 och 13 §§ motsvarande utbildning enligt 27 § 1 mom. D värnpliktslagen (1941:967) i dess lydelse före den 1 juni 1972.

39 § Bestämmelserna i 12 § i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 januari 1998 tillämpas i fråga om livräntor som fastställts före den dagen.

40 § Bestämmelserna i 12 § i den upphävda lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd i deras lydelse före den 1 juli 2002 tillämpas i fråga om livräntor som fastställts före den dagen.

Krigsskadeersättning till sjömän

41 § I fråga om skada som har inträffat före den 1 juli 1977 gäller fortfarande bestämmelserna i lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m.fl., förordningen (1954:247) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m.fl. och förordningen (1954:248) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare.

42 § Om ett ersättningsärende pågår på grund av bestämmelserna i 11 § ska vad som sägs om sjukpenning i 48 kap. 13 och 17 §§ socialförsäkringsbalken avse summan av sjukpenning och sjukpenningtillägg.

5 kap. Övergångsbestämmelser till 51–55 kap. (avdelning D)

Handikappersättning

1 § För en ersättningsberättigad som före den 1 januari 2001 fick invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning som beviljats före den 1 juli 1975 på grundval av då gällande regler, får förmånen inte minskas eller upphöra i annat fall än om så skulle ha skett om de äldre bestämmelserna fortfarande hade varit tillämpliga.

2 § Vad som sägs om studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) i 53 kap. 6 § socialförsäkringsbalken tillämpas också i fråga om studiestöd enligt den upphävda studiestödslagen (1973:349) eller enligt övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395).

Bilstöd

3 § Vid tillämpning av föreskriften i 55 kap. 10 § 2 likställs med den som har beviljats bidrag enligt 1 i samma paragraf dels handikappad som vid utgången av september 1988 innehade fordon som anskaffats av honom med bidrag enligt den upphävda förordningen (1987:410) om bidrag till handikappade för att skaffa motorfordon m.m., dels den som vid utgången av september 1988 var ägare till fordon som var befriat från skatt enligt 40 § första stycket i den upphävda vägtrafikskattelagen (1973:601) i lagrummets dåvarande lydelse.

4 § Vid tillämpning av denna lag ska bilstöd anses avse den tidpunkt då ansökan om stöd kommer in till Försäkringskassan.

6 kap. Övergångsbestämmelser till 56–77 kap. (avdelning E)

Äldre pensionsordningar

1 § Beträffande rätt till ålderspension på grund av avgifter, som erlagts enligt 34 § i den upphävda lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring, 35 § i den upphävda lagen (1935:434) om folkpensionering eller den upphävda lagen (1946:433) om frivillig statlig pensionsförsäkring, ska äldre bestämmelser alltså gälla.

2 § Om det görs sannolikt att avgifter enligt 4 § i den upphävda lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring erlagts av någon som inte var berättigad till folkpension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, ska Försäkringskassan bevilja honom eller henne pension med lägst vad som motsvarar pension på grund av de avgifter som kan antas ha blivit erlagda.

3 § Beträffande avgifts- eller grundpension enligt äldre bestämmelser, som vid utgången av 1962 erhöles av den, som inte var berättigad till folkpension enligt den upphävda lagen (1946:431) om folkpensionering, ska de äldre bestämmelserna fortfarande gälla.

4 § Bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring i 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1981 tillämpas på försäkring på grund av avgift som har erlagts före den dagen.

Hustrutillägg

5 § I fråga om hustrutillägg tillämpas 10 kap. 4 § andra stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1990.

Inkomstgrundad ålderspension

6 § Vad som föreskrivs i 60 kap. 2 § och 62 kap. 33 § andra stycket socialförsäkringsbalken ska gälla också beträffande 7–23 §§. Vid tillämpning av 8 och 9 §§ likställs sjukbidrag med förtidspension.

7 § För år före 2001 ska vid tillämpning av socialförsäkringsbalken med ett inkomstbasbelopp likställas

1. för åren 1960–1994 det vid respektive års ingång gällande basbeloppet enligt den upphävda lagen (1959:291) om försäkring för allmän tilläggspension och den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. för åren 1995 och 1996 det för respektive år gällande basbeloppet enligt den upphävda lagen om allmän försäkring sedan detta ökats med det belopp som följer av 1 kap. 6 § sista stycket den lagen i dess lydelse före den 1 juli 1996,

3. för åren 1997 och 1998 det för respektive år gällande förhöjda basbeloppet enligt den upphävda lagen om allmän försäkring, och

4. för åren 1999 och 2000 det för respektive år gällande förhöjda prisbasbeloppet enligt den upphävda lagen om allmän försäkring.

8 § För tid före 1999 skall, vid tillämpning av socialförsäkringsbalken, med en persons pensionsgrundande inkomst respektive pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. 7 § balken avses de pensionspoäng som personen med anledning av sin pensionsgrundande inkomst respektive förtidspension tillgodoräknats för det berörda året enligt den upphävda lagen (1959:291) om försäkring för allmän tilläggspension eller enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring multiplicerat med det basbelopp för respektive år som anges i 7 § 1–3 och avrundat till närmaste hundratal kronor. Om det framräknade beloppet slutar på 50 kronor ska avrundning ske till närmast högre hundratal kronor.

9 § Vid beräkning enligt 8 § ska pensionspoängen som avser pensionsgrundande inkomst ökas med talet ett. Om den som tillgodoräknats pensionspoäng med anledning av förtidspension inte för samma år till-

godoräknats pensionspoäng för pensionsgrundande inkomst ska i stället pensionspoängen med anledning av förtidspensionen ökas med talet ett.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

10 § Vid beräkning av pensionsgrundande belopp enligt 8 och 9 §§ skall, om sådant förhållande som avsågs i 15 kap. 19 § i den upphävda lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension i dess lydelse före den 1 januari 2003 gällt för en pensionsberättigad, bestämmelserna om proportionering i den paragrafen tillämpas beträffande detta belopp.

11 § Med pensionspoäng enligt den upphävda lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension ska för tid före den 1 januari 1999 likställas pensionspoäng enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring. Med tilläggspension enligt den upphävda lagen om inkomstgrundad ålderspension ska för tid före den 1 januari 2001 likställas tilläggspension i form av ålderspension enligt den upphävda lagen om allmän försäkring.

12 § Har på grund av underlåten avgiftsbetalning pensionspoäng inte tillgodoräknats en pensionsberättigad för tid före 1998, ska vid beräkning av tilläggspension enligt 66 kap. 8 § första stycket socialförsäkringsbalken hänsyn tas till så stor del av den produkt som anges i 66 kap. 6 § första stycket 1 balken och det belopp som anges i 2 i samma stycke, som svarar mot förhållandet mellan det antal år, dock högst 30, för vilka pensionspoäng har tillgodoräknats den pensionsberättigade och talet 30 ökat med ett för varje år före 1998 för vilket han eller hon till följd av underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats pensionspoäng. Detta tal får därvid inte ökas till mer än 50.

13 § För en pensionsberättigad som är svensk medborgare och född 1914 eller tidigare ska 12 § inte gälla.

14 § För en pensionsberättigad som är svensk medborgare och född under något av åren 1915–1923 ska vid tillämpning av 12 § talen 30 bytas ut mot talen 20 ökat med ett för varje helt år som har förflutit från och med 1915 till utgången av det år då den pensionsberättigade är född. Dessutom ska för varje sådant år den ökning enligt 12 § som föranleds av underlåten avgiftsbetalning göras med en tiondel av det antal år för vilket han eller hon av sådan anledning inte har tillgodoräknats pensionspoäng.

15 § För en pensionsberättigad som är född 1923 eller tidigare och för vilken undantagande enligt 11 kap. 7 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1982 gällt, ska vid beräkning av tilläggspension bestämmelserna i 12 § tillämpas på motsvarande sätt för år för vilket den försäkrade till följd av undantagandet fått pensionspoängen minskad med mer än en poäng eller inte tillgodoräknats någon pensionspoäng.

16 § För en pensionsberättigad som är svensk medborgare och född 1914 eller tidigare ska 15 § inte gälla.

17 § För en pensionsberättigad som är svensk medborgare och född något av åren 1915–1923 ska 14 § tillämpas på motsvarande sätt för år för vilket den försäkrade till följd av undantagandet fått pensionspoängen minskad med mer än en poäng eller inte tillgodoräknats någon pensionspoäng.

18 § För en pensionsberättigad som är född 1927 eller tidigare ska vid beräkning av tilläggspension enligt 66 kap. 6 § socialförsäkringsbalken, bestämmelserna i 15 kap. 2 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1974 tillämpas på motsvarande sätt för tid före den dagen.

19 § Punkterna 3 och 4 av övergångsbestämmelserna till lagen (1974:784) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring ska fortfarande gälla när det gäller beräkning av tilläggspension för de pensionsberättigade som avses där.

Vid beräkning av tilläggspension skall, i sådana fall som avses i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1974:784) om ändring i lagen om allmän försäkring, reduktionsfaktorn 0,5 gälla.

20 § Vid beräkning av ökning av tilläggspensionen enligt 66 kap. 13 § socialförsäkringsbalken respektive avdrag från pensionen enligt 66 kap. 14 § balken ska faktorn 0,7 procent ersättas av faktorn 0,6 procent för månad före den 1 juli 1990.

21 § Om en försäkrad inte har haft rätt till inkomstpension på grund av bestämmelserna i 5 kap. 1 § tredje stycket tredje meningen i den upphävda lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, ska vid beräkning av pensionsbehållning 65 kap. 5–8 §§ socialförsäkringsbalken tillämpas som om han eller hon hade uppburit inkomstpension.

22 § Bestämmelsen i 67 kap. 28 § andra stycket socialförsäkringsbalken om uppräknig med basränta enligt skattebetalningslagen (1997:483) ska inte tillämpas för tid före det första valet av placering av premiepensjonsmedlen.

23 § Vid tillämpning av 63 kap. 17 § socialförsäkringsbalken ska studiebidrag som lämnas enligt 4 kap. i den upphävda studiestödslagen (1973:349) likställas med studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Inkomstgrundad ålderspension och garantipension

24 § Inkomstpension, tilläggspension och garantipension får lämnas för högst tre månader före ansökningsmånaden om den pensionsberättigade omedelbart före 65 års ålder fick särskild efterlevandepension.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas bara i fråga om pension som lämnas tidigast från och med den månad då den pensionsberättigade fyllde 65 år.

25 § Försäkringskassan ska utreda om den pensionsberättigade vill ta ut ålderspension om han eller hon inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension senast månaden före den då han eller hon fyller 65 år och den månaden har fått särskild efterlevandepension.

Garantipension

26 § Med försäkringstid för garantipension ska för tid före 2001 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2001.

27 § Garantipension enligt 69 kap. socialförsäkringsbalken lämnas även till den som inte var berättigad till folkpension i form av ålderspension före utgången av 2002, om han eller hon före den tidpunkten hade tillgodoräknats bosättningstid i Sverige och senare uppfyller kravet om minst tio års bosättning här enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003.

28 § Vid beräkning av garantipension enligt 69 kap. socialförsäkringsbalken ska beaktas även bosättningstid för tid efter utgången av 2002, som den pensionsberättigade skulle ha tillgodoräknats, om bestämmelserna i punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring fortfarande hade gällt.

29 § För den som har rätt att enligt 70 kap. 7–9 §§ socialförsäkringsbalken som försäkringstid för garantipension tillgodoräknas viss bosättningstid från sitt tidigare hemland och som har beviljats uppehållstillstånd före den 1 januari 2001 ska beräkningen av försäkringstid ske enligt bestämmelserna om bosättningstid i 5 kap. 7 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den dagen.

30 § Bestämmelserna i 70 kap. 13 § socialförsäkringsbalken ska gälla även i fråga om beräkning av försäkringstid för garantipension för en kvinna som är född något av åren 1938–1944 och som med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring haft rätt till folkpension i form av änkepension vid utgången av 2002 och därefter haft rätt till änkepension eller garantipension till sådan pension enligt den upphävda lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller enligt denna lag.

Är änkepensionen eller garantipensionen till sådan pension beräknad i förhållande till det antal år för vilka tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggs- eller garantipension, ska försäkringstid för garantipension beräknas med samma kvotdel av 40 års försäkringstid som svarar mot den kvotdel av 30 års tillgodoräknade pensionspoäng som änkepensionen eller garantipensionen till sådan pension beräknats på.

31 § Bestämmelserna i 70 kap. 13 § socialförsäkringsbalken gäller även för den som fyllde 65 år i januari 2003 och som i december 2002 hade

hel förtidspension, helt sjukbidrag eller hel särskild efterlevandepension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

32 § Vad som sägs om hel sjukersättning i 70 kap. 13 § socialförsäkringsbalken tillämpas också i fråga om hel särskild efterlevandepension.

Vid tillämpningen ska för en försäkrad som haft rätt till hel särskild efterlevandepension i förhållande till det antal år för vilka tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension, försäkringstid för garantipension beräknas med samma kvotdel av 40 års försäkringstid som svarar mot den kvotdel av 30 års tillgodoräknade pensionspoäng som den särskilda efterlevandepensionen beräknats på.

Särskilt pensionstillägg

33 § Till grund för rätt till eller beräkning av särskilt pensionstillägg enligt 76 kap. socialförsäkringsbalken får inte läggas vård som getts före 1964.

34 § Med ett vårdår enligt 76 kap. 6 § socialförsäkringsbalken likställs varje kalenderår från och med 1964 till och med 1973, under vilket föräldern har vårdat sjukt eller handikappat barn som inte uppnått 16 års ålder och barnet har fått vårdbidrag i form av invaliditetsersättning

- a) i fråga om 1964 under sex månader, och
- b) i fråga om övriga år under större delen av året.

35 § Vid tillämpning av 76 kap. 6 § socialförsäkringsbalken likställs invaliditetstillägg enligt 9 kap. 2 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 juli 1975 med handikappersättning.

36 § En förälder som är född 1927 eller tidigare får tillgodoräknas vårdår även för det år under vilket han eller hon fyllt 65 år, om föräldern inte enligt 6 kap. 1 § tredje stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring har tagit ut ålderspension före den månad under vilken han eller hon fyllt 65 år.

37 § Den som före den 1 juli 1995 förordnats som förmyndare för en omyndig ska vid tillämpning av 76 kap. 3 § socialförsäkringsbalken anses som särskilt förordnad vårdnadshavare, om vårdnad ingår i uppdraget.

7 kap. Övergångsbestämmelser till 78–96 (avdelning F)

Barnpension och efterlevandestöd

1 § I fråga om barnpension på grund av dödsfall som inträffat före den 1 januari 2003 gäller 2–7 §§ i stället för vad som föreskrivs i 81 kap. 7–14 §§ socialförsäkringsbalken. Vid tillämpningen av 2 § likställs sjukbidrag med förtidspension.

Har rätten till barnpension upphört slutgiltigt före den 1 januari 2002, finns det inte någon rätt till barnpension enligt 81 kap. eller efterlevandestöd enligt 82 kap. socialförsäkringsbalken.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

2 § Barnpension ska beräknas som summan av

1. 30 procent av hel förtidspension, beräknad enligt 13 kap. 2 och 3 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003, som den avlidne var berättigad till när han eller hon avled eller skulle ha varit berättigad till, om rätt till sådan pension hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet, eller 30 procent av inkomstgrundad ålderspension beräknad enligt 66 kap. 6 § första stycket 1 och andra stycket, 8 § första stycket samt 24 och 27–29 §§ socialförsäkringsbalken samt 6 kap. 12–18 §§ denna lag, om den avlidne vid dödsfallet var berättigad till tilläggspension i form av ålderspension enligt lagen om allmän försäkring, och

2. 25 procent av det för 2003 gällande prisbasbeloppet.

3 § Om flera barn är berättigade till barnpension efter den försäkrade, ska det i 2 § 1 nämnda procenttalet ökas med talet 20 för varje barn utöver det första. Detta belopp ska därefter delas lika mellan barnen. Vid beräkning av beloppet enligt 2 § 1 ska bestämmelserna i 14 kap. 8 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 ha fortsatt tillämpning.

4 § För rätt till 25-procentstillägg enligt 2 § 2 krävs att det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng. Härvid ska 66 kap. 4 § socialförsäkringsbalken tillämpas på motsvarande sätt.

Vid beräkning av 25-procentstillägg ska bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring och punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

5 § I fråga om efterlevande barn som vid utgången av 2002 fick tilläggspension i form av barnpension enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring på grund av dödsfall som inträffat före den 1 januari 1990 ska bestämmelserna i 2–4 §§ gälla med det undantaget att talet 30 i 2 § 1 ska bytas ut mot talet 40, om barnpension i form av tilläggspension vid ingången av 2003 lämnades med denna andel till ett barn.

6 § I fråga om efterlevande barn som vid utgången av 2002 fick folk- och tilläggspension i form av barnpension efter en förälder och endast folkpension i form av barnpension efter den andra föräldern ska 82 kap. 4 § andra meningen socialförsäkringsbalken inte tillämpas.

Efterlevandepensionsunderlag

7 § Vid tillämpning av 85 kap. 11 och 12 §§ socialförsäkringsbalken ska med pensionsgrundande inkomst likställas pensionsgrundande belopp för

förtidspension och sjukbidrag enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

Försäkringstid för garantipension

8 § Med försäkringstid för garantipension till omställningspension eller till änkepension ska för tid före den 1 januari 2003 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003.

Omställningspension och garantipension

9 § I fråga om omställningspension på grund av dödsfall som inträffat före den 1 januari 2003 gäller 10–12 §§ i stället för vad som föreskrivs i 80 kap. 20 § samt 83 kap. 3–6, 8 och 10 §§ socialförsäkringsbalken. Vid tillämpningen av 11 § likställs sjukbidrag med förtidspension.

10 § I fråga om rätten till omställningspension ska 14 kap. 4 § första stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003 fortfarande tillämpas.

11 § Omställningspension ska beräknas som summan av

1. 40 procent eller, om det efter den avlidne finns barn som har rätt till barnpension enligt 81 kap. 2–6 §§ socialförsäkringsbalken efter honom eller henne, 20 procent av den förtidspension eller ålderspension som anges i 2 § 1, och

2. 90 procent av det för 2003 gällande prisbasbeloppet.

Vid beräkning av beloppet enligt första stycket 1 ska bestämmelserna i 14 kap. 8 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, i deras lydelse före den 1 januari 2003, fortfarande tillämpas.

12 § För rätt till 90-procentstillägg enligt 11 § första stycket 2 krävs att det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng. Härvid ska 66 kap. 4 § socialförsäkringsbalken tillämpas på motsvarande sätt.

Vid beräkning av 90-procentstillägg ska bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i deras lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

13 § I fråga om garantipension till omställningspension på grund av dödsfall som inträffat före den 1 januari 2003 gäller 14–18 §§ i stället för vad som föreskrivs i 84 kap. 2 och 4–12 §§ socialförsäkringsbalken.

14 § En efterlevande som är bosatt i Sverige skall, om villkoren i 8 kap. 4 och 5 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 är uppfyllda och om minst tre års bosättningstid eller minst tre år med pensionspoäng kan tillgodoräknas för den avlidne, ha rätt till garantipension beräknad enligt 15–18 §§.

15 § Till grund för beräkning av garantipension ska ligga den omställningspension som den efterlevande har rätt till. Med omställningspension avses även efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna lag.

16 § För en efterlevande som helt saknar rätt till omställningspension eller vars omställningspension inte överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet ska den årliga garantipensionen motsvara 2,15 gånger prisbasbeloppet (basnivån) minskat med ett belopp som motsvarar den nämnda omställningspensionen.

För en efterlevande, som har rätt till omställningspension som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet, ska den årliga garantipensionen motsvara skillnaden mellan 0,66 gånger prisbasbeloppet och 40 procent av den del av omställningspensionen som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet.

17 § Vid beräkning av garantipension enligt 15 och 16 §§ skall, om inte annat följer av 18 §, bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring och punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

18 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng eller 40 års bosättningsstid ska garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 32–35 §§.

Änkepension och garantipension

19 § En efterlevande som vid utgången av 2002 hade rätt till folkpension eller tilläggspension i form av änkepension enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring har rätt till änkepension och garantipension till sådan pension enligt vad som föreskrivs i 20–36 §§. Detsamma ska gälla om rätt till sådan änkepension uppkommer först efter ikraftträdandet men grundar sig på dödsfall som inträffat dessförinnan. För änkepension och garantipension till sådan pension enligt denna paragraf ska dessutom gälla vad som föreskrivs i 80 kap., 88 kap. 7 § och 89 kap. socialförsäkringsbalken.

20 § Om rätt till tilläggspension i form av änkepension har uppkommit på grund av ett dödsfall som inträffat före 1990 ska änkan, oavsett när hon är född och om inte annat sägs i 21 §, för tid efter 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 87 kap. 2–5 och 9 §§ socialförsäkringsbalken. Detsamma ska gälla för änkor som är födda 1929 eller tidigare och vars rätt till tilläggspension i form av änkepension har uppkommit på grund av dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger ska 86 kap. 9 § balken tillämpas.

21 § För rätt till 90-procentstillägg enligt 87 kap. 2 § 2 socialförsäkringsbalken krävs att

1. villkoren i 86 kap. 6–8 §§ balken är uppfyllda, och
2. det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng.

Vid bedömningen av om villkoret enligt första stycket 2 är uppfyllt ska 66 kap. 4 § balken tillämpas på motsvarande sätt.

För en änka som avses i 20 § och som har fyllt 65 år beräknas änkepension med tillämpning av endast 87 kap. 2 § 1 balken.

22 § Om rätt till tilläggspension i form av änkepension har uppkommit för en änka som är född under något av åren 1930–1944 på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002 ska hon, om inte annat sägs i 23 §, för tid efter 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 87 kap. 2–5, 9 samt 14–19 §§ socialförsäkringsbalken.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger och med vilket belopp sådan pension ska lämnas ska 80 kap. 12–14 §§ och 86 kap. 9 § balken tillämpas.

23 § För rätt till 90-procentstillägg enligt 87 kap. 2 § 2 socialförsäkringsbalken krävs att

1. villkoren i 86 kap. 6–8 §§ balken är uppfyllda, och
2. det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng.

Vid bedömningen av om villkoret enligt första stycket 2 är uppfyllt ska 66 kap. 4 § balken tillämpas på motsvarande sätt.

24 § Om rätt till tilläggspension i form av änkepension har uppkommit för en änka som är född 1945 eller senare på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002 ska hon, om inte annat sägs i 25 §, för tid efter 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 87 kap. 7–21 §§ socialförsäkringsbalken.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger och med vilket belopp sådan pension ska lämnas ska 80 kap. 12–14 §§ och 86 kap. 9 § balken tillämpas.

25 § För rätt till 90-procentstillägg enligt 87 kap. 2 § 2 socialförsäkringsbalken krävs att villkoren i 86 kap. 6–8 §§ balken är uppfyllda.

26 § För änkor som avses i 20 och 22 §§ ska sådan del av änkepension som avses i 87 kap. 2 § 1 socialförsäkringsbalken beräknas med tillämpning även av 13 kap. 2 § första stycket tredje meningen i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003.

27 § I fall som avses i 20, 22 och 24 §§ ska beräkningen ske på grundval av prisbasbeloppet för 2003 i stället för prisbasbeloppet för dödsfallsåret.

28 § Har rätt till folkpension i form av änkepension uppkommit på grund av ett dödsfall som inträffat före 1990 eller, såvitt gäller en änka som är född 1944 eller tidigare, på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002, ska änkan för tid efter 2002 ha rätt till garanti-

pension till änkepension under de förutsättningar och i den utsträckning som följer av bestämmelserna i 16 § samt i 80 kap. 20 § och 88 kap. 2–6, 13–15 och 18 §§ socialförsäkringsbalken.

29 § Har rätt till folkpension i form av änkepension uppkommit för en änka som är född 1945 eller senare på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002, ska änkan för tid efter 2002 ha rätt till garantipension till änkepension under de förutsättningar och i den utsträckning som följer av bestämmelserna i 16 § samt i 80 kap. 14 och 20 §§ och 88 kap. 2–6, 13–15 och 18 §§ socialförsäkringsbalken.

30 § För en änka som avses i 29 § lämnas garantipensionen i förhållande till det antal år för vilka den avlidne maken vid utgången av 1989 tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng, ska garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 32–35 §§. De bestämmelserna ska även tillämpas för en sådan änka som avses i 88 kap. 18 § socialförsäkringsbalken.

Vid tillämpning och beräkning enligt andra stycket första meningen ska 66 kap. 24 och 27–29 §§ socialförsäkringsbalken gälla.

31 § Vid beräkning av 90-procentstillägg enligt 87 kap. 2 § 2 socialförsäkringsbalken samt av garantipension enligt 13–18 §§ detta kapital till en änka som avses i 20, 22 eller 28 § ska bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring samt punkterna 3 och 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i deras lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng eller 40 års bosättningstid, ska garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 32–35 §§. Dessa bestämmelser ska även tillämpas för en sådan änka som avses i 88 kap. 18 § socialförsäkringsbalken.

32 § För en sådan änka som avses i 30 § andra stycket eller 31 § andra stycket är garantipensionens basnivå 2,15 gånger prisbasbeloppet multiplicerat med folkpensionskvoten samt med 15-delskvoten.

Underlaget vid beräkning av garantipension (beräkningsunderlag) är folkpensionskvoten multiplicerad med 15-delskvoten multiplicerad med 0,9 prisbasbelopp om änkepension lämnas samt därefter ökad med änkepensionen enligt 88 kap. 13–15 §§ socialförsäkringsbalken angiven i prisbasbelopp. I änkepensionen ska därvid inte ingå 90-procentstillägg enligt 87 kap. 2 § 2 balken.

33 § Den i 32 § avsedda folkpensionskvoten är, för en änka som avses i 31 §, den för den avlidne högsta kvoten av antalet tillgodoräknade bosättningsår i förhållande till talet 40 respektive antalet tillgodoräknade år med pensionspoäng i förhållande till talet 30. För en änka som avses i

29 § är folkpensionskvoten antalet tillgodoräknade år med pensionspoäng i förhållande till talet 30.

Den i 32 § avsedda 15-delskvoten motsvarar förhållandet mellan det antal 15-delar till vilket minskning ska ske enligt 88 kap. 18 § socialförsäkringsbalken och talet 15.

34 § Garantipensionen för en änka som avses i 32 § ska beräknas enligt följande. Till den del beräkningsunderlaget inte överstiger 0,9 prisbasbelopp multiplicerat med folkpensionskvoten och med 15-delskvoten, ska garantipensionens basnivå minskas med hela denna del av beräkningsunderlaget. Till den del beräkningsunderlaget överstiger nämnda gräns men inte överstiger produkten av 0,72 prisbasbelopp gånger 15-delskvoten och folkpensionskvoten ökad med 1,06944, ska garantipensionen minskas alternativt ökas med en andel av denna del av beräkningsunderlaget på det sätt som anges i 35 §. Till den del beräkningsunderlaget överstiger den i föregående mening angivna gränsen men inte överstiger 1,49 prisbasbelopp ska garantipensionen ökas med 54 procent av denna del av beräkningsunderlaget. Till den del beräkningsunderlaget överstiger 1,49 prisbasbelopp ska garantipensionen minskas med 40 procent av den delen av beräkningsunderlaget.

35 § Resultatet av talet 0,3481 minus produkten av 0,987 gånger folkpensionskvoten och därefter minskat med produkten av 0,36 gånger folkpensionskvoten i kvadrat ska multipliceras med den del av beräkningsunderlaget som avses i 34 § andra meningen. Om resultatet är ett negativt tal ska garantipensionen minskas genom att denna pension multipliceras med det erhållna beloppet och i annat fall ökas genom multiplikation med motsvarande belopp.

36 § Om en änka som avses i 20 § har beviljats tilläggspension i form av änkepension före den 1 januari 1990 och denna dragits in före denna tidpunkt till följd av att hon ingått äktenskap, ska vid tillämpningen av 86 kap. 9 § socialförsäkringsbalken gälla att änkepensionen ska börja betalas ut på nytt även i fall då det nya äktenskapet upplöses efter att ha bestått i fem år eller mer, dock under förutsättning att detta äktenskap ingåtts efter den dag då mannen fyllde 60 år.

Särskild efterlevandepension och garantipension

37 § En efterlevande som vid utgången av 2002 fick eller hade rätt till folkpension eller tilläggspension i form av särskild efterlevandepension enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring och som alltjämt uppfyller förutsättningarna i 8 kap. 6–10 §§ och 14 kap. 5 § samma lag i deras lydelse före den 1 januari 2003 har rätt till särskild efterlevandepension och garantipension till sådan pension enligt bestämmelserna i 38–42 §§.

38 § I fråga om efterlevande som avses i 37 § och som i december 2002 fick partiell särskild efterlevandepension ska pensionen beräknas och lämnas enligt följande:

med 85 procent av hel särskild efterlevandepension och garantipension till den som haft tre fjärdedelar av hel särskild efterlevandepension,

med 65 procent av hel särskild efterlevandepension och garantipension till den som haft halv särskild efterlevandepension,

med 28 procent av hel särskild efterlevandepension och garantipension till den som haft en fjärdedel av hel särskild efterlevandepension.

39 § Vid beräkningen av särskild efterlevandepension ska gälla vad som föreskrivs i 11 § och 12 § första stycket. Den efterlevande ska vidare ha rätt till garantipension som beräknas enligt bestämmelserna i 15–18 §§. Därvid ska vad som där sägs om omställningspension avse särskild efterlevandepension.

40 § Bestämmelserna i 8 kap. 12 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 ska fortfarande tillämpas. Därvid ska med särskild efterlevandepension likställas särskild efterlevandepension och garantipension till sådan pension beräknad enligt 38 och 39 §§ och med förtidspension ska likställas sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 35–39 kap. socialförsäkringsbalken. Minskning ska göras i första hand på garantipension och därefter på 90-procents-tillägg enligt 11 § första stycket 2 före minskning av annan särskild efterlevandepension.

41 § Om den efterlevande har inkomstgrundad ålderspension enligt socialförsäkringsbalken lämnas inte särskild efterlevandepension.

42 § För efterlevande som avses i 37 § ska gälla vad som föreskrivs dels om omställningspension och garantipension till sådan pension i 80 kap., 88 kap. 7 § och 89 kap. socialförsäkringsbalken, dels om särskild efterlevandepension i 16 kap. 1 § tredje och femte styckena samt 2, 3, 7 a, 8 och 9 §§ och 20 kap. 3 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003.

Samordning med livränta

43 § Om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn har beviljats på grund av dödsfall som inträffat före den 1 januari 2003 ska minskning enligt 89 kap. 6–10 §§ socialförsäkringsbalken göras med 45 procent av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet. Minskningen ska göras på 25-procentstillägg enligt 2 § 2 respektive 90-procentstillägg enligt 11 § första stycket 2 före minskning av annan tilläggspension.

44 § I fall som avses i 1, 9 och 37 §§ ska bestämmelserna i 89 kap. 6 § andra stycket andra meningen och 8 § andra stycket andra meningen socialförsäkringsbalken tillämpas endast på pension som beräknats enligt 2 § 1 och 11 § första stycket 1.

45 § Om rätt till livränta till efterlevande grundas på dödsfall till följd av en arbetsskada som har inträffat före den 1 januari 1990 gäller äldre bestämmelser om inte annat anges i 46–52 §§.

46 § Bestämmelserna om livränta till efterlevande barn i 5 kap. 4 § första stycket i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 gäller även i fall då rätten till livränta grundas på dödsfall till följd av en arbetsskada som har inträffat före den 1 januari 1990.

Vid dödsfall efter utgången av 1989 gäller bestämmelserna om rätt till livränta för ett utländskt barn som tagits emot här i landet i adoptions-syfte i 5 kap. 4 § andra stycket i den upphävda lagen om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 även om arbetsskadan inträffat före den 1 januari 1990.

47 § Om den avlidne efterlämnar änka eller med änka jämställd kvinna som är berättigad till livränta enligt bestämmelserna i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 1990 skall, även om den arbetsskada till följd av vilken den försäkrade avlidit inträffar efter utgången av 1989, vid bestämmandet av livränta till barn efter den försäkrade tillämpas bestämmelserna i 5 kap. 10 § samma lag i deras nyss angivna lydelse.

48 § I fråga om rätt till livränta för efterlevande kvinnor som är födda 1944 eller tidigare gäller fortfarande bestämmelserna om livränta i 5 kap. 2–8 och 12–14 §§ samt 6 kap. 1 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i deras lydelse före den 1 januari 1990 även om den arbetsskada till följd av vilken den försäkrade avlidit inträffar efter utgången av 1989. I fråga om andra kvinnor än de som avses i 5 kap. 8 § samma lag i dess nyss angivna lydelse är dock en förutsättning för detta att kvinnan vid utgången av 1989 var gift med den man efter vilken livräntan ska utbetalas eller då sammanbodde med honom under sådana förhållanden som avses i 5 kap. 6 § samma lag i dess nyss angivna lydelse.

49 § I fall som avses i 45 och 48 §§ tillämpas bestämmelserna i 10 kap. 4 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse vid utgången av 1989.

50 § Är någon för samma månad berättigad såväl till livränta såsom efterlevande enligt äldre bestämmelser som till omställningslivränta eller särskild efterlevandelivränta, lämnas endast den sistnämnda förmånen samt, om efterlevandelivräntan enligt äldre bestämmelser är större, sådan livränta i den mån den överstiger omställningslivräntan eller den särskilda efterlevandelivräntan.

51 § Vid tillämpning av 6 kap. 1 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i dess lydelse före den 1 januari 1990 ska beträffande tilläggspension i form av änkepension hänsyn tas till änkepen-

sionen före sådan samordning som avses i 87 kap. 16 och 17 §§ socialförsäkringsbalken.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

52 § Vid tillämpning av 6 kap. 1 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i dess lydelse före den 1 januari 1990 ska med folkpension i form av ålderspension och tilläggspension i form av änkepension likställas garantipension enligt 68–70 kap. socialförsäkringsbalken respektive änkepension enligt 86 och 87 kap. balken eller denna lag.

Vid tillämpningen ska änkelivränta till en kvinna som är född 1937 eller tidigare och som vid utgången av 2002 hade rätt till sådan livränta betalas ut med lägst det belopp som hon hade rätt till i december 2002. Detta belopp ska anknytas till prisbasbeloppet för 2002 och räknas om vid förändring av detta.

53 § I fall då efterlevandes rätt till livränta grundas på en arbetsskada som har inträffat före den 1 januari 2003 gäller, om annat inte sägs i 54 och 55 §§, fortfarande äldre bestämmelser om sådan livränta. Har dödsfallet inträffat före utgången av 2002 gäller alltid de äldre bestämmelserna.

54 § Bestämmelserna om omställningslivränta i 92 kap. 7, 8, 10 och 11 §§ socialförsäkringsbalken gäller även om arbetsskadan har inträffat under något av åren 1990–2002 under förutsättning att den efterlevande till följd av dödsfallet inte samtidigt har rätt till änkepension enligt 86 och 87 kap. socialförsäkringsbalken.

55 § Vid tillämpning av bestämmelserna i 92 kap. 18 och 19 §§ socialförsäkringsbalken ska efterlevandelivränta till en efterlevande make, som vid utgången av 2002 hade rätt till sådan livränta, betalas ut med lägst det belopp som den efterlevande vid tillämpning av de äldre bestämmelserna i samma paragraf hade rätt till i december 2002. Detta belopp ska anknytas till prisbasbeloppet för 2002 och räknas om vid förändring av detta. ska livräntan omprövas av annan anledning ska dock de nya reglerna tillämpas. Om livräntan lämnas med stöd av 45–51 §§ ska dock 52 § tillämpas.

8 kap. Övergångsbestämmelser till 97–107 kap. (avdelning G)

Bostadstillägg

1 § För den som fick bostadstillägg enligt den upphävda lagen (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer för december 2002 enligt de bestämmelser som gällde för en gift pensionsberättigad men vars make inte är berättigad till bostadstillägg ska följande gälla.

I stället för vad som sägs i 106 kap. 22–24 §§ socialförsäkringsbalken får bestämmelserna i 4 § i den upphävda lagen (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer tillämpas. Detta gäller längst till och med månaden före den då maken fyller 65 år eller dessförinnan börjar uppbära sådan förmån som enligt 105 kap. 3, 4 och 7 §§ balken eller enligt 2 § berättigar till bostadstillägg. Om de äldre bestämmelserna tillämpas ska

avdrag med fribelopp som avses i 106 kap. 17–19 §§ samma balk inte göras vid beräkning av makens reduceringsinkomst. Om bostadstillägget har börjat lämnas helt enligt de nya bestämmelserna, får inte de äldre bestämmelserna tillämpas därefter.

2 § Förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg är, utöver vad som anges i 105 kap. 3 § socialförsäkringsbalken,

1. särskild efterlevandepension,
2. hustrutillägg enligt lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension, och
3. pension eller invaliditetsförmån enligt lagstiftningen i en stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under förutsättning att förmånen motsvarar svensk pension eller ersättning enligt 1 eller 2.

3 § Vid tillämpning av 106 kap. 9 § skall, i fråga om kapitalinkomst för år före 2007, med avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) likställas uppskovsavdrag enligt samma kapitel i dess lydelse före den 1 februari 2007.

4 § I reduceringsinkomsten enligt 106 kap 16 § socialförsäkringsbalken inräknas även de i 2 § angivna förmånerna.

9 kap. Övergångsbestämmelser till 108–121 kap. (avdelning H)

Utbetalning till socialnämnd

1 § Bestämmelserna i 111 kap. 5 § tillämpas även på förmåner som avser tid före socialförsäkringsbalkens ikraftträdande, om beslutet om retroaktiv ersättning fattas efter denna tidpunkt.

Utmätning av underhållsstöd

2 § I fråga om underhållsstöd för januari 2009 tillämpas 39 § i den upphävda lagen (1996:1030) om underhållsstöd i stället för 111 kap. 9 och 10 §§ socialförsäkringsbalken.

Ränta

3 § Bestämmelserna om ränta i 112 kap. 15, 16 och 19 §§ tillämpas bara om återkravet beslutats av Försäkringskassan efter utgången av juni 2007.

Avdrag på ersättning (kvittning)

4 § De upphävda författningarna ska tillämpas i fråga om avräkning i stället för 112 kap. 22 § socialförsäkringsbalken om såväl det belopp som ska betalas ut som det som ska betalas tillbaka avser en förmån för tid före ikraftträdandet eller underhållsstöd för januari 2009. I annat fall tillämpas bestämmelserna i 112 kap. 22 § balken. Om en av förmånerna avser en sådan tid som avses i första meningen får avdrag dock inte göras om inte motsvarande avdrag kunnat göras enligt de upphävda författningarna.

5 § En ansökan, anmälan eller annan handling eller uppgift som har kommit in till en allmän försäkringskassa, ska anses ha kommit in till Försäkringskassan den dag som den kom in till den allmänna försäkringskassan.

6 § Bestämmelserna om ansökan och anmälan i 114 kap. 4–12 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på ansökningar och anmälningar som kommer in efter ikraftträdandet. Om ansökan eller anmälan avser förmåner för tid före ikraftträdandet, får den dock göras enligt motsvarande bestämmelser i de upphävda författningarna. Om anmälan eller ansökan avser förmån för tid före ikraftträdandet, ska hänvisningarna till bestämmelser i balken avse motsvarande bestämmelser i de upphävda författningarna.

Utredning, uppgiftsskyldighet och bevisupptagning

7 § Bestämmelserna i 114 kap. 13–35 §§ socialförsäkringsbalken tillämpas på handläggning efter ikraftträdandet. Bestämmelsen i 114 kap. 13 § balken medför dock, i fråga om förmåner som avser tid före ikraftträdandet eller ansökan eller anmälan som kommit in före denna tidpunkt, inte skyldighet för den försäkrade att självant lämna uppgifter utöver vad som gällde enligt de upphävda författningarna. Om handläggningen avser förmån för tid före ikraftträdandet, ska vad som sägs i bestämmelserna om förmåner enligt balken avse motsvarande förmåner enligt de upphävda författningarna.

Undantag från sekretess

8 § Bestämmelserna i 114 kap. 36–40 §§ socialförsäkringsbalken tillämpas fr.o.m. ikraftträdandet. Vad som sägs i 114 kap. 40 § om sjukkontroll enligt 14 § 1 och 2 i samma kapitel tillämpas även i fråga om sjukkontroll enligt 11 § första stycket i den upphävda lagen (1991:1047) om sjuklön.

Anmälan om ändring i fråga bosättning, arbete och andra förhållanden

9 § Bestämmelserna i 114 kap. 41–46 §§ socialförsäkringsbalken tillämpas fr.o.m. ikraftträdandet men medför i fråga om förmåner som avser tid före ikraftträdandet inte skyldighet att göra anmälan utöver vad som gällde enligt de upphävda författningarna.

Självbetjäningstjänster via Internet

10 § Bestämmelserna i 115 kap. socialförsäkringsbalken tillämpas på användning av självbetjäningstjänster fr.o.m. ikraftträdandet. De tillämpas då även i fråga om förmåner som lämnas enligt de upphävda författningarna.

Beslut

11 § Bestämmelserna i 116 kap. socialförsäkringsbalken tillämpas i fråga om beslut som meddelas efter ikraftträdandet.

Ändring, omprövning och överklagande

12 § Bestämmelserna i 1 kap. 3 § gäller inte i fråga om 117 kap. socialförsäkringsbalken.

13 § Bestämmelserna i 20 kap. 10 b § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2007 ska fortfarande tillämpas i fråga om begäran om omprövning eller överklagande från en arbetsgivare som ska betala särskild sjukförsäkringsavgift enligt övergångsbestämmelserna i lagen (2006:1428) om upphävande av lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift.

14 § I fråga om omprövning och överklagande av avvisningsbeslut som meddelats före den 1 januari 2009 tillämpas äldre bestämmelser.

15 § I fråga om ärenden i vilka en socialförsäkringsnämnd har fattat beslut före den 1 januari 2008 tillämpas 20 kap. 10 och 11 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den nämnda dag.

16 § Det allmänna ombudet ska föra det allmännas talan i mål där Riksförsäkringsverket har överklagat beslut av en allmän försäkringskassa.

17 § Villkoret enligt 117 kap. 40 § första meningen socialförsäkringsbalken att det allmänna ombudet ska ha varit part ska anses uppfyllt även om det är Riksförsäkringsverket som har varit part i målet hos den allmänna förvaltningsdomstolen.

18 § I fråga om omprövning och överklagande av beslut som avser inkomstgrundad ålderspension och som meddelats före den 1 januari 2008 tillämpas bestämmelserna i den upphävda lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension i deras lydelse före nämnda dag.

Behandling av personuppgifter

19 § Bestämmelserna i 118 kap. socialförsäkringsbalken tillämpas även i fråga om förmåner som avser tid före ikraftträdandet. Vad som sägs i 118 kap. 2 § balken om förmåner enligt denna ska då avse förmåner enligt de upphävda författningarna. Vad som sägs i 118 kap. balken om skadestånd på grund av behandling enligt det kapitlet eller med stöd av föreskrifter som har meddelats i anslutning till det kapitlet ska även avse behandling enligt den upphävda lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration.

20 § Bestämmelserna om skadestånd i 118 kap. 30 § socialförsäkringsbalken tillämpas endast om den omständighet som ett yrkande om skade-

stånd grundas på har inträffat efter utgången av november 2003. I annat fall tillämpas de dessförinnan gällande bestämmelserna.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 4

Straffbestämmelser

21 § Bestämmelserna i 1 kap. 3 § gäller inte i fråga om 119 kap. socialförsäkringsbalken.

Skadeståndskyldighet för styrelse och revisor

22 § Bestämmelserna om skadestånd i 18 kap. 37 och 38 §§ i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2005 gäller för uppdrag som har fullgjorts före den dagen. Det som sägs i 18 kap. 38 § den lagen om anmärkning ska gälla anmärkning av Riksförsäkringsverket eller Försäkringskassan och vad som sägs om överlämnande till styrelsen ska även gälla överlämnande till Försäkringskassan. Försäkringskassan för det allmännas talan om skadestånd enligt denna punkt.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-06-17

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist och justitierådet Lars Dahllöf.

Socialförsäkringsbalk

Enligt en lagrådsremiss den 13 december 2007 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. socialförsäkringsbalk,
2. lag om införande av socialförsäkringsbalken,
3. lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.,
4. lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207),
5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Bo-Göran Ohlsson, ämnesrådet Elisabeth Lane och f.d. regeringsrådet Bodil Hulgaard.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till socialförsäkringsbalk

Allmänt

Regeringen uttalar i sina allmänna överväganden att det föreligger ett stort behov av att modernisera lagstiftningen på socialförsäkringsområdet och att göra den mera tydlig och överskådlig samt lättare att tillämpa. Ambitionen sägs bl.a. ha varit att skapa en större säkerhet mot bristande enhetlighet i fråga om gemensamma regler och begrepp. Lagstiftningen skall därför ha underkastats en omfattande lagteknisk och språklig bearbetning. Regeringen framhåller att arbetet har utförts med stor noggrannhet.

Lagrådet konstaterar att det inte kan råda någon tvekan om att nuvarande lagstiftning på de av förslaget berörda socialförsäkrings- och bidragsområdena – vilka regelsystem har vuxit fram under åtskilliga decennier och sedan byggts ut, kompletterats och ändrats vid otaliga tillfällen – behöver ses över grundligt, systematiseras och samordnas samt moderniseras i sin utformning.

I förslaget till en socialförsäkringsbalk spåras ett stort intresse för att genomföra samordningsåtgärder och för att göra lagstiftningen mera tillgänglig för tillämpare och andra genom ändrad systematik, genom innehållsförteckningar som skall underlätta sökning samt genom frekvent rubriksättning, kortade paragrafer och populariserat språk. Dessa strävanden har enligt Lagrådets mening gett ett blandat resultat. Vid en jämförelse med nuvarande regelsystem har givetvis åtskilligt förbättrats. Ett flertal praktiskt viktiga men långa och svårlästa regleringar, såsom de

beträffande sjukpenninggrundande inkomst och föräldrapenningsförmåner, har otvivelaktigt vunnit en del på förnyelsen. Samtidigt måste noteras att betydande delar av de ersättningssystem som behandlas i balkförslaget är så pass komplexa till sitt innehåll att det knappast är möjligt att utan materiella förändringar åstadkomma påtagliga resultat i fråga om ökad tillgänglighet. I sådana delar kan det därför inte förväntas att förslaget, som bygger på att i stort sett inga ändringar skall göras i sak, skall bidra till större förbättringar. Här bör särskilt framhållas att förslagets vittsyftande samordning inom ramen för en balk i förening med författningsmaterians komplexitet och detaljeringsgrad har lett till att en mångfald bestämmelser har utformats med infogade hänvisningar till annat eller andra lagrum som ofta finns i något eller några andra kapitel i balken. Den som vill ta del av bestämmelserna om en förmån nödgas således inte så sällan söka på ett flertal ställen i den omfattande balken för att få grepp om innebörden. Detta kan nog uppfattas som besvärande, särskilt för andra än juridiskt skolade läsare. I den mån tanken varit att utforma balken så att dess innehåll i huvudsak blir lättförståeligt och lättillgängligt för många lär den inte komma att förverkligas med föreliggande förslag. Den föreslagna balken kan således i det stora hela inte anses infria de högt ställda krav som regeringen har uppställt i sin allmänna motivering.

Lagrådet behandlar i det följande några grundläggande frågor om den lagtekniska lösningen med samordning inom ramen för en balk. Vidare lämnar Lagrådet synpunkter på balkförslagets disposition och kvalitet, författningskommentaren, förslagets språkliga utformning samt användandet av s.k. upplysningsbestämmelser. I sammanhanget tas också upp vissa frågor som återkommande har aktualiserats under Lagrådets granskning av förslaget.

I ett senare avsnitt av yttrandet tas upp en rad mera detaljbetonade synpunkter med direkt anknytning till särskilda paragrafer i lagförslaget.

Socialförsäkringsbalk eller annan lagteknisk lösning

Det förslag till socialförsäkringsbalk som remissen innehåller utgör ett av de mest omfattande lagförslag som överlämnats till Lagrådet för granskning. Förslaget sägs i remissen innehålla drygt 1 850 paragrafer. Redan omfånget ger en antydning om att det kan vara svårt att få en klar översikt över och ett fast grepp om balkens innehåll. Föredragningarna och de diskussioner som därvid har förekommit har styrkt sådana farhågor. Det är också tydligt att förslagets omfång och dess inbyggda komplexitet har gjort att nära nog alla remissinstanser som yttrat sig över det till grund för lagrådsremissen liggande utredningsförslaget synes ha avstått från att genomföra någon närmare granskning av hur förslaget korresponderar med gällande rätt eller har begränsat sin granskning till enstaka delar av förslaget som bedömts vara av särskilt intresse för vederbörande instans.

Vad som först kan diskuteras är om det är lämpligt att konstruera ett nytt begrepp ”socialförsäkringen”. Av förslagets 1 kap. 1 § framgår att det nya begreppet skall omfatta inte bara sociala försäkringar utan också olika ersättnings- och bidragssystem. Skillnaden mellan sociala försäkringar och bidrag är påfallande vad gäller såväl det bakomliggande syftet som den lagtekniska uppbyggnaden. Exempelvis har de slags återbetal-

ningsskyldigheter som förekommer i fråga om underhållsstödet och bostadsbidraget inte några motsvarigheter i socialförsäkringarna. Vad man kan förvänta sig är att en balk av det föreslagna slaget skall innehålla regler om de egentliga socialförsäkringarna och inte tyngas av regler om väsensskilda bidragsformer. Det är uppenbart att syftet inte i första hand är att samordna de egentliga socialförsäkringarna. Ambitionen är i stället främst att i balken ta med sådana ersättningsformer som administreras av Försäkringskassan; balkens innehåll motsvarar därför i stort sett innehållet i den regelbok som Försäkringskassan ger ut årligen. Härigenom har inte materiella utan formella hänsyn kommit att bestämma balkens innehåll. Rättssystematiska hänsyn har kommit i skymundan, om de över huvud har beaktats. Någon närmare rättslig analys av de komponenter som avses ingå i balken har inte redovisats i lagstiftningsärendet. En grundfråga som inte har tagits upp till behandling men som i vart fall kunde förtjäna att övervägas är om en modern balk behövs tyngas av detaljregler i väsentligen samma utsträckning som nuvarande lagar på området. Sedan år 2005 kan ett nytt läge i fråga om behovet av reglering i lagform antas ha uppkommit genom att den statliga myndigheten Försäkringskassan har ersatt bl. a. de tidigare allmänna försäkringskassorna, som hade en alldeles speciell rättslig ställning.

Effekten av att balkens innehåll är centrerat till Försäkringskassans kompetens blir att arbetslöshetsförsäkringen kommer att falla utanför, trots att den tillhör en av de viktigaste socialförsäkringsformerna. Materiellt sett fyller arbetslöshetsförsäkringen samma syfte som övriga traditionella socialförsäkringar, nämligen att ersätta inkomstbortfall. Vad som skiljer försäkringarna åt är bl.a. att anledningarna till detta bortfall är olika. Med den terminologi som föreslås i remissen skulle det komma att finnas socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Anmärkningsvärt är då att bidrag, såsom barnbidrag, underhållsstöd och bostadsbidrag, skall hänföras till socialförsäkringen. Inte något av dessa bidrag har till syfte att täcka enskilda inkomstbortfall. Konsekvensen blir att bidragsberättigade i framtiden kommer att kunna kallas försäkrade.

Med hänsyn till den norm efter vilken balkens innehåll har bestämts är det överraskande att dagpenning och familjebidrag, som administreras av Försäkringskassan, inte har tagits med i balken. Den förklaring som ges i remissen (s. 374) går ut på att tillämpliga författningar innehåller också andra bestämmelser än dem om ifrågavarande förmåner. I detta hänseende är dock att märka att de bestämmelser som skulle behöva föras över till balken finns i en förordning (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga. Vad där föreskrivs om dagpenning i 2 kap. och familjebidrag i 7 kap. samt handläggning i 11 och 12 kap. skulle kunna inarbetas i balken.

Vissa slags ersättningar, som man med den i förslaget valda inriktningen kunde förvänta sig finna i balken, saknas således. Det finns emellertid också ämnen i balken, som knappast hör hemma där, åtminstone inte med de utgångspunkter som redovisas i remissen. Detta gäller exempelvis 50 kap. om ledighet för vård av närstående. I den gällande lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård regleras ersättningsfrågor i 2–19 §§, vilka uppenbarligen tillhör socialförsäkringsområdet, men fr.o.m. 20 § finns regler om rätt till ledighet m.m., vilka är av arbetsrättslig art. De sistnämnda har således också inarbetats i

förslaget till socialförsäkringsbalk. Som jämförelse kan nämnas att vad gäller föräldrapenningsförmåner finns endast en hänvisning i 11 kap. 3 § balkförslaget till föräldraledighetslagen (1995:584); däremot innehåller förslaget inte några självständiga bestämmelser om förälders rätt att vara ledig från sin anställning. Det kan också sättas i fråga om inte bestämmelserna om sjuklön, vilkas innehåll huvudsakligen är av arbetsrättslig art, även fortsättningsvis bör finnas i en egen lag. De argument som regeringen anför med anledning av vissa remissinstansers invändningar övertygar knappast. Det är dessutom endast genom konstlad metodik och begreppsanvändning som sjuklönereglerna har kunnat inordnas i den föreslagna balken. Se särskilt finansieringsbestämmelsen i 2 kap. 4 § (genom bibehållna anställningsförmåner) och försäkringsgrunden i 7 kap. 2 § (en arbetstagare betraktas oegentligt som försäkrad för sjuklön).

Det är en ovanligt stor författningsmateria som har sammanförts till en socialförsäkringsbalk. Inte någon av de befintliga balkarna har tillnärmelsevis ett så stort omfång som den föreslagna balken. Som ovan framgått, saknas materiellträttsligt samband mellan vissa ersättningsformer. Försäkringskassans kompetens har i stället fått styra balkens innehåll med den följd att förmånerna sinsemellan kan vara ganska disparata. Allvarligt är att förslaget i det skick som det överlämnats till Lagrådet uppvisar brister som antagligen hänger samman med att balkens många paragrafer och regleringar av olikartade förmåner gör det omöjligt att skapa en naturlig enhet. Problemet borde ha lösts genom en naturlig uppdelning av materialet. Om en socialförsäkringsbalk skulle anses särskilt nödvändig, borde denna ha begränsats till vad som i materiellt hänseende kan anses utgöra socialförsäkringar. Bidragen, dvs. sådana förmåner som barnbidrag, underhållsstöd och bostadsbidrag, borde ha getts en egen reglering. Även handläggningsregler och processuella regler kunde lämpligen ha fått bilda en egen lag. Vad nu sagts är endast en skiss; en uppdelning av reglerna kan antagligen göras också på andra sätt. Huvudsaken är, enligt Lagrådets mening, att en mera hanterlig uppdelning av det stora antalet bestämmelser åstadkoms. Som jämförelse kan pekas på hur motsvarande problem lösts på skatterättens område. Om man på detta område skulle tillämpa samma modell som föreslås på socialförsäkringsrättens och bidragsrättens områden, skulle till en ny skattelag hänskjutas bestämmelserna om inkomstskatt, mervärdesskatt, taxering och skattebetalning samt antagligen ännu fler bestämmelser.

Balkförslagets disposition och kvalitet

Normalt sett är det innehållet i en text som bestämmer dispositionen. I den föreslagna balken synes dispositionen ha fastställts i förväg med den följd att valda rubriker stundom inte hänför sig till paragrafernas innehåll. Syftet tycks främst vara att ge rubrikerna en enhetlig lydelse. En återkommande kapitelrubrik är exempelvis "Innehåll, definitioner och förklaringar". Se t.ex. 8, 23, 51, 56, 78 och 97 kap. Vanligtvis saknar det ifrågasatt kapitlet dock både definitioner och förklaringar. När Lagrådet ifrågasatt rubrikernas formulering, har den förklaringen getts att det kan vara lämpligt att ha en sådan rubrik eftersom definitioner och förklaringar kan komma att senare införas i kapitlet. Denna tanke kommer i viss mån också till uttryck i remissen på s. 384 ("... balken ska vara

konstruerad på ett sådant sätt att den, med bibehållen överskådlighet och systematik, är lätt att förändra.”)

Vidare finns kapitel som framstår som onödiga eftersom de inte tillför något nytt till innehållet i lagtexten. Det är sådana kapitel som bär rubriken ”Innehåll” och består av endast en paragraf. Denna återger emellertid ordagrant endast rubrikerna till de närmast följande kapitlen. Vad ändamålet är med ett sådant kapitel är svårt att förstå. Möjligen kan det vara ett resultat av den i förväg, på teoretiska premisser uppgjorda dispositionen. En läsare kan utan svårighet på egen hand ta del av envar rubrik. Dessutom brukar det finnas en rubrik på den underavdelning där kapitlet placerats som anger vilka förmåner som regleras i dessa. De kapitel som här avses är 3, 9, 14, 20, 24, 35, 40, 47, 52, 57, 71, 75, 79, 90, 98, 103, 108, 109 och 120 kap.

Balkförslaget har överlämnats i ett skick som knappast kan accepteras. Den granskning som Lagrådet fått underkasta förslaget har inte varit av normalt slag utan närmast haft karaktären av fortsatt beredning av mera grundläggande slag, en uppgift som i allmänhet utförs på departementsnivå. I förslaget finns exempelvis en mängd felaktiga hänvisningar till paragrafer i balken. En kontroll av hänvisningarna är enkel att genomföra och borde naturligtvis ha utförts innan förslaget presenterades för Lagrådet. En annan sak som tyder på att förslaget är dåligt genomarbetat i regeringskansliet är att under granskningens gång i inte så få fall har lämnats in förslag till nya lydelse av paragrafer sedan man har upptäckt att bestämmelser måste omarbetas på grund av felaktigt materiellt innehåll eller oklar innebörd. I en del fall har detta till och med skett innan paragrafen i fråga har föredragits. I andra fall har förslag till ny lydelse lagts fram sedan en paragraf har granskats av Lagrådet. Sådant förbättringsarbete har således pågått parallellt med föredragningarna. Lagrådet kan inte utesluta att detta ovanliga arbetssätt i samband med en lagrådsgranskning har sin orsak i att författningsmaterian är så omfattande att det ställer sig svårt för vem som helst att behärska materian.

Författningskommentaren

Författningskommentaren är mycket knapphändig och omfattar endast vissa utvalda paragrafer. I remissen uttalas att endast ”nya” bestämmelser, dvs. sådana som inte förts över från en gällande författning, har kommenterats. Det är emellertid inte alla nytillkomna bestämmelser som har försetts med kommentarer. Omredigeringar av gällande bestämmelser har ibland, avsiktligt eller oavsiktligt, gett upphov till nytt sakligt innehåll. Skälen till att ett ord eller ett uttryck har bytts ut redovisas dock i många fall inte. I en nyckel, som har fogats till remissen, anges nuvarande motsvarigheter till föreslagna paragrafer. Det har visat sig att även nyckeln innehåller vissa brister och felaktigheter. I sammanhanget kan förtjäna att nämnas att en författningskommentar av lagrådsremissens modell är till föga hjälp när tolkningsfrågor uppkommer i rättsstillämpningen. För att finna vägledning i tolkningsfrågor blir man således också framöver i de flesta fall hänvisad till förarbeten till den lagstiftning som ersätts av balken eller till förarbeten till ännu äldre regler.

Enligt Lagrådets mening bör därför under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet författningskommentaren kompletteras i syfte att öka

tillgängligheten och underlätta tillämpningen av den nya balken. Vid genomgången inför Lagrådet visade det sig att den nämnda nyckeln var ett alltför klen och svårhanterligt instrument med hänsyn till de många och ofta förhållandevis komplicerade paragraferna i balkförslaget. Samtliga paragrafer i balken vilka inte har någon motsvarighet i gällande rätt bör kommenteras samt bör det anmärkas att de saknar motsvarighet. I fråga om övriga paragrafer bör direkt under respektive paragraf göras en komplettering med uppgift om var dess motsvarighet och förarbeten till denna finns.

Språkliga frågor

Regeringens mål är att göra de föreslagna bestämmelserna så lättlästa som möjligt. I detta syfte skall meningsbyggnaden ha förenklats och moderna och allmänspråkliga ord och uttryck ha använts. Vad man vill uppnå är att lagstiftningen skall vara förståelig ur den enskilde medborgarens perspektiv, vilket i remissen uttrycks bl.a. på så sätt att den enskilde skall stå i centrum. Lagrådet vill i detta sammanhang lägga till att det är särskilt viktigt att lagbestämmelser är så entydiga och fullständiga att de möjliggör en enhetlig och förutsägbar rättstillämpning.

Språkbehandlingen i lagförslaget är inte så stringent att den kan anses motsvara normal standard för en lagtext. Vissa termer och uttryck används i flera betydelser, vilket kan skapa osäkerhet om vad som avses i ett visst fall. Vidare kan ett felaktigt ord förekomma, vilket ger bestämmelsen annan innebörd än som avsetts. Konsekvens i fråga om uttrycksätt iaktas inte heller alla gånger. En del brister kan antagligen förklaras med att lagförslaget är så omfångsrikt att det möter svårigheter att fullständigt behärska de språkliga uttrycksmedlen. För att ge en bild av vad som åsyftas lämnas nedan några exempel på sådant som enligt Lagrådets mening bör rättas till eller ändras. En mera fullständig förteckning innehållande iakttagelser av hundratals språkliga och andra inadvartenser med förslag till rättelser lämnas också över till departementet.

Ordet ”lämnas” används i ett flertal olika betydelser, t.ex. ”har rätt till”, ”beräknas”, ”betalas ut”, ”ges ut” och ”beviljas”. I remissen uppges att ordet ”lämnar” ersätter ”utgår” och ”utges” i gällande författningar, men det har i själva verket kommit att få ett slags universell betydelse i förslaget. Till det anförda, se bl.a. 18 kap. 9 §, 18 kap. 25 §, 19 kap. 7 §, 34 kap. 4 §, 43 kap. 2 §, 44 kap. 3 §, 45 kap. 9 §, 45 kap. 17 §, 53 kap. 7 §, 53 kap. 8 §, 59 kap. 4 § och 59 kap. 5 §. I dessa och flera andra paragrafer har alltså ordet ”lämnas” fått en närmast allomfattande betydelse och man måste inte sällan ta ledning av sammanhanget för att förstå den rätta innebörden. Den valda begreppsbildningen framstår som svårbegriplig särskilt som uttrycken ”har rätt till”, ”beräknas”, ”betalas ut”, ”ges ut” och ”beviljas” utnyttjas parallellt i balken. Enligt Lagrådets mening ökar begripligheten i väsentlig mån och minskar risken för feltolkningar om ordet ”lämnas” används på så få ställen som möjligt och man återgår till den mera traditionella begreppsbildningen som dessutom ofta stämmer bättre överens med gällande rätt.

Orden ”kan” och ”får” används omväxlande och är avsedda att ha olika betydelser. Vad skillnaden består i är det svårt att få grepp om, åtminstone framgår den inte med någon märkbar tydlighet. Det hade varit

naturligast om ”ska” och ”får” kommit till användning och då i ordens skilda betydelse. Det finns faktiskt ställen i förslaget där ”får” måste läsas som ”ska”. Till det anförda, se bl.a. 6 kap. 19 §, 22 kap. 8 §, 30 kap. 19 §, 30 kap. 35 §, 36 kap. 4 §, 36 kap. 18 §, 36 kap. 25 §, 39 kap. 10 §, 65 kap. 40 § och 76 kap. 4 §. Lagrådet förordar att ordet ”kan” undviks i största möjliga utsträckning, eftersom det kan ge upphov till svårigheter vid tillämpningen. I gällande rätt kan man notera att valet i allmänhet stått mellan orden ”skall” och ”får” beroende på vad som åsyftats. Lagrådet förordar att en sådan renodling av språkbruket också sker i balkens paragrafer och att ledning söks i motsvarande paragrafer i gällande rätt, om inte någon saklig förändring är avsedd.

Den som kallas ”försäkrad” i balken uppfyller en grundläggande förutsättning för att vara berättigad till en förmån. Inte desto mindre förekommer andra epitet såsom bidragsberättigad och pensionsberättigad, vilka i vissa fall kan antas ha samma funktion som termen försäkrad men också kan vara förvillande. Till det anförda, se bl.a. 66, 68, 69 och 110 kap. där ordet ”pensionsberättigad” brukas omväxlande med ordet ”försäkrad”. Lagrådet förordar att genomgång görs av balkförslaget, så att en enhetlig begreppsbildning åstadkoms i nu nämnt och andra liknande hänseenden.

I en begränsad del av balken används ordet ”situation” i stället för ”fall”, som eljest förekommer i balken. En läsare kan här komma i bryderi om det är samma sak som åsyftas eller inte. Till det anförda, se bl.a. 12 kap. 2 §, 12 kap. 4 § och 13 kap. 11 §. Lagrådet förordar att ordet ”fall” används om inte annat är särskilt motiverat.

Det förekommer att ”och” används när ”eller” är det rätta ordet eller tvärtom. En sådan oriktighet kan ge en läsare en helt felaktig föreställning om vilken eller vilka förutsättningar som gäller i ett visst fall. Stundom kan det vara nödvändigt att använda ordet ”respektive” i stället för ordet ”och”. Till det anförda, se bl.a. 26 kap. 5 §, 80 kap. 4 §, 80 kap. 12 § och 84 kap. 9 §. Lagrådet kan i en del av de nämnda fallen utgå från att en felaktig överföring skett från gällande rätt, eftersom någon saklig förändring inte torde ha avsetts i avsikt av författningskommentar i den delen. I andra fall uppkommer tvekan om vad som är avsett. Lagrådet förordar att en genomgång görs under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet i syfte att klargöra den rätta innebörden.

Ofta bryts en gällande paragraf ned i flera nya paragrafer. Detta kan medföra att en bestämmelse blir näst intill obegriplig när den inte står kvar i sitt ursprungliga sammanhang. En läsare kan då bli tvungen att ta del av flera framförvarande paragrafer och kanske även någon bakomvarande för att förstå sammanhanget. Detta beror i flera fall på att hänsyn inte tagits till att de som fristående bestämmelser måste skrivas om vad gäller syftning och hänvisning för att bli begripliga.

I de fall en markering har gjorts för att utmärka att något ansluter till innehållet i en tidigare bestämmelse används uttrycken: vad (alternativt det) som ”sägs”, ”anges” eller ”föreskrivs”. I detta sammanhang är ”föreskrivs” att föredra, eftersom det överensstämmer med regeringsformens terminologi i fråga om normgivning. ”Sägs” bör däremot undvikas med hänsyn till ordets egentliga betydelse. ”Anges” kan användas som alternativ till ”föreskrivs”. Vidare är ofta det sätt på vilket anknytningen mellan två stycken i samma paragraf har kommit till uttryck mindre

tillfredsställande. I dessa fall bör inledningen av andra stycket inte gärna utformas som om det hade varit fråga om en andra mening i ett och samma stycke, t.ex. med orden "Detta gäller även ...".

Lagrådet återkommer nedan till sådana frågor som här berörts i samband med att Lagrådet kommenterar vissa paragrafer.

Upplysningsbestämmelser

Redan inledningsvis framhålls i remissen att det är viktigt att balken innehåller bestämmelser om att föreskrifter om socialförsäkringen kan finnas på annat håll. För detta ändamål används en formulering i bestämmelserna som torde härröra från den vanligaste typen av delegationsregel. Denna brukar konstrueras sålunda att regeringen (ibland också: eller den myndighet som regeringen bestämmer) får meddela föreskrifter om det och det. Ordet "får" används här därför att riksdagen saknar stöd av regeringsformen att ålägga regeringen att meddela föreskrifter av visst innehåll. Enligt regeringsformen "kan" regeringen med stöd av riksdagens bemyndigande meddela föreskrifter, vilket således markerar att regeringen har rätt att välja om den skall utnyttja bemyndigandet eller inte. I de s.k. upplysningsbestämmelserna i förslaget till balk används samma konstruktion bortsett från att ordet "får" inte tas med. Genom utslutning av detta ord anser regeringen att det inte längre är fråga om en delegationsbestämmelse utan om en upplysningsbestämmelse.

I båda typerna av bestämmelse är subjektet regeringen, och vad regeringen avses göra är att meddela föreskrifter. Även i det fall att ordet "får" har utelämnats kommer riksdagen enligt bestämmelsens språkliga utformning att besluta en kompetensregel. Den omständigheten att en sådan bestämmelse kan anses stå i strid med regeringsformens normgivningsregler medför inte att denna karaktär hos regeln ändras. Om en regel skulle ha lydelsen, att regeringen "skall" meddela föreskrifter av ett visst slag uppfattas regeln vanligtvis som en delegationsregel, vilken på grund av sin ovillkorliga innebörd i princip måste anses grundlagsstridig. Det ligger nära till hands att uppfatta även skrivningen, att regeringen meddelar föreskrifter, som ett försök att tillerkänna regeringen eller att till denna överföra föreskriftsrätt. I remissen (s. 389) uttalas att de ifrågasvarande bestämmelserna formuleras i presens för att markera att fråga inte är om bemyndiganden utan om upplysningar. Verbets tempusform kan dock knappast ha någon självständig betydelse för hur regeln skall uppfattas. I jämförelse med den form som används i "rena" bemyndiganden är det svårt att se någon skillnad i detta hänseende.

Anmärkningsvärt är att det av kommentarerna till remissens upplysningsbestämmelser framgår att regeringen genom sitt förslag vill möjliggöra för riksdagen att märka ut vilka slags föreskrifter regeringen förväntas meddela, dvs. verkställighetsföreskrifter eller föreskrifter inom ramen för regeringens restkompetens. Vad gäller de förstnämnda sägs att upplysningsbestämmelser förekommer enbart när det är fråga om "nödvändiga" verkställighetsföreskrifter. Detta antyder att syftet inte bara är att informera en läsare om förekomsten av vissa bestämmelser utan också är att indirekt ge vissa direktiv för hur regeringen bör utnyttja sin normgivningsrätt. Uttrycket nödvändiga verkställighetsföreskrifter är för

övrigt mindre väl valt, eftersom det lätt kan tolkas så att det också finns onödiga sådana föreskrifter. Man får väl anta att alla verkställighetsföreskrifter på ett eller annat sätt är erforderliga.

Man måste i detta sammanhang beakta att regeringens lagförslag i förlängningen kommer att bli ett förslag om vilka föreskrifter riksdagen bör besluta. Vad betyder det och vad blir effekten av att riksdagen beslutar att regeringen meddelar vissa angivna föreskrifter? I strikt mening ger formuleringen regeringen inte något utrymme att underlåta att följa riksdagens direktiv. Regeringen har emellertid en egen rätt att besluta verkställighetsföreskrifter och föreskrifter inom ramen för sin restkompetens enligt 8 kap. 13 § första stycket regeringsformen. Den valda formuleringen ger intrycket att riksdagen skulle kunna kringgå grundlagsbestämmelserna genom att i balken anvisa regeringen hur den skall utöva sin föreskriftsrätt. Vidare förekommer i förslaget att inte bara regeringen utan också den myndighet som regeringen bestämmer anges som beslutsfattare. Frågan är vad det betyder när endast regeringen utpekas som den som meddelar föreskrifterna. Bör inte regeringen också i detta fall med stöd av 8 kap. 13 § tredje stycket första meningen regeringsformen ha rätt att vidaredelegera föreskriftsrätt till underordnad myndighet? Även om den valda formuleringen kan inbjuda till en annan tolkning är riksdagen naturligtvis förhindrad att i ett visst fall inskränka regeringens delegationsrätt enligt regeringsformen.

Det förekommer bestämmelser inom normgivningen som klart och entydigt informerar om vilka ytterligare föreskrifter som finns inom ett rättsområde. Den vanligaste typen är den att bestämmelser om det och det finns där och där. Denna används också i balkförslaget men endast i sådana fall där hänvisningarna avser bestämmelser i balken eller i annan lag. I den speciella upplysningsbestämmelse som ovan behandlats åsyftas däremot föreskrifter på lägre konstitutionell nivå. Det är svårt att förstå varför just en tvetydig språklig konstruktion skall vara nödvändig i detta fall. Det kan naturligtvis vara så att man vid tiden för Lagrådets granskning ännu inte vet vilka ytterligare föreskrifter som kommer att meddelas eller om det över huvud blir några ytterligare föreskrifter. I sådana fall är det naturligtvis olämpligt att förslaget innefattar en bestämmelse om att dylika föreskrifter finns. Vidare kan regeringen senare komma att besluta ändringar i förordningen i fråga eller en ny förordning eller vidaredelegation av föreskriftsrätt till lägre myndighet. Sådana omständigheter bör kunna omfattas av upplysningsbestämmelsen även om denna ges ett normalt innehåll. Lagrådet vill i detta hänseende föreslå följande mall till en sådan bestämmelse: ”Bestämmelser/ytterligare bestämmelser om det och det kan finnas i förordning som har meddelats av regeringen eller i föreskrifter som har meddelats av den myndighet som regeringen har bestämt.”. Orden ”kan finnas” bör ge regeringen erforderlig frihet att besluta i ämnet. Jfr motsvarande uttryckssätt i 8 kap. 7–10 §§ regeringsformen.

Bestämmelser, som har avsetts ha en upplysande funktion men som enligt vad ovan har sagts har erhållit en inadekvat formulering för detta ändamål, finns i förslaget i 2 kap. 9 §, 5 kap. 17 §, 7 kap. 5 §, 19 kap. 47 §, 26 kap. 10 §, 29 kap. 11–13 §§, 30 kap. 52, 55 §§, 34 kap. 13 §, 54 kap. 10 §, 61 kap. 13, 21, 25, 28 §§, 102 kap. 7 § (regeringen) och 6 kap. 22 §, 28 kap. 26 §, 31 kap. 18 §, 33 kap. 4 §, 34 kap. 5, 6 §§,

Lagrådets sammanfattande bedömning

Förslaget till socialförsäkringsbalk är, som ovan framgått och som förstärks av de synpunkter som lämnas nedan beträffande enskilda paragrafer, behäftat med allvarliga brister. Det gäller i många hänseenden såsom i fråga om noggrannhet, språk, balkens uppbyggnad och avgränsning samt juridisk-teknisk analys. Ett särskilt bekymmer har varit att klarlägga alla svagheter i balkförslaget, vilket naturligtvis delvis har sin grund i förslagets omfattning och de många felen.

Om Lagrådet finner ett lagförslag oacceptabelt, återstår egentligen endast att avstyrka förslaget. I föreliggande fall har Lagrådet önskat att den möjligheten hade funnits att Lagrådet ägt förklara att förslaget inte var i det skick att det ägnade sig för en granskning och att det därför borde omarbetas och förbättras.

Eftersom bristerna i förslaget trots allt är sådana att de – om än med stora arbetsinsatser – bör kunna avhjälpas, har Lagrådet stannat för att avstå från ett avstyrkande. Lagrådet förutsätter därvid att tillräckliga resurser ställs till förfogande och erforderlig tid ges för den genomgripande omarbetning som är absolut nödvändig. I remissen anges att socialförsäkringsbalken skall träda i kraft den 1 januari 2009. Enligt Lagrådets mening är ett ikraftträdande vid denna tidpunkt helt otänkbart. Det arbete som återstår har den omfattning att ett realistiskt alternativ skulle kunna vara tidigast den 1 januari 2010 och då innefattas inte sådan informations- och utbildningsverksamhet som antagligen måste föregå ett ikraftträdande. Beaktas bör också att Försäkringskassans vägledningar kommer att behöva omarbetas och att datasystemet kommer att kräva omställningar.

Lagrådet lämnar följande synpunkter på enskilda bestämmelser i förslaget:

2 kap. 9 §

I författningskommentaren anges att med bestämmelsen avses verkställighetsföreskrifter. Denna avsikt kan enklast komma till uttryck i lagtexten genom uttrycket ”närmare föreskrifter”.

2 kap. 17 §

I paragrafen definieras vad som avses med ”familjehemsförälder” i den föreslagna balken. Enligt definitionen avses den som har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om barnet. Det innebär, såsom anmärks i författningskommentaren, att begreppsbildningen kommer att avvika från den som gäller inom socialtjänstens område. I socialtjänstlagen (2001:453) omfattar begreppet familjehem endast sådant enskilt hem som tar emot barn efter medgivande av socialnämnden eller efter nämndens beslut om vård (6 kap. 6 §). Avvikelsen förklaras i lagrådsremissen med att ett antal regler i balkens

avdelningar om förmåner kan formuleras enklare och mera enhetligt. Någon ändring av rättsläget är inte avsedd.

Lagrådet har förståelse för att det finns ett behov av att kortfattat beteckna de avsedda personerna, vilka nämns i ett tiotal paragrafer i skilda delar av balken. Användningen av termen familjehemsförälder som kortform synes emellertid kunna ge upphov till missförstånd. Avvikelsen i förhållande till socialtjänstlagstiftningens etablerade begreppsbildning förbises lätt av den som inte har tillgång till författningskommentaren. Den som skall tillämpa balkens bestämmelser om förmåner i senare avdelningar väntar sig kanske inte heller en speciell definition av begreppet familjehemsförälder i den inledande avdelningen.

Det kan nog vara svårt att finna en lämpligare kortfattad beteckning än den föreslagna. Ett sätt att minska risken för missuppfattning skulle då kunna vara att på de ställen där ordet familjehemsförälder förekommer i balkens senare avdelningar markera att den valda begreppsbildningen är speciell för balken. Detta skulle kunna ske t.ex. genom att i dessa lagrum omedelbart efter ordet i fråga tillfoga bestämningen ”som avses i 2 kap. 17 §”.

4 kap. 1 och 2 §§

I 4 kap. finns allmänna bestämmelser om försäkringsskyddet enligt balken. Enligt den inledande paragrafen finns i kapitlet bl.a. bestämmelser om försäkringsgrunder och försäkringsgrenar. Därefter anges i 2 § under rubriken ”Försäkringsgrunder och försäkringsgrenar” att socialförsäkringen när det gäller grunden för försäkring är indelad i tre försäkringsgrenar. Vidare framgår att den första av de tre grenarna avser förmåner som grundas på bosättning i Sverige (bosättningsbaserade förmåner), den andra på förmåner som grundas på arbete i Sverige (arbetsbaserade förmåner) och den tredje på förmåner som grundas på andra omständigheter än de nyss nämnda (övriga förmåner). Ordet försäkringsgrund används också som underrubrik i 7 kap. vid förmånerna sjuklön, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning till sjömän. Paragraferna närmast efter underrubrikerna (7 kap. 2, 4 och 9 §§) är emellertid formulerade så, att de direkt anger vilka persongrupper som omfattas av skyddet vid respektive förmån.

Enligt Lagrådets mening framstår bestämmelserna om försäkringsgrunder som överflödiga. De komplicerar regleringen utan att bidra till ökad klarhet, särskilt som termen försäkringsgrund används på skilda ställen med olika innebörd. Beskrivningen i 2 § av indelningen i försäkringsgrenar synes vara fullt tillräcklig. Lagrådet förordar således att termen försäkringsgrund får utgå i 1 § och i rubriken närmast före 2 § samt att orden ”när det gäller grunden för försäkring” tas bort i 2 §.

5 kap. 5 §

Beteckningarna ”betjäning” och ”privattjänare” tillhör ett förlegat språkbruk och bör bytas ut.

Paragrafen sägs i författningskommentaren motsvara 43 § 2 lagen (1996:1030) om underhållsstöd. I den föreslagna paragrafen finns emellertid inte någon motsvarighet till orden ”Regeringen får förordna ...”, vilka åt den nuvarande paragrafen ger karaktären av bemyndigande. Någon förklaring till ändringen finns inte i kommentaren. Om skälet är att man till skillnad från vad som antagligen har ansetts vid tillkomsten av lagen om underhållsstöd menar att regeringen utnyttjar sin restkompetens i det aktuella fallet borde detta ha kommit till uttryck i kommentaren.

6 kap. 21 §

Bestämmelsen hänvisar till 63 kap. i fråga om beräkning av pensionsgrundande belopp på grundval av plikttjänstgöring, studier och vård av småbarn. Eftersom även sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 63 kap. ger anledning till beräkning av pensionsgrundande belopp – vilket i och för sig framgår av 19 § – kan det av tydlighetsskäl vara lämpligt att infoga ordet ”dessutom” närmast före ordet ”bestämmelser”. I fråga om uttrycket vård av småbarn bör utbyte ske mot den beteckning som genomgående används i 63 kap., nämligen barnår. I vart fall bör ordet barnår tillfogas sist inom parentestecken.

6 kap. 22 §

Paragrafen sägs i författningskommentaren motsvara 3 kap. 15 § socialförsäkringslagen (1999:799), SofL. I förslaget har dock uttrycket ”närmare föreskrifter” bytts ut mot ”ytterligare föreskrifter”. Ändringen bör betyda att den föreslagna bestämmelsen inte avser verkställighetsföreskrifter utan föreskrifter inom ramen för restkompetensen. Någon förklaring till ändringen finns inte i kommentaren.

Underrubrikerna närmast före 7 kap. 2, 4 och 9 §§

Av skäl som angetts under 4 kap. 1 och 2 §§ bör dessa underrubriker ges annan lydelse som bättre svarar mot respektive paragrafers innehåll. Ett alternativ kan vara att slopa underrubrikerna. Det kan anmärkas att någon motsvarande underrubrik inte finns vid 7 kap. 12 §, som gäller förmånen smittbärarsättning. Ett annat alternativ kan vara att som rubrik använda ”Personkretsen”.

7 kap. 5 §

Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 1 § andra stycket lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd. Den sistnämnda bestämmelsen innehåller emellertid ett bemyndigande för regeringen att meddela ifrågavarande föreskrifter. Huruvida den föreslagna paragrafen är avsedd att vara en delegationsregel eller en upplysningsbestämmelse framgår inte av kommentaren. Om man till skillnad från vad som har avsetts i lagen om statligt personskadeskydd menar att ett bemyndigande är obehövligt, har

man antagligen klassificerat föreskrifterna som ett utflöde av regeringens restkompetens. Det är dock inte något som klart tydliggörs.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

10 kap. 5 §

Enligt bestämmelsen lämnas inte graviditetspenning till den del den försäkrade för samma tid får sjukpenning eller sjuklön eller motsvarande ersättning från Försäkringskassan.

Som Försäkringskassan anfört i sitt remissyttrande över det betänkande som ligger till grund för lagrådsremissen står det inte alldeles klart vad som avses med motsvarande ersättning från Försäkringskassan. I författningskommentaren anges att fråga är om annan ersättning som motsvarar vad den försäkrade skulle ha fått i sjuklön. Som Lagrådet ser det är inte heller författningskommentaren tillräckligt klagörande. Med utgångspunkt i en förmodan att det egentligen är ersättning från den s.k. sjuklönegarantin som åsyftas anser Lagrådet att lagtexten bör förtydligas, varvid det bör hållas i minnet att ersättningen enligt sjuklönegarantin bestäms efter skälighet och inte behöver motsvara sjuklönen i storlek. Förtydligandet kan förslagsvis ske genom att andra strecksatsen i paragrafen ges följande lydelse:

– sjuklön eller sådan ersättning från Försäkringskassan som avses i 26 kap. 6 §.

11 kap. 6 §

Av paragrafens första stycke följer att den som har fått rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 11 § och den som genom överlåtelse har rätt till samma förmån enligt 13 kap. 8 och 9 §§ skall likställas med en förälder. I andra stycket föreskrivs om undantag såtillvida att bestämmelsen i första stycket inte gäller vid ytterligare överlåtelse enligt 13 kap. 8 och 9 §§ och, i fråga om tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 11 §, inte heller vid tillämpning av 114 kap. 14, 17 och 18 §§.

Paragrafens innebörd är svårtillgänglig genom utformningen av de hänvisningar som görs där. Enligt vad som uppgetts vid föredragningen är undantaget avseende tillämpningen av vissa lagrum i 114 kap. överflödigt, eftersom det i samband med tillfällig föräldrapenning som Försäkringskassan beviljar enligt 13 kap. 11 § aldrig blir aktuellt att använda de utredningsbefogenheter som regleras i nämnda lagrum i 114 kap.

Lagrådet föreslår att likställighetsregeln och undantagen därifrån redigeras om och förenklas. Följande lydelse av paragrafen kan övervägas:

I fråga om tillfällig föräldrapenning för en försäkrad som har fått rätt till sådan förmån enligt 13 kap. 8, 9 eller 11 §§ likställs den försäkrade med en förälder.

En försäkrad som enligt första stycket är likställd med en förälder får dock inte överlåta rätten till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 8 §. Inte heller får Försäkringskassan bevilja tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 9 § på grundval av ett medgivande av en sådan försäkrad.

Paragrafen bör kunna utgå, eftersom hela innehållet och mer därtill finns i 12 kap. 9 § och 13 kap. 5 §.

11 kap. 15 §

Enligt första stycket lämnas inte föräldrapenningsförmåner, om en förälder för samma dag och tid får någon av de förmåner som räknas upp i tre punkter. Formuleringen ”för samma dag och tid” kan enligt Lagrådets uppfattning ifrågasättas. Innebörden lär knappast bli annorlunda om man i stället väljer uttrycket ”för samma tid”, vilket är det vanliga i balken och används i bl.a. 11 och 16 §§ samt i 10 kap. 5 §. Om den föreslagna formuleringen får kvarstå bör dess närmare betydelse utvecklas i författningskommentaren.

I fråga om det i punkt 1 föreslagna uttrycket ”Sjuklön eller motsvarande ersättning från Försäkringskassan” hänvisas till vad Lagrådet anfört under 10 kap. 5 §. Motsvarande ändring föreslås här.

11 kap. 18 §

Paragrafen motsvarar 4 kap. 18 § tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, dock med den skillnaden att orden ”att användas till förälderns och familjens nytta” har utelämnats. Enligt författningskommentaren anser regeringen att det ändå klart framgår att utbetalningen till annan skall användas i detta syfte. Sedan de citerade orden inte tagits med i den föreslagna paragrafen, kommer det enligt Lagrådets mening inte att finnas något lagligt stöd för hur pengarna skall användas. Med tanke på att utbetalningen kan ske inte bara till socialnämnden utan också till en fysisk person bör de utelämnade orden som anger i vilket syfte pengarna skall användas inarbetas i paragrafen.

12 kap. 2 och 3 §§

Paragraferna innehåller allmänna bestämmelser om rätten till föräldrapenning. Enligt 2 § har en försäkrad förälder som vårdar barnet under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar rätt till föräldrapenning. Vidare anges i 3 § att den förälder som till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet har rätt till föräldrapenning. Av författningskommentaren tycks framgå att syftet med 3 § är att uppställa krav på att den förälder som enligt 2 § skall ha rätt till föräldrapenning även måste vårda barnet under större delen av den tid för vilken föräldrapenningen utges och därtill på sådant sätt att vården innebär en rumslig kontakt med barnet.

Med utgångspunkt i det sagda bör 3 § omformuleras så att syftet med bestämmelsen framgår tydligare. Förslagsvis kan paragrafen ges följande lydelse:

För rätt till föräldrapenning enligt 2 § gäller också som villkor att föräldern under tid som anges där till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet.

Med avseende på 2 § första stycket vill Lagrådet, för fullständighetens skull med hänsyn till att föräldrapenning kan vara antingen bosättningsbaserad eller arbetsbaserad, förorda att orden ”eller avstår från förvärvsarbete” tillfogas efter orden ”inte förvärvsarbetar”.

12 kap. 4 §

Ordvalet i paragrafens inledning är missvisande, eftersom det tyder på att särskilda skäl skulle krävas också vid tillämpning av 5 eller 6 §. Fråga är i stället om undantag för dessa fall från kravet på särskilda skäl. Bestämmelsen kan lämpligen delas upp på två meningar och ges följande lydelse:

En förälder som inte har barnet i sin vård har rätt till föräldrapenning endast om det finns särskilda skäl. Undantag gäller enligt 5 och 6 §§.

12 kap. 8 § och 21 kap. 5 §

I dessa paragrafer har gjorts den avvikelser från lydelsen av gällande bestämmelser (4 kap. 5 § AFL och 6 § lagen /1988:1463/ om bidrag vid adoption av utländska barn) att fall av adoption av andra makens adoptivbarn inte har omnämnts särskilt. Det finns i och för sig en allmän hänvisning i 2 kap.15 § till att rättsverkan av adoption regleras i 4 kap. föräldrabalken. I 8 § sistnämnda kapitel finner man vidare en regel som anger att adoptivbarn skall anses som adoptantens barn och inte som de biologiska föräldrarnas barn vid tillämpning av författningsbestämmelse som tillägger bl.a. släktskap rättslig betydelse. Författningskommentaren till 21 kap. 5 § ger vid handen att det är denna regel i föräldrabalken som motiverat att avsteg gjorts från gällande lydelse.

Även med beaktande av föräldrabalkens reglering kan det enligt Lagrådets mening ifrågasättas om det inte av tydlighetsskäl finns anledning att behålla lydelsen av nuvarande bestämmelser oförändrad. Det kan noteras att föräldrabalkens reglering tillkom redan vid mitten av 1970-talet och att denna således fanns att beakta när bestämmelserna i nuvarande lagstiftning om föräldrapenning och om adoptionsbidrag utformades.

12 kap. 27 §

Första stycket innehåller förslag till en regel om hur föräldrapenning skall beräknas om en förälders sjukpenninggrundande inkomst har sänkts enligt 29 kap. 15 §.

Att på angivna sätt hänvisa till 29 kap. 15 § blir inte korrekt, eftersom detta lagrum inte reglerar fall där den sjukpenninggrundande inkomsten sänks. Uttrycket ”enligt 29 kap. 15 §” bör därför bytas ut mot följande: ”... sedan tid som avses i 29 kap. 15 § (SGI-skyddad tid för föräldraledighet) har gått ut...”. Jfr hur 30 § har utformats i detta avseende.

I paragrafen föreslås rättsföljden bli att bestämmelserna i 25–29 §§ tillämpas på motsvarande sätt. Lagrådet ifrågasätter om det är sättet varpå de angivna bestämmelserna skall tillämpas som avses. Närmast till hands torde ligga att avsikten är att bestämmelserna gäller i tillämpliga delar.

På andra raden bör ordet ”inkomsten” bytas ut mot ”inkomst”.

12 kap. 38 §

Paragrafens första stycke innehåller en särregel avseende beräkning av föräldrapenning på sjukpenningnivå för vissa föräldrar. Den förälder som omfattas av särregeln anges genom bestämningen att föräldern anses bosatt i Sverige även under vistelsen utomlands enligt bestämmelserna i 5 kap. 6 och 8 §§. Av dessa lagrum gäller 6 § kategorin biståndsarbetare m.fl., medan 8 § gäller kategorin familjemedlemmar till de personer som nämns i 4–7 §§ (dvs. förutom biståndsarbetare m.fl. även statsanställda, diplomater m.fl. och utlandsstuderande m.fl.).

Viss oklarhet har uppgetts råda om innebörden av hänvisningen till 5 kap. 6 och 8 §§. Motsvarande problem skulle finnas enligt gällande rätt där 4 kap. 9 § AFL hänvisar till 3 kap. 5 b § samma lag, som i sin tur hänvisar till 2 kap. 4 och 6 §§ SoFL. Det kan anmärkas att Regeringsrätten den 5 februari 2008 har meddelat dom i ett mål om rätt till barnbidrag för ett barn till en utlandsstuderande (mål nr 3914–06). Detta avgörande bör vara till ledning vid tolkningen av här berörda lagrum.

13 kap. 27 §

I paragrafen har under en rubrik med fetstil sammanförts bestämmelser om förmånstiden för tillfällig föräldrapenning enligt 22 § (vård av barn som fyllt 12 år) och för tillfällig föräldrapenning enligt 26 § (vård av barn som omfattas av lagen /1993:387/ om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS).

En sådan sammanföring stämmer mindre väl överens med hur kapitlet är systematiserat i övrigt. Riktigare bör vara att inplacera bestämmelser om förmånstiden såvitt avser tillfällig föräldrapenning enligt 22 § i en ny paragraf närmast efter 24 § och under kursiverad rubrik Förmånstiden. Bestämmelsen om förmånstiden för tillfällig föräldrapenning enligt 26 § bör kvarstå under föreslagen rubrik, som dock bör sättas i kursivstil. Vidare bör remissförslagets 27 och 28 §§ byta plats. Omnumrering får ske med hänsyn till det sagda och det fordras också en justering i 1 §.

13 kap. 32–34 §§

Bestämmelserna i dessa paragrafer framstår som i vissa avseenden oklara och svårtillgängliga. En förenklad utformning bör eftersträvas. Innebörden skulle bli tydligare och lättare att tillgodogöra sig om lagtexten formulerades enligt följande (rubrikerna förutsätts oförändrade):

32 § Tillfällig föräldrapenning beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning och sjukpenninggrundande inkomst i 28–31 kap. samt 33–37 §§ i detta kapitel, dock med undantag av bestämmelserna i

- 30 kap. 22 § om karensdag, och
- 30 kap. 24–28 §§ om karenstid.

För hel tillfällig föräldrapenning motsvarar ersättningsnivån föräldrarnas beräkningsunderlag för sjukpenning enligt 31 kap. 7 §.

33 § Om inte annat följer av 34–37 §§, ska hel tillfällig föräldrapenning för dag motsvara kvoten av

- beräkningsunderlaget och
- årsarbetstiden.

Vid beräkningen tillämpas 31 kap. 13–16 §§ på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

34 § Om tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete, ska hel tillfällig föräldrapenning för dag motsvara kvoten av

- beräkningsunderlaget och
- 365.

Beloppet avrundas till närmaste hela kronor, varvid 50 öre avrundas uppåt.

15 kap. 11 §

Med familjehem torde här menas detsamma som i socialtjänstlagen. Familjehem i sammansättningen familjehemsförälder har däremot en speciell betydelse i den föreslagna balken. Av 2 kap. 17 § framgår att det i denna sammansättning med familjehem avses ett enskilt hem i vilket barnet har tagits emot för stadigvarande vård och fostran och som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om barnet. Naturligtvis hade det varit till fördel om begreppet familjehem haft enhetlig betydelse i balken eller över huvud inom det socialrättsliga området.

Rubriken före 15 kap. 15 §

Rubriken Retroaktiv ersättning är missvisande sedd i belysning av paragrafens innehåll. Den bör ändras och kan ges lydelsen ”Förlorad ersättning”. Ändras rubriken får även 1 § som anger innehållet i kapitlet anpassas därefter.

16 kap. 18 § och 18 kap. 19 §

Den först nämnda paragrafen motsvarar nuvarande 5 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag. Jämfört med gällande bestämmelse om utbetalning av barnbidraget till annan föreslås i lagrådsremissen den ändringen, att paragrafens slutord ”att användas för barnets bästa” skall utelämnas. Enligt författningskommentaren anses det likväl framgå klart att utbetalningen till annan skall användas för barnets bästa i den situation som bestämmelsen gäller. Det bedöms därför inte nödvändigt att ta med uttrycket i lagtexten. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Lagrådet har i berört hänseende samma inställning som redovisas under 11 kap. 18 §. Enligt Lagrådet mening skall således det citerade uttrycket tillfogas i lagtexten.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

Av samma skäl som anförts vid 11 kap. 18 § bör orden ”att användas för barnets bästa” läggas till sist också i 18 kap. 19 §.

17 kap. 2 §

I denna inledande bestämmelse betecknas en förälder som är underhållsskyldig för barnet bidragsskyldig, en beteckning som anges inom parentes. Samtidigt föreslås i 5 § en utförligare definition av begreppet bidragsskyldig. Med hänsyn till sistnämnda förhållande bör beteckningen bidragsskyldig utgå ur förevarande paragraf.

18 kap. 14 §

Paragrafen behandlar förmånstiden för förlängt underhållsstöd. I första stycket anges från vilken tidpunkt förlängt underhållsstöd lämnas. I stycket har som en förutsättning förts in att villkoren i 13 § skall vara uppfyllda. Sistnämnda paragraf gäller förmånstiden för underhållsstöd men anknyter därvid till den tidpunkt då föräldrarna har flyttat isär eller rätt till stöd annars har uppkommit.

Den föreslagna formuleringen om villkoren i 13 §, som saknar motsvarighet i gällande rätt, skapar oklarhet och kan lätt misstolkas, bl.a. eftersom villkor för rätt till förlängt underhållsstöd finns i andra paragrafer, främst 2 och 6 §§. Behovet av att i den föreslagna paragrafen föra in något om villkoren för rätt till stöd synes fordra närmare överväganden.

18 kap. 15 §

Paragrafen motsvarar 17 § första stycket första meningen lagen om underhållsstöd. Vid överflyttningen till balken har dock den nuvarande lydelsen inte följts ordagrant. För närvarande föreskrivs i 17 § att underhållsstöd betalas ut till boföräldern. Denna formulering har en viss rättslig betydelse och kan därför inte bytas ut hur som helst. Enligt den föreslagna paragrafen ”får” den som är boförälder underhållsstödet. Den som är berättigad till underhållsstödet är emellertid barnet, medan boföräldern är den som faktiskt tar emot ersättningen. Av denna anledning bör den nuvarande skrivningen ”betalas ut” behållas. I de följande 16–18 §§ används ordet ”får” också i en oklar betydelse.

18 kap. 19 §

Se under 16 kap. 18 §

18 kap. 32 §

Bestämmelserna i andra stycket motsvaras av dem i 16 § första stycket andra och tredje meningarna lagen om underhållsstöd. Någon författningskommentar finns inte till 18 kap. 32 §. Det får därför antas att

någon saklig ändring inte är åsyftad. Inte desto mindre leder ett ordvalsbyte i viss mån till en sådan ändring. I den nuvarande lydelsen föreskrivs att det ifrågavarande beloppet faller bort, medan den föreslagna lydelsen är att det inte betalas ut. Den omständigheten att ett belopp inte betalas ut medför inte med automatik att det också bortfaller. Jfr motsvarande formulering i 19 kap. 27 § i förslaget.

Rubrikerna före 18 kap. 33, 34 och 35 §§

Den med fetstil satta rubriken, som skall täcka 33–35 §§, har fått lydelsen ”Omprövning och ändrade förhållanden”. Den kursiverade underrubriken närmast före 33 § lyder ”Grundläggande bestämmelser” och den kursiverade underrubriken närmast före 34 § lyder ”Omprövning vid nytt taxeringsbeslut m.m.”

Lagrådet anser att den med fetstil satta rubriken lämpligen kan begränsas till ”Ändrade förhållanden”, vilket speglar något som är gemensamt för de tre paragrafer som täcks av denna rubrik. Underrubriken närmast före 33 § bör preciseras till ”Grund för indragning eller nedsättning”. I fråga om underrubriken närmast före 34 § kan det vara lämpligt och tillräckligt att ange ”Grunder för omprövning”.

19 kap. 10 §

I paragrafen föreslås en föreskrift om beräkningen av inkomstunderlaget för bestämmande av bidragsskyldigas betalningsskyldighet. Därvid anges att underlaget motsvarar differensen mellan den bidragsskyldiges inkomst enligt 11–15 §§ och 100 000 kronor.

Såsom bestämmelsen utformats torde den täcka såväl fall då inkomsten uppgår till eller överstiger 100 000 kronor som fall då den understiger detta belopp. Emellertid är inte avsikten att ändring skall ske i förhållande till gällande bestämmelse i 26 § andra stycket lagen om underhållsstöd. Lagrådet förordar att paragrafen formuleras enligt följande:

Den bidragsskyldiges betalningsskyldighet beräknas på ett underlag som motsvarar den bidragsskyldiges inkomst enligt 11–15 §§ till den del den överstiger 100 000 kronor.

19 kap. 13 och 14 §§

I paragraferna regleras hur överskott och underskott av kapital respektive av näringsverksamhet skall behandlas vid bestämmande av inkomstunderlaget för betalningsskyldighet gentemot Försäkringskassan för utgivet underhållsstöd. Bestämmelserna har utformats efter mönster av motsvarande bestämmelser i gällande rätt. Vissa avvikelser har dock gjorts i fråga om uttryckssättet. Enligt uppgift vid föredragningen har ändringarna gjorts i förtydligande syfte.

Bestämmelsernas innehåll är emellertid komprimerat och svårt att tillgodogöra sig på grund av att överskotts- och underskottssituationer behandlas tillsammans och dessutom de fall då ökning och de fall då minskning skall göras har sammanförts. Om inte bestämmelserna omar-

betas från grunden, behövs i vart fall en närmare författningskommentar till vägledning för läsaren.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

19 kap. 17 §

I andra stycket anges siffran 27, medan den i gällande rätt är 30. Någon förklaring till att siffran har ändrats ges inte i författningskommentaren.

19 kap. 34 §

I första stycket finns förslag till en bestämmelse om omprövning av betalningsbelopp dels när det finns ett nytt beslut om årlig taxering, dels när grunden för tillämplig procentsats enligt vissa angivna lagrum har ändrats. Andra stycket handlar om den tidpunkt från vilken en ändring av betalningsbeloppet skall gälla. När ändring gjorts av det skälet att grunden för tillämplig procentsats ändrats anges detta ha skett enligt fyra lagrum, nämligen 16, 17, 26 och 27 §§. Av dessa är det dock bara 16 och 17 §§ som kan anses ha ett innehåll som berör grunden för tillämplig procentsats.

Såvitt kan förstås har 26 och 27 §§ tagits med i andra stycket av misstag. Dessa paragrafer skall således utgå ur stycket.

När fall av ändring av grunden för tillämplig procentsats berörs i första stycket anges att ändring har skett enligt 17 §. Däremot åberopas då inte 16 §. Enligt Lagrådets mening bör dessa hänvisningar till lagrum utformas enhetligt i första och andra styckena. Närmast till hands synes ligga att genomgående åberopa enbart 17 §.

21 kap. 5 §

Se under 12 kap. 8 §.

21 kap. 7 §

Enligt denna bestämmelse får föräldrarna hälften var av adoptionsbidraget, om de inte kommer överens om en annan fördelning.

Uttrycket ”kommer överens om” är inte helt adekvat, eftersom det här inte är fråga om att ge en regel för en privat överenskommelse mellan föräldrarna. Av bestämmelsen bör i stället framgå att det fordras en framställning hos Försäkringskassan för att en från huvudregeln avvikande fördelning av bidraget enligt föräldrarnas önskemål skall kunna åstadkommas. Lagrådet föreslår att det nu diskuterade uttrycket ersätts av ordet ”begär”. Denna formulering stämmer för övrigt överens med den som förekommer i remissförslagets 22 kap. 16 §, som gäller delning av vårdbidrag mellan föräldrar.

22 kap. 8 §

Enligt första stycket kan vårdbidrag, om en förälder tillfälligt är förhindrad att vårda barnet, lämnas under avbrott i vården som varar högst sex månader. Bestämmelsen är inte avsedd att innebära någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt.

Genom den föreslagna utformningen, som inbegriper ordet ”kan”, skulle Försäkringskassan ges utrymme för en diskretionär prövning som inte har något stöd i 10 § andra stycket första meningen lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag eller annars i denna lag. Ordet ”kan” bör därför utgå ur lagtexten, varvid ordföljden får anpassas med hänsyn härtill.

I inledningen av första stycket bör vidare, för att felaktig läsning skall kunna undvikas, orden ”en förälder” bytas ut mot ”föräldern”. Bestämmelsen gäller nämligen den förälder som har rätt till vårdbidraget men inte den andre.

25 kap. 7 §

Bestämmelsen om vad som särskilt skall beaktas vid bedömning av arbetsförmågan har sin motsvarighet i 4 § andra stycket lagen (1991:1047) om sjuklön, SjlL. Den förändringen har emellertid gjorts att bedömningen anges avse ”i vilken utsträckning” den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt, medan nuvarande bestämmelse anger ”om och i vilken utsträckning” arbetsförmågan är nedsatt. Förändringen har vid föredragningen inför Lagrådet uppgetts bero på att den föreslagna 25 kap. 6 § talar om ”sjukdom som sätter ned arbetsförmågan” och att förevarande bestämmelse knyter an till ordalagen i den regeln.

Lagrådet konstaterar att 4 § första stycket SjlL i aktuellt avseende är formulerad på samma sätt som föreslagna 25 kap. 6 §. Eftersom avsikten inte är att göra någon materiell ändring synes det lämpligast att inte göra någon avvikelse från uttryckssättet i gällande rätt när överföring sker från 4 § andra stycket SjlL till förevarande paragraf.

25 kap. 13 §

I första stycket anges att sjuklön inte lämnas för den första dag i en sjuklöneperiod för vilken sjuklön kan lämnas enligt 9 och 17 §§. Hänvisningen till dessa paragrafer, särskilt 17 §, ter sig oklar med hänsyn till innehållet i och utformningen av paragraferna. Enligt 9 § har den försäkrade inte rätt till sjuklön för tid innan arbetsgivaren fått anmälan om sjukdomsfall; dock görs undantag så att sjuklön kan erhållas från och med insjuknandedagen om vissa villkor är uppfyllda. I 17 § avhandlas ersättningsnivån vid sjuklön (jfr rubriken närmast före paragrafen), varvid det anges att sjuklön motsvarar 80 procent av anställningsförmånerna för dagar i en sjuklöneperiod då den försäkrade gått miste om lön och andra anställningsförmåner till följd av nedsättningen av arbetsförmågan.

Vad som väsentligen avses med paragrafhänvisningen torde vara att framhålla villkoren att sjuklön erhålls bara från och med sjukanmälningsdagen (i vissa undantagsfall från och med en tidigare infallande insjuknandedag) och att den försäkrade för respektive dagar i sjuklöneperioden har gått miste om anställningsförmåner till följd av nedsättningen av arbetsförmågan.

För att innebörden av hänvisningen skall framgå tydligare förordar Lagrådet att bestämmelsen ”enligt 9 och 17 §§” ersätts av formuleringen ”med tillämpning av villkoren i 9 § om sjukanmälan och i 17 § i fråga om förlorad lön och andra anställningsförmåner”.

Termerna återbetalning och återkrav har i den föreslagna balken reserverats för sådana fall där ersättningen har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp. Se 112 kap. Det fall som avses i andra stycket av paragrafen är inte av detta slag. Ordet återbetalas bör därför bytas ut, förslagsvis mot orden betalas tillbaka.

27 kap. 2 §

I andra meningen anges att ersättningens storlek är beroende av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Detta är dock endast den ena faktorn av betydelse. Den andra faktorn är omfattningen av arbetsförmågens nedsättning. Till den andra meningen bör således läggas "... och den omfattning i vilken dennes arbetsförmåga är nedsatt".

28 kap. 26 §

Andra meningen är formulerad på det sätt som i de allmänna övervägandena (remissen s. 387–389) sägs utmärka en upplysningsbestämmelse. Av författningskommentaren (s. 446) framgår emellertid att avsikten i just detta fall främst är att klargöra hur normgivningsmakten är fördelad mellan riksdagen och regeringen i fråga om schablonberäkningen av årsarbetstiden. Enligt Lagrådets mening är det sådan tve tydighet hos detta slags bestämmelse som gör denna olämplig. Riksdagen skulle således att döma av kommentaren komma att besluta i en fråga om regeringens restkompetens, vilken är direktreglerad i regeringsformen.

29 kap. 9 §

Vid föredragningen har framhållits att paragrafen bör omformuleras, eftersom den föreslagna lydelsen av första stycket inte är anpassad till att sjukpenninggrundande inkomst numera inte fastställs annat än om en förmån som skall beräknas på grundval av sjukpenninggrundande inkomst begärs av den försäkrade eller denne annars begär att sådan inkomst skall bestämmas (jfr 29 kap. 2 och 3 §§).

Enligt Lagrådets mening kan övervägas att, med uteslutande av det föreslagna andra stycket, utforma paragrafens första stycke enligt följande:

SGI-skydd innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten för tid då den försäkrade gör avbrott i sitt arbete av något skäl som anges i 11–18 §§ (SGI-skyddad tid) beräknas med utgångspunkt i förhållandena närmast före avbrottet, om den sjukpenninggrundande inkomsten därigenom blir högre än om den hade beräknats med beaktande av förhållandena under avbrottet.

Paragraferna innehåller var sin bestämmelse av upplysningskaraktär om att regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om det SGI-skydd som avhandlas i respektive paragraf. I 11 § anges det gälla föreskrifter om vilka studier som medför att skyddsbestämmelsen är tillämplig, medan det i 12 § anges gälla förutsättningen för att avtal mellan arbetsmarknadens parter skall medföra att skyddsbestämmelsen är tillämplig.

Enligt Lagrådets uppfattning är det något oklart vilken bestämmelse som avses med ”skyddsbestämmelsen”, den allmänna bestämmelsen i 9 § om SGI-skydd och innebörden av denna eller bestämmelsen om SGI-skyddet i första meningen av 11 § respektive 12 §. Lagrådet förordar att orden ”skyddsbestämmelsen är tillämplig” på båda ställena ersätts av orden ”skyddet är tillämpligt”.

29 kap. 13 och 19 §§

Vid jämförelse med motsvarande bestämmelser i 3 kap. 5 § tredje stycket 3 AFL kan noteras att hänsyn inte har tagits till att reglerna om SGI-skydd sedan den 1 december 2007 gäller även för försäkrade som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och uppbär utvecklingsersättning. Eftersom det upplysts att någon ändring i sak inte är avsedd behöver de föreslagna paragraferna kompletteras genom tillägg av orden ”eller utvecklingsersättning” omedelbart efter ordet aktivitetsersättning.

I fråga om 19 § bör dessutom redaktionella ändringar företas bl.a. beroende på att ordet ”enligt” inte är adekvat vid de hänvisningar som görs till andra paragrafer i kapitlet. Lagrådet förordar att första stycket ges följande lydelse:

För en försäkrad som bedriver studier som avses i 11 § eller får periodiskt ekonomiskt stöd som avses i 12 § eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning gäller vid sjukdom vad som föreskrivs i andra stycket.

29 kap. 25 §

Bestämmelsen tar sikte på beräkning av sjukpenninggrundande inkomst för vissa kategorier av försäkrade som enligt 5 kap. 6 och 8 §§ anses bosatta i Sverige även under vistelse utomlands. I bestämmelsen anges att den sjukpenninggrundande inkomsten vid återkomsten till Sverige skall fastställas till lägst det belopp som utgjorde de försäkrades sjukpenninggrundande inkomst omedelbart före utlandsresan.

Formuleringen i remissförslaget är inte anpassad till den ordning som numera gäller för de fall i vilka sjukpenninggrundande inkomst skall bestämmas (jfr 29 kap. 2 och 3 §§). Bestämmelsen behöver således omarbetas under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

I fråga om hänvisningen till 5 kap. 6 och 8 §§ erinras om vad Lagrådet anfört vid 12 kap. 38 §.

För en försäkrad som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program utges sjukpenning även för tid efter de första 14 dagarna av en sjukperiod endast om den försäkrade skulle ha förvärvat arbetat om denne inte hade varit sjuk. Förutsättningen är enligt gällande bestämmelse i 3 kap. 5 § tredje stycket AFL i lydelsen sedan den 1 december 2007, att den försäkrade vid deltagande i programmet får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. I remissförslaget har utvecklingsersättning inte omnämnts. Komplettering bör därför ske på motsvarande sätt som angetts vid 29 kap. 13 och 19 §§.

30 kap. 20 §

Det bemyndigande av traditionell typ som finns i andra stycket saknar motsvarighet i gällande rätt. Det finns inte någon författningskommentar till bestämmelsen. Antagligen har föreskriften i första stycket om den försäkrades skyldighet att medelst läkarintyg styrka arbetsförmågans nedsättning ansetts angå sådant åliggande som avses i 8 kap. 3 § regeringsformen. Detta ämne är dock inte av det slag att det faller inom ramen för de ämnen som enligt 8 kap. 7 § första stycket regeringsformen gör det möjligt att lämna normgivningsbemyndigande.

Frågan är om bemyndigandet i stället kan anses angå föreskrifter om anstånd med att fullgöra förpliktelse och således ha stöd av bestämmelsen i 8 kap. 8 § regeringsformen. Bemyndigandet omfattar, enligt förslaget, föreskrifter dels om undantag från skyldigheten att lämna läkarintyg när ett sådant intyg inte behövs, dels om att skyldigheten skall gälla från och med en annan dag. Om avsikten är att den sistnämnda typen av föreskrifter endast skjuter upp den tidpunkt då skyldigheten inträder, är det naturligtvis fråga om anstånd. Denna avsikt är dock inte helt tydlig i förslaget. Den förstnämnda typen av föreskrifter är avsedd att få ett innehåll som ligger bortom en anståndsangivelse.

Mot bakgrund av det ovan anförda finner Lagrådet att det föreslagna bemyndigandet i sin nuvarande lydelse knappast har stöd i regeringsformen. I den mån närmare föreskrifter är erforderliga, kan regeringen meddela sådana med stöd av 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen.

Ett sätt att komma till rätta med det ifrågakvarande problemet vore att klassificera bestämmelserna i paragrafen som förfaranderegler och således hänföra dem till regeringens restkompetens. Härmed skulle man kunna låta paragrafen utgå ur balken. I stället skulle dels huvudregeln i första stycket av paragrafen, dels de i andra stycket avsedda undantagsreglerna kunna tas upp i en förordning. Om man nödvändigtvis vill behålla huvudregeln i balken, måste man låta de i andra stycket angivna undantagsreglerna också komma till uttryck däri. Dessa kan inte placeras i en förordning, när huvudregeln finns i en balk, eftersom de då med all sannolikhet skulle komma i strid med den formella lagkraftens princip i 8 kap. 17 § regeringsformen.

Enligt bestämmelsen lämnas sjukpenning även för karensdag till en försäkrad som har rätt till sjukpenning i förebyggande syfte m.m. enligt 6 §. Uttrycket ”i förebyggande syfte m.m.” ansluter i och för sig till lydelsen av rubriken närmast före 6 §. Tydligare bör dock vara att anknyta till att det är fråga om sjukpenning under sådan medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som avses i 6 §. Lagrådet föreslår att det citerade uttrycket ersätts av orden ”under medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering”.

30 kap. 29 §

Enligt andra stycket har en försäkrad inte rätt till sjukpenning om han eller hon under månaden närmast före den då han eller hon började få hel ålderspension fick sådan ersättning som anges i första stycket. I första stycket nämns såväl hel sjukersättning som hel aktivitetsersättning. Eftersom rätt till aktivitetsersättning inte kan tänkas föreligga för den åsyftade månaden bör orden ”sådan ersättning som anges i första stycket” bytas ut mot ”hel sjukersättning”.

30 kap. 49 §

Bemyndigandet i första stycket gäller föreskrifter om undantag från bestämmelserna om rätt till sjukpenning. Motsvarande bemyndigande har funnits i 3 kap. 16 § första stycket AFL sedan tiden före regeringsformens tillkomst. Riksdagen har sedan gammalt beslutat bestämmelser om rätt till sjukpenning och behåller denna kompetens enligt förslaget till socialförsäkringsbalk. Enligt 8 kap. 14 § första stycket regeringsformen är riksdagen oförhindrad att genom lag meddela föreskrifter i ett ämne som regeringens föreskriftsrätt också omfattar. Däremot finns det inte något uttryckligt stöd i regeringsformen för att riksdagen skulle kunna bemyndiga regeringen att besluta föreskrifter inom det område som riksdagen redan har lagreglerat eller kommer att reglera.

Anledningen till att riksdagen saknar rätt att vidaredelegera ifrågasvarande föreskriftsrätt är antagligen att regeringen redan har denna rätt med stöd av sin restkompetens. Men om riksdagen tagit över denna rätt med stöd av 8 kap. 14 § första stycket regeringsformen kan regeringen naturligtvis inte genom förordning såsom förutsätts i den föreslagna bestämmelsens första stycke besluta undantag från, dvs. i strid med, riksdagens föreskrifter om rätt till sjukpenning. Detta följer av den s.k. formella lagkraftens princip såsom denna kommit till uttryck i 8 kap. 17 § regeringsformen.

Vad ovan sagts innebär att oavsett om bemyndigandet finns eller inte regeringen saknar rätt att meddela de undantagsbestämmelser som åsyftas.

Den föreslagna bestämmelsen i andra stycket tycks avse verkställighetsföreskrifter, vilka regeringen får besluta med stöd av 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen.

Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 3 kap. 16 a § AFL. Den skillnaden föreligger dock att den sistnämnda paragrafen innehåller ett traditionellt bemyndigande, medan den föreslagna paragrafen saknar ordet får och således utgör det slags upplysningsbestämmelse som används i balkförslaget. Någon förklaring till den uppkomna skillnaden lämnas inte i författningskommentaren.

31 kap. 9 §

Paragrafen gäller beräkning av sjukpenning till en familjehemsförälder. I andra stycket anges att, om ersättning lämnas till en familjehemsförälder för tid då sjukpenning kommer i fråga, sjukpenning som svarar mot ersättningen skall kalenderdagsberäknas enligt bestämmelserna i 10 och 11 §§.

Såsom bestämmelsen i andra stycket har formulerats återspeglar den inte korrekt innehållet i gällande rätt (3 kap. 10 c § andra stycket AFL). Det kan också sättas i fråga om inte bestämmelsen snarast hör hemma i den del av kapitlet som reglerar när sjukpenning skall kalenderdagsberäknas respektive arbetstidsberäknas. Lämpligt bör vara att bestämmelsen placeras i 6 §, som handlar om i vilka fall sjukpenning alltid skall kalenderdagsberäknas och där det som ett andra stycke tagits in en hänvisning till bestämmelsen i 9 § andra stycket.

En i 6 § inplacerad regel bör således ersätta såväl andra stycket i 9 § som andra stycket i 6 §. Den kan förslagsvis ges följande lydelse:

Om sjukpenning till en familjehemsförälder som avses i 2 kap. 17 § ska beräknas på grundval av en sjukpenninggrundande inkomst som omfattar ersättning för vården, ska sjukpenning som motsvarar denna ersättning kalenderdagsberäknas.

31 kap. 15 §

Genom uttrycket ”sjukpenning enligt 14 §” knyter bestämmelsen an till det fall som behandlas i föregående paragraf, nämligen att sjukpenning skall lämnas på samma förmånsnivå för mer än en dag. Den föreslagna anknytningen skapar emellertid oklarhet om innebörden. Det blir enligt Lagrådets mening tydligare om paragrafens inledning formuleras utan hänvisning till 14 § enligt följande:

Om sjukpenning ges ut på olika förmånsnivåer för mer än en dag, ska...

33 kap. 4 §

Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 22 kap. 2 § tredje stycket AFL, dock med den skillnaden att paragrafen inte längre skall vara konstruerad som ett bemyndigande. Någon författningskommentar lämnas inte till den föreslagna paragrafen.

Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 22 kap. 13 § AFL. Av den sistnämnda bestämmelsen framgår att den som får rehabiliteringsersättning får behålla ersättningen bl.a. vid ledighet på grund av uppehåll i rehabiliteringen enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I den föreslagna paragrafens första stycke anges i detta hänseende att den försäkrade får behålla rehabiliteringsersättningen vid ledighet på grund av uppehåll i rehabiliteringen. Någon koppling till vad regeringen eller dess underordnade myndighet kan komma att föreskriva görs således inte. Detta medför att regeringen trots utnyttjande av sin restkompetens inte kan inskränka eller ens precisera den ovillkorliga rätt som tillerkänns den försäkrade i paragrafens första mening, eftersom detta skulle strida mot den formella lagkraftens princip. Lagrådet rekommenderar att den nuvarande lydelsen förs över till den föreslagna paragrafen.

34 kap. 6 §

Paragrafens motsvarighet i 22 kap. 7 § sista stycket AFL är konstruerad som ett bemyndigande. Någon förklaring till att den föreslagna paragrafen har annan konstruktion lämnas inte i författningskommentaren.

34 kap. 13 §

Paragrafens motsvarighet i 22 kap. 10 § AFL är konstruerad som ett bemyndigande. Någon förklaring till att den föreslagna paragrafen har annan konstruktion lämnas inte i författningskommentaren.

36 kap. 7 §

I paragrafen anges på vilka förmånsnivåer sjukersättning och aktivitetsersättning kan lämnas och den nedsättning av arbetsförmågan som krävs för respektive nivå. Bestämmelsen har utformats i nära anslutning till lydelsen av 7 kap. 2 § AFL.

Regleringar med liknande innehåll förekommer i remissförslagets 30 kap. 40 § med avseende på sjukpenningnivåer och i 34 kap. 8 § med avseende på nivåer för rehabiliteringspenning. Det är önskvärt att förevarande paragraf utformas efter liknande mönster som valts beträffande sjukpenning och rehabiliteringspenning. Förslagsvis kan paragrafen utformas enligt följande:

Sjukersättning och aktivitetsersättning ges ut enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel sjukersättning eller aktivitetsersättning utges när den försäkrades arbetsförmåga är helt eller i det närmaste helt nedsatt.
2. Tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning utges när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt i mindre grad än som anges i 1 men med minst tre fjärdedelar.
3. Halv sjukersättning eller aktivitetsersättning utges när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med mindre än tre fjärdedelar men med minst hälften.

4. En fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning utges när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med mindre än hälften men med minst en fjärdedel.

36 kap. 19 §

Enligt paragrafens första mening lämnas aktivitetsersättning för viss tid. Emellertid har redan i 4 § angetts att aktivitetsersättning alltid lämnas för viss tid. En sådan dubbelreglering bör undvikas. Första meningen i förevarande paragraf bör således utgå.

36 kap. 22 §

Av förslaget 21 § framgår att Försäkringskassan i samband med ett beslut att bevilja en försäkrad aktivitetsersättning skall undersöka om den försäkrade kan delta i aktiviteter som kan antas ha gynnsam inverkan på sjukdomstillståndet eller på den psykiska eller fysiska prestationsförmågan. Vidare föreslås i 22 § första meningen att Försäkringskassan, om den försäkrade bedöms kunna delta i aktiviteter, ”i samråd med” den försäkrade skall utarbeta en plan för aktiviteterna. Dessutom föreskrivs i andra meningen att Försäkringskassan ”i möjligaste mån” skall tillgodose den försäkrades önskemål. (Jfr 7 kap. 5 § andra stycket AFL.)

Enligt Lagrådets mening kan man av uttrycket ”i samråd med” få intrycket att Försäkringskassan och den försäkrade skall vara överens om aktiviteterna. Det kan samtidigt uppfattas som om enighet mellan Försäkringskassan och den försäkrade inte behöver uppnås om aktiviteter, eftersom den begränsningen finns att Försäkringskassan bara i ”möjligaste mån” behöver tillgodose den försäkrades önskemål. Det finns inte någon författningskommentar till paragrafen. Vid föredragningen inför Lagrådet har uppgetts att avsikten är att Försäkringskassan och den försäkrade i princip skall samråda så att de blir överens om aktiviteterna.

Med hänsyn till hur andra liknande paragrafer är utformade i lagrådsremissen kan enligt Lagrådets mening tvekan uppkomma om avsikten är att Försäkringskassan och den försäkrade genom samrådet måste bli överens om aktiviteterna. I detta sammanhang kan uppmärksammas att man tidigare i balkförslaget har gjort skillnad mellan uttrycken ”efter samråd med” respektive ”i samråd med” (jfr bl.a. 33 kap. 6 § respektive 33 kap. 9 §). Vidare kan nämnas att i 33 kap. 12 § föreslås att en rehabiliteringsplan skall ”i den utsträckning det är möjligt” upprättas ”i samråd med” den försäkrade. Lagrådet kan konstatera att det i detta fall inte synes finnas någon motsättning inbyggd i ordalydelsen, eftersom rehabiliteringsplanen visserligen skall upprättas ”i samråd”, men med den begränsningen att det skall ske ”i möjligaste mån”. Av ordalydelsen synes alltså följä att det förutses att det kan finnas fall där Försäkringskassan och den försäkrade trots samrådet inte blir helt ense om rehabiliteringsplanen.

Om avsikten är att Försäkringskassan skall kunna utarbeta en aktivitetsplan även i fall där Försäkringskassan inte är ense med den försäkrade om alla detaljer bör enligt Lagrådets mening 33 kap. 12 § kunna tjäna som förebild om man vill ha kvar kravet att utarbetandet skall ske ”i samråd med” den försäkrade. Ett annat alternativ är att andra meningen i

36 kap. 22 § behålls oförändrad, men att uttrycket ”i samråd med” i paragrafens första mening ersätts med ”efter samråd med” den försäkrade. Är å andra sidan avsikten att enighet i alla fall måste uppnås mellan Försäkringskassan och den försäkrade kan ”i samråd med” behållas, men begränsningen ”i möjligaste mån” i andra meningen justeras. Under alla förhållanden bör tydlighet och enhetlighet eftersträvas när nu likartade bestämmelser förs in i en socialförsäkringsbalk, varför frågan bör belysas närmare under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

36 kap. 25 §

Paragrafen är placerad sist i ett avsnitt som rubricerats ”Aktiviteter under tid med aktivitetsersättning”. Den skiljer sig emellertid från övriga paragrafer i avsnittet genom att den inte direkt handlar om sådana aktiviteter utan om att särskild ersättning kan lämnas för den försäkrades kostnader med anledning av deltagande i aktiviteter.

Det förefaller lämpligt att införa en ny rubrik närmast före paragrafen. En sådan rubrik (i fetstil) skulle kunna ges lydelsen ”Kostnadsersättning”. Följs detta förslag får 1 § kompletteras.

38 kap. 16 §

Paragrafen skall gälla för en försäkrad som är utländsk medborgare. Eftersom det numera finns möjlighet till dubbelt medborgarskap enligt svensk rätt, uppstår lätt frågan hur en försäkrad med både svenskt och utländskt medborgarskap skall behandlas. En lösning vore att formuleringen ändrades till ”en försäkrad som inte är svensk medborgare”. Jfr 66 kap. 29 § balkförslaget.

39 kap. 4 §

Paragrafen innehåller en samordningsreglering i vilken föreskrivs minskning av sjukersättning i vissa former bl.a. när den försäkrade har rätt till livränta på grund av obligatorisk försäkring enligt den upphävda lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller någon annan författning eller enligt regeringens förordnande har rätt till annan livränta som bestäms av eller betalas ut av Försäkringskassan.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 17 kap. 2 § AFL. Ett tillägg har dock gjorts för att markera att lagen om yrkesskadeförsäkring är upphävd. Fråga uppkommer då om inte detsamma gäller för de andra författningar som åsyftas. Med någon annan författning lär väsentligen avses vissa till den upphävda lagen om yrkesskadeförsäkring anknutna författningar om ersättning för skada vid militär- eller civilförsvartjänstgöring, vid brandsläckning eller vid vistelse i anstalt. Lagrådet har inte underlag för att påstå att samtliga dessa författningar numera är upphävda. Om det kan konstateras att så är fallet bör det även för dem markeras att fråga är om äldre författningar (som fortfarande är relevanta enligt övergångsbestämmelser).

I fråga om uttrycket ”regeringens förordnande” kan anmärkas att det skiljer sig från hur en annan likartad bestämmelse har utformats. I 24 § har nämligen uttrycket ”beslut eller föreskrifter som meddelas av rege-

ringen” fått ersätta den i 16 kap. 1 § andra stycket AFL använda äldre formuleringen regeringens förordnande. Ordvalet bör således nu anpassas så att enhetlighet uppnås.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

39 kap. 19–21 §§

I paragraferna, liksom i deras motsvarigheter i 16 kap. 7 § AFL, används termen indragning. I förslaget till socialförsäkringsbalk förekommer indragning emellertid främst som en sanktion på grund av försummelser som en försäkrad gjort sig skyldig till, se förslagets 114 kap. 47–53 §§. I 39 kap. 19–21 §§ är det inte fråga om någon försummelse från den försäkrades sida. Termen indragning bör därför undvikas och ersättas med något uttryck som bättre anger vad det är fråga om, dvs. att den försäkrade inte längre uppfyller villkoren för rätt till ersättning. Rättsföljden skulle förslagsvis kunna ges formuleringen:

upphör rätten till ersättning, helt eller delvis, med anledning av förbättringen.

39 kap. 24 §

Enligt bestämmelsen i andra stycket får Försäkringskassan bevilja en försäkrad sjukersättning eller aktivitetsersättning utan ansökan i fall då den försäkrade får sjukpenning, ersättning för sjukhusvård eller livränta enligt 42–46 kap. eller motsvarande ersättning som lämnas enligt annan författning eller på grund av beslut eller föreskrifter som meddelas av regeringen.

Liksom beträffande 4 § uppkommer frågan om inte de andra författningar som åsyftas är att beteckna som äldre. Lagrådet hänvisar till vad som anförts i detta avseende under 4 §.

42 kap. 3 §

Paragrafen gäller försäkrade som vid arbetsskada har rätt till samma förmåner enligt balken som de har rätt till vid annan sjukdom och som inte omfattas av den tillämnade lagen om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. (lagförslag 2.3 i lagrådsremissen). Förslaget innebär att en sådan försäkrad vid arbetsskada har rätt till motsvarande förmåner från arbetsskadeförsäkringen.

Den föreslagna lagtexten brister i precision och är svårtillgänglig. Lagförslaget om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader innehåller ingen föreskrift som anger vilken personkrets som skall omfattas respektive inte omfattas av lagen. Främst ges i lagen bestämmelser om ersättning till vårdgivare. I 4 § i samma lagförslag finns en bestämmelse om att ersättning som beslutas av Försäkringskassan lämnas endast om den som vården avser omfattas av bosättningsbaserat socialförsäkringskydd enligt 4 och 5 kap. i balken. Av författningskommentaren framgår att det är detta villkor om bosättningsbaserat skydd som åsyftas, vilket motsatsvis skulle innebära att den som är försäkrad för arbetsbaserade förmåner har rätt till ersättning för sjukvård även om denne inte är bosatt i Sverige. Enligt Lagrådets mening behöver den avsedda innebörden

tydliggöras genom att beskrivningen utvecklas och preciseras. Också med avseende på uttrycket ”motsvarande förmån” från arbetsskadeförsäkringen är det önskvärt att en närmare specifikation kommer till stånd. Lagrådet utgår från att sådana klargöranden av lagtexten som här efterlysts kan åstadkommas under den fortsatta beredningen.

43 kap. 6 §

Den andra strecksatsen i paragrafen är inte utformad så att den blivit anpassad till numera gällande ordning för bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst (se 29 kap. 2 och 3 §§). Sådan anpassning bör därför ske. Förslagsvis kan strecksatsen ges följande lydelse:

– en sjukpenninggrundande inkomst kan fastställas för den försäkrade enligt 28 kap. 3 §.

43 kap. 9 §

I paragrafen anges vissa omständigheter som skall beaktas vid bedömningen av nedsättningen av den försäkrades förvärvsförmåga. Jämfört med gällande rätt (4 kap. 3 § första stycket LAF) har viss omredigering gjorts i uppräkningsdelen, bl.a. så att åldersfaktorn har blivit framflyttad. Vid utformningen kan en likartad reglering beträffande sjukpenning och sjukersättning ha varit förebild (jfr 30 kap. 45 § och 36 kap. 10 §).

Det är emellertid att märka att den föreslagna regleringen beträffande sjukpenning och sjukersättning inte avviker från motsvarande bestämmelser i gällande rätt (3 kap. 7 § sjätte stycket respektive 7 kap. 3 § andra stycket AFL) och att det vid tillkomsten av dessa bestämmelser i senaste lydelse framhölls att en framflyttning av åldersfaktorn skulle framhäva att denna faktor skulle väga tyngst (prop. 1996/97:28). Det var således här fråga om en viss saklig förändring av regleringen.

Eftersom någon saklig förändring inte har åsyftats i förevarande fall finner Lagrådet att uppräkningsdelen av faktorer att beakta vid förvärvsförmågans bedömning skall utformas på sätt som överensstämmer med gällande rätt inom arbetsskadeförsäkringen.

43 kap. 11 §

Paragrafen innehåller den grundläggande bestämmelsen om livränteunderlag. Den anger att livränteunderlaget motsvarar den sjukpenninggrundande inkomst enligt 28 och 29 kap. som den försäkrade skulle ha haft vid den tidpunkt från vilken livränta första gången skall lämnas. Bestämmelsen kompletteras av undantagsregler för beräkning av underlaget dels generellt i 12 §, dels för särskilda typfall eller särskilda kategorier försäkrade i 13–17 §§, dels ock för bestämning av högsta underlag i 18 §.

Lagrrådet finner lämpligt att det i grundbestämmelsen infogas en reservation för de undantag som anges i de följande paragraferna. Tillägget kan ges lydelsen ”om inte annat följer av 12–18 §§” och placeras inom kommatecken närmast efter ordet ”motsvarar”.

Av författningskommentaren framgår att den föreslagna bestämmelsen har utformats något annorlunda än dess motsvarighet i 4 kap. 5 § första stycket LAF, dock utan att någon saklig skillnad avsetts. Tanken bakom den föreslagna utformningen torde vara att anpassa lagtexten till den ordning för bestämmande av sjukpenninggrundande inkomst som numera gäller.

Lagrådet har ingen invändning mot att den tänkta anpassningen görs. Den i remissen föreslagna formuleringen synes dock inte medföra att anpassningen genomförs fullt ut. Hur detta lämpligast skall ske får övervägas närmare under ärendets fortsatta beredning.

43 kap. 23 §

Vid jämförelse med gällande bestämmelse i 4 kap. 7 a § LAF kan konstateras att hänvisning där görs till 4 kap. 5–7 §§, varav 6 a § och 7 § motsvarar de föreslagna bestämmelserna i 43 kap. 17 respektive 18 §. Sistnämnda paragrafer har dock inte tagits med i hänvisningen i förevarande paragraf. I fråga om 18 § torde detta bero på att bestämmelsen är en beräkningsregel och inte beskriver livränteunderlaget på det sätt som 43 kap. 11–13 och 17 §§ gör. Tvekan kan knappast råda om att hänvisningen bör innefatta även 17 §. För att undvika oklarhet kan det vidare vara lämpligt att komplettera paragrafen med ett nytt andra stycke av förslagsvis följande lydelse:

Vid omräkning enligt första stycket beaktas även bestämmelsen i 18 § om högsta livränteunderlag.

44 kap. 5 §

I paragrafen regleras hur samordning mellan livränta från arbetskadeförsäkringen och sjuk- eller aktivitetsersättning skall utföras i sådana fall då beräkning av pensionspoäng har påverkats av bristande avgiftsbetalning på sätt som följer av att en äldre bestämmelse i 11 kap. 6 § första stycket AFL eller 64 kap. 21 § i balken har tillämpats för år efter det år då arbetsskadan inträffade.

Enligt vad som framkommit under föredragningen behöver bestämmelsen kompletteras så att den också kommer att hänvisa till beräkningsregler som nu finns i 4 kap. 8 § andra stycket jämfört med 4 § samma kapitel lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, LIP, och som upphör att gälla när balken träder i kraft.

Rubriken före 44 kap. 7 §

Den föreslagna rubriken Retroaktiv ersättning bör ändras till Förlorad ersättning på motsvarande sätt som Lagrådet föreslagit vid 15 kap. 15 §. Om rubriken ändras får 1 § följdändras.

44 kap. 12 §

Vid föredragningen har för Lagrådet lagts fram förslaget att ersätta bestämmelsen i första stycket med följande bestämmelse:

Lagrådet anser sig dock inte kunna följa denna rekommendation av nedanstående skäl.

Förslaget innebär att föreskriften får formen av ett bemyndigande. Den anmälningsskyldighet som föreskrivs i 11 § skulle då anses vara ett sådant åliggande som avses i 8 kap. 3 § regeringsformen. Möjligheten att delegera föreskrifträtt till regeringen blir i sin tur beroende av om föreskrifterna avser något sådant ämne som räknas upp i 8 kap. 7 § första stycket regeringsformen. Den anmälningsskyldighet som regleras i 11 § knyter an till arbetstagarens rätt till arbetsskadeersättning. Det är emellertid tvivelaktigt om detta ämne kan pressas in under någon av de punkter som finns upptagna i 8 kap. 7 § första stycket regeringsformen. I punkten 1 anges exempelvis ”skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa”, vilket ämne knappast kan anses omfatta arbetsskadeförsäkringen eller annan socialförsäkring.

Lagrådet menar således att det i efterhand ingivna förslaget inte bör läggas till grund för lagstiftning. I stället kan paragrafen behållas i sin lydelse enligt lagrådsremissen.

45 kap. 2 §

I första stycket anges att personskadeskyddet gäller för skador som uppkommer i samband med tjänstgöring i totalförsvaret, räddningstjänst eller vistelse i anstalt m.m. under sådan skyddstid som anges i 7 kap. 5–8 §§.

Med hänsyn till att det i 7 kap. 4 § anges uttömmande vilka förutsättningar, t.ex. beträffande tjänstgöring, som gäller för att vara försäkrad för statligt personskadeskydd framstår det som onödigt att i förevarande paragraf ange i vilka sammanhang skador skall ha uppkommit för att personskadeskyddet skall gälla. Med föreslagen utformning synes dessutom oklarhet uppstå genom att uttrycket ”i samband med” används. Lagrådet förordar att första stycket, efter korrigering av en paragrafavgivelse, ges följande lydelse:

Det statliga personskadeskyddet gäller för skador som uppkommer under sådan skyddstid som anges i 7 kap. 6–8 §§.

45 kap. 17 § och 46 kap. 4 §

Enligt 45 kap. 17 § lämnas särskild sjukpenning till totalförsvarspliktiga m.fl. endast i den utsträckning som den överstiger annan ersättning enligt 45 kap. eller sjukpenning enligt 30, 31 och 42 kap. som den försäkrade samtidigt har rätt till. En motsvarande samordningsbestämmelse finns i 46 kap. 4 §, där det anges att den försäkrade inte har rätt till krigsskadeersättning om han eller hon samtidigt har rätt till arbetsskadeersättning enligt 41–44 kap. Bestämmelserna är utformade i enlighet med gällande rätt.

Ordet ”samtidigt” torde inte med tillfredsställande precision återspegla vad samordningsreglerna avser. Ett mera korrekt uttryckssätt bör vara att ordet i fråga ersätts av orden ”för samma tid”. I fråga om 45 kap. 17 § kan dessa ord med fördel placeras sist i paragrafen.

Enligt denna bestämmelse ges möjlighet för Försäkringskassan att, om särskilda skäl talar för det, sätta ned eller dra in ersättning till den som är försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 7 kap. 5 § 3. Detta skall gälla vid sidan av den allmänna sanktionsreglering som föreslås i 114 kap. 47–53 §§. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 14 § lagen (1957:265) om statligt personskadeskydd.

Med beaktande av att bestämmelsen skall ge grund för en sanktion som kan vara kännbar för den försäkrade är det från rättssäkerhetssynpunkt otillfredsställande att rekvisitet för ingripande inte är utformat med större konkretion än som blivit fallet. Om den speciella sanktionsmöjligheten fortsatt behövs, vilket på föreliggande underlag är oviss, och om underlaget inte heller räcker för att precisera rekvisitet i detta ärende, bör frågan i vart fall uppmärksammas i kommande lagstiftningsarbete på området. Anses bestämmelsen böra kvarstå förordas att sanktionsformen indragning nämns före nedsättning, såväl i rubriken som i lagtexten. Hänvisningen till 7 kap. 5 § 3 skall under alla förhållanden ändras till att avse 7 kap. 4 § 3.

45 kap. 22 §

Enligt första stycket skall en chef eller någon annan omedelbart underordnad om den försäkrade drabbas av en skada. Vidare anges i anslutning därtill att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur sådan underrättelse skall ske.

Om någon förändring inte skall göras i förhållande till nuvarande reglering (15 § lagen om statligt personskadeskydd) skall de kompletterande föreskrifter som meddelas inte ta sikte på hur utan i stället till vem underrättelse skall ske. Detta bör återspeglas i lagtexten, som således får ändras på denna punkt.

Även om första stycket i övrigt överensstämmer med nuvarande regler är det enligt Lagrådets mening önskvärt med viss precisering så att huvudbestämmelsen ger vägledning om vilka andra personer än en chef som kan komma i fråga som mottagare av underrättelser om skadefall.

45 kap. 23 §

Paragrafen upplyser om att bestämmelserna i 44 kap. 11, 12 och 14 §§ om anmälan och utbetalning gäller även i ärenden enligt 45 kap. Vid föredragningen har framkommit att remissförslaget inte upptar någon bestämmelse i 44 kap. 14 § om utbetalning, eftersom en sådan reglering avses bli införd i en regeringsförordning. Paragrafen bör följaktligen jämkas i enlighet härmed.

46 kap. 4 §

Se under 45 kap. 17 §.

Paragrafen anger att det i kapitlet finns bestämmelser om smittbärarsättning som kan lämnas till en smittbärare i samband med åtgärder för smittskydd eller skydd för livsmedel.

Det kan noteras att redan kapitlets 1 § redovisar kapitlets innehåll. Inledningens av 2 § är därför överflödig. Återstoden av paragrafen ter sig inte heller omistlig. Lagrådet förordar att det under den fortsatta beredningen övervägs närmare om paragrafen behövs. Om den får kvarstå kan den lämpligen inledas enligt följande:

Smittbärarsättning kan ges ut...

Rubriken närmast före 2 § har lydelsen ”Allmänna bestämmelser om smittbärarsättning”. Den bör kunna begränsas till ”Allmänna bestämmelser”.

48 kap. 3 §

Här ges en definition av begreppet smittbärare. Det skulle kunna övervägas att ta in definitionsregeln redan i 7 kap. 12 §, som innehåller en bestämmelse om vem som är försäkrad för smittbärarsättning enligt 48 kap. Mot en sådan lösning kan tala att det inte beträffande de andra förmåner som behandlas i 7 kap. (sjuklön, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning för sjömän) finns någon egentlig definitionsregel. Placeringen i förevarande kapitel får därför godtas om man utgår från den systematik som valts i remissen för att kunna inordna några tämligen disparata ersättningssystem i en socialförsäkringsbalk.

I punkten 3 bör ordet ”enligt” ersättas av orden ”som avses i”.

48 kap. 8 §

Här görs en hänvisning till att bestämmelserna om sjukpenning efter 70-årsdagen i 30 kap. 32 § skall tillämpas i fråga om smittbärarsättning.

Uttryckssättet ”efter 70-årsdagen” återspeglar inte korrekt lagtexten i 30 kap. 32 § som i stället lyder ”efter ingången av den månad då den försäkrade fyllt 70 år”. Hänvisningen bör anpassas till detta ordval.

49 kap. 5 §

Utan att någon saklig ändring är åsyftad har paragrafen konstruerats om jämfört med 7 § andra stycket lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård med den följderna att en läsare kan missförstå innebörden. Förutsättningen att någon samtidigt vårdar mer än en person kan sålunda läsas som om vårdtagarna måste vara samtidigt närvarande vid vårdtillfället. En formulering som bättre knyter an till den nuvarande lydelsen är att föredra, t.ex. följande formulering:

Den som under samma tid vårdar mer än en person har inte rätt till ytterligare ersättning.

I fråga om rätt till assistansersättning för retroaktiv tid skall enligt bestämmelsen tiden räknas från det att ansökan har gjorts eller anmälan har kommit in enligt 15 § 8 LSS.

Hänvisningen görs till en punkt 8 i 15 § LSS som ännu inte finns och som inte heller omfattas av något framlagt förslag i detta lagstiftningsärende. Enligt vad som upplysts vid föredragningen är avsikten att ett förslag om komplettering av LSS i angivet hänseende kommer att läggas fram tillsammans med andra förslag till följdändringar i en kommande proposition i ärendet om en socialförsäkringsbalk. Lagrådet utgår tills vidare från att så blir fallet.

54 kap. 16 §

I bestämmelsen anges att utbetalning av assistansersättning till kommunen får ske i viss omfattning och under viss angiven förutsättning. Med föreslagen utformning fordras inte såsom enligt gällande rätt (11 § lagen /1993:389/ om assistansersättning, LASS) att Försäkringskassan beslutar om sådan utbetalning innan utbetalning sker.

Bestämmelsen bör enligt Lagrådets mening kompletteras så att det framgår att Försäkringskassan skall fatta ett förmligt beslut om utbetalning till kommunen. Jfr 19 § andra stycket, där det nämns beslut enligt bl.a. 16 §.

55 kap. 7 §

I första stycket regleras den tid som skall ha förflutit innan en försäkrad som har fått grundbidrag eller anskaffningsbidrag får beviljas sådant bidrag på nytt. Tiden anges till tidigast nio år efter det senaste beslutet att bevilja rätt till bilstöd.

Tidsangivelsen synes inte ha blivit korrekt beskriven i lagtexten. Som påpekats av Försäkringskassan i dess remissyttrande svarar bestämmelsen inte helt mot nuvarande föreskrift i 10 § förordningen (1988:890) om bilstöd till personer med funktionshinder. Denna reglering avser enbart grund- och anskaffningsbidrag och betyder inte att beslut om bilstöd i form av anpassningsbidrag skall leda till ny beräkning av tiden innan grund- eller anskaffningsbidrag får beviljas på nytt (se prop. 1987/88:99). I enlighet härmed föreslår Lagrådet att orden ”rätt till bilstöd” i slutet av första stycket ersätts av ”något av dessa bidrag”.

55 kap. 13 §

Enligt första stycket i förevarande paragraf kan bilstöd enligt 10 § 1 och 2 lämnas även till den som inte har körkort, under förutsättning att någon annan kan anlitas som förare vid resorna. Enligt gällande rätt (5 § fjärde stycket förordningen om bilstöd till personer med funktionshinder) kan i motsvarande fall bilstöd lämnas till den som inte själv skall bruka fordonet som förare. Någon förklaring till avvikelserna ges inte i författningskommentaren.

I samband med föredragningen har upplysts att förslaget har blivit utformat med en äldre lydelse av 5 § bilstödsförordningen som förebild i stället för den nu gällande lydelsen. Förslaget förutsätts således bli anpassat efter nuvarande lydelse under den fortsatta beredningen. Vidare bör hänvisningarna till 10 § korrigeras. I första stycket skall hänvisas till 10 § första stycket 1 och 2. I andra stycket skall stå 10 § första stycket 3 och 4 samt andra stycket.

Rubriken till avdelning E

Rubriken har lydelsen: Förmåner vid ålderdom. Ålderdom används i normalt språkbruk när någon nått hög ålder och inte så sällan med syftning på den sista delen av livet. Med tanke på de åldersgränser som gäller i fråga om rätten till de förmåner som kommer att regleras i avdelning E är termen ålderdom inte adekvat. Den personkategori som är berättigad till de aktuella förmånerna borde kunna kallas äldre, vilket skulle ge en bättre uppfattning om vilka människor som avses. Jfr terminologin i 5 kap. 4–6 §§ socialtjänstlagen. Rubriken skulle således vinna betydligt om den ändrades till Förmåner till äldre och också komma formuleringsmässigt närmare rubriken till nästföljande avdelning, nämligen Förmåner till efterlevande.

Om förmånerna i avdelning E ges den gemensamma beteckningen Förmåner till äldre, kommer detta att kräva följdändringar på ett flertal ställen i balken.

59 kap. 2, 3 och 12 §§

I dessa paragrafer upplyses om att det för garantipension finns särskilda bestämmelser om förmånsnivåer, förmånstid respektive samordning i 69 och 70 kap.

För att dessa särskilda bestämmelser lättare skall kunna sökas upp skulle det vara till fördel om hänvisningen till de nämnda, tämligen omfattande kapitlen kompletteras med uppgift om vilka paragrafer som innehåller bestämmelser i sådana hänseenden som åsyftas.

59 kap. 8 §

Enligt punkt 2 skall Försäkringskassan utreda om den pensionsberättigade vill ta ut ålderspension, om han eller hon inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension månaden före den då han eller hon fyller 65 år och den månaden har fått sjukersättning.

Lagrådet förordar att bestämmelsen formuleras mera precist genom att ordet ”för” infogas omedelbart före ”den månaden har fått sjukersättning”.

61 kap. 13, 21, 25 och 28 §§

Bestämmelserna har formulerats på det sätt som enligt vad som sägs under allmänna överväganden i remissen utmärker en upplysningsbestämmelse i balken. Av författningskommentaren framgår emellertid att formuleringen också är avsedd att klargöra att riksdagen här beslutar att

regeringen meddelar ”nödvändiga verkställighetsföreskrifter”. Denna funktion hos bestämmelserna är dock från grundlagsmässiga synpunkter inte invändningsfri.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

62 kap. 8 §

Med avvikelse från motsvarande bestämmelse i gällande rätt (2 kap. 3 § första stycket LIP) innehåller första stycket ett undantag för pension. Någon ändring i sak är inte avsedd, och någon förklaring till tillägget ges inte i författningskommentaren. Orden ”dock inte pension” synes obehövliga och bör således utgå (jfr 9 §).

62 kap. 13 och 14 §§

Såsom inkomst av anställning räknas enligt 13 § 4 sjukpenning eller motsvarande ersättning som trätt i stället för en försäkrads inkomst som arbetstagare. Enligt 14 § 4 räknas som inkomst av annat förvärvsarbete sjukpenning eller motsvarande ersättning som trätt i stället för inkomst som anges i 1–3 i samma paragraf. Vad nu sagts har motsvarigheter i 2 kap. 5 och 6 §§ LIP fränsett att rehabiliteringspenning inte omnämns uttryckligen i remissförslaget.

Rehabiliteringspenning är visserligen att betrakta som en förmån inom sjukförsäkringen enligt AFL, men räknas i den föreslagna balken som en förmån vid sjukdom m.m. Förmånen regleras dock i en annan underavdelning än sjukpenning. Enligt Lagrådets bedömning kan det tänkas att avvikelserna från uttryckssättet i gällande rätt leder till oklarhet. Förmånen rehabiliteringspenning bör därför omnämnas i punkt 4 i de båda paragraferna.

I omedelbar anslutning till uttrycket ”sjukpenning eller motsvarande ersättning” följer i den föreslagna lagtexten i punkterna 4 orden ”enligt denna balk eller annan författning eller på grund av regeringens förordnande”. Lagrådet anser att det bör närmare övervägas om inte de andra författningar än balken som åsyftas genomgående är sådana som efter balkens ikraftträdande är att beteckna som äldre. Om det klarläggs att så är förhållandet bör lagtexten i förtydligande syfte anpassas därefter (jfr vad Lagrådet anfört vid 39 kap. 4 och 24 §§). I fråga om orden ”regeringens förordnande” bör anpassning ske så att enhetlighet i balken uppnås (se vad som sagts under 39 kap. 4 §).

62 kap. 34 §

I bestämmelsen anges att pensionsgrundande inkomst av anställning, som den försäkrade enligt inkomstskattelagen (1999:1229) inte är skattskyldig för i Sverige, bestäms med ledning av en kontrolluppgift enligt 12 kap. 2 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Som påpekats av Skatteverket i dess remissyttrande har gällande lydelse av 2 kap. 19 § LIP sedan år 2005 inte kvar någon hänvisning till speciella lagrum i lagen 2001:1227. Den ändrade utformningen av hänvisningen kom till för att det skulle framgå klarare att pensionsgrundande inkomst kan bestämmas för en försäkrad som är obegränsat skattskyldig i Sverige enligt inkomstskattelagen (prop. 2003/04:152). Med hänsyn

härtill bör den föreslagna lagtexten korrigeras så att den överensstämmer med gällande rätt.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

63 kap. 2 §

I paragrafen används uttrycket fiktiva inkomster som beteckning på inkomster som under vissa förutsättningar tillgodoräknas den försäkrade som pensionsgrundande belopp. Enligt vad som upplysts under föredragningen har med beteckningen avsetts att markera en åtskillnad i förhållande till sådana inkomster som den försäkrade har haft och som är pensionsgrundande (se 62 kap. 2 §).

Något behov av att i förtydligande syfte i lagtext ange att de inkomster som tillgodoräknas som pensionsgrundande belopp är fiktiva torde inte finnas. Lagrådet anser att ordet ”fiktiva” bör utgå.

63 kap. 13 §

Enligt andra styckets andra mening skall den andel av det belopp som svarar mot den samordnade delen av den inkomstrelaterade sjukersättningen eller den inkomstrelaterade aktivitetsersättningen tillgodoräknas som pensionsgrundande belopp endast om och i den utsträckning det överstiger den försäkrades livränta efter samordning.

Med föreslagen formulering blir bestämmelsen missvisande. Den avsedda innebörden måste vara att tillgodoräknande skall ske endast om och i den mån berörd andel av beloppet i fråga överstiger livräntan efter samordning. Med hänsyn härtill skall ordet ”det” närmast före ordet ”överstiger” ersättas av ”andelen”.

63 kap. 23 §

I paragrafen anges vilka poster som skall räknas in i underlaget för bestämmande av pensionsgrundande belopp för barnår i fall då tillämpning av 22 § blir aktuell. Som en av dessa poster upptas utlandsinkomster enligt 45 §. I 45 § första stycket omnämns under punkt 1 ersättning för arbete utfört utomlands och under punkt 2 ersättning för arbete vid en främmande makts beskickning eller lönade konsulat här i landet eller hos en arbetsgivare som tillhör en sådan beskickning eller sådant konsulat. Andra stycket i 45 § saknar intresse i förevarande sammanhang.

Hänvisningen till 45 § kan behöva preciseras. Begreppet utlandsinkomst, som inte har motsvarighet i nuvarande reglering, kan leda till osäkerhet om huruvida det innefattar ersättning för arbete vid arbetsställen här i landet som nämns i 45 § första stycket 2. Förslagsvis kan hänvisningen justeras till att avse 45 § första stycket 1 och 2.

63 kap. 38 §

I paragrafens andra mening anges för vissa fall att villkoret för överlåtelse av rätten att tillgodoräkna sig pensionsgrundande belopp för barnår är att överlåtaren under intjänandeåret 1. var gift med eller hade gemensamt barn med mottagaren, och 2. att överlåtaren och mottagaren stadigvarande sammanbodde.

Eftersom ytterligare villkor för sådan överlåtelse ställs upp i den följande paragrafen bör i andra meningen ges en antydning om att det inte är tillräckligt att enbart de ovan beskrivna villkoren är uppfyllda. Förslagsvis skulle andra meningen, efter en redaktionell jämkning i övrigt, kunna utformas enligt följande:

Det förutsätts med avseende på förhållandena under intjänandeåret

1. att överlåtaren var gift med eller hade gemensamt barn med mottagaren, och
2. att överlåtaren och mottagaren stadigvarande sammanbodde.

63 kap. 47 §

Paragrafen gäller pensionsgrundande belopp för barnår enligt vad som benämns beräkningsmetod 1 i en viss situation. Den innebär att om föräldern uppfyller villkoren för tillgodoräkning av belopp för barnår för fler än ett barn, den beräkning som anges i 46 § (dvs. beräkning av differensen mellan föräldrarnas individuella jämförelseinkomst och dennes utfyllnadsinkomst) skall göras med avseende på det barn som ger föräldern den högsta individuella jämförelseinkomsten.

Den motsvarighet som finns i 3 kap. 17 § andra stycket LIP har en något annorlunda utformning. Den nu föreslagna formuleringen är otydlig i fråga om innebörden av att beräkningen skall göras ”med avseende på det barn som ger den högsta individuella jämförelseinkomsten”. Ett klarare uttrycksätt med bättre anknytning till lydelsen i gällande rätt torde uppnås om de nyss citerade orden byts ut mot följande:

... med utgångspunkt i det alternativ för den individuella jämförelseinkomstens bestämmande som är förmånligast för föräldern.

63 kap. 52 §

Av skäl som angetts under 63 kap. 23 § och på motsvarande sätt som föreslås där bör hänvisningen till 45 § preciseras så att den får avse 45 § första stycket 1 och 2.

63 kap. 56 §

I bestämmelsen anges att Försäkringskassan skall bortse från en anmälan som avses i 53 eller 54 § om den som enligt anmälan skall tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp enligt 28–31 §§ inte kan tillgodoräknas ett sådant belopp. Motsvarande bestämmelse finns nu i 15 kap. 6 § tredje stycket LIP.

Som bestämmelsen föreslås formulerad får man intrycket att Försäkringskassan kan lägga en anmälan ad acta i avsedda fall. Med hänsyn därtill bör det av lagtexten framgå att Försäkringskassan skall fatta ett formligt beslut i det ärende som uppkommer genom en anmälan.

Enligt första stycket krävs för att en försäkrad skall tillgodoräknas full pensionsrätt på pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete för ett år, att hela den motsvarande ålderspensionsavgift och allmänna pensionsavgift som avses i 2 kap. 3 § är betald.

Lagtexten bör tydliggöras genom att i hänvisningen till vad som skall vara betalt precisera vilka lagar som reglerar de aktuella avgifterna. I 2 kap. 3 § anges nämligen bl.a. ålderspension enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift, som inte är i fråga i detta sammanhang. Lydelsen av första stycket i den del som följer direkt efter ordet ”hela” bör då bli följande:

... ålderspensionsavgiften enligt socialavgiftslagen (2000:980) och hela den allmänna pensionsavgiften enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift för inkomsten vara betalda.

64 kap. 11 §

I paragrafen regleras överföring av pensionsrätt för premiepension. Därvid anges att hela den pensionsrätt som för ett år har fastställts för en försäkrad skall föras över till dennes make om villkoren i 12–16 §§ är uppfyllda.

Bestämmelsens utformning för närmast tanken till att det i princip skulle vara ett obligatorium att överföra pensionsrätten. Utformningen avviker från lydelsen av motsvarande bestämmelse i gällande rätt (4 kap. 7 § LIP), där det omedelbart framgår att en fråga om överföring aktualiseras först efter det att anmälan om överföring gjorts. Härutöver kan anmärkas att hänvisningen till de följande 12–16 §§ i klarhetens intresse bör preciseras. Lagrådet förordar att omformulering sker enligt följande:

Hela den pensionsrätt för premiepension som för ett år har fastställts för en försäkrad kan föras över till hans eller hennes make. För sådan överföring, för upphörande av överföring och för återkallelse av anmälan om överföring gäller föreskrifterna i 12–16 §§.

64 kap. 25 §

Vid tillämpningen av 24 § räknas enligt punkt 1 som barn även barn som vårdas hos familjehemsförälder.

Bestämmelsen har en motsvarighet i 4 kap. 12 § andra stycket LIP där det anges att med barn skall likställas fosterbarn. Bestämmelsen bör enligt Lagrådets mening omkonstrueras utan att ändras i sakligt hänseende, varvid den bör inriktas på familjehemsförälder i stället för på barn med hänsyn till att det enligt 24 § är förälder som tillgodoräknas vårdar. Med beaktande även av Lagrådets synpunkt under 2 kap. 17 § skulle en omformulering kunna ske enligt följande:

1. Med förälder likställs en familjehemsförälder som avses i 2 kap. 17 §.

Om bestämmelsen utformas på detta sätt bör av denna anses följa att vård av barn som för stadigvarande vård och fostran har tagits emot av en

familjehemsförälder kan grunda rätt för familjehemsföräldern att tillgodoräknas vårdår.

Tillfogas kan att föreslagen omformulering av punkt 1 ger möjlighet till viss redaktionell samordning, eftersom paragrafens samtliga tre punkter kommer att inledas med tre identiska ord.

65 kap. 2 och 5 §§

I 2 § anges att inkomstpension från fördelningssystemet är en inkomstgrundad pension som baseras på den pensionsbehållning som kan tillgodoräknas den försäkrade. Samtidigt anges i 5 § att den försäkrades pensionsbehållning utgör grunden för beräkning av inkomstpension.

De båda paragraferna har till stor del samma innehåll. Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen i 5 § kunna utgå. Om så sker bör första stycket i 6 § kunna föras till den lediga 5 § och bestämmelsen i det föreslagna andra stycket ensam kvarstå i 6 §. Följdändringar bör då göras i fråga om hänvisningarna till 6 § i 21 och 30 §§.

I fråga om 2 § förordar Lagrådet att den inskränks till att ange att inkomstpension baseras på den pensionsbehållning som kan tillgodoräknas den försäkrade. Vad som anges i övrigt i paragrafen följer av allmänna bestämmelser om ålderspension i 58 kap. 2 och 3 §§.

65 kap. 26 §

I paragrafen anges att vid förvaltningskostnadsfaktorns bestämmande för år 2008 det som föreskrivs i 25 § avser 74 procent av kostnaden för förvaltningen av försäkringen för inkomstpension och tilläggspension. Vidare anges att för tid därefter till och med år 2021 denna andel skall öka med två procentenheter per år.

Innehållet har anknytning till den tidpunkt som föreslås för balkens ikraftträdande. Enligt remissens förslag till lag om införande av socialförsäkringsbalken föreskrivs att balken träder i kraft den 1 januari 2009. Med hänsyn härtill skall paragrafen i stället för år 2008 ange år 2009 och i stället för 74 procent ange 76 procent. Vid förskjutning av datum för ikraftträdandet i ett senare skede av lagstiftningsärendets behandling får anpassning ske efter de ändrade förhållandena.

65 kap. 27 och 37 §§

I författningskommentaren anges att det genom den föreslagna formuleringen tydliggörs att fråga är om s.k. nödvändiga verkställighetsföreskrifter. Bestämmelserna har med andra ord dubbla funktioner, nämligen dels att upplysa om förekomsten av föreskrifterna, dels att förklara nödvändigheten av föreskrifterna. Den sistnämnda funktionen kan inte uppfattas annorlunda än såsom att ge direktiv för regeringen och är därför inte i överensstämmelse med regeringsformens bestämmelser om normgivning.

Bestämmelsen reglerar hur partiell inkomstpension på de olika förmånsnivåerna skall beräknas. En motsvarande reglering föreslås i 66 kap. 10 § gällande partiellt uttag av tilläggspension.

Den sistnämnda bestämmelsen har blivit tydligare utformad än den i förevarande paragraf. Vid den omformulering som behövs bör således lydelsen av 66 kap. 10 § kunna tjäna som förlaga.

65 kap. 37 §

Se under 65 kap. 27 §.

66 kap. 2 §

Lagrådet förordar att ändring görs på motsvarande sätt som angetts ovan beträffande 65 kap. 2 §.

66 kap. 4 §

Bestämmelsen har fått en mindre tillfredsställande utformning bl.a. genom att det mest centrala av innehållet har kommit till uttryck först mot slutet av bestämmelsen. Vidare hänvisas i bestämmelsen till rätt till tilläggspension enligt 6 § första stycket 2. I detta lagrum regleras den del av tilläggspensionen som brukar benämnas folkpensionstillägget, vilket inte är en särskild form av tilläggspension utan ett tilläggsbelopp som utges om vissa förutsättningar är uppfyllda i fråga om tillgodoräknade pensionspoäng.

Vad nu sagts motiverar en omredigering av paragrafen. Förslagsvis kan bestämmelsen utformas enligt följande:

Vid bedömningen av om treårskravet i 3 § är uppfyllt för att få rätt till tilläggspensionsbelopp som avses i 6 § första stycket 2 ska för en utländsk medborgare år före år 1974 för vilka sjömansskatt har betalats likställas med år för vilka pensionspoäng har beräknats.

66 kap. 8 §

Andra stycket innehåller en regel av samma slag som den som upptagits i 4 §. Även denna bestämmelse är formulerad så att man kan få uppfattningen att det gäller beräkningen av en särskild form av tilläggspension och inte en del av tilläggspensionen. Detta kan undvikas om andra stycket inleds på följande sätt:

Vid beräkningen av sådant pensionsbelopp som avses i 6 § första stycket 2 ...

Enligt de två första meningarna skall tilläggs pension beräknas för år efter det år då den försäkrade har fyllt 65 år genom att pensionen först beräknas utifrån det prisbasbelopp som gällde för det sistnämnda året.

Den förslagna lydelsen gör det inte alldeles klart vilket års prisbasbelopp som åsyftas med orden ”för det sistnämnda året”. För att undvika att tvekan uppstår bör det – trots att det leder till viss upprepning av ord – vara lämpligt att uttryckligen ange att beräkningen först skall göras med tillämpning av det prisbasbelopp som gällde för det år då den försäkrade fyllde 65 år.

66 kap. 17–20, 22 och 24–29 §§

I de ovan angivna paragraferna är subjektet den pensionsberättigade. Tidigare i balken har använts termen den försäkrade. Om inte någon saklig skillnad är åsyftad, bör en enhetlig terminologi eftersträvas. Det samma gäller användningen av termen pensionsberättigad i 68–70 kap., 72 kap. och 74 kap.

66 kap. 23 § och rubriken närmast före paragrafen

Bland de särskilda bestämmelserna för försäkrade som är födda före år 1938 finns en inledande bestämmelse som i fråga om beräkning av tilläggs pension hänvisar till 24–29 §§. Vidare anges i en andra mening att dessa bestämmelser gäller utöver eller i stället för 2–14 §§.

Paragrafen ger således uttryck för att särbestämmelserna för den aktuella ålderskategorin kan antingen gälla vid sidan av de allmänna bestämmelserna om tilläggs pension och beräkningen av årlig sådan pension eller helt ersätta dessa. Vid studium av särbestämmelserna i 24–29 §§ finner man att de inte var för sig eller tillsammans har ett sådant innehåll att de ersätter samtliga bestämmelser i 2–14 §§ eller ens någon av dem. Det är i stället fråga om särregler för vissa kategorier av försäkrade avsedda att tillämpas i speciellt beskrivna hänseenden. Med hänsyn härtill behöver paragrafens lydelse korrigeras. Det förefaller lämpligt att ansluta till den formulering som föreslås i 15 §. Förslagsvis kan paragrafen utformas enligt följande:

För en försäkrad som är född år 1937 eller tidigare beräknas tilläggs pension, utöver vad som angetts i 2–14 §§, enligt bestämmelserna i 24–29 §§.

Även den kursiverade rubriken närmast före paragrafen bör anpassas till motsvarande rubrik närmast före 15 § och ges lydelsen Inledande bestämmelse.

66 kap. 24–29 §§

Se under 66 kap 17–20 §§.

Enligt bestämmelsen skall för den som är född 1935 eller tidigare vad som sägs i 11 § om prisbasbeloppet det år då den pensionsberättigade fyller 65 år i stället avse prisbasbeloppet för 2001.

Uttryckssättet bör i vissa detaljer bättre än som blivit fallet ansluta till formuleringen av 11 § (se Lagrådets förslag till justering av 11 §). Bestämmelsen bör därför jämkas och ges förslagsvis följande lydelse:

För den som är född år 1935 eller tidigare ska vad som föreskrivs i 11 § om prisbasbeloppet för det år då den försäkrade fyllde 65 år i stället avse prisbasbeloppet för år 2001.

67 kap. 4 §

Första stycket innehåller en definition av begreppet pensionssparare. För att uppnå enhetlighet och konsekvens bör övervägas att genomgående i kapitlet och på andra ställen i balkförslaget där begreppet kan förekomma utmönstra detta och att i stället använda ordet försäkrad.

Enligt andra stycket likställs med fastställd pensionsrätt sådan pensionsrätt som förts över från pensionsspararens make enligt bestämmelserna i 64 kap. 11 §.

Om 64 kap. 11 § omformuleras enligt vad Lagrådet har förordat bör hänvisningen till 64 kap. även inbegripa i vart fall 12 och 13 §§. Om dessutom 64 kap. 14 och 15 §§ får omfattas av hänvisningen ges en antydning om att det endast är en överföring som gäller för året och inte har upphört som avses med regeln i andra stycket.

67 kap. 5 §

I motsvarande bestämmelse i LIP (7 kap. 4 §) anges att Premiepensionsmyndigheten skall föra ett premiepensionskonto för varje pensionssparare. Den nu föreslagna bestämmelsen anger emellertid inte vem som skall föra kontona. Eftersom det inte framgår av författningskommentaren eller på annat sätt att ändring är avsedd synes det inte finnas skäl att avvika från gällande rätts formulering i detta hänseende.

67 kap. 45 §

I paragrafen ges bestämmelser om kostnader på grund av överföring av pensionsrätt. Som kostnadsansvarig utpekas pensionssparare som har tagit emot överförd pensionsrätt från make enligt 64 kap. 11 §.

Denna paragrafhänvisning bör fyllas ut så att den inbegriper samma lagrum som hänvisningen i 4 § andra stycket. Eftersom de aktuella bestämmelserna i 64 kap. inte direkt tar sikte på mottagare av överförd pensionsrätt bör vidare omredigering ske. Lydelsen i detta avseende kan då bli som följer:

... tagit emot pensionsrätt som överförs från make enligt bestämmelserna i 64 kap. 11–15 §§

Dessa bestämmelser är i respektive kapitel placerade under rubriken Rätten till garantipension. Med hänsyn till bestämmelsernas innehåll är detta inte tillfredsställande. I fråga om 69 kap. synes lämpligast att närmast före 3 § sätta in en ny rubrik som kan täcka även 4 § och som förslagsvis kan ges lydelsen ”Förmånsnivåer och samordning”. Vad gäller 70 kap. kan en ny rubrik närmast före 3 § ges lydelsen ”Samordning och uttag av garantipension”. Om dessa förslag godtas får 1 § i respektive kapitel anpassas därefter.

69 kap. 10 §

I paragrafens första stycke anges att beräkningsunderlaget för garantipension skall räknas om när en sådan tjänstepension som avses i 9 § börjar betalas ut till efterlevande och att omräkningen med hänsyn till den tillkommande pensionen skall göras från och med månaden efter den då Försäkringskassan fick kännedom om den pensionen.

Att tidpunkten för omräkning föreslås vara den när tjänstepensionen börjar utbetalas innebär en avvikelse från gällande rätt (2 kap. 6 § andra stycket lagen /1998:702/ om garantipension, GPL). Enligt nuvarande reglering skall justering av beräkningsunderlaget ske om det senare tillkommer en tjänstepension till efterlevande. Enligt vad som uppgetts under föredragningen är inte någon ändring i sak avsedd. Den ändrade utformningen synes dock kunna vara av saklig betydelse, t.ex. i fall då utbetalningen av tjänstepensionen till efterlevande börjar senare än den tidpunkt från vilken rätten till pensionen gäller. I sådant fall kan det ligga nära till hands att Försäkringskassan får kännedom om den tillkommande pensionen först i samband med utbetalningen, något som i sin tur blir avgörande för från och med vilken månad omräkning skall göras. Lagrådet föreslår att lydelsen anpassas till hur nuvarande reglering är utformad i angivna hänseende. Detta kan ske om första stycket utformas enligt följande:

Om en sådan tjänstepension till efterlevande som avses i 9 § tillkommer senare, ska beräkningsunderlaget räknas om med hänsyn till den tillkommande pensionen. Omräkningen ska göras från och med månaden efter den då Försäkringskassan fick kännedom om pensionen.

Enligt andra styckets första mening skall detsamma (underförstått: som i första stycket) gälla när en sådan tjänstepension (underförstått: som avses i första stycket) tillkommer i samband med att ålderspension beviljas i form av garantipension. I en andra mening anges att detta belopp, frånsett fall då 11 § skall tillämpas, skall ingå i beräkningsunderlaget till dess uppgifterna vid taxeringen avser tjänstepensionen för helt år.

Eftersom bestämmelserna i paragrafen har delats upp på två stycken ligger det närmast till hands att anta att den andra meningen i andra stycket syftar endast på det fall som nämns i första meningen i samma stycke. På motsvarande sätt torde det inte förhålla sig enligt gällande rätt, där samtliga bestämmelser finns i ett och samma stycke. På grund härav måste närmare övervägas i vad mån lagtexten behöver korrigeras i denna

del. En möjlig lösning kan vara att flytta över andra styckets första mening till slutet av första stycket. Den därefter kvarstående meningen bör kunna inledas med följande ord:

Ett tillkommande belopp enligt första stycket ska, om inte...

69 kap. 19–23 §§

Av dessa paragrafer bör 19 och 20 §§ i klarhetens intresse utformas något annorlunda än som föreslagits. Enligt förslaget anges att beräkningsunderlaget räknas upp genom att 2,17 respektive 1,935 prisbasbelopp ökas med en på visst sätt bestämd produkt. Omformulering bör kunna ske med hjälp av följande riktlinjer.

I fall som avses i 19 § bör anges att beräkningsunderlaget motsvarar summan av 2,17 prisbasbelopp och produkten av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,51 prisbasbelopp och 0,60.

I fall som avses i 20 § bör anges att beräkningsunderlaget motsvarar summan av 1,935 prisbasbelopp och produkten av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,34 prisbasbelopp och 0,60. Ordet prisbasbelopp skall genomgående skrivas i obestämd form.

Bestämmelserna i 21–23 §§ bör justeras redaktionellt i två avseenden. Ordet ”är” bör bytas ut mot ”motsvarar”, eftersom den årliga garantipensionen knappast kan sägas vara en på visst sätt bestämd differens. Vidare bör hänvisningen till ”sådana andra förmåner enligt 5 § 7” ändras till att avse ”sådan förmån enligt 5 § andra stycket 7”.

70 kap. 3 och 4 §§

Se under 69 kap. 3 och 4 §§.

70 kap. 20 och 22 §

Bestämmelserna anges gälla beräkning av garantipension för den vars beräkningsunderlag inte överstiger 1,26 respektive 1,14 prisbasbelopp. I motsats till nuvarande bestämmelser i 4 kap. 4 § GPL nämns inte uttryckligen i remissförslaget det fallet att beräkningsunderlag saknas helt. Särskilt mot bakgrund av att det av 58 kap. 10 § följer att garantipension kan lämnas såväl till den som saknar inkomstgrundad ålderspension som till den vars inkomstgrundade ålderspension inte överstiger ett visst belopp synes det mest konsekvent att det i förevarande båda paragrafer klargörs att de inbegriper också fall då beräkningsunderlag saknas.

72 kap. 2 §

I fråga om uttrycket ”någon annan författning” i andra stycket 1 uppkommer samma frågeställning som Lagrådet berört under 39 kap. 4 och 24 §§ samt 62 kap. 13 och 14 §§.

Bestämmelserna har fått en otydlig utformning, eftersom man inte klart kan utläsa på vilket sätt beslutet i fråga skall ha ändrats. I syfte att uppnå större tydlighet skulle bestämmelsen exempelvis kunna formuleras om på följande sätt:

Överförd pensionsrätt för premiepension ska ändras om ett beslut om beräkningsunderlaget för den som har överfört pensionsrätten föranleder en ändring av denna.

73 kap. 5 §

Enligt andra stycket skall ett beslut om garantipension i visst fall ändras, om det föranleds av en ändring som har gjorts i fråga om den inkomstgrundade ålderspension, änkepension eller utländska förmån som har legat till grund för beräkningen av garantipensionen. I paragrafens motsvarighet i 6 kap. 2 § GPL anges att ändringen har gjorts i fråga om ålderspension, efterlevandepension eller förtidspension. Skälen till att skillnader föreligger redovisas inte i författningskommentaren. En förklaring bör åtminstone ges till att de förmåner som motsvarar förtidspensionen har utelämnats.

74 kap. 5 §

I bestämmelsen föreslås att premiepension skall avrundas månadsvis till närmaste hela kronotal, varvid 50 öre skall avrundas uppåt. Bestämmelsen skiljer sig från nuvarande regel i 12 kap. 5 § LIP såtillvida att slutavrundningen uppåt har tillfogats. Enligt författningskommentaren beror detta på önskemål om att avrundningsregler för olika förmåner skall bli enhetligt formulerade. Det framgår dock inte av kommentaren i vad mån det har beaktats att premiepensionen på ett annat sätt än övriga förmåner är uppbyggd enligt försäkringsmässiga principer (jfr 67 kap. 2 och 3 §§). Detta bör beläggas under ärendets fortsatta beredning.

76 kap. 2, 5 och 6 §§

I den inledande bestämmelsen i 2 § anges att särskilt pensionstillägg kan lämnas som tillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt eller funktionshindrat barn före 1999. Vidare föreslås i 5 § första stycket, under rubriken Rätten till särskilt pensionstillägg, att sådant tillägg lämnas till en förälder som avstått från förvärsarbete för att vårda sjukt eller funktionshindrat barn under minst sex vårdår. I 5 § andra stycket anges att högst femton vårdår får läggas till grund för beräkningen av pensionstillägget. Därefter ges i 6 § en definition av begreppet vårdår.

Redigeringen och utformningen av dessa paragrafer behöver övervägas ytterligare. Definitionen av vårdår bör flyttas fram och lämpligen placeras in närmast efter 2 § med en egen rubrik Vårdår. Begränsningsregeln i 5 § andra stycket hör bättre hemma under rubriken Tillgodoräkning av vårdår (7–9 §§). Den kan då placeras in som första paragraf i detta avsnitt

med en ny underrubrik som kan lyda Högsta antal vårdår. Förslagsvis kan efter här diskuterad omredigering 2, 3 och 6 §§ ges följande lydelse:

2 § Särskilt pensionstillägg kan lämnas som tillägg till ålderspension, om en försäkrad förälder före år 1999 långvarigt vårdat ett sjukt eller funktionshindrat barn.

3 § Med vårdår avses i detta kapitel ett kalenderår före år 1999 under vilket

1. en förälder under större delen har vårdat ett sjukt eller funktionshindrat barn, och
2. barnet under större delen har fått hel förtidspension eller helt sjukbidrag tillsammans med handikappersättning enligt den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001.

6 § För rätt till särskilt pensionstillägg förutsätts att föräldern har avstått från förvärsarbete för att vårda ett sjukt eller funktionshindrat barn under minst sex vårdår.

Godtas den ändring i dispositionen som förordats får ett flertal av kapitlets paragrafer omnumreras och jämkningar ske i 1 §.

77 kap. 4 §

Paragrafens likställighetsreglering avviker från dess motsvarighet i gällande rätt (se 11 § lagen /2001:853/ om äldreförsörjningsstöd, som hänvisar till 5 § lagen /2001:761/ om bostadstillägg till pensionärer m.fl., LBTP). Något skäl till att vid balkens tillkomst göra åtskillnad mellan likställighetsregleringen i fråga om äldreförsörjningsstöd och motsvarande reglering i fråga om bostadstillägg har inte anförts i författningskommentaren. Paragrafen, som tycks ha formulerats med 5 § LBTP i lydelsen före den 1 juli 2006 som förebild, behöver således anpassas till vad som i detta avseende har föreslagits för bostadstillägg i 104 kap. 4 §.

77 kap. 14 §

Enligt paragrafen anses som skälig bostadskostnad inte sådana kostnader för bostad som enligt bestämmelserna om bostadstillägg i 105 kap. 8 och 9 §§ inte medför rätt till bostadstillägg. Orden ”som skälig bostadskostnad anses” gör att en läsare förväntar sig en definition av begreppet skälig bostadskostnad. I stället anges vad som inte innefattas i begreppet, vilket naturligtvis kan vara allt möjligt. En bättre konstruktion skulle exempelvis vara:

Vid bestämmande av skälig bostadskostnad beaktas inte sådana kostnader som enligt bestämmelserna om bostadstillägg i 105 kap. 8 och 9 §§ inte medför rätt till bostadstillägg.

I andra stycket föreslås en bestämmelse som medger omräkning av äldre försörjningsstöd utan föregående underrättelse i fall då visst slag av ändring sker av årsinkomsten.

Vid jämförelse med nuvarande bestämmelse i 27 § LBTP, till vilken 11 § lagen om äldreförsörjningsstöd hänvisar, kan noteras dels att det där finns en ytterligare mening som inte har fått motsvarighet i remissförslaget, dels att ett tillägg har gjorts med ikraftträdande den 1 maj 2007, vilket inte heller återspeglas i förslaget. I det fortsatta beredningsarbetet bör övervägas i vad mån andra stycket i förevarande paragraf behöver kompletteras med hänsyn till dessa förhållanden.

80 kap. 8 §

I paragrafen hänvisas till att det i 81–84, 86 och 88 kap. anges särskilt för varje förmån vem som skall vara försäkrad och andra villkor för rätten till en förmån.

I remissförslagets övriga förmånsavsnitt finns inte någon motsvarande hänvisning om vem som är försäkrad för respektive förmån. Detta framgår i stället av de allmänna bestämmelserna om försäkringsskyddet i 4–7 kap. Eftersom det i 5 kap. 10 § och 6 kap. 7 § finns specialregler för förmåner till efterlevande om vem som skall anses vara försäkrad och det dessutom hänvisas till dem i de följande kapitlen är det inte behövligt att erinra härom även i denna paragraf. Lagrådet förordar att bestämmelsen inleds på följande sätt: Villkoren för rätten till en förmån ...

83 kap. 8 §

Paragrafen består av två meningar som innehållsmässigt inte är förenliga. För att ge en klar och enhetlig bild av vad som gäller enligt paragrafen bör meningarna slås samman och bilda en bestämmelse. Ett förslag till ändrad lydelse är exempelvis:

Förlängd omställningspension kan utges under tolv månader eller till den senare tidpunkt då det yngsta barnet fyller 12 år.

84 kap. 7 och 8 §§ samt rubriken närmast före sistnämnda paragraf

I paragraferna anges att försäkringstiden skall avrundas nedåt till närmaste hela antal månader respektive år. I rubriken närmast före 8 § används termen Avrundning.

Ordet avrundas passar mindre väl när fråga är om tidsberäkning. Lämpligare bör vara att i stället använda uttryckssättet i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, EPL, nämligen sätts ned. Rubriken kan ges lydelsen Sammanlagd försäkringstid. Lagrådet förordar att sådana justeringar görs.

Vid föredragningen har framkommit att bestämmelserna, som gäller beräkning av faktisk respektive antagen pensionsbehållning, behöver förtydligas. Följande lydelse, som bättre än i remissen ansluter till gällande rätt (5 kap. 3 § första stycket och 4 § andra stycket EPL), bör enligt Lagrådets mening övervägas:

11 § Vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen ska hänsyn tas till pensionsbehållning som avser pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. för pliktjänstgöring, barnår och studier endast om villkoret i andra stycket är uppfyllt.

För den avlidne ska för tid till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, eller på grund av beräkning enligt 13 §, kunna tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet.

15 § Hänsyn ska tas till pensionsrätt som avser pensionsgrundande belopp enligt 63 kap. för pliktjänstgöring, barnår och studier endast om villkoret i andra stycket är uppfyllt.

För den avlidne ska för tid till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade kunna tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet. Vid beräkningen tillämpas bestämmelsen i 12 §.

86 kap. 2 § och rubriken närmast efter paragrafen

Paragrafen är utformad på sådant sätt att ordet änkepension används i olika betydelser. Vad som föreslås reglerat i första stycket 1 är inte änkepension i dess helhet utan den huvuddel av sådan pension som framräknas på grundval av den avlidnes intjänade pensionspoäng. Det s.k. 90-procentstillägget, som nämns i första stycket 2, är ett tilläggsbelopp som utges under vissa förutsättningar. Det är således systematiskt att betrakta som en del av änkepensionen. Med hänsyn till detta bör paragrafens innehåll tydliggöras genom att ordet änkepension i punkt 1 ersätts av ”en pensionsdel” och genom att ordet ”ett” infogas i punkt 2 före uttrycket 90-procentstillägg.

En korrigerig i enlighet med vad nu förordats bör leda till att den närmast följande rubriken i fetstil, som lyder ”Rätten till änkepension”, byggs ut med orden ”som grundas på pensionspoäng”. Tillägget behövs även på grund av att den därefter kommande rubriken i fetstil enligt remissens förslag lyder ”Rätten till 90-procentstillägg”. En rubrikändring kräver i sin tur justering av kapitlets 1 §.

88 kap. 11 och 12 §§ samt rubriken närmast före sistnämnda paragraf

Lagrådet hänvisar till vad som vid 84 kap. 7 och 8 §§ jämte rubrik har anförts om ett lämpligare uttryckssätt. Motsvarande justeringar bör göras i förevarande paragrafer och rubrik.

I paragrafen behandlas minskning av efterlevandepension och efterlevandestöd för en efterlevande som har rätt till livränta (yrkesskadelivränta) på grund av vissa upphävda lagar. I andra stycket punkt 1 anges att detsamma gäller en efterlevande som enligt någon annan författning eller regeringens beslut har rätt till annan livränta som bestäms eller betalas ut av Försäkringskassan.

I fråga om uttrycket ”någon annan författning” hänvisas till vad Lagrådet anfört därom vid 39 kap. 4 §.

91 kap. 3, 4 och 7 §§ samt 92 kap. 15 och 19 §§

I den förstnämnda paragrafen föreslås en bestämmelse i vilken anges att det som föreskrivs i underavdelning III i fråga om arbetsskada även gäller i fråga om skada som avses i 45 eller 46 kap. (dvs. skada som omfattas av det statliga personskadeskyddet respektive av bestämmelserna om krigsskadeersättning för sjömän).

Bl.a. med hänsyn till att ordet arbetsskada nämns endast i ett fåtal paragrafer i underavdelningen framstår det knappast som nödvändigt att införa den föreslagna bestämmelsen. Lagrådet förordar att 3 § får utgå och att det i de paragrafer där ordet arbetsskada nämns efter detta tillfogas ”eller skada som avses i 45 eller 46 kap.” eller, beträffande 92 kap. 19 §, ”eller sådan skada som avses i 45 eller 46 kap.” På det ställe där ordet arbetsskada nämns två gånger (91 kap. 7 §) kan det andra gången ersättas av ”sådan skada”.

Godtas Lagrådets förslag får omnumrering ske av 91 kap. 4–8 §§ och förekommande hänvisningar till 3 § och följande paragrafer justeras. Även 91 kap. 1 § får anpassas.

Rubriken närmast före 91 kap. 8 §

Vad Lagrådet anfört om rubriken till 15 kap. 15 § gäller även denna rubrik.

92 kap. 3 §

I bestämmelsen anges att rätten till barnlivränta upphör – bortsett från undantagsfall enligt 4 § – när barnet fyller 18 år.

Tidsangivelsen har inte formulerats i överensstämmelse med gällande rätt (5 kap. 4 § första stycket LAF). Bestämmelsen bör, eftersom någon saklig ändring inte är avsedd, ändras så att den anger att ett barn har rätt till barnlivränta för tid till och med den månad då barnet fyller 18 år, om inte något annat följer av 4 §.

92 kap. 5 §

I paragrafen hänvisas till bestämmelserna om adoptivbarn i 81 kap. 3 §. Dessa bestämmelser (egentligen: Denna bestämmelse) avser emellertid barn som ännu inte har adopterats. Ordet adoptivbarn bör därför bytas ut och förslagsvis ersättas med uttrycket barn som avses i 81 kap. 3 §.

Se under 91 kap. 3, 4 och 7 §§.

94 kap. 6 §

Paragrafen reglerar vid vilken tidpunkt efterlevandeskydd före pensions-tiden börjar gälla inom premiepensionssystemet. I andra stycket punkt 2 behandlas ett av de fall då efterlevandeskyddet börjar gälla utan ettårig karenstid, dvs. redan vid utgången av den månad då ansökan kom in till Premiépensionsmyndigheten. Det åsyftade fallet är när pensionsspararen inte har fyllt 50 år då ansökan kom in och han eller hon högst tre månader dessförinnan gift sig eller fått barn. För sådant fall föreskrivs att om ett faderskap har blivit fastställt genom dom eller genom bekräftelse efter barnets födelse, fristen skall räknas från det att domen vann laga kraft eller bekräftelsen godkändes enligt 1 kap. 4 § föräldrabalken och att vid adoption fristen skall räknas från det att rättens beslut om tillstånd till adoption vann laga kraft.

Det kan konstateras att den föreslagna lydelsen av andra stycket 2 inte ger tillfredsställande klarhet om vilken frist som avses. Möjligen är det tänkt att vara en frist för att ge in ansökan om efterlevandeskydd. Emellertid handlar paragrafen inte om någon sådan frist utan om den tidpunkt vid vilken efterlevandeskyddet börjar gälla. Med hänsyn härtill tycks ordet fristen vara felvalt, även om det ansluter till uttrycksättet i gällande rätt (10 kap. 2 § andra stycket LIP). Innebörden av bestämmelsen bör vara att utgångspunkten för att beräkna perioden om högst tre månader före tidpunkten för ansökan skall senareläggas för den händelse att pensionsspararen fått barn och faderskapet till barnet blivit fastställt genom dom eller bekräftelse. Bestämmelsen behöver omformuleras för att ge uttryck för detta. Följande lydelse av andra stycket 2 bör övervägas:

Om ... fått barn. I fråga om det fall att pensionsspararen fått barn och faderskapet har blivit fastställt genom dom eller genom bekräftelse efter barnets födelse ska tiden om högst tre månader räknas från det att domen vann laga kraft eller bekräftelsen godkändes enligt 1 kap. 4 § föräldrabalken. Vid adoption räknas tiden från det att rättens beslut om tillstånd till adoptionen vunnit laga kraft.

94 kap. 7 §

Bestämmelsen hänvisar till att det som sägs om faderskap i 6 § andra stycket 2 även gäller vid sådana föräldraskap som avses i 1 kap. 9 § föräldrabalken. Bestämmelsen är väl kortfattad. Den kan utformas tydligare om den i stället hänvisar till hur tremånaderstiden beräknas enligt 6 § andra stycket 2. Förslagsvis kan den ges följande lydelse:

Vad som föreskrivs i 6 § andra stycket 2 om hur tid som avses där räknas när faderskap har blivit fastställt genom dom eller bekräftelse tillämpas även vid föräldraskap som avses i 1 kap. 9 § föräldrabalken.

Dessa paragrafer, som reglerar vem som kan få premiepension till efterlevande, bör ges en klarare utformning främst genom vissa ändringar av bestämmelsernas ordningsföljd. Dispositionen bör anpassas så att ordningsföljden bättre motsvarar den i gällande rätt (10 kap. 5 § LIP). Det innebär att 10 och 11 §§, efter vissa justeringar även i övrigt, kan ges följande lydelse:

10 § Vid efterlevandeskydd före pensionstiden kan premiepension till efterlevande ges ut endast till personer inom den krets som avses i 3 § första stycket 3. Pension kan ges ut till pensionsspararens barn under hela utbetalningsperioden, om barnet är under 20 år vid pensionsspararens död. Om pensionsbelopp ska betalas ut till flera barn, ska det delas lika mellan dem.

11 § Pensionsspararen kan genom ett skriftligt meddelande till Premiepensionsmyndigheten bestämma vilken eller vilka av de personer som avses i 3 § första stycket 3 som ska få premiepensionen.

Pensionsspararen får genom nytt skriftligt meddelande till myndigheten ändra det som har bestämts enligt första stycket.

Om remissförslagets 10 och 11 §§ omdisponeras enligt ovanstående får hänvisningen i 12 § till 10 § ändras till att avse 11 §.

94 kap. 13 §

Förslagets hänvisningar till 10 och 12 §§ bör utvidgas till att omfatta också 11 §, om omdisponering sker enligt vad Lagrådet förordat vid dessa paragrafer.

Vid föredragningen har framkommit att det finns behov av att komplettera förevarande paragraf dels med avseende på hur länge pensionen skall utbetalas när den som är berättigad till pensionen avlider, dels med avseende på omräkning av pensionen på grund av en sådan händelse. Sådana bestämmelser finns för närvarande i 12 kap. 6 § LIP. Utformningen av den kompletterande reglering som kan behövas får övervägas närmare under ärendets fortsatta beredning. En möjlighet kan vara att ange att bestämmelserna i 59 kap. 7 och 13 §§ (vilka gäller allmän ålderspension) skall ha motsvarande tillämpning i fall då rätten till premiepensionen övergår på den som i anledning av dödsfallet har bästa rätten till pensionen. Det bör dock vara till fördel om man kan undvika att utöka det redan alltför stora antalet hänvisningar i balken ytterligare. Helst bör således i denna paragraf direkt anges vad som skall gälla i de avseenden som komplettering behövs.

95 kap. 9 §

I paragrafen anges att premiepension till efterlevande vid förordnande om efterlevandeskydd under pensionstiden lämnas endast till en sådan person som avses i 4 §. Bestämmelsen, som inte har direkt motsvarighet i gällande rätt, har fått en oklar syftning genom hänvisningen till person som avses i 4 §. I den paragrafen regleras nämligen villkor i fråga om

pensionsspararens civilstånd eller samboförhållande för att pensions-spararen skall kunna få efterlevandeskydd. En omformulering är därför påkallad. Följande lydelse kan övervägas:

Premiepension till efterlevande vid efterlevandeskydd under pensions-tiden ges ut endast till en person som kan härleda sin rätt från pensions-sparare som avses i 4 §.

95 kap. 10 §

I paragrafen anges att, sedan pensionsspararen avlidit, de bestämmelser som avser pensionsspararen gäller för den som fått rätt till premiepension till efterlevande enligt 9 §. Dock görs vissa undantag, bl.a. ett som avser ”övriga bestämmelser i detta kapitel”. Detta undantag betyder att alla bestämmelser i kapitlet utom de i förevarande paragraf inte gäller för efterlevande som erhållit premiepensionsrätten. Samtidigt hänvisar para-grafen till 9 §, som alltså skulle vara undantagen, och 9 § hänvisar i sin tur till den likaledes undantagna 4 §.

Med hänsyn till det anförda framstår berörda undantag som alltför oprecis i sin föreslagna utformning. Under den fortsatta beredningen får samtliga bestämmelser i kapitlet granskas så att det blir möjligt att när-mare specificera undantagets omfattning.

101 kap. 4 §

Bestämmelsen är konstruerad på liknande sätt som de bestämmelser i 19 kap. 13 och 14 §§ som avser beräkning av bidragsgrundande inkomst för rätt till underhållsstöd. Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet anfört i an-slutning till dessa paragrafer.

101 kap. 15 §

I paragrafen förklaras att bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 17–23 §§. Det förstnämnda av dessa lagrum, som anger att bostadsbidrag inte får lämnas för fler än tre barn, utgör emellertid inte en beräknings-regel av sådant slag som de i 18–23 §§ och är för övrigt inordnad under rubriken Grundläggande bestämmelser. Hänvisningen bör därför begrän-sas till att omfatta endast de sistnämnda sex paragraferna.

101 kap. 27 §

I första stycket regleras hur bostadsbidrag skall beräknas om bostads-kostnaden överstiger visst gränsbelopp. Gränsbeloppet bestäms genom hänvisning till ”det belopp som anges i 26 §”. I 26 § anges emellertid att bidrag lämnas med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 men inte 2 600 kronor. Vilket av de belopp i 26 § som åsyftas är således språkligt oklart. Uppenbarligen bör gränsbeloppet vara 2 600 kronor, vilket lämpligen anges utan hänvisning till 26 §.

Paragrafen gäller omprövning med anledning av att den försäkrades taxering eller studiemedel ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen inverkar på bostadsbidragets storlek. Enligt första stycket skall i sådant fall ett nytt bostadsbidrag bestämmas om sökanden begär det eller om Försäkringskassan tar upp frågan.

Det ter sig ovisst varför lagtexten hänför sig till den försäkrade när det gäller ändrad taxering eller ändrade studiemedel men till sökanden när det gäller begäran om att få nytt bidrag bestämt. Enligt vad som förklarats vid föredragningen skulle terminologin ha samband med att den försäkrade enligt 10 § har möjlighet att efter begäran få bostadsbidraget utbetalt till någon annan.

Lagrådet kan för sin del inte se att detta utgör skäl att variera uttrycks sättet, eftersom omprövningsregleringen i förevarande paragraf tar sikte på förnyad bestämning av själva rätten till bostadsbidrag medan 10 § är begränsad till att gälla beslut om utbetalning av ett för den försäkrade fastställt bostadsbidrag till annan adressat. Lagrådet förordar att en enhetlig terminologi används, vilket med balkens konstruktion bör leda till att ordet sökanden ersätts av orden den försäkrade. Lagrådet föreslår vidare att ordet självmant infogas omedelbart efter beteckningen Försäkringskassan.

102 kap. 11 §

Bestämmelsen ger Försäkringskassan möjlighet att i undantagsfall efter framställning av socialnämnden betala ut bostadsbidraget till en lämplig person eller till nämnden. Jämfört med gällande rätt (23 § andra stycket lagen /1993:737/ om bostadsbidrag) har gjorts den ändringen, att bestämningen att bidraget skall användas för hushållets bästa har tagits bort. Detta förklaras i författningskommentaren med att denna typ av ändamålsbestämmelser bör tas bort.

Lagrådet bedömer – på motsvarande sätt som angetts vid 11 kap. 18 §, 16 kap. 18 § och 18 kap. 19 § – att ändamålsbestämningen inte framstår som obehövlig och förordar därför att den får kvarstå.

106 kap. 25 §

För beräkning av bostadstillägg preciseras i paragrafen hur den del av reduceringsinkomsten som avses i 21 § skall räknas ut. Därvid anges denna del vara 62 procent av inkomsten till den del den inte överstiger ett prisbasbelopp och 50 procent av överskjutande inkomst.

Vad som åsyftas med överskjutande inkomst är inte helt klart. Bestämmelsen blir tydligare om det senare ledet – med bättre anknytning till lydelsen av motsvarande bestämmelse i gällande rätt (11 § LBTP) – anges vara 50 procent av inkomsten till den del den överstiger ett prisbasbelopp.

Paragrafen, som finns under rubriken Allmänna bestämmelser, innebär att ersättningar enligt vad som anges i kapitlet skall dras in, minskas eller betalas ut till annan för försäkrade som är häktade, intagna i anstalt eller vårdas på institution eller dylikt.

Paragrafens diffusa avslutningsord ”eller dylikt” reser frågan vad som avses. Först vid en närmare genomgång av kapitlet kan man sluta sig till att det kan gälla sådana fall som nämns i 12 § 1 och 4 (dvs. att den försäkrade fullgör viss tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarspåskikt respektive att den försäkrade i annat fall än som avses i 2 eller 3 och av annan orsak än sjukdom har tagits om hand på det allmännas bekostnad).

Enligt Lagrådets mening bör paragrafen ses över från grunden så att bättre täckning och precision uppnås i här nämnda avseenden. Även ordföljden i paragrafen torde behöva justeras. Om det som Lagrådet tar upp under 4–36 §§ om kapitlets disposition skulle leda till omarbetning i linje med vad som där förordas skulle förevarande paragraf troligen kunna utgå helt.

110 kap. 3 §

I bestämmelsen anges att även den som olovligen avvikit från häkte eller anstalt eller som vistas utom anstalt med anledning av permission räknas såsom intagen.

Bestämmelsen är utformad och inplacerad som en allmän bestämmelse och avses därmed få generell genomslag för ersättningar enligt balken som berörs i förevarande kapitel. Den har delvis motsvarighet i nuvarande 7 kap. 14 § EPL. Där har den dock knutits till en regel som begränsar garantipension enligt EPL till visst högsta belopp för den som sedan minst 30 dagar är intagen i anstalt eller är häktad. Emellertid synes med den formulering som valts i EPL den som är häktad inte kunna räknas som intagen, vilket bör vara korrekt. Vad beträffar den som är intagen i anstalt görs i EPL ett undantag från berörda begränsningsregel för tid då den pensionsberättigade vistas utanför anstalt vid utökad frigång (58 § lagen /1974:203/ om kriminalvård i anstalt, KvaL). En särskild reglering gäller också vid s.k. vårdvistelse (56 § KvaL). Dessa förhållanden gör att paragrafens innehåll och utformning behöver analyseras och övervägas närmare. Enligt Lagrådets mening kan samtidigt prövas om en generell lagregel är påkallad eller om frågan med fördel kan överlämnas till rättstillämpningen.

110 kap. 4–36 §§

Efter de allmänna bestämmelserna i 2 och 3 §§ följer en rad bestämmelser som är speciellt utformade och avpassade för respektive förmånslag men som likväl har sammanförts i kapitlet såsom gemensamma bestämmelser (se 108 och 109 kap.). Dispositionen i denna del kan ifrågasättas. Det gäller här bestämmelser av materiell innebörd som har sådant saksamband med grundreglerna om förmånerna att en uppdelning enligt förslaget ter sig olämplig. Varken utrymmesmässigt eller på annat sätt tycks det uppkomma någon påtaglig vinst genom sammanföringen

och inordnandet under gemensamma bestämmelser. Enligt Lagrådets mening bör dispositionen omprövas med sikte på att de aktuella bestämmelserna hänförs till de förmånsavsnitt där de materiella bestämmelserna i övrigt finns.

110 kap. 5 §

Paragrafen motsvarar 4 kap. 18 § fjärde stycket AFL, dock att det inte längre anges för vilket ändamål ersättningen skall användas. I nuvarande lagstiftning föreskrivs uttryckligen att föreståndaren för inrättningen uppbär medlen för att använda dessa till kvinnans och barnets nytta. Enligt Lagrådets mening är det av vikt att denna ändamålsbestämning får stå kvar i lagtexten, särskilt som den syftar till att tillgodose att utsatta människor verkligen får del av de förmåner de är berättigade till. Jfr även de synpunkter som Lagrådet lämnat i likartade frågor under 11 kap. 18 §, 16 kap. 18 §, 18 kap. 19 § och 102 kap. 11 §.

110 kap. 13, 19, 27 och 31 §§

I dessa paragrafer fastläggs en skyldighet för den som får förmåner vid sjukdom eller arbetsskada m.m., vissa familjeförmåner, förmåner vid ålderdom eller förmåner till efterlevande att betala för sitt uppehälle under vistelse i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten för angivna ändamål. För den som får förmåner vid ålderdom anges sådan skyldighet även när denne är häktad eller intagen i anstalt. Av 38 och 39 §§ följer att betalning för kostnaderna för uppehälle i nämnda fall sker genom att Försäkringskassan gör avdrag med visst belopp från den ifrågavarande ersättningen när den skall betalas ut.

Bestämmelserna om betalningsskyldighet är av sådan rättslig karaktär att de egentligen inte hör hemma i en socialförsäkringsbalk. Den i förslaget valda dispositionen som innebär att bestämmelserna har separerats från bestämmelserna om att avdrag görs genom Försäkringskassans försorg framstår därför som olycklig. Som Lagrådet ser det bör en tydligare koppling mellan betalnings- och avdragsbestämmelserna eftersträvas. I vart fall bör en hänvisning till avdragsbestämmelserna föras in i förevarande paragrafer om betalningsskyldighet.

110 kap. 17 §

I bestämmelsen görs ett undantag från huvudregeln i 16 § om att sjukersättning och aktivitetsersättning inte utges till en försäkrad för tid efter det att denne sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av intagning i anstalt. Undantaget avser enligt förslaget tid då den försäkrade vistas utanför anstalt enligt 58 § KvaL, dvs. vid utökad frigång.

Under föredragningen har upplysts att undantagsbestämmelsen bör utvidgas till att omfatta även tid då den intagne är beviljad s.k. vårdvistelse enligt 56 § KvaL. Lagrådet noterar att en sådan komplettering behövs för att nuvarande rättsläge inte skall ändras (se 16 kap. 20 § första stycket AFL, som innefattar ett undantag för vårdvistelse).

I paragrafens första mening upplyses om att de följande 27–29 §§, vilka reglerar skyldigheten att i vissa fall betala för uppehälle, gäller allmän ålderspension och äldreförsörjningsstöd. Enligt vad som framkommit vid föredragningen bör bestämmelsen även omfatta särskilt pensionstillägg. Komplettering bör enligt Lagrådets mening ske på sätt som nu sagts.

I paragrafens andra mening anges att vad som sägs om bostadstillägg i 35 och 36 §§ skall tillämpas även när det gäller äldreförsörjningsstöd. Bestämmelsen i denna mening har enligt vad som uppgetts vid föredragningen tillkommit mot bakgrund av att 6 § lagen om äldreförsörjningsstöd hänvisar till 7 § LBTP, vars andra och tredje stycken har fått sin motsvarighet i 35 och 36 §§ i detta kapitel. Denna hänvisning i gällande rätt skulle dock inte vara korrekt såvitt avser 7 § tredje stycket LBTP, som tillfogats efter beslut i ett särskilt lagstiftningsärende. Slutsatsen skulle bli att bestämmelsen i andra meningen av förevarande paragraf bör begränsas till att avse 35 §, medan hänvisningen till 36 § skulle utgå. Lagrådet anser sig inte ha tillräckligt underlag för att ta ställning i denna del utan får förutsätta att den fortsatta beredningen ger besked i frågan.

110 kap. 30 § och rubriken närmast före paragrafen

I första stycket föreslås med avseende på den som får omställningspension eller änkepension och garantipension till sådan pension att, om denne sedan minst 30 dagar i följd är intagen i anstalt eller är häktad, garantipensionen skall från och med den trettioförsta dagen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet per månad.

Vid jämförelse med gällande rätt (7 kap. 14 § första stycket EPL), som inte avses bli ändrad i sak, framgår att den föreslagna bestämmelsen behöver justeras i visst avseende. Bestämmelsen skall rätteligen inte gälla den som får omställningspension eller änkepension utan enbart ta sikte på den som får garantipension till sådan pension. Lydelsen liksom rubriken i kursivstil närmast före paragrafen bör korrigeras i enlighet härmed.

I fråga om andra stycket bör – likaledes med hänsyn till innebörden av gällande bestämmelse – komplettering ske så att undantag från begränsningen i första stycket skall avse inte bara fall då den pensionsberättigade vistas utanför anstalt vid utökad frigång enligt 58 § KvaL utan även vid fall av vårdvistelse enligt 56 § samma lag.

110 kap. 36 §

Syftet med paragrafen torde vara att i fråga om den som är intagen i anstalt och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år föreskriva särskilda begränsningar av den tid för vilken bostadstillägg lämnas. Av paragrafen framgår emellertid inte uttryckligen att fråga skall vara om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg. Innebörden kan därför misstolkas, särskilt som den aktuella regleringen i motsats till motsvarigheten

i gällande rätt har brutits ut till en egen paragraf. I klarhetens intresse bör paragrafen inledas enligt följande:

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i anstalt och avtjänar fängelsestraff i mer än två år utges bostadstillägg under längst...

110 kap. 37 §

Paragrafen reglerar hur ersättning skall beräknas när ersättningen skall betalas ut för del av en kalendermånad i fall som kapitlet avser.

Enligt Lagrådets mening behöver andra styckets undantagsbestämelse, som enbart nämner sjuklön, byggas ut i förtydligande syfte. Följande lydelse kan övervägas:

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för förmåner som är att beteckna som dagersättningar eller för sjuklön oavsett hur denna beräknas.

Rubriken närmast före 110 kap. 38 §

Rubriken, som lyder Hur den försäkrade ska betala för sitt uppehälle och som avses täcka 38–40 §§, är inte väl avpassad efter innehållet i paragraferna. Dessa ger nämligen ett handlingsmönster för Försäkringskassans handläggning av utbetalning av ersättning i fall då den försäkrade skall betala för kostnader för uppehälle. De anger däremot inte hur den försäkrade skall agera. Rubriken kan lämpligen ändras till ”Avdrag för kostnader för uppehälle”.

110 kap. 40 §

I bestämmelsen anges att om den försäkrade samtidigt får flera ersättningar enligt balken, endast ett avdrag skall göras från de sammantagna förmånerna.

På motsvarande sätt som Lagrådet anfört vid 45 kap. 17 § och 46 kap. 4 § synes bestämmelsen på grund av att ordet ”samtidigt” används inte med önskvärd precision ge uttryck för vad som avses. Bestämmelsen bör därför, med viss justering även i övrigt, kunna ges följande lydelse:

Om den försäkrade får flera förmåner enligt denna balk för samma tid, ska endast ett avdrag göras från de sammanlagda ersättningarna.

111 kap. 5 §

I paragrafens första stycke behandlas utbetalning av retroaktivt beviljad periodisk ersättning enligt balken till socialnämnden i fall då den som har rätt till ersättningen har fått bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen. Enligt föreslagen lydelse skall sådan utbetalning, med de begränsningar som följer av bestämmelsen, alltid ske när socialnämnden begär det.

Enligt motsvarande bestämmelser i gällande rätt (bl.a. 17 kap. 1 § AFL) ges enbart en möjlighet för Försäkringskassan att i dessa fall besluta om utbetalning till socialnämnden. Eftersom ändring i sak inte torde

vara avsedd skall ordet ”ska” på två ställen i första stycket bytas ut mot ”får”.

I andra stycket görs undantag från första styckets samordningsreglering med avseende på assistansersättning och sjuklön från en arbetsgivare. Undantag bör dock också göras i fråga om barnbidrag.

111 kap. 7 §

I första stycket finns en bestämmelse om att indragning av efterlevandepension, efterlevandestöd eller efterlevandelivränta skall ske, om den som är berättigad till ersättningen genom brottslig gärning uppsåtligen har berövat den avlidne livet eller medverkat till brottet enligt 23 kap. 4 eller 5 § brottsbalken.

Bestämmelsen har blivit felaktigt utformad såsom en regel om indragning av ersättning till vilken den efterlevande är berättigad. Den bör i stället i överensstämmelse med nuvarande 7 kap. 7 § EPL, till vilken 6 kap. 7 § LAF hänvisar, ange att den efterlevande inte har rätt till ersättning efter den avlidne.

I andra stycket skall som följd av nyssnämnda jämkning av första stycket ordet ”även” utgå. Dessutom bör ordet ”sägs” bytas ut mot ”anges”.

111 kap. 12 §

Som huvudregel i fråga om preskription gäller enligt första stycket att preskription inträder om ersättning som har beslutats enligt balken inte har lyfts före utgången av andra året efter det år då beloppet blev tillgängligt för lyftning. Undantag anges gälla i fråga om sjuklön som betalas ut av en arbetsgivare. Av andra stycket framgår att preskriptionslagen inte gäller i fråga om enskilda fordringar på pension enligt balken om inte annat följer av första stycket.

Paragrafen behöver kompletteras i olika hänseenden. Sålunda följer av specialreglerna om preskription i 13–15 §§ att uttryckligt undantag måste göras även beträffande barnbidrag, underhållsstöd och bilstöd. Detta sker lämpligen genom tillägg sist i första stycket av orden ”... och inte heller i fall som avses i 13–15 §§”. Vidare behöver andra styckets undantag från preskriptionslagen specificeras närmare än som skett. I stället för fordringar på pension enligt balken torde få anges fordringar på allmän ålderspension, särskilt pensionstillägg samt efterlevandepension och efterlevandestöd.

112 kap. 3 §

I paragrafen anges att återbetalningskrav i fråga om vissa efterlevandeförmåner kan ställas även då förutsättningarna i 2 § första stycket är uppfyllda när det gäller den avlidne.

Bestämmelsens utformning gör det onödigt svårt att få grepp om innebörden. Lagrådet förordar att bestämmelsen förtydligas genom att dess senare del utformas enligt följande:

... kan återbetalningskrav ställas även då den avlidne är den som på sätt som anges i 2 § första stycket har orsakat att ersättning betalats felaktigt eller med ett för högt belopp.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

112 kap. 8 §

Paragrafen innehåller liksom sin motsvarighet i 20 § första stycket första meningen lagen om underhållsstöd en långtgående återbetalningsskyldighet för enskild. Förutsättningen för uppkomsten av sådan skyldighet är endast att underhållsstödet har lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Någon hänsyn till hur den felaktiga utbetalningen har uppstått eller om den enskilde har bort inse att han har uppburit för mycket i ersättning behöver inte tas. Det saknar med andra ord betydelse om Försäkringskassan har gjort fel vid handläggningen av ärendet eller om någon annan än adressaten har lämnat felaktiga uppgifter. Om denna typ av återbetalningsregel, se bl.a. Strömberg i Förvaltningsrättslig tidskrift 1987 s. 306–308. Även regeln om återbetalning av bostadsbidrag i förslagets 9 § har en liknande konstruktion men här mildras strängheten genom generösa eftergiftsregler i förslagets 12–14 §§. I fråga om återbetalning av underhållsstöd har i förarbetena till 20 § underhållsstödslagen tvärtom framhållits att möjligheten till eftergift skall tillämpas återhållsamt (prop. 1995/96:208 s. 91). När de nuvarande återbetalningsreglerna förs samman i ett kapitel framstår regeln om återbetalning av underhållsstöd som onödigt sträng. Det finns knappast några skäl till att den som uppbär underhållsstöd skall vara underkastad en längre gående återbetalningsskyldighet än den som åvilar mottagare av andra ersättningar enligt den föreslagna balken. Även om det inte ligger inom ramen för detta lagstiftningsärende att göra sakliga ändringar bör en sådan oberättigad skillnad kunna rättas till.

112 kap. 10 §

I paragrafen begränsas återbetalningsskyldigheten för den försäkrade i fall då ett interimistiskt beslut om ersättning har fattats och det senare bestäms att ersättning inte skall lämnas eller lämnas med lägre belopp.

En komplettering behövs så att begränsningen omfattar inte bara den försäkrade utan – med anknytning till vem som omfattas av huvudregeln om återbetalning i 2 § – även den som annars har fått ersättningen. För att uppnå detta kan förslagsvis orden ”är den försäkrade inte skyldig att” ersättas av orden ”föreligger inte skyldighet att”.

113 kap. 2 §

I paragrafen anges att det i denna underavdelning (avseende gemensamma bestämmelser om handläggning m.m.) bl.a. finns bestämmelser som gäller utöver eller i stället för bestämmelserna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen. Med denna föga precisa utformning ges läsaren knappast någon vägledning. Snarare skapas oklarhet om innebörden. Eftersom paragrafen inte kan antas fylla någon funktion för praktisk tillämpning kan den avvaras. Lagrådet föreslår att den utgår.

114 kap. 2 §

I andra stycket föreskrivs att vissa uppräknade paragrafer i kapitlet gäller på motsvarande sätt vid handläggningen av ärenden enligt balken hos Premiepensionsmyndigheten. Sålunda nämns bl.a. 8 och 10 §§ men inte 9 §.

Enligt vad som uppgetts vid föredragningen skall också sistnämnda paragraf tas med i uppräknningen, eftersom den kan vara av relevans i fråga om efterlevandeskydd inom premiepensionssystemet. Lagrådet förutsätter att komplettering sker i enlighet härmed.

114 kap. 6 §

Med avseende på hänvisningen i första stycket 2 till punkt 8 i 15 § LSS erinrar Lagrådet om vad Lagrådet anfört i samma fråga vid 54 kap. 6 §.

114 kap. 9 §

I paragrafen anges att bestämmelserna i 4, 7 och 8 §§ gäller även i fråga om (helst: sådan) ansökan om något annat än en förmån som skall göras enligt en bestämmelse i balken.

Enligt uppgift vid föredragningen har 7 §, som innehåller en erinran om att uppgifter kan behöva lämnas enligt 13 §, felaktigt kommit att nämnas i paragrafen. Korrigering får ske under den fortsatta beredningen.

114 kap. 13 §

Bestämmelsen i första stycket saknar motsvarighet i gällande rätt. Enligt bestämmelsen skall Försäkringskassan se till att ärendet blir tillräckligt utrett. Regeln har en enkel konstruktion och omfattar alla slags ärenden enligt balken (förslagets 114 kap. 2 §). Det är uppenbarligen svårt att generellt ange utredningsskyldighetens omfattning, eftersom ärendena kan vara av varierande slag och förhållandena inom samma ärendekategori kan skifta från fall till fall. Det är därför förstaeligt om den föreslagna regeln endast konstrueras som ett slags riktmärke. Vad som dock inte kommer till klart uttryck i regeln är att utredningsskyldighetens omfattning kan bero av ärendets beskaffenhet. Det anses exempelvis att en sökande av en förmån i princip skall visa att han uppfyller förutsättningarna för att erhålla denna. Försäkringskassan kan i ett sådant fall fullgöra sin utredningsskyldighet genom att anvisa den enskilde hur denne bäst kan styrka sina påståenden. Kassans utredningsskyldighet blir väsentligt mera omfattande om kassan överväger att meddela ett för den enskilde betungande beslut, t.ex. ett beslut om återkrav eller indragning eller nedsättning av ersättning. Det kan också inom en och samma förmånstyp, t.ex. underhållsstöd eller bostadsbidrag, förekomma skilda slag av ärenden som kan återverka på kassans utredningsskyldighet.

En formulering av bestämmelsen som bättre skulle kunna ge uttryck för det ovan anförda är exempelvis:

Försäkringskassan ska se till att ärendet blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver.

En konsekvens som följer av att Försäkringskassan får en lagstadgad utredningsskyldighet är att kassan som part i ett mål hos förvaltningsdomstol för med sig ett utredningsansvar som kan återverka på målets handläggning och omfatta bl.a. skyldighet för kassan att föra något i bevisning. Denna konsekvens bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Till det anförda, se JO 1996/97 s. 135.

114 kap. 14 §

I den föreslagna paragrafen anges i fyra punkter vilka utredningsbefogenheter Försäkringskassan har vad gäller bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av balken. Förslagor till paragrafen finns i AFL. De avser främst ärenden om rätt till sjukpenning, rehabiliteringsersättning, sjukersättning eller aktivitetsersättning samt behovet av rehabilitering. Befogenheterna synes vara avpassade till den i dessa ärenden ofta förekommande frågan huruvida eller i vad mån arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom.

Den föreslagna paragrafen kommer att omfatta alla slags ersättningar enligt balken. Den blir således tillämplig även på sådana former av ersättningar som i dag kallas bidrag men som i balken betecknas som socialförsäkringar. Hit hör exempelvis barnbidraget, underhållsstödet, adoptionsbidraget och bilstödet. Beträffande dessa innebär paragrafen väsentligt utökade utredningsbefogenheter för Försäkringskassan. Bland befogenheterna märks särskilt möjligheten att besöka den försäkrade. Såsom förslaget är utformat, avgör kassan själv när denna lagstadgade befogenhet är behövlig. Orden "När det behövs" innebär därför inte någon egentlig begränsning av vad kassan äger företa sig. Det måste naturligtvis finnas starka skäl för att införa en möjlighet för kassan att göra hembesök eller att eljest besöka den enskilde inom ramen för ärenden rörande de nämnda slagen av bidrag. Här måste vägas in att det för denne oftast är ett integritetskänsligt ingrepp som kassan förfogar över. Om den enskilde skulle vägra att ta emot kassans besök, kan följden bli att ersättningen dras in eller sätts ned (114 kap. 48 § i förslaget).

Någon förklaring till att området för kassans utredningsbefogenheter vidgas ges inte. I det fortsatta beredningsarbetet bör övervägas om inte utredningsbefogenheterna bör begränsas till sådana fall där dessa befogenheter redan finns. Som exempel på en begränsning av här åsyftat slag kan nämnas bestämmelserna i 114 kap. 52 § i förslaget.

114 kap. 17 §

Enligt första stycket ges Försäkringskassan möjlighet att när det gäller tillfällig föräldrapenning som avses i 13 kap. 17 § andra meningen och 24 § kräva att en förälder ger in ett särskilt intyg av arbetsgivaren eller annan som kan ge upplysning om arbetsförhållandena. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 4 kap. 13 § tredje stycket AFL, som gäller krav för rätt till tillfällig föräldrapenning i fall som avses 10 § andra stycket andra meningen eller 11 § tredje stycket andra meningen av samma kapitel.

Vid föredragningen har väckts frågan om inte ett fel uppstått i gällande rätts reglering såvitt avser hänvisningen till 10 § andra stycket andra meningen. Vid närmare undersökning finner man att det i samband med

en lagändring år 2002 i 4 kap. 10 § AFL – varvid en ny andra mening infogades i andra stycket och den tidigare andra meningen blev en tredje mening i stycket – inte gjordes någon följdändring av den berörda hänvisningen i 4 kap.13 § (se härom prop. 2002/03:2 och SFS 2002:1137). Någon korrigerig av detta fel av saklig betydelse har därefter inte skett.

Mot bakgrund av det anförda bör lagrådsremissens förslag justeras så att felet, som nu ter sig uppenbart, inte förs över till balken. Då motsvarigheten till 4 kap. 10 § andra stycket tredje meningen återfinns i förslagets 13 kap. 18 § skall detta lagrum nämnas i stället för 17 § i samma kapitel. Lagrådet förordar även en redaktionell jämkning genom att orden ”tillfällig föräldrapenning som avses i” ändras till ”tillfällig föräldrapenning i fall som avses i”. Detta med hänsyn till att det inte är fråga om en särskild form av tillfällig föräldrapenning som åsyftas.

114 kap. 28 §

Här föreskrivs att bestämmelserna om utredningsåtgärder i 13 § samt 14 § 1 och 2 i tillämpliga delar gäller även betalningsskyldiga för underhållsstöd (första strecksatsen) och efterlevande i fråga om deras rätt till efterlevandeförmåner (andra strecksatsen).

Bestämmelsen har såvitt gäller efterlevande (andra strecksatsen) sin motsvarighet i 8 kap. 9 § EPL. Där regleras emellertid enbart en uppgiftsskyldighet, men inte några utredningsåtgärder. Enligt vad Lagrådet kan finna omfattas efterlevande som kan ha rätt till efterlevandeförmåner direkt av uppgiftsskyldigheten enligt 13 § andra stycket. Det framstår därför som överflödigt att särskilt nämna efterlevande i förevarande paragraf. Lagrådet förordar således att andra strecksatsen i paragrafen utgår. Vidare är det med hänsyn till innehållet i 13 § andra stycket motiverat att i den kvarstående delen av paragrafen infoga orden ”och uppgiftsskyldighet” omedelbart efter ordet ”utredningsåtgärder”.

114 kap. 29 §

Begreppet myndighet i regeringsformen innefattar – förutom förvaltningsmyndighet – regeringen och domstol. Det bör i det fortsatta arbetet övervägas om regeringen och domstol verkligen skall ha sådan uppgiftsskyldighet som anges i paragrafen.

114 kap. 33 §

I bestämmelsen föreskrivs på motsvarande sätt som i 15 kap. 12 § LIP om skyldighet för den som är ansvarig för grundutbildning av totalförsvarspliktiga att underrätta Totalförsvarets pliktverk om utbetald dagsättning samt i förekommande fall om utbildningen har avbrutits.

Bestämmelsen ter sig främmande i socialförsäkringsbalken eftersom den inte omnämner någon förmån som regleras i balken och inte gäller underrättelse som skall lämnas till Försäkringskassan eller annat socialförsäkringsorgan. Visst samband med balken finns såtillvida att uppgifter av det slag som avses i bestämmelsen torde ha betydelse för bestämmande av pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring. Å andra sidan framgår inte hur Försäkringskassan får del av uppgifterna från plikt-

verket. Frågan om uppgiftsskyldigheten skall vara reglerad i balken och i så fall hur bestämmelsen härom skall kompletteras och utformas bör enligt Lagrådets mening övervägas ytterligare under den fortsatta beredningen.

114 kap. 34 §

Bestämmelsen ålägger den som driver en skola att lämna de uppgifter som behövs i fråga om förlängt barnbidrag. Andra bestämmelser i samma avsnitt (29–31 §§) förutsätter att uppgiftsskyldighet uppkommer då begäran om uppgifterna görs. Det är naturligtvis inte lätt för en utomstående att avgöra om en uppgift behövs i fråga om förlängt barnbidrag. Det bör därför övervägas om bestämmelsen skall ges följande lydelse:

Den som driver en skola ska på begäran lämna de uppgifter som behövs i fråga om förlängt barnbidrag.

114 kap. 39 §

I bestämmelsen görs undantag från sekretess för utlämnande av uppgifter om ersättningar till vissa organ i angivet samordningssyfte. Bestämmelsen riktar sig till varje annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden om ersättning enligt balken eller enligt lagstiftning om annan jämförbar ekonomisk förmån. Bestämmelsen har motsvarighet i 20 kap. 9 a § AFL såvitt avser utbetald ersättning enligt lagstiftningen om allmän försäkring eller arbetsskadeförsäkring eller lagstiftning om jämförbar ekonomisk förmån.

Bestämmelsen i föreslagen allmän utformning får ett avsevärt vidgat tillämpningsområde jämfört med nuvarande reglering. Uttrycket ”annan jämförbar ekonomisk förmån” kommer helt enkelt att få en annan innebörd. Författningskommentaren belyser inte den faktiska innebörden av utvidgningen och ger inte underlag för bedömning av i vad mån utvidgningen är påkallad. Med hänsyn till att fråga är om en sekretessbrytande bestämmelse bör behovet av bestämmelsen och möjligheterna att klarare och snävare avgränsa bestämmelsens tillämpningsområde övervägas närmare under den fortsatta beredningen.

114 kap. 44 §

Enligt den föreslagna paragrafens första stycke skall den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt denna balk anmäla sådana ändrade förhållanden som ”påverkar rätten till eller storleken av förmånen”. I denna del finns en motsvarighet främst i 20 kap. 8 § första stycket AFL, till vilket lagrum hänvisning sker i flera försäkrings- och bidragsförfattningar.

I paragrafens andra stycke finns som en nyhet en icke uttömmande uppräkningslista under åtta punkter av faktorer som anmälningskyldigheten i första stycket ”kan avse”. Vidare föreskrivs i tredje stycket att det när det anses motiverat får krävas att uppgifterna lämnas på sätt som avses i 4 §. Detta innebär bl.a. att uppgifterna skall lämnas på heder och samvete.

Det framgår av bestämmelserna i 112 kap. (se bl.a. 2 §) att den som har underlåtit att fullgöra sin anmälningsskyldighet kan komma att återkrävas på för högt utbetalat belopp. En annan påföljd som kan drabba den som brustit i att fullgöra sin uppgiftsskyldighet är att han kan komma att straffas med stöd av den nya bidragsbrottslagen (2007:612). Bl.a. föreskrivs i 2 § att den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning, och på så sätt orsakar fara för att en ekonomisk förmån felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp, döms för *bidragsbrott* till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Vidare framgår av 4 § att den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning som avses i 2 §, döms för *vårdslöst bidragsbrott* till böter eller fängelse i högst ett år. Bestämmelser om *grovt bidragsbrott* finns i 3 §.

Som har framgått redan av inledningen av Lagrådets yttrande är förslaget till socialförsäkringsbalk av så komplicerat slag att det knappast låter sig göras för den enskilde att fullt ut förstå vilka omständigheter som kan komma att påverka ”rätten till eller storleken av” en viss förmån. Samtidigt kan alltså ett åsidosättande av uppgiftsskyldigheten enligt den föreslagna paragrafen leda till både återkrav och straff. När uppgiftsskyldigheten kan få så långtgående konsekvenser för den enskilde är det ett rättssäkerhetskrav att denne ur själva lagtexten har möjlighet att utläsa i vilket hänseende han är skyldig att lämna uppgifter. Den allmänt hållna bestämmelsen om anmälningsskyldighet med en icke uttömmande uppräkningslista av omständigheter som ”kan avses” uppfyller inte sådana grundläggande krav. Visserligen finns genom 3 kap. 5 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter redan en paragraf som i utformningen har vissa likheter med den nu föreslagna. Enligt Lagrådets mening är detta i förevarande fall inte ett tillräckligt skäl när nu avsikten är att utforma en socialförsäkringsbalk som rymmer ett stort mått av rättssäkerhet och där balkens innehåll skall bli lättförståeligt och lättillgängligt för de många människor som berörs av bestämmelserna. Till detta bör läggas att den enskilde på skatteområdet har, särskilt numera, en helt annan ledning och stöd för sitt uppgiftslämnande genom självdeklarationsblanketten och det som hör till denna. Enligt Lagrådets mening måste därför den här aktuella paragrafen utformas så att det konkret framgår vilka förhållanden den enskilde är skyldig att lämna uppgifter om för att fullgöra sin anmälningsskyldighet för att erhålla eller för att få behålla en viss förmån enligt socialförsäkringsbalken.

114 kap. 50 §

Bestämmelsen ger möjlighet för Försäkringskassan att dra in eller sätta ned sjukpenning vid underlåtenhet att styrka nedsättning av arbetsförmågan genom läkarintyg inom den tid som föreskrivs i 30 kap. 20 § eller att ge in sådan särskild försäkrans som avses i 19 §.

Framför allt hänvisningen till 30 kap. kan leda till viss osäkerhet om sanktionsbestämmelsen omfattar arbetsskadesjukpenning, som regleras i 42 kap. För att undvika oklarhet förordar Lagrådet att hänvisningen till 30 kap. 20 § utgår och ersätts av orden ”inom sju dagar efter sjukanmälningsdagen”. Vidare bör en redaktionell jämkning ske genom att ut-

trycket ”låter bli” ersätts av ”underlåter”. Bl.a. uppnås därmed en anpassning till rubriken före paragrafen.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

114 kap. 51 §

Här bör göras en motsvarande redaktionell jämkning som den som förordats vid föregående paragraf.

116 kap. 4 §

Lagrådet noterar att paragrafen behöver kompletteras med en undantagsregel avseende indragning eller minskning av beslutad assistansersättning. Kompletteringen behövs för att uppnå överensstämmelse med gällande rätt (8 § LASS). Lagrådet föreslår tillägg av ett nytt andra stycke av följande lydelse:

Interimistiska beslut om ersättning enligt 3 § får inte fattas i ärenden om assistansersättning.

117 kap. 10 §

Bestämmelsen i andra stycket andra meningen, som i och för sig också finns i gällande rätt, har en konstruktion som avviker från omprövningsregler på andra rättsområden och som i praktiken kan få olyckliga konsekvenser för enskild. Bestämmelsen innebär att ett överklagande av ett beslut anses som en begäran om omprövning av beslutet om inte omprövning redan skett. Trots att den enskilde redan överklagat beslutet måste han, om han är missnöjd även efter omprövningen, överklaga ytterligare en gång för att få till stånd en domstolsprövning, ty Försäkringskassan lämnar inte över det första överklagandet till länsrätt eftersom detta enligt lagen skall anses som en begäran om omprövning. På andra rättsområden kommer ett överklagande även fortsättningsvis att uppfattas som ett överklagande och därför vidarebefordras till domstol. Många enskilda har till följd av den speciella överklaganderegeln inom socialförsäkringen antagligen gjort kännbara rättsförluster under årens lopp. En enskild tror naturligtvis att det är tillräckligt om han en gång överklagat ett beslut. Eftersom balkens tillkomst medför sakliga ändringar i vissa andra processuella regler, borde också den ovan behandlade regeln ges ett mera normalt innehåll.

117 kap. 22 §

För det fall att en begäran om omprövning eller ett överklagande har avvisats anges i paragrafen att avvisningsbeslutet överklagas i samma ordning som beslutet i huvudsaken. Detta är en ny bestämmelse för vissa socialförsäkringsgrenar och innebär i dessa delar att avsteg görs från gällande rättspraxis beträffande avvisning av för sent inkomna skrivelser med begäran om omprövning eller med överklagande (se RÅ 2001 ref. 40). Författningskommentaren kan behöva tydliggöra att så är fallet. Lämpligt bör också vara att i kommentaren redovisa den närmare innebörden i fråga om tillkommande möjligheter till ändring av deserta-

tionsbeslut och i fråga om förlängd tidsfrist för överklagande av sådana beslut.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

117 kap. 23 §

I punkten 7 av paragrafen anges att beslut enligt 26 kap. 9 § andra stycket gäller återbetalning av sjuklönegaranti. Under 26 kap. 9 § ovan har anmärkts att med hänsyn till terminologin i balken (se 112 kap.) ordet återbetalas bör bytas ut mot förslagsvis orden betalas tillbaka. En sådan ändring förutsätter en följdändring i 117 kap. 23 §.

117 kap. 24 §

Enligt paragrafen begränsas rätten att överklaga Försäkringskassans och allmän förvaltningsdomstols beslut i ärenden om sjuklön till att gälla vissa beslut som anges i tre punkter. I punkt 1 nämns beslut som anges i 23 § 2–4, 6 och 7. Däremot tas inte med beslut enligt 23 § 1, dvs. beslut som avses i 114 kap. 27 § om ersättning till arbetstagare för kostnader för undersökning och utlåtande över undersökning i samband med ansökan om högriskskydd.

Enligt Lagrådets mening behöver punkt 1 kompletteras så att begränsningen av överklaganderätten inte omfattar sådana beslut om kostnadsersättning som nu nämnts. Punkt 1 skulle därmed komma att gälla beslut som avses i 23 § 1–4, 6 och 7. En sådan komplettering medför att överensstämmelse i sak uppnås med nuvarande lagstiftning (28 § andra stycket SjIL).

117 kap. 29 §

Bestämmelsen i tredje stycket gäller tidsfristen för att begära omprövning av beslut om fastställande av pensionsrätt och pensionspoäng.

Bestämmelsen bör i enlighet med nuvarande 13 kap. 11 § första stycket tredje meningen LIP (lydelse enligt SFS 2007:1010) kompletteras så att den omfattar även beslut som avser fastställande av pensionsgrundande belopp. Därjämte bör tredje stycket jämkas redaktionellt genom att orden ”om inkomstgrundad ålderspension” utgår samt genom att ordet ”och” ersätts av ”eller”.

117 kap. 32 §

I första stycket andra meningen föreskrivs att omprövning till den enskildes nackdel av ett beslut om allmän ålderspension får ske endast när det finns anledning till det enligt 33 och 34 §§.

Avsikten lär inte kunna vara att anledning till omprövning skall krävas enligt såväl 33 § som 34 §. Med anpassning till hur motsvarande reglering är utformad i gällande rätt (13 kap. 13 § LIP) skall därför ordet ”och” ersättas av ”eller”, varvid endast ett paragraftecken skall kvarstå.

I första stycket anges att 10–19, 21, 22 och 36–40 §§ tillämpas vid överklagande av Försäkringskassans, Skatteverkets, Premiepensionsmyndighetens och allmän förvaltningsdomstols beslut i ärenden om allmän ålderspension. I andra stycket görs undantag med avseende på 12 och 13 §§ i fråga om beslut som har meddelats av Skatteverket och Premiepensionsmyndigheten. I tredje stycket hänvisas i fråga om överklagande av beslut om pensionsgrundande inkomst till vad som sägs i de i första och andra styckena angivna bestämmelserna samt 36–38 och 40 §§ om Försäkringskassan och det allmänna ombudet i stället skall avse Skatteverket och det allmänna ombudet hos Skatteverket.

Paragrafens hänvisningar i andra och tredje styckena behöver överarbetas och anpassas till innehållet i gällande bestämmelser i LIP. Undantaget i andra stycket bör begränsas till beslut som har meddelats av Premiepensionsmyndigheten. Eftersom 12, 13 och 36–40 §§ hör till de i första stycket angivna bestämmelserna uppkommer dubbla hänvisningar genom det sätt varpå tredje stycket har blivit utformat. Detta bör rättas till vid de närmare överväganden om paragrafens innehåll som behövs under ärendets fortsatta beredning.

118 kap. 6 §

Paragrafen gäller i vad mån personuppgiftslagen (1998:204) är tillämplig vid behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration. Vidare anges att en myndighet inom socialförsäkringens administration är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som den utför.

Samlingsbegreppet socialförsäkringens administration används i balkförslaget i rubriken till 2 kap. 1 § och innebörden framgår av lagrummet efter rubriken. Begreppet omfattar där Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och Skatteverket. I den nuvarande lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration innefattas emellertid enbart Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten. Förslaget innebär således att Skatteverket kommer att avses med bestämmelserna i förevarande paragraf. Därigenom uppstår till synes en dubbelreglering, eftersom Skatteverket omfattas av särskild lagstiftning om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet. Mot denna bakgrund föreslår Lagrådet att uttrycket ”inom socialförsäkringens administration” utgår ur paragrafen och att bestämmelserna i stället utformas med sikte på Försäkringskassans och Premiepensionsmyndighetens behandling av personuppgifter.

Som framgår av författningskommentaren till förevarande paragraf har inte till balken förts över någon motsvarighet till 33 § i den nämnda lagen om behandling av personuppgifter avseende möjligheten att överklaga beslut enligt lagen. Skälet härtill är att 32 § personuppgiftslagen sedan den 1 januari 2007 innehåller en regel som svarar mot nämnda 33 §. Mot denna bakgrund kan ifrågasättas om inte balken av tydlighetsskäl bör innehålla en upplysningsbestämmelse i 117 eller 118 kap. så att det klarare framgår att 32 § personuppgiftslagen men inte balkens allmänna

bestämmelser om överklagande skall ha tillämpning i fråga om sådana myndighetsbeslut som avses med 33 § i gällande lag.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

119 kap. 3 §

Enligt den föreslagna paragrafen skall arbetsgivare eller arbetsföreståndare som låter bli att anmäla arbetsskada enligt 44 kap. 11 § första stycket dömas till böter. Av 44 kap. 11 § framgår att en arbetsgivare eller arbetsföreståndare som har fått kännedom om en inträffad skada är skyldig att "omedelbart" anmäla skadan till Försäkringskassan.

Lagrådet kan konstatera att den klandervärda företeelsen enligt förslaget är att man "låter bli att anmäla arbetsskada" enligt en viss paragraf. I gällande rätt är beskrivningen utformad något annorlunda. I 8 kap. 11 § första stycket LAF föreskrivs nämligen att den som "underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 1 § andra stycket första meningen" dömes till böter. I den aktuella meningen anges att arbetsgivare eller arbetsföreståndare som --- har fått kännedom om inträffad arbetsskada är skyldig att "omedelbart" anmäla skadan till Försäkringskassan. Den föreslagna paragrafen har inte försetts med någon författningskommentar. Det kan emellertid ifrågasättas om det inte föreligger en saklig skillnad mellan den straffbara underlåtenheten i förslaget jämfört med gällande rätt. I dag torde tidsaspekten "omedelbart" ha en betydelse vid bedömningen av en anmälningsskyldighet har underlåtit eller ej. Frågan är om detta tidsrekvisit innefattas i den beskrivning som finns i den föreslagna paragrafen. Om en saklig ändring är avsedd bör detta kommenteras. Är däremot inte någon skillnad avsedd mellan förslaget och gällande rätt bör man enligt Lagrådets mening för att undvika tillämpningssvårigheter i detta avseende ge paragrafen en utformning som ligger närmare vad som gäller i dag. Lagrådet föreslår därför att paragrafen i så fall ges följande lydelse:

Arbetsgivare eller arbetsföreståndare som underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 44 kap. 11 § första stycket i fråga om arbetsskada döms till böter.

119 kap. 4 §

Enligt den föreslagna paragrafen döms en arbetsgivare och en uppdragsgivare som inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 114 kap. 29 § till penningböter.

I 114 kap. 29 § finns bestämmelser om skyldighet för myndigheter och enskilda, bl.a. arbetsgivare och uppdragsgivare, att lämna uppgifter till Försäkringskassan och andra myndigheter inom socialförsäkringsadministrationen. De uppgifter som en uppgiftsskyldig skall lämna på begäran av t.ex. Försäkringskassan skall avse en namngiven person och gälla förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av socialförsäkringsbalken (jfr paragrafens första stycke). Det kan således handla om uppgifter som kan vara av betydelse för bedömningen av frågan om någon skall anses berättigad till en viss förmån och i så fall storleken på denna.

Lagrådet kan konstatera att straffbestämmelsen inte har behandlats i författningskommentaren. Av detta kan man få intrycket att paragrafen

motsvarar gällande rätt. Frågan är om så är fallet. Bakom paragrafen ligger åtminstone ett tjugotal paragrafer i olika lagar. I en del av dessa är påföljden i dag ”penningböter”, men i andra ”böter”, medan den föreslagna påföljden är ”penningböter” för alla slags straffbara överträdelser av paragrafen. Vidare noteras att en ”uppdragsgivare” inte är uppgiftsskyldig enligt en del av de lagar som nu inarbetas i socialförsäkringsbalken. Dessutom kan ifrågasättas om den straffbara uppgiftsskyldigheten tar sikte på samma slags förmåner som enligt gällande rätt eller om ytterligare förmåner kommer att omfattas av uppgiftsskyldigheten i 114 kap. 29 §.

Enligt Lagrådets mening måste de ovan nämnda frågorna, som kan vara av betydelse vid straffrättsliga bedömningar, belysas under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet och resultatet komma till klart uttryck i en författningskommentar. Vidare måste författningstexten ses över för att utröna om den i något avseende har fått en inte avsedd utformning.

119 kap. 5 §

I den föreslagna paragrafens andra stycke upplyses om att i brottsbalken finns föreskrifter om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikt enligt 26 kap. 2 §.

Lagrådet kan konstatera att 26 kap. 2 § i förslaget till socialförsäkringsbalk innehåller två stycken. Det andra stycket handlar om sekretesslagen (1980:100) och sekretess i det allmännas verksamhet. Det första stycket handlar om viss annan i paragrafen angiven verksamhet. Eftersom sekretesslagen gäller för det allmännas verksamhet och hänvisning i 1 kap. 13 § sekretesslagen finns till bestämmelserna i brottsbalken om brott mot tystnadsplikten, så bör hänvisningen i den föreslagna paragrafen inte avse 26 kap. 2 § utan 26 kap. 2 § första stycket. Enligt Lagrådets mening kan då andra stycket i den föreslagna paragrafen ges följande lydelse:

Om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikt enligt 26 kap. 2 § första stycket finns bestämmelser i brottsbalken.

119 kap. 6 §

I paragrafen föreskrivs om bötesstraff för den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktigt meddelande i uppgift som enligt 114 kap. skall lämnas i ett ärende enligt 41–46 kap. eller 91 och 92 kap.

Med beaktande av att det är fråga om en straffbestämmelse är det enligt Lagrådets mening angeläget att den utformas så att det framgår i vilka av 114 kapitlets många paragrafer de straffsanktionerade uppgifts- eller anmälningsskyldigheterna står att finna. Det får förutsättas att en sådan specificering kan genomföras utan större svårigheter.

I redaktionellt avseende bör en justering ske av bestämmningen av de ärendeslag som avses i paragrafen. Lydelsen bör ändras till att avse ett ärende enligt 41–46, 91 eller 92 kap.

Rubriken, som täcker enbart 121 kap. 5 §, har lydelsen ”Anmälan till Försäkringskassan m.m.” trots att paragrafen behandlar helt andra frågor än sådan anmälan. En rubriktext som är anpassad till paragrafens innehåll skulle kunna lyda ”Socialförsäkringsskyddet”.

Förslaget till lag om införande av socialförsäkringsbalken

Allmänna synpunkter

Den övergångsreglering som behövs med anledning av en sammanföring av ett större antal socialförsäkrings- och bidragsförfattningar till en ny balk är så omfattande att den lämpligen på sätt som föreslagits i lagrådsremissen tas in i en särskild införandelag. Av förslaget kan förstås att det har varit en såväl tidsmässigt som i övrigt krävande uppgift att efterforska och pröva vad som kan vara relevant av alla de övergångsbestämmelser som tillkommit i samband med att lagstiftningen på de aktuella rättsområdena har vuxit fram och byggts ut samt ändrats på annat sätt vid otaliga tillfällen under en flera decennier lång tid. Lagrådet har vid sin granskning inte kunnat genomföra en motsvarande genomgång som den som ligger till grund för förslaget. Den uppbyggnad och struktur som valts för en införandelag synes väl anpassad till den föreslagna socialförsäkringsbalken. Det är dock fråga om en lagprodukt som inte är lättillgänglig. Bl.a. på grund av mängden hänvisningar till lagrum i balken och i upphävda författningar fordras åtskilligt arbete för att tillgodogöra sig innehållet vid praktisk tillämpning. Detta är en konsekvens bl.a. av omfattningen av balkförslaget.

Mot angiven bakgrund vill Lagrådet framhålla att det inte går att utsluta att någon eller några övergångsbestämmelser med fortsatt tillämplighet kan ha förbisetts och därför inte tagits med i förslaget.

I det följande lämnas synpunkter i anslutning till särskilda lagrum i förslaget.

1 kap. 1 §

Enligt förslaget skall socialförsäkringsbalken och införandelagen träda i kraft den 1 januari 2009. Lagrådets synpunkter på vad som bör vara en tidigaste tidpunkt för ett ikraftträdande har redovisats i Lagrådets sammanfattande bedömning av förslaget till socialförsäkringsbalk.

1 kap. 4 §

Den föreslagna införandelagen innehåller en grundläggande reglering av övergångsfrågorna i samband med ikraftträdandet av socialförsäkringsbalken och upphävandet av de 32 författningar som balken skall ersätta. En huvudprincip som läggs fast är att balken skall tillämpas från och med ikraftträdandet och att de upphävda författningarna skall tillämpas bara i fråga om förmåner som avser tid före ikraftträdandet. I förevarande paragraf finns bestämmelser som syftar till att knyta ihop beslut om förmåner enligt de upphävda författningarna med tillämpningen av balken så att

nya beslut om förmåner inte skall behöva meddelas enbart på grund av balkens ikraftträdande.

Vid föredragningen har aktualiserats frågan om det särskilt behöver komma till uttryck att sådan kontinuitet som nyss nämnts är avsedd att gälla i samband med att förmånen havandeskapspenning namnändras till graviditetspenning. Införandelagen upptar inte någon särskild regel i detta avseende.

Bestämmelserna i AFL om havandeskapspenning har förts över till balkens kapitel om graviditetspenning utan att någon ändring i sak har åsyftats. Namnändringen gör emellertid att oklarhet kan tänkas uppstå om hur handläggningen skall ske i ärenden där ersättningsfrågan omspänner en tidsperiod som löper såväl före som efter balkens ikraftträdande. Lagrådet förordar därför att den avsedda ordningen tydliggörs i lagtexten. Förslagsvis skulle en bestämmelse härom kunna ges följande lydelse:

Ett beslut eller en åtgärd som har avsett havandeskapspenning ska likställas med ett beslut eller en åtgärd avseende graviditetspenning.

1 kap. 6 §

Av paragrafen framgår att det skall vara fråga om en hänvisning som finns i lag eller annan författning eller ”på annat sätt”. JO har i sitt yttrande över det utredningsförslag som ligger till grund för lagrådsremissens lagförslag ansett att bestämmelsen inte är förenlig med vad rättssäkerheten kräver. Enligt Lagrådets mening borde åtminstone de citerade orden ”på annat sätt” bytas ut mot ett uttryck som närmare anger vad som avses. Möjligt är att vad som åsyftas är ”i särskilt beslut av regeringen” (jfr 118 kap. 2 § balkförslaget). I så fall bör detta eller annat liknande uttryck i stället användas.

2 kap. 1 §

Andra meningen lyder: Motsvarande gäller en allmän försäkringskassas behörighet att utse en styrelseledamot i en stiftelse. Med hänsyn till första meningens utformning och innehåll framstår det som oklart vad som åsyftas med ”Motsvarande”. Lagtexten kan med fördel ge direkt uttryck för att det är Försäkringskassan som skall utöva den behörighet som en allmän försäkringskassa haft att utse en styrelseledamot i en stiftelse.

2 kap. 2 §

I bestämmelsen föreskrivs om fortsatt giltighet, utan hinder av vad som anges i socialförsäkringsbalken, av internationella överenskommelser som gäller i förhållande till Sverige och som ingåtts av regeringen före år 2001 med främmande makt. Dessa överenskommelser anges gälla utsträckt tillämpning av någon av de genom införandelagen upphävda författningarna eller om undantag från vad som föreskrivs i dem.

En motsvarighet till bestämmelsen finns för närvarande i punkt 11 övergångsbestämmelserna till SofL. Där omnämns AFL och lagen om

allmänna barnbidrag men inte övriga författningar som avses bli upphävda vid balkens ikraftträdande. Frågan varför den föreslagna bestämmelsen har getts en utformning som avviker från nuvarande reglering besvaras inte i författningskommentaren. Behovet av den föreslagna utvidgningen kan ifrågasättas.

2 kap. 6 §

Bestämmelsen i första meningen, som gäller vissa pensionsförmåner till efterlevande, är hämtad från 3 kap. 2 § 13 SofL. En hänvisning till 87 kap. 2 § 2 socialförsäkringsbalken skall rätteligen avse 86 kap. 2 § första stycket 2 balken. Vidare bör efter ordet beräknat infogas ”i båda fallen”.

Enligt paragrafens andra mening skall bl.a. undantaget i 6 kap. 6 § 9 i balken omfatta även sådan pension som behandlas i första meningen. Vid föredragningen har upplysts att vad som nämnts om undantaget i 6 kap. 6 § 9 har medtagits av misstag och skall ersättas av en tredje mening av innebörd att bestämmelsen i 6 kap. 6 § 9 balken inte skall omfatta sådan pension.

2 kap. 7 §

Enligt andra meningen skall beloppet för lägstanivån i fall som avses i första meningen, dvs. i fråga om föräldrapenning för barn som är födda före den 1 juli 2006, beräknas enligt 4 kap. 6 § första stycket i den upphävda AFL i dess lydelse före den 1 juli 2006.

Eftersom nämnda lagrum i AFL inte är någon beräkningsregel bör andra meningen omformuleras. Lämpligt är då att direkt ange att beloppet för lägstanivån i avsedda fall skall vara 60 kronor om dagen vid hel förmån.

2 kap. 11 §

I paragrafen anges att bestämmelserna i 1 § i den upphävda lagen om statligt personskadeskydd skall tillämpas i dess lydelse före den 1 juli 1995 i fråga om tjänstgöring före denna dag, med undantag för den som tjänstgjorde enligt den upphävda lagen om militär grundutbildning för kvinnor.

Lagrådet noterar att det vid föredragningen har upplysts att undantaget skall utgå med hänsyn till den reglering som föreslås i 4 kap. 38 § första stycket.

2 kap. 17 §

Bestämmelsen anges gälla den som vid utgången av år 2000 fick hustrutillägg enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994: 309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär förtidspension.

För att överensstämmelse i sak skall nås med den reglering till vilken den föreslagna bestämmelsen hänför sig (punkt 4 övergångsbestämme-

serna till SoFL) behövs en korrigeringsåtgärd så att tidsangivelsen i stället blir ”vid ingången av år 2001”.

Ytterligare paragraf i 2 kap.

I anslutning till föredragningen har upplysts att punkt 3 övergångsbestämmelserna till SoFL (lydelse enligt SFS 2000:381) alltså kan vara av betydelse och därför bör ges en motsvarighet i förevarande kapitel. Den nya bestämmelsen skulle kunna ges följande lydelse:

”I fråga om arbete som har upphört under perioden oktober – december 2000 ska efterskyddstiden i 6 kap. 8 § andra stycket socialförsäkringsbalken räknas från ingången av 2001.”

Lagrådet konstaterar att en sådan bestämmelse bör kunna tas in i en ny paragraf, som förslagsvis betecknas 6 § och förses med rubriken Försäkringstid vid arbetsbaserade förmåner. Kapitlets paragrafnumrering får i så fall anpassas därefter.

3 kap. 2 §

Den föreslagna paragrafen lyder: I fråga om barn som är födda eller, i fråga om adopterade barn, adopterade före den 1 januari 2002 tillämpas bestämmelserna om antalet ersatta dagar i 4 kap. 6 § tredje och fjärde styckena i den upphävda AFL i deras lydelse före den dagen i stället för 12 kap. 39–45 §§ socialförsäkringsbalken.

I samband med föredragningen har konstaterats att paragrafen behöver kompletteras så att den även täcker fall som avses i punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (2001:141) om ändring i AFL såvitt punkten gäller 4 kap. 3 § AFL. Vidare bör förslaget hänvisning till 4 kap. 6 § fjärde stycket AFL utgå. Enligt Lagrådets mening skulle lagtexten kunna lyda som följer:

I fråga om barn som är födda eller som är adopterade före den 1 januari 2002 tillämpas bestämmelserna om antalet ersatta dagar i 4 kap. 3 § första stycket och 6 § tredje stycket samt bestämmelserna i 4 kap. 3 § sjätte stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den dagen i stället för 12 kap. 12 § första stycket, 17 § och 39–45 §§ socialförsäkringsbalken.

3 kap. 9 §

Som följd av ändringar i 47 kap. inkomstskattelagen avseende vad som tidigare benämndes uppskovsavgift och numera kallas avdrag för uppskovsbelopp upptas i paragrafen en likställighetsregel, som anges gälla i fråga om kapitalinkomst för år före 2007 vid tillämpning av 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken.

I samband med föredragningen har framkommit att regeln i stället skall gälla i fråga om kapitalinkomst för år före år 2008. Justering av lagtexten förutsätts ske i enlighet härmed.

4 kap. 4 §

Enligt paragrafen skall bestämmelsen i 29 kap. 12 § socialförsäkringsbalken, som gäller SGI-skydd under tid då den försäkrade får periodiskt ekonomiskt stöd enligt särskilda avtal, tillämpas bara i fråga om stöd som betalas ut och avser tid efter utgången av juni 2005.

Jämfört med punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (2005:334) om ändring i AFL har i förslaget infogats orden ”betalas ut och”. Enligt uppgift i samband med föredragningen bygger tillägget på vad som uttalats i författningskommentaren till lagändringen (prop. 2004/05:108 s. 35) om att den nya bestämmelsen skulle tillämpas när det gäller ersättning som betalas ut och som avser tid efter lagens ikraftträdande men inte för det fall ersättning betalas ut för tid före ikraftträdandet och den sjukpenninggrundande inkomsten har sänkts dessförinnan. Lagrådet ifrågasätter för sin del behovet av att med hänvisning till förarbetsutalandet tillfoga något utöver vad som anges i den nuvarande övergångsbestämmelsen.

4 kap. 7 §

Enligt bestämmelsen i andra meningen skall omräkning av sjukpenninggrundande inkomst göras tidigast från och med den 1 juli 2006. Detta överensstämmer inte med punkt 3 övergångsbestämmelserna till lagen (2005:334) om ändring i AFL, där det i stället anges tidigast den 1 juli 2006. Lydelsen bör anpassas efter gällande övergångsbestämmelse.

4 kap. 38 §

Första stycket innehåller en särreglering, formulerad som ett undantag, avseende den som tjänstgjorde enligt den upphävda lagen (1980:1021) om militär grundutbildning för kvinnor. Vid föredragningen har uppgetts att denna del av bestämmelsen har blivit ofullständigt utformad. Bestämmelsen bör lämpligen i stället delas upp på två meningar, varav den andra (motsvarande undantaget enligt lagrådsremissens formulering) skulle kunna ges följande lydelse:

För den som efter juni 1995 tjänstgjorde enligt den upphävda lagen (1980:1021) om militär grundutbildning för kvinnor tillämpas bestämmelserna enligt deras lydelse från och med den 1 juli 1995.

Denna lydelse motsvarar i sak övergångsbestämmelsen i lagen (1994:2073) om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd.

Andra stycket, som inleds med orden ”Vid tillämpningen likställs med grundutbildning som avsågs i 12 och 13 §§...”, har inte tillräckligt samband med bestämmelsen i första stycket för att dessa regler skall stå i samma paragraf. De bör därför särskiljas. Vidare bör bestämningen i andra stycket av vilken grundutbildning som det är fråga om korrigeras. Detta skulle således innebära att andra stycket utgår ur paragrafen och ersätts av en ny paragraf av följande lydelse:

Med grundutbildning som avses i 45 kap. 12–14 §§ socialförsäkringsbalken likställs motsvarande utbildning enligt 27 § 1 mom. D värnpliktslagen (1941:967) i dess lydelse före den 1 juni 1972.

Om andra stycket bryts ut till en särskild paragraf enligt ovanstående, bör följändringar göras i fråga om paragrafnumreringen i kapitlet.

6 kap. 25 §

Lagrådet har vid 59 kap. 8 § förslaget till socialförsäkringsbalk förordat viss precisering genom att ordet ”för” infogas i bestämmelsen. Motsvarande precisering bör ske i förevarande paragraf.

Ytterligare paragraf i 6 kap.

Enligt vad som uppgetts i samband med föredragningen behövs en motsvarighet till punkt 4 övergångsbestämmelserna till lagen (2005:328) om ändring i LIP.

Lagrådet instämmer i att den nu avsedda kompletteringen bör göras. Hur detta bör ske får övervägas närmare under den fortsatta beredningen.

7 kap. 19 §

Paragrafen har utformats efter förebild av 9 § lagen (2000:462) om införande av EPL. Tidsangivelserna i andra meningen har inte anpassats efter de förhållanden som är aktuella i förevarande lagstiftningsärendet. Andra meningen bör därför ändras och kan då ges följande lydelse:

Detsamma ska gälla om rätt till sådan änkepension uppkommer först efter utgången av år 2002 men grundar sig på dödsfall som har inträffat före den 1 januari 2003.

7 kap. 55 §

I paragrafen avses ett lägsta belopp som, vid tillämpning av 92 kap. 18 och 19 §§ socialförsäkringsbalken, skall utbetalas i efterlevandelivränta till en efterlevande make som vid utgången av år 2002 hade rätt till sådan livränta. Detta anges felaktigt utgöra det belopp som den efterlevande vid tillämpning av ”de äldre bestämmelserna i samma paragraf” hade rätt till i december 2002.

Korrigerings bör ske genom att orden ”de äldre bestämmelserna i samma paragraf” ersätts av ”bestämmelserna i 6 kap. 1 § i den upphävda lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring i lagrummets lydelse före den 1 januari 2003”.

Ytterligare paragraf i 7 kap.

Enligt vad som framhållits vid föredragningen har i lagrådsremissen inte kunnat beaktas den först den 13 december 2007 utfärdade lagen (2007:1352) om ändring i införelselagen till LIP. Detta gör att kompletterande bestämmelser av motsvarande innehåll behövs i kapitlet. Dessa skulle kunna tas in i en ytterligare paragraf under rubriken Efterlevande-

skydd i form av premiepension. Paragrafen kan förslagsvis ges följande lydelse:

Bestämmelserna om efterlevandeskydd före pensionstiden enligt 94 kap. socialförsäkringsbalken ska inte tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till Premiepensionsmyndigheten före den 1 maj 2010. Föreskriften i 94 kap. 3 § andra stycket balken ska inte tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till myndigheten före den 1 maj 2010.

Den nya paragrafen synes kunna placeras sist i kapitlet som 56 §.

9 kap. 3 §

I paragrafen föreskrivs att bestämmelserna om ränta i 112 kap. 15, 16 och 19 §§ tillämpas bara om återkravet beslutats av Försäkringskassan efter utgången av juni 2007.

Uppräkningen av paragrafer bör enligt Lagrådets mening kompletteras så att den inbegriper – förutom de redan angivna lagrummen, som är att hänföra till socialförsäkringsbalken – även huvudregeln om eftergift av ränta i 112 kap. 21 § i balken. Vidare bör ordet ”bara” kunna avvaras.

9 kap. 14 §

Enligt den föreslagna paragrafen tillämpas äldre bestämmelser i fråga om omprövning och överklagande av avvisningsbeslut som meddelats före den 1 januari 2009. Det borde tydliggöras om förvaltningsdomstols avvisningsbeslut också innefattas i paragrafen.

Förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

Inledande anmärkning

Inför föredragningen har upplysts att det numera, sedan riksdagen har fattat beslut i anledning av prop. 2007/08:49 om statligt tandvårdsstöd, inte längre finns behov av lagrådsgranskning av delar av lagförslaget, nämligen 7–13 §§ och punkt 4 övergångsbestämmelserna.

I fråga om återstående delar av lagförslaget har Lagrådet följande att anföra.

1 §

Som följd av riksdagsbeslutet om statligt tandvårdsstöd skall tandvård inte omfattas av denna inledande bestämmelse.

5 §

Av bestämmelsen framgår att arbetsgivare för sjöman vid sjömans sjukdom har rätt till ersättning från Försäkringskassan för sina kostnader enligt sjömanslagen för bl.a. tandvård som avses i 7, 9 eller 10 §. Lagrådet noterar att hänvisningarna till de nämnda paragraferna enligt upp-

gift skall ersättas av hänvisningar till lagrum i den nya lag om statligt tandvårdsstöd som beslutats på grundval av ovan nämnda prop. 2007/08:49. Se numera SFS 2008:145.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

17 §

Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 2 kap. 9 § första stycket AFL. Enligt paragrafen lämnas ersättning från Försäkringskassan för sjukvård utom (bör vara: utanför) Sverige endast i den utsträckning regeringen föreskriver. Något undantag för sådan sjukvård som erhålls i annan EU-medlemsstat görs inte. Med tillämpning av artiklarna 49 och 50 i EG-fördraget har en i Sverige försäkrad person rätt till ersättning från Försäkringskassan för kostnader för sjukvård som tillhandahållits i en sådan stat. Se härtill rättsfallet RÅ 2004 ref. 41 I. Det är således inte korrekt att såsom i den föreslagna paragrafen ange att ersättning lämnas ”endast i den utsträckning regeringen föreskriver”. Visserligen framgår av 3 § lagförslaget att EG-rätten ”kan medföra” begränsningar i tillämpligheten av bestämmelserna i lagen, men förekomsten av ordet ”endast” i förevarande paragraf ger intrycket att regeringens föreskrifter skulle vara allenarådande på området.

19 §

I bestämmelsen anges, för det fall att utrikesförvaltningen har lämnat ekonomiskt bistånd för sjukvård utom (bör vara: utanför) Sverige, utrikesförvaltningen har rätt till ersättning från Försäkringskassan för biståndet i enlighet med 18 §. Nuvarande regel i 2 kap. 9 § tredje stycket AFL är konstruerad på motsvarande sätt.

Med hänsyn till att det i 18 § anges att arbetsgivare har rätt till ersättning för kostnad för sjukvård i den ordning regeringen bestämmer framstår hänvisningen i förevarande paragraf till 18 § som oklar till sin innebörd. Möjligt är att uttrycket ”i enlighet med 18 §” betyder att ersättning till utrikesförvaltningen skall utges i den ordning regeringen bestämmer. Under alla förhållanden behöver paragrafens innehåll förtydligas.

Övergångsbestämmelserna

Punkt 2

Avsikten med bestämmelsen måste antas vara att ange att ersättningsbestämmelser som nu finns i AFL – vilken upphävs vid tillkomsten av socialförsäkringsbalken – och som får motsvarighet i den föreslagna nya lagen skall tillämpas även fortsättningsvis i fråga om ersättningar som avser tid före ikraftträdandet. Denna avsikt har inte kommit till uttryck med föreslagen utformning av punkt 2. Lagrådet förordar att punkten omformuleras, förslagsvis enligt följande:

I fråga om ersättning som avses i denna lag och som har motsvarighet i 2 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring tillämpas även efter ikraftträdandet äldre bestämmelser, om ersättningen avser tid före den 1 januari 2009.

Enligt denna punkt skall i visst avseende tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 6 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1977. Denna tidsangivelse stämmer inte överens med tidpunkten för ikraftträdandet av den ifrågavarande ändringen i 2 kap. 6 § AFL, jfr SFS 1976:1013. Tidsangivelsen bör rättas till ”före den 1 april 1977”.

Förslaget till lag om ändring i skadeståndslagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

Rubrikerna närmast före 8 kap. 9 och 10 §§

I lagrådsremissen föreslås att uppräknigen i vardera 8 kap. 9 och 10 §§ av bidrag som är skattefria anpassas till att de författningar där bidragen för närvarande regleras skall upphävas och ersättas av bestämmelser i den föreslagna socialförsäkringsbalken samt till att vissa av dessa bidrag skall få ändrade beteckningar.

Enligt Lagrådets mening är det lämpligt att i sammanhanget även justera rubrikerna. Som rubrik närmast före 9 § (för närvarande: Barnbidrag) skulle kunna väljas t.ex. Bidrag med anknytning till barn. Rubriken skulle på så sätt bättre än den nuvarande täcka även de tre bidrags- eller stödformer som utöver barnbidrag nämns i 9 §. Även rubriken närmast före 10 § (för närvarande: Bostadsbidrag) skulle kunna få en adekvat innebörd om den gavs lydelsen Bidrag till bostadskostnader.

16 kap. 30 §

I paragrafens första stycke regleras beräkningsunderlaget för avdrag enligt 29 § andra stycket. Underlaget anges skola motsvara överskottet i näringsverksamheten före avdraget minskat med – enligt punkt 2 – inkomst som räknas som inkomst av anställning enligt 62 kap. 8–13, 23 och 25 §§ socialförsäkringsbalken.

Med hänsyn till att 62 kap. 23 och 25 §§ i den föreslagna balken har utformats såsom undantagsbestämmelser, som anger vad som inte räknas som inkomst av anställning, blir hänvisningen i vad den gäller dessa båda paragrafer inte korrekt. Om man vill undvika att konstruera om bestämmelsen skulle det enligt Lagrådets mening kunna räcka att ersätta ordet ”enligt” närmast före 62 kap. med orden ”med tillämpning av”.

Övergångsbestämmelserna

Enligt punkt 2 skall vad som sägs om bidrag, ersättningar, inkomster, räntor, avgifter och utgifter enligt socialförsäkringsbalken även gälla i fråga om motsvarande företeelser enligt den intill ikraftträdandet gällande äldre lagstiftningen.

I socialförsäkringsbalken föreslås termen ”tillägg” ersätta nuvarande ”ränta” som beteckning på den särskilda gottgörelse som skall ges vid sådan utbetalning som sker på grund av att slutligt bostadsbidrag bestäms till högre belopp än det som har betalats ut i preliminärt bidrag (jfr 102 kap. 7 §). Med hänsyn härtill bör uppräkningsen i punkt 2 kompletteras med ordet tillägg, vilket lämpligen kan placeras närmast före ordet räntor.

Prop. 2008/09:200
Bilaga 5

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 maj 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Borg, Malmström, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors,

Föredragande: statsrådet Husmark Pehrsson

Regeringen beslutar proposition 2008/09:200 Socialförsäkringsbalk

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Socialförsäkringsbalk (2009:000)	64 kap. 37 och 41–43 §§ samt 117 kap. 3, 4 och 9 §§	
